

2018

100 lat
CUS

Urząd Statystyczny
we Wrocławiu

Rocznik Statystyczny województwa dolnośląskiego

Wrocław 2018

Statistical Yearbook of dolnośląskie voivodship

2018

100 lat
GUS

Urząd Statystyczny
we Wrocławiu

Rocznik Statystyczny województwa dolnośląskiego

Statistical Yearbook of dolnośląskie voivodship

Urząd Statystyczny we Wrocławiu Statistical Office in Wrocław

Wrocław 2018

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny we Wrocławiu, Dolnośląski Ośrodek Badań Regionalnych

Statistical Office in Wrocław – Dolnośląskie Centre for Regional Surveys

pod kierunkiem

supervised by

Alicji Pietrusiewicz

Zespół autorski

Editorial team

Iwona Moczydłowska, Joanna Zielińska

Zespół Redakcyjny Urzędu Statystycznego we Wrocławiu

Editorial Board of Statistical Office in Wrocław

Przewodniczący

President

Małgorzata Wojtkowiak-Jakacka

Redaktor Główny

Editor-in-Chief

Stanisław Kamiński

Członkowie

Members

Beata Bał-Domańska, Sławomir Banaszak, Monika Bojanowska, Leszek Cybulski, Joanna Gierak-Kieruzalska,

Agata Girul, Agnieszka Ilczuk, Eliza Kawecka-Jung, Paweł Sobik, Elżbieta Stańczyk,

Halina Woźniak (Zastępca Przewodniczącego/Vice President), Marta Woźniakiewicz (Sekretarz/Secretary)

Tłumaczenie

Translation

Grzegorz Pawlaczek

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Leszek Łukaszewicz

Zdjęcie zamieszczone na okładce

Photograph on the cover

Wrocław – Ratusz (Pixabay)

ISSN 1640-0127

Publikacja dostępna na stronie

Publications available on website

wroclaw.stat.gov.pl

Przy publikowaniu danych Urzędu Statystycznego prosimy o podanie źródła

When publishing Statistical Office data — please indicate the source

Przedmowa

Przekazuję Państwu kolejne wydanie „Rocznika Statystycznego Województwa Dolnośląskiego” w polsko-angielskiej wersji językowej. Tegoroczna edycja, podobnie jak poprzednie, zawiera bogaty zestaw informacji charakteryzujących poziom życia społeczeństwa i stan gospodarki województwa.

Publikację rozpoczynają tablice przeglądowe przedstawiające m.in. najistotniejsze dane w porównaniu do kraju oraz w ujęciu retrospekcyjnym za lata 2000, 2005, 2010 i 2013–2017. Szczegółowe dane statystyczne zgrupowano w 23 działach tematycznych poprzedzonych uwagami ogólnymi zawierającymi wyjaśnienia dotyczące terminologii, metodologii i zakresu informacji. Wybrane zjawiska zilustrowano na mapach i wykresach.

W obecnej edycji Rocznika pragniemy zwrócić uwagę Państwa na wprowadzone zmiany metodologiczne i zakres prezentowanych danych w dziale tematycznym „Edukacja i wychowanie”. Ponadto w dziale „Budżety gospodarstw domowych” po raz pierwszy zaprezentowano informacje dotyczące subiektywnej oceny sytuacji materialnej gospodarstw domowych.

Rocznik dostępny jest również w wersji elektronicznej na stronie Internetowej Urzędu wroclaw.stat.gov.pl

Uwagde Czytelników pragnę również polecić opracowanie pt. „Województwo Dolnośląskie 2017 – Podregiony, Powiaty, Gminy”, będące rozwinięciem Rocznika w przekroju terytorialnym.

Przy opracowywaniu publikacji wykorzystano wyniki badań statystyki publicznej, a także źródła pozastatystyczne. Dziękuję wszystkim osobom i instytucjom za przekazane informacje, które wzbogacają jej treść.

Dyrektor Urzędu Statystycznego
we Wrocławiu

dr Małgorzata Wojtkowiak-Jakacka

Preface

I am very pleased to present the subsequent, bilingual edition of the Statistical Yearbook of Dolnośląskie Voivodship. This year's edition, similarly to the previous ones, includes information characterising living conditions of society and the state of economy of the voivodship.

The publication begins with review tables showing, among others, the most important data compared to the country and in retrospection for the years 2000, 2005, 2010 and 2013-2017. Detailed statistical data are grouped in 23 thematic chapters, preceded by general comments containing explanations regarding terminology, methodology and scope of information. Selected phenomena are illustrated on maps and graphs.

In the present edition of the Yearbook, we would like to draw your attention to the methodological changes introduced in the section "Education". In addition, for the first time, the chapter "Household budgets" presents the information regarding the subjective assessment of financial situation of households.

This Yearbook is also available on the Office's website wroclaw.stat.gov.pl

I would also like to recommend the latest edition of 'Dolnośląskie Voivodship 2017 – Subregions, Powiats, Gminas', which may be a supplement to the Yearbook in territorial division.

The results of public statistics surveys as well as non-statistical sources were used in developing the publication. I would like to thank all persons and institutions who provided information which enriched its content.

Director of the Statistical Office
in Wrocław

Małgorzata Wojtkowiak-Jakacka, Ph.D.

SPIS TREŚCI

CONTENTS

		Strona Page
Przedmowa	Preface	3 – 4
Spis tablic	List of tables	6 – 21
Spis wykresów	List of charts	22
Skróty i objaśnienia znaków umownych	Abbreviations and symbols	23 – 24
Uwagi ogólne	General notes	25 – 31

TABLICE PRZEGLĄDOWE

REVIEW TABLES

I. Województwo na tle kraju w 2017 r.	Voivodship on the background of the country in 2017	32 – 37
Ważniejsze dane o województwie II. (2000, 2005, 2010, 2013-2017)	Major data on the voivodship (2000, 2005, 2010, 2013-2017)	38 – 55

DZIAŁY

CHAPTERS

I. Geografia	Geography	56 – 60
II. Stan i ochrona środowiska	Environmental protection	61 – 81
III. Podział administracyjny i samorząd terytorialny	Administrative division and local government	82 – 86
IV. Bezpieczeństwo publiczne. Wymiar sprawiedli- wości	Public safety. Justice	87 – 96
V. Ludność	Population	97 – 125
VI. Rynek pracy	Labour market	126 – 157
VII. Wynagrodzenia. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych	Wages and salaries. Social security benefits	158 – 168
VIII. Budżety gospodarstw domowych	Household budgets	169 – 177
IX. Infrastruktura komunalna. Mieszkania	Municipal infrastructure. Dwellings	178 – 191
X. Edukacja i wychowanie	Education	192 – 218
XI. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	Health care and social welfare	219 – 233
XII. Kultura. Turystyka. Sport	Culture. Tourism. Sport	234 – 248
XIII. Nauka i technika. Społeczeństwo informacyjne	Science and technology. Information society	249 – 264
XIV. Ceny	Prices	265 – 268
XV. Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	Agriculture, hunting and forestry	269 – 296
XVI. Przemysł i budownictwo	Industry and construction	297 – 310
XVII. Transport. Telekomunikacja	Transport. Telecommunications	311 – 318
XVIII. Handel i gastronomia	Trade and catering	319 – 323
XIX. Finanse przedsiębiorstw	Finances of enterprises	324 – 336
XX. Finanse publiczne	Public finance	337 – 345
XXI. Inwestycje. Środki trwałe	Investments. Fixed assets	346 – 353
XXII. Rachunki regionalne	Regional accounts	354 – 358
XXIII. Podmioty gospodarki narodowej	Entities of the national economy	359 – 366

SPIS TABLIC

LIST OF TABLES

	Tablica Table	Strona Page
DZIAŁ I. GEOGRAFIA	CHAPTER I. GEOGRAPHY	
Położenie geograficzne	Geographic location	1 56
Powierzchnia i granice w 2017 r.	Area and borders in 2017	2 56
Układ pionowy powierzchni	Elevations	3 57
Najwyższe szczyty górskie	The highest mountain peaks	4 57
Najdłuższe jaskinie w Regionie Sudeckim	The longest caves in Sudety Region	5 58
Ważniejsze przełęcze i kulminacje na drogach ...	Major passes and culminations on the roads	6 58
Większe rzeki	Principal rivers	7 59
Większe sztuczne zbiorniki wodne	Major artificial reservoirs	8 59
Temperatury powietrza	Air temperatures	9 60
Opady atmosferyczne, prędkość wiatru, usłonecznienie i zachmurzenie	Atmospheric precipitation, wind velocity, insolation and cloudiness	10 60
DZIAŁ II. STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA	CHAPTER II. ENVIRONMENTAL PROTECTION	
Uwagi ogólne	General notes	x 61
Stan geodezyjny, kierunki i zmiany w wykorzystaniu powierzchni województwa (2010, 2015, 2018)	Geodesic status, directions and changes of voivodship land use (2005, 2010, 2017)	1 (11) 68
Grunty rolne wyłączone na cele nierolnicze i leśne na cele nieleśne (2010, 2015, 2016, 2017)	Agricultural land designated for non-agricultural purposes and forest land designated for non-forest purposes (2010, 2015, 2016, 2017)	2 (12) 69
Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji i zagospodarowania oraz grunty zrekultywowane i zagospodarowane (2010, 2015, 2016, 2017)	Devastated and degraded land requiring reclamation and management as well as reclaimed and managed land (2010, 2015, 2016, 2017)	3 (13) 70
Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności (2010, 2015, 2016, 2017)	Water withdrawal for needs of the national economy and population (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (14) 70
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności (2010, 2015, 2016, 2017)	Water consumption for needs of the national economy and population (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (15) 71
Powierzchnia i pobór wody do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania stawów rybnych (2010, 2015, 2016, 2017)	Area and water withdrawal for irrigation in agriculture and forestry as well as water for filling up fish ponds (2010, 2015, 2016, 2017)	6 (16) 71
Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzane do wód lub do ziemi (2010, 2015, 2016, 2017)	Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground (2010, 2015, 2016, 2017)	7 (17) 72
Zakłady odprowadzające ścieki według miejsca odprowadzania oraz wyposażenia w oczyszczalnie ścieków (2010, 2015, 2016, 2017)	Plants discharging wastewater by place of discharge and wastewater treatment plants possessed (2010, 2015, 2016, 2017)	8 (18) 72
Oczyszczalnie ścieków (2010, 2015, 2016, 2017)	Wastewater treatment plants (2010, 2015, 2016, 2017)	9 (19) 73

	Tablica Table	Strona Page
DZIAŁ II. STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA (dok.)	CHAPTER II. ENVIRONMENTAL PROTECTION (cont.)	
Emisja i redukcja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (2010, 2015, 2016, 2017)	Emission and reduction of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality (2010, 2015, 2016, 2017)	10 (20) 73
Urządzenia do redukcji zanieczyszczeń powietrza w zakładach szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (2010, 2015, 2016, 2017) ..	Air pollution reduction systems in plants of significant nuisance to air quality (2010, 2015, 2016, 2017)	11 (21) 74
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona (2010, 2015, 2016, 2017)	Area of special nature value under legal protection (2010, 2015, 2016, 2017)	12 (22) 75
Parki narodowe (2010, 2015, 2016, 2017)	National parks (2010, 2015, 2016, 2017)	13 (23) 75
Rezerваты przyrody (2010, 2015, 2016, 2017)	Nature reserves (2010, 2015, 2016, 2017)	14 (24) 76
Parki krajobrazowe (2010, 2015, 2016, 2017)	Landscape parks (2010, 2015, 2016, 2017)	15 (25) 76
Pomniki przyrody (2010, 2015, 2016, 2017)	Monuments of nature (2010, 2015, 2016, 2017)	16 (26) 76
Odpady wytworzone i dotychczas składowane (nagromadzone) oraz tereny ich składowania (2010, 2015, 2016, 2017)	Waste generated and landfilled up to now (accumulated) as well as their landfill sites (2010, 2015, 2016, 2017)	17 (27) 77
Odpady według rodzajów w 2017 r.	Waste by type in 2017	18 (28) 77
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Outlays on fixed assets in environmental protection and water management (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	19 (29) 78
Efekty rzeczowe uzyskane w wyniku przekazania do użytku inwestycji ochrony środowiska i gospodarki wodnej (2010, 2015, 2016, 2017)	Tangible effects of investments in environmental protection and water management (2010, 2015, 2016, 2017)	20 (30) 79
Kierunki finansowania z wojewódzkiego funduszu ochrony środowiska i gospodarki wodnej (2010, 2015, 2016, 2017)	Financing directions of the voivodship environmental protection and water management fund (2010, 2015, 2016, 2017)	21 (31) 81
Wpływy z opłat i kar na fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej (2010, 2015, 2016, 2017)	Receipts from fees and fines for environmental protection and water management funds (2010, 2015, 2016, 2017)	22 (32) 81
DZIAŁ III. PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY I SAMORZĄD TERYTORIALNY	CHAPTER III. ADMINISTRATIVE DIVISION AND LOCAL GOVERNMENT	
Uwagi ogólne	General notes	x 82
Jednostki administracyjne województwa (2010, 2015, 2016, 2017)	Administrative units of voivodship (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (33) 84
Gminy w 2017 r.	Gminas in 2017	2 (34) 84
Powiaty i miasta na prawach powiatu w 2017 r.	Powiats and cities with powiat status in 2017	3 (35) 85
Radni organów jednostek samorządu terytorialnego w 2017 r.	Councillors of organs of local government units in 2017	4 (36) 85
Zatrudnienie i wynagrodzenia w administracji publicznej (2010, 2015, 2016, 2017)	Paid employment, wages and salaries in the public administration (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (37) 86

	Tablica Table	Strona Page
DZIAŁ IV. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE. WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI	CHAPTER IV. PUBLIC SAFETY. JUSTICE	
Uwagi ogólne	General notes x	87
Przestępstwa stwierdzone przez policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych (2010, 2015, 2016, 2017)	Ascertained crimes by the police in completed preparatory proceedings (2010, 2015, 2016, 2017) 1 (38)	90
Wskaźniki wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję (2010, 2015, 2016, 2017)	Rates of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police (2010, 2015, 2016, 2017) 2 (39)	92
Wpływ spraw do sądów powszechnych (2010, 2015, 2016, 2017)	Incoming cases in the common courts (2010, 2015, 2016, 2017) 3 (40)	92
Wpływ spraw do sądów powszechnych w 2017 r.	Incoming cases in the common courts in 2017 4 (41)	93
Dorośli skazani prawomocnie przez sądy powszechne za przestępstwa ścigane z oskarżenia publicznego (2010, 2015, 2016)	Adults validly sentenced by common courts for crimes prosecuted by public accusation (2010, 2015, 2016) 5 (42)	93
Załatwione sprawy rodzinne (2010, 2015, 2016, 2017)	Resolved family cases (2010, 2015, 2016, 2017) 6 (43)	94
Sprawy rodzinne załatwione w 2017 r.	Family cases resolved in 2017 7 (44)	94
Podmioty w Krajowym Rejestrze Sądowym (2010, 2015, 2016, 2017)	Entities of in the National Judicial Register (2010, 2015, 2016, 2017) 8 (45)	95
Zarejestrowana działalność Państwowej Straży Pożarnej (2010, 2015, 2016, 2017)	Registered activity of the State Fire Service (2010, 2015, 2016, 2017) 9 (46)	95
Miejsca powstania pożarów i miejscowych zagrożeń oraz straty materialne (2010, 2015, 2016, 2017)	Type of places where fires and local threats occurred and material losses (2010, 2015, 2016, 2017) 10 (47)	96
DZIAŁ V. LUDNOŚĆ	CHAPTER V. POPULATION	
Uwagi ogólne	General notes x	97
Ludność (2010, 2015, 2016, 2017)	Population (2010, 2015, 2016, 2017) 1 (48)	102
Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym (2010, 2015, 2016, 2017)	Working and non-working age population (2010, 2015, 2016, 2017) 2 (49)	102
Ludność według płci i wieku (2010, 2015, 2016, 2017)	Population by sex and age (2010, 2015, 2016, 2017) 3 (50)	103
Miasta i ludność w miastach (2010, 2015, 2016, 2017)	Towns and urban population (2010, 2015, 2016, 2017) 4 (51)	104
Gminy zamieszkanne przez ludność wiejską (2010, 2015, 2016, 2017)	Gminas and rural population (2010, 2015, 2016, 2017) 5 (52)	104
Mediana wieku według płci (2010, 2015, 2016, 2017)	Median age by sex (2010, 2015, 2016, 2017) 6 (53)	104
Ruch naturalny ludności (2010, 2015, 2016, 2017)	Vital statistics (2010, 2015, 2016, 2017) 7 (54)	105
Małżeństwa zawarte i rozwiązane (2010, 2015, 2016, 2017)	Marriages contracted and dissolved (2010, 2015, 2016, 2017) 8 (55)	106
Małżeństwa zawarte według wieku nowożeńców w 2017 r.	Marriages contracted by age of bridegrooms and brides in 2017 9 (56)	106
Małżeństwa zawarte według poprzedniego stanu cywilnego nowożeńców w 2017 r.	Marriages contracted by previous marital status of bridegrooms and brides in 2017 10 (57)	108
Małżeństwa wyznaniowe (2010, 2015, 2016, 2017)	Church or religious marriages (2010, 2015, 2016, 2017) 11 (58)	109
Rozwody według wieku małżonków w momencie wniesienia powództwa w 2017 r.	Divorces by age of spouses at the moment of filling petition for divorce in 2017 12 (59)	110
Rozwody według liczby małoletnich dzieci w małżeństwie (2010, 2015, 2016, 2017)	Divorces by the number of underage children in the marriage (2010, 2015, 2016, 2017) 13 (60)	111

	Tablica Table	Strona Page
DZIAŁ V. LUDNOŚĆ. WYZNANIA RELIGIJNE (dok.)	CHAPTER V. POPULATION. RELIGIOUS DENOMINATIONS (cont.)	
Urodzenia (2010, 2015, 2016, 2017)	Births (2010, 2015, 2016, 2017)	14 (61) 111
Urodzenia żywe według kolejności urodzenia dziecka oraz wieku matki (2010, 2015, 2016, 2017)	Live births by birth order and age of mother (2010, 2015, 2016, 2017)	15 (62) 112
Płodność kobiet i współczynniki reprodukcji ludności (2010, 2015, 2016, 2017)	Female fertility and reproduction rates of population (2010, 2015, 2016, 2017)	16 (63) 112
Zgony według płci i wieku zmarłych (2010, 2015, 2016, 2017)	Deaths by sex and age of deceased (2010, 2015, 2016, 2017)	17 (64) 113
Zgony według przyczyn (2010, 2015, 2016)	Deaths by causes (2010, 2015, 2016)	18 (65) 114
Zgony niemowląt według płci i wieku (2010, 2015, 2016, 2017)	Infant deaths by sex and age (2010, 2015, 2016, 2017)	19 (66) 116
Zgony niemowląt według przyczyn (2010, 2015, 2016)	Infant deaths by causes (2010, 2015, 2016)	20 (67) 117
Zamachy samobójcze zarejestrowane przez policję (2016, 2017)	Suicides registered by police (2016, 2017)	21 (68) 118
Przeciętne dalsze trwanie życia (2010, 2015, 2016, 2017)	Life expectancy (2010, 2015, 2016, 2017)	22 (69) 118
Prognoza ludności (2020, 2025, 2030, 2035, 2040, 2045, 2050)	Population projection (2020, 2025, 2030, 2035, 2040, 2045, 2050)	23 (70) 119
Prognoza gospodarstw domowych (2020, 2025, 2030, 2035, 2040, 2045, 2050)	Households projection (2020, 2025, 2030, 2035, 2040, 2045, 2050)	24 (71) 120
Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności na pobyt stały (2010, 2015, 2016, 2017)	Internal and international migration of population for permanent residence (2010, 2015, 2016, 2017)	25 (72) 120
Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według kierunków (2010, 2015, 2016, 2017)	Internal migration of population for permanent residence by direction (2010, 2015, 2016, 2017)	26 (73) 121
Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według płci i wieku migrantów (2010, 2015, 2016, 2017)	Internal migration of population for permanent residence by sex and age of migrants (2010, 2015, 2016, 2017)	27 (74) 121
Migracje zagraniczne ludności na pobyt stały według płci i wieku migrantów (2010, 2015, 2016, 2017)	International migration of population for permanent residence by sex and age of migrants (2010, 2015, 2016, 2017)	28 (75) 122
Rezydenci (2010, 2015, 2016, 2017)	Usual residence population (2010, 2015, 2016, 2017)	29 (76) 122
Rezydenci w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym (2010, 2015, 2016, 2017)	Working and non-working age usual residence population (2010, 2015, 2016, 2017)	30 (77) 123
Kościół i związki wyznaniowe (2010, 2015, 2016, 2017)	Churches and religious associations (2010, 2015, 2016, 2017)	31 (78) 124
DZIAŁ VI. RYNEK PRACY	CHAPTER VI. LABOUR MARKET	
Uwagi ogólne	General notes	x 126
Aktywność ekonomiczna ludności	Economic activity of the population	
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według – na podstawie BAEL (2010, 2015, 2016, 2017)	Economic activity of the population aged 15 and more – on the LFS basis (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (79) 134
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według wieku oraz poziomu wykształcenia w IV kwartale 2017 r. – na podstawie BAEL	Economic activity of the population aged 15 and more by age and educational level in IV quarter 2017 – on the LFS basis	2 (80) 135
Pracujący	Employment	
Pracujący (2010, 2015, 2016, 2017)	Employed persons (2010, 2015, 2016, 2017)	3 (81) 136
Pracujący według statusu zatrudnienia (2010, 2015, 2016, 2017)	Employed persons by employment status (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (82) 137

	Tablica Table	Strona Page
DZIAŁ VI. RYNEK PRACY (dok.)	CHAPTER VI. LABOUR MARKET (cont.)	
Pracujący (dok.)	Employment (cont.)	
Przeciętne zatrudnienie (2010, 2015, 2016, 2017)	Average paid employment (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (83) 138
Pełnozatrudnieni i niepełnozatrudnieni (2010, 2015, 2016, 2017)	Full- and part-time paid employment (2010, 2015, 2016, 2017)	6 (84) 139
Przyjęcia do pracy (2010, 2015, 2016, 2017)	Hires (2010, 2015, 2016, 2017)	7 (85) 140
Zwolnienia z pracy (2010, 2015, 2016, 2017)	Terminations (2010, 2015, 2016, 2017)	8 (86) 141
Absolwenci szkół wyższych, zawodowych i liceów ogólnokształcących, którzy podjęli pracę po raz pierwszy (2010, 2015, 2016, 2017)	The graduates of tertiary schools, leavers of vocational and secondary schools starting work for the first time (2010, 2015, 2016, 2017)	9 (87) 143
Miejsca pracy wolne, nowo utworzone i zlikwidowane w 2017 r.	Job vacancies, newly created and liquidated jobs in 2017	10 (88) 144
Bezrobocie	Unemployment	
Bezrobotni zarejestrowani, stopa bezrobocia oraz oferty pracy (2010, 2015, 2016, 2017)	Registered unemployed persons, unemployment rate as well as job offers (2010, 2015, 2016, 2017)	11 (89) 145
Bezrobotni nowo zarejestrowani i wyrejestrowani (2010, 2015, 2016, 2017)	Newly registered unemployed persons and persons removed from unemployment rolls (2010, 2015, 2016, 2017)	12 (90) 145
Bezrobotni zarejestrowani według wieku, poziomu wykształcenia, czasu pozostawania bez pracy oraz stażu pracy (2010, 2015, 2016, 2017)	Registered unemployed persons by age, educational level, duration of unemployment and work seniority (2010, 2015, 2016, 2017)	13 (91) 146
Bezrobotni zarejestrowani korzystający z aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu oraz oferty pracy (2010, 2015, 2016, 2017)	Registered unemployed persons benefitting from labour market programme as well as job offers (2010, 2015, 2016, 2017)	14 (92) 147
Wydatki Funduszu Pracy (2010, 2015, 2016, 2017)	Expenditures of Labour Fund (2010, 2015, 2016, 2017)	15 (93) 148
Warunki pracy	Work conditions	
Poszkodowani w wypadkach przy pracy (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie) [2010, 2015, 2016, 2017]	Persons injured in accidents at work (excluding private farms in agriculture) [2010, 2015, 2016, 2017]	16 (94) 148
Wypadki i przyczyny wypadków przy pracy (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie) [2010, 2015, 2016, 2017]	Contact-mode of injury and causes of accidents at work (excluding private farms in agriculture) [2010, 2015, 2016, 2017]	17 (95) 150
Poszkodowani w wypadkach przy pracy w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (2010, 2015, 2016, 2017)	Persons injured in accidents at work on private farms in agriculture (2010, 2015, 2016, 2017)	18 (96) 152
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia (2010, 2015, 2016, 2017)	Persons working in hazardous conditions (2010, 2015, 2016, 2017)	19 (97) 152
Zatrudnieni na stanowiskach pracy, dla których dokonano oceny ryzyka zawodowego w 2017 r.	Paid employees on position for which evaluation of occupational risk was done in 2017	20 (98) 154
Choroby zawodowe (2010, 2015, 2016, 2017)	Occupational diseases (2010, 2015, 2016, 2017)	21 (99) 155
Korzystający ze świadczeń z tytułu pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia i uciążliwych (2010, 2015, 2016, 2017)	Persons receiving benefits for work in harmful and strenuous conditions (2010, 2015, 2016, 2017)	22 (100) 156
Świadczenia z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (2010, 2015, 2016, 2017)	Occupational accidents and occupational diseases benefits (2010, 2015, 2016, 2017)	23 (101) 157

	Tablica Table	Strona Page
DZIAŁ VII. WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH	CHAPTER VII. WAGES AND SALARIES. SOCIAL SECURITY BENEFITS	
Uwagi ogólne	General notes	x 158
Wynagrodzenia	Wages and salaries	
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto (2010, 2015, 2016, 2017)	Average monthly gross wages and salaries (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (102) 161
Zatrudnieni według wysokości wynagrodzenia brutto za październik 2016 r.	Paid employment by amount of gross wages and salaries for October 2016	2 (103) 162
Zatrudnieni oraz przeciętne wynagrodzenia brutto według grup zawodów wykonywanych za październik 2016 r.	Paid employment and average gross wages and salaries by performed occupational groups for October 2016	3 (104) 163
Przeciętne wynagrodzenia brutto za październik 2016 r.	Average gross wages and salaries for October 2016	4 (105) 165
Miesięczne wynagrodzenia brutto najwyższe (decyle) w grupach decylowych pracowników zatrudnionych według wielkich grup zawodów wykonywanych za październik 2016 r.	Decile earnings (the upper limits of gross wages and salaries received by decile) paid employment by great occupational groups for October 2016	5 (106) 166
Świadczenia z ubezpieczeń społecznych	Social security benefits	
Emeryci i renciści (2010, 2015, 2016, 2017)	Retirees and pensioners (2010, 2015, 2016, 2017)	6 (107) 167
Świadczenia emerytalne i rentowe brutto (2010, 2015, 2016, 2017)	Gross retirement and other pension benefits (2010, 2015, 2016, 2017)	7 (108) 168
DZIAŁ VIII. BUDŻETY GOSPODARSTW DOMOWYCH	CHAPTER VIII. HOUSEHOLD BUDGETS	
Uwagi ogólne	General notes	x 169
Gospodarstwa domowe (2010, 2015, 2016, 2017)	Households (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (109) 174
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych (2010, 2015, 2016, 2017)	Average monthly per capita available income of households (2010, 2015, 2016, 2017)	2 (110) 174
Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych (2010, 2015, 2016, 2017)	Average monthly per capita expenditures of households (2010, 2015, 2016, 2017)	3 (111) 174
Przeciętne miesięczne spożycie niektórych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych (2010, 2015, 2016, 2017)	Average monthly per capita consumption of selected foodstuffs of households (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (112) 175
Gospodarstwa domowe wyposażone w niektóre przedmioty trwałego użytkowania (2010, 2015, 2016, 2017)	Households equipped with selected durable goods (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (113) 176
Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych w 2017 r.	Subjective assessment of financial situation of households in 2017	6 (114) 177
Wskaźniki zagrożenia ubóstwem w gospodarstwach domowych (2010, 2015, 2016, 2017) ...	At-risk of poverty rates in households (2010, 2015, 2016, 2017)	7 (115) 177
DZIAŁ IX. INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA	CHAPTER IX. MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS	
Uwagi ogólne	General notes	x 178
Infrastruktura komunalna	Municipal infrastructure	
Wodociągi i kanalizacja (2010, 2016, 2017)	Water supply and sewage systems (2010, 2016, 2017)	1 (116) 183
Odbiorcy oraz zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych (2010, 2015, 2016, 2017)	Consumers and consumption of electricity in households (2010, 2015, 2016, 2017)	2 (117) 184
Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych (2010, 2015, 2016, 2017)	Gas supply system as well as consumers and consumption of gas from gas supply system in households (2010, 2015, 2016, 2017)	3 (118) 184

	Tablica Table	Strona Page
DZIAŁ IX. INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA (dok.)	CHAPTER IX. MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS (cont.)	
Infrastruktura komunalna (dok.)	Municipal infrastructure (cont.)	
Ogrzewnictwo (2010, 2015, 2016, 2017)	House-heating (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (119) 185
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej (2010, 2015, 2016, 2017)	Using water supply, sewage and gas supply systems (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (120) 185
Odpady komunalne (2010, 2015, 2016, 2017)	Municipal waste (2010, 2015, 2016, 2017)	6 (121) 186
Nieczystości ciekłe (2010, 2015, 2016, 2017)	Liquid waste (2010, 2015, 2016, 2017)	7 (122) 186
Składowiska odpadów komunalnych (2010, 2015, 2016, 2017)	Landfill sites with municipal waste (2010, 2015, 2016, 2017)	8 (123) 187
Tereny zieleni miejskiej ogólnodostępnej i osiedlowej (2010, 2015, 2016, 2017)	Generally accessible and estate urban area green belts (2010, 2015, 2016, 2017)	9 (124) 187
Mieszkania	Dwellings	
Zasoby mieszkaniowe (2010, 2015, 2016, 2017)	Dwelling stocks (2010, 2015, 2016, 2017)	10 (125) 188
Mieszkania w zasobach mieszkaniowych wyposażone w instalacje (2010, 2015, 2016, 2017)	Dwellings in dwelling stocks fitted with installations (2010, 2015, 2016, 2017)	11 (126) 188
Dodatki mieszkaniowe wypłacone w 2017 r.	Housing allowances paid out in 2017	12 (127) 189
Gospodarka gruntami pod budownictwo mieszkaniowe (2010, 2015, 2016, 2017)	Administration of grounds for dwellings construction (2010, 2015, 2016, 2017)	13 (128) 189
Mieszkania, których budowę rozpoczęto (2010, 2015, 2016, 2017)	Dwellings in which construction has begun (2010, 2015, 2016, 2017)	14 (129) 190
Mieszkania oddane do użytkowania (2010, 2015, 2016, 2017)	Dwellings completed (2010, 2015, 2016, 2017)....	15 (130) 190
Mieszkania oddane do użytkowania według liczby izb (2010, 2015, 2016, 2017)	Dwellings completed by number of rooms (2010, 2015, 2016, 2017)	16 (131) 191
DZIAŁ X. EDUKACJA I WYCHOWANIE	CHAPTER X. EDUCATION	
Uwagi ogólne	General notes	x 192
Dane zbiorcze	Aggregated data	
Edukacja według szczebli kształcenia (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Education by level (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	1 (132) 197
Szkoły według organów prowadzących (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Schools by school governing authority (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	2 (133) 199
Uczniowie według grup wieku (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Pupils and students by age groups (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	3 (134) 201
Współczynnik skolaryzacji (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Enrolment rate (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	4 (135) 201
Uczący się języków obcych w szkołach dla dzieci i młodzieży oraz policealnych (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Pupils and students learning foreign languages in schools for children and youth and in post-secondary schools (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	5 (136) 202
Uczący się języków obcych w szkołach dla dorosłych (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Students studying foreign languages in schools for adults (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	6 (137) 203
Kształcenie osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Education for people with special educational needs (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)....	7 (138) 203
Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii oraz ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze (2010, 2015, 2016, 2017)	Special educational care centres, youth education centres, youth social therapy centres and rehabilitation-education centres (2010, 2015, 2016, 2017)	8 (139) 204

	Tablica Table	Strona Page
DZIAŁ X. EDUKACJA I WYCHOWANIE (cd.)	CHAPTER X. EDUCATION (cont.)	
Dane zbiorcze (dok.)	Aggregated data (cont.)	
Wychowanie pozaszkolne (2010, 2015, 2016, 2017)	Extracurricular education (2010, 2015, 2016, 2017)	9 (140) 204
Internaty i bursy szkół dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	Boarding-schools and dormitories of schools for children and youth (excluding special schools) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	10 (141) 205
Domy i stołówki studenckie (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Student dormitories and canteens (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	11 (142) 206
Studenci szkół wyższych otrzymujący stypendia (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Students of higher education institutions receiving scholarships and grants (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	12 (143) 206
Szkoły dla dzieci i młodzieży	Schools for children and youth	
Szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	Primary schools for children and youth (excluding special schools) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	13 (144) 207
Gimnazja dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	Lower secondary schools for children and youth (excluding special schools) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	14 (145) 208
Branżowe szkoły I stopnia dla młodzieży (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	Stage I sectoral vocational schools for youth (excluding special schools) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	15 (146) 209
Uczniowie i absolwenci branżowych szkół I stopnia dla młodzieży według grup kierunków kształcenia (bez szkół specjalnych) [2015/16, 2016/17, 2017/18]	Students and graduates of stage I sectoral vocational schools for youth by fields of education (excluding special schools) [2015/16, 2016/17, 2017/18]	16 (147) 209
Licea ogólnokształcące dla młodzieży (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	General secondary schools for youth (excluding special schools) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	17 (148) 209
Technika dla młodzieży (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	Technical secondary schools for youth (excluding special schools) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	18 (149) 210
Uczniowie i absolwenci techników dla młodzieży według grup kierunków kształcenia (bez szkół specjalnych) [2015/16, 2016/17, 2017/18]	Students and graduates for youth by fields of education (excluding special schools) [2015/16, 2016/17, 2017/18]	19 (150) 210
Szkoły artystyczne dla dzieci i młodzieży (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Level art schools for children and youth (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	20 (151) 211
Szkoły policealne (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	Post-secondary schools (excluding special schools) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	21 (152) 211
Uczniowie i absolwenci szkół policealnych według grup kierunków kształcenia (bez szkół specjalnych) [2015/16, 2016/17, 2017/18]	Students and graduates of post-secondary schools by narrow fields of education (excluding special schools) [2015/16, 2016/17, 2017/18]	22 (153) 212
Szkoły wyższe	Tertiary education (university level)	
Szkoły wyższe (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Higher education institutions (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	23 (154) 212
Studenci szkół wyższych według form studiów i typów szkół (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Students of higher education institutions by mode of study and type of schools (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	24 (155) 213
Absolwenci szkół wyższych według form studiów i typów szkół (2010/11, 2014/15, 2015/16, 2016/17)	Graduates of higher education institutions by mode of study and type of schools (2010/11, 2014/15, 2015/16, 2016/17)	25 (156) 213
Nauczyciele akademicy w szkołach wyższych (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Academic teachers in higher education institutions (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	26 (157) 214

	Tablica Table	Strona Page
DZIAŁ X. EDUKACJA I WYCHOWANIE (dok.)	CHAPTER X. EDUCATION (cont.)	
Szkoły wyższe (dok.)	Tertiary education (university level) (cont.)	
Cudzoziemcy – studenci i absolwenci według form studiów i typów szkół (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Foreigners – students and graduates by mode of study and type of schools (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	27 (158) 214
Studia podyplomowe i doktoranckie (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Postgraduate and doctoral studies (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	28 (159) 215
Studia podyplomowe według podgrup kierunków kształcenia w roku akademickim 2017/18	Postgraduate studies by narrow fields of education in the 2017/18 academic year	29 (160) 216
Szkoły dla dorosłych	Schools for adults	
Szkoły dla dorosłych (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Schools for adults (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	30 (161) 217
Wychowanie przedszkolne	Pre-primary education	
Wychowanie przedszkolne (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Pre-primary education (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	31 (162) 217
DZIAŁ XI. OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA	CHAPTER XI. HEALTH CARE AND SOCIAL WELFARE	
Uwagi ogólne	General notes	x 219
Pracownicy medyczni (2016, 2017)	Medical personnel (2016, 2017)	1 (163) 225
Lekarze specjaliści (2016, 2017)	Doctors specialist (2016, 2017)	2 (164) 225
Ambulatoryjna opieka zdrowotna (2016, 2017)	Out-patient health care (2016, 2017)	3 (165) 226
Stacjonarna opieka zdrowotna (2016, 2017)	In-patient health care (2016, 2017)	4 (166) 227
Szpitały ogólne (2016, 2017)	General hospitals (2016, 2017)	5 (167) 228
Ratownictwo medyczne i pomoc doraźna (2010, 2015, 2016, 2017)	Emergency medical services and first aid (2010, 2015, 2016, 2017)	6 (168) 229
Apteki ogólnodostępne i punkty apteczne (2010, 2015, 2016, 2017)	Generally available pharmacies and pharmaceutical outlets (2010, 2015, 2016, 2017)	7 (169) 229
Krwiodawstwo (2010, 2015, 2016, 2017)	Blood donation (2010, 2015, 2016, 2017)	8 (170) 230
Zachorowania na niektóre choroby zakaźne i zatrucia (2010, 2015, 2016, 2017)	Incidence of infectious diseases and poisonings (2010, 2015, 2016, 2017)	9 (171) 230
Żłobki i kluby dziecięce (2010, 2015, 2016, 2017)	Nurseries and children's clubs (2010, 2015, 2016, 2017)	10 (172) 231
Wspieranie rodziny w 2017 r.	Family suport in 2017	11 (173) 231
Placówki wsparcia dziennego (2010, 2015, 2016, 2017)	Day-support centres (2010, 2015, 2016, 2017) ...	12 (174) 231
Rodzinna piecza zastępcza (2010, 2015, 2016, 2017)	Family foster care (2010, 2015, 2016, 2017)	13 (175) 232
Instytucjonalna piecza zastępcza (2010, 2015, 2016, 2017)	Institutional foster care (2010, 2015, 2016, 2017)	14 (176) 232
Pomoc społeczna stacjonarna (2010, 2015, 2016, 2017)	Stationary social welfare (2010, 2015, 2016, 2017)	15 (177) 232
Placówki stacjonarnej pomocy społecznej według grup mieszkańców (2010, 2015, 2016, 2017)	Stationary social welfare facilities by groups of residents (2010, 2015, 2016, 2017)	16 (178) 233
Świadczenia pomocy społecznej (2010, 2015, 2016, 2017)	Social assistance benefits (2010, 2015, 2016, 2017)	17 (179) 233
DZIAŁ XII. KULTURA. TURYSTYKA. SPORT	CHAPTER XII. CULTURE. TOURISM. SPORT	
Uwagi ogólne	General notes	x 234
Kultura	Culture	
Książki i broszury wydane (2010, 2015, 2016, 2017)	Books and pamphlets published (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (180) 238
Gazety i czasopisma wydane (2010, 2015, 2016, 2017)	Newspapers and magazines published (2010, 2015, 2016, 2017)	2 (181) 238
Biblioteki publiczne (z filiami) [2010, 2015, 2016, 2017]	Public libraries (with branches) [2010, 2015, 2016, 2017]	3 (182) 239

	Tablica	Strona
	Table	Page
DZIAŁ XII. KULTURA. TURYSTYKA. SPORT (dok.)	CHAPTER XII. CULTURE. TOURISM. SPORT (cont.)	
Kultura (dok.)	Culture (cont.)	
Muzea (2010, 2015, 2016, 2017)	Museums (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (183) 239
Instytucje paramuzealne (2010, 2015, 2016, 2017)	Museum-related institutions (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (184) 239
Galerie sztuki (2010, 2015, 2016, 2017)	Art galleries (2010, 2015, 2016, 2017)	6 (185) 240
Teatry, instytucje muzyczne, przedsiębiorstwa estradowe (2010, 2015, 2016, 2017)	Theatres, music institutions, entertainment enterprises (2010, 2015, 2016, 2017)	7 (186) 240
Centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby, świetlice (2009, 2015, 2016, 2017)	Centres of culture, cultural centres and establishment, clubs, community centres (2009, 2015, 2016, 2017)	8 (187) 240
Kina stałe (2010, 2015, 2016, 2017)	Indoor cinemas (2010, 2015, 2016, 2017)	9 (188) 241
Abonenci telewizji kablowej (2010, 2015, 2016, 2017)	Cable television subscribers (2010, 2015, 2016, 2017)	10 (189) 241
Abonenci radiowi i telewizyjni (2010, 2015, 2016, 2017)	Radio and television subscribers (2010, 2015, 2016, 2017)	11 (190) 242
Turystyka	Tourism	
Baza noclegowa turystyki (2010, 2015, 2016, 2017)	Tourist accommodation establishments (2010, 2015, 2016, 2017)	12 (191) 242
Turyści zagraniczni korzystający z bazy noclegowej turystyki (2010, 2015, 2016, 2017)	Foreign tourists accommodated in tourist accommodation establishments (2010, 2015, 2016, 2017)	13 (192) 244
Wykorzystanie bazy noclegowej turystyki (2010, 2015, 2016, 2017)	Occupancy in tourist accommodation establishments (2010, 2015, 2016, 2017)	14 (193) 245
Placówki gastronomiczne w bazie noclegowej turystyki (2010, 2015, 2016, 2017)	Catering establishments in tourist accommodation establishments (2010, 2015, 2016, 2017)	15 (194) 245
Hotele według kategorii (2010, 2015, 2016, 2017)	Hotels by category (2010, 2015, 2016, 2017)	16 (195) 246
Sport	Sport	
Organizacje kultury fizycznej i kluby sportowe (2006, 2010, 2016)	Physical education organizations and sports clubs (2006, 2010, 2016)	17 (196) 247
Wybrane dziedziny i rodzaje sportu w klubach sportowych w 2016 r.	Selected sports fields and kinds of sports in sports clubs in 2016	18 (197) 247
DZIAŁ XIII. NAUKA I TECHNIKA. SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE	CHAPTER XIII. SCIENCE AND TECHNOLOGY. INFORMATION SOCIETY	
Uwagi ogólne	General notes	x 249
Nauka i technika	Science and technology	
Podmioty oraz pracujący w działalności badawczej i rozwojowej (2010, 2015, 2016, 2017)	Entities and internal personnel in research and development (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (198) 254
Pracujący w działalności badawczej i rozwojowej według poziomu wykształcenia (2010, 2015, 2016, 2017)	Internal personnel in research and development by educational level (2010, 2015, 2016, 2017)	2 (199) 255
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Gross domestic expenditures on research and development (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	3 (200) 256
Nakłady w działalności badawczej i rozwojowej według dziedzin B+R [2010, 2016, 2017]	Gross domestic expenditures in research and development by field of R&D [2010, 2016, 2017]	4 (201) 257

	Tablica Table	Strona Page
DZIAŁ XIII. NAUKA I TECHNIKA. SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE (dok.)	CHAPTER XIII. SCIENCE AND TECHNOLOGY. INFORMATION SOCIETY (cont.)	
Nauka i technika (dok.)	Science and technology (cont.)	
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową według sektorów instytucjonalnych (ceny bieżące) [2010, 2016, 2017]	Gross domestic expenditures on research and development by institutional sector (current prices) [2010, 2016, 2017]	5 (202) 257
Nakłady bieżące a na działalność badawczą i rozwojową według rodzajów badań (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Current expenditures on research and development by type of activity (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	6 (203) 257
Stopień zużycia aparatury naukowo-badawczej w działalności badawczej i rozwojowej (2010, 2015, 2016, 2017)	Degree of consumption of research equipment in research and development (2010, 2015, 2016, 2017)	7 (204) 258
Udział przychodów netto ze sprzedaży produktów nowych lub istotnie ulepszonych w przychodach netto ze sprzedaży w przemyśle w 2017 r.	Share of net revenues from sales of new or significantly improved products in net revenues from sales in industry in 2017	8 (205) 258
Przedsiębiorstwa innowacyjne w przemyśle według rodzajów wprowadzonych innowacji w latach 2014–2017	Innovative enterprises in industry by type of introduced innovation during 2014–2017	9 (206) 259
Nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Expenditures on innovation activities in industry (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	10 (207) 261
Nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle według źródeł finansowania (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Expenditures on innovation activities in industry by source of funds (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	11 (208) 263
Wynalazki i wzory użytkowe krajowe (2010, 2015, 2016, 2017)	Domestic inventions and utility models (2010, 2015, 2016, 2017)	12 (209) 264
Społeczeństwo informacyjne	Information society	
Przedsiębiorstwa wykorzystujące wybrane technologie informacyjno-telekomunikacyjne (2010, 2015, 2016, 2017)	Enterprises using selected information and communication technologies (2010, 2015, 2016, 2017)	13 (210) 264
Cele wykorzystania Internetu w przedsiębiorstwach (2010, 2015, 2016, 2017)	Purpose of using the Internet by enterprises (2010, 2015, 2016, 2017)	14 (211) 264
DZIAŁ XIV. CENY	CHAPTER XIV. PRICES	
Uwagi ogólne	General notes	x 265
Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych (2010, 2015, 2016, 2017)	Price indices of consumer goods and services (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (212) 266
Ceny detaliczne wybranych towarów i usług (2010, 2015, 2016, 2017)	Retail prices of selected goods and services (2010, 2015, 2016, 2017)	2 (213) 266
Przeciętne ceny skupu ważniejszych produktów rolnych (2010, 2015, 2016, 2017)	Average procurement prices of major agricultural products (2010, 2015, 2016, 2017)	3 (214) 268
Przeciętne ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach (2010, 2015, 2016, 2017)	Average marketplace prices received by farmers (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (215) 268
DZIAŁ XV. ROLNICTWO. ŁOWIECTWO I LEŚNICTWO	CHAPTER XV. AGRICULTURE, HUNTING AND FORESTRY	
Uwagi ogólne	General notes	x 269
Rolnictwo	Agriculture	
Uwarunkowania i ważniejsze wyniki ekonomiczno-produkcyjne w rolnictwie (2010, 2015, 2016, 2017)	Trends and major economic and production results in agriculture (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (216) 274
Powierzchnia użytków rolnych według rodzajów użytków (2010, 2015, 2016, 2017)	Agricultural land area by land type (2010, 2015, 2016, 2017)	2 (217) 276

		Tablica Table	Strona Page
DZIAŁ XV. ROLNICTWO. ŁOWIECTWO I LEŚNICTWO (cd.)	CHAPTER XV. AGRICULTURE, HUNTING AND FORESTRY (cont.)		
Rolnictwo (dok.)	Agriculture (cont.)		
Gospodarstwa rolne według grup obszarowych (2010, 2013, 2016)	Farms by area groups (2010, 2013, 2016)	3 (218)	276
Dynamika globalnej, końcowej i towarowej pro- dukcji rolniczej (ceny stałe) [2010, 2015, 2016]	Indices of gross, final and market agricultural output (constant prices) [2010, 2015, 2016]	4 (219)	277
Struktura globalnej i towarowej produkcji rolni- czej (ceny stałe) [2010, 2015, 2016]	Structure of gross and market agricultural out- put (constant prices) [2010, 2015, 2016]	5 (220)	277
Powierzchnia zasiewów (2010, 2015, 2016, 2017)	Sown area (2010, 2015, 2016, 2017)	6 (221)	279
Zbiory i plony wybranych ziemiopłodów (2011- 2015, 2015, 2016, 2017)	Selected crop production and yields (2011- 2015, 2015, 2016, 2017)	7 (222)	280
Powierzchnia, zbiory i plony warzyw grunto- wych (2015, 2016, 2017)	Area, production and yields of ground vegeta- bles (2015, 2016, 2017)	8 (223)	281
Powierzchnia i zbiory owoców z drzew (2015, 2016, 2017)	Area and production of tree fruit (2015, 2016, 2017)	9 (224)	282
Powierzchnia i zbiory z krzewów owocowych i plantacji jagodowych (2015, 2016, 2017)	Area and production of fruit bushes and berry fruit (2015, 2016, 2017)	10 (225)	282
Bydło, trzoda chlewna, owce i konie (2010, 2015, 2016, 2017)	Cattle, pigs, sheep and horses (2010, 2015, 2016, 2017)	11 (226)	283
Drób (2010, 2015, 2016, 2017)	Poultry (2010, 2015, 2016, 2017)	12 (227)	283
Produkcja żywca rzeźnego (2010, 2015, 2016, 2017)	Production of animals for slaughter (2010, 2015, 2016, 2017)	13 (228)	284
Produkcja mięsa, tłuszczów i podrobów (2010, 2015, 2016, 2017)	Production of meat, fats and pluck (2010, 2015, 2016, 2017)	14 (229)	284
Produkcja mleka krowiego i jaj kurzych (2010, 2015, 2016, 2017)	Production of cows' milk and hen eggs (2010, 2015, 2016, 2017)	15 (230)	285
Ciągniki rolnicze (2010, 2013, 2016)	Agricultural tractors (2010, 2013, 2016)	16 (231)	285
Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych oraz wapniowych w przeliczeniu na czysty składnik (2009/10, 2014/15, 2015/16, 2016/17) ..	Consumption of mineral or chemical and lime fertilizers in terms of pure ingredient (2009/10, 2014/15, 2015/16, 2016/17)	17 (232)	286
Wartość skupu produktów rolnych (ceny bieżą- ce) [2010, 2015, 2016, 2017]	Value of agricultural products procurement (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	18 (233)	286
Skup ważniejszych produktów rolnych (2010, 2015, 2016, 2017)	Procurement of major agricultural products (2010, 2015, 2016, 2017)	19 (234)	288
Ekologiczne gospodarstwa rolne (2010, 2015, 2016, 2017)	Organic farms (2010, 2015, 2016, 2017)	20 (235)	289
Łowiectwo	Hunting		
Ważniejsze zwierzęta łowne (2010, 2015, 2016, 2017)	Major game species (2010, 2015, 2016, 2017) ...	21 (236)	289
Odstzał ważniejszych zwierząt łownych (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Shoot of main game species (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	22 (237)	289
Koła i członkowie Polskiego Związku Łowieckie- go oraz obwody łowieckie (2010, 2015, 2016, 2017)	Clubs and members of the Polish Hunting Asso- ciation and hunting districts (2010, 2015, 2016, 2017)	23 (238)	290
Leśnictwo	Forestry		
Powierzchnia gruntów leśnych (2010, 2015, 2016, 2017)	Forest land (2010, 2015, 2016, 2017)	24 (239)	290

	Tablica Table	Strona Page
DZIAŁ XV. ROLNICTWO. ŁOWIECTWO I LEŚNICTWO (dok.)	CHAPTER XV. AGRICULTURE, HUNTING AND FORESTRY (cont.)	
Leśnictwo (dok.)	Forestry (cont.)	
Powierzchnia lasów	Forest areas 25 (240)	291
Zasoby drzewne na pniu	Growing stock of standing wood 26 (241)	292
Odnowienia, zalesienia i inne prace hodowlane (2010, 2015, 2016, 2017)	Renewals, afforestations and other forest breeding work (2010, 2015, 2016, 2017) 27 (242)	293
Pozyskanie drewna (2010, 2015, 2016, 2017)	Removals (2010, 2015, 2016, 2017) 28 (243)	295
Zadrzewienia i pozyskanie drewna z zadrze- wień (2010, 2015, 2016, 2017)	Trees and shrubs outside the forest and re- movals (2010, 2015, 2016, 2017) 29 (244)	295
Pożary w lasach (2010, 2015, 2016, 2017)	Forest fires (2010, 2015, 2016, 2017) 30 (245)	296
DZIAŁ XVI. PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO	CHAPTER XVI. INDUSTRY AND CONSTRUCTION	
Uwagi ogólne	General notes x	297
Przemysł	Industry	
Produkcja sprzedana przemysłu (2010, 2015, 2016, 2017)	Sold production of industry (2010, 2015, 2016, 2017) 1 (246)	300
Produkcja sprzedana przemysłu według liczby zatrudnionych w podmiotach gospodarczych w przemyśle (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Sold production of industry by number of paid employees in economic entities in industry (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017] 2 (247)	302
Produkcja wybranych wyrobów (2010, 2015, 2016, 2017)	Production of selected products (2010, 2015, 2016, 2017) 3 (248)	302
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle (2010, 2015, 2016, 2017)	Average paid employment in industry (2010, 2015, 2016, 2017) 4 (249)	303
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w przemyśle (2010, 2015, 2016, 2017)	Average monthly gross wages and salaries in industry (2010, 2015, 2016, 2017) 5 (250)	304
Budownictwo	Construction	
Produkcja budowlano-montażowa (ceny bieżą- ce) [2010, 2015, 2016, 2017]	Construction and assembly production (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017] 6 (251)	306
Produkcja budowlano-montażowa według ro- dzajów obiektów budowlanych (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Construction and assembly production by type of constructions (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017] 7 (252)	306
Budynki oddane do użytkowania (2010, 2015, 2016, 2017)	Buildings completed (2010, 2015, 2016, 2017) ... 8 (253)	308
Budynki oddane do użytkowania według rodza- jów budynków (2010, 2015, 2016, 2017).....	Buildings completed by type of buildings (2010, 2015, 2016, 2017) 9 (254)	309
Przeciętne zatrudnienie i przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w budownictwie (2010, 2015, 2016, 2017)	Average paid employment and average month- ly gross wages and salaries in construction (2010, 2015, 2016, 2017) 10 (255)	310
DZIAŁ XVII. TRANSPORT. TELEKOMUNIKACJA	CHAPTER XVII. TRANSPORT. TELECOMMUNICATIONS	
Uwagi ogólne	General notes x	311
Transport	Transport	
Linie kolejowe eksploatowane (2010, 2015, 2016, 2017)	Railway lines operated (2010, 2015, 2016, 2017) 1 (256)	314
Drogi publiczne o twardej nawierzchni (2010, 2015, 2016, 2017)	Hard surface public roads (2010, 2015, 2016, 2017) 2 (257)	314
Pojazdy samochodowe i ciągniki zarejestrowa- ne (2010, 2015, 2016, 2017)	Registered road vehicles and tractors (2010, 2015, 2016, 2017) 3 (258)	315

	Tablica Table	Strona Page
DZIAŁ XVII. TRANSPORT. TELEKOMUNIKACJA (dok.)	CHAPTER XVII. TRANSPORT TELECOMMUNICATIONS (cont.)	
Transport (dok.)	Transport (cont.)	
Linie regularnej komunikacji autobusowej (2010, 2015, 2016, 2017)	Regular bus communication lines (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (259) 315
Transport samochodowy zarobkowy (2010, 2015, 2016, 2017)	Hire or reward road transport (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (260) 315
Komunikacja miejska (2010, 2015, 2016, 2017) ..	Urban transport (2010, 2015, 2016, 2017)	6 (261) 316
Ruch pasażerów w Porcie Lotniczym (2010, 2015, 2016, 2017)	Passenger traffic at Airport (2010, 2015, 2016, 2017)	7 (262) 316
Przeładunek ładunków w Porcie Lotniczym (2010, 2015, 2016, 2017)	Freight loaded and unloaded at Airport (2010, 2015, 2016, 2017)	8 (263) 317
Wypadki drogowe i ich ofiary (2010, 2015, 2016, 2017)	Road traffic accidents and their casualties (2010, 2015, 2016, 2017)	9 (264) 317
Wypadki drogowe według sprawców, ważniej- szych przyczyn i rodzajów pojazdów (2016, 2017)	Road accidents by culprits, major causes and types of vehicles (2016, 2017)	10 (265) 317
Telekomunikacja	Telecommunications	
Abonenci telefoniczni i aparaty telefoniczne (2010, 2015, 2016, 2017)	Telephone subscribers and telephone sets (2010, 2015, 2016, 2017)	11 (266) 318
DZIAŁ XVIII. HANDEL I GASTRONOMIA	CHAPTER XVIII. TRADE AND CATERING	
Uwagi ogólne	General notes	x 319
Sprzedaż detaliczna towarów (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Retail sales (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	1 (267) 322
Sprzedaż detaliczna towarów według grup (ce- ny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Retail sales by groups (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	2 (268) 322
Sprzedaż hurtowa towarów w przedsiębior- stwach handlowych (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Wholesale in trade enterprises (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	3 (269) 322
Sklepy według form organizacyjnych i stacje paliw (2010, 2015, 2016, 2017)	Shops by organizational forms and petrol sta- tions (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (270) 322
Gastronomia (2010, 2015, 2016, 2017)	Catering (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (271) 323
Magazyny handlowe (2009, 2012, 2015)	Trade warehouses (2009, 2012, 2015)	6 (272) 323
Targowiska (2010, 2015, 2016, 2017)	Marketplaces (2010, 2015, 2016, 2017)	7 (273) 323
DZIAŁ XIX. FINANSE PRZEDSIĘBIORSTW	CHAPTER XIX. FINANCES OF ENTERPRISES	
Uwagi ogólne	General notes	x 324
Przychody, koszty i wynik finansowy przedsię- biorstw według sektorów własności (2010, 2015, 2016, 2017)	Revenues, costs and financial results of enter- prises by ownership sectors (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (274) 328
Przychody, koszty i wynik finansowy przedsię- biorstw według sekcji (2010, 2015, 2016, 2017)	Revenues, costs and financial results of enter- prises by sections (2010, 2015, 2016, 2017)	2 (275) 329
Przedsiębiorstwa według uzyskanych wyników finansowych (2010, 2015, 2016, 2017)	Enterprises by obtained financial results (2010, 2015, 2016, 2017)	3 (276) 330
Relacje ekonomiczne w przedsiębiorstwach (2010, 2015, 2016, 2017)	Economic relations in enterprises (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (277) 331
Aktywa obrotowe przedsiębiorstw (2010, 2015, 2016, 2017)	Current assets of enterprises (2010, 2015, 2016, 2017).....	5 (278) 332
Kapitały (fundusze) własne przedsiębiorstw (2010, 2015, 2016, 2017)	Share equity (funds) of enterprises (2010, 2015, 2016, 2017)	6 (279) 334

	Tablica Table	Strona Page
DZIAŁ XIX. FINANSE PRZEDSIĘBIORSTW (dok.)	CHAPTER XIX. FINANCES OF ENTERPRISES (cont.)	
Kapitał zakładowy spółek (2010, 2015, 2016, 2017)	Share capital of companies (2010, 2015, 2016, 2017)	7 (280) 335
Zobowiązania przedsiębiorstw (2010, 2015, 2016, 2017)	Liabilities of enterprises (2010, 2015, 2016, 2017)	8 (281) 336
DZIAŁ XX. FINANSE PUBLICZNE	CHAPTER XX. PUBLIC FINANCE	
Uwagi ogólne	General notes	x 337
Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów (2010, 2015, 2016, 2017)	Revenue of local government units budgets by type (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (282) 340
Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2017 r.	Revenue of local government units budgets by division in 2017	2 (283) 342
Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów (2010, 2015, 2016, 2017)	Expenditure of local government units budgets by type (2010, 2015, 2016, 2017)	3 (284) 343
Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2017 r.	Expenditure of local government units budgets by division in 2017	4 (285) 344
Przychody i koszty samorządowych zakładów budżetowych (2016, 2017)	Revenue and costs of local government budgetary establishments (2016, 2017)	5 (286) 345
DZIAŁ XXI. INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE	CHAPTER XXI. INVESTMENTS. FIXED ASSETS	
Uwagi ogólne	General notes	x 346
Inwestycje	Investments	
Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące) [2010, 2016, 2017]	Investment outlays (current prices) [2010, 2016, 2017]	1 (287) 349
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach (ceny bieżące) [2010, 2016, 2017]	Investment outlays in enterprises (current prices) [2010, 2016, 2017]	2 (288) 350
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach według grup (ceny bieżące) [2010, 2016, 2017]	Investment outlays in enterprises by groups (current prices) [2010, 2016, 2017]	3 (289) 351
Środki trwałe	Fixed assets	
Wartość brutto środków trwałych (bieżące ceny ewidencyjne) [2010, 2016, 2017]	Gross value of fixed assets (current book-keeping prices) [2010, 2016, 2017]	4 (290) 352
Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach (bieżące ceny ewidencyjne) [2010, 2016, 2017]	Gross value of fixed assets in enterprises (current book-keeping prices) [2010, 2016, 2017]	5 (291) 353
DZIAŁ XXII. RACHUNKI REGIONALNE	CHAPTER XXII. REGIONAL ACCOUNTS	
Uwagi ogólne	General notes	x 354
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016]	Gross domestic product (current prices) [2010, 2015, 2016]	1 (292) 357
Podstawowe elementy rachunku produkcji i rachunku tworzenia dochodów (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016]	Basic elements of production account and generation of income account (current prices) [2010, 2015, 2016]	2 (293) 358
Nominalne dochody w sektorze gospodarstw domowych (2010, 2015, 2016)	Nominal income in the households sector (2010, 2015, 2016)	3 (294) 358
DZIAŁ XXIII. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ	CHAPTER XXIII. ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY	
Uwagi ogólne	General notes	x 359

	Tablica Table	Strona Page
DZIAŁ XXIII. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ (dok.)	CHAPTER XXIII. ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY (cont.)	
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON (2010, 2015, 2016, 2017)	Entities of the national economy in the REGON register (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (295) 360
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON według form prawnych i sekcji (2010, 2015, 2016, 2017)	Entities of the national economy in the REGON register by legal forms and sections (2010, 2015, 2016, 2017)	2 (296) 360
Spółki handlowe według form prawnych i sekcji (2010, 2015, 2016, 2017)	Commercial companies by legal status and sections (2010, 2015, 2016, 2017)	3 (297) 363
Podmioty gospodarki narodowej nowo zareje- strowane według wybranych form prawnych i sekcji (2010, 2015, 2016, 2017)	Entities of the national economy newly regis- tered by selected legal forms and sections (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (298) 364
Podmioty gospodarki narodowej wyrejestrowane według wybranych form prawnych i sekcji (2010, 2015, 2016, 2017)	Entities of the national economy removed by selected legal forms and sections (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (299) 365

SPIS WYKRESÓW

LIST OF CHARTS

		Strona Page
Podział administracyjny województwa dolnośląskiego w 2017 r.	Administrative division of dolnośląskie voivodship in 2017	60
Podział województwa dolnośląskiego według nomenklatury jednostek terytorialnych do celów statystycznych (NTS) w 2018 r.	Division of the dolnośląskie voivodship according to the nomenclature of territorial units for statistical purposes (NTS) in 2018	61
Ludność według płci i wieku w 2017 r.	Population by sex and age in 2017	125
Ruch naturalny ludności (2000 – 2017)	Vital statistics (2000 – 2017)	126
Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia dla osób w wieku 0 lat (2000 – 2017)	Life expectancy at 0 age (2000 – 2017)	126
Struktura pracujących według sekcji (2010, 2015, 2017)	Structure of employed persons by sections (2010, 2015, 2017)	157
Struktura bezrobotnych zarejestrowanych (2010, 2015, 2017)	Structure of registered unemployed persons (2010, 2015, 2017)	157
Odchylenia względne przeciętnych wynagrodzeń w wybranych sekcjach od przeciętnego wynagrodzenia w województwie (2010, 2015, 2017)	Relative deviations of average wages and salaries in selected sections from the average wages and salaries in the voivodship (2010, 2015, 2017)	158
Mieszkania wyposażone w instalacje w % ogółu mieszkań w 2017 r.	Dwellings fitted with installations in % of total dwellings in 2017	191
Mieszkania oddane do użytkowania (2010, 2015, 2017)	Dwellings completed (2010, 2015, 2017)	191
Edukacja według szczebli kształcenia w roku szkolnym 2017/18	Education by educational level in the 2017/18 school year	192
Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych w 2017 r.	Land use in agricultural holdings in 2017	296
Struktura towarowej produkcji rolniczej w 2016 r. (ceny stałe)	Structure of market agricultural output in 2016 (constant prices)	296
Struktura produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące) [2010, 2015, 2017]	Structure of construction and assembly production (current prices) [2010, 2015, 2017]	297
Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca (2010, 2015, 2017)	Revenue and expenditure of local government units budgets per capita (2010, 2015, 2017)	358
Struktura wartości dodanej brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016]	Structure of gross value added by kind of activities (current prices) [2010, 2015, 2016]	358
Struktura podmiotów gospodarki narodowej (2010, 2017)	Structure of entities of the national economy (2010, 2017)	359

SKRÓTY

ABBREVIATIONS

tys. thous.	= tysiąc thousand	r.	= rok
mln	= milion million	mm	= milimetr millimetre
mld bn	= miliard billion	cm	= centymetr centimetre
zł zł	= złoty zloty	m	= metr metre
szt. pcs	= sztuka pieces	km	= kilometr kilometre
egz	= egzemplarz	m ²	= metr kwadratowy square metre
kpl	= komplet	ha	= hektar hectare
wol. vol.	= wolumin volume	km ²	= kilometr kwadratowy square kilometre
g	= gram gram	l	= litr litre
kg	= kilogram kilogram	hl	= hektolitr hectolitre
dt	= decytona deciton	dm ³	= decymetr sześcienny cubic decimetre
t	= tona tonne	m ³	= metr sześcienny cubic metre
kWh	= kilowatogodzina kilowatt·hour	dam ³	= dekametr sześcienny cubic decametre
MW·h	= megawatogodzina megawatt·hour	hm ³	= hektometr sześcienny cubic hectometre
GWh	= gigawatogodzina gigawatt·hour	tabl.	= tablica table
GJ	= gigadżul gigajoule	Dz. U.	= Dziennik Ustaw
TJ	= teradżul terajoule	itp. etc.	= i tym podobne and the like
°C	= stopień Celsjusza centigrade	m.in. i.a.	= między innymi among others
h	= godzina hour	np. e.g.	= na przykład for example
d 24h	= doba 24 hours	tj. i.e.	= to jest that is
		tnz. i.e.	= to znaczy that is

tzw.	= tak zwany	poz.	= pozycja
ceg	= cegła przeliczeniowa materiałów ściennych	PKP	= Polskie Koleje Państwowe
brick	standard brick unit expressing the quantity of wall building materials	S.A.	= Spółka Akcyjna Joint stock company
t/r	= ton rocznie	NTS	= Nomenklatura Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych
t/y	tonnes per year	NUTS	Nomenclature of Territorial Units for Statistics
art.	= artykuł article	EKG	= Europejska Komisja Gospodarcza
cd.	= ciąg dalszy	ECE	Economic Commission for Europe
cont.	continued	EUROSTAT	= Urząd Statystyczny Wspólnot Europejskich Statistical Office of the European Union
dok.	= dokończenie	ONZ	= Organizacja Narodów Zjednoczonych
cont.	continued	UN	United Nations
Lp.	= liczba porządkowa	UE	= Unia Europejska
No.	number	EU	European Union
kk	= Kodeks karny	UNESCO	= Organizacja Narodów Zjednoczonych do Spraw Oświaty, Nauki i Kultury United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
kl.	= klasa		
nr (Nr)	= numer		
No.	number		

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH

SYMBOLS

Kreska (—)	– zjawisko nie wystąpiło. magnitude zero.
Zero: (0)	– zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5. magnitude not zero, but less than 0,5 of a unit.
(0,0)	– zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05. magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit.
Kropka (.)	– zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych. data not available or not reliable.
Znak x	– wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe. not applicable.
Znak Δ	– oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji; ich pełne nazwy podano w uwagach ogólnych do Rocznika. categories of applied classification are presented in abbreviated form; their full names are given in the general notes to the Yearbook.
Znak *	– oznacza, że dane zostały zmienione w stosunku do wcześniej opublikowanych. data revised.
Znak #	– oznacza, że dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej. data may not be published due to the necessity of maintaining statistical confidentiality in accordance with the Law on Public Statistics.
„W tym” „Of which”	– oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy. indicates that not all elements of the sum are given.

UWAGI OGÓLNE

1. Prezentowane w Roczniku dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – dotyczą **całej gospodarki narodowej**.

2. Dane prezentuje się:

- 1) w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007**, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczych we Wspólnocie Europejskiej – Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007; wprowadzona z dniem 1 I 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 XII 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885) z późniejszymi zmianami, zastąpiła Polską Klasyfikację Działalności – PKD 2004.

PKD 2007, w stosunku do dotychczas stosowanej klasyfikacji PKD 2004, wprowadza zmiany zakresowe polegające na uwzględnieniu nowych grupowań rodzajów działalności (ujęcie nowych, podział lub agregacja dotychczasowych), a także na przesunięciu rodzajów działalności pomiędzy poszczególnymi poziomami klasyfikacyjnymi. Zmiany te powodują również w niektórych przypadkach brak porównywalności danych przy niezmienionych nazwach poziomów klasyfikacyjnych.

W stosunku do PKD dokonano dodatkowego grupowania, ujmując pod pojęciem:

- **przemysł** – sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”,
- 2) według **sektorów instytucjonalnych** – wyłącznie w zakresie rachunków regionalnych;
- 3) według **sektorów własności**:
 - **sektor publiczny** – grupujący własność państwową (Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych), własność jednostek samorządu terytorialnego oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora publicznego,
 - **sektor prywatny** – grupujący własność prywatną krajową (osób fizycznych i pozostałych jednostek prywatnych), własność zagraniczną (osób zagranicznych) oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora prywatnego i brakiem przewagi sektorowej w kapitale (mieniu) podmiotu.

GENERAL NOTES

1. Data presented in the Yearbook, unless otherwise indicated, concern the **entire national economy**.

2. Data are presented:

- 1) according to the **Polish Classification of Activities – PKD 2007**, compiled on the basis of the Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007, introduced on 1 I 2008 by the decree of the Council of Ministers of 24 XII 2007 (Journal of Laws No. 251, item 1885), with later amendments, replaced the Polish Classification of Activities – PKD 2004/NACE Rev. 1.1.

PKD 2007/NACE Rev. 2 differs from the previously used PKD 2004/NACE Rev. 1.1 classification in the fact that it introduced scope-related changes, i.e. new groupings of activity types (presentation of new types, division or aggregation of the previous ones) as well as transfers of some types of activities between individual classification levels. In some cases these changes result in a lack of comparability of data if the names of classification levels remain unchanged.

In the Polish version of NACE an additional grouping was introduced under the item:

- **industry** – sections: “Mining and quarrying”, “Manufacturing”, “Electricity, gas, steam and air conditioning supply” and “Water supply; sewerage, waste management and remediation activities”,
- 2) according to **institutional sectors** – exclusively within the scope of regional accounts;
- 3) according to **ownership sectors**:
 - **public sector** – grouping state ownership (of the State Treasury and state legal persons), the ownership of local government units as well as “mixed ownership” with a predominance of capital (property) of public sector entities,
 - **private sector** – grouping private domestic ownership (of natural persons and other private entities), foreign ownership (of foreign persons) as well as “mixed ownership” with a predominance of capital (property) of private sector entities and lack of predominance of public or private sector in capital (property) of the entity.

„Własność mieszana” określana jest głównie dla spółek i wyznaczana na podstawie struktury kapitału (mienia) deklarowanego we wniosku rejestracyjnym spółki.

3. Dane prezentowane są w układzie **Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS)**, opracowanej na podstawie wspólnej Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS), obowiązującej w krajach Unii Europejskiej, zgodnie z Rozporządzeniem (WE) Nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 V 2003 r. (Dz. Urz. UE L 154 z 21 VI 2003 r.) z późniejszymi zmianami.

Od 1 I 2018 r. obowiązują zmiany wprowadzone Rozporządzeniem Komisji (UE) 2016/2066 z dnia 21 XI 2016 r., zgodnie z którym od 1 I 2018 r. Polskę podzielono na 3 poziomy, w ramach których funkcjonuje 97 jednostek statystycznych NUTS:

- NUTS 1 – **makroregiony** (grupujące województwa) – 7 jednostek,
- NUTS 2 – **regiony** (województwa lub ich części) – 17 jednostek,
- NUTS 3 – **podregiony** (grupujące powiaty) – 73 jednostki.

4. Prezentowane informacje przedstawione zostały stosownie do zakresu prowadzonych badań, obejmujących podmioty klasyfikowane według kryterium **liczby pracujących** i – jeśli nie zaznaczono inaczej – obejmują podmioty o liczbie pracujących:

- do 9 osób,
- od 10 do 49 osób,
- 50 osób i więcej.

5. Dane jeśli nie zaznaczono inaczej – opracowane zgodnie z **każdorazowym stanem organizacyjnym gospodarki narodowej**.

6. Dane w podziale według sekcji PKD 2007 oraz w podziale terytorialnym opracowano – jeśli nie zaznaczono inaczej – tzw. metodą przedsiębiorstw.

Metoda przedsiębiorstw (podmiotowa) oznacza przyjmowanie całych podmiotów gospodarki narodowej za podstawę grupowania wszystkich danych charakteryzujących ich działalność według poszczególnych poziomów klasyfikacyjnych i podziałów terytorialnych.

7. Przez **podmioty gospodarki narodowej** rozumie się jednostki prawne, tj.: osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Pod pojęciem **podmiotów gospodarczych** rozumie się podmioty prowadzące działalność gospodarczą (produkcyjną i usługową) na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku.

8. Z ważniejszych klasyfikacji, według których prezentuje się dane w Roczniku – obok PKD – należy wymienić:

- 1) **Klasyfikację Zawodów i Specjalności (KZiS)**, na podstawie której dokonuje się grupowania radnych organów jednostek samorządu teryto-

“Mixed ownership” is defined mainly for companies and determined on the basis of the capital (property) structure as declared in a company's registration application.

3. Data are presented in accordance with the **Nomenclature of Territorial Units for Statistical Purposes (NUTS)**, compiled on the basis of the common classification of territorial units for statistics (NUTS) obligatory in the countries of the European Union according to the Regulation (EC) No. 1059/2003 of the European Parliament and of the Council of 26 V 2003 (Official Journal of the EU L 154, 21 VI 2003) with later amendments.

Since 1 I 2018 were obligatory amendments introduced by Commission Regulationi (EU) 2016/2066 of 21 XI 2016, according to which from 1 I 2018 Poland is divided into 3 levels, under which there are 97 NUTS statistical units in Poland:

- NUTS 1 – **macroregions** (grouping voivodships) – 7 units,
- NUTS 2 – **regions** (voivodships or their parts) – 17 units,
- NUTS 3 – **subregiony** (grouping powiats) – 73 units.

4. Information is presented in compliance with the scope of conducted surveys, considering entities classified according to the criterion of the **number of persons employed** and, unless otherwise indicated, include entities employing:

- up to 9 persons,
- from 10 to 49 persons,
- 50 persons and more.

5. Data, unless otherwise indicated, are compiled in accordance with **the respective organizational status of units of the national economy**.

6. Data according to NACE Rev. 2 sections as well as according to territorial division are compiled, unless otherwise indicated, using the enterprise method.

In the **enterprise (entity) method**, the entire organizational unit of entities in the national economy is the basis for grouping all data describing their activity according to individual classification levels and territorial divisions.

7. The term **entities of the national economy** is understood as legal entities, i.e.: legal persons, organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity.

The term **economic entities** is understood as entities conducting economic activity (production and service) on their own account in order to earn a profit.

8. Other than NACE Rev. 2, among the more important classifications, according to which data are presented in the Yearbook, the following should be mentioned:

- 1) the **Occupations and Specializations Classification (KZiS)**, on the basis of which councillors of organs of local government units, paid em-

rialnego, zatrudnionych i ich wynagrodzeń; klasyfikacja opracowana na podstawie Międzynarodowej Standardowej Klasyfikacji Zawodów (ISCO-08) wprowadzona została z dniem 1 I 2015 r. rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 VIII 2014 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018, poz. 227) w miejsce obowiązującej do 31 XII 2014 r.;

- 2) **Polską Klasyfikację Wyróbów i Usług** — PKWiU 2015, na podstawie której dokonuje się grupowania wyrobów i towarów; PKWiU 2015, opracowana na podstawie międzynarodowych klasyfikacji i nomenklatur, wprowadzona została z dniem 1 I 2016 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 4 IX 2015 r. (Dz. U. poz. 1676) w miejsce PKWiU 2008 obowiązującej do 31 XII 2015 r.;
- 3) **Klasyfikację Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP)**, na podstawie której dokonuje się grupowania spożycia produktów (wyrobów i usług) w sektorze gospodarstw domowych oraz wydatków na towary i usługi konsumpcyjne w gospodarstwach domowych (przyjętych również do opracowania wskaźników cen);
- 4) **Polską Klasyfikację Obiektów Budowlanych (PKOB)**, na podstawie której dokonuje się grupowania obiektów budowlanych; PKOB, opracowana na podstawie Klasyfikacji Obiektów Budowlanych (CC), wprowadzona została z dniem 1 I 2000 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 XII 1999 r. (Dz. U. Nr 112, poz. 1316), z późniejszymi zmianami;
- 5) **Klasyfikację Środków Trwałych (KŚT)**, na podstawie której dokonuje się grupowania środków trwałych według rodzajów; KŚT wprowadzona została z dniem 1 I 2011 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 XII 2010 r. (Dz. U. Nr 242, poz. 1622).

9. Informacje o **województwie** oraz w podziale na **miasta i wieś** – jeśli nie zaznaczono inaczej – podano w każdorazowym podziale administracyjnym.

Przez „miasta” rozumie się gminy miejskie oraz miasta w gminach miejsko-wiejskich, przez „wieś” – gminy wiejskie oraz obszary wiejskie w gminach miejsko-wiejskich.

10. Dane w **cenach bieżących** odpowiadają uzyskanym dochodom, poniesionym wydatkom lub wartości wyrobów, usług itp. W tablicach, w których nie określono cen, dane liczbowe wyrażono w cenach bieżących.

Do wyceny produkcji i wartości dodanej brutto – jeśli nie zaznaczono inaczej – przyjęto kategorię **ceny bazowej**.

Cena bazowa definiowana jest jako kwota pieniędzy otrzymywana przez producenta (w tym także przez jednostkę handlową) od nabywcy za jednostkę produktu (wyrobu lub usługi), pomniejszona o podatki od produktu oraz o ewentualne rabaty i opusty, powiększona o dotacje otrzymywane do produktu.

employees and their wages and salaries are grouped; the classification, compiled on the basis of the International Standard Classification of Occupations (ISCO-08), was introduced on 1 I 2015 by the decree of the Minister of Labour and Social Policy, dated 7 VIII 2014 (uniform text Journal of Laws 2018, item 227) replacing the classification valid until 31 XII 2014;

- 2) the **Polish Classification of Products and Services PKWiU 2015**, on the basis of which products and goods are grouped; PKWiU 2015, compiled on the basis of international classifications and nomenclatures, was introduced on 1 I 2016 by the decree of the Council of Ministers, dated 4 IX 2015 (Journal of Laws item 1676) replacing the classifications valid until 31 XII 2015,
- 3) the **Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP)**, on the basis of which final consumption expenditure of products (goods and services) in the households sector as well as expenditures on consumer goods and services of households (also adopted for compiling price indices) are grouped;
- 4) the **Polish Classification of Types of Construction (PKOB)**, on the basis of which type of constructions are grouped; PKOB, compiled on the basis of the Classification of Types of Constructions (CC), was introduced on 1 I 2000 by a decree of the Council of Ministers, dated 30 XII 1999 (Journal of Laws No. 112, item 1316), with later amendments;
- 5) the **Classification of Fixed Assets (KŚT)**, on the basis of which fixed assets are grouped according to type; KŚT was introduced on 1 I 2011 by the decree of the Council of Ministers, dated 10 XII 2010 (Journal of Laws No. 242, item 1622).

9. Information about **voivodship** as well as about **urban** and **rural area** – unless otherwise indicated – is presented according to administrative division in a given period.

The term "urban areas" is understood as urban gminas and towns in urban-rural gminas, while the term "rural areas" is understood as rural gminas and rural area in urban-rural gminas.

10. Data in **current prices** correspond to obtained revenue, incurred expenditures or the value of products, services, etc. In tables in which prices are not defined, data are expressed in current prices.

In order to evaluate production and gross value added – unless otherwise indicated – the **basic price** category was implemented.

Basic price is defined as the amount of money received by a producer (trade entities included) from a buyer for a unit of product (good or service), decreased by the tax on the product as well as by applicable rebates and deductions, and increased by subsidies received for the product.

Podatki od produktów obejmują: podatek od towarów i usług – VAT (od produktów krajowych i z importu), podatek akcyzowy (od wyrobów krajowych, importowanych i nabytych wewnątrz-wspólnotowo), cła oraz podatki od niektórych rodzajów usług (np. od gier losowych i zakładów wzajemnych, zryczałtowany podatek od towarów i usług od okazjonalnych przewozów osób autobusami zarejestrowanymi za granicą).

11. Jako ceny stałe przyjęto w przypadku:

- 1) produkcji rolniczej – ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany, z wyjątkiem ziemniaków, warzyw i owoców, w przypadku których przyjmuje się średnie ceny z dwóch kolejnych lat, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego;
- 2) produkcji sprzedanej przemysłu:
 - ceny stałe 2005 r. (średnie ceny bieżące 2005 r.) dla lat 2006-2010,
 - ceny stałe 2010 r. (średnie ceny bieżące 2010 r.) od 2011 r.

12. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

Wskaźniki dynamiki – w przypadku zmian metodycznych, zmian kategorii ceny przyjmowanej do wyceny produkcji, zmian systemu cen stałych oraz zmian systemu wag do obliczania wskaźników cen w poszczególnych okresach – obliczono w warunkach porównywalnych.

Wskaźniki jednopodstawowe obliczono metodą nawiązania łańcuchowego.

13. Do przeliczeń danych według liczby ludności – jeśli nie zaznaczono inaczej – przyjęto liczbę ludności według krajowej definicji zamieszkania, opracowaną metodą bilansową.

Przy **przeliczaniu na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.)** danych według stanu w końcu roku (np. łóżka w szpitalach, środki trwałe) przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII, a przy przeliczaniu danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku (np. ruch naturalny ludności, produkcja) – według stanu w dniu 30 VI.

Do przeliczeń przyjęto liczbę ludności opracowaną – jeśli nie zaznaczono inaczej:

- za lata 2000–2009 na bazie Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 (dla lat 2000 i 2001 zastosowano podział administracyjny obowiązujący we dług stanu w dniu 31 XII 2002 r.);
- od 2010 r. na bazie Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011 (dla 2010 r. zastosowano podział administracyjny z dnia 31 XII 2011 r.).

14. Dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

15. Niektóre informacje zostały podane na podstawie danych nieostatecznych i mogą ulec zmianie w następnych publikacjach Urzędu Statystycznego.

Taxes on products comprise: VAT on goods and services (on domestic and imported products), excise tax (on domestic, imported and Intra-Community acquired goods), duties and taxes on certain services (e.g. on games of chance and mutual betting, lump sum tax on goods and services from occasional transports of passengers in buses with foreign registration).

11. Constant prices were adopted as follows:

- 1) agricultural output – current prices from the year preceding the reference year with the exception of potatoes, vegetables and fruit, in the case of which the average prices from two consecutive years are adopted, i.e., from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year;
- 2) sold production of industry:
 - 2005 constant prices (2005 average current prices) for 2006-2010.
 - 2010 constant prices (2010 average current prices) since 2011.

12. Relative numbers (indices, percentages) are, as a rule, calculated on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in the tables.

Indices – in the case of methodological changes, changes in price categories used in the evaluation of production, changes in the system of constant prices as well as changes in the system of weights for calculating price indices in individual periods are calculated in comparable conditions.

Single base indices are calculated using the chain-base index method.

13. For the purpose of calculating data by population number, unless otherwise indicated, the population number according to the national definition of residence, compiled using the balance method, was adopted.

When **computing per capita data (per 1000 population, etc.)** as of the end of a year (e.g. beds in hospitals, fixed assets), the population as of 31 XII was adopted, whereas data describing the magnitude of a phenomenon within a year (e.g., vital statistics, production) – as of 30 VI.

For calculations, it was assumed to use the number of population calculated – unless otherwise indicated:

- for the years 2000–2009 on the basis of the Population and Housing Census 2002, (for 2000 and 2001 was applied the administrative division of the obligatory as of 31 XII 2002);
- since 2010 on the basis of Population and Housing Census 2011 (for 2010 was applied the administrative division of the obligatory as of 31 XII 2011).

14. Data, unless otherwise indicated, do not include the budgetary units conducting activity within the scope of national defence and public safety.

15. Selected information presented on the basis of preliminary data and may change in subsequent publications of the Statistical Office.

16. Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości „ogółem”.

17. Informacje statystyczne pochodzące ze źródeł spoza Urzędu Statystycznego opatrzone odpowiednimi notami, przy przyjęciu zasady, że jako źródłodawcę podaje się instytucję przekazującą informacje prezentowane w tablicy za ostatni rok.

18. W Roczniku zastosowano skróty nazw niektórych poziomów klasyfikacyjnych; zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

16. Due to the rounding of data, in some cases sums of components may slightly differ from the amount given in the item "total".

17. Statistical information originating from sources other than the Statistical Office is indicated in the appropriate note, with the institution providing the information presented in the table for the last year given as the source.

18. The names of some classification levels used in the Yearbook have been abbreviated; the list of abbreviations used and their full names are given below:

skrót
abbreviation

pełna nazwa
full name

**MIĘDZYNARODOWA STATYSTYCZNA KLASYFIKACJA
CHOROŚ I PROBLEMÓW ZDROWOTNYCH (X Rewizja)**

**INTERNATIONAL STATISTICAL CLASSIFICATION
OF DISEASES AND RELATED HEALTH PROBLEMS (ICD – 10 Revision)**

Choroby krwi i narządów krwiotwórczych	Choroby krwi i narządów krwiotwórczych oraz wybrane choroby przebiegające z udziałem mechanizmów immunologicznych
Diseases of blood and blood-forming organs	Diseases of the blood and blood-forming organs and certain disorders involving the immune mechanism
Wady rozwojowe wrodzone	Wady rozwojowe wrodzone, zniekształcenia i aberracje chromosomowe
Congenital anomalies	Congenital malformations, deformations and chromosomal abnormalities
Objawy i stany niedokładnie określone	Objawy, cechy chorobowe oraz nieprawidłowe wyniki badań klinicznych i laboratoryjnych niesklasyfikowane gdzie indziej
Symptoms and ill-defined conditions	Symptoms, sign and abnormal clinical and laboratory findings, not elsewhere classified

skrót
abbreviation

pełna nazwa
full name

POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI – PKD 2007
STATISTICAL CLASSIFICATION OF ECONOMIC ACTIVITIES
IN THE EUROPEAN COMMUNITY – NACE Rev. 2

sekcje
sections

Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją

skrót abbreviation	pełna nazwa full name
POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI – PKD 2007 (dok.) STATISTICAL CLASSIFICATION OF ECONOMIC ACTIVITIES IN THE EUROPEAN COMMUNITY – NACE Rev. 2 (cont.)	
sekcje sections	
Handel; naprawa pojazdów samochodowych Trade; repair of motor vehicles	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
Zakwaterowanie i gastronomia Accommodation and catering	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi Accommodation and food service activities
Obsługa rynku nieruchomości	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
Administrowanie i działalność wspierająca	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
działy divisions	
Produkcja skór i wyrobów skórzanych	Produkcja skór i wyrobów ze skór wyprawionych
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker	Produkcja wyrobów z drewna oraz korka z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania Manufacture of wood and of products of wood and cork, except furniture; manufacture of articles of straw and plaiting materials
Produkcja wyrobów farmaceutycznych Manufacture of pharmaceutical products	Produkcja podstawowych substancji farmaceutycznych oraz leków i pozostałych wyrobów farmaceutycznych Manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations
Produkcja wyrobów z metali Manufacture of metal products	Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń Manufacture of fabricated metal products, except machinery and equipment
Produkcja maszyn i urządzeń	Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep	Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli
Budowa budynków	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej	Roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej

Wyjaśnienia metodyczne dotyczące podstawowych pojęć i metod opracowania danych liczbowych zamieszczono w uwagach ogólnych do poszczególnych działów. Rozszerzone wyjaśnienia dotyczące poszczególnych dziedzin statystyki Czytelnik znajdzie w publikacjach tematycznych oraz w serii „Zeszyty metodyczne i klasyfikacje”.

Methodological explanations concerning basic definitions and methods of compiling statistical data are enumerated in the general notes to individual chapters. More detailed information pertaining to particular fields of statistics can be found in subject matter publications as well as in the series „Zeszyty metodyczne i klasyfikacje” (“Methodologies and classifications”).

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2017 R.

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total		Polska = 100 Poland = 100	

POWIERZCHNIA. PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY - stan w dniu 31 XII
AREA. ADMINISTRATIVE DIVISION - as of 31 XII

Powierzchnia w km ²	312679	19947	6,4	Area in km ²
Powiaty	314	26	8,3	Powiats
Miasta na prawach powiatu	66	4	6,1	Cities with powiat status
Gminy	2478	169	6,8	Gminas
Miasta	923	91	9,9	Towns
Miejscowości wiejskie	52512	2530	4,8	Rural localities
Sołectwa	40725	2320	5,7	Village administrator's offices

STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA ENVIRONMENTAL PROTECTION

Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w tys. t:				Emission of air pollutants by plants of significant nuisance to air quality in thous. t:
pyłowych	35,6	1,9	5,3	particulates
gazowych	213920,7	12029,3	5,6	gases
Komunalne oczyszczalnie ścieków ^a (stan w dniu 31 XII)	3258	225	6,9	Municipal wastewater treatment plants ^a (as of 31 XII)
w tym: biologiczne	2439	164	6,7	of which: biological
z podwyższonym usuwaniem biogenów	808	61	7,5	with increased biogene removal
Odpady wytworzone (w ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komunalnych) w tys. t	113792,8	35245,4	31,0	Generated waste (during the year; excluding municipal waste) in thous. t
Odpady komunalne zebrane ^b (w ciągu roku) w tys. t	11968,7	1086,2	9,1	Municipal waste collected ^b (during the year) in thous. t
Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące):				Outlays on fixed assets (current prices):
służące ochronie środowiska:				in environmental protection:
w milionach złotych	6825,4	315,6	4,6	in million zlotys
w % nakładów inwestycyjnych ogółem	2,7	1,3	x	in % of total investment outlays
służące gospodarce wodnej:				in water management:
w milionach złotych	2065,7	430,3	20,8	in million zlotys
w % nakładów inwestycyjnych ogółem	0,8	1,8	x	in % of total investment outlays

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE^c PUBLIC SAFETY^c

Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych:				Ascertained crimes by the Police in completed preparatory proceedings:
w liczbach bezwzględnych	753963	72858	9,7	in absolute numbers
na 10 tys. ludności	196	251	x	per 10 thous. population
Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję w %	71,7	64,1	x	Rate of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police in %

a Pracujące na sieci kanalizacyjnej. b Dane szacunkowe. c Bez czynów karalnych popełnionych przez nieletnich.

a Working on sewage network. b Estimated data. c Excluding punishable acts committed by juveniles.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2017 R. (cd.)

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2017 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total		Polska = 100 Poland = 100	
LUDNOŚĆ POPULATION				
Ludność (stan w dniu 31 XII) w tys.	38433,6	2902,5	7,6	Population (as of 31 XII) in thous.
miasta	23109,3	1996,4	8,6	urban areas
wieś	15324,3	906,2	5,9	rural areas
w tym kobiety	19840,4	1507,1	7,6	of which females
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 XII)	123	146	x	Population per 1 km ² of total area (as of 31 XII)
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyj- nym (stan w dniu 31 XII)	63,4	63,4	x	Non-working age population per 100 persons of working age (as of 31 XII)
Przyrost naturalny na 1000 ludności	-0,02	-1,25	x	Natural increase per 1000 population
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	0,0	1,0	x	Internal and international net migra- tion for permanent residence per 1000 population
RYNEK PRACY. WYNAGRODZENIA LABOUR MARKET. WAGES AND SALARIES				
Pracujący ^{ab} (stan w dniu 31 XII) w tys.	15380,7	1135,5	7,4	Employed persons ^{ab} (as of 31 XII) in thous.
Przeciętne miesięczne wynagro- dzenie brutto w zł	4283,73	4400,05	102,7	Average monthly gross wages and salaries in zł
Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) w tys.	1081,7	68,8	6,4	Registered unemployed persons (as of 31 XII) in thous.
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^b (stan w dniu 31 XII) w %	6,6	5,7	x	Registered unemployment rate ^b (as of 31 XII) in %
INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS				
Długość sieci (stan w dniu 31 XII) w km:				Network (as of 31 XII) in km:
wodociągowej rozdzielczej	303903,1	16019,9	5,3	water supply distribution
kanalizacyjnej rozdzielczej ^c	156780,5	11523,0	7,3	sewage distribution ^c
gazowej	152217,2	9354,1	6,1	gas supply
Zasoby mieszkaniowe ^d (stan w dniu 31 XII):				Dwellings stocks ^d (as of 31 XII):
mieszkania: w tysiącach	14439,8	1168,9	8,1	dwellings: in thousands
na 1000 ludności	376	403	x	per 1000 population
izby: w tysiącach	55205,6	4478,2	8,1	rooms: in thousands
na 1000 ludności	1437	1543	x	per 1000 population
powierzchnia użytkowa mieszkań:				usable floor area of dwellings:
w tysiącach m ²	1068557,5	84792,0	7,9	in thousands m ²
na 1000 ludności w m ²	27811	29215	x	per 1000 population in m ²

a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. b Dane opracowano z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyszacowanych przy uwzględnieniu wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2010. c Łącznie z kolektorami. d Na podstawie bilansu.

a By actual workplace and kind of activity. b Data are compiled considering employed persons on private farms in agriculture estimated using the results of the Agricultural Census 2010. c Including collectors. d Based on balance.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2017 R. (cd.)

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2017 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship	SPECIFICATION
	ogółem total		

INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA (dok.)
MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS (cont.)

Mieszkania oddane do użytkowania:				Dwellings completed:
w tysiącach	178,3	17,1	9,6	in thousands
na 1000 ludności:				per 1000 population:
mieszkania	4,6	5,9	x	dwellings
izby	18,1	20,5	x	rooms
powierzchnia użytkowa miesz- kań w m ²	430,5	480,7	x	usable floor area of dwellings in m ²

EDUKACJA^a I WYCHOWANIE - stan na początku roku szkolnego
EDUCATION^a - as of beginning of the school year

Uczniowie w szkołach ^b w tys.:				Pupils and students in schools ^b in thous.:
podstawowych	2657,0	188,4	7,1	primary
gimnazjalnych	703,9	46,7	6,6	lower secondary
branżowych I stopnia ^c	166,4	10,9	6,6	stage I sectoral vocational ^c
liceach ogólnokształcących	474,5	31,1	6,5	general secondary
technikach	503,2	32,8	6,5	technical secondary
artystycznych ogólnokształcących ^d	13,0	0,8	6,3	general art ^d
policealnych	235,6	16,5	7,0	post-secondary
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego ^e :				Children attending pre-primary education establishments ^e :
w tysiącach	1361,2	97,6	7,2	in thousands
na 1000 dzieci w wieku 3-6 lat	864	862	x	per 1000 children aged 3-6

OCHRONA ZDROWIA^f I POMOC SPOŁECZNA - stan w dniu 31 XII
HEALTH CARE^f AND SOCIAL WELFARE - as of 31 XII

Pracownicy medyczni ^g :				Medical personnel ^g :
lekarze	90284	6366	7,1	doctors
lekarze dentyści	13331	885	6,6	dentists
pielęgniarki ^h	193700	14224	7,3	nurses ^h
Przychodnie	21665	1542	7,1	Out-patients departments
Szpitala ogólne	951	81	8,5	General hospitals
Łóżka w szpitalach ogólnych w tys.	185,3	14,6	7,9	Beds of general hospitals in thous.
Apteki ogólnodostępne ⁱ	13338	1077	8,1	Generally available pharmacies ⁱ

a Patrz uwagi ogólne do działu „Edukacja i wychowanie”, ust. 1 i 2 na str. 192. b Bez szkół dla dorosłych, z wyjątkiem szkół policealnych. c Łącznie z uczniami szkół specjalnych przysposabiających do pracy. d Dających uprawnienia zawodowe. e Łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą. f Łącznie z danymi resortu obrony narodowej i spraw wewnętrznych. g Łącznie z odbywającymi staż; łącznie z osobami, dla których głównym miejscem pracy jest indywidualna praktyka lekarska i pielęgnarska zarejestrowana w Izbach Lekarskich, pielęgnarskich, która realizuje świadczenia zdrowotne w ramach środków publicznych; bez osób, dla których głównym miejscem pracy jest uczelnia, opieka społeczna, jednostka administracji publicznej lub samorządu terytorialnego albo NFZ. h Łącznie z magistrami pielęgniarstwa. i Patrz uwagi ogólne do działu „Ochrona zdrowia i opieka społeczna”, ust. 13 na str. 221.

a See general notes to the chapter “Education”, item 1 and 2 on page 192. b Excluding schools for adult, excluding post-secondary schools. c Including students in special job-training schools. d Leading to professional certification. e Including children staying during the whole school year in the units performing health care activities. f Including data of the Ministry of National Defence and the Ministry of Interior. g Include inters; including persons for whom the main workplace are individual medical practice and nurses registered at Chamber of Physicians and Chambers of Nurses providing publicly funded medical services; excluding persons for whom the main workplace are university, social welfare, public administration or local government unit or National Health Fund. h Including master nurses. i See general notes to the chapter “Health care and social welfare”, item 13 on page 221.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2017 R. (cd.)

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2017 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total		Polska = 100 Poland = 100	
KULTURA. TURYSTYKA CULTURE. TOURISM				
Biblioteki publiczne (łącznie z filiami; stan w dniu 31 XII)	7953	592	7,4	Public libraries (including branches; as of 31 XII)
Księgozbiór bibliotek publicznych (stan w dniu 31 XII) w tys. wol.	128357,1	8749,1	6,8	Public library collections (as of 31 XII) in thous. vol.
Muzea i oddziały muzealne (stan w dniu 31 XII)	949	74	7,8	Museums (as of 31 XII)
Zwiedzający muzea i wystawy w tys.	37503,1	1978,1	5,3	Museum and exhibition visitors in thous.
Kina stałe (stan w dniu 31 XII)	491	43	8,8	Indoor cinemas (as of 31 XII)
Widzowie w kinach stałych w tys.	56718,9	5101,7	9,0	Audience in indoor cinemas in thous.
Baza noclegowa turystyki ^a w tys.: miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII)	774,0	67,9	8,8	Tourist accommodation establish- ments ^a in thous.: number of beds (as of 31 VII)
korzystający z noclegów	31989,3	3322,4	10,4	tourists accommodated
ROLNICTWO I LEŚNICTWO AGRICULTURE AND FORESTRY				
Użytki rolne w dobrej kulturze rolnej (stan w czerwcu) ^b w tys. ha	14489,1	911,4	6,3	Agricultural land in good agricultural condition (as of June) ^b in thous. ha
pod zasiewami ^c	10757,0	745,0	6,9	sown area ^c
grunty ugorowane	150,4	8,8	5,9	fallow land
uprawy trwałe	384,3	3,8	1,0	permanent crops
w tym sady	362,0	3,0	0,8	of which orchards
ogrody przydomowe	27,7	1,0	3,7	kitchen gardens
łąki i pastwiska	3170,7	152,7	4,8	meadows and pastures
Powierzchnia zasiewów (stan w czerwcu) ^c w tys. ha:				Sown area (as of June) ^c in thous. ha:
zboża	7602,0	531,0	7,0	cereals
ziemniaki	321,3	16,0	5,0	potatoes
warzywa gruntowe ^d	177,1	9,0	5,1	ground vegetables ^d
Zbiory w tys. t:				Production in thous. t:
zboża	31925,0	2760,1	8,6	cereals
ziemniaki	8956,0	561,0	6,3	potatoes
warzywa gruntowe ^d	4583,3	160,2	3,5	ground vegetables ^d
Plony z 1 ha w dt:				Yields per 1 ha in dt:
zboża	42,0	52,0	123,8	cereals
ziemniaki	278,8	351,0	125,9	potatoes
Powierzchnia lasów (stan w dniu 31 XII) w tys. ha	9242,4	594,8	6,4	Forest areas (as of 31 XII) in thous. ha
PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO INDUSTRY AND CONSTRUCTION				
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące):				Sold production of industry (current prices):
w milionach złotych	1417247,1	122845,9	8,7	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	36886	42326	114,7	per capita in zł
Sprzedaż produkcji budowlano- montażowej ^e (ceny bieżące):				Sales of construction and assembly production ^e (current prices):
w milionach złotych	186798,0	16941,0	9,1	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	4862	5837	120,1	per capita in zł

a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych; z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu. b Bez gruntów posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz gruntów posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali. c Bez powierzchni upraw trwałych, ogrodów przydomowych oraz upraw na przyoranie (nawozy zielone). d Łącznie z ogrodami przydomowymi; według położenia gruntów. e Zrealizowanej przez podmioty budowlane – według miejsca wykonywania robót.

a Concern establishments possessing 10 and more bed places; with consideration imputation for units, which refused to participate in the survey. b Excluding land of owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale. c Excluding permanent crops, and crop area intended for ploughing (green fertilizers). d Including kitchen gardens; by location of lands. e Realized by construction units – by place of performing works.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2017 R. (cd.)

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2017 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total		Polska = 100 Poland = 100	

TRANSPORT. TELEKOMUNIKACJA - stan w dniu 31 XII
TRANSPORT. TELECOMMUNICATIONS - as of 31 XII

Drogi publiczne o twardej nawierzchni (miejskie i zamieskie) w km ...	299644,6	19651,5	6,6	Hard surface public roads (urban and non-urban) in km
w tym o nawierzchni ulepszonej w %	92,5	94,2	x	of which improved in %
Samochody zarejestrowane ^a w tys. szt.:				Registered cars ^a in thous. units:
osobowe	22503,6	1750,2	7,8	passenger cars
ciężarowe i ciągniki siodłowe ^b	3639,0	257,4	7,1	lorries and road tractors ^b
Placówki pocztowe ^c	7564	582	7,7	Postal offices ^c
Telefoniczne łącza główne ^d :				Fixed main line ^d :
w tysiącach	4081,8	327,9	8,0	in thousands
w tym standardowe łącza główne na 1000 ludności	3338,1	268,5	8,0	of which standard main line per 1000 population
	106	113	x	

HANDEL - stan w dniu 31 XII TRADE - as of 31 XII

Sklepy	355043	26068	7,3	Shops
Liczba ludności na 1 sklep	108	111	x	Population per 1 shop
Targowiska stałe	2173	142	6,5	Permanent marketplaces

FINANSE PUBLICZNE PUBLIC FINANCE

Budżety gmin ^e				Budgets of gminas ^e
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych	111189,3	8673,4	7,8	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	4307	4405	102,3	per capita in zł
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych	111984,4	8802,2	7,9	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	4338	4470	103,0	per capita in zł
Budżety miast na prawach powiatu				Budgets of cities with powiat status
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych	78529,5	5674,8	7,2	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	6229	6081	97,6	per capita in zł
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych	78504,1	5670,4	7,2	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	6227	6076	97,6	per capita in zł
Budżety powiatów				Budgets of powiats
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych	25388,5	2003,6	7,9	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	983	1017	103,5	per capita in zł
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych	25360,4	1986,5	7,8	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	982	1009	102,7	per capita in zł
Budżety województw				Budgets of voivodships
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych	14771,4	1155,9	7,8	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	384	398	103,6	per capita in zł
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych	14317,4	1120,2	7,8	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	373	386	103,6	per capita in zł

a Łącznie z pojazdami posiadającymi pozwolenia czasowe (na okres 30 dni) wydane w końcu roku. b Łącznie z samochodami ciężarowo-osobowymi. c Dane dotyczą operatora publicznego wyznaczonego. d Dane dotyczą operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej. e Bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Including road vehicles having temporary permissions (for the period of 30 days) issued at the end of the year. b Including vans. c Data concern the appointed postal operator. d Data concern operators of the public telecommunication network. e Excluding revenue and expenditure of gminas which are also cities with powiat status.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2017 R. (dok.)

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2017 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total		Polska = 100 Poland = 100	

INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE INVESTMENTS. FIXED ASSETS

Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące):				Investment outlays (current prices):
w milionach złotych	257880,7	24256,7	9,4	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	6712	8358	124,5	per capita in zł
Wartość brutto środków trwałych (stan w dniu 31 XII; bieżące ceny ewidencyjne):				Gross value of fixed assets (as of 31 XII; current book-keeping prices):
w milionach złotych	3831949,8	304510,5	7,9	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	99703	104911	105,2	per capita in zł

PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY

Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON ^a (stan w dniu 31 XII)	4309800	368811	8,6	Entities of the national economy in the REGON register ^a (as of 31 XII)
sektor publiczny	115075	15078	13,1	public sector
sektor prywatny	4140861	348761	8,4	private sector

RACHUNKI REGIONALNE W 2016 R. REGIONAL ACCOUNTS IN 2016

Produkt krajowy brutto (ceny bieżące):				Gross domestic product (current prices):
w milionach złotych	1861112	155816	8,4	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	48432	53659	110,8	per capita in zł
Wartość dodana brutto (ceny bieżące):				Gross value added (current prices):
w milionach złotych	1643981	137639	8,4	in million zlotys
na 1 pracującego w zł	113872	127705	112,1	per 1 employed person in zł
Nominalne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych:				Gross nominal disposable income in the households sector:
w milionach złotych	1121369	88565	7,9	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	29182	30500	104,5	per capita in zł

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. W podziale według sektorów – bez podmiotów, dla których informacja o formie własności nie występuje w rejestrze REGON.

^a Excluding persons tending private farms in agriculture. In divisions by ownership sectors – excluding entities, for which information on the ownership form does not exist in the REGON register.

U w a g a. Przeliczeń danych na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) za 2000 r. i 2005 r. dokonano przy przyjęciu skorygowanego t e. Calculations of data per capita (1000 population, etc.) for 2000 and 2005 are based on the revised number of

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
POWIERZ AR					
1	Powierzchnia w km ² (stan w dniu 31 XII)	19948	19948	19947	19947
STAN I OCHRONA ENVIRONMENTAL					
2	Pobór wody – w % poboru ogółem – na cele: produkcyjne ^a (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem)	19,3	27,1	22,0	19,6
3	eksploatacji sieci wodociągowej ^b	45,0	39,7	38,3	38,9
4	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności na 1 km ² w dam ³	19,1	19,1	21,3	19,9
5	w tym do produkcji przemysłowej	4,0	5,4	5,9	4,7
6	Ścieki przemysłowe i komunalne ^c odprowadzone do wód lub do ziemi: oczyszczane w % wymagających oczyszczania	95,7	96,3	92,4	97,2
7	nieoczyszczane na 1 km ² w dam ³	0,4	0,3	0,7	0,2
8	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^d	70,1	74,1	75,9	77,7
9	Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w tys. t: pyłowych	20,6	8,0	5,2	3,7
10	gazowych (bez dwutlenku węgla)	111,3	107,4	82,9	63,5
11	Redukcja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w % zanieczyszczeń wytworzonych: pyłowych	98,8	99,7	99,8	99,9
12	gazowych (bez dwutlenku węgla)	87,1	88,3	90,9	90,6
13	Odpady wytworzone (w ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komunalnych) ^e na 1 km ² w t	1622	1749	1682	1732
14	Odpady komunalne zebrane ^f (w ciągu roku) na 1 mieszkańca w kg	518	309	341	293
15	Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące) w % nakładów inwestycyjnych ogółem: służące ochronie środowiska	5,9	3,8	3,9	2,9
16	służące gospodarce wodnej	2,0	1,7	1,6	1,9
17	Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona (stan w dniu 31 XII): w % powierzchni ogólnej	20,1	18,1	18,5	18,6
18	na 1 mieszkańca w m ²	1374	1252	1268	1275
BEZPIECZEŃSTWO PUBLIC					
21	Przestępstwa stwierdzone przez Policję ^g w zakończonych postępowaniach przygotowawczych: w liczbach bezwzględnych	119714	123501	114342	111046
22	na 10 tys. ludności	411	427	392	381
23	Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję ^g w %	54,2	64,3	67,8	67,0

a Z ujęć własnych. b Pobór wody na ujęciach przed wtłoczeniem do sieci. c Od 2010 r. dane nieporównywalne z danymi cunkowe, ludność ogółem – na podstawie bilansów. e Patrz uwagi ogólne do działu „Stan i ochrona środowiska”, ust. 7 na za lata poprzednie ze względu na zmianę katalogu odpadów. g Do 2012 r. — łącznie z prokuraturą; od 2014 r. bez czynów

a From own intakes. b Water withdrawal at intakes before entering the water network. c Since 2010 data are not comparable, the total population –based on balances. e See general notes to the chapter “Environmental protection”, data for previous years due to a change in the catalogue of waste. g Until 2012 — including prosecutor's office; since 2014

wanej liczby ludności uwzględniającej wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.
population, which considers the results of Population and Housing Census of 2002.

2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
CHNIA EA					
19947	19947	19947	19947	Area in km ² (as of 31 XII)	1
ŚRODOWISKA PROTECTION					
19,5	19,0	18,8	15,5	Water withdrawal – in % of total withdrawal – for purposes of:	2
38,9	39,6	39,2	41,3	production ^a (excluding agriculture, hunting and forestry and fishing)	3
19,8	19,8	20,2	19,1	exploitation of water supply network ^b	4
4,7	4,5	4,6	3,8	Consumption of water for needs of the national economy and population per 1 km ² in dam ³	5
				of which for industrial production	5
97,1	96,9	97,0	97,5	Industrial and municipal ^c wastewater discharged into waters or into the ground:	6
0,2	0,2	0,2	0,2	treated in % of requiring treatment	7
				untreated per 1 km ² in dam ³	7
78,6	79,7	80,7	80,9	Population connected to wastewater treatment plants in % of total population ^d	8
				Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in thous. t:	9
3,3	2,8	2,4	1,9	particulates	9
48,5	44,9	40,3	31,9	gases (excluding carbon dioxide)	10
				Reduction of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in % of pollutants produced:	11
99,9	99,9	99,9	99,9	particulates	11
93,0	92,6	93,1	92,9	gases (excluding carbon dioxide)	12
1738	1778	1784	1767	Generated waste (during the year; excluding municipal waste) ^e per 1 km ² in t	13
324	340	361	374	Municipal waste collected ^f (during the year) per capita in kg	14
				Outlays on fixed assets (current prices) in % of total investment outlays:	15
4,8	5,2	1,4	1,3	in environmental protection	16
3,5	2,7	1,6	1,8	in water management	17
				Legally protected areas possessing unique environmental value (as of 31 XII):	18
18,6	18,6	18,6	18,6	in % of total area	19
1276	1278	1279	1280	per capita in m ²	20
PUBLICZNE SAFETY					
				Ascertained crimes by the Police ^g in completed preparatory proceedings:	21
83566	79395	74705	72858	in absolute numbers	21
287	273	257	251	per 10 thous. population	22
61,6	60,3	60,7	64,1	Rate of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police ^g in %	23

za lata poprzednie ze względu na zmianę metodologii badania ścieków komunalnych. d Ludność korzystająca – dane szac. 66. f Dane szacunkowe; w 2000 r. określane jako odpady stałe wywiezione; od 2003 r. dane nieporównywalne z danymi karalnych popełnionych przez nieletnich.

table with data for previous years due to change in the methodology of municipal wastewater. d Population connected to – item 7 on page 66. f Estimated data; in 2000 defined as solid waste removed; since 2003 data are not comparable with excluding punishable acts committed by juveniles.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
LUD POPULA					
1	Ludność (stan w dniu 31 XII)	2912195	2888232	2917242	2909997
2	miasta	2083253	2052094	2040412	2019978
3	wieś	828942	836138	876830	890019
4	w tym kobiety	1511411	1501985	1513900	1510507
5	Kobiety na 100 mężczyzn (stan w dniu 31 XII)	108	108	108	108
6	Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 XII)	146	145	146	146
Ludność w wieku (stan w dniu 31 XII):					
7	przedprodukcyjnym	664500	546461	507291	490561
8	produkcyjnym	1810848	1894695	1916259	1867285
9	poprodukcyjnym	436847	447076	493692	552151
10	Małżeństwa na 1000 ludności	5,4	5,2	5,6	4,4
11	Rozwody na 1000 ludności	1,7	2,6	2,0	2,0
12	Urodzenia żywe na 1000 ludności	9,0	8,9	10,1	8,9
13	Zgony ^b na 1000 ludności	9,7	9,9	10,2	10,5
14	Przyrost naturalny na 1000 ludności	-0,8	-1,0	-0,1	-1,6
15	Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych	9,6	6,9	6,1	5,1
16	Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	-0,7	-0,6	0,5	0,0
Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia w momen- cie urodzenia:					
17	mężczyźni	68,8	70,4	71,7	72,5
18	kobiety	77,6	78,9	80,2	80,9
RYNEK LABOUR					
Pracujący ^{de} (stan w dniu 31 XII):					
20	w tysiącach	1025,6	886,5	997,0	1018,2
21	w tym kobiety	485,6	411,9	465,4	484,6
22	na 1000 ludności	352	307	342	350
23	w sektorze prywatnym w %	70,8	72,8	76,4	78,7
według rodzajów działalności w %:					
24	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	.	8,4	8,8	8,7
25	przemysł i budownictwo	.	32,3	31,6	30,5
26	handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ ; transport i gospodarka magazynowa; zakwatero- wanie i gastronomia ^Δ ; informacja i komunikacja	.	26,1	25,4	25,2
27	działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości ^Δ oraz pozostałe usługi ^f	.	33,2	34,2	35,6

a Patrz uwagi ogólne do działu „Ludność”, ust. 2 na str. 97. b Łącznie ze zgonami niemowląt. c Do obliczenia salda wykorzystano dane o migracji (od 2004 r.). d Dane opracowano z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (od 2004 r.). e Dane opracowano z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (od 2004 r.). f Dane opracowano z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (od 2004 r.).

a See general notes to the chapter “Population”, item 2 on page 97. b Including infant deaths. c For calculating net migration of activity (since 2004). d Data are compiled considering employed persons on private farms in agriculture estimated as well as the Agricultural Census 2002, since 2010 – of the Agricultural Census 2010. f The term “Other services” refers to “Public administration and defence; compulsory social security”, “Education”, “Human health and social work activities”,

2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
NOŚĆ^a					
TION^a					
2908457	2904207	2903710	2902547	Population (as of 31 XII)	1
2014847	2008951	2002118	1996356	urban areas	2
893610	895256	901592	906191	rural areas	3
1509903	1507889	1507750	1507140	of which females	4
108	108	108	108	Females per 100 males (as of 31 XII)	5
146	146	146	146	Population per 1 km ² of total area (as of 31 XII)	6
Population of age (as of 31 XII):					
488422	486540	487606	490609	pre-working	7
1846755	1823505	1800317	1776051	working	8
573280	594162	615787	635887	post-working	9
4,7	4,5	4,8	4,8	Marriages per 1000 population	10
2,0	1,9	2,6	2,0	Divorces per 1000 population	11
9,3	9,0	9,5	9,8	Live births per 1000 population	12
10,3	10,9	10,5	11,0	Deaths ^b per 1000 population	13
-0,9	-1,8	-1,1	-1,3	Natural increase per 1000 population	14
4,6	3,8	3,8	4,3	Infant deaths per 1000 live births	15
0,2	0,3 ^c	1,0	1,0	Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population	16
Life expectancy at the moment of birth:					
73,1	73,2	73,5	73,5	males	17
81,1	81,0	81,4	81,1	females	18
PRACY					
MARKET					
1047,7	1073,0	1105,6	1135,5	Employed persons ^{de} (as of 31 XII):	
498,6	510,1	523,8	536,4	in thousands	20
360	369	381	391	of which women	21
79,2	80,0	80,4	81,1	per 1000 population	22
in private sector in %					
by kind of activities in %:					
8,5	8,3	8,0	7,8	agriculture, forestry and fishing	24
30,6	30,4	30,2	30,0	industry and construction	25
25,1	25,3	26,0	26,7	trade; repair of motor vehicles ^Δ ; transportation and storage; accommodation and catering ^Δ ; information and communication	26
35,8	36,0	35,8	35,5	financial and insurance activities; real estate activities and other services [†]	27

stano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r. d Według faktycznego miejsca alnych w rolnictwie wyszacowanych przy uwzględnieniu wyników: w 2000 r. – Powszechnego Spisu Rolnego 1996, w latach 2010 r. – Powszechnego Spisu Rolnego 2010. f Pod pojęciem "pozostałe usługi" należy rozumieć następujące sekcje PKD: i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne"; „Edukacja”, „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna”, „Dzia-

tion, data on internal migration for 2015 and data on international migration for 2014 were used. d By actual workplace and using the results: in 2000 – of the Agricultural Census 1996, in 2005–2009 – of the Population and Housing Census 2002 the NACE rev. 2 sections: "Professional, scientific and technical activities", "Administrative and support service activities", "Arts, entertainment and recreation" and "Other service activities".

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
RYNEK LABOUR					
	Przeciętne zatrudnienie:				
	w przemyśle:				
1	w tysiącach	.	214,7	222,0	217,6
2	na 1000 ludności	.	74,3	76,1	74,8
	w budownictwie:				
3	w tysiącach	.	35,0	49,0	41,9
4	na 1000 ludności	.	12,1	16,8	14,4
	Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII)				
5	w tys.	231,7	233,4	150,3	153,6
6	2000 = 100	100,0	100,7	64,9	66,3
	W % bezrobotnych zarejestrowanych (stan w dniu 31 XII):				
7	kobiety	56,0	53,7	51,7	50,7
8	w wieku do 25 lat	28,1	19,4	18,0	15,0
9	pozostający bez pracy dłużej niż 1 rok	41,8	47,4	26,3	35,4
	Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) na 1 ofertę pracy	488	95	49	45
10					
11	Stopa bezrobocia rejestrowanego ^a (stan w dniu 31 XII) w %	18,4	20,6	13,1	13,1
WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA WAGES AND SALARIES.					
	Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł	1811,21	2329,93	3211,80	3654,57
12	2000 = 100	100,0	128,6	177,3	201,8
13	w tym: w przemyśle	.	2609,88	3620,47	4121,72
14	w budownictwie	.	1914,87	2805,09	3114,04
15	Przeciętna liczba emerytów i rencistów w tys.	694,9	671,0	680,0	650,9
	pobierających emerytury i renty wypłacane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych	608,7	599,5	623,7	601,7
16					
17	rolników indywidualnych	86,3	71,5	56,3	49,2
	Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto w zł:				
18	wypłacana przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych	858,70	1149,08	1611,66	1877,72
19	rolników indywidualnych ^b	667,51	839,18	1060,31	1226,90
INFRASTRUKTURA KOMU MUNICIPAL INFRASTRUC					
	Długość sieci rozdzielczej (stan w dniu 31 XII) w km:				
20	wodociągowej	11727,2	13146,4	14429,5	15127,1
21	kanalizacyjnej ^c	4886,3	6538,7	8248,6	9647,4
	Zużycie w gospodarstwach domowych:				
	wody z wodociągów:				
22	w hektometrach sześciennych	111,5	94,9	93,2	90,8
23	na 1 mieszkańca w m ³	37,5	32,8	32,0	31,2
	energii elektrycznej w miastach ^d :				
24	w gigawatogodzinach	1339,4	1409,5	1564,3	1522,5
25	na 1 mieszkańca w kWh	642	686	766	753

a Do wyliczenia przyjęto liczbę pracujących uwzględniającą pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002, od 2010 r. – Połączenia uprawnień do świadczeń z tego systemu z uprawnieniami do świadczeń z Funduszu Emerytalno-Rentowego, choć z użytkowanego gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie.

a The number of employed persons, including estimated data of employed persons on private farms in agriculture was and Housing Census 2002 as well as the Agricultural Census 2002, since 2010 – of the Agricultural Census 2010. b Includ-to benefits from the Pension Fund. c Including collectors. d In 2000 excluding households, whose the main source of

2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
PRACY (dok.) MARKET (cont.)					
221,2	225,7	229,7	232,5	Average paid employment: in industry:	1
76,1	77,7	79,1	80,1	in thousands	2
41,4	41,1	41,8	41,8	per 1000 population	3
14,2	14,2	14,2	14,4	in construction:	4
121,6	100,0	86,0	68,8	in thousands	5
52,5	43,1	37,1	29,7	per 1000 population	6
51,4	51,6	52,9	54,2	Registered unemployed persons (as of 31 XII) in thous.	7
12,7	11,8	10,5	9,9	2000 = 100	8
39,0	36,0	36,7	37,5	In % of registered unemployed (as of 31 XII):	9
27	16	13	9	women	10
10,4	8,5	7,2	5,7	aged up to 25 years	11
				out of work for longer than 1 year	
				Registered unemployed persons (as of 31 XII) per a job offer	
				Registered unemployment rate ^a (as of 31 XII) in %	
Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH SOCIAL SECURITY BENEFITS					
3814,42	3960,48	4140,76	4400,05	Average monthly gross wages and salaries in zł	12
210,6	218,7	228,6	242,9	2000 = 100	13
4294,61	4414,10	4610,62	4911,11	of which: in industry	14
3206,23	3353,47	3462,95	3636,40	in construction	15
643,7	644,0	646,2	649,6	Average number of retirees and pensioners in thous.	16
596,4	597,3	600,0	604,6	receiving retirement and other pension paid by the Social Insurance Institution	17
47,3	46,6	46,1	45,0	farmers	18
1944,03	2002,89	2041,56	2100,05	Average monthly gross retirement and other pension in zł:	19
1245,91	1278,54	1271,82	1280,45	paid by the Social Insurance Institution	
				farmers ^b	
NALNA. MIESZKANIA TURE. DWELLINGS					
15416,3	15681,6	15848,4	16019,9	Distribution network (as of 31 XII) in km:	20
10308,9	10914,9	11186,9	11523,0	water supply	21
				sewage ^c	
90,7	93,1	93,4	94,0	Consumption in households:	22
31,2	32,0	32,2	32,4	water from water supply systems:	23
1395,5	1426,7	1456,1	1496,8	in cubic hectometre	24
692	710	726	749	per capita in m ³	25
				electricity in urban areas ^d :	
				in gigawatt-hour	
				per capita in kWh	

wyszacowanych przy uwzględnieniu wyników: w 2000 r. – Powszechnego Spisu Rolnego 1996, w latach 2005–2009 – wszechnego Spisu Rolnego 2010. b Łącznie z wypłatami z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w przypadku c Łącznie z kolektorami. d W 2000 r. bez gospodarstw domowych, których głównym źródłem utrzymania był do-

used for calculation, estimated using the results: in 2000 – of the Agricultural Census 1996, in 2005–2009 – of the population ing payments from non-agricultural social security system in case of a simultaneous right to benefits from this system and maintenance was income from a private farm in agriculture.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
INFRASTRUKTURA KOMU MUNICIPAL INFRASTRUC					
	Zasoby mieszkaniowe ^a (w 2000 r. – zamieszkane; stan w dniu 31 XII):				
	mieszkania:				
1	w tysiącach	932,5	1010,4	1072,7	1110,6
2	na 1000 ludności	320	350	368	382
3	izby na 1000 ludności	1111	1261	1417	1468
	powierzchnia użytkowa mieszkań w m ² :				
4	na 1000 ludności	19503	23111	26277	27488
5	przeciętna 1 mieszkania	60,9	66,1	71,5	72,0
	Mieszkania oddane do użytkowania:				
	mieszkania:				
6	w tysiącach	5,9	6,9	12,7	16,5
7	na 1000 ludności	2,0	2,4	4,4	5,7
8	izby na 1000 ludności	7,5	10,1	16,7	20,5
	powierzchnia użytkowa mieszkań w m ² :				
9	na 1000 ludności	161	240	413	493
10	przeciętna 1 mieszkania	79,5	100,9	94,4	87,3
EDUKACJA ^b EDUCA					
	Uczniowie w szkołach ^c (stan na początku roku szkolne- go) w tys.:				
11	podstawowych ^d	225,8	181,3	147,8	147,5
12	gimnazjach	87,2	111,5	87,7	76,4
13	branżowych I stopnia ^{ef}	37,7	17,3	16,9	13,4
14	liceach ogólnokształcących ^g	69,4	52,5	41,3	35,1
15	liceach profilowanych	x	20,9	2,9	0,6
16	technikach ^h	77,4	28,7	36,0	36,0
17	artystycznych ogólnokształcących ⁱ	x	0,9	0,6	0,7
18	policealnych	22,0	26,8	22,8	20,8
	Absolwenci szkół ^{ck} w tys.:				
19	podstawowych	38,9 ^l	32,8	26,3	24,4
20	gimnazjów	x	36,8	28,4	24,7
21	zasadniczych zawodowych ^e	12,8	5,3	5,2	2,8
22	liceów ogólnokształcących ^g	14,1	17,0	13,5	11,7
23	liceów profilowanych	x	6,6	0,8	0,2
24	techników ^h	14,7	6,1	7,2	7,6
25	artystycznych ogólnokształcących ⁱ	x	0,1	0,1	0,1
26	policealnych	8,3	9,0	6,1	5,7
27	Absolwenci szkół zasadniczych zawodowych, liceów ogólnokształcących, techników oraz artystycznych ogólnokształcących dających uprawnienia zawodo- we ^{kgm} (bez szkół dla dorosłych) na 1000 ludności	14,3	12,2	9,2	7,7

a Na podstawie bilansów. b Patrz uwagi ogólne do działu „Edukacja i wychowanie”, ust. 1–2 na str. 197. c Bez szkół dla do-
szkolonego. e Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe. f, g, h Łącznie f – od roku szkolnego 2004/05 ze
2004/05-2012/13 – uczniowie, 2005/06-2012/13 – absolwenci, h – z uzupełniającymi technikami (w latach szkolnych
szkolnego. l Dane obejmują absolwentów klasy VIII i VI. m Łącznie ze szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy

a Based on balances. b See general notes to the chapter “Education”, item 1 and 2 on page 197. c Excluding schools
e Until the 2016/17 school year, basic vocational schools. f, g, h Including: f – since the 2004/05 school year, special job-
2012/13 – graduates), h – supplementary technical secondary schools (in the 2004/05-2013/14 school years – students,
graduates of grades 6 and 7. m Including special job-training schools and in the 2004/05-2013/14 school years, special-

2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
NALNA. MIESZKANIA (dok.) TURE. DWELLINGS (cont.)					
1123,4	1136,6	1152,4	1168,9	Dwelling stocks ^a (in 2000 – inhabited; as of 31 XII):	
386	391	397	403	dwelling:	
1485	1504	1523	1543	in thousands	1
				per 1000 population	2
				rooms per 1000 population	3
27883	28315	28748	29215	useful floor area of dwellings in m ² :	
72,2	72,3	72,4	72,5	per 1000 population	4
				average per dwelling	5
				Dwellings completed:	
				dwelling:	
14,0	14,0	16,5	17,1	in thousands	6
4,8	4,8	5,7	5,9	per 1000 population	7
18,1	17,8	20,2	20,5	rooms per 1000 population	8
				useful floor area of dwellings in m ² :	
432	427	461	481	per 1000 population	9
90,0	88,4	81,1	81,8	average per dwelling	10
I WYCHOWANIE TION ^d					
159,4	173,9	163,1	188,4	Pupils and students in schools ^c (as of beginning of the school year) in thous.:	
74,2	72,4	71,1	46,7	primary ^d	11
13,8	12,9	11,9	10,9	lower secondary	12
33,6	32,3	31,3	31,1	stage I sectoral vocational ^{ef}	13
x	x	x	x	general secondary ^g	14
35,1	34,1	33,4	32,8	specialised secondary	15
0,7	0,7	0,8	0,8	technical secondary ^h	16
18,8	18,2	17,9	16,5	general art ⁱ	17
				post-secondary	18
23,2	22,8	-	.	Graduates in schools ^{ck} in thous.:	
23,5	23,1	23,0	.	primary	19
3,7	3,7	3,3	.	lower secondary	20
10,7	10,4	10,0	.	basic vocational ^e	21
x	x	x	.	general secondary ^g	22
7,6	7,5	7,8	.	specialised secondary	23
0,1	0,1	0,1	.	technical secondary ^h	24
5,6	5,5	5,1	.	general art ⁱ	25
				post-secondary	26
7,6	7,5	7,3	.	Graduates of basic vocational, general and technical secondary as well as general art leading to professional certification schools ^{kgm} (excluding schools for adults) per 1000 population	27

rosłych, z wyjątkiem szkół policealnych. d Bez dzieci w wieku 6 lat objętych edukacją w placówkach wychowania przed-szkolnymi specjalnymi przysposabiającymi do pracy, g – z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (w latach szkolnych 2004/05-2013/14 – uczniowie, 2006/07-2013/14 – absolwenci). i Dających uprawnienia zawodowe. k Z poprzedniego roku oraz w latach szkolnych 2004/05-2013/14 z liceami profilowanymi.

for adults, except post-secondary schools. d Excluding children aged 6 attending pre-primary education establishments. training schools, g – supplementary general secondary schools (in the 2004/05-2012/13 school years – students, 2005/06-2006/07-2013/14 – graduates). i Leading to professional certification. k From the previous school year. l Data include ised secondary schools.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
EDUKACJA ^a EDUCA					
1	Studenci szkół wyższych ^b (stan w dniu 30 XI) w tys.	130,3	165,6	163,9	135,5
2	Absolwenci szkół wyższych ^{bc} w tys.	18,2	31,4	39,7	38,7
3	Uczniowie szkół dla dorosłych (stan na początku roku szkolnego) w tys.	33,0	24,0	22,5	18,7
4	Absolwenci szkół dla dorosłych ^d w tys.	8,7	7,4	5,2	4,2
Wychowanie przedszkolne (stan na początku roku szkolnego):					
5	miejsca w przedszkolach w tys.	54,1	50,6	59,9	72,5
6	dzieci ^e w tys.	63,2	58,6	76,1	94,3
7	w przedszkolach	50,6	46,8	59,0	69,1
8	w oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych	12,6	11,8	14,6	20,5
9	Dzieci w przedszkolach (stan na początku roku szkolnego) na 1000 dzieci w wieku 3-6 lat ^f	405	450	530	551
OCHRONA ZDROWIA ^g HEALTH CARE ^g AND					
Pracownicy medyczni ^h (stan w dniu 31 XII):					
10	lekarze	6771	5773	5609	6243
11	lekarze dentyści	1107	968	706	789
12	pielęgniarki ⁱ	17181	14103	14182	15728
13	Łóżka w szpitalach ogólnych ^k (stan w dniu 31 XII) na 10 tys. ludności	53,0	49,0	48,4	51,8
14	Leczeni w szpitalach ogólnych (bez międzyoddziałowego ruchu chorych) na 10 tys. ludności	2063	1828	1988	2029
15	Przychodnie ^l (stan w dniu 31 XII)	584	761	1178	1346
16	Apteki ogólnodostępne (stan w dniu 31 XII)	667	842	943	993
17	Liczba ludności (stan w dniu 31 XII) na 1 aptekę	4366	3430	3094	2931
Porady udzielone w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 1 mieszkańca:					
18	lekarskie	5,4	6,1	6,6	7,1
19	stomatologiczne	0,8	0,7	0,8	0,9
20	Dzieci w żłobkach ^m i klubach dziecięcych (stan w dniu 31 XII) na 1000 dzieci w wieku do lat 3 ⁿ	32,8	31,6	45,0	81,0
KULTURA. CULTURE.					
22	Biblioteki publiczne (łącznie z filiami; stan w dniu 31 XII)	683	668	639	611
23	Księgozbiór bibliotek publicznych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności w wol.	3744	3681	3411	3215
24	Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	226	216	172	169
Wypożyczenia księgozbioru z bibliotek publicznych (łącznie z filiami i punktami bibliotecznymi) ^o w wol.:					
25	na 1000 ludności	4786	4342	3394	3230
26	na 1 czytelnika	21,2	20,1	19,7	19,1
27	Miejsca w teatrach i instytucjach muzycznych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności	1,8	1,9	2,0	2,3
28	Widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych ^p na 1000 ludności	281	272	331	304
29	Muzea i oddziały muzealne (stan w dniu 31 XII)	40	45	58	62
30	Zwiedzający muzea i wystawy na 1000 ludności	389	376	579	733

a Patrz uwagi ogólne do działu „Edukacja i wychowanie”, ust. 1 i 2 na str. 192. b łącznie z filiami, zamiejscowymi podstawowymi województwem dolnośląskim; bez szkół resortu obrony narodowej; bez cudzoziemców. c Z poprzedniego roku akademickiego, w podziale według rodzaju placówek – zespołami wychowania przedszkolnego i punktami przedszkolnymi; od 2007 r. bez zdrowotnej). f W 2014 r. do przeliczeń wskaźnika użyto liczbę dzieci w grupie 3-6 lat w liczbie ludności w wieku 3-5 lat wewnętrznych i administracji. h Od 2005 r. pracujący bezpośrednio z pacjentem; od 2006 r. łącznie z osobami, dla których dziennych na oddziałach szpitalnych; od 2008 r. łącznie z łóżkami i inkubatorami dla noworodków. i Patrz uwagi ogólne do bez klubów dziecięcych. o Od 2015 r. łącznie z wypożyczeniami międzybibliotecznymi. p Dane dotyczą działalności prowadzonej

a See general notes to the chapter “Education”, item 1 and 2 on page 192. b Including branches, basic branch organisational higher schools of the Ministry of National Defence; excluding foreigners. c From the previous academic year, and in 2000 – points not listed in division by type of establishments; since 2007, excluding pre-primary education in the units performing of children aged 3-6 in the population aged 3-5 and in half of the 6-year old population, and in 2015 – aged 3-5. g Since h Since 2005, working directly with a patient; since 2006, including persons whose primary workplace is a medical and incubators for newborns. i See general notes to the chapter “Health care and social welfare” item 3, point 1) on page p Data concern activity performed in the voivodship, including outdoor events.

2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
I WYCHOWANIE (dok.)					
TION ^a (cont.)					
130,0	125,0	121,8	115,0	Students of higher education institutions ^b (as of 30 XI) in thous.	1
35,6	33,7	32,0	33,1	Graduates of higher education institutions ^{bc} in thous.	2
15,7	13,9	12,8	11,5	Students of schools for adults (as of beginning of the school year) in thous.	3
4,5	3,6	3,2	.	Graduates of schools for adults ^d in thous.	4
75,1	75,3	80,1	84,9	Pre-primary education (as of beginning of the school year):	5
89,3	81,6	92,2	97,6	places in nursery schools in thous.	6
68,9	66,5	75,0	79,3	children ^e in thous.: in nursery schools	7
16,0	11,4	13,2	14,1	in pre-primary sections in primary schools	8
634	706	651	701	Children in nursery schools (as of beginning of the school year) per 1000 children aged 3-6 ^f	9
I POMOC SPOŁECZNA					
SOCIAL WELFARE					
6484	6540	6697	6366	Medical personnel ^h (as of 31 XII):	10
988	891	1010	885	doctors	11
15183	14799	14668	14224	dentists	12
51,3	51,1	51,3	50,4	nurses ⁱ	13
2032	2011	2015	2005	Beds in general hospitals ^k (as of 31 XII) per 10 thous. population	14
1337	1350	1515	1542	In-patients in general hospitals (excluding inter-ward patient transfer) per 10 thous. population	15
1006	1012	1063	1077	Out-patients departments ^l (as of 31 XII)	16
2891	2870	2732	2695	Generally available pharmacies (as of 31 XII)	17
7,1	7,5	7,3*	7,4	Population (as of 31 XII) per 1 generally available pharmacy	18
0,9	0,9	0,9	0,9	Consultations provided within the scope of out-patient health care per capita:	19
99,6	113,1	125,3	138,8	medical	20
				dental	21
				Children in nurseries ^m and children's clubs (as of 31 XII) per 1000 children up to age 3 ⁿ	22
TURYSTYKA					
TOURISM					
607	599	593	592	Public libraries (including branches; as of 31 XII)	23
3171	3112	3080	3014	Public library collections (as of 31 XII) per 1000 population in vol.	24
164	160	156	153	Public library borrowers per 1000 population	25
3065	2961	2862	2675	Public library loans (including branches and library service points) ^o in vol.:	26
18,6	18,5	18,4	17,5	per 1000 population	27
2,3	2,9	3,0	2,9	per borrower	28
288	346	716	349	Seats in theatres and music institutions (as of 31 XII) per 1000 population	29
62	67	72	74	Audience in theatres and music institutions ^p	30
622	633	691	682	per 1000 population	
				Museums with branches (as of 31 XII)	
				Museum and exhibition visitors per 1000 population	

jednostkami organizacyjnymi oraz zamiejscowymi ośrodkami dydaktycznymi szkół mających siedzibę jednostki macierzystej poza a w 2000 r. – z roku kalendarzowego. d Z poprzedniego roku szkolnego. e Od 2008 r. łącznie z – nieuwzględnionymi wychowania przedszkolnego w placówkach wykonujących działalność leczniczą (do 2011 r. określanych jako zakłady opieki i połowie rocznika 6-latków, a w 2015 r. – w wieku 3-5 lat. g Od 2012 r. łącznie z danymi resortu obrony narodowej, spraw głównym miejscem pracy jest praktyka lekarska i pielęgnarska. i Łącznie z magistrami pielęgniarstwa. k Bez miejsc działu „Ochrona zdrowia i opieka społeczna” ust. 3, pkt. 1) na str. 219. m Łącznie z oddziałami żłobkowymi. n Do 2010 r. na terenie województwa, łącznie z imprezami organizowanymi w plenerze.

units and branch teaching centres of higher education institutions seated outside the territory of Dolnośląskie Voivodship; excluding from the calendar year. d From the previous school year. e Since 2008, including pre-primary education groups and pre-primary health care activities (until 2011 defined as health care institution). f In 2014, the rate was calculated using the number 2012, data have included health care of: the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior and Administration. and nurse practice. i Including masters of nursery. k Excluding day places in hospital wards; since 2008, including beds 219. m Including nursery wards. n Until 2010, excluding children's clubs. o Since 2015, including interlibrary lending.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
KULTURA. CULTURE.					
1	Kina stałe (stan w dniu 31 XII)	62	47	43	39
2	Miejsca na widowni w kinach stałych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności	7,4	6,7	8,9	9,4
3	Widzowie w kinach stałych na 1000 ludności	680	591	1130	1183
4	Abonenci (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności: radiowi	262	255	200	201
5	telewizyjni	256	246	193	193
6	Baza noclegowa turystyki ^a (stan w dniu 31 VII)	812	712	726	909
7	w tym hotele	112	146	200	212
8	Miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII) na 10 tys. ludności	184	158	168	201
9	Korzystający z noclegów na 1000 ludności	520	602	650	754
ROLNICTWO ^b AGRICULTURE ^b AND					
10	Użytki rolne (stan w czerwcu) ^{cd} w tys. ha	1096,7	976,5	919,5	922,9
11	w tym w dobrej kulturze rolnej w %	x	x	97,6	98,5
12	Powierzchnia zasiewów (stan w czerwcu) ^{de} w tys. ha	770,4	734,8	715,8	729,7
	w tym w %:				
13	zboża podstawowe (łącznie z mieszankami zbożowymi)	66,2	64,7	59,3	57,5
14	w tym: pszenica	39,1	35,5	35,9	36,0
15	żyto	7,5	5,9	5,3	6,1
16	ziemniaki ^f	7,2	3,9	3,1	2,6
17	buraki cukrowe	4,0	3,7	2,7	2,4
	Zbiory w tys. t:				
18	zboża podstawowe (łącznie z mieszankami zbożowymi)	1771,3	1973,2	1914,6	1849,3
19	w tym: pszenica	1172,5	1211,1	1325,5	1275,6
20	żyto	147,0	133,6	120,4	149,6
21	ziemniaki ^f	1282,7	621,5	480,9	472,9
22	buraki cukrowe	1272,4	1379,2	1028,3	948,1
	Plony z 1 ha w dt:				
23	zboża podstawowe (łącznie z mieszankami zbożowymi)	34,7	41,5	45,1	44,0
24	w tym: pszenica	38,9	46,4	51,6	48,6
25	żyto	25,4	30,8	31,9	33,5
26	ziemniaki ^f	233	216	215	246
27	buraki cukrowe	409	509	540	551
	Zwierzęta gospodarskie ^d (stan w czerwcu):				
28	bydło:				
29	w tysiącach sztuk	165,9	123,3	109,1	102,7
30	na 100 ha użytków rolnych ^e w szt.	15,1	12,6	11,9	11,1
	trzoda chlewna ^g :				
31	w tysiącach sztuk	466,2	441,5	300,7	208,5
32	na 100 ha użytków rolnych ^e w szt.	42,5	45,2	32,9	22,6
	Produkcja na 1 ha użytków rolnych ^c :				
33	żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami) ^h w kg	88,4	117	107	97,8
34	mleka krowiego w l	269	245	187	205

a Od 2011 r. dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych; dane za 2016 r. opracowano z uwzględnieniem 2010 r. bez gruntów posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz gruntów posiadaczy poniżej 1 ha two", ust. 4 na str. 269. d W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. e Od 2010 r. bez powierzchni upraw trwałych, ogrody 2011-2013 – stan trzody chlewnej w końcu lipca. h Dotyczy mięsa: wołowego, cielęcego, wieprzowego, baraniego, końskiego,

a Since 2011 concern establishments 10 and more bed places; data for 2016 were compiled with consideration imputa-user. c Since 2010 excluding land of owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities and owners of "Agriculture, hunting and forestry", item 4 on page 269. d In 2010 data of the Agricultural Census. e Since 2010 excluding gardens. g In 2000-2009 and 2013 – pigs as of the end of July. h Concerns meat: beef, veal, pork, mutton, horseflesh,

2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
TURYSTYKA (dok.) TOURISM (cont.)					
36	38	42	43	Indoor cinemas (as of 31 XII)	1
8,7	9,4	9,9	10,0	Seats in indoor cinemas (as of 31 XII)	2
1322	1437	1682	1758	per 1000 population	3
				Audience in indoor cinemas per 1000 population	
201	201	200	200	Subscribers (as of 31 XII) per 1000 population:	
193	192	191	191	radio	4
				television	5
903	867	950	951	Tourist accommodation establishments ^a	6
230	232	245	249	(as of 31 VII)	7
				of which hotels	
207	207	227	234	Number of beds (as of 31 VII) per 10 thous.	8
831	902	1058	1145	population	9
				Tourists accommodated per 1000 population	
I LEŚNICTWO FORESTRY					
934,9	909,5	901,2	916,7	Agricultural land (as of June) ^{cd} in thous. ha	10
99,1	99,3	99,2	99,4	of which in good agricultural condition in %	11
735,4	760,3	744,0	745,0	Sown area (as of June) ^{de} in thous. ha	12
				of which in %:	
57,0	55,9	58,5	60,2	basic cereals (including cereal mixed)	13
37,5	36,5	38,1	35,3	of which: wheat	14
3,4	2,6	2,7	2,3	rye	15
2,0	2,7	3,8	2,1	potatoes	16
2,4	1,7	2,5	2,6	sugar beets	17
				Crop production in thous. t:	
2089,3	2011,1	2150,6*	2202,1	basic cereals (including cereal mixed)	18
1488,7	1440,5	1515,5	1415,8	of which: wheat	19
90,8	67,2	68,5	62,9	rye	20
436,4	433,1	767,0	561,0	potatoes ^f	21
1302,4	657,8	1086,5	1175,9	sugar beets	22
				Yields per 1 ha in dt:	
49,9	47,3	49,4*	49,1	basis cereals (including cereal mixed)	23
54,0	51,9	53,5	53,8	of which: wheat	24
36,8	34,5	34,2	37,1	rye	25
294	209	275	351	potatoes ^f	26
752	503	588	611	sugar beets	27
				Livestock ^d (as of June):	
				cattle:	28
107,0	107,9	103,2	108,2	in thousand heads	29
11,4	11,9	11,4	11,8	per 100 ha of agricultural land ^c in heads	30
				pigs ^g :	
201,1	210,3	196,9	185,7	in thousand heads	31
21,5	23,1	21,8	20,3	per 100 ha of agricultural land ^c in heads	32
				Production per 1 ha of agricultural land ^c :	
98,1	98,0	102,8	102,1	of animals for slaughter in terms of meat (in-	33
216	210	197	197	cluding fats and pluck) ^h in kg	34
				of cows' milk in l	

niem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu. b Dane według siedziby użytkownika gospodarstwa. c Od użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali; patrz uwagi ogólne do działu „Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo przydomowych oraz upraw na przyoranie (nawozy zielone). f Od 2010 r. bez ogrodów przydomowych. g W latach 2000-2009 drobiowego, koziego, króliczego i dziczyzny; w wadze poubojowej ciepłej.

tion for units, which refused to participate in the survey. b Data are presented according to the official residence of land less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale; see general notes to the chapter permanent crops, kitchen gardens as well as area intended for ploughing (green fertilizers). f Since 2010 excluding kitchen poultry, goat, rabbit and game; in post-slaughter warm weight.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
ROLNICTWO ^a AGRICULTURE ^a AND					
1	Skup produktów rolnych na 1 ha użytków rolnych ^b : ziarno zbóż podstawowych (łącznie z mieszkankami zbożowymi) w kg	837	1140	1437	1321
2	ziemniaki w kg	138	143	173	185
3	buraki cukrowe w kg	1160	1412	1099	1136
4	żywiec rzeźny w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami) ^c w kg	53	80	77	79
5	mleko krowie w l	122	187	167	168
Zużycie nawozów w przeliczeniu na czysty składnik na 1 ha użytków rolnych ^{bde} w kg:					
6	mineralnych lub chemicznych (łącznie z wieloskładni- kowymi)	76,7	98,8	147	160
7	wapniowych	182	158	74,1	69,2
8	Ciągniki rolnicze (stan w czerwcu; w 2000 r. – stan w dniu 31 XII) na 100 ha użytków rolnych ^{be} w szt.	5,7	6,1	6,1	6,2
9	Powierzchnia gruntów leśnych (stan w dniu 31 XII) w tys. ha	577,8	598,0	605,1	608,0
Powierzchnia lasów (stan w dniu 31 XII):					
10	w tysiącach hektarów	563,2	583,4	589,0	591,8
11	na 1 mieszkańca w ha	0,19	0,20	0,20	0,20
12	Lesistość (stan w dniu 31 XII) w %	28,2	29,2	29,5	29,7
13	Pozyskanie drewna (grubizny) na 100 ha powierzchni lasów w m ³	369,8	408,9	500,6	491,0
PRZE INDU					
14	Produkcja sprzedana przemysłu: w milionach złotych (ceny bieżące)	.	55033,1	89292,6	105981,9
15	rok poprzedni =100 (ceny stałe)	.	.	112,3	99,7
16	2005 = 100 (ceny stałe)	.	100,0	147,2	159,5
17	na 1 zatrudnionego w zł (ceny bieżące)	.	256277	402265	486984
18	na 1 mieszkańca w zł (ceny bieżące)	.	19040	30616	36407
BUDO CONST					
19	Sprzedaż produkcji budowlano-montażowej ^f (ceny bieżące): w milionach złotych	.	6888,7	13036,9	14771,1
20	na 1 mieszkańca w zł	.	2383	4470	5074
TRANSPORT. TELE TRANSPORT. TELECOMMU					
21	Linie kolejowe eksploatowane normalnotorowe ^g : w kilometrach	1970	1766	1769	1763
22	na 100 km ² powierzchni ogólnej w km	9,9	8,9	8,9	8,8
Drogi publiczne o twardej nawierzchni (miejskie i za- miejskie):					
23	w kilometrach	18218,0	18098,7	18426,2	18856,5
24	na 100 km ² powierzchni ogólnej w km	91,3	90,7	92,4	94,5
Samochody osobowe zarejestrowane ^h :					
25	w tysiącach sztuk	735,2	920,4	1309,4	1500,0
26	na 1000 ludności	252	319	449	515
27	Ścieżki rowerowe w km ⁱ	.	.	.	607,2

a Dane według siedziby użytkownika gospodarstwa. b Od 2010 r. bez gruntów posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących skali; patrz uwagi ogólne do działu „Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo”, ust. 4 na str. 269. c Dotyczy mięsa: wołowego, cielęcego, Powszechnego Spisu Rolnego. f Zrealizowanej przez podmioty budowlane – według miejsca wykonywania robót. g Dane infrastruktury kolejowej. h Od 2011 r. łącznie z pojazdami posiadającymi pozwolenia czasowe (na okres 30 dni) wydane

a Data are presented according to the official residence of land user. b Since 2010 – excluding land of owners of agricultural activities on a small scale; see general notes to the chapter “Agriculture, hunting and forestry”, item 4 on page 269. c Concerns the Agricultural Census. f Realized by construction units – by place of performing works. g Data concern rail network of h Since 2011 including road vehicles having temporary permission (for the period of 30 days) issued at the end of the year.

2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
I LEŚNICTWO (dok.)					
FORESTRY (cont.)					
				Procurement of agricultural products per 1 ha of agricultural land ^b :	
1728	1836	1880	1695	basic cereal grains (including cereal mixed) in kg	1
222	187	217	217	potatoes in kg	2
1205	1011	1156	1440	sugar beets in kg	3
77	81	80	83	animals for slaughter in terms of meat (including fats) ^c in kg	4
173	181	182	185	cows' milk in l	5
				Consumption of fertilizers in terms of pure ingredient per 1 ha of agricultural land ^{bde} in kg:	
169	159	165	174	mineral or chemical (including mixed fertilizers)	6
86,8	55,5	86,1	87,2	lime	7
.	.	6,3	.	Agricultural tractors (as of June; in 2000 – as of 31 XII) per 100 ha of agricultural land ^{be} in units	8
608,9	609,4	611,1	610,9	Forest land (as of 31 XII) in thous. ha	9
592,8	593,4	595,0	594,8	Forest areas (as of 31 XII):	
0,20	0,20	0,20	0,20	in thousand hectares	10
29,7	29,7	29,8	29,8	per capita in ha	11
				Forest cover (as of 31 XII) in %	12
516,1	532,6	544,9	558,1	Removals (timber) per 100 ha of forest area in m ³	13
MYSŁ					
STRY					
108613,1	113883,4	116666,4	122845,9	Sold production of industry:	
103,8	104,0	100,8	103,9	in million zlotys (current prices)	14
165,6	172,2	173,6	180,4	previous year =100 (constant prices)	15
490958	504641	507976	528363	2005 = 100 (constant prices)	16
37344	39198	40177	42326	per employee in zł (current prices)	17
				per capita in zł (current prices)	18
WNICTWO					
RUCTION					
14652,9	14656,8	13721,2	16941,0	Sales of construction and assembly production ^f	
5038	5045	4725	5837	(current prices):	
				in million zlotys	19
				per capita in zł	20
KOMUNIKACJA — stan w dniu 31 XII					
NICATIONS — as of 31 XII					
1751	1727	1750	1736	Railway lines operated – standard gauge ^g :	
8,8	8,7	8,8	8,7	in kilometres	21
				per 100 km ² of total area in km	22
19229,1	19399,9	19510,6	19651,5	Hard surface public roads (urban and non-urban):	
96,4	97,3	97,8	98,5	in kilometres	23
				per 100 km ² of total area in km	24
1552,9	1610,4	1688,6	1750,2	Registered passenger cars ^h :	
534	555	582	603	in thousand units	25
779,6	805,9	694,0	751,7	per 1000 population	26
				Bicycle paths – length in km ⁱ	27

działalności rolniczej oraz gruntów posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej wieprzowego, baraniego, końskiego i drobiowego; w wadze poubojowej ciepłej. d W roku gospodarczym. e W 2010 r. dane dotyczą sieci kolejowej Polskich Kolei Państwowych (PKP), od 2005 r. również innych podmiotów, będących zarządcami w końcu roku. i Bez szlaków rowerowych.

land who do not conduct agricultural activities and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural meat: beef, veal, pork, mutton, horseflesh and poultry; in post-slaughter warm weight. d In farming year. e In 2010 data of Polskie Koleje Państwowe (PKP), as well as since 2005 of other entities which are administrators of railway infrastructure. i Excluding bicycle trails.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
TRANSPORT. TELE TRANSPORT. TELECOMMU					
	Placówki pocztowe ^a :				
1	w liczbach bezwzględnych	734	733	648	611
2	na 100 tys. ludności	25,2	25,4	22,2	21,0
	Telefoniczne łącza główne ^b :				
3	w tysiącach	916,8	1004,9	678,0	486,9
4	na 1000 ludności	315	348	232	167
HAN TRA					
	Sprzedaż detaliczna towarów (ceny bieżące):				
5	w milionach złotych	21666,9	25674,9	37065,0	44499,7
6	na 1 mieszkańca w zł	7434	8883	12709	15287
7	Sklepy (stan w dniu 31 XII) w tys.	33,0 ^c	27,4	27,6	26,6
8	Liczba ludności (stan w dniu 31 XII) na 1 sklep	88,3 ^c	105	106	109
FINANSE PUBLIC					
	Budżety gmin ^d				
	Dochody:				
9	w milionach złotych	2595,0	3881,0	6034,8	6477,7
10	na 1 mieszkańca w zł	1336	1883	2876	3277
	Wydatki:				
11	w milionach złotych	2741,2	3921,9	6716,5	6419,5
12	na 1 mieszkańca w zł	1412	1903	3201	3247
	Budżety miast na prawach powiatu				
	Dochody:				
13	w milionach złotych	2163,8	2637,5	3829,4	4868,1
14	na 1 mieszkańca w zł	2224	3180	4681	5211
	Wydatki:				
15	w milionach złotych	2308,3	2412,9	3999,2	4767,2
16	na 1 mieszkańca w zł	2373	2909	4888	5103
	Budżety powiatów				
	Dochody:				
17	w milionach złotych	1029,5	1201,2	1905,1	1881,7
18	na 1 mieszkańca w zł	530	583	908	952
	Wydatki:				
19	w milionach złotych	1052,7	1216,8	2008,1	1870,2
20	na 1 mieszkańca w zł	542	590	957	946
	Budżet województwa				
	Dochody:				
21	w milionach złotych	353,9	621,4	1013,3	1626,4
22	na 1 mieszkańca w zł	121	215	347	559
	Wydatki:				
23	w milionach złotych	350,2	569,4	1303,4	1588,3
24	na 1 mieszkańca w zł	120	197	447	546

a Dane dotyczą operatora pocztowego wyznaczonego; do 2012 r. określonego jako operator publiczny (poczta publiczna); publicznej; c Dane nieporównywalne w związku ze zmianą w 2004 r. metody badania sklepów. d Bez dochodów i wydatków

a Data concern the appointed postal operator, until 2012 defined as the public operator (public post); in 2000 post offices and parable due to change in 2004 the method of shop survey. d Excluding revenue and expenditure of gminas which are also

2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
KOMUNIKACJA — stan w dniu 31 XII (cont.) NICATIONS — as of 31 XII (cont.)					
578	557	574	582	Postal offices ^a :	1
19,9	19,2	19,8	20,1	in absolute numbers	2
				per 100 thous. population	
438,3	389,4	395,2	327,9	Fixed main line ^b :	3
151	134	136	113	in thousands	4
				per 1000 population	
DEL					
DE					
48173,7	48682,3	51888,4	52509,8	Retail sales (current prices):	5
16563	16756	17869	18092	in million zlotys	6
26,5	27,8	28,2	26,1	per capita in zł	7
110	104	103	111	Shops (as of 31 XII) in thous.	8
				Population (as of 31 XII) per 1 shop	
PUBLICZNE					
FINANCE					
				Budgets of gminas ^d	
6847,9	7075,5	7878,1	8673,4	Revenue:	9
3468	3587	3999	4405	in million zlotys	10
				per capita in zł	
6913,9	6880,3	7665,5	8802,2	Expenditure:	11
3501	3488	3891	4470	in million zlotys	12
				per capita in zł	
				Budgets of cities with powiat status	
4853,6	4973,3	5468,9	5674,8	Revenue:	13
5198	5332	5857	6081	in million zlotys	14
				per capita in zł	
5216,5	5297,6	5359,7	5670,4	Expenditure:	15
5586	5679	5741	6076	in million zlotys	16
				per capita in zł	
				Budgets of powiats	
1976,4	1897,0	1903,6	2003,6	Revenue:	17
1001	962	966	1017	in million zlotys	18
				per capita in zł	
1969,2	1870,3	1857,3	1986,5	Expenditure:	19
997	948	943	1009	in million zlotys	20
				per capita in zł	
				Budget of voivodship	
1727,6	1265,4	1129,2	1155,9	Revenue:	21
594	436	389	398	in million zlotys	22
				per capita in zł	
1954,3	1301,0	1083,0	1120,2	Expenditure:	23
672	448	373	386	in million zlotys	24
				per capita in zł	

w 2000 r. placówki pocztowe i placówki usług telekomunikacyjnych. b Dane dotyczą operatorów telekomunikacyjnych sieci gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

telecommunication service offices. b Data concern operators of the public telecommunication network. c Data are not cities with powiat status.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (dok.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
INWESTYCJE. INVESTMENTS.					
1	Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące):				
2	w milionach złotych	10167,7	11475,1	17950,2	20644,0
2	na 1 mieszkańca w zł	3488	3970	6155	7092
3	Wartość brutto środków trwałych (stan w dniu 31 XII; bieżące ceny ewidencyjne):				
3	w milionach złotych	107270,1	141158,5	200344,5	244399,0
4	na 1 mieszkańca w zł	36835	48874	68676	83986
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY					
5	Ogółem: w tysiącach	269,7	302,6	331,2	347,6
6	na 10 tys. ludności	926	1048	1135	1194
7	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej:				
7	w tysiącach	58,4	80,2	96,2	112,1
8	1999 = 100	116,5	159,8	191,8	223,4
9	w tym:				
9	spółdzielnie	1,6	1,5	1,4	1,4
10	spółki handlowe	13,2	19,0	24,8	31,1
11	w tym z udziałem kapitału zagranicznego	4,4	5,4	6,5	7,2
12	spółki cywilne	25,6	23,5	23,2	26,4
13	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą:				
13	w tysiącach	211,1	222,5	235,0	235,5
14	1999 = 100	99,0	104,3	110,2	110,4
15	na 10 tys. ludności	725	770	806	809
RACHUNKI REGIONAL					
16	Produkt krajowy brutto (ceny bieżące):				
16	w milionach złotych	.	.	123353	140251
17	na 1 mieszkańca w zł	.	.	42295	48179
18	Produkt krajowy brutto (ceny stałe) – rok poprzedni = 100	.	.	.	100,2
19	Wartość dodana brutto (ceny bieżące):				
19	w milionach złotych	.	.	108562	124518
20	na 1 mieszkańca w zł	.	.	37223	42774
21	Nominalne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych:				
21	w milionach złotych	.	.	69992	79676
22	na 1 mieszkańca w zł	.	.	23998	27370
23	Realne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospo- darstw domowych – rok poprzedni = 100	.	.	.	102,1

a Dane za 2000 r. nieporównywalne w związku z nowelizacją w 2002 r. ustawy o rachunkowości. b Bez osób prowadzących

a Data for 2000 are not comparable due to amendments in 2002 of the Act of Accounting. b Excluding persons tending

2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
ŚRODKI TRWAŁE^a FIXED ASSETS^a					
22111,0	22660,5	21959,7	24256,7	Investment outlays (current prices):	1
7602	7800	7562	8358	in million zlotys	2
				per capita in zł	
260226,3	276655,1	293212,0	304510,5	Gross value of fixed assets (as of 31 XII; current book-keeping prices):	3
89472	95260	100978	104911	in million zlotys	4
				per capita in zł	
W REJESTRZE REGON^b — stan w dniu 31 XII IN THE REGON REGISTER^d — as of 31 XII					
351,1	357,1	361,3	368,8	Total: in thousands	5
1207	1230	1244	1271	per 10 thous. population	6
116,6	121,8	126,6	130,9	Legal persons and organizational entities without legal personality:	7
232,5	242,7	252,5	261,0	in thousands	8
				1999 = 100	
1,4	1,4	1,4	1,4	of which:	9
33,8	37,5	41,1	44,6	cooperatives	10
7,5	7,6	8,0	8,5	commercial companies	11
26,5	26,6	26,6	26,6	of which with foreign capital participation	12
				civil law partnerships	
234,5	235,3	234,7	237,9	Natural persons conducting economic activity:	13
110,0	110,4	110,1	111,6	in thousands	14
806	810	808	820	1999 = 100	15
				per 10 thous. population	
REGIONALNE^c ACCOUNTS^c					
145601*	151766*	155816	.	Gross domestic product (current prices):	16
50061*	52237*	53659	.	in million zlotys	17
103,2	103,3	102,1	.	per capita in zł	
				Gross domestic product (constant prices) – previous year = 100	18
129139*	134653*	137639	.	Gross value added (current prices):	19
44401*	46347*	47400	.	in million zlotys	20
				per capita in zł	
81771	84294	88565	.	Gross nominal disposable income in the households sector:	21
28115	29013	30500	.	in million zlotys	22
				per capita in zł	
102,6	103,9	105,8	.	Gross real disposable income in the households sector – previous year = 100	23

gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. c Patrz uwagi ogólne do działu „Rachunki regionalne”, ust. 13 na str. 356.

private farms in agricultural. c See general notes to the chapter “Regional accounts”, item 13 on page 356.

DZIAŁ I
GEOGRAFIA

CHAPTER I
GEOGRAPHY

TABL. 1. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE
GEOGRAPHIC LOCATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	Gmina Gmina	W stopniach i minutach In degrees and minutes	W km In km	SPECIFICATION
Najdalej wysunięte punkty granicy województwa:				Extreme points of the voivodship border:
na północ (szerokość geograficzna północna)	Kotla	51°48'	x	in the north (northern geographic latitude)
na południe (szerokość geograficzna północna)	Międylesie	50°06'	x	in the south (northern geographic latitude)
na zachód (długość geograficzna wschodnia)	Bogatynia	14°49'	x	in the west (eastern geographic longitude)
na wschód (długość geograficzna wschodnia)	Dziadowa Kłoda	17°48'	x	in the east (eastern geographic longitude)
Rozciągłość:				Extent:
z południa na północ	x	1°42'	196	from south to north
z zachodu na wschód	x	2°59'	211	from west to east

Ź r ó d ł o: dane Wydziału Geodezji i Kartografii Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego.
S o u r c e: data of the Geodesy and Cartography Department of the Lower Silesian Marshal's Office.

TABL. 2. POWIERZCHNIA I GRANICE W 2017 R.
Stan w dniu 31 XII
AREA AND BORDERS IN 2017
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	W liczbach bezwzględnych In absolute numbers	W odsetkach In percent	SPECIFICATION
Powierzchnia w km ²	19947	x	Area in km ²
Długość granicy w km	1163	100,0	Length of borders in km
z Czechami	434	37,3	with the Czech Republic
z Niemcami	80	6,9	with Germany
z województwami:			with voivodships:
lubuskim	227	19,5	lubuskie
wielkopolskim	224	19,3	wielkopolskie
opolskim	198	17,0	opolskie

Ź r ó d ł o: dane Wydziału Geodezji i Kartografii Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego.
S o u r c e: data of the Geodesy and Cartography Department of the Lower Silesian Marshal's Office.

TABL. 3. UKŁAD PIONOWY POWIERZCHNI
ELEVATIONS

NAJWYŻEJ ORAZ NAJNIŻEJ POŁOŻONE PUNKTY I MIEJSCOWOŚCI	Gmina Gmina	Wzniesienie nad poziom morza w m Elevation above the sea level in m	THE HIGHEST AND THE LOWEST POINTS AND LOCALITIES
Najwyżej położony punkt — Śnieżka	Karpacz	1603	Highest point — Śnieżka
Najniżej położony punkt — Skidniów	Kotla	69	Lowest point — Skidniów
Najwyżej położona miejscowość — Zieleniec	Duszniki-Zdrój	900	Highest locality — Zieleniec
Najniżej położona miejscowość — Skidniów	Kotla	69	Lowest locality — Skidniów

Źródło: dane Wydziału Geodezji i Kartografii Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego.

Source: data of the Geodesy and Cartography Department of the Lower Silesian Marshal's Office.

TABL. 4. NAJWYŻSZE SZCZYT Y GÓRSKIE
THE HIGHEST MOUNTAIN PEAKS

SZCZYT Y GÓRSKIE MOUNTAIN PEAKS	Pasmo górskie Mountain range	Wzniesienie nad poziom morza w m Elevation above the sea level in m
Śnieżka	Karkonosze	1603
Wielki Szyszak	Karkonosze	1509
Smogornia	Karkonosze	1489
Łabski Szczyt	Karkonosze	1471
Mały Szyszak	Karkonosze	1436
Śnieżnik	Masyw Śnieżnika	1425
Goworek	Masyw Śnieżnika	1314
Wysoka Kopa	Góry Izerskie	1126
Smrek	Góry Izerskie	1124
Kamienica	Góry Izerskie	973
Postawna	Góry Bialskie	1124
Smrek	Góry Bialskie	1109
Orlica	Góry Orlickie	1084
Zielony Garb	Góry Orlickie	1026
Wielka Sowa	Góry Sowie	1015
Kalenica	Góry Sowie	964
Słoneczna	Góry Sowie	950
Kowadło	Góry Złote	987
Czortowiec	Góry Złote	944
Sasanka	Góry Bystrzyckie	980
Jagodna	Góry Bystrzyckie	975
Skalnik	Rudawy Janowickie	935
Waligóra	Góry Kamienne	934
Suchawa	Góry Kamienne	928
Szczeliniec Wielki	Góry Stołowe	919
Skalniak	Góry Stołowe	915

Źródło: dane Sztabu Generalnego Wojska Polskiego.

Source: data of the General Staff of the Polish Armed Forces.

TABL. 5. **NAJDŁUŻSZE JASKINIE W REGIONIE SUDECKIM**
THE LONGEST CAVES IN SUDETY REGION

JASKINIE CAVES	Długość Length	Głębokość Depth
	w metrach	in metres
Jaskinia Niedźwiedzia w Kletnie	4081	118
Jaskinia z Filarami – Prosta	727	.
Jaskinia Gwiaździsta	562	65
Szczelina Wojcieszowska	440	113
Jaskinia na Potoku	280	.
Jaskinia na Ścianie	270	21
Jaskinia Jedynka	230	.
Jaskinia Nowa	227	49
Jaskinia Porcelanowa	211	.
Jaskinia Złota Sztolnia	170	26
Jaskinia Błotna	155	40

Źródło: dane Polskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk o Ziemi.

Source: data of the Polish Society of Friends of Earth Sciences.

TABL. 6. **WAŻNIEJSZE PRZEŁĘCZE I KULMINACJE NA DROGACH**
MAJOR PASSES AND CULMINATIONS ON THE ROADS

PRZEŁĘCZ KULMINACJA PASS CULMINATION	Miejsce położenia Locality	Wzniesienie nad poziom morza w m Elevation above the sea level in m	Droga Road
Okraj	Karkonosze	1046	Kowary – Trutnov
Szklarska	Karkonosze, Góry Izerskie	886	Szklarska Poręba – Harrachov
Bierutowicka	Karkonosze	820	Karpacz – Sosnówka
Lisia	Góry Stołowe	786	Kudowa-Zdrój – Radków
Walimska	Góry Sowie	750	Walim – Pieszyce
Kowarska	Rudawy Janowickie, Karkonosze	727	Jelenia Góra – Kamienna Góra
Woliborska	Góry Sowie	711	Bielawa – Nowa Ruda
Polskie Wrota	Góry Stołowe, Góry Orlickie	660	Kłodzko – Kudowa-Zdrój
Widok	Góry Kaczawskie	613	Jelenia Góra – Świerzawa
Srebrna	Góry Sowie, Góry Bardzkie	586	Ząbkowice Śląskie – Nowa Ruda

Źródło: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Source: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 7. **WIĘKSZE RZEKI**^a
PRINCIPAL RIVERS^a

RZEKI ^b RIVERS ^b	Długość w km Length in km		Odbiornik ^c Recipient ^c	Powierzchnia zlewni w km ² Drainage basin area in km ²	
	ogółem total	w tym w woje- wództwie of which in voivodship		ogółem total	w tym w woje- wództwie ^d of which in voivodship ^d
Odra	726,0 ^e	204,0	Zalew Szczeciński (Rozto- ka Odrzańska)	119109,2	19696,7
Bóbr	278,3	159,9	Odra	5874,2	4163,5
Nysa Łużycka	197,0 ^e	79,7	Odra	4403,3	626,7
Nysa Kłodzka	188,8	89,9	Odra	4554,3	2050,3
Barycz	136,2	108,8	Odra	5547,1	2639,8
Kwisa	130,4	119,7	Bóbr	1028,5	956,4
Widawa	109,0	83,8	Odra	1745,8	1251,0
Bystrzyca	101,5	101,5	Odra	1320,7	1320,7
Olawa	99,0	96,2	Odra	1151,0	876,9
Kaczawa	86,0	86,0	Odra	2262,9	2262,9
Ślęza	84,1	84,1	Odra	973,2	973,2

a O powierzchni zlewni w województwie dolnośląskim powyżej 600 km². b Uszeregowane w porządku hydrograficznym. c Rzeka lub zbiornik wodny, do którego uchodzi dopływ. d Powierzchnię zlewni w województwie dolnośląskim obliczono według Komputerowej Mapy Podziału Hydrologicznego Polski MPHP w skali 1: 50 000. e W tym odcinek graniczny.

Ź r ó ł o: dane Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu.

a Of drainage basin area in dolnośląskie voivodship bigger than 600 km². b Listed according to hydrographic order. c River or reservoir into which the water flows. d Drainage basin area in dolnośląskie voivodship was calculated according to a Computer Hydrographical Map of Poland 1: 50 000 of scale map. e Of which the border section.

S o u r c e: data of the Regional Water Management Boards in Wrocław.

TABL. 8. **WIĘKSZE SZTUCZNE ZBIORNIKI WODNE**
MAJOR ARTIFICIAL RESERVOIRS

ZBIORNIKI I STOPNIE WODNE RESERVOIRS AND FLOW RESERVOIRS	Rzeka River	Rok urucho- mienia Year opened	Całkowita pojemność przy maksymalnym piętrzeniu w hm ³ Total capacity at maximum accumulation in hm ³	Powierzchnia przy maksymal- nym piętrzeniu w km ² Area at maximum accumulation in km ²	Wysokość piętrzenia w m Height of accu- mulation in m
Mietków	Bystrzyca	1986	71,9	9,1	15,3
Pilchowice	Bóbr	1912	50,0	2,4	46,7
Stup	Nysa Szalona	1978	38,7	4,9	19,1
Topola	Nysa Kłodzka	2003	26,5	3,4	7,8
Leśna	Kwisa	1907	16,8	1,4	35,8
Bukówka	Bóbr	1987	16,8	2,0	22,4
Kozielno	Nysa Kłodzka	2003	16,4	3,5	8,0
Sosnowka	Czerwinka	2002	14,0	1,8	18,0
Złotniki	Kwisa	1924	12,1	1,2	27,5
Dobromierz	Strzegomka	1987	11,4	1,1	26,7
Lubachów	Bystrzyca	1917	8,0	0,5	38,0
Brzeg Dolny ^a	Odra	1958	8,0	2,1	7,0
Sobieszów ^b	Kamienna	1909	6,7	2,0	9,7
Niedów	Witka	1962	4,9	1,9	12,5
Cieplice ^b	Wrzosówka	1909	4,9	2,1	7,6
Mirsk ^b	Długi Potok	1910	3,9	1,0	12,5
Mysłakowice ^b	Łomnica	1913	3,6	1,0	3,4
Wrzeszczyn	Bóbr	1927	2,0	0,4	15,0
Zatonie	Plebanka	1968	2,0	0,2	31,5

a Stopień wodny. b Zbiornik powodziowy „suchy”.

Ź r ó ł o: dane Ministerstwa Środowiska oraz Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

a Flow reservoir. b Flood reservoir “dry”.

S o u r c e: data Ministry of the Environment and Ministry of Agriculture and Rural Development.

TABL. 9. TEMPERATURY POWIETRZA
AIR TEMPERATURES

STACJE METEORO- LOGICZNE METEOROLOGICAL STATIONS	Wzniesienie stacji nad poziom morza w m Station elevation above the sea level in m	Temperature w °C Temperatures in °C						
		średnie ^a average ^a				skrajne extreme		ampli- tudy tempera- tur skraj- nych ampli- tudes of extreme tempera- tures
		1971– 2000	1991– 2000	2001– 2010	2017	maksi- mum <i>maximum</i>	mini- mum minimum	
Wrocław	120	8,7	9,1	9,4	10,4	37,9	-30,0	67,9
Jelenia Góra	342	7,4	7,7	7,8	8,3	35,8	-31,8	67,6
Śnieżka	1603	0,6	1,0	1,3	1,4	24,6	-32,1	56,7
Kłodzko	356	7,4	7,6	7,9	8,4	35,1	-29,7	64,8

^a Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich rocznych z tych okresów.

Źródło: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej.

^a Data for multi-year periods include annual averages from these periods.

Source: data of the Institute of Meteorology and Water Management.

TABL. 10. OPADY ATMOSFERYCZNE, PRĘDKOŚĆ WIATRU, USŁONECZNIE NIE I ZACHMURZENIE
ATMOSPHERIC PRECIPITATION, WIND VELOCITY, INSOLATION AND CLOUDINESS

STACJE METEOROLOGICZNE METEOROLOGICAL STATIONS	Wzniesienie stacji nad poziom morza w m Station elevation above the sea level in m	Roczne sumy opadów w mm Total annual precipitation in mm				Średnia prędkość wiatru w m/s Average wind velocity in m/s	Usłonecznienie w h Insolation in h	Średnie zachmurzenie w oktantach ^a Average cloudiness in octants ^a
		1971–2000	1991–2000	2001–2010	2017			
		średnie ^b average ^b						
Wrocław	120	569	522	560	586	3,2	1886	5,7
Jelenia Góra	342	678	686	743	802	2,6	1936	5,8
Śnieżka	1603	1150	1101	1141	1258	11,9	1456	6,3
Kłodzko	356	576	596	629	571	3.0	1747	5.8

^a Stopień zachmurzenia nieba od 0 (niebo bez chmur) do 8 (niebo całkowicie pokryte chmurami). ^b Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich rocznych z tych okresów.

Źródło: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej.

^a Degree of cloudiness from 0 (no clouds) to 8 (total cloud cover). ^b Data for multi-year periods include annual averages from these periods.

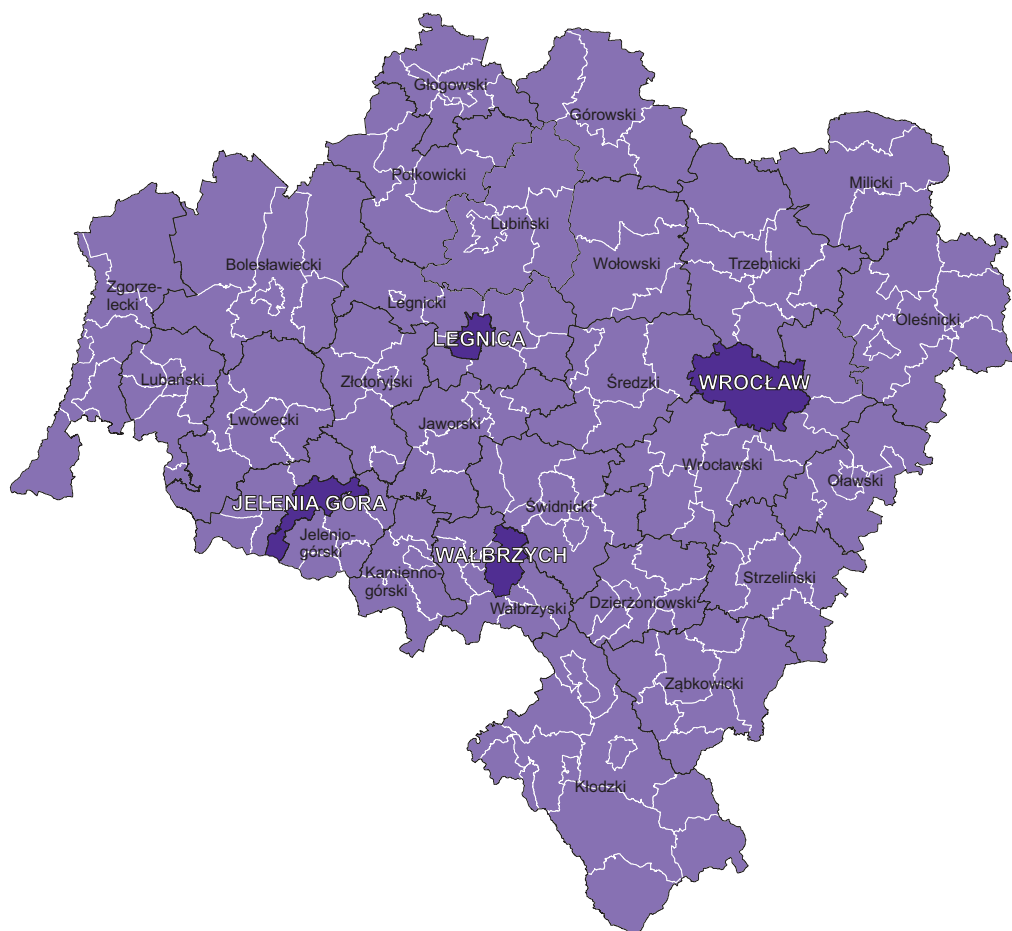
Source: data of the Institute of Meteorology and Water Management.

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO W 2017 R.

Stan w dniu 31 XII

ADMINISTRATIVE DIVISION OF DOLNOŚLĄSKIE VOIVODSHIP IN 2017

As of 31 XII

WROCLAW

Stolica województwa
Capital city of voivodship

LEGNICA

Miasta na prawach powiatu
Cities with powiat status

Granica województwa
Voivodship border

Granice powiatów
Powiat borders

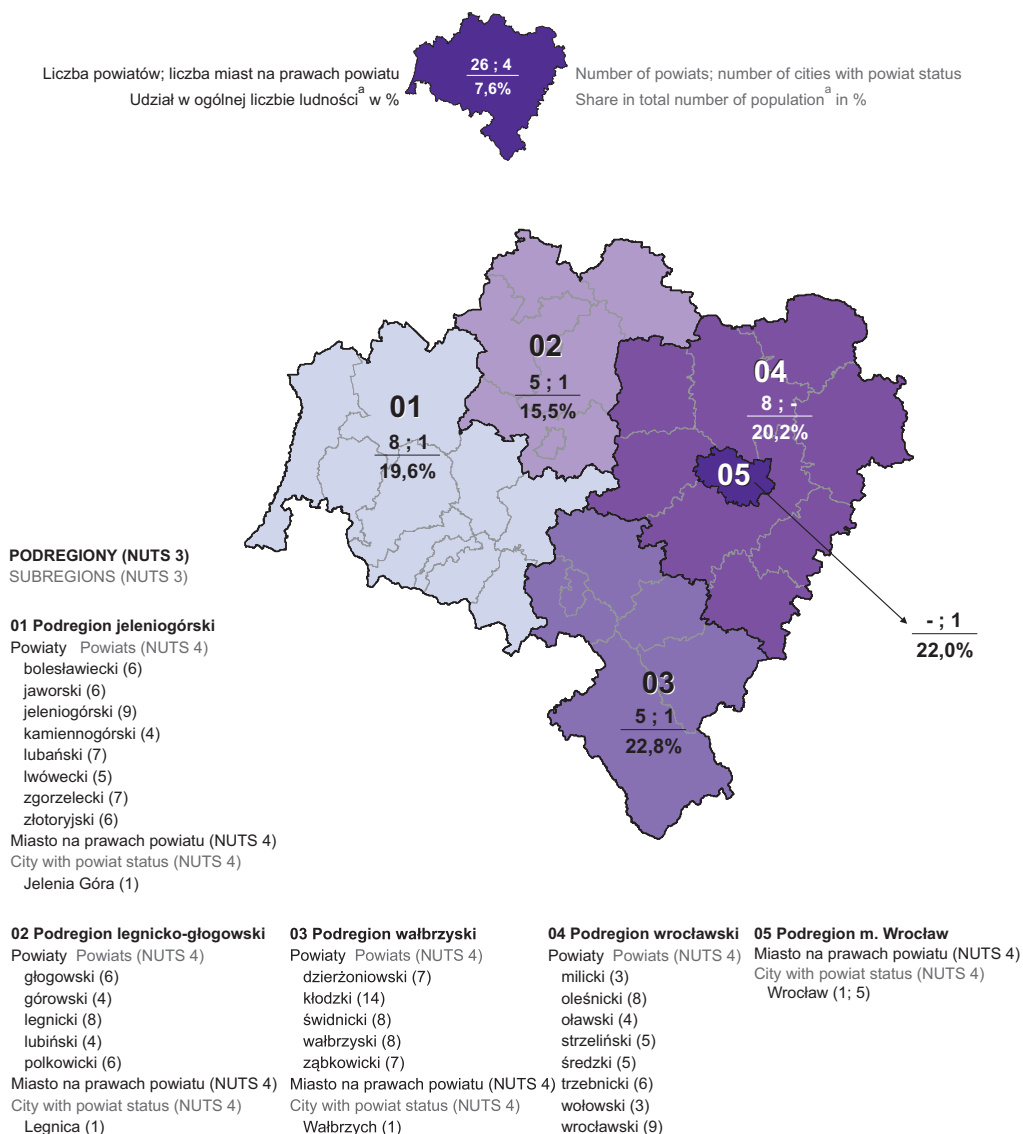
Granice gmin
Gmina borders

PODZIAŁ WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO WEDŁUG NOMENKLATURY JEDNOSTEK TERYTORIALNYCH DO CELÓW STATYSTYCZNYCH (NUTS) W 2018 R.

Stan w dniu 1 I

DIVISION OF THE DOLNOŚLĄSKIE VOIVODSHIP ACCORDING TO THE NOMENCLATURE
OF TERRITORIAL UNITS FOR STATISTICAL PURPOSES (NUTS) IN 2018

As of 1 I

W nawiasach podano liczbę gmin (NUTS 5), dla m. Wrocław również liczbę dzielnic.
Number of gminas (NUTS 5) is given in parentheses, for Capital city Wrocław number of districts as well.

a Stan w dniu 31 XII 2017 r.; odpowiednio: dla województwa - udział w kraju, dla podregionów - udział w województwie.
a As of 31 XII 2017; respectively: for voivodeship - share in country, for subregions - share in voivodeship.

DZIAŁ II STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA

CHAPTER II ENVIRONMENTAL PROTECTION

Uwagi ogólne

General notes

1. Informacje o **stanie geodezyjnym i kierunkach wykorzystania powierzchni województwa** ujmowane są według form władania i grup rejestrowych w oparciu o ewidencję gruntów wprowadzoną rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 III 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 1034).

Ewidencja gruntów wprowadziła od 2002 r. zmiany polegające głównie na włączeniu do użytków rolnych: gruntów rolnych zabudowanych (poprzednio ujmowanych w pozycji „grunty zabudowane i zurbanizowane”), gruntów pod stawami (ujmowanych w pozycji „wody śródlądowe stojące”) oraz rowów (które stanowiły odrębną pozycję).

Dane o **gruntach rolnych i leśnych wyłączonych na cele nierolnicze i nieleśne** dotyczą gruntów, za które pobrano należności i opłaty w trybie ustawy z dnia 3 II 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych – (jednolity tekst Dz. U. 2017 poz. 1161). Wyłączenie użytków rolnych zaliczonych do klas bonitacyjnych I-III, a także klas bonitacyjnych IV-VI wytworzonych z gleb pochodzenia organicznego oraz gruntów leśnych, wymaga decyzji zezwalających na takie wyłączenie. Do 2008 r. rada gminy mogła podjąć uchwałę o objęciu na jej obszarze ochroną również gruntów IV klasy bonitacyjnej pochodzenia mineralnego. Od 2009 r. do 4 IX 2014 r. przepisy ustawy nie miały zastosowania do użytków rolnych położonych w granicach administracyjnych miast.

Klasy bonitacyjne użytków rolnych określają jakość użytków rolnych pod względem przydatności do produkcji rolniczej; klasa I oznacza najwyższą wartość rolniczą, klasa VI – najniższą. Grunty przeznaczone pod zalesienia oznaczono symbolami: orne – RZ; pastwiska – PsZ.

2. Dane o **gruntach zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania** dotyczą gruntów, które utraciły całkowicie wartości użytkowe (grunty zdewastowane) oraz gruntów, których wartość użytkowa zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także wadliwej działalności rolniczej (grunty zdegradowane).

1. Information regarding the **geodesic status and directions in land use** is classified according to ownership and register groups of land included in the register as a result of the decree of the Minister of Regional Development and Construction dated 29 III 2001 in regard to the registration of land and buildings (uniform text Journal of Laws 2016 item 1034).

A land register introduced since 2002 changes primarily consisting in the inclusion of built-up agricultural land (which previously was included in the item "built-up and urbanized land"), land under ponds (included in the item "standing inland water") as well as ditches (which accounted for a separate item) in agricultural land.

Data regarding **agricultural and forest land designated for non-agricultural and non-forest purposes** concern land, for which payments and fees were collected based on the Law on Agricultural and Forest Land Protection dated 3 II 1995 (uniform text Journal of Laws 2017 item 1161). Designation of agricultural land included in quality classes I-III as well as quality classes IV-VI comprised of origin soils and designation of forest land for above purposes requires a decision to allow such designation. Until 2008 a gmina council might also resolve to protect IV quality class land of mineral origin, located within the gmina. From 2009 to 4 IX 2014 the provisions of the Law did not apply to agricultural land located within the administrative borders of urban areas.

Quality classes of agricultural land describe the quality of land in terms of value to agricultural production; class I corresponds to the highest agricultural value and class VI to the lowest. Land designated for afforestation is given the following symbols: RZ – for arable land and PsZ – for pastures.

2. Data regarding **devastated and degraded land requiring reclamation and management** concern land which has completely lost its utility value (devastated land) and land the utility value of which has declined due to a worsening in natural conditions or environmental changes and industrial activity as well as to inappropriate agricultural practices (degraded land).

Rekultywacja gruntów polega na nadaniu lub przywróceniu gruntom zdegradowanym lub zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg.

Zagospodarowanie gruntów zrekultywowanych polega na wykonaniu odpowiednich zabiegów umożliwiających wykorzystanie tych gruntów dla celów rolniczych, leśnych, komunalnych i innych.

3. Informacje o poborze wody dotyczą:

- 1) w pozycji „na cele produkcyjne (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem oraz rybactwem)” – jednostek organizacyjnych (włączając fermy przemysłowego chowu zwierząt oraz zakłady zajmujące się produkcją roślinną) wnoszących opłaty za pobór z ujęć własnych rocznie 5 dam³ i więcej wody podziemnej albo 20 dam³ i więcej wody powierzchniowej lub odprowadzających rocznie 20 dam³ i więcej ścieków;
- 2) w pozycji „nawodnienia w rolnictwie i leśnictwie oraz napełnianie i uzupełnianie stawów rybnych” – jednostek organizacyjnych rolnictwa, leśnictwa i rybactwa zużywających wodę na potrzeby nawadniania gruntów rolnych i leśnych o powierzchni od 20 ha oraz na potrzeby eksploatacji stawów rybnych o powierzchni od 10 ha;
- 3) w pozycji „eksploatacja sieci wodociągowej” – wszystkich jednostek nadzorujących pracę sieci wodociągowej (w tym również spółdzielni mieszkaniowych, spółek wodnych, zakładów usług wodnych, zakładów pracy itd.).

4. Dane o **ściekach** dotyczą ścieków odprowadzonych do wód (do 2002 r. – do wód powierzchniowych) lub do ziemi przez jednostki określone w ust. 3, pkt 1) i 3). Do tych samych jednostek odnoszą się dane o **wyposażeniu w oczyszczalnie ścieków**.

Jako **ścieki wymagające oczyszczania** przyjęto ścieki odprowadzane siecią kanałów lub rowów otwartych bezpośrednio do wód lub do ziemi albo do sieci kanalizacyjnej z jednostek produkcyjnych (łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych i chłodniczymi), z innych jednostek oraz z gospodarstw domowych.

Wody chłodnicze są to wody używane w procesach produkcyjnych, głównie w elektrowniach ciepłych, do celów chłodzenia. Są one zwykle podgrzane i powodują tzw. zanieczyszczenie termiczne wód.

Za **wody chłodnicze niewymagające oczyszczania** uznaje się wody, które spełniają następujące warunki:

- są odprowadzane do wód oddzielnym systemem kanalizacji,
- ilości zanieczyszczeń w wodach chłodniczych po procesie produkcyjnym nie są większe od ilości zanieczyszczeń w wodach pobranych do celów chłodzenia,
- temperatura wód chłodniczych odprowadzanych do jezior oraz ich odpływów nie przekracza 26°C, a do pozostałych wód, z wyjątkiem morza terytorialnego, nie przekracza 35°C.

Reclamation of land consists in the restoration or assigning a utility or natural value to devastated or degraded land through appropriate landscaping, improving physical and chemical properties, regulating waterways, regenerating soils, strengthening scarps as well as constructing or reconstructing necessary roads.

Development of reclaimed land is based on undertaking appropriate measures, which enable using that land for agricultural, forest, municipal and other purposes.

3. Information regarding water withdrawal concerns:

- 1) in the item “for production purposes (excluding agriculture, forestry, hunting, and fishing)” – organizational entities (including industrial livestock farming and crop production plants) making payments for the annual withdrawal of 5 dam³ or more of underground water, or 20 dam³ or more of surface water from their own sources, or discharging 20 dam³ or more of wastewater annually;
- 2) in the item “irrigation in agriculture and forestry as well as filling and completing fish ponds” – agricultural, forest and fishing organizational entities, consuming water for irrigating agricultural or forest land of 20 ha or more in area, and for the purpose of exploiting fishponds of 10 ha or more in area;
- 3) in the item “exploitation of water supply network” – all entities supervising the work of the water supply network (including housing cooperatives, water companies, water service plants, workplaces, etc.).

4. Data regarding **wastewater** concern wastewater discharged into waters (until 2002 – surface water) or into the ground by entities described in item 3, points 1) and 3). Data regarding **equipment of wastewater treatment plants** concern the same entities.

Wastewater requiring treatment is understood as water discharged by means of channel or open ditch systems directly into waters or into the ground, or sewage network of entities engaged in production (including contaminated mine drainage water and cooling water), other entities as well as households.

Cooling water means water used in production processes, mainly in heat and power generating plants, for cooling purposes. This is usually hot water which causes so-called thermal pollution of water.

Cooling water not requiring treatment is water which meets the following conditions:

- is discharged into waters by a separate sewage system,
- the quantity of pollutants in cooling water after the production process is not greater than the amount of pollutants in water withdrawn for cooling purposes,
- the temperature of cooling water discharged into lakes and their inflows does not exceed 26°C and into other waters, except territorial sea, does not exceed 35°C.

Dane o **ściekach oczyszczanych** dotyczą ścieków oczyszczanych mechanicznie, chemicznie, biologicznie oraz z podwyższonym usuwaniem biogenów i odprowadzonych do wód lub do ziemi.

Przez **ścieki oczyszczane mechanicznie** rozumie się ścieki poddane procesowi usuwania jedynie zanieczyszczeń nierozpuszczalnych, tj. ciał stałych i tłuszczy ulegających osadzeniu lub flotacji.

Chemiczne oczyszczanie ścieków polega na wytrącaniu niektórych związków rozpuszczalnych względnie ich neutralizacji metodami chemicznymi, takimi jak koagulacja, sorpcja na węglu aktywnym itp.

Biologiczne oczyszczanie ścieków następuje w procesie mineralizacji przez drobnoustroje w środowisku wodnym w sposób naturalny (np. poprzez rolnicze wykorzystanie ścieków, zraszanie pól, stawy rybne) lub w urządzeniach sztucznych (złoża biologiczne, osad czynny) i polega na usuwaniu ze ścieków zanieczyszczeń organicznych oraz związków biogenych i refrakcyjnych.

Podwyższone usuwanie biogenów w ściekach następuje w oczyszczalniach ścieków o wysokoelektywnych technologiach oczyszczania (głównie biologicznych, a także chemicznych) umożliwiających zwiększoną redukcję azotu i fosforu.

Kilkustopniowe oczyszczanie odprowadzanych ścieków, np. biologiczne z podwyższonym usuwaniem biogenów lub mechaniczno-chemiczno-biologiczne, zakwalifikowano do najwyższego stopnia oczyszczania (z podwyższonym usuwaniem biogenów, biologicznego lub chemicznego).

Dane o **komunalnych oczyszczalniach ścieków** dotyczą oczyszczalni, które oczyszczają ścieki odprowadzone do oczyszczalni sieci kanalizacyjnej, niezależnie od formy własności zarówno oczyszczalni jak i sieci kanalizacyjnej, na której oczyszczalnia pracuje. Dane nie dotyczą oczyszczalni przydomowych lub oczyszczających ścieki wyłącznie dowożone (czyli oczyszczalni nie pracujących na sieci kanalizacyjnej).

U w a g a. Od 2003 r. komunalne oczyszczalnie chemiczne zakwalifikowano albo do oczyszczalni o podwyższonym stopniu usuwania biogenów, albo do oczyszczalni mechanicznych.

Dane o **ludności (miast i wsi) korzystającej z oczyszczalni ścieków** podano w oparciu o szacunek liczby ludności obsługiwanej przez oczyszczalnię pracującą na sieci kanalizacyjnej.

W przypadku gdy miasto obsługiwane jest przez kilka oczyszczalni o różnym sposobie oczyszczania, o zakwalifikowaniu miasta do obsługiwanego przez poszczególne rodzaje oczyszczalni ścieków decyduje przewaga ilości ścieków oczyszczanych przez dany rodzaj oczyszczalni.

5. Informacje o emisji i redukcji zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza dotyczą jednostek organizacyjnych ustalonych przez Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych na podstawie określonej wysokości opłat wniesionych w 1986 r. za roczną emisję substancji zanieczyszczających powietrze według stawek określonych w rozporządzeniu Rady

Data regarding **treated wastewater** concern wastewater treated mechanically, chemically, biologically, and with increased biogene removal, discharged into waters or into the ground.

Mechanical treatment of wastewater is understood as the process of removing only non-soluble pollutants, i.e., solid bodies and fats subject to settlement or floatation.

Chemical treatment of wastewater consists in precipitating certain soluble compounds, or their neutralization through chemical methods, such as coagulation, sorption on active carbon, etc.

Biological treatment of wastewater occurs through mineralization processes caused by microorganisms in the natural water environment (e.g. through agricultural use of wastewater, field irrigation, fish ponds) or in artificial facilities (biofilters, activated sludge) and consists in the removal of organic pollutants or biogenous and refractive compounds from wastewater.

Increased biogene removal from sewage occurs in treatment plants with highly efficient treatment technologies (mostly biological, and also chemical) allowing an increased reduction in nitrogen and phosphorus content.

A few steps treatment of discharged wastewater, e.g. biological with increased biogene removal or mechanical, chemical and biological, was classified as the highest degree of the treatment process (with increased biogene removal, biological or chemical).

Data on **municipal wastewater treatment plants** concern those of them which are used to treat wastewater drained off to treatment plants by sewage systems, regardless of the form of ownership of the plants or sewage systems. Data do not include household sewage plants or treatment plants processing only transported wastewater (i.e., wastewater treatment plants not working within sewage network).

N o t e. Since 2003 municipal chemical wastewater treatment plants were classified as treatment plants with increased biogen removal from sewage or mechanical treatment plants.

Data on **(urban and rural) population connected to wastewater treatment plants** are presented on a basis of a number of people served by wastewater treatment plants working on sewage network.

When an urban area is served by several treatment plants with various methods of treatment, the predominate amount of wastewater treated by a given treatment plant determines the classification of the urban area in the appropriate type of wastewater treatment plant.

5. Information regarding emission and reduction of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality concerns organisational entities established by the Minister of Environmental Protection and Natural Resources on the basis of the defined amount of fees borne in 1986 for the annual emission of substances polluting the air, according to rates defined in the decree of the Council of Minis-

Ministrów z dnia 13 I 1986 r. w sprawie opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian (Dz. U. Nr 7, poz. 40) z późniejszymi zmianami.

Ustalona zbiorowość badanych jednostek utrzymywana jest corocznie, co zapewnia m.in. porównywalność wyników badań i może być powiększana jedynie w szczególnych przypadkach, np. o jednostki nowo uruchomione lub rozbudowane o wysokiej skali progowej emisji zanieczyszczeń.

Dane o **emisji pyłów** dotyczą: pyłów ze spalania paliw, pyłów cementowo-wapienniczych i materiałów ogniotrwałych, pyłów krzemowych, nawozów sztucznych, węglowo-grafitowych, sadzy oraz innych rodzajów zanieczyszczeń pyłowych.

Dane o **emisji gazów** dotyczą: dwutlenku siarki, tlenku węgla, tlenków azotu, węglowodorów oraz innych rodzajów zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla).

Dane o emisji pyłów i gazów obejmują emisję zorganizowaną (z urządzeń technologicznych i ogrzewczych) oraz niezorganizowaną (z hałd, składowisk, w toku przeładunku substancji sypkich lub lotnych, z hal produkcyjnych itp.).

Ze względu na to, że wielkość emisji **dwutlenku węgla** charakteryzuje się dużymi bezwzględными wartościami, **wskaźnik dotyczący stopnia redukcji zanieczyszczeń gazowych** został wyliczony i przedstawiony **bez uwzględnienia emisji dwutlenku węgla**.

Wielkość emisji z poszczególnych źródeł i poszczególnych rodzajów zanieczyszczeń ustalona została albo na drodze pomiarów, albo na podstawie obliczeń z bilansu surowcowo-paliwowego w oparciu o wskaźniki emisji zanieczyszczeń dla charakterystycznych procesów technologicznych.

6. Ochrona przyrody polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody (m.in. dziko występujących oraz objętych ochroną gatunkową roślin, zwierząt i grzybów, zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia, siedlisk przyrodniczych); formami ochrony przyrody są: parki narodowe, rezerwaty przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Podstawą prawną regulującą ustanowienie form ochrony przyrody jest ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 IV 2004 r. (jednolity tekst, Dz. U. 2018 poz. 142, z późniejszymi zmianami); formy te tworzone są w drodze rozporządzenia Rady Ministrów lub Ministra Środowiska, zarządzenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska, uchwały sejmiku województwa lub rady gminy.

Parki narodowe obejmują obszary wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha, na których ochronie podlegają cała przyroda oraz walory krajobrazowe.

ters, dated 13 I 1986, regarding payments for economic use of the environment and modifications to it (Journal of Laws No. 7, item 40) with later amendments.

The established group of surveyed entities maintained annually which, i.a. assures comparability of data may only be increased in specific cases, e.g. by newly established or expanded entities with a high step scale of pollutant emission.

Data regarding **particulate emissions** concern: particulates from the combustion of fuels, particulates from cement and lime, fire-resistant materials, silicates, artificial fertilizers, carbon and graphite, soot, as well as other types of particulates.

Data regarding **gas emission** concern: sulphur dioxide, carbon oxide, nitrogen oxides, hydrocarbons, as well as other types of gaseous pollutants (excluding carbon dioxide).

Data regarding particulate and gas emission include organised emission (from technological and heating facilities) and non-organised emission (from waste dumps and landfills, in the course of reloading of volatile or loose substances, from production halls etc.).

Due to the high absolute values which characterise the emission of **carbon dioxide** the **indicator of reduction of gas pollutants** was calculated and presented with exclusion of **carbon dioxide emission**.

The **emission volumes of different pollutant types from various sources** were estimated through measurements or on the basis of calculations of the raw material and fuel balance, based on pollutant emission indicators for the characteristic technological processes.

6. Nature protection consists of maintaining, sustainable use and renovation of nature resources, objects and elements (among others, plants, animals and fungi originally existing in environment as well as subjected to species protection, wandering and migratory animals, habitats); forms of nature protection are: national parks, nature reserves, landscape parks, protected landscape areas, documentation sites, ecological areas, landscape-nature complexes, Natura 2000 areas, monuments of nature, plant animal and fungi species protection.

The legal basis regulating establishing forms of nature protection is the Law on Nature Protection, dated 16 IV 2004 (uniform text, Journal of Laws 2018 item 142, with later amendments); the forms are created by way of the decree of the Council of Ministers or the Minister of the Environment, the regulation of regional director for environmental protection, the resolution of voivodship regional council or gmina council.

National parks include protected areas distinguished by particular natural, scientific, social, cultural and educational values, of the area of at least 1000 ha, where all nature elements and specific landscape features are protected.

Parki narodowe tworzy się w celu: zachowania różnorodności biologicznej, zasobów, tworów i składników przyrody nieożywionej i walorów krajobrazowych, przywrócenia właściwego stanu zasobów i składników przyrody oraz odtworzenia zniekształconych siedlisk przyrodniczych, siedlisk roślin, siedlisk zwierząt lub siedlisk grzybów.

Rezerваты przyrody obejmują wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej.

Parki krajobrazowe obejmują obszary chronione ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania i popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Obszary chronionego krajobrazu obejmują tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

Sieć Natura 2000 obejmuje obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) oraz specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO), które do czasu utworzenia w drodze aktu prawnego są obszarami mającymi znaczenie dla Wspólnoty (OZW). Podstawą prawną jej funkcjonowania są: dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 XI 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (zwana Dyrektywą Ptasią), określająca kryteria do wyznaczenia ostoi dla gatunków ptaków zagrożonych wyginięciem oraz dyrektywa Rady 92/43/EEG z dnia 21 V 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (zwana Dyrektywą Siedliskową), określająca zasady ochrony pozostałych gatunków zwierząt, a także roślin i siedlisk przyrodniczych oraz procedury ochrony obszarów szczególnie ważnych przyrodniczo.

Stanowiska dokumentacyjne są to niewyodrębniające się na powierzchni lub możliwe do wyodrębnienia, ważne pod względem naukowym i dydaktycznym, miejsca występowania formacji geologicznych, nagromadzeń skamieniałości lub tworów mineralnych, jaskinie lub schroniska podskalne wraz z namuliskami oraz fragmenty eksploatowanych lub nieczynnych wyrobisk powierzchniowych i podziemnych.

Zespołami przyrodniczo-krajobrazowymi są fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe lub estetyczne.

Użytki ekologiczne są to zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej, jak: naturalne zbiorniki wodne, źródłowe i źródłowe oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków itp.

National parks are created to: preserve biodiversity, resources, formations and elements of inanimate nature and landscape features, restore a proper state of resources and elements of nature, reconstruct distorted natural habitats, habitats of plants, animals or fungi.

Nature reserves include areas having essential value for the environmental, scientific, cultural and landscape reasons in natural or slightly changed state – ecosystems, refuges and natural sites. They also protect habitats of plants, animals, fungi and formations and elements of inanimate nature.

Landscape parks are areas protected for natural, historical and cultural values, as well as for landscape features. The aim of landscape park's creation is preservation, popularisation and dissemination of these values in conditions of sustainable development.

Protected landscape areas include areas protected for the sake of distinguishing landscape characterised by various ecosystem types. These areas are valuable because of their functions satisfying the needs of tourism and recreation and functions of ecological corridors.

Natura 2000 network includes Special Protection Areas (SPAs) and Special Areas of Conservation (SACs) that until the creation by way of legal act are Sites of Community Importance (SCIs). The legal basis for its functioning are: Directive 2009/147/EC of the European Parliament and of the Council dated 30 XI 2009 on the conservation of wild birds (Birds Directive), that specifies the criteria to designate and manage special protection areas for endangered bird species as well as Council Directive 92/43/EEC dated 21 V 1992 on the conservation of natural habitats and of wild fauna and flora (Habitats Directive), that specifies the rules of protection of the rest of the animal and plant species as well as natural habitats and the procedures of protection of especially important natural areas.

Documentation sites are scientific and educationally important, not emerging on the earth surface or visible on the surface, places of occurrence of various geological formations, fossils accumulations, mineral objects, caverns, rock caves, exploited and discarded opencast and underground workings.

Landscape-nature complexes are fragments of natural and cultural landscape that are worth protecting due to their scenic or aesthetic features.

Ecological areas are worth protecting fragments of ecosystems of significant importance for biodiversity, such as: natural water reservoirs, field and forest ponds, groups of trees and shrubs, swamps, peat bogs, dunes, old river beds, rock outcrops, scarps, gravel banks, habitats of rare or protected species etc.

Pomniki przyrody są to pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głązy narzutowe oraz jaskinie.

7. Odpady oznaczają każdą substancję lub przedmiot, których posiadacz pozbywa się, zamierza się pozbyć lub do których pozbycia się jest obowiązany. Dane o odpadach zostały opracowane w oparciu o ustawę z dnia 14 XII 2012 r. o odpadach (Dz. U. 2013 poz. 21) z późniejszymi zmianami, zmieniającą ustawę z dnia 27 IV 2001 r. obowiązującą do 2012 r.

Informacje o odpadach opracowane zostały zgodnie z katalogiem odpadów wprowadzonym rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 XII 2014 r. (Dz. U. poz. 1923).

Informacje o ilości i rodzajach odpadów dotyczą zakładów, które wytworzyły w ciągu roku powyżej 1 tys. t odpadów lub nagromadziły 1 mln t i więcej odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych).

Przez **odzysk odpadów** rozumie się jakikolwiek proces, którego głównym wynikiem jest to, aby odpady służyły użytecznemu zastosowaniu przez zastąpienie innych materiałów. Pełna definicja odzysku odpadów zawarta jest w ustawie z dnia 14 XII 2012 r.

Przez **unieszkodliwianie odpadów** rozumie się proces niebędący odzyskiem, nawet jeżeli wtórnym skutkiem takiego procesu jest odzysk substancji lub energii.

Magazynowanie odpadów to czasowe przechowywanie odpadów, które obejmuje: wstępne magazynowanie odpadów przez ich wytwórcę, tymczasowe magazynowanie odpadów przez prowadzącego zbieranie odpadów, magazynowanie odpadów przez prowadzącego przetwarzanie odpadów.

Przez **odpady składowane** należy rozumieć odpady umieszczone na składowiskach i obiektach unieszkodliwiania odpadów (w tym hałdach, stawach osadowych własnych i innych).

Dane o **odpadach dotychczas składowanych (nagromadzonych)** dotyczą ilości odpadów zdeponowanych na terenach własnych zakładów w wyniku składowania w roku sprawozdawczym i w latach poprzednich.

8. Dane o nakładach na środki trwałe służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej oraz ich efektach rzeczowych prezentuje się zgodnie z Polską Klasyfikacją Statystyczną dotyczącą Działalności i Urządzeń Związanych z Ochroną Środowiska, wprowadzoną rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 2 III 1999 r. (Dz. U. Nr 25, poz. 218). Klasyfikacja ta opracowana została na podstawie Międzynarodowej Standardowej Statystycznej Klasyfikacji EKG/ONZ dotyczącej Działalności i Urządzeń Związanych z Ochroną Środowiska i Europejskiego Systemu Zbierania Informacji Ekonomicznych dotyczących Ochrony Środowiska (SERIEE) wdrożonego przez Unię Europejską.

Monuments of nature are single objects of animate and inanimate nature of special environmental, scientific, cultural, historical or landscape value and of distinctive individual features such as trees of impressive size, native and alien bushes, sources, waterfalls, exsurgents, stones, ravines, erratic boulders and caves.

7. Waste means any substance or object which the holder discards or intends or is required to discard. Data on waste have been compiled on the basis of the Law on Waste, dated 14 XII 2012 (Journal of Laws 2016 item 1987) with later amendments, amending the Law dated 27 IV 2001 valid until 2012.

Information regarding waste was compiled with the waste catalogue introduced by the decree of the Minister of the Environment dated 9 XII 2014 (Journal of Laws item 1923).

Information regarding the **quantity and type of waste** concerns plants which generated over 1 thous. t of waste in the course of the year or accumulated 1 mln t of waste and more (excluding municipal waste).

Recovery of waste shall mean any operation the principal result of which is waste serving a useful purpose by replacing other materials. Full definition of waste recovery is included in the Law dated 14 XII 2012.

Disposal of waste shall mean any operation which is not recovery even where the operation has as a secondary consequence the reclamation of substances or energy.

Waste storage means a temporary waste accumulation, which includes: preliminary storage of waste by its producer, temporary storage of waste by the unit collecting waste, storage of waste by the unit processing waste.

Landfilled waste is understood as waste transferred to landfill areas and waste facilities (including on own and other heaps, settling ponds).

Data regarding **landfilled up to now (accumulated) waste** concern the quantity of waste deposited on the grounds of the plants generating it as a result of depositing it during the reporting and previous years.

8. Data regarding outlays on fixed assets and tangible effects of investments in environmental protection and water management are presented in accordance with the Polish Statistical Classification of Environmental Protection and Facilities, introduced on the basis of the decree of the Council of Ministers, dated 2 III 1999 (Journal of Laws No. 25, item 218). This classification was compiled on the basis of ECE/UN Single European Standard Statistical Classification of Environmental Protection Activities and Facilities as well as with European System for the Collection of Economic Information on the Environment (SERIEE), implemented by the European Union.

Prezentowane dane dotyczą: osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, w których liczba pracujących przekracza 9 osób (z wyłączeniem indywidualnych gospodarstw rolnych oraz osób fizycznych i spółek cywilnych prowadzących działalność gospodarczą – prowadzących księgi przychodów i rozchodów) jednostek prowadzących działalność zaklasyfikowaną według PKD 2007 do sekcji „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne” a także spółek wodno-ściekowych bez względu na liczbę pracujących.

9. Fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej są to fundusze tworzone m.in. z opłat za korzystanie ze środowiska (tj. kwot pieniężnych pobieranych m.in. za: emisję zanieczyszczeń powietrza oraz umieszczanie odpadów na składowisku), innych opłat środowiskowych, kar za naruszenie wymagań w zakresie ochrony środowiska, spłat pożyczek udzielonych inwestorom.

Od 2010 r. do zadań powiatów i gmin należy finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w wysokości nie mniejszej niż kwota wpływów z tytułu opłat i kar środowiskowych, stanowiących dochody budżetów powiatów i gmin, pomniejszona o nadwyżkę z tytułu tych dochodów przekazaną do wojewódzkich funduszy.

The presented data refer to: legal persons and organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity employing more than 9 persons (with the exception of private farms in agriculture as well as natural persons and civil land partnerships conducting economic activity – keeping the so-called revenues and expenses books), budgetary entities conducting economic activity classified according to NACE Rev. 2 to the section “Public administration and defence; compulsory social security” as well as water and sewage companies, regardless of the number of employees.

9. Environmental protection and water management funds are funds created from income originating i.a. from environmental use fees (i.e. fees collected i.a. for: emission of air pollutants as well as placement of waste on landfills), other environmental fees, fines for violating environmental protection requirements, repayments of loans granted for investors.

Data concerning environmental protection and water management funds (National and voivodship) are presented on accrual basis (excluding fines for violating environmental protection requirements – on cash basis).

Since 2010 the objective of powiat and gmina is to finance environmental protection and water management in the amount at least equal to the amount of income from environmental payments and fines, consisting powiat and gmina budgets incomes and reduced by surplus of these incomes that is transferred to voivodship funds.

TABL. 1(11). **STAN GEODEZYJNY, KIERUNKI I ZMIANY W WYKORZYSTANIU POWIERZCHNI WOJEWÓDZTWA**
Stan w dniu 1 I
GEODESIC STATUS, DIRECTIONS AND CHANGES OF VOIVODSHIP LAND USE
As of 1 I

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2018		2010	2018	SPECIFICATION
	w ha	in ha		przyrost (+) lub ubytek (-) w ha w sto- sunku do 2017 r. increase (+) or decrease (-) in ha in rela- tion to 2017		na 1000 mieszkańców ^a w ha per 1000 population ^a in ha	
Powierzchnia ogólna^b ...	1994674	1994674	1994670	-	693,4	687,2	Total area^b
Użytki rolne	1196980	1185316	1188011 ^c	-1159 ^c	416,1	409,3	Agricultural land
w tym:							of which:
grunty orne	875481	870998	865744	2998	304,3	298,3	arable land
sady	7051	6378	6265	-4180	2,5	2,2	orchards
łąki trwałe	138909	135918	134439	-299	48,3	46,3	permanent meadows
pastwiska trwałe	122373	119989	118683	-411	42,5	40,9	permanent pastures
grunty rolne zabudo- wane	29638	27731	29804	116	10,3	10,3	agricultural built-up areas
grunty pod stawami	13191	14424	14657	110	4,6	5,0	lands under ponds
grunty pod rowami	10337	9878	9926	-46	3,6	3,4	lands under ditches
Grunty leśne oraz za- drzewione i zakrze- wione	621204	625827	620625	107	215,9	213,8	Forest land as well as woody and bushy land
las	607325	611562	612893	588	211,1	211,2	forests
grunty zadrzewione i zakrzewione	13879	14265	7732	-481	4,8	2,7	woody and bushy land
Grunty pod wodami powierzchniowymi	17692	17917	18325	60	6,2	6,3	Lands under surface waters
płynącymi	15043	15721	16057	108	5,2	5,5	flowing
stojącymi	2649	2196	2268	-48	0,9	0,8	standing
Grunty zabudowane i zurbanizowane	133186	139111	143854 ^d	1205	46,3	49,6	Built-up and urbanized areas
w tym:							of which:
tereny mieszkaniowe ..	19928	21541	23242	357	6,9	8,0	residential areas
tereny przemysłowe	13835	14254	14714	105	4,8	5,1	industrial areas
tereny inne zabudo- wane	10281	11493	11881	24	3,6	4,1	other built-up areas
tereny zurbanizowane niezabudowane	5144	5080	5183	-70	1,8	1,8	urbanized non-built-up areas
tereny rekreacji i wy- poczynku	7911	7945	8090	32	2,8	2,8	recreational areas

a Stan ludności w dniu 31 XII, odpowiednio dla lat 2009 i 2017. b Obszar lądowy (łącznie z wodami śródlądowymi) oraz część morskich wód wewnętrznych. c Łącznie z gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi na użytkach rolnych, ujmowanymi do 2016 r. w pozycji „grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione”. d Łącznie z gruntami przeznaczonymi na budowę dróg publicznych lub linii kolejowych.

a Population as of 31 XII, respectively for 2009 and 2017. b Land area (including inland waters) as well as part of internal waters. c Including woody and bushy land on agricultural land, classified until 2016 in the items "forest land as well as woody". d Including areas used for public road construction or railways.

TABL. 1(11). **STAN GEODEZYJNY, KIERUNKI I ZMIANY W WYKORZYSTANIU POWIERZCHNI WOJEWÓDZTWA (dok.)**
Stan w dniu 1 I
GEODESIC STATUS, DIRECTIONS AND CHANGES OF VOIVODSHIP LAND USE (cont.)
As of 1 I

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2018		2010	2018	SPECIFICATION
	w ha in ha		przyrost (+) lub ubytkek (-) w ha w sto- sunku do 2017 r. increase (+) or decrease (-) in ha in rela- tion to 2017		na 1000 mieszkańców ^a w ha per 1000 population ^a in ha		
Grunty zabudowane i zurbanizowane (dok.) w tym:							Built-up and urbanized areas (cont.) of which:
tereny komunikacyjne ...	69993	72643	74636	2323	24,3	25,7	transport areas
drogi	60953	62947	63522	528	21,2	21,9	roads
kolejowe	8818	8739	8707	-14	3,1	3,0	railway
inne ^e	222	957	601	3	0,1	0,2	others ^e
użytki kopalne	6094	6155	6108	-13	2,1	2,1	minerals
Użytki ekologiczne	3688	3772	3668	-155	1,3	1,3	Ecological arable lands
Nieużytki	12968	12667	12491	6	4,5	4,3	Wasteland
Tereny różne ^f	8956	10064	7696	-64	3,1	2,7	Miscellaneous land ^f

a Stan ludności w dniu 31 XII, odpowiednio dla lat 2009 i 2017. e Porty lotnicze, urządzenia portowe, przystanie, obiekty i budowle służące komunikacji wodnej, naziemne obiekty itp. f Grunty przeznaczone do rekultywacji oraz niezagospodarowane grunty zrekultywowane, wały ochronne nieprzystosowane do ruchu kołowego.

Źródło: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

a Population as of 31 XII, respectively for 2009 and 2017. e Airports, airport devices, harbours, buildings and other objects of water communication, terrestrial objects, etc. f Land designated for reclamation, unused reclaimed land, embankments, not designated for car traffic.

S o u r c e: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 2(12). **GRUNTY ROLNE WYŁĄCZONE NA CELE NIEROLNICZE I LEŚNE NA CELE NIELEŚNE^a**
AGRICULTURAL LAND DESIGNATED FOR NON-AGRICULTURAL PURPOSES AND FOREST LAND DESIGNATED FOR NON-FOREST PURPOSES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w ha in ha				
O G Ó Ł E M.....	159	305	423	959	T O T A L
WEDŁUG RODZAJÓW GRUNTÓW BY TYPE OF LAND					
Użytki rolne.....	130	252	404	330	Agricultural land
klasy bonitacyjne:					quality classes:
mineralne: I-II	22	54	114	74	mineral: I-II
III	102	198	286	256	III
IV	6	-	4	-	IV
Inne grunty rolne.....	-	1	-	42	Other agricultural land
Grunty leśne	29	52	19	587	Forest land

a W trybie obowiązujących przepisów prawnych o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

a According to the existing regulations on the protection of agricultural and forest land.

TABL. 2(12). **GRUNTY ROLNE WYŁĄCZONE NA CELE NIEROLNICZE I LEŚNE NA CELE NIELEŚNE^a (dok.)**
 AGRICULTURAL LAND DESIGNATED FOR NON-AGRICULTURAL PURPOSES AND FOREST LAND
 DESIGNATED FOR NON-FOREST PURPOSES^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w ha in ha				
WEDŁUG KIERUNKÓW WYŁĄCZENIA BY DIRECTIONS OF DESIGNATION					
wyłączone:					designated for:
Na tereny osiedlowe	57	114	149	207	Residential areas
Na tereny przemysłowe	16	64	114	635	Industrial areas
Pod drogi i szlaki komunikacyjne	3	9	21	14	Roads and communication trails
Pod użytki kopalne	49	49	25	29	Minerals
Pod zbiorniki wodne	12	-	-	-	Under reservoirs
Na inne cele.....	22	69	114	74	Other purposes

^a W trybie obowiązujących przepisów prawnych o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

Źródło: w zakresie wyłączonych w trybie przepisów prawnych o ochronie gruntów rolnych i leśnych: gruntów rolnych – dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, gruntów leśnych – dane Ministerstwa Środowiska.

^a According to the existing regulations on the protection of agricultural and forest land.

Source: in regard to designated land according to the legal regulations on the protection of agricultural and forest land: agricultural land – data of the Ministry of Agriculture and Rural Development, forest land – data of the Ministry of Environment.

TABL. 3(13). **GRUNTY ZDEWASTOWANE I ZDEGRADOWANE WYMAGAJĄCE REKULTYWACJI I ZAGOSPODAROWANIA ORAZ GRUNTY ZREKULTYWOWANE I ZAGOSPODAROWANE**
 DEVASTATED AND DEGRADED LAND REQUIRING RECLAMATION AND MANAGEMENT AS WELL AS RECLAIMED AND MANAGED LAND

GRUNTY	2010	2015	2016	2017	LAND
	w ha in ha				
Grunty wymagające rekultywacji (stan w dniu 31 XII).....	6049	7946	8052	5661	Land requiring reclamation (as of 31 XII)
zdewastowane	3608	5988	6359	2637	devastated
zdegradowane	2441	1958	1693	3024	degraded
Grunty (w ciągu roku):					Land (during the year):
zrekultywowane	10	69	85	90	reclaimed
w tym na cele:					of which for purposes:
rolnicze	-	36	5	19	agricultural
leśne	10	11	6	28	forest
zagospodarowane	10	18	23	9	managed

Źródło: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Source: data of the Ministry of Agriculture and Rural Development.

TABL. 4(14). **POBÓR WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI**
 WATER WITHDRAWAL FOR NEEDS OF THE NATIONAL ECONOMY AND POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
	w hm ³ in hm ³			w odset- kach in percent		
O G Ó Ł E M	465,2	436,1	440,7	417,4	100,0	TOTAL
na cele:						for purposes of:
Produkcyjne (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i ry- bactwem) – z ujęć własnych ...	102.4	82.7	83.0	64.9	15.5	Production (excluding agricul- ture, forestry and fishing) – from own intakes

TABL. 4(14). **POBÓR WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI (dok.)**
WATER WITHDRAWAL FOR NEEDS OF THE NATIONAL ECONOMY AND POPULATION (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
	w hm ³ in hm ³				w odsetkach in percent	
w tym wody:						of which waters:
powierzchniowe	72,6	72,6	72,6	54,4	13,0	surface
podziemne	8,2	8,6	8,6	8,6	2,0	underground
Nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania i uzupełniania stawów rybnych	180,8	184,9	184,9	180,1	43,1	Irrigation in agriculture and forestry as well as filling and completing fish ponds
Eksploatacji sieci wodociągowej ^a	172,6	172,7	172,7	172,5	41,3	Exploitation of water supply network ^a
wody: powierzchniowe	55,4	51,2	51,2	50,1	12,0	waters: surface
podziemne	117,3	121,6	121,6	122,3	29,3	underground

a Pobór wody na ujęciach, przed wtłoczeniem do sieci.

a Water withdrawal by intakes before entering the water network.

TABL. 5(15). **ZUŻYCIÉ WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI**
WATER CONSUMPTION FOR NEEDS OF THE NATIONAL ECONOMY AND POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
	w hm ³ in hm ³			w odsetkach		
				in percent		
O G Ó Ł E M	424,0	394,7	402,0	381,0	100,0	TOTAL
Przemysł	117,6	90,7	92,6	76,0	19,9	Industry
w tym na cele produkcyjne	64,7	88,0	89,6	73,3	19,2	of which for purposes of production
Rolnictwo i leśnictwo ^a	184,7	180,8	184,9	180,1	47,3	Agriculture and forestry ^a
Eksploatacja sieci wodociągowej ^b	121,8	123,2	124,4	125,0	32,8	Exploitation of water supply network ^b

a Woda zużyta do nawadniania w rolnictwie i leśnictwie oraz do napełniania i uzupełniania stawów rybnych. b Bez zużycia wody na cele przemysłowe z wodociągów stanowiących własność gmin, wojewódzkich zakładów usług wodnych i spółek wodnych.

a Water consumption for irrigation in agriculture and forestry as well as for filling and completing fish ponds. b Excluding consumption of water for industrial purposes by water supply networks owned by gminas, voivodship waterworks and water companies.

TABL. 6(16). **POWIERZCHNIA I POBÓR WODY DO NAWODNIEŃ W ROLNICTWIE I LEŚNICTWIE ORAZ NAPEŁNIANIA STAWÓW RYBNYCH**
AREA AND WATER WITHDRAWAL FOR IRRIGATION IN AGRICULTURE AND FORESTRY AS WELL AS WATER FOR FILLING FISH PONDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Powierzchnia nawadnianych użytków rolnych i gruntów leśnych ^a w ha	576	530	453	308	Area of irrigated agricultural land and forest land ^a in ha
Powierzchnia napełnianych stawów rybnych ^b w ha	8769	8742	8796	8740	Area of filled fish ponds ^b in ha
Pobór wody ^c w dam ³	184652	180750	184911	180053	Water withdrawal ^c in dam ³
do nawadniania użytków rolnych i gruntów leśnych	343	459	399	348	for irrigation of agricultural and forest lands
na 1 ha	0,6	0,9	0,9	1,1	per 1 ha
do napełniania i uzupełniania stawów rybnych	184309	180291	184512	179705	for filling and completing fish ponds
na 1 ha	21,0	20,6	21,0	20,6	per 1 ha

a O powierzchni co najmniej 20 ha. b O powierzchni co najmniej 10 ha. c Łącznie z poborem ścieków do nawodnień.

a Area of 20 ha and more. b Area of 10 ha and more. c Including wastewater withdrawal for irrigation.

TABL. 7(17). **ŚCIEKI PRZEMYSŁOWE I KOMUNALNE ODPROWADZANE DO WÓD LUB DO ZIEMI**
INDUSTRIAL AND MUNICIPAL WASTEWATER DISCHARGED INTO WATERS OR INTO
THE GROUND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
	w hm ³ in hm ³				w odsetkach in percent	
O G Ó Ł E M	243,4	196,8	200,2	189,8	100,0	T O T A L
odprowadzone bezpośrednio z zakładów ^a	141,3	89,4	89,1	77,2	40,7	discharged directly by plants ^a
w tym wody chłodnicze	51,4	37,4	36,0	19,1	10,1	of which cooling water
odprowadzone siecią kanalizacyjną	102,1	107,4	111,1	112,6	59,3	discharged by sewage network
W tym ścieki wymagające oczyszczania	192,0	159,4	164,3	170,7	89,9	Of which wastewater requiring treatment
oczyszczane	177,4	154,4	159,4	166,4	87,7	treated
mechanicznie	36,4	26,9	24,3	28,9	15,2	mechanically
chemicznie ^b	30,1	17,0	20,8	21,9	11,5	chemically ^b
biologicznie	35,2	24,4	25,2	25,2	13,3	biologically
z podwyższonym usuwaniem biogenów	75,8	86,0	89,0	90,4	47,6	with increased biogene removal
nieoczyszczane	14,5	5,0	4,9	4,3	2,3	untreated
odprowadzone bezpośrednio z zakładów	14,4	4,9	4,8	4,2	2,2	discharged directly by plants
odprowadzone siecią kanalizacyjną	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	discharged by sewage network

a Łącznie z wodami chłodniczymi i zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych, a także z zanieczyszczonymi wodami opadowymi. b Dane dotyczą tylko ścieków przemysłowych.

a Including polluted cooling water and water from mine drainage as well as building constructions as well as from contaminated precipitation water. b Data concern only industrial wastewater.

TABL. 8(18). **ZAKŁADY^a ODPROWADZAJĄCE ŚCIEKI WEDŁUG MIEJSCA ODPROWADZANIA ORAZ WYPOSAŻENIA W OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW**
Stan w dniu 31 XII
PLANTS^a DISCHARGING WASTEWATER BY PLACE OF DISCHARGE AND WASTEWATER
TREATMENT PLANTS POSSESSED
As of 31 XII

JEDNOSTKI	2010	2015	2016	2017	ENTITIES
O G Ó Ł E M	92	100	103	104	T O T A L
Odrowadzające ścieki bezpośrednio do wód lub do ziemi wymagające oczyszczania	56	55	57	59	Discharging wastewater directly into waters or into the ground requiring treatment
wyposażone w oczyszczalnie ścieków	53	47	49	52	possessing wastewater treatment plants
o wystarczającej przepustowości	45	41	44	45	with sufficient capacity
o niewystarczającej przepustowości	8	6	5	7	with insufficient capacity
bez oczyszczalni ścieków	3	8	8	7	not possessing wastewater treatment plants
Odrowadzające ścieki do kanalizacji (bez oczyszczalni ścieków)	36	45	46	45	Discharging wastewater into sewage network (not possessing wastewater treatment plants)

a Bez przedsiębiorstw i zakładów wodociągowo-kanalizacyjnych.

a Excluding enterprises and water-sewage treatment plants.

TABL. 9(19). OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW

Stan w dniu 31 XII

WASTEWATER TREATMENT PLANTS

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Mecha- niczne Me- chanical	Che- miczne Chemical	Bio- logiczne Biologi- cal	Z podwyż- szonym usuwa- niem biogenów With increased biogene removal	SPECIFICATION
Oczyszczalnie ścieków przemysłowych						Industrial wastewater treatment plants
Liczba 2010	81	16	20	42	3	Number
2015	69	13	15	39	2	
2016	71	13	16	40	2	
2017	73	12	17	42	2	
Przepustowość w dam ³ /d 2010	649,3	372,8	224,6	48,1	3,8	Capacity in dam ³ /24h
2015	305,3	154,1	127,5	20,0	3,7	
2016	348,1	154,1	168,0	22,4	3,7	
2017	349,5	155,5	168,0	22,0	4,0	
Oczyszczalnie ścieków komunalnych^a						Municipal wastewater treatment plants^a
Liczba 2010	208	-	-	138	70	Number
2015	227	1	-	162	64	
2016	224	1	-	160	63	
2017	225	-	-	164	61	
Przepustowość w dam ³ /d 2010	794,5	0,6	-	227,2 ^b	566,7	Capacity in dam ³ /24h
2015	858,3	0,1	-	260,6	597,6	
2016	786,6	0,3	-	191,7	594,6	
2017	773,0	-	-	196,5	576,6	
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^{cd} 2010	75,9	-	-	21,5	54,5	Population connected to wastewater treatment plants in % of total population ^{cd}
2015	79,7	0,0	-	16,0	63,7	
2016	80,7	0,1	-	15,8	64,9	
2017	80,9	-	-	16,3	64,6	

a Miejskie i wiejskie pracujące na sieci kanalizacyjnej. b Dotyczy urządzeń do biologicznego oczyszczania. c Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków — dane szacunkowe, ludność ogółem — na podstawie bilansów. d Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 13 na str. 28.

a Treatment plants of urban and rural areas working on sewage network. b Refers to equipment for biological treatment. c Population connected to wastewater treatment plants — estimated data, total population — based on balances. d See general notes to the Yearbook, item 13 on page 28.

TABL. 10(20). EMISJA I REDUKCJA ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA Z ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIE UCIAŻLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA

EMISSION AND REDUCTION OF AIR POLLUTANTS FROM PLANTS OF SIGNIFICANT NUISANCE TO AIR QUALITY

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza ^a (stan w dniu 31 XII)	137	136	138	137	Plants of significant nuisance to air quality ^a (as of 31 XII)
z liczby ogółem:					of number total:
wyposażone w urządzenia do redukcji zanieczyszczeń:					possessing systems to reduce the emission of:
pyłowych	84	81	82	79	particulates
gazowych	25	27	28	26	gases
nieposiadające wyników pomiarów:					without the results of measurements of:
emisji:					emission:
pyłów	35	39	42	39	particulates
gazów	35	39	39	37	gases
imisji	112	121	122	123	imission
Emisja zanieczyszczeń w tys. t:					Emission of pollutants in thous. t:
pyłowych	5,2	2,8	2,4	1,9	particulates
w tym pyły ze spalania paliw	3,9	1,8	1,3	1,2	of which particulates from the combustion of fuels

a Emitujące pyły, gazy lub równocześnie pyły i gazy.

a Emitting particulates, gases or particulates and gases.

TABL. 10(20). **EMISJA I REDUKCJA ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA Z ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIE UCIAŻLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA (dok.)**

EMISSION AND REDUCTION OF AIR POLLUTANTS FROM PLANTS OF SIGNIFICANT NUISANCE TO AIR QUALITY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
gazowych (bez dwutlenku węgla)...	82,9	44,9	40,3	31,9	gases (excluding carbon dioxide)
w tym: dwutlenek siarki	54,2	22,6	20,1	13,7	of which: sulphur dioxide
tlenek węgla	7,8	7,4	7,4	5,6	carbon oxide
tlenki azotu	19,2	12,9	11,1	10,6	nitrogen oxides
Zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń:					Pollutants retained in pollutant reduction systems:
w tysiącach ton:					in thousand tonnes:
pyłowe	2745,7	2282,4	2221,8	1990,5	particulates
gazowe (bez dwutlenku węgla)	825,8	559,7	542,5	419,8	gases (excluding carbon dioxide)
w % zanieczyszczeń wytworzonych:					in % of pollutants produced:
pyłowych	99,8	99,9	99,9	99,9	particulates
gazowych (bez dwutlenku węgla)	90,9	92,6	93,1	92,9	gases (excluding carbon dioxide)

TABL. 11(21). **URZĄDZENIA DO REDUKCJI ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA W ZAKŁADACH SZCZEGÓLNIE UCIAŻLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA**

AIR POLLUTION REDUCTION SYSTEMS IN PLANTS OF SIGNIFICANT NUISANCE TO AIR QUALITY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Cyklony Cyclones	Multicyklony Multi-cyclones	Filtry tkaninowe Fabric filters	Elektrofiltry Electrofilters	Urządzenia mokre Wet air cleaners	Inne Others
-----------------------------------	---------------------	--------------------------------	---------------------------------------	---------------------------------	--	----------------

URZĄDZENIA — stan w dniu 31 XII EQUIPMENT — as of 31 XII

O G Ó Ł E M	2010	177	39	1331	64	124	49
TOTAL	2015	165	40	1543	46	103	169
	2016	147	50	1565	42	105	173
	2017	130	48	1580	53	86	161
Skuteczność:							
Efficiency:							
niska	2010	40	9	65	3	11	x
low	2015	34	3	36	3	8	x
	2016	31	4	33	3	8	x
	2017	28	3	36	3	13	x
średnia	2010	59	10	99	2	41	x
moderate	2015	48	7	89	6	32	x
	2016	43	8	104	6	31	x
	2017	38	8	110	6	26	x
wysoka	2010	78	20	1167	59	72	x
high	2015	83	30	1418	37	63	x
	2016	73	38	1428	33	66	x
	2017	64	37	1434	44	47	x

PRZEPŁYW GAZÓW ODLOTOWYCH w dam³/h WASTE GAS FLOW in dam³/h

O G Ó Ł E M	2010	5705	4419	8745	9482	2149	1507
TOTAL	2015	4170	3270	7373	6778	2608	2437
	2016	3608	3695	8353	6446	6648	2329
	2017	3359	3530	9489	6547	6063	2714
Skuteczność:							
Efficiency:							
niska	2010	1494	282	593	80	265	x
low	2015	762	54	474	80	35	x
	2016	1037	235	481	80	36	x
	2017	1004	230	487	80	120	x
średnia	2010	1696	1115	1963	293	599	x
moderate	2015	1029	637	1406	24	364	x
	2016	639	619	1499	24	361	x
	2017	613	624	1561	24	245	x
wysoka	2010	2515	3022	6189	9109	1285	x
high	2015	2379	2579	5493	6674	2209	x
	2016	1932	2841	6373	6342	6251	x
	2017	1742	2676	7441	6443	5698	x

TABL. 12(22). **POWIERZCHNIA O SZCZEGÓLNYCH WALORACH PRZYRODNICZYCH PRAWNIE CHRONIONA^a**
Stan w dniu 31 XII
AREA OF SPECIAL NATURE VALUE UNDER LEGAL PROTECTION^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017			SPECIFICATION
					w % powierzchni ogólnej województwa	na 1 mieszkańca w m ²	
	w ha in ha				in % of total area of the voivodship	per capita in m ²	
O G Ó Ł E M	369870,5	371124,9	371513,5	371492,2	18,6	1280	TOTAL
Parki narodowe	11920,5	11928,3	12300,2	12303,5	0,6	42	National parks
Rezerваты przyrody	10486	10688	10688,1	10688,1	0,5	37	Nature reserves
Parki krajobrazowe ^b	195437,1	195394,8	195394,8	195394,8	9,8	673	Landscape parks ^b
Obszary chronionego krajobrazu ^b	138553,7	138435,7	138435,7	138435,7	6,9	477	Protected landscape areas ^b
Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	8271,5	9476,3	9476,3	9472,3	0,5	33	Landscape-nature complexes
Użytki ekologiczne	5201,6	5201,7	5218,3	5197,7	0,3	18	Ecological arable lands
Stanowiska dokumentacyjne	0,1	0,1	0,1	0,2	0,0	0	Documentation sites

a Patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 64. b Bez powierzchni rezerwatów przyrody, stanowisk dokumentacyjnych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych i użytków ekologicznych położonych na terenie parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu.

a See general notes, item 6 on page 64. b Excluding nature reserves, documentation sites, landscape-nature complexes and ecological arable lands located within landscape parks and protected landscape areas.

TABL. 13(23). **PARKI NARODOWE**
Stan w dniu 31 XII
NATIONAL PARKS
As of 31 XII

LATA YEARS PARKI NARODOWE NATIONAL PARKS		Powierzchnia ^a w ha Area ^a in ha				
		parków narodowych national parks				otuliny (strefy ochronnej) buffer zones (of the protected areas)
		ogółem grand total	w tym lasów of which forests	z liczby ogółem — pod ochroną ścisłą ^b of grand total number — strictly protected ^b		
				razem total	w tym lasów of which forests	
OGÓŁEM	2010	11920,5	9856,6	2497,1	1065,1	21779,0
TOTAL	2015	11928,3	9862,0	2846,9	1404,0	21771,3
	2016	12300,2	10220,5	2929,1	1484,3	23598,5
	2017	12303,5	10220,4	2929,1	1484,3	23598,5
Gór Stołowych		6352,1	5823,4	771,0	771,0	10505,5
Karkonoski		5951,4	4397,0	2158,1	713,3	13093,0

a Powierzchnia parków w granicach województwa. b Powierzchnia, na której chroniona jest cała przyroda i jest całkowicie zaniechana bezpośrednia ingerencja człowieka.

a Area of parks in the area of the voivodship. b The area in which all forms of nature are protected and direct human interference is entirely abandoned.

TABL. 14(24). REZERWATY PRZYRODY

Stan w dniu 31 XII

NATURE RESERVES

As of 31 XII

LATA REZERWATY	Obiekty Number	Powierzchnia w ha Area in ha		YEARS RESERVES
		ogółem total	w tym lasów of which forests	
OGÓŁEM 2010	66	10486,0	3736,0	TOTAL
2015	67	10688,0	3991,0	
2016	67	10688,1	3991,1	
2017	67	10688,1	3991,1	
Faunistyczne	4	6435,5	320,0	Fauna
Krajobrazowe	5	402,9	402,8	Landscape
Leśne	38	2717,8	2496,7	Forest
Torfowiskowe	7	856,2	589,5	Peat-bog
Florystyczne	8	156,2	65,3	Flora
Przyrody nieożywionej	5	119,4	116,8	Inanimate nature

TABL. 15(25). PARKI KRAJOBRAZOWE

Stan w dniu 31 XII

LANDSCAPE PARKS

As of 31 XII

LATA YEARS ZESPOŁY I PARKI KRAJOBRAZOWE ^a SETS AND LANDSCAPE PARKS ^a		Powierzchnia ^b w ha Area ^b in ha			
		ogółem total	w tym of which		
			lasów forests	użytków rolnych agricultural land	wód water
OGÓŁEM	2010	206320,9	111521,1	67103,3	9408,1
TOTAL	2015	206320,9	111521,1	67103,3	9408,1
	2016	206320,9	111521,1	67103,3	9408,1
	2017	206320,9	111521,1	67103,3	9408,1
Dolina Baryczy		70040,0	29699,0	26165,0	6279,0
Śnieżnicki		28800,0	21302,0	7475,0	23,0
Przemkowski		22340,0	10714,0	4711,9	1100,6
Chełmy		15990,8	7711,2	7341,5	110,2
Rudawski		15705,0	8884,0	5659,0	183,0
Dolina Bobru		10943,0	4482,0	6032,0	429,0
Dolina Bystrzycy		8570,0	2162,0	4923,0	1000,0
Ślązański		8190,0	5569,0	2220,0	14,0
Gór Sowich		8140,7	7917,4	219,2	4,1
Dolina Jezierzycy		7953,0	4579,0	1257,0	218,0
Sudetów Wałbrzyskich		6493,0	5721,5	739,3	32,2
Książański		3155,4	2780,0	360,4	15,0

a Uszeregowane malejąco według powierzchni ogółem w województwie. b Łącznie z powierzchnią rezerwatów przyrody, stanowisk dokumentacyjnych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych i użytków ekologicznych położonych na terenie parków.

a Listed according to decreasing grand total area in voivodship. b Including nature reserves, documentation sites, landscape-nature complexes and ecological arable lands located within parks.

TABL. 16(26). POMNIKI PRZYRODY

Stan w dniu 31 XII

MONUMENTS OF NATURE

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
OGÓŁEM	2625	2541	2543	2521	TOTAL
w tym:					of which:
Pojedyncze drzewa	2279	2189	2185	2145	Individual trees
Grupy drzew	186	187	189	196	Tree clusters
Aleje	60	62	62	59	Alleys
Glazy narzutowe	36	38	41	43	Erratic boulders

TABL. 17(27). **ODPADY^a WYTWORZONE I DOTYCHCZAS SKŁADOWANE (NAGROMADZONE) ORAZ TERENY ICH SKŁADOWANIA**WASTE^a GENERATED AND LANDFILLED UP TO NOW (ACCUMULATED) AS WELL AS THEIR LANDFILL SITES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Zakłady wytwarzające odpady (stan w dniu 31 XII).....	139	166	168	170	Plants generating waste (as of 31 XII)
Odpady wytworzone (w ciągu roku) w tys. t	33550,4	35462,7	35579,0	35245,4	Waste generated (during the year) in thous. t
Odpady dotychczas składowane (nagromadzone ^b ; stan w końcu roku) w tys. t	594361,2	631003,8	641529,9	643589,9	Waste landfilled up to now (accumulated ^b ; end of year) in thous. t
Odpady poddane odzyskowi z nagromadzonych do 1 stycznia roku sprawozdawczego w tys. t	471,7	750,5	886,6	593,1	Waste recovered from accumulated by 1 January of reporting year in thous. t
Tereny składowania odpadów w ha: niezrekultywowane (stan w końcu roku)	2611,9	2516,8	2483,0	2506,4	Area of storage yards in ha: non-reclaimed (end of year)
zrekultywowane (w ciągu roku)	13,2	2,2	-	7,9	reclaimed (during the year)

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych. b Na składowiskach (hałdach, stawach osadowych) własnych.

a Excluding municipal waste. b On own landfills (heaps, settling ponds).

TABL. 18(28). **ODPADY^a WEDŁUG RODZAJÓW W 2017 R.**WASTE^a BY TYPE IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Odpady wytworzone w ciągu roku Waste generated during the year						Odpady dotych- czas składo- wane (nagroma- dzone ^b ; stan w końcu roku) Waste landfilled up to now (accumu- lated ^b ; end of the year)
	ogółem grand total	pod- dane odzys- kowi ^c reco- vered ^c	unieszkodliwione ^c disposed ^c		prze- ka- zane innym odbior- com trans- ferred to other recipients	maga- zyno- wane czasowo tem- porarily stored	
			razem total	w tym składo- wane ^d of which land- filled ^d			
w tys. t in thous. t							
OGÓŁEM..... TOTAL	35245,4	930,0	466,7	439,9	33523,5	325,2	643589,9
w tym: o which:							
Mieszanki popiołowo-żużłowe z mokrego odprowadzania odpadów paleniskowych	79,7	-	3,8	3,8	69,7	6,2	296,3
Dust-slag compounds from wet treatment of furnace waste							
Mieszaniny popiołów lotnych i odpadów stałych z wapnio- wych metod odsiarczania gazów odlotowych.....	1437,9	-	-	-	1437,9	-	-
Mixtures of fly ash and solid waste originating from lime- stone methods of desulphuri- sation of waste gases							
Popioły lotne z węgla	135,9	-	-	-	135,9	-	-
Coal fly ash							
Żużle, popioły paleniskowe i pyły z kotłów.....	88,3	2,9	-	-	80,4	5,0	244,5
Slag, furnace ash and particu- lates from boilers							

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych. b Na składowiskach (hałdach, stawach osadowych) własnych. c We własnym zakresie przez wytwórcę. d Na składowiskach (hałdach, stawach osadowych) własnych i innych.

a Excluding municipal waste. b On own landfills (heaps, settling ponds). c By waste producer on its own. d On own and other landfills (heaps, settling ponds).

TABL. 19(29). **NAKLĄDY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNEJ^a (ceny bieżące)**
OUTLAYS ON FIXED ASSETS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT^a
 (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w tys. zł in thous. zł				
Ochrona środowiska	701753,7	1170672,7	313978,1	315638,3	Environmental protection
w tym:					of which:
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu.....	46349,4	539752,8	112466,3	45596,7	Protection of air and climate
w tym nakłady na nowe techniki i technologie spalania paliw oraz modernizację kotłowni i ciepłowni	11658,2	18660,0	9116,4	24707,5	of which outlays on modern fuel combustion technologies as well as the modernization of boiler and thermal energy plants
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	571860	522085,1	149889,9	209693,4	Wastewater management and protection of waters
w tym nakłady na:					of which outlays on:
oczyszczanie ścieków komunalnych	161329,5	78620,2	14862,2	16324,1	municipal wastewater treatment
sieć kanalizacyjną odprowadzającą ścieki i wody opadowe	346916,6	428335,7	119872,5	119804,7	sewage network discharging wastewater and precipitation water
Gospodarka odpadami, ochrona i przywrócenie wartości użytkowej gleb, ochrona wód podziemnych i powierzchniowych ...	54325,2	49637,3	28154,0	31323,5	Waste management, protection and recovery of soils, protection of groundwater and surface waters
w tym nakłady na:					of which outlays on:
zbieranie odpadów ^b i ich transport	4743,9	10703,4	9269,6	13607,7	waste collection ^b and transport
w tym selektywne zbieranie odpadów	1214,8	5595,7	8293,3	5354,0	of which selective waste collection
usuwanie i unieszkodliwianie odpadów ^b	8660,6	21831,7	11585,2	1918,2	removal and treatment of waste ^b
rekultywację hałd, stawów osadowych i składowisk odpadów oraz innych terenów zdewastowanych i zdegradowanych ...	2843,5	2149,3	1283,7	920,4	reclamation of waste dumps, sludge tanks and landfills as well as other devastated and degraded areas
Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu	1478,6	-	-	-	Protection of nature, biodiversity and landscape
Zmniejszanie hałasu i wibracji	14402,6	10496,8	6185,8	1177,4	Noise and vibration reduction
Gospodarka wodna	288352,8	616785,8	345518,0	430334,1	Water management
Ujęcia i doprowadzenia wody	127434,2	100455,9	68506,8	61960,3	Water intakes and pipe systems
Stacje uzdatniania wody	29781,7	41555,7	14862,6	6182,8	Water treatment plants
Zbiorniki i stopnie wodne	90558	66821,7	129891,5	184930,0	Water reservoirs and falls
Regulacja i zabudowa rzek i potoków	22583,6	284390,6	1080,7	75747,9	Regulation and management of rivers and streams
Obwałowania przeciwpowodziowe i stacje pomp	17995,3	123561,9	131176,4	101513,1	Flood embankments and pump stations

^a Według lokalizacji inwestycji; nakłady te uwzględniono również w nakładach inwestycyjnych we właściwych sekcjach gospodarki narodowej. ^b Przemysłowych i komunalnych.

^a By investments localization; these outlays are included in the appropriate sections of the national economy. ^b Industrial and municipal.

TABL. 20(30). **EFEKTY RZECZOWE UZYSKANE W WYNIKU PRZEKAZANIA DO UŻYTKU INWESTYCJI OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ**
TANGIBLE EFFECTS OF INVESTMENTS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
OCHRONA ŚRODOWISKA ENVIRONMENTAL PROTECTION					
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu					Protection of air and climate
Zdolność przekazanych do eksploatacji urządzeń do redukcji zanieczyszczeń w t/r:					Capacity of completed systems to reduce pollutants in t/y:
pyłowych	466	785	21	1128	particulates
gazowych	59	770	16436	-	gases
Gospodarka ściekowa i ochrona wód					Wastewater management and protection of waters
Sieć kanalizacyjna w km odprowadzająca:					Sewage network in km discharging:
ścieki	256,8	588,9	212,9	162,2	wastewater
wody opadowe	62,1	69,2	29,8	39,8	precipitation water
Oczyszczalnie ścieków:					Wastewater treatment plants:
obiekty	7	5	3	-	facilities
w tym oczyszczalnie komunalne	5	5	1	-	of which municipal
mechaniczne	3	-	-	-	mechanical
biologiczne (bez komór fermentacyjnych)	4	5	3	-	biological (excluding fermentation tanks)
z podwyższonym usuwaniem biogenów ^a	-	-	-	-	with increased biogene removal ^a
przepustowość oczyszczalni w m ³ /d	5487	2561	1170	54000	capacity of treatment plants in m ³ /24h
w tym oczyszczalni komunalnych	2582	2161	130	-	of which municipal
mechanicznych	640	-	-	54000	mechanical
biologicznych (bez komór fermentacyjnych)	4847	1661	1170	-	biological (excluding fermentation tanks)
z podwyższonym usuwaniem biogenów ^a	-	900	-	-	with increased biogene removal ^a

a W tym chemiczne.

a Of which chemical.

TABL. 20(30). **EFEKTY RZECZOWE UZYSKANE W WYNIKU PRZEKAZANIA DO UŻYTKU INWESTYCJI OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ (dok.)**
TANGIBLE EFFECTS OF INVESTMENTS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
OCHRONA ŚRODOWISKA (dok.) ENVIRONMENTAL PROTECTION (cont.)					
Gospodarka ściekowa i ochrona wód (dok.)					Wastewater management and protection of waters (cont.)
Oczyszczalnie ścieków indywidualne (przysdomowe):					Farmstead treatment facilities (homestead):
obiekty	69	204	63	145	facilities
przepustowość w m ³ /d	51	508	73	356	capacity in m ³ /24h
Podczyszczalnie ścieków przemysłowych:					Industrial waste pre-treatment plants:
obiekty	-	2	-	-	facilities
przepustowość w m ³ /d	-	2730	168	-	capacity in m ³ /24h
Gospodarka odpadami					Wastes management
Urządzenia do unieszkodliwiania odpadów:					Waste treatment plants:
obiekty	1	1	-	-	facilities
wydajność w t/r	6000	4500	-	-	capacity in t/y
Składowiska dla odpadów komunalnych:					Landfills of municipal waste:
obiekty	-	-	-	-	facilities
powierzchnia w ha	-	-	3,0	-	area in ha
wydajność w t/r	-	-	240000	-	capacity in t/y
Wydajność urządzeń do gospodarczego wykorzystania odpadów ^b w t/r	-	114	-	-	Capacity of waste utilization systems ^b in t/y
GOSPODARKA WODNA WATER MANAGEMENT					
Wydajność ujęć wodnych ^c w m ³ /d	2522	2407	3378	2148	Capacity of water intakes ^c in m ³ /24h
Uzdatnianie wody w m ³ /d	6911	5640	3546	-	Water treatment in m ³ /24h
Sieć wodociągowa w km	269,2	197,7	197,3	178,8	Water supply network in km
Pojemność zbiorników wodnych w tys. m ³	-	-	-	-	Capacity of water reservoirs in thous. m ³
Regulacja i zabudowa rzek i potoków w km	7,9	10,8	0,2	2,2	Regulation and management of rivers and streams in km
Obwałowania przeciwpowodziowe w km	-	20,2	-	-	Flood embankments in km

b Z wyłączeniem odpadów komunalnych. c Bez ujęć w energetyce zawodowej.

b Excluding municipal waste. c Excluding water intakes in the power industry.

TABL. 21(31). **KIERUNKI FINANSOWANIA Z WOJEWÓDZKIEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ**

FINANCING DIRECTIONS OF THE VOIVODSHIP ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT FUND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
	w tys. zł		in thous. zł		w odsetkach in percent	
O G Ó Ł E M	147425,3	348448,6	94849,0	78742,9	100,0	T O T A L
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	20883,3	165579,6	30744,1	33188,1	42,1	Protection of ambient air and climate
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	90584,6	137641,1	28788,5	18971,7	24,1	Wastewater management and protection of waters
Gospodarka odpadami	5079,2	7782,7	13622,7	7421,6	9,4	Waste management
Pozostałe	30878,3	37445,2	21693,8	19161,5	24,3	Others

Źródło: dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Source: data of the Management Board of the National Fund for Environmental Protection and Water Management.

TABL. 22(32). **WPŁYWY Z OPŁAT I KAR NA FUNDUSZE OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ**

RECEIPTS FROM FEES AND FINES FOR ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT FUNDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w tys. zł		in thous. zł		
Opłaty za korzystanie ze środowiska	153901,3	115479,1	107438,0	95452,1	Payments for use of natural environment
w tym:					of which:
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	52698,3	39016,2	33196,1	30216,1	Protection of air and climate
Gospodarka odpadami	56429,1	28885,8	23268,1	20001,6	Waste management
Kary za nieprzestrzeganie przepisów ochrony środowiska	204,3	-	594,8	598,3	Fines for not meeting environmental protection regulations
w tym za przekroczenie:					of which for exceeding:
Warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	92,1	-	71,3	139,1	Norms of discharging wastewater into water or into the ground
Dopuszczalnej emisji zanieczyszczeń do powietrza	26,4	-	9,6	60,8	Permissible emission of air pollutants

Źródło: w zakresie opłat – dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, kar – dane Inspekcji Ochrony Środowiska.

Source: with regard to fees – data of the Management Board of the National Fund for Environmental Protection and Water Management, fines – data of the Inspectorate for Environmental Protection.

DZIAŁ III PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY I SAMORZĄD TERYTORIALNY

CHAPTER III ADMINISTRATIVE DIVISION AND LOCAL GOVERNMENT

Uwagi ogólne

1. Z dniem 1 I 1999 r. (na mocy ustawy z dnia 24 VII 1998 r., Dz. U. Nr 96, poz. 603) wprowadzono nowy zasadniczy trójstopniowy podział terytorialny państwa, którego jednostkami są: gminy, powiaty i województwa.

Gmina jest podstawową jednostką terytorialnego podziału kraju. Jednostkami pomocniczymi w gminach są m.in. sołectwa, których organizację i zakres działania określa właściwa rada gminy odrębnym statutem.

2. Kadencja prezydentów, burmistrzów, wójtów oraz rad gmin, rad miejskich na prawach powiatu i rad powiatów trwa 4 lata, licząc od dnia wyborów.

3. Charakterystykę demograficzno-zawodową radnych w jednostkach samorządu terytorialnego oparto o wyniki sprawozdawczości za rok 2017, aktualizującej dane o radnych zawarte w obwieszczeniach terytorialnych komisji wyborczych z wyborów samorządowych w dniu 16 XI 2014 r.

Grupowania radnych organów jednostek samorządu terytorialnego według grup zawodów dokonano na podstawie Klasyfikacji Zawodów i Specjalności na potrzeby rynku pracy wprowadzonej rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 VIII 2014 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 227)

4. Prezentowane informacje o **administracji publicznej** dotyczą zatrudnienia i wynagrodzeń w administracji państwowej i samorządu terytorialnego oraz samorządowych kolegiach odwoławczych i obejmują jednostki zaliczane według PKD 2007 do grupy „Administracja publiczna oraz polityka gospodarcza i społeczna” w sekcji „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”.

Do **administracji państwowej** zalicza się:

- 1) naczelne i centralne organy administracji łącznie z pracownikami zatrudnionymi w ich placówkach zagranicznych:
 - instytucje naczelne i centralne (np. kancelarie: Sejmu, Senatu i Prezydenta, ministerstwa, urzędy centralne),
 - terenowe organy administracji rządowej niezespólonej (np. izby i urzędy skarbowe i celne, okręgowe inspektoraty pracy, urzędy statystyczne, regionalne izby obrachunkowe oraz do 2010 r. gospodarstwa pomocnicze jednostek budżetowych);

General notes

1. On 1 I 1999 a new fundamental three-tier territorial division of the country (Journal of Laws No. 96, item 603, dated 24 VII 1998) was introduced, the entities of which are: gminas, powiats and voivodships.

A gmina is a basic unit of the country's territorial structure. Auxiliary entities in gminas are, among others, village administrator's offices. Their organization and scope of activity is outlined by individual gmina councils in a separate statute.

2. Term of presidents, mayors, village mayors as well as gmina councils, city councils in cities with powiat status and powiat councils lasts 4 years, starting from the day of election.

3. The demographic and occupational characteristic of councillors in local government units is based on reporting results for 2017, updating information concerning councillors included in announcements of local election commissions from the 16 XI 2014 local government elections.

The grouping of councillors of organs of local government units by groups of occupations is made on the basis of the Polish Classification of Occupations and Specializations for Labour Market Needs, which was introduced by a decree of the Minister of Labour and Social Policy, dated 7 VIII 2014 (uniform text Journal of Laws 2018 item 227).

4. Information presented concerning **public administration** involves employment and wages and salaries in the state administration, local government administration and local government appeal councils and covers entities included, in accordance with NACE Rev. 2, in the group "Public administration and economic and social policy" in the section "Public administration and defence; compulsory social security".

State administration comprises:

- 1) principle and central organs of administration including the personnel employed in their foreign entities:
 - principle and central institutions (e.g., chancelleries of: the Sejm, the Senate and the President, ministries, central offices),
 - territorial organs of non-combined government administration (e.g., fiscal and customs chambers and offices, district work inspectorates, statistical offices, regional chambers of audit and until 2010 auxiliary units of budgetary units);

- 2) terenowe organy administracji rządowej zespolonej: urzędy wojewódzkie, jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. inspektoraty: inspekcji handlowej, nadzoru budowlanego, weterynarii, farmaceutyczne, ochrony środowiska, ochrony roślin i nasiennictwa oraz urzędy ochrony zabytków i kuratoria oświaty);
- 3) niektóre agencje państwowe (np. Agencję Rezerw Materiałowych, Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości oraz od 2009 r. Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa) oraz jednostki pomocnicze administracji państwowej wraz z oddziałami regionalnymi.

Do **administracji samorządu terytorialnego** zalicza się:

- 1) gminy i miasta na prawach powiatu:
 - urzędy gmin i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. jednostki usług komunalnych oraz od 2009 r. zarządy dróg),
 - urzędy miast na prawach powiatu i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. ośrodki dokumentacji geodezyjno-kartograficznej oraz od 2009 r. zarządy dróg);
- 2) powiaty, tj. starostwa powiatowe i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. urzędy pracy, zarządy dróg);
- 3) województwa, tj. urzędy marszałkowskie i wojewódzkie samorządowe jednostki organizacyjne (np. urzędy pracy, zarządy melioracji i urządzeń wodnych oraz od 2009 r. zarządy dróg).

Samorządowe kolegia odwoławcze są organami właściwymi do rozpatrywania m.in. odwołań od decyzji, zażaleń na postanowienia jednostek samorządu terytorialnego.

5. Dane o przeciętnych wynagrodzeniach w administracji państwowej nie uwzględniają wynagrodzeń osób zatrudnionych w placówkach zagranicznych.

- 2) territorial organs of combined government administration: voivodship offices, auxiliary service entities (e.g., inspectorates of: trade, construction supervision, veterinary, pharmaceutical, environmental protection, plant protection and seed production as well as monument preservation offices and school superintendent's offices);
- 3) some state agencies (e.g., Material Reserves Agency, Polish Agency for Enterprise Development and since 2009 Agency for Restructuring and Modernisation of Agriculture) and auxiliary entities of state administration with regional units.

Local government administration comprises:

- 1) gminas and cities with powiat status:
 - gmina offices and auxiliary service entities (e.g., municipal service entities and since 2009 public road boards),
 - offices of cities with powiat status and auxiliary service entities (e.g., geodetic and cartographic documentation centres and since 2009 public road boards);
- 2) powiats, i.e., powiat's starosta offices and auxiliary service entities (e.g., labour offices, public road boards);
- 3) voivodships, i.e., marshals' offices and voivodship government organizational entities (e.g., labour offices, drainage and water facility boards and since 2009 public road boards).

Local government appeal councils are bodies competent for examining, i.e., appeals against concluding decisions, complaints against procedural decisions of local government units.

5. Data concerning average wages and salaries in the state administration do not include wages and salaries of persons employed in entities abroad.

TABL. 1(33). JEDNOSTKI ADMINISTRACYJNE WOJEWÓDZTWA

Stan w dniu 31 XII

ADMINISTRATIVE UNITS OF VOIVODSHIP

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Powiaty	26	26	26	26	Powiats
Miasta na prawach powiatu	3	4	4	4	Cities with powiat status
Gminy	169	169	169	169	Gminas
miejskie	36	36	35	35	urban
miejsko-wiejskie	55	55	56	56	urban-rural
wiejskie	78	78	78	78	rural
Miejscowości wiejskie	2554	2527	2532	2530	Rural localities
Sołectwa	2305	2322	2321	2320	Village administrator's offices

TABL. 2(34). GMINY W 2017 R.

Stan w dniu 31 XII

GMINAS IN 2017

As of 31 XII

GRUPY GMIN WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF GMINAS BY NUMBER OF POPULATION	Ogółem Total	O powierzchni ^a Area ^a							
		5,0 – – 19,9 km ²	20,0 – – 49,9	50,0 – – 99,9	100,0 – – 149,9	150,0 – – 199,9	200,0 – – 249,9	250,0 – – 299,9	300,0 km ² i więcej and more
O GÓŁEM	169	10	23	50	44	18	12	7	5
TOTAL									
Poniżej 2500	3	-	1	2	-	-	-	-	-
Below									
2500 – 4999	33	2	5	18	7	1	-	-	-
5000 – 7499	41	2	3	17	15	2	-	1	1
7500 – 9999	23	-	-	5	9	5	3	-	1
10000 – 14999	21	1	2	4	7	3	2	2	-
15000 – 19999	15	2	1	1	1	2	5	2	1
20000 – 39999	26	3	8	1	4	5	2	1	2
40000 – 99999	4	-	3	-	1	-	-	-	-
100000 – 199999	2	-	-	2	-	-	-	-	-
200000 i więcej	1	-	-	-	-	-	-	1	-
and more									

a Nie wystąpiły gminy o powierzchni poniżej 5,0 km².a Gminas with area below 5,0 km² did not appear.

TABL. 3(35). **POWIATY I MIASTA NA PRAWACH POWIATU W 2017 R.**

Stan w dniu 31 XII

POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS IN 2017

As of 31 XII

GRUPY POWIATÓW I MIAST NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS BY NUMBER OF POPULATION	Ogółem Total	O powierzchni ^a Area ^a						2000,0 km ² i więcej and more
		50,0 – – 99,9 km ²	100,0 – – 299,9	300,0 – – 499,9	500,0 – – 999,9	1000,0 – – 1499,9	1500,0 – – 1999,9	
OGÓŁEM	30	2	2	5	16	4	1	-
TOTAL								
Poniżej 50000	7	-	-	1	6	-	-	-
<i>Below</i>								
50000 – 74999	8	-	-	2	6	-	-	-
75000 – 99999	6	-	1	1	2	2	-	-
100000 – 149999	6	2	-	1	1	2	-	-
150000 – 199999	2	-	-	-	1	-	1	-
500000 i więcej	1	-	1	-	-	-	-	-
<i>and more</i>								

a Nie wystąpiły powiaty o powierzchni poniżej 50,0 km².a Powiats with area below 50,0 km² did not appear.TABL. 4(36). **RADNI ORGANÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W 2017 R.**

Stan w dniu 31 XII

COUNCILLORS OF ORGANS OF LOCAL GOVERNMENT UNITS IN 2017

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Radni Councillors of				SPECIFICATION
	rad gmin ^a gmina councils ^a	rad miast na prawach powiatu city with powiat status councils	rad powiatów powiat councils	sejmiku wojewódz- kiego voivodship regional council	

OGÓŁEM TOTAL

OGÓŁEM	2636	108	509	36	TOTAL
W tym kobiety	854	31	135	9	Of which women

WEDŁUG WIEKU BY AGE

18-29 lat	65	2	4	-	18-29
30-39	434	24	34	4	30-39
40-49	650	15	122	12	40-49
50-59	726	27	170	3	50-59
60 lat i więcej	761	40	179	17	60 and more

WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATIONAL LEVEL

Wyższe	1074	82	405	34	Tertiary
Policealne i średnie	1101	21	89	2	Post-secondary and secondary
Zasadnicze zawodowe	438	3	14	-	Basic vocational
Gimnazjalne i podstawowe	23	2	1	-	Lower secondary and primary

a Bez radnych rad miast na prawach powiatu.

a Excluding councillors of city with powiat status councils.

TABL. 4(36). **RADNI ORGANÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W 2017 R. (dok.)**

Stan w dniu 31 XII

COUNCILLORS OF ORGANS OF LOCAL GOVERNMENT UNITS IN 2017 (cont.)

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Radni Councillors of				SPECIFICATION
	rad gmin ^a gmina councils ^a	rad miast na prawach powiatu city with powiat status councils	rad powiatów powiat councils	sejmiku wojewódz- kiego voivodship regional council	
WEDŁUG GRUP ZAWODÓW ^b BY OCCUPATIONAL GROUPS ^b					
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	202	31	240	23	Managers
Specjaliści	671	37	148	12	Professionals
Technicy i inny średni personel	415	16	38	-	Technicians and associate professionals
Pracownicy biurowi	215	11	22	-	Clerical support workers
Pracownicy usług i sprzedawcy ...	331	5	21	-	Service and sales workers
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	353	1	23	1	Skilled agricultural forestry and fishery workers
Robotnicy przemysłowi i rzemieś- lnicy	143	4	3	-	Craft and related trades workers
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	126	1	2	-	Plant and machine operators and assemblers
Pracownicy wykonujący prace proste.....	52	1	1	-	Elementary occupations
Siły zbrojne	31	-	4	-	Armed forces occupations
Pozostali niesklasyfikowani.....	97	1	7	-	Other unclassified

a Bez radnych rad miast na prawach powiatu. b Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 82; w podziale według grup zawodów nie uwzględniono radnych będących bezrobotnymi, niepracującymi i uczącymi się; emeryci i renciści ujmowani są według zawodu wykonywanego przed przejściem na emeryturę lub rentę.

a Excluding councillors of city with powiat status councils. b See general notes, item 3 on page 82; in the division by occupational groups, data do not include unemployed, not working and studying councillors; retirees and pensioners are classified by performed occupation before taking retirement.

TABL. 5(37). **ZATRUDNIENIE I WYNAGRODZENIA W ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ**

PAID EMPLOYMENT, WAGES AND SALARIES IN THE PUBLIC ADMINISTRATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	przeciętne zatrudnienie average employment				przeciętne miesięczne wynagrodze- nia brutto ^a w zł average monthly gross wages and salaries ^a in zł				
OGÓŁEM	30646	29195	29093	28949	3936,59	4607,39	4819,79	5054,12	TOTAL
w tym:									of which:
Administracja państwowa	10612	9797	9687	9456	4136,95	4634,03	4957,32	5177,36	State administration
Administracja samorzą- du terytorialnego	19961	19326	19333	19421	3822,37	4587,07	4744,22	4987,22	Local government administration
gminy i miasta na pra- wach powiatu	13690	13075	13099	13227	3908,86	4675,03	4820,42	5060,82	gminas and cities with powiat status
powiaty	4737	4415	4393	4348	3304,55	3996,87	4170,55	4421,39	powiats
województwo	1534	1836	1841	1846	4649,54	5377,37	5570,90	5792,58	voivodship

a Patrz uwagi ogólne do działu „Wynagrodzenia. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych” ust. 3 na str. 158.

a See general notes to the chapter “Wages and salaries. Social security benefits”, item 3 on page 158.

DZIAŁ IV BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE. WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI

CHAPTER IV PUBLIC SAFETY. JUSTICE

Uwagi ogólne

General notes

1. Dane o przestępstwach stwierdzonych opracowano według klasyfikacji Kodeksu karnego z 1997 r., obowiązującego od 1 IX 1998 r. (ustawa z dnia 6 VI 1997 r., tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1600, z późniejszymi zmianami) i Kodeksu karnego skarbowego obowiązującego od 17 X 1999 r. (ustawa z dnia 10 IX 1999 r., tekst jednolity: Dz. U. z 2018 r. poz. 1958) lub innych ustaw szczególnych.

2. **Przestępstwo stwierdzone** jest to zdarzenie, co do którego w zakończonym postępowaniu przygotowawczym potwierdzono, że jest przestępstwem. Przestępstwo – zgodnie z Kodeksem karnym z 1997 r. – jest to zbrodnia lub występki ścigany z oskarżenia publicznego lub z oskarżenia prywatnego, zgodnie z Kodeksem karnym skarbowym – jest to przestępstwo skarbowe.

Przestępstwo stwierdzone w zakończonym postępowaniu przygotowawczym, w którym ustalono przynajmniej jednego podejrzanego, jest to **przestępstwo wykryte**.

Informacje o przestępstwach stwierdzonych i wskaźnikach wykrywalności sprawców przestępstw opracowano na podstawie policyjnych systemów informacyjnych.

3. **Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw** jest to stosunek liczby przestępstw wykrytych w danym roku (łącznie z wykrytymi po podjęciu z umorzenia) do liczby przestępstw stwierdzonych w danym roku, powiększonej o liczbę przestępstw stwierdzonych w podjętych postępowaniach, a umorzonych w latach poprzednich z powodu niewykrycia sprawców.

4. **Wpływ spraw do sądów** oznacza liczbę spraw, które zostały wniesione do sądów powszechnych w celu rozpatrzenia w postępowaniu sądowym.

W ramach struktury organizacyjnej sądownictwa powszechnego działają sądy apelacyjne, okręgowe i rejonowe.

5. **Sądy apelacyjne** rozpatrują sprawy odwoławcze od orzeczeń wydanych w pierwszej instancji przez sądy okręgowe. Do sądu apelacyjnego wpływają sprawy z kilku sądów okręgowych (od 2 do 6), objętych obszarem jego właściwości.

6. **Sądy okręgowe** rozpatrują w pierwszej instancji sprawy, gdy ustawa tak stanowi oraz w drugiej instancji – odwołania od orzeczeń sądów rejonowych. Nie wszystkie sądy okręgowe rozpoznają sprawy gospodarcze.

1. Data concerning ascertained crimes have been prepared in accordance with the classification of the Criminal Code of 1997, valid since 1 IX 1998 (the law dated 6 VI 1997, uniform text Journal of Laws 2018 item 1600 with later amendments), the Penal Fiscal Code valid since 17 X 1999 (the law dated 10 IX 1999, unified text: Journal of Laws 2018 item 1958) or other specific laws.

2. An **ascertained crime** is an event which after the completion of preparatory proceedings, was confirmed as a crime. In connection with the Criminal Code of 1997 crime is a felony or misdemeanour prosecuted upon by public accusation or private accusation, in connection with the Penal Fiscal Code – is a fiscal offence.

An ascertained crime in completed preparatory proceeding, in which at least one suspect was found is a **detected crime**.

Information regarding ascertained crimes and rates of detectability of delinquents in ascertained crimes has been prepared on the basis of police information systems.

3. **The rate of detectability of delinquents** is the relation of the number of detected crimes in a given year (including those detected after resumption following dis-continuance) to the total number of crimes ascertained in a given year, plus the number of crimes recorded in commenced proceedings and discontinued in previous years due to undetected delinquents.

4. **Incoming cases** are the number of cases that were filed in common courts for consideration in a court proceedings.

Appeal, regional and district courts function within the framework of the organizational structure of common courts.

5. **Appeal courts** consider cases in which the verdicts issued by regional courts of first instance are appealed. An appeal court considers cases from several regional courts (from 2 to 6) within its jurisdiction.

6. **Regional courts** consider cases relegated by the laws in the first instance and appeals of regional court verdicts in the second instance. Not all regional courts try commercial cases.

7. Sprawą załatwioną jest:

- 1) w sądownictwie administracyjnym – sprawa, w której wydano wyrok, postanowienie kończące postępowanie, połączono ją z inną sprawą do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia, przekazano do innego sądu administracyjnego lub też określono zgodnie z zasadami biurowości. W przypadku występowania w sprawie kilku osób uważa się ją za załatwioną z chwilą wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie, które dotyczy ostatniej z osób;
- 2) w sądownictwie powszechnym – sprawa, w której wydano wyrok, postanowienie lub połączono ją z inną sprawą albo przekazano do innego rodzaju sądu lub organu. W przypadku występowania w sprawie kilku osób uważa się ją za załatwioną, gdy dotyczy to wszystkich osób występujących w sprawie.

Liczba spraw do załatwienia (w Sądzie Najwyższym – do rozstrzygnięcia) jest sumą spraw niezakończonych w latach poprzednich i spraw, które wpłynęły w danym roku.

Sprawy (postępowania) załatwione lub zakończone w danym roku obejmują również sprawy niezakończone w latach poprzednich.

8. Sprawy rodzinne obejmują postępowanie:

- 1) z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego;
- 2) dotyczące nałożenia na alkoholików obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu;
- 3) wobec nieletnich w zakresie:
 - a) zapobiegania i zwalczania demoralizacji w stosunku do osób, które nie ukończyły 18 lat,
 - b) postępowania w sprawach o czyny karalne w stosunku do osób, które dopuściły się takiego czynu po ukończeniu 13 lat, ale przed ukończeniem 17 lat,
 - c) wykonywania środków wychowawczych lub poprawczych w stosunku do osób, względem których środki te zostały orzeczone, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez te osoby 21 lat;
- 4) w związku z leczeniem narkomanów;
- 5) w sprawie kontroli umieszczania w zakładach lecznictwa psychiatrycznego.

Tryb postępowania wobec nieletnich przed sądem (pkt 3a i 3b) wynika z ustawy z dnia 26 X 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (jednolity tekst Dz. U. 2018 poz. 969).

Zmiany dokonane w ustawie, które weszły w życie z dniem 2 I 2014 r., zniósł dwuetapową procedurę postępowania sądów wobec nieletnich. Przed zmianami sędzia, w momencie wpływu sprawy do sądu, mógł wszcząć postępowanie wyjaśniające wobec nieletniego, a następnie wobec tego samego nieletniego mógł wydać postanowienie o rozpoznaniu sprawy na posiedzeniu lub rozprawie w postępowaniu opiekuńczo-wychowawczym lub w postępowaniu poprawczym. Sprawy wszczęte przed dniem wejścia w życie nowych przepisów rozpatrywane były według dwuetapowej procedury. Zgodnie z obowiązującą jednoetapową procedurą

7. A resolved case is:

- 1) in administrative courts – a case in regard to which sentence or an order closing the proceedings has been issued, or combined with another case for joint examination and resolution, or which has been transferred to a different kind of administrative court or marked as resolved according to office administration rules. A case that involves a number of persons is considered resolved when an order closing the proceedings concerning the last of the persons in question is passed;
- 2) in common courts – a case in regard to which a sentence or order has been issued or combined with another case, or which has been transferred to a different kind of court or authority. A case that involves a number of persons is considered resolved when this applies to all the persons.

The number of pending cases (in the Supreme Court – cases waiting for decision) is the sum of all unresolved cases from previous years and cases that were brought in the given year.

The resolved cases and completed proceedings in the given year also include the cases unresolved from previous years.

8. Family cases include the following proceedings:

- 1) family and guardianship law;
- 2) regarding enforcement of compulsory treatment of alcoholics;
- 3) with respect to juveniles concerning:
 - a) prevention and counteracting the demoralization of persons under the age of 18,
 - b) proceedings in cases concerning punishable acts committed by persons aged 13-16,
 - c) execution of educational and corrective measures concerning persons with regard to whom such measures have been adjudicated, but not longer than until the age of 21;
- 4) compulsory treatment of drug addicts;
- 5) supervising the placement of an individual in a psychiatric treatment facility.

Court proceedings against juveniles (points 3a and 3b) are based on the Law on Proceedings Involving Juveniles, dated 26 X 1982 (uniform text Journal of Laws 2018 item 969).

Amendments to the law entered into force as of 2 I 2014 abolished the two-stage court proceedings against juveniles. Before the amendments, the judge, at the time the case was brought into the court, could institute investigative proceedings against a juvenile and then, with regard to the same juvenile issue the decision on the examination of the case in the course of tutorial and educational proceedings or correctional proceedings. Cases instituted before the effective date of new regulations were examined according to two-stage procedure. According to the valid single-stage procedure the court conducts the proceedings and

sąd prowadzi postępowanie i orzeka w sprawach, w których zachodzi podejrzenie demoralizacji lub popełnienia czynu karalnego przez nieletniego.

Sprawy rodzinne rozpoznawane są przez sądy rodzinne, które działają jako wydziały rodzinne i nieletnich w sądach rejonowych, z wyjątkiem niektórych spraw, np. o rozwód i separację rozpoznawanych przez wydziały cywilne sądów okręgowych na podstawie ustawy z dnia 27 VII 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2062, z późn. zm).

9. Dorośli skazani są to osoby, które w chwili popełnienia przestępstwa miały ukończone 17 lat.

10. Rejestry sądowe prowadzone są na podstawie ustaw i przepisów wykonawczych. Stany rejestrów określają liczbę podmiotów zarejestrowanych w określonym dniu. Sprawy rejestrowe prowadzone są w sądach rejonowych — wydziałach gospodarczych i Krajowym Rejestrze Sądowym (sądach rejestrowych).

11. Pożary są to niekontrolowane procesy palenia, w miejscu do tego nieprzeznaczonym.

Miejscowe zagrożenia są to inne niż pożar zdarzenia wynikające z rozwoju cywilizacyjnego i naturalnych praw przyrody, a stwarzające zagrożenie dla życia, środowiska i mienia.

Alarmy fałszywe są to wezwania do zdarzeń, które faktycznie nie miały miejsca lub zaistniały, lecz nie wymagały podjęcia działań ratowniczych.

adjudges of cases in which occur suspicion of demoralization or commitment punishable act by a juvenile.

Family cases are heard by family courts which act as family and juvenile departments in district courts, with the exception of some cases (e.g., divorce and separation), which have been transferred to civilian regional courts on the basis of the Law on Common Courts, dated 27 VII 2001 (Journal of Laws 2016 item 2062, with later amendments).

9. Adult convicts are persons who at the time of committing crime were at least 17 years.

10. Court registers are kept on the basis of laws and executive regulations. Registers contain the number of entities registered on a given day. Registration cases are held in the commercial departments of district courts and in the National Judicial Register (registration courts).

11. Fires are out-of-control burning process in places not suitable for this.

Local threats are events different from fires being a result of civilization development and law of nature, creating threat to live, environment and property.

False alarms are calls for incidents which actually have not occurred or have occurred but rescue action was not needed.

Uwaga do tablic 1, 2

Od 2015 r. dane nie obejmują czynów karalnych popełnionych przez nieletnich; zgodnie ze zmienioną metodologią stwierdzenie popełnienia czynów karalnych przez nieletnich dokonywane jest w postępowaniu sądowym po uprzednim przekazaniu przez Policję akt w sprawach nieletnich do sądu rodzinnego.

Note to tables 1, 2

Since 2015 data do not include punishable acts committed by juveniles; in accordance with the amended methodology, the specification of the number of juveniles committing punishable acts takes place during court proceedings after the Police provides records in juvenile cases to the family court.

TABL. 1(38). PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE PRZEZ POLICJĘ W ZAKOŃCZONYCH POSTĘPOWANIACH PRZYGOTOWAWCZYCH

ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE IN COMPLETED PREPARATORY PROCEEDINGS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010 ^a	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	114342	79395	74705	72858	T O T A L
w tym w miastach	96460	65073	61248	58943	of which urban areas
Przeciwko życiu i zdrowiu – art. 148–162 kk	2829	1379	1445	1425	Against life and health – Art. 148–162 Criminal Code
w tym:					of which:
Zabójstwo – art. 148 kk	63	51	53	52	Homicide – Art. 148 Criminal Code
Uszczerbek na zdrowiu – art. 156 i 157 kk	1418	740	852	845	Damage to health – Art. 156 and 157 Criminal Code
Udział w bójce lub pobiciu – art. 158 i 159 kk	1019	394	367	358	Participation in violence or assault – Art. 158 and 159 Criminal Code
Przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji – art. 163–180 kk	14201	7017	7090	7157	Against public safety and safety in transport – Art. 163–180 Criminal Code
W tym prowadzenie pojazdu na drodze przez osobę w stanie nietrzeźwym lub pod wpływem środka odurzającego – art. 178a kk	13010	5393	4947	4987	Of which operating a motor vehicle while under the influence of alcohol or other intoxicant – Art. 178a Criminal Code
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania – art. 189–196 kk	4009	2583	2542	2856	Against freedom, freedom of conscience and religion – Art. 189–196 Criminal Code
Przeciwko wolności seksualnej i obyczajności – art. 197–205 kk	366	295	343	387	Against sexual freedom and morals – Art. 197–205 Criminal Code
W tym zgwałcenie – art. 197 kk	97	121	115	121	Of which rape – Art. 197 Criminal Code
Przeciwko rodzinie i opiece – art. 206–211 kk	3220	1978	1896	2694	Against the family and guardianship – Art. 206–211 Criminal Code
W tym znęcanie się nad członkiem rodziny lub inną osobą zależną lub bezradną – art. 207 kk	1444	931	1001	1137	Of which cruelty to family member or to other dependent or helpless person – Art. 207 Criminal Code
Przeciwko czci i nietykalności cielesnej – art. 212–217 kk	1831	295	258	372	Against good name and personal integrity – Art. 212–217 Criminal Code
Przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego – art. 222–231 kk ^b	3882	2331	1982	2060	Against the activities of state institutions and local government – Art. 222–231 Criminal Code ^b
w tym:					of which:
Naruszenie nietykalności cielesnej lub czynna napaść na funkcjonariusza publicznego – art. 222 i 223 kk	518	543	494	507	Battery or active assault on a public official – Art. 222 and 223 Criminal Code
Wywieranie wpływu na funkcjonariusza publicznego lub na czynności organu administracji rządowej, samorządowej lub państwowej bądź spowodowanie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu funkcjonariusza publicznego podczas wykonywania przez niego czynności służbowych – art. 224 kk	535	372	299	327	Exerting influence on a public official or on the activity of an organ of the government administration, local government units or State administration, or causing severe harm to the health of a public official during the performance of official duties – Art. 224 Criminal Code

^a Łącznie z prokuraturą. ^b Łącznie z przestępstwami z art. 250a kk (korupcja wyborcza) z rozdziału „Przeciwko wyborom i referendum” oraz z art. 296a i 296b kk (korupcja na stanowisku kierowniczym i korupcja sportowa) z rozdziału „Przeciwko obrotowi gospodarczemu”.

^a Including prosecutor's office. ^b Including Art. 250a Criminal Code (corruption concerning elections) in the section “Against election and referendum” and Art. 296a and 296b Criminal Code (corruption on the managing post and corruption in sport) in the section “Against economic activity”.

TABL. 1(38). PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE PRZEZ POLICJĘ W ZAKOŃCZONYCH POSTĘPOWANIACH PRZYGOTOWAWCZYCH (dok.)

ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE IN COMPLETED PREPARATORY PROCEEDINGS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010 ^a	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Znieważenie funkcjonariusza publicznego albo znieważanie lub poniżanie organu konstytucyjnego RP – art. 226 kk	1719	1064	995	986	Insulting or belittling a public official or insulting a constitutional body of the Republic of Poland – Art. 226 Criminal Code
Przestępstwa korupcyjne – art. 228–231 250a, 296a i 296b kk	1720	228	129	196	Corruption – Art. 228–231, 250a, 296a and 296b Criminal Code
Przeciwko wymiarowi sprawiedliwości – art. 232–247 kk	2707	1684	1534	1828	Against the judiciary – Art. 232–247 Criminal Code
Przeciwko porządkowi publicznemu – art. 252–264 kk	392	1219	713	560	Against public order – Art. 252–264 Criminal Code
Przeciwko wiarygodności dokumentów – art. 270–277 kk ^c	4345	4206	4169	3981	Against the reliability of documents – Art. 270–277 Criminal Code ^c
Przeciwko mieniu – art. 278–295 kk ^d	67110	49387	44721	42051	Against property – Art. 278–295 Criminal Code ^d
w tym:					of which:
Kradzież rzeczy – art. 275 § 1, 278 i 279 ^e kk	24122	17821	16766	14849	Property theft – Art. 275 § 1, 278 and 279 ^e Criminal Code
w tym kradzież samochodu	1517	1238	1242	1014	of which automobile theft
Krótkotrwały zabór pojazdu – art. 289 kk	456	303	276	282	Wilful short-term theft of automobile – Art. 289 Criminal Code
Kradzież z włamaniem – art. 279 kk ^f	16412	12167	11330	10348	Burglary – Art. 279 Criminal Code ^f
Rozbój – art. 280 kk	2179	737	738	555	Robbery – Art. 280 Criminal Code
Kradzież rozbójnicza – art. 281 kk	161	131	146	138	Theft with assault – Art. 281 Criminal Code
Wymuszenie rozbójnicze – art. 282 kk	643	47	50	63	Criminal coercion – Art. 282 Criminal Code
Oszustwo – art. 286 i 287 kk	10828	11077	8121	8903	Fraud – Art. 286 and 287 Criminal Code
Przeciwko obrotowi gospodarczemu – art. 296–309 kk ^g	1907	549	395	411	Against economic activity – Art. 296–309 Criminal Code ^g
Przeciwko obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi – art. 310–315 kk	351	412	250	230	Against money and securities trading Art. 310–315 Criminal Code
Przestępstwa z ustaw szczególnych:					Crimes by specific laws:
O wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (jednolity tekst Dz. U. 2012 r., poz. 1356 z późn. zm.) ...	64	20	14	17	On Sobriety and Alcohol Education (uniform text Journal of Laws 2012, item 1356 with later amendments)
O prawie autorskim i prawach pokrewnych (jednolity tekst Dz. U. 2006 r. Nr 90, poz. 631 z późn. zm.)	178	125	92	76	On Copyright and Related Laws (uniform text Journal of Laws 2006 No. 90, item 631 with later amendments)
O przeciwdziałaniu narkomanii – ustawy z dnia 24 IV 1997 r. (jednolity tekst Dz. U. 2003 r. Nr 24, poz. 198, z późn. zm.) i z dnia 29 VII 2005 r. (jednolity tekst Dz. U. 2016 r., poz. 224)	5507	4830	4945	5314	On Counteracting Drug Addiction – laws dated 24 IV 1997 (uniform text Journal of Laws 2003 No. 24, item 198 with later amendments) and dated 29 VII 2005 (uniform text Journal of Laws 2016, item 224)
Przestępstwa skarbowe – kks	62	66	67	108	Fiscal offences – Penal Fiscal Code
W tym akcyza	28	31	32	53	Of which excise

a Łącznie z prokuraturą. c Z wyłączeniem kradzieży lub przywłaszczenia dokumentu tożsamości (art. 275 § 1 kk). d Łącznie z kradzieżą lub przywłaszczeniem dokumentu tożsamości (art. 275 § 1 kk z rozdziału „Przeciwko wiarygodności dokumentów”). e Wyłącznie w zakresie kradzieży samochodu poprzez włamanie. f Z wyłączeniem kradzieży samochodu. g Z wyłączeniem przestępstw korupcyjnych z art. 296a i 296b kk.

Ź r ó d ł o: dane Komendy Głównej Policji.

a Including prosecutor's office. c Excluding theft or appropriation of identification (Art. 275 § 1 Criminal Code). d Including theft or appropriation of identification (Art. 275 § 1 Criminal Code in the section “Against the reliability of documents”). e Exclusively in regard to automobile theft by burglary. f Excluding automobile theft by burglary. g Excluding corruption under Art. 296a and 296b Criminal Code.

S o u r c e: data of the National Police Headquarters.

TABL. 2(39). **WSKAŹNIKI WYKRYWALNOŚCI SPRAWCÓW PRZESTĘPSTW STWIERDZONYCH PRZEZ POLICJĘ**
 RATES OF DETECTABILITY OF DELINQUENTS IN ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010 ^a	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w % in %				
OGÓŁEM	67,8	60,3	60,7	64,1	TOTAL
w tym przestępstw ^b :					of which of crimes ^b :
Przeciwko życiu i zdrowiu	87,5	82,1	80,5	82,9	Against life and health
Przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji	99,0	97,9	97,7	97,4	Against public safety and safety of transport
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania	95,8	89,1	88,1	90,6	Against freedom, freedom conscience and religion
Przeciwko wolności seksualnej i obyczajności	86,3	79,3	77,6	82,0	Against sexual freedom and morals
Przeciwko rodzinie i opiece	100,0	98,8	98,7	99,5	Against the family and guardianship
Przeciwko czci i nietykalności cielesnej ...	98,9	78,0	80,7	82,5	Against good name and personal integrity
Przeciwko mieniu	48,9	43,5	41,0	44,5	Against property

a Łącznie z prokuraturą. b Artykuły kodeksu karnego patrz tabl. 1 na str. 89.

Ź r ó ł o: dane Komendy Głównej Policji.

a Including prosecutor's office. b See Criminal Code articles table 1 on page 89.

S o u r c e: data of the National Police Headquarters.

TABL. 3(40). **WPLYW SPRAW DO SĄDÓW Powszechnych**
 INCOMING CASES IN THE COMMON COURTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
SĄDY REJONOWE — sądy pierwszej instancji DISTRICT COURTS — courts of first instance					
OGÓŁEM	985052	912751	927985	967923	TOTAL
w tym sprawy:					of which cases:
Karne z aktami oskarżenia	46916	31095	31635	31510	Criminal with bills of indictment
O wykroczenia z wnioskami o ukaranie	41419	46172	37322	33409	Concerning offences with motions for punishment
Pozostałe karne i o wykroczenia ^a	97746	94744	94828	95727	Other criminal and concerning petty offences ^a
Cywilne	571221	552769	581943	623743	Civil
w tym wieczysto-księgowe ^b	259578	269258	303943	298642	of which involving real estate registry ^b
Rodzinne	133695	124056	123984	123614	Family
Z zakresu prawa pracy	8123	6122	5216	5018	Labour law
Z zakresu ubezpieczeń społecznych	2324	3333	2827	2736	Related to social security law
Gospodarcze ^c	39440	54460	50230	52166	Commercial law ^c

SĄDY OKRĘGOWE — sądy pierwszej instancji i odwoławcze REGIONAL COURTS — courts of first instance and appeal

OGÓŁEM	73059	81169	78296	78774	TOTAL
w tym sprawy:					of which cases:
Karne z aktami oskarżenia	971	896	757	882	Criminal with bills of indictment
Pozostałe karne i o wykroczenia ^a	32198	33085	31220	32552	Other criminal and concerning petty offences ^a
Cywilne ^{cd}	24804	29718	30449	30127	Civil ^{cd}
Z zakresu prawa pracy	1513	1369	1227	1016	Labour law
Z zakresu ubezpieczeń społecznych	9245	10340	7794	6575	Related to social security law
Gospodarcze	4014	5761	6849	7622	Commercial law

a Obejmuje sprawy drugiej instancji, sprawy penitencjarne oraz sprawy, które podlegają rozpatrzeniu przez sąd w myśl innych przepisów niż prawa materialnego. b Łącznie ze zbiorami dokumentów. c Bez spraw rejestrowych. d Łącznie ze sprawami rodzinnymi (m.in. o rozwód).

Ź r ó ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

a Including cases of the second instance, penitentiary cases as well as cases which are subject to court proceedings according to other regulations than substantive law. b Including collections of documents. c Excluding registry cases. d Including family cases (i.e., divorce).

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABL. 4(41). WPLYW SPRAW DO SĄDÓW POWSZECHNYCH W 2017 R.
INCOMING CASES IN THE COMMON COURTS IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Okręgi Districts				SPECIFICATION
	Total	jelenio- górski	legni- cki	świdni- cki	wroc- ławski	
SĄDY REJONOWE — sądy pierwszej instancji DISTRICT COURTS — courts of first instance						
Ogółem sprawy	967923	162290	181231	208815	415587	Total cases
w tym sprawy:						of which cases:
Karne z aktami oskarżenia	31510	5753	6880	6961	11916	Criminal with bills of indictment
O wykroczenia z wnioskami o ukaranie	33409	6901	6408	6280	13820	Concerning offences with motions for punishment
Pozostałe karne i o wykroczenia ^a	95727	19051	18730	20294	37652	Other criminal and concerning petty offences ^a
Cywilne	623743	104004	115699	131174	272866	Civil
w tym wieczysto-księgowe ^b	298642	51417	46369	52466	148390	of which involving real estate registry ^b
Rodzinne	123614	21508	25710	34536	41860	Family
Z zakresu prawa pracy	5018	592	814	978	2634	Labour law
Z zakresu ubezpieczeń społecznych	2736	229	368	400	1739	Related to social security law
Gospodarcze ^c	52166	4252	6622	8192	33100	Commercial law ^c
SĄDY OKRĘGOWE — sądy pierwszej instancji i odwoławcze REGIONAL COURTS — courts of first instance and appeal						
Ogółem sprawy	78774	9981	12811	14108	41874	Total cases
w tym sprawy:						of which cases:
Karne z aktami oskarżenia	882	161	121	186	414	Criminal with bills of indictment
Pozostałe karne i o wykroczenia ^a	32552	4334	4144	6773	17301	Other criminal and concerning petty offences ^a
Cywilne ^{cd}	30127	4458	4962	5548	15159	Civil ^{cd}
Z zakresu prawa pracy	1016	157	200	179	480	Labour law
Z zakresu ubezpieczeń społecz- nych	6575	871	1036	1422	3246	Related to social security law
Gospodarcze	7622	x	2348	x	5274	Commercial law

^a Obejmuje sprawy drugiej instancji, sprawy penitencjarne oraz sprawy, które podlegają rozpatrzeniu przez sąd w myśl innych przepisów niż prawa materialnego. ^b Łącznie ze zbiorami dokumentów. ^c Bez spraw rejestrowych. ^d Łącznie ze sprawami rodzinnymi (m.in. o rozwód).

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

^a Including cases of the second instance, penitentiary cases as well as cases which are subject to court proceedings according to other regulations than substantive law. ^b Including collections of documents. ^c Excluding registry cases. ^d Including family cases (i.a., divorce).

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABL. 5(42). DOROŚLI SKAZANI PRAWOMOCNIE PRZEZ SĄDY POWSZECHNE ZA PRZESTĘPSTWA ŚCIGA-
NE Z OSKARŻENIA PUBLICZNEGO
ADULTS VALIDLY SENTENCED BY COMMON COURTS FOR CRIMES PROSECUTED BY PUBLIC
ACCUSATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	40830	21541	23576	21122	T O T A L
w tym mężczyźni	37339	19368	21238	18897	of which men
w tym za przestępstwa ^a :					of which for crimes ^a :
Przeciwko życiu i zdrowiu	4324	2852	2838	2770	Against life and health
w tym:					of which:
Zabójstwo	56	22	41	26	Homicide
Uszczerbek na zdrowiu, udział w bójce lub pobiciu	1545	954	893	857	Damage to health, participation in violence or assault
Przeciwko bezpieczeństwu w komu- nikacji	12305	4692	5225	4605	Against safety in transport
W tym za prowadzenie pojazdu na drodze przez osobę w stanie nie- trzeźwym lub pod wpływem środka odurzającego	11699	4139	4049	3650	Of which operating a motor vehicle while under the influence of alcohol or other intoxicant
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania, wolności seksualnej i obyczajowości	1121	974	987	945	Against freedom, freedom of con- science and religion, sexual free- dom and morals
W tym zgwałcenie	73	68	62	46	Of which rape

^a Artykuły kodeksu karnego patrz tabl. 1 na str. 89.

^a See Criminal Code articles table 1 on page 89.

TABL. 5(42). **DOROŚLI SKAZANI PRAWOMOCNIE PRZEZ SĄDY POWSZECHNE ZA PRZESTĘPSTWA ŚCIGA-
NE Z OSKARŻENIA PUBLICZNEGO (dok.)**ADULTS VALIDLY SENTENCED BY COMMON COURTS FOR CRIMES PROSECUTED BY PUBLIC
ACCUSATION (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Przeciwko rodzinie i opiece	2661	1367	1448	1361	Against the family and guardianship
W tym znęcanie się nad członkiem rodziny lub inną osobą zależną lub bezradną	1073	676	692	701	Of which cruelty to family member or to other dependent or helpless person
Przeciwko mieniu	13179	8031	9137	7821	Against property
w tym:					of which:
Kradzież rzeczy	4224	2513	3055	2517	Property theft
Kradzież z włamaniem	1923	1505	1648	1399	Burglary
Rozbój	710	398	491	382	Robbery

Źródło: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

Source: data of the Ministry of Justice.

TABL. 6(43). **ZALATWIONE SPRAWY RODZINNE**

RESOLVED FAMILY CASES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	39078	23944	22158	22303	T O T A L
O rozwód	8620	7346	7558	8044	By divorce
O separację	410	278	285	261	By separation
O alimenty	13006	9505	8198	8102	By alimony
Nieletnich ^a w postępowaniu wyjaśnia- jącym:					Concerning juveniles ^a in investigation proceedings:
w związku z demoralizacją	3239	x	x	x	involving demoralization
w związku z czynami karalnymi	8035	x	x	x	involving punishable acts
Nieletnich ^a na posiedzeniu lub rozpra- wie:					Concerning juveniles ^a at session or hearing:
w związku z demoralizacją	2061	x	x	x	involving demoralization
w związku z czynami karalnymi	3707	x	x	x	involving punishable acts
Nieletnich ^a w postępowaniu w sprawach, w których zachodzi podejrzenie:					Concerning juveniles ^a in investigation of case in which occur suspicion:
demoralizacji	x	2955	3040	3017	of demoralization
popelnienia czynu karalnego	x	3860	3077	2879	of committing punishable acts

a Dane dotyczą osób; w 2014 r. zmieniała się procedura postępowania sądów wobec nieletnich, patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 88.

Źródło: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

a Data relate to persons; in 2014 changed court proceedings against juveniles, see general notes, item 8 on page 88.

Source: data of the Ministry of Justice.

TABL. 7(44). **SPRAWY RODZINNE ZALATWIONE W 2017 R.**

FAMILY CASES RESOLVED IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Okęgi Districts				SPECIFICATION
		jelenio- górski	legnicki	świdnicki	wrocławski	
O G Ó Ł E M	22303	3896	5058	5741	7608	T O T A L
O rozwód	8044	1363	1563	1722	3396	By divorce
O separację	261	38	46	53	124	By separation
O alimenty	8102	1596	1895	2109	2502	By alimony
Nieletnich ^a w postępowaniu w sprawach, w których za- chodzi podejrzenie:						Concerning juveniles ^a in investigation of case in which occur suspicion:
demoralizacji	3017	427	794	1148	648	of demoralization
popelnienia czynu karal- nego	2879	472	760	709	938	of committing punisha- ble acts

a Dane dotyczą osób; w 2014 r. zmieniała się procedura postępowania sądów wobec nieletnich, patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 88.

Źródło: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

a Data relate to persons; in 2014 changed court proceedings against juveniles, see general notes, item 8 on page 88.

Source: data of the Ministry of Justice.

TABL. 8(45). **PODMIOTY W KRAJOWYM REJESTRZE SĄDOWYM**^a

Stan w dniu 31 XII

ENTITIES IN THE NATIONAL JUDICIAL REGISTER^a

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Rejestr Przedsiębiorców					Register of Entrepreneurs
Przedsiębiorstwa państwowe	4	1	1	1	State owned enterprises
Przedsiębiorstwa zagraniczne	1	1	1	1	Foreign enterprises
Spółeczno-zawodowe organizacje rolników ^b	29	27	26	23	Professional organizations of farmers ^b
Spółdzielnie	819	835	828	832	Cooperatives
Spółki jawne	2269	2544	2568	2613	Unlimited partnerships
Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością	14631	25187	28295	31296	Limited liability companies
Rejestr Stowarzyszeń, Innych Organizacji Społecznych i Zawodowych, Fundacji i Samodzielnych Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej^c					Register of Associations, Other Social and Professional Organizations, Foundations and Independent Public Health Care Facilities^c
Stowarzyszenia ^d	4186	5577	5764	5928	Associations ^d
Związki zawodowe	572	579	578	574	Trade unions
Izby gospodarcze	17	18	19	19	Economic chambers
Rejestr Dłużników Niewypłacalnych					Register of Insolvent Debtors
Dłużnicy ogółem	35859	54512	60047	48541	Total debtors

a Sądem rejestrowym prowadzącym Krajowy Rejestr Sądowy na terenie województwa jest Sąd Rejonowy we Wrocławiu.
b Prowadzące działalność gospodarczą. c Do 2011 r. – „Rejestr Stowarzyszeń, Innych Organizacji Społecznych i Zawodowych, Fundacji i Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej”. d Z wyłączeniem stowarzyszeń kultury fizycznej i związków sportowych.

U w a g a. Rejestr obejmuje także inne podmioty.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

a Registration court conducting the National Judicial Register in dolnośląskie voivodship is the District Court in Wrocław.
b Conducting economic activity. c Until 2011 – “Register of Associations, Other Social and Professional Organizations, Foundations and Public Health Care Facilities”. d Excluding physical education associations and sports associations.

N o t e. Register also included other entities.

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABL. 9(46). **ZAREJESTROWANA DZIAŁALNOŚĆ PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ**^aREGISTERED ACTIVITY OF THE STATE FIRE SERVICE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Pożary ^b	14482	22816	13420	13776	Fires ^b
małe	13698	21476	12940	13282	small
średnie	741	1222	440	446	medium
duże	34	109	33	40	large
bardzo duże	9	9	7	8	very large
w tym:					of which:
nieostrożność osób dorosłych	4426	7477	3501	3751	carelessness of adults
nieostrożność nieletnich	139	121	66	78	carelessness of juveniles
podpalenie umyślne	3208	8206	4070	4223	arsons
Miejscowe zagrożenia	26105	26131	24264	28307	Local threats
Falszywe alarmy	1863	3066	3237	4047	False alarms

a Łącznie z działalnością innych jednostek ochrony przeciwpożarowej (m.in. ochotniczych i zakładowych straży pożarnych, zakładowych i terenowych służb ratowniczych). b Pożary małe o powierzchni obiektów do 70 m², średnie – 71 do 300 m², duże – 301 do 1000 m², bardzo duże - powyżej 1000 m².

a Including activity of other fire protection entities (among others volunteer and company fire services, company and local rescue services). b Small fires – area of object to 70 m², medium – 71 up to 300 m², large – 301 up to 1000 m², very large – over 1000 m².

TABL. 9(46). ZAREJESTROWANA DZIAŁALNOŚĆ PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ ^a (dok.)
REGISTERED ACTIVITY OF THE STATE FIRE SERVICE ^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Ratownicy biorący udział w akcjach ratowniczych:					Rescue personnel participating in rescue operations:
pożary	100002	183447	110699	119237	fires
miejscowe zagrożenia	153205	164449	160382	195296	local threats
Wypadki z ludźmi	4773	6353	6983	7768	Casualties
ofiary śmiertelne	496	411	418	614	fatalities
Ranni i poparzeni	4277	5942	6565	7154	Injured and burnt
w tym ratownicy	54	67	60	67	of which rescue personnel

^a Łącznie z działalnością innych jednostek ochrony przeciwpożarowej (m.in. ochotniczych i zakładowych straży pożarnych, zakładowych i terenowych służb ratowniczych).

Ź r ó d ł o: dane Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej we Wrocławiu.

^a Including activity of other fire protection entities (among others volunteer and company fire services, company and local rescue services).

S o u r c e: data of the Voivodship State Fire Headquarters in Wrocław.

TABL. 10(47). MIEJSCA POWSTANIA POŻARÓW I MIEJSCOWYCH ZAGROŻEŃ ORAZ STRATY MATERIALNE
TYPE OF PLACES WHERE FIRES AND LOCAL THREATS OCCURED AND MATERIAL LOSSES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Pożary ^a	14482	22816	13420	13776	Fires ^a
Obiekty:					Type of places:
mieszkalne	3310	3300	3402	3574	homes
użyteczności publicznej	200	239	244	222	public
magazynowe	108	128	99	119	warehouse
produkcyjne	213	203	229	211	production
Środki transportu	818	802	917	946	Means of transport
Lasy	226	781	338	181	Forests
Uprawy	3350	6949	2603	2453	Crops
Inne (garaże, śmietniki, trawy itp.)	6257	10414	5588	6070	Others (garages, refuse heaps, grasses etc.)
Miejscowe zagrożenia ^a	26105	26131	24264	28307	Local threats ^a
Obiekty:					Type of places:
mieszkalne	10267	8210	8276	8760	homes
użyteczności publicznej	1673	1151	1144	1172	public
magazynowe	121	73	59	96	warehouse
produkcyjne	327	239	222	252	production
Środki transportu	4400	4861	5405	5494	Means of transport
Lasy	61	95	72	104	Forests
Uprawy	167	288	167	204	Crops
Inne (garaże, śmietniki, trawy itp.)	9089	11214	8919	12225	Others (garages, refuse heaps, grasses etc.)

^a Łącznie z działalnością innych jednostek ochrony przeciwpożarowej (m.in. ochotniczych i zakładowych straży pożarnych, zakładowych i terenowych służb ratowniczych).

Ź r ó d ł o: dane Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej we Wrocławiu.

^a Including activity of other fire protection entities (among others volunteer and company fire services, company and local rescue services).

S o u r c e: data of the Voivodship State Fire Headquarters in Wrocław.

DZIAŁ V LUDNOŚĆ

CHAPTER V POPULATION

Uwagi ogólne

1. Tablice działu opracowano na podstawie:
 - 1) bilansów stanu i struktury ludności na terenie gminy. Bilanse ludności sporządza się dla okresów międzyspisowych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego przy uwzględnieniu:
 - a) zmian w danym okresie spowodowanych ruchem naturalnym (urodzenia, zgony) i migracjami ludności (zameldowania i wymeldowania na pobyt stały z innych gmin i z zagranicy), a także przesunięciami adresowymi ludności z tytułu zmian administracyjnych,
 - b) różnicy między liczbą osób zameldowanych na pobyt czasowy ponad 3 miesiące (do 2005 r. ponad 2 m-ce) na terenie gminy a liczbą osób czasowo nieobecnych (zameldowania i wymeldowania na pobyt czasowy z/do innych gmin);
 - 2) rejestrów Ministerstwa Cyfryzacji – o migracjach wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały (od 2006 r. źródłem tych danych jest rejestr PESEL – Powszechny Elektroniczny System Ewidencji Ludności);
 - 3) sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego – o zarejestrowanych małżeństwach, urodzeniach i zgonach;
 - 4) sprawozdawczości sądów – o prawomocnie orzeczonych rozwodach.
2. **Dane o ludności**, a także współczynniki demograficzne oraz przeliczenia na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) opracowano przy przyjęciu liczby ludności zbilansowanej w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011 (dla 2010 r. zastosowano podział administracyjny z dnia 31 XII 2011 r.).
3. Przez **ludność w wieku produkcyjnym** rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18–64 lata, dla kobiet 18–59 lat. Wśród ludności w wieku produkcyjnym wyróżnia się ludność w wieku **mobilnym**, tj. w wieku 18–44 lata i **niemobilnym**, tj. mężczyźni – 45–64 lata, kobiety – 45–59 lat. Przez **ludność w wieku nieprodukcyjnym** rozumie się ludność **w wieku przedprodukcyjnym**, tj. do 17 lat oraz **ludność w wieku po-produkcyjnym**, tj. mężczyźni – 65 lat i więcej, kobiety – 60 lat i więcej.

General notes

1. Chapter's tables were compiled on the basis of:
 - 1) the balances of the size and structure of the population in a gmina. Population balances are compiled for periods between censuses on the basis of the last census, taking into account:
 - a) changes in a given period connected with vital statistics (births, deaths) and migration of the population (registering and cancelling registration for permanent residence from other gminas and from abroad) as well as address changes of the population due to changes in the administrative division,
 - b) difference between the number of people registered for temporary stay above 3 months (until 2005 – above 2 months) in a gmina and the number of people temporarily absent (registering and cancelling registration for temporary stay from/to other gminas);
 - 2) the registers of the Ministry Digital Affairs – on internal and international migration of population for permanent residence (since 2006 the source of this data is PESEL register – Common Electronic System of Population Register);
 - 3) documentation of Civil Status Offices regarding registered marriages, births and deaths;
 - 4) documentation of courts – regarding legally valid decisions in actions for divorces.
2. **Data about population** as well as demographic rates and indicators per capita (per 1000 population etc.) were prepared assuming the number of population balanced on the basis of results of the Population and Housing Census 2011 (for 2010 was applied the administrative division of the country obligatory as of 31 XII 2011).
3. The **working age population** refers to males, aged 18–64, and females, aged 18–59. In this category the age groups of **mobility** (i.e. 18–44) and **non-mobility** (i.e. 45–64 for males and 45–59 for females) are distinguished. The **non-working age population** is defined as the **pre-working age population**, i.e., up to the age of 17 and the **post-working age population**, i.e., 65 and more for males and 60 and more for females.

4. Prognoza ludności do 2050 r. opracowana została w 2014 r. na podstawie stanu wyjściowego ludności z dnia 31 XII 2013 r. (w podziale administracyjnym obowiązującym w dniu 1 I 2014 r.) oraz założeń dotyczących tendencji zmian w dzietności, umieralności i migracjach zagranicznych. Dane o ludności według wieku produkcyjnego i poprodukcyjnego podano przyjmując górną granicę dla wieku produkcyjnego 59/64 lata oraz dolną granicę dla wieku poprodukcyjnego 60/65; patrz. ust. 3 na str. 96.

5. Prognoza gospodarstw domowych do 2050 r. została opracowana w 2016 r. na podstawie wyników spisów z lat 2002 i 2011 w zakresie liczby i struktury gospodarstw domowych oraz założeń dotyczących tendencji w kształtowaniu się procesów demograficznych, społecznych i ekonomicznych zachodzących w Polsce, szczególnie wynikających z zachowań prorodzinnych i promażeńskich osób młodych, które uczestniczą w procesie formowania się rodzin i tworzenia nowych gospodarstw domowych.

6. Mediana wieku (wiek środkowy) ludności jest parametrem wyznaczającym granicę wieku, którą połowa ludności już przekroczyła, a druga połowa jeszcze nie osiągnęła.

7. Dane o ruchu naturalnym ludności w podziale terytorialnym opracowano:

- małżeństwa – według miejsca zameldowania męża przed ślubem, a jeśli mąż mieszkał na stałe za granicą – według miejsca zameldowania żony przed zawarciem związku małżeńskiego;
- separacje – według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo (w przypadku, gdy osoba wnosząca powództwo mieszka za granicą, przyjmuje się miejsce zamieszkania współmałżonka; w przypadku zgodnego wniosku stron, przyjmuje się miejsce zamieszkania męża);
- rozwody – według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo (w przypadku gdy osoba wnosząca powództwo mieszka za granicą, przyjmuje się miejsce zamieszkania współmałżonka);
- urodzenia – według miejsca zamieszkania na pobyt stały matki noworodka;
- zgony – według miejsca zameldowania na pobyt stały osoby zmarłej.

Dane o **małżeństwach** uwzględniają związki małżeńskie zawarte w formie przewidzianej prawem w urzędach stanu cywilnego. Na mocy ustawy z dnia 24 VII 1998 r. (Dz. U. Nr 117, poz. 757) w urzędach stanu cywilnego rejestrowane są także małżeństwa podlegające prawu wewnętrznemu Kościoła lub Związku Wyznaniowego zawarte w obecności duchownego. Małżeństwo zawarte w tej formie podlega prawu polskiemu i pociąga za sobą takie same skutki cywilnoprawne, jak małżeństwo zawarte przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego.

Małżeństwa wyznaniowe mogą być zawierane jedynie w dziesięciu Kościołach i jednym Związku

4. Population projection was calculated in 2014 on the basis of population number and structure as of 31 XII 2013 (in administrative division valid as of 1 I 2014) as well as assumption on fertility, mortality and international migration. Data about population by working and post-working age are given assuming the upper limit of the working age 59/64 and the lower limit of the post-working age 60/65; see item 3 on page 96.

5. The households projection until 2050 was calculated in 2016 on the basis of the results of censuses in 2002 and 2011 in terms of the number and composition of households and assumptions about trends in the development of demographic, social and economic processes in Poland, especially under the pro-family and pro-marriage behavior patterns of young people who participate in the formation of families and the creation of new households.

6. Median age of population is a parameter determining border of age, which half of population has already exceeded and second half has not reached yet.

7. Data regarding the vital statistics according to territorial division were compiled as follows:

- marriages – according to the husband's place of permanent residence before contracting of a marriage or by the wife's place of residence if her husband stayed permanently abroad before contracting of a marriage;
- separations – according to the plaintiff's place of residence (in case when person filling petition residing abroad, place of residence of a spouse has been taken; in cases unanimous petition of both of persons – residence of husband is used);
- divorces – according to the plaintiff's place of residence (in case when person filling petition residing abroad, place of residence of a spouse has been taken);
- births – according to the mother's place of permanent residence;
- deaths – according to the place of permanent residence of the deceased.

Data on **marriages** refer to marriages contracted according to lawful rules at the civil status offices. On the basis of the Law dated 24 VII 1998 (Journal of Laws, No. 117, item 757) in the local civil status offices in Poland are registered all marriages, including those based on the internal law of the Churches or the Religious Associations. Marriages contracted (on the basis of canon law marriages) subordinate the civil Polish laws and induce due to the same civil and law consequences as marriages contracted in the local civil status offices.

The religious marriages may be contracted in the ten Churches and one Religious Associations:

Wyznaniowym: Kościół Katolicki, Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny, Kościół Ewangelicko-Augsburski, Kościół Ewangelicko-Reformowany, Kościół Ewangelicko-Methodystyczny, Kościół Chrześcijan Baptystów, Kościół Adwentystów Dnia Siódmego, Kościół Polskokatolicki, Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich, Kościół Starokatolicki Mariawitów, Kościół Zielonoświątkowy.

Do 2014 r. źródłem danych o **urodzeniu żywym i martwym** był, wykorzystywany wtórnie przez statystykę publiczną, dokument Ministerstwa Zdrowia podstawowy dla akt stanu cywilnego „Pismenne zgłoszenie urodzenia dziecka”. Od 2015 r. źródłem danych:

- medycznych o urodzeniu żywym jest dokument Ministerstwa Zdrowia „Karta urodzenia”, natomiast dane demograficzno-społeczne pochodzą z rejestru stanu cywilnego oraz rejestru PESEL;
- o urodzeniach martwych jest sprawozdanie o działalności szpitala ogólnego (o symbolu MZ-29) zawierające ogólne informacje, tj. dotyczące: liczby urodzeń martwych w podziale na ciężar urodzeniowy dziecka i województwo porodu (umiejscowienie szpitala). Prezentowane dane zostały oszacowane w podziale na miasto i wieś oraz płeć. Brak szczegółowych danych o urodzeniach martwych (medycznych i demograficzno-społecznych o dziecku i matce) wynika z wprowadzenia w 2015 r. nowego dokumentu „Karta martwego urodzenia” niezawierającego danych podstawowych dla statystyki urodzeń.

U w a g a: zmiany, które miały miejsce w 2015 r. w zakresie wzoru karty urodzenia (żywego i martwego) oraz systemu rejestracji aktów stanu cywilnego spowodowały także wzrost liczby nieustalonych cech dotyczących m.in.: stanu cywilnego matki i daty zawarcia małżeństwa, podziału na urodzenia małżeńskie i pozamałżeńskie oraz kolejności urodzenia dziecka, daty poprzedniego porodu itd.

Plodność kobiet mierzy się współczynnikiem obliczonym jako iloraz liczby urodzeń żywych i liczby kobiet w wieku rozrodczym (15–49 lat). Oprócz ogólnych współczynników plodności podaje się również współczynniki grupowe (częstkowe), obliczone jako ilorazy liczby urodzeń żywych z kobiet w danej grupie wieku i liczby kobiet w tej samej grupie wieku. Urodzenia z matek w wieku poniżej 15 lat zalicza się do grupy 15–19 lat; urodzenia z matek w wieku 50 lat i więcej zalicza się do grupy 45–49 lat.

Współczynniki reprodukcji ludności:

- **współczynnik dzietności** oznacza liczbę dzieci, które urodziłaby przeciętnie kobieta w ciągu całego okresu rozrodczego (15–49 lat) przy założeniu, że w poszczególnych fazach tego okresu rodziłaby z intensywnością obserwowaną w badanym roku, tzn. przy przyjęciu częściowych współczynników plodności z tego okresu za niezmiennie,
- **współczynnik reprodukcji brutto** przedstawia liczbę córek urodzonych przeciętnie przez

Kościół Katolicki, Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny, Kościół Ewangelicko-Augsburski, Kościół Ewangelicko-Reformowany, Kościół Ewangelicko-Methodystyczny, Kościół Chrześcijan Baptystów, Kościół Adwentystów Dnia Siódmego, Kościół Polskokatolicki, Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich, Kościół Starokatolicki Mariawitów, Kościół Zielonoświątkowy.

Up to 2014 the source of data on **live birth and still birth** were the document of the Ministry of Health "Notification of birth", which is basic document for civil status acts and is secondarily utilized by national statistics. Since 2015 the source of:

- medical data of live births is document of the Ministry of Health "Birth certificate". Sociodemographic data come from the register of civil status and register PESEL;
- data of still births is a report on the activities of a general hospital (symbol MZ-29) containing general information, i.e.: the number of stillbirths in the division of the birthweight and voivodship of delivery (location of the hospital). Presented data have been estimated in the division of the urban and rural areas and sex. Causes of lack of data about still births (medical and sociodemographic of the child and mother) is introduction in 2015 new document "Still birth certificate". This document doesn't contain the basic data for the statistics of births.

N o t e: the changes that took place in 2015 in certifications of live birth and stillbirth, as well as birth registration system of civil status has also resulted in an increase in the number of missing data relating to, among others, marital status of mother and the date of marriage, division of births on legitimate and illegitimate and birth order of the child, date of previous birth, etc.

Female fertility rate is calculated as the ratio of the number of live births and the number of women in the reproductive age (15–49). Besides total rate, age-specific fertility rates are published, that are calculated as the ratios of the number of live births from women and the number of these women in the same groups of age. Births from mothers in the age under 15 are counted to the group 15–19 and from the mothers in the age 50 and over – to the group 45–49.

Reproduction rates:

- **total fertility rate** refers to the average number of children who would be born by a woman during the course of her entire reproductive period (15–49 years old), assuming that in particular phases of this period she would give births with an intensity observed during a given year, i.e., assuming the age specific fertility rates for this period are constant,
- **gross reproduction rate** refers to the average number of daughters who would be born

kobietę przy założeniu, że kobieta w wieku rozrodczym będzie rodzic z częstością, jaką charakteryzują się wszystkie kobiety rodzące w roku, dla którego oblicza się współczynnik reprodukcji (niezmienne współczynniki płodności),

- **współczynnik dynamiki demograficznej** jest to stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów w danym okresie.

Przyrost naturalny ludności stanowi różnicę między liczbą urodzeń żywych i zgonów w danym okresie.

Przez **niemowlęta** rozumie się dzieci w wieku poniżej 1 roku.

8. Przeciętne dalsze trwanie życia wyraża średnią liczbę lat, jaką ma jeszcze do przeżycia osoba w wieku x lat, przy założeniu stałego poziomu umieralności z okresu, dla którego opracowano tablice trwania życia.

9. Migracje wewnętrzne ludności są to zmiany miejsca zamieszkania w kraju; prezentowane dane pochodzą z rejestru PESEL i w przypadku migracji:

- na pobyt stały – opracowane na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniu osób na pobyt stały,
- na pobyt czasowy – opracowane na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniu osób na pobyt czasowy ponad 3 miesiące (do 2005 r. ponad 2 miesiące).

Informacje te nie uwzględniają zmian adresu w obrębie tej samej gminy z wyjątkiem gmin miejsko-wiejskich, dla których został zachowany podział na tereny miejskie i wiejskie.

Napływ ludności obejmuje zameldowania na pobyt stały, odpływ – wymeldowania ze stałego miejsca zamieszkania.

10. Migracje zagraniczne ludności to przymieszczenia ludności związane ze zmianą kraju zamieszkania. Obowiązujące w Unii Europejskiej Rozporządzenie (WE) nr 862/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 VII 2007 r. zawiera definicję migracji uwzględniającą zamierzony okres zamieszkania w innym kraju wynoszący co najmniej 12 miesięcy. W rozumieniu tej definicji:

- imigracja to przybycie do kraju osoby będącej uprzednio rezydentem innego kraju z zamiarem przebywania w nim przez co najmniej 12 miesięcy,
- emigracja to opuszczenie kraju przez jego rezydenta z zamiarem przebywania za granicą przez co najmniej 12 miesięcy.

Rezydentem kraju jest osoba, która przebywa lub zamierza przebywać w danym kraju przez co najmniej 12 miesięcy.

Tego typu migracje (związane ze zmianą kraju zamieszkania na okres 12 miesięcy i więcej, w tym na pobyt stały) określa się mianem zagranicznych migracji długookresowych.

by a woman assuming that a woman during her reproductive age will give births with an intensity which is characteristic for all women giving births in the year for which the reproduction rate is calculated (constant fertility rates),

- **demographic dynamics rate** is the ratio of the number of live births to the number of deaths in a given period.

Natural increase of the population means the difference between the number of live births and deaths in a given period.

Infant is a child under the age of 1.

8. Life expectancy is expressed by the average number of years that a person at the exact age x still has to live, assuming a fixed mortality level from the period for which life expectancy tables were compiled.

9. Internal migration of the population is understood as changes in the place of residence within the country; presented data come from the PESEL register and in case of migration:

- for permanent residence – was compiled on the basis of gmina documentation regarding the registration of persons for permanent residence,
- for temporary stay – was compiled on the basis of gmina documentation regarding the registration of persons for temporary stay above 3 months (for a period of more than 2 months until 2005).

This information does not include changes of address within the same gmina, with the exception of urban-rural gminas for which the division into urban and rural areas has been kept.

The inflow of the population includes registrations of arrivals for permanent residence, outflow – registrations of departures from permanent residence.

10. International migration of the population is understood as moves of the persons related to the change of country of residence. Regulation (EC) 862/2007 of the European Parliament and the Council of 11 VII 2007 contains definition of migration taking into account international period of residence in another country for at least 12 months. According to this definition:

- **immigration** means arrival in the country of person who previously was an usual resident of another country with intention to stay for at least 12 months,
- **emigration** means departure from the country by its usual resident with intention to stay abroad for at least 12 months.

Usual resident of the country is a person who resides or intends to reside in a given country for at least 12 months.

This type of migration (related to the change of country of residence for period 12 months and more, of which for permanent residence) is defined as long-term international migration.

Prezentowane w dziale dane o zarejestrowanych migracjach długookresowych pochodzą z rejestru PESEL i zostały opracowane na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniach/wymeldowaniach na pobyt stały (migracje zagraniczne na pobyt stały) oraz zameldowaniach/wymeldowaniach na pobyt czasowy z deklarowanym okresem przebywania/nieobecności wynoszącym co najmniej 12 miesięcy (migracje zagraniczne na pobyt czasowy).

U w a g a. Ze względu na niedostateczną jakość danych administracyjnych dotyczących migracji zagranicznych na pobyt stały za 2015 r., dane te nie są publikowane (stąd tablice 25 i 28 nie zawierają danych za 2015 r.). W bilansie ludności za 2015 r. wykorzystano dane o migracjach zagranicznych na pobyt stały za 2014 r.

11. Współczynniki dotyczące ruchu naturalnego i migracji ludności w podziale terytorialnym obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności według stanu w dniu 30 VI.

12. Do ludności rezydującej (rezydentów) zalicza się:

stałych mieszkańców gminy, z wyjątkiem osób przebywających poza gminą zamieszkania przez okres co najmniej 12 miesięcy – bez względu na ich miejsce przebywania (w kraju czy za granicą);

- osoby przebywające czasowo w gminie z zamiarem zamieszkania przez okres co najmniej 12 miesięcy, przybyłe z innego miejsca w kraju lub z zagranicy (imigranci bez stałego pobytu w Polsce).

Presented in this chapter data on registered long-term migration comes from the PESEL register and are compiled on the basis of gmina documentation regarding registrations/deregistrations for permanent residence (international migration for permanent residence) and registrations/deregistrations for temporary stay with declared period of stay/absence of at least 12 months (international migration for temporary stay).

N o t e. Due to the insufficient quality of administrative data on international migration for permanent residence in 2015, the data on such migration are not published (this is the reason that tables 25 and 28 do not cover data for 2015). In population balance for 2015 the data on international migration for permanent residence for 2014 were used.

11. Rates concerning vital statistics and migration of the population according to territorial division were calculated as the ratio of the number of defined events to the number of population as of 30 VI.

12. The usual residence population (residents) – comprise the following groups:

- permanent residents of the gmina, with the exception of persons residing outside the gmina of residence for a period 12 months and more – regardless of their place of residence (in the country or abroad);
- a person temporarily staying in the gmina with the intention of residence for the period 12 months and more, arrived from another place in the country or from abroad (immigrants who are not registered for permanent residence in Poland).

TABL. 1(48). **LUDNOŚĆ**^a
POPULATION^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
STAN W DNIU 30 VI AS OF 30 VI					
O G Ó Ł E M	2916523	2905347	2903812	2902365	T O T A L
mężczyźni	1403097	1397007	1396008	1395337	males
kobiety	1513426	1508340	1507804	1507028	females
Miasta	2042850	2010755	2004467	1998922	Urban areas
Wieś	873673	894592	899345	903443	Rural areas
STAN W DNIU 31 XII AS OF 31 XII					
O G Ó Ł E M	2917242	2904207	2903710	2902547	T O T A L
na 1 km ²	146	146	146	146	per 1 km ²
mężczyźni	1403342	1396318	1395960	1395407	males
kobiety	1513900	1507889	1507750	1507140	females
na 100 mężczyzn	108	108	108	108	per 100 males
Miasta	2040412	2008951	2002118	1996356	Urban areas
w % ogółu ludności	69,9	69,2	69,0	68,8	in % of total population
Wieś	876830	895256	901592	906191	Rural areas
w % ogółu ludności	30,1	30,8	31,0	31,2	in % of total population

a Na podstawie bilansów.

a Based on balances.

TABL. 2(49). **LUDNOŚĆ W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM**
Stan w dniu 31 XII
WORKING AND NON-WORKING AGE POPULATION
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	2917242	2904207	2903710	2902547	T O T A L
W wieku przedprodukcyjnym	507291	486540	487606	490609	Pre-working age
mężczyźni	259688	249442	250063	251491	males
kobiety	247603	237098	237543	239118	females
Miasta	328713	316359	317178	319356	Urban areas
mężczyźni	168205	162066	162436	163559	males
kobiety	160508	154293	154742	155797	females
Wieś	178578	170181	170428	171253	Rural areas
mężczyźni	91483	87376	87627	87932	males
kobiety	87095	82805	82801	83321	females
W wieku produkcyjnym	1916259	1823505	1800317	1776051	Working age
w tym w wieku mobilnym....	1160299	1146464	1136438	1123782	of which of mobility age
mężczyźni	1003045	966702	955722	943842	males
w tym w wieku mobilnym....	588457	580523	575246	568608	of which of mobility age
kobiety	913214	856803	844595	832209	females
w tym w wieku mobilnym....	571842	565941	561192	555174	of which of mobility age
Miasta	1340650	1245143	1222473	1200871	Urban areas
mężczyźni	692951	653516	642638	632061	males
kobiety	647699	591627	579835	568810	females
Wieś	575609	578362	577844	575180	Rural areas
mężczyźni	310094	313186	313084	311781	males
kobiety	265515	265176	264760	263399	females

TABL. 2(49). LUDNOŚĆ W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM (dok.)

Stan w dniu 31 XII

WORKING AND NON-WORKING AGE POPULATION (cont.)

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
W wieku poprodukcyjnym	493692	594162	615787	635887	Post-working age
mężczyźni	140609	180174	190175	200074	males
kobiety	353083	413988	425612	435813	females
Miasta	371049	447449	462467	476129	Urban areas
mężczyźni	105810	134692	141619	148211	males
kobiety	265239	312757	320848	327918	females
Wieś	122643	146713	153320	159758	Rural areas
mężczyźni	34799	45482	48556	51863	males
kobiety	87844	101231	104764	107895	females
LUDNOŚĆ W WIEKU NIEPRODUKCYJNYM NA 100 OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM	52,2	59,3	61,3	63,4	NON-WORKING AGE POPULATION PER 100 PERSONS OF WORKING AGE
Mężczyźni	39,9	44,4	46,1	47,8	Males
Kobiety	65,8	76,0	78,5	81,1	Females

TABL. 3(50). LUDNOŚĆ WEDŁUG PŁCI I WIEKU

Stan w dniu 31 XII

POPULATION BY SEX AND AGE

As of 31 XII

W I E K A G E	2010	2015	2016	2017					
				ogółem grand total		miasta urban areas		wieś rural areas	
				ogółem grand total	w tym mę- czyźni of which males	razem total	w tym mę- czyźni of which males	razem total	w tym mę- czyźni of which males
O G Ó Ł E M T O T A L	2917242	2904207	2903710	2902547	1395407	1996356	943831	906191	451576
0– 2 lata	92084	79082	80730	82015	42006	55714	28497	26301	13509
3– 6	107656	117245	112174	110041	56645	73867	38020	36174	18625
7–12	152402	162244	169840	174772	89310	112041	57240	62731	32070
13–15	88571	75194	73382	72854	37548	45683	23537	27171	14011
16–18	100912	80919	78388	76837	39306	48294	24548	28543	14758
19–24	247998	199781	190260	183028	93246	115320	58675	67708	34571
25–29	254146	210747	202916	193578	97552	128799	64083	64779	33469
30–34	244917	257189	253501	246520	124083	173111	86408	73409	37675
35–39	209827	243340	246034	249930	126327	174180	87570	75750	38757
40–44	169077	207263	216819	224816	114076	152489	76806	72327	37270
45–49	182466	165976	170079	176870	89232	118257	58916	58613	30316
50–54	237083	177397	170382	165579	81986	110719	53717	54860	28269
55–59	245250	227101	216494	203288	97484	138544	64394	64744	33090
60–64	195669	230112	230033	228762	106532	162962	73209	65800	33323
65–69	96159	179056	192095	200687	89454	148455	63949	52232	25505
70–74	101082	85213	93264	107340	45312	81917	33938	25423	11374
75–79	87707	84628	82091	78359	28461	60546	21891	17813	6570
80 lat i więcej and more	104236	121720	125228	127271	36847	95458	28433	31813	8414

TABL. 4(51). MIASTA I LUDNOŚĆ W MIASTACH

Stan w dniu 31 XII

TOWNS AND URBAN POPULATION

As of 31 XII

GRUPY MIAST WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF TOWNS BY NUMBER OF POPULATION	Miasta Towns	Ludność w miastach Urban population	
		w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	w % ogółu ludności in % of total population
O G Ó Ł E M 2010	91	2040412	69,9
T O T A L 2015	91	2008951	69,2
..... 2016	91	2002118	69,0
..... 2017	91	1996356	68,8
Poniżej 2000 1	1	1806	0,1
Below			
2000 – 4999 25	25	86473	3,0
5000 – 9999 28	28	188056	6,5
10000 – 19999 18	18	245235	8,4
20000 – 49999 12	12	343441	11,8
50000 – 99999 4	4	278814	9,6
100000 – 199999 2	2	213945	7,4
200000 i więcej 1	1	638586	22,0
and more			

TABL. 5(52). GMINY ZAMIESZKANE PRZEZ LUDNOŚĆ WIEJSKĄ

Stan w dniu 31 XII

GMINAS AND RURAL POPULATION

As of 31 XII

GRUPY GMIN WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI WIEJSKIEJ GROUPS OF GMINAS BY NUMBER OF RURAL POPULATION	Gminy ^a Gminas ^a	Ludność na wsi Rural population	
		w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	w % ogółu ludności in % of total population
O G Ó Ł E M 2010	133	876830	30,1
T O T A L 2015	133	895256	30,8
..... 2016	134	901592	31,0
..... 2017	134	906191	31,2
Poniżej 2000 4	4	7131	0,2
Below			
2000 – 4999 48	48	179160	6,2
5000 – 6999 36	36	207279	7,1
7000 – 9999 24	24	198492	6,8
10000 i więcej 22	22	314129	10,8
and more			

a Wiejskie i miejsko-wiejskie.

a Rural and urban-rural gminas.

TABL. 6(53). MEDIANA WIEKU WEDŁUG PŁCI

MEDIAN AGE BY SEX

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	39,0	40,6	40,9	41,3	TOTAL
mężczyźni	37,0	38,9	39,3	39,7	males
kobiety	41,2	42,4	42,8	43,0	females
Miasta	40,1	41,5	41,9	42,2	Urban areas
mężczyźni	37,7	39,4	39,8	40,2	males
kobiety	42,9	43,9	44,2	44,4	females
Wieś	36,6	38,6	39,0	39,4	Rural areas
mężczyźni	35,6	37,7	38,1	38,5	males
kobiety	37,7	39,6	39,9	40,3	females

TABL. 7(54). RUCH NATURALNY LUDNOŚCI
VITAL STATISTICS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Małżeństwa Marriages		Sepa- racje Separations	Roz- wody Divorces	Urodze- nia żywe Live births	Zgony Deaths		Przyrost natural- ny Natural increase
	ogółem total	w tym wyzna- niowe ^a of which reli- gious ^a				ogółem total	w tym niemo- włą ^t of which infants	

W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS

OGÓŁEM	2010	16390	9665	175	5797	29549	29721	181	-172
TOTAL	2015	13172	6403	102	5514	26258	31540	100	-5282
	2016	13872	7108	102	5077	27452	30566	105	-3114
	2017	13919	7117	88	5946	28401	32038	121	-3637
Miasta	2010	11586	6534	133	4782	20100	21082	125	-982
Urban areas	2015	9005	4051	88	4373	17853	22644	68	-4791
	2016	9464	4597	91	3979	18775	21684	70	-2909
	2017	9650	4694	75	4726	19078	22932	80	-3854
Wieś	2010	4804	3131	42	1015	9449	8639	56	810
Rural areas	2015	4167	2352	14	1141	8405	8896	32	-491
	2016	4408	2511	11	1098	8677	8882	35	-205
	2017	4269	2423	13	1220	9323	9106	41	217

NA 1000 LUDNOŚCI ^b PER 1000 POPULATION ^b

OGÓŁEM	2010	5,6	3,3	6,0	2,0	10,1	10,2	6,1	-0,1
TOTAL	2015	4,5	2,2	3,5	1,9	9,0	10,9	3,8	-1,8
	2016	4,8	2,4	3,5	1,7	9,5	10,5	3,8	-1,1
	2017	4,8	2,5	3,0	2,0	9,8	11,0	4,3	-1,3
Miasta	2010	5,7	3,2	6,5	2,3	9,8	10,3	6,2	-0,5
Urban areas	2015	4,5	2,0	4,4	2,2	8,9	11,3	3,8	-2,4
	2016	4,7	1,6	4,5	2,0	9,4	10,8	3,7	-1,5
	2017	4,8	2,3	3,8	2,4	9,5	11,5	4,2	-1,9
Wieś	2010	5,5	3,6	4,8	1,2	10,8	9,9	5,9	0,9
Rural areas	2015	4,7	2,6	1,6	1,3	9,4	9,9	3,8	-0,5
	2016	4,9	0,9	1,2	1,2	9,6	9,9	4,0	-0,2
	2017	4,7	2,7	1,4	1,4	10,3	10,1	4,4	0,2

a Ze skutkami cywilnymi. b W przypadku: separacji – na 100 tys. ludności; zgonów niemowląt – na 1000 urodzeń żywych.

a With civil law consequences. b In case of: separations – data are presented per 100 thous. population; infant deaths – per 1000 live births.

TABL. 9(56). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE WEDŁUG WIEKU NOWOŻEŃCÓW W 2017 R. (cd.)**

MARRIAGES CONTRACTED BY AGE OF BRIDEGROOMS AND BRIDES IN 2017 (cont.)

MĘŻCZYŹNI W WIEKU MALES AT AGE	Ogółem Total	Kobiety w wieku Females at age							
		19 lat i mniej and less	20–24	25–29	30–34	35–39	40–49	50–59	60 lat i więcej and more
W tym małżeństwa wyznaniowe^a	7117	30	1638	3608	1316	290	142	46	47
Of which church or reli- gious marriages^a									
19 lat i mniej	3	2	1	-	-	-	-	-	-
20–24	654	19	490	134	11	-	-	-	-
25–29	3372	8	942	2182	215	23	2	-	-
30–34	2050	1	180	1079	721	62	7	-	-
35–39	655	-	23	178	290	130	34	-	-
40–49	260	-	1	34	76	71	71	7	-
50–59	59	-	1	1	3	4	25	23	2
60 lat i więcej	64	-	-	-	-	-	3	16	45

MIASTA URBAN AREAS

RAZEM	9650	67	1546	3673	1998	865	821	377	303
TOTAL									
19 lat i mniej	10	4	5	-	-	1	-	-	-
20–24	665	36	464	145	19	1	-	-	-
25–29	3153	20	807	2014	265	39	6	1	1
30–34	2603	6	212	1171	1009	153	51	1	-
35–39	1256	1	48	259	489	335	116	8	-
40–49	1019	-	10	75	194	279	404	53	4
50–59	467	-	-	8	19	50	192	153	45
60 lat i więcej	477	-	-	1	3	7	52	161	253
W tym małżeństwa wyznaniowe^a	4694	14	875	2472	964	209	87	34	39
Of which church or reli- gious marriages^a									
19 lat i mniej	-	-	-	-	-	-	-	-	-
20–24	362	8	254	95	5	-	-	-	-
25–29	2131	6	499	1463	147	16	-	-	-
30–34	1475	-	108	765	549	49	4	-	-
35–39	462	-	14	124	211	92	21	-	-
40–49	170	-	-	24	50	49	41	6	-
50–59	41	-	-	1	2	3	18	16	1
60 lat i więcej	53	-	-	-	-	-	3	12	38

a Ze skutkami cywilnymi.

a With civil law consequences.

TABL. 9(56). MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE WEDŁUG WIEKU NOWOŻEŃCÓW W 2017 R. (dok.)

MARRIAGES CONTRACTED BY AGE OF BRIDEGROOMS AND BRIDES IN 2017 (cont.)

MĘŻCZYŹNI W WIEKU MALES AT AGE	Ogółem Total	Kobiety w wieku Females at age							
		19 lat i mniej and less	20–24	25–29	30–34	35–39	40–49	50–59	60 lat i więcej and more
WIEŚ RURAL AREAS									
R A Z E M	4269	59	1142	1585	687	292	320	120	64
TOTAL									
19 lat i mniej..... and less	7	3	4	-	-	-	-	-	-
20–24	492	41	375	66	8	2	-	-	-
25–29	1660	10	600	913	106	21	10	-	-
30–34	981	3	138	460	302	57	20	1	-
35–39	451	-	21	111	167	104	47	1	-
40–49	415	1	3	32	95	94	167	23	-
50–59	153	-	1	3	9	10	66	54	10
60 lat i więcej	110	1	-	-	-	4	10	41	54
and more									
W tym małżeństwa wyznaniowe ^a	2423	16	763	1136	352	81	55	12	8
Of which church or reli- gious marriages ^a									
19 lat i mniej..... and less	3	2	1	-	-	-	-	-	-
20–24	292	11	236	39	6	-	-	-	-
25–29	1241	2	443	719	68	7	2	-	-
30–34	575	1	72	314	172	13	3	-	-
35–39	193	-	9	54	79	38	13	-	-
40–49	90	-	1	10	26	22	30	1	-
50–59	18	-	1	-	1	1	7	7	1
60 lat i więcej	11	-	-	-	-	-	-	4	7
and more									

a Ze skutkami cywilnymi.

a With civil law consequences.

TABL. 10(57). MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE WEDŁUG POPRZEDNIEGO STANU CYWILNEGO NOWOŻEŃCÓW W 2017 R.

MARRIAGES CONTRACTED BY PREVIOUS MARITAL STATUS OF BRIDEGROOMS AND BRIDES IN 2017

POPRZEDNI STAN CYWILNY MĘŻCZYŹN PREVIOUS MARITAL STATUS OF MALES	Ogółem Total	Poprzedni stan cywilny kobiet Previous marital status of females		
		panny single	wdowy widows	rozwiedzione divorced
OGÓŁEM TOTAL				
OGÓŁEM	13919	11362	319	2238
GRAND TOTAL				
Kawalerowie	11376	10394	73	909
Single				
Wdowcy	251	47	86	118
Widowers				
Rozwiedzeni	2292	921	160	1211
Divorced				

TABL. 10(57). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE WEDŁUG POPRZEDNIEGO STANU CYWILNEGO NOWOŻEŃCÓW W 2017 R. (dok.)**

MARRIAGES CONTRACTED BY PREVIOUS MARITAL STATUS OF BRIDEGROOMS AND BRIDES IN 2017 (cont.)

POPRZEDNI STAN CYWILNY MĘŻCZYŹN PREVIOUS MARITAL STATUS OF MALES	Ogółem Total	Poprzedni stan cywilny kobiet Previous marital status of females		
		panny single	wdowy widows	rozwiedzione divorced
MIASTA URBAN AREAS				
RAZEM TOTAL	9381	7524	223	1634
Kawalerowie Single	7540	6844	52	644
Wdowcy Widowers	195	36	64	95
Rozwiedzeni Divorced	1646	644	107	895
WIEŚ RURAL AREAS				
RAZEM TOTAL	4473	3797	93	583
Kawalerowie Single	3792	3513	21	258
Wdowcy Widowers	56	11	22	23
Rozwiedzeni Divorced	625	273	50	302
ZAGRANICA ABROAD				
RAZEM TOTAL	65	41	3	21
Kawalerowie Single	44	37	-	7
Wdowcy Widowers	-	-	-	-
Rozwiedzeni Divorced	21	4	3	14

TABL. 11(58). **MAŁŻEŃSTWA WYZNANIOWE^a**
CHURCH OR RELIGIOUS MARRIAGES^a

LATA YEARS		Ogółem Total	Miasta Urban areas	Wieś Rural areas
KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS				
OGÓŁEM	2010	9665	6534	3131
TOTAL	2015	6403	4051	2352
	2016	7108	4597	2511
	2017	7117	4694	2423
Kościół Katolicki		7071	4655	2416
Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny		10	8	2
Kościół Ewangelicko-Augsburski		8	8	-
Kościół Ewangelicko-Reformowany		-	-	-
Kościół Chrześcijan Baptystów		1	1	-
Kościół Adwentystów Dnia Siódmego		-	-	-
Kościół Polskokatolicki		3	2	1
Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich		4	2	2
Kościół Starokatolicki Mariawitów		-	-	-
Kościół Zielonoświątkowy		20	18	2

a Ze skutkami cywilnymi.

a With civil law consequences.

TABL. 12(59). **ROZWODY WEDŁUG WIEKU MAŁŻONKÓW W MOMENCIE WNIESIENIA POWÓDZTWA W 2017 R.**
 DIVORCES BY AGE OF SPOUSES AT THE MOMENT OF FILLING PETITION FOR DIVORCE
 IN 2017

MĘŻCZYŹNI W WIEKU MALES AT AGE	Ogółem Total	Kobiety w wieku Females at age							60 lat i więcej and more
		19 lat i mniej and less	20–24	25–29	30–34	35–39	40–49	50–59	
OGÓŁEM TOTAL									
OGÓŁEM GRAND TOTAL	5946	2	181	760	1265	1228	1569	656	285
19 lat i mniej and less	-	-	-	-	-	-	-	-	-
20–24	57	2	39	13	2	1	-	-	-
25–29	451	-	96	284	57	9	3	2	-
30–34	1061	-	33	348	562	104	13	1	-
35–39	1278	-	10	97	465	569	134	3	-
40–49	1815	-	3	16	163	507	1071	54	1
50–59	860	-	-	1	11	27	324	450	47
60 lat i więcej and more	424	-	-	1	5	11	24	146	237
MIASTA URBAN AREAS									
RAZEM TOTAL	4726	2	130	588	1026	950	1243	535	252
19 lat i mniej and less	-	-	-	-	-	-	-	-	-
20–24	42	2	25	13	1	1	-	-	-
25–29	347	-	70	215	49	8	3	2	-
30–34	854	-	25	271	465	82	10	1	-
35–39	1017	-	7	75	365	452	115	3	-
40–49	1411	-	3	12	131	377	841	46	1
50–59	692	-	-	1	10	20	254	366	41
60 lat i więcej and more	363	-	-	1	5	10	20	117	210
WIEŚ RURAL AREAS									
RAZEM TOTAL	1220	-	51	172	239	278	326	121	33
19 lat i mniej and less	-	-	-	-	-	-	-	-	-
20–24	15	-	14	-	1	-	-	-	-
25–29	104	-	26	69	8	1	-	-	-
30–34	207	-	8	77	97	22	3	-	-
35–39	261	-	3	22	100	117	19	-	-
40–49	404	-	-	4	32	130	230	8	-
50–59	168	-	-	-	1	7	70	84	6
60 lat i więcej and more	61	-	-	-	-	1	4	29	27

TABL. 13(60). **ROZWOODY WEDŁUG LICZBY MAŁOLETNICH DZIECI^a W MAŁŻEŃSTWIE**
 DIVORCES BY THE NUMBER OF UNDERAGE CHILDREN^a IN THE MARRIAGE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
OGÓŁEM TOTAL					
OGÓŁEM	5797	5514	5077	5946	GRAND TOTAL
rozwoody małżeństw:					divorces:
Bez dzieci	2401	2488	2209	2617	Marriages without children
Z dziećmi	3396	3026	2868	3329	Marriages with children
o liczbie dzieci:					by number of children:
1	2221	1907	1809	2087	1
2	976	949	892	1064	2
3	164	132	125	147	3
4 i więcej	35	38	42	31	4 and more
MIASTA URBAN AREAS					
RAZEM	4782	4373	3979	4726	TOTAL
rozwoody małżeństw:					divorces:
Bez dzieci	2048	2021	1781	2162	Marriages without children
Z dziećmi	2734	2352	2198	2564	Marriages with children
o liczbie dzieci:					by number of children:
1	1827	1515	1401	1648	1
2	776	720	687	786	2
3	111	93	82	108	3
4 i więcej	20	24	28	22	4 and more
WIEŚ RURAL AREAS					
RAZEM	1015	1141	1098	1220	TOTAL
rozwoody małżeństw:					divorces:
Bez dzieci	353	467	428	455	Marriages without children
Z dziećmi	662	674	670	765	Marriages with children
o liczbie dzieci:					by number of children:
1	394	392	408	439	1
2	200	229	205	278	2
3	53	39	43	39	3
4 i więcej	15	14	14	9	4 and more

a Poniżej 18 lat.

a Below the age of 18.

TABL. 14(61). **URODZENIA**
 BIRTHS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015 ^a	2016	2017			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Urodzenia żywe	29549	26258	27452	28401	19078	9323	Live births
chłopcy	15329	13374	14146	14500	9705	4795	males
dziewczęta	14220	12884	13306	13901	9373	4528	females
Małżeńskie	20830	17700	18396	19281	12814	6467	Legitimate
chłopcy	10796	9039	9443	9845	6508	3337	males
dziewczęta	10034	8661	8953	9436	6306	3130	females
Pozamałżeńskie	8719	8558	9056	9120	6264	2856	Illegitimate
chłopcy	4533	4335	4703	4655	3197	1458	males
dziewczęta	4186	4223	4353	4465	3067	1398	females
Urodzenia martwe	114	78	82	163	114	49	Live still births
chłopcy	56	.	.	.	.	.	males
dziewczęta	58	.	.	.	.	.	females

a Dane w zakresie urodzeń martwych oraz podziału na urodzenia małżeńskie i pozamałżeńskie zostały oszacowane, patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 98.

a Data on stillbirths and on births divided into legitimate and illegitimate were estimated, see general notes, items 7 on page 98.

TABL. 15(62). **URODZENIA ŻYWE WEDŁUG KOLEJNOŚCI URODZENIA DZIECKA^a ORAZ WIEKU MATKI**
LIVE BIRTHS BY BIRTH ORDER^a AND AGE OF MOTHER

LATA YEARS WIEK MATKI AGE OF MOTHER	Ogółem Total	Kolejność urodzenia dziecka u matki				Birth order		
		1	2	3	4	5	6 i dalsze and over	
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS								
OGÓŁEM	2010	29549	15102	10393	2731	803	290	230
TOTAL	2015	26258	12267	9495	2499	587	219	158
	2016	27452	13378	10332	2653	711	210	163
	2017	28401	12725	11330	3147	776	254	167
19 lat i mniej		830	740	77	11	2	-	-
and less								
20–24		3946	2612	1091	199	34	8	1
25–29		8700	4880	3053	602	115	36	14
30–34		9918	3367	4929	1220	260	92	49
35–39		4234	982	1921	901	277	89	64
40–44		743	137	252	210	82	27	35
45 lat i więcej		30	7	7	4	6	2	4
and more								
W ODSETKACH IN PERCENT								
OGÓŁEM	2010	100,0	51,1	35,2	9,2	2,7	1,0	0,8
TOTAL	2015	100,0	46,7	36,2	9,5	2,2	0,8	0,6
	2016	100,0	48,7	37,6	9,7	2,6	0,8	0,6
	2017	100,0	44,8	39,9	11,1	2,7	0,9	0,6
19 lat i mniej		100,0	89,2	9,3	1,3	0,2	-	-
and less								
20–24		100,0	66,2	27,6	5,0	0,9	0,2	0,0
25–29		100,0	56,1	35,1	6,9	1,3	0,4	0,2
30–34		100,0	33,9	49,7	12,3	2,6	0,9	0,5
35–39		100,0	23,2	45,4	21,3	6,5	2,1	1,5
40–44		100,0	18,4	33,9	28,3	11,0	3,6	4,7
45 lat i więcej		100,0	23,3	23,3	13,3	20,0	6,7	13,3
and more								

a W podziale według kolejności urodzeń dziecka nie uwzględniono urodzeń o nieustalonej kolejności urodzenia.

a Data on the number of births by order exclude cases in which birth order is unknown.

TABL. 16(63). **PŁODNOŚĆ KOBIET I WSPÓŁCZYNNIKI REPRODUKЦИИ LUDNOŚCI**
FEMALE FERTILITY AND REPRODUCTION RATES OF POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017		
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Płodność – urodzenia żywe na 1000 kobiet w wieku lat:						
Fertility – live births per 1000 women aged:						
15–49 ^{ab}	41,3	38,1	40,1	41,7	41,2	42,7
15–19 ^a	17,0	14,5	13,4	13,1	12,6	13,9
20–24	51,1	45,5	48,9	50,5	47,2	56,3
25–29	85,4	79,2	82,4	88,4	85,2	95,4
30–34	70,2	68,8	74,4	80,0	79,8	80,5
35–39	30,3	29,4	33,2	34,5	35,0	33,4
40–44	5,8	5,8	6,5	6,8	6,8	6,9
45–49 ^b	0,2	0,2	0,3	0,4	0,3	0,5

a, b Łącznie z urodzeniami z matek w wieku: a – poniżej 15 lat, b – 50 lat i więcej.

a, b Including births from mothers aged: a – below 15, b – 50 and more.

TABL. 16(63). **PŁODNOŚĆ KOBIET I WSPÓŁCZYNNIKI REPRODUKCJI LUDNOŚCI (dok.)**
FEMALE FERTILITY AND REPRODUCTION RATES OF POPULATION (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017		
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Współczynniki:						
Rates:						
Dzietności ogólnej Total fertility	1,288	1,206	1,286	1,361	1,324	1,431
Reprodukcji brutto Gross reproduction	0,620	0,592	0,623	0,666	0,650	0,695
Dynamiki demograficznej Demographic dynamics	0,994	0,833	0,898	0,887	0,832	1,024

TABL. 17(64). **ZGONY WEDŁUG PŁCI I WIEKU ZMARŁYCH**
DEATHS BY SEX AND AGE OF DECEASED

LATA YEARS WIEK ZMARŁYCH AGE OF DECEASED	Ogółem Grand total			Miasta Urban areas			Wieś Rural areas		
	ogółem grand total	męż- czyźni males	kobiety females	razem total	męż- czyźni males	kobiety females	razem total	męż- czyźni males	kobiety females

W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS

OGÓŁEM 2010	29721	15610	14111	21082	10929	10153	8639	4681	3958
TOTAL 2015	31540	16120	15420	22644	11496	11148	8896	4624	4272
2016	30566	15780	14786	21684	11009	10675	8882	4771	4111
2017	32038	16280	15758	22932	11513	11419	9106	4767	4339
0 lat	121	68	53	80	43	37	41	25	16
1– 4 lata	23	13	10	13	7	6	10	6	4
5– 9	17	10	7	13	6	7	4	4	-
10–14	17	8	9	11	5	6	6	3	3
15–19	46	27	19	28	18	10	18	9	9
20–24	95	73	22	50	36	14	45	37	8
25–29	125	98	27	76	58	18	49	40	9
30–34	216	159	57	149	105	44	67	54	13
35–39	337	255	82	213	160	53	124	95	29
40–44	460	329	131	325	229	96	135	100	35
45–49	652	459	193	435	297	138	217	162	55
50–54	979	721	258	652	472	180	327	249	78
55–59	2087	1442	645	1416	948	468	671	494	177
60–64	3196	2140	1056	2245	1477	768	951	663	288
65–69	4000	2551	1449	2832	1741	1091	1168	810	358
70–74	2887	1706	1181	2094	1226	868	793	480	313
75–79	3329	1718	1611	2538	1303	1235	791	415	376
80–84	4578	1892	2686	3341	1419	1922	1237	473	764
85 lat i więcej and more	8873	2611	6262	6421	1963	4458	2452	648	1804

NA 100 TYS. LUDNOŚCI DANEJ PŁCI I GRUPY WIEKU
PER 100 THOUS. POPULATION OF GIVEN SEX AND AGE GROUP

OGÓŁEM 2010	1019	1113	932	1032	1129	945	989	1077	902
TOTAL 2015	1086	1154	1022	1126	1209	1052	994	1037	952
2016	1053	1130	981	1082	1161	1010	988	1065	911
2017	1104	1167	1046	1147	1218	1084	1008	1059	957

TABL. 17(64). ZGONY WEDŁUG PŁCI I WIEKU ZMARŁYCH (dok.)

DEATHS BY SEX AND AGE OF DECEASED (cont.)

WIEK ZMARŁYCH AGE OF DECEASED	Ogółem Grand total			Miasta Urban areas			Wieś Rural areas		
	ogółem grand total	męż- czyźni males	kobiety females	razem total	męż- czyźni males	kobiety females	razem total	męż- czyźni males	kobiety females

NA 100 TYS. LUDNOŚCI DANEJ PŁCI I GRUPY WIEKU (dok.)
PER 100 THOUS. POPULATION OF GIVEN SEX AND AGE GROUP (cont.)

0 lat ^a	426	469	381	419	443	395	440	521	353
1– 4 lata	21	23	19	18	19	17	29	34	24
5– 9	11	13	10	13	12	15	8	15	-
10–14	13	12	14	14	12	15	13	12	13
15–19	35	41	30	34	43	25	37	36	38
20–24	60	90	28	50	71	28	77	124	28
25–29	63	98	27	57	88	27	75	118	29
30–34	86	126	46	85	119	50	90	142	36
35–39	136	203	67	123	184	62	165	248	79
40–44	208	294	121	217	304	129	190	273	102
45–49	376	525	224	375	514	237	378	546	199
50–54	583	869	303	579	867	310	591	874	290
55–59	995	1433	591	986	1420	609	1014	1458	548
60–64	1394	2006	861	1368	2007	849	1458	2004	896
65–69	2037	2914	1332	1944	2769	1317	2306	3284	1378
70–74	2877	4051	2028	2730	3879	1925	3352	4568	2381
75–79	4157	5931	3152	4107	5844	3126	4327	6219	3239
80–84	6895	8967	5930	6605	8651	5623	7824	10068	6875
85 lat i więcej	14947	17196	14174	14728	16927	13932	15550	18065	14810
and more									

a Na 100 tys. urodzeń żywych.

a Per 100 thous. live births.

TABL. 18(65). ZGONY WEDŁUG PRZYCZYN ^aDEATHS BY CAUSES ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total			Miasta Urban areas	Wieś Rural areas	SPECIFICATION
	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety fema- les			
	na 100 tys. ludności per 100 thous. population					
OGÓŁEM 2010	1019	1113	932	1032	989	TOTAL
2015	1086	1154	1022	1126	994	
2016	1053	1130	981	1082	988	
w tym:						of which:
Choroby zakaźne i pasożytnicze	5	6	3	5	4	Infectious and parasitic diseases of which tuberculosis and se- quelae of tuberculosis
w tym gruźlica i następstwa gruźlicy	1	3	0	2	1	

a Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja).

a In accordance with the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD — 10 Revision).

TABL. 18(65). ZGONY WEDŁUG PRZYCZYN ^a (dok.)DEATHS BY CAUSES ^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total			Miasta Urban areas	Wieś Rural areas	SPECIFICATION
	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety fema- les			
	na 100 tys. ludności per 100 thous. population					
Nowotwory	301	336	268	314	273	Neoplasms
w tym nowotwory złośliwe	286	320	253	297	260	of which malignant neoplasms
w tym:						of which:
nowotwór złośliwy żołądka	13	17	9	14	11	malignant neoplasm of stomach
nowotwór złośliwy trzustki	14	15	13	14	13	malignant neoplasm of pancreas
nowotwór złośliwy tchawicy, oskrze- ła i płuca	69	92	47	71	63	malignant neoplasm of tra- chea, bronchus and lung
nowotwór złośliwy sutka	18	0	35	19	16	malignant neoplasm of breast
nowotwór złośliwy szyjki macicy	4	-	8	4	4	malignant neoplasm of cervix uteri
nowotwór złośliwy gruczołu kroko- wego	13	28	-	14	11	malignant neoplasm of prostate
białaczka	9	9	9	9	9	leukemia
Choroby krwi i narządów krwiotwór- czych ^Δ	0	0	0	0	0	Diseases of blood and blood- forming organs ^Δ
Zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabo- licznej	27	25	29	28	26	Endocrine, nutritional and meta- bolic diseases
w tym cukrzyca	26	24	28	27	25	of which diabetes mellitus
Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania	9	15	2	8	9	Mental and behavioural disorders
Choroby układu nerwowego i narządów zmysłów	12	11	12	12	11	Diseases of the nervous system and sense organs
Choroby układu krążenia	444	421	466	454	422	Diseases of the circulatory system
w tym:						of which:
choroba nadciśnieniowa	11	10	12	10	14	hypertensive disease
choroba niedokrwienna serca	89	102	77	93	82	ischaemic heart disease
w tym ostry zawał serca	35	43	28	37	32	of which acute myocardial in- farction
choroby naczyń mózgowych	90	81	99	90	90	cerebrovascular diseases
miażdżycy	86	61	109	88	80	atherosclerosis
Choroby układu oddechowego	65	80	52	67	62	Diseases of the respiratory system
Choroby układu trawiennego	43	52	35	47	34	Diseases of the digestive system
w tym zwłóknienie i marskość wątroby	7	8	6	7	6	of which fibrosis and cirrhosis
Choroby skóry i tkanki podskórnej	0	1	0	0	1	Diseases of the skin and subcu- taneous tissue
Choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego i tkanki łącznej	2	1	3	2	1	Diseases of the musculoskeletal system and connective tissue
Choroby układu moczowo-płciowego	19	18	21	20	17	Diseases of the genitourinary system
Stany rozpoczynające się w okresie okołoporodowym	2	2	2	2	2	Conditions originating in the perinatal period
Wady rozwojowe wrodzone ^Δ	2	3	2	2	3	Congenital anomalies ^Δ
Objawy i stany niedokładnie określone ^Δ	71	87	56	70	73	Symptoms and ill-defined conditions ^Δ
Urazy i zatrucia według zewnętrznej przyczyny zgonu	50	73	29	50	51	Injuries and poisonings by exter- nal cause
w tym:						of which:
wypadki komunikacyjne	11	17	5	11	11	transport accidents
samobójstwa	14	24	4	13	17	suicides

^a Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja).^a In accordance with the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD — 10 Revision).

TABL. 19(66). ZGONY NIEMOWŁAT WEDŁUG PŁCI I WIEKU
INFANT DEATHS BY SEX AND AGE

LATA YEARS WIEK ZMARŁYCH AGE OF DECEASED	Ogółem Total			Miasta Urban areas			Wieś Rural areas		
	ogółem total	chłopcy males	dzień- częta females	razem total	chłopcy males	dzień- częta females	razem total	chłopcy males	dzień- częta females

W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS

OGÓŁEM 2010	181	100	81	125	66	59	56	34	22
TOTAL 2015	100	53	47	68	39	29	32	14	18
2016	105	50	55	70	32	38	35	18	17
2017	121	68	53	80	43	37	41	25	16
0–27 dni days	82	45	37	59	31	28	23	14	9
0–6 w tym 0 of which 0	62	38	24	46	26	20	16	12	4
7–13 14–20 21–27	34	20	14	25	12	13	9	8	1
28–29 dni days	8	3	5	5	2	3	3	1	2
1 miesiąc month	9	3	6	6	2	4	3	1	2
2 3 4 5 6 7 8–11 miesięcy	3	1	2	2	1	1	1	-	1
	1	1	-	1	1	-	-	-	-
	16	9	7	10	5	5	6	4	2
	6	4	2	3	2	1	3	2	1
	3	1	2	1	-	1	2	1	1
	2	2	-	1	1	-	1	1	-
	2	2	-	2	2	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	6	3	3	3	1	2	3	2	1
	3	1	2	-	-	-	3	1	2

NA 100 TYS. URODZEŃ ŻYWYCH PER 100 THOUS. OF LIVE BIRTHS

OGÓŁEM 2010	613	652	570	622	634	609	593	692	485
TOTAL 2015	381	396	365	381	429	331	381	327	437
2016	382	353	413	373	330	418	403	404	403
2017	426	469	381	419	443	395	440	521	353
0–27 dni days	289	310	266	309	319	299	247	292	199
0– 6 w tym 0 of which 0	218	262	173	241	268	213	172	250	88
7–13 14–20 21–27	120	138	101	131	124	139	97	167	22
28–29 dni days	28	21	36	26	21	32	32	21	44
1 miesiąc month	32	21	43	31	21	43	32	21	44
2 3 4 5 6 7 8–11 miesięcy	11	7	14	10	10	11	11	-	22
	4	7	-	5	10	-	-	-	-
	56	62	50	52	52	53	64	83	44
	21	28	14	16	21	11	32	42	22
	11	7	14	5	-	11	21	21	22
	7	14	-	5	10	-	11	21	-
	7	14	-	10	21	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	21	21	22	16	10	21	32	42	22
	11	7	14	-	-	-	32	21	44

TABL. 20(67). **ZGONY NIEMOWLĄT WEDŁUG PRZYCZYN**^a
 INFANT DEATHS BY CAUSES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total					Miasta Urban areas	Wieś Rural areas	SPECIFICATION
	ogółem total		chłopc males	dziew- częta fema- les				
	w liczbach bezwzględ- nych in absolute numbers	na 100 tys. urodzeń żywych per 100 thous. live births						
OGÓŁEM2010	181	613	652	570	622	593	TOTAL	
..... 2015	100	381	396	365	381	381		
..... 2016	105	370	345	396	367	375		
Nowotwory	-	-	-	-	-	-	Neoplasms	
w tym:							of which:	
pozostałe nowotwory							remainder of malignant neo-	
złośliwe	-	-	-	-	-	-	plasms	
Stany rozpoczynające się w okresie okołoporodowym	55	194	200	187	199	182	Conditions originating in the perinatal period	
w tym:							of which:	
stan płodu i noworodka spowodowany czynnikami matczynymi, powikłaniami ciąży, czynności porodowej i porodu	2	7	7	7	5	11	fetus and newborn affected by maternal factors and by complications of pregnancy, labour and deli- very	
zaburzenia związane z czasem trwania ciąży i rozwojem płodu	48	169	172	165	173	161	disorders related to length of gestation and fetal growth	
niedotlenienie wewnątrzma- ciczne i zamartwica urodze- niowa	-	-	-	-	-	-	intrauterine hypoxia and birth asphyxia	
inne zaburzenia dotyczące układu oddechowego u noworodka	1	4	-	7	5	-	other respiratory conditions of newborn	
pozostałe stany okołoporodo- we	3	11	21	-	10	11	remainder of perinatal condi- tions	
Wady rozwojowe wrodzone ^Δ	33	116	90	144	105	139	Congenital anomalies ^Δ	
w tym:							of which:	
inne wrodzone wady rozwojowe układu nerwowego	2	7	-	14	5	11	other congenital malformations of the nervous system	
wrodzone wady serca	15	53	34	72	47	64	congenital malformations of heart	
zespół Downa i inne aberracje chromosomowe	4	14	7	22	16	11	Down's syndrome and other chromosomal abnormalities	
inne wrodzone wady rozwojowe	9	32	48	14	21	54	other congenital malformations	
Objawy i stany niedokładnie określone ^Δ	12	42	34	50	42	43	Symptoms and ill-defined conditions ^Δ	
w tym:							of which:	
zespół nagłej śmierci dziecka ..	11	39	34	43	42	32	sudden infant death syndrome	
inne objawy, cechy chorobowe i nieprawidłowe wyniki badań laboratoryjnych gdzie indziej niesklasyfikowane	1	4	-	7	-	11	other symptoms, signs and abnormal clinical and labora- tory findings, not elsewhere classified	

a Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja).

a In accordance with the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD — 10 Revision).

TABL. 21(68). **ZAMACHY SAMOBÓJCZE^a ZAREJESTROWANE PRZEZ POLICJĘ**
SUICIDES^a REGISTERED BY POLICE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2016	2017	SPECIFICATION
OGÓŁEM	608	782	TOTAL
w tym dokonane	450	440	of which committed
Miasta	435	558	Urban areas
Wieś	173	224	Rural areas
Wiek samobójców:			Age of suicidal persons:
12 lat i mniej	-	1	12 and less
13–18	26	47	13–18
19–24	55	79	19–24
25–29	59	90	25–29
30–49	219	304	30–49
50–69	181	216	50–69
70 lat i więcej	68	45	70 and more

^a Usiłowane i dokonane; w dalszym podziale nie uwzględniono samobójców o nieustalonym miejscu dokonania samobójstwa oraz o nieustalonym wieku.

Źródło: dane Krajowego Systemu Informacji Policji (KSIP) wygenerowane w dniu 24.05.2018 r.

^a Attempted and committed; continued data exclude suicidal persons for whom place of the suicide is unknown and age is unknown.

Source: data of the National Police Information System (KSIP) generated on 24.05.2018.

TABL. 22(69). **PRZECIĘTNE DALSZE TRWANIE ŻYCIA**
LIFE EXPECTANCY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia dla osób w wieku lat Life expectancy at age specified				
		0	15	30	45	60
MĘŻCZYŹNI MALES						
OGÓŁEM	2010	71,7	57,3	43,0	29,3	18,0
TOTAL	2015	73,2	58,7	44,3	30,4	18,6
	2016	73,5	59,0	44,6	30,8	19,0
	2017	73,5	59,0	44,6	30,7	18,9
Miasta		73,9	59,3	44,8	30,9	19,2
Urban areas						
Wieś		72,6	58,1	43,8	30,0	18,2
Rural areas						
KOBIECY FEMALES						
OGÓŁEM	2010	80,2	65,8	51,0	36,5	23,2
TOTAL	2015	81,0	66,4	51,6	37,1	23,8
	2016	81,4	66,8	52,1	37,6	24,2
	2017	81,1	66,6	51,8	37,3	23,9
Miasta		81,2	66,7	52,0	37,5	24,1
Urban areas						
Wieś		80,6	66,1	51,3	36,8	23,3
Rural areas						

TABL. 23(70). **PROGNOZA LUDNOŚCI** ^a
Stan w dniu 31 XII
POPULATION PROJECTION ^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M w tys.	2866,6	2826,0	2773,4	2709,1	2637,9	2565,6	2495,4	T O T A L in thous.
W wieku przedprodukcyjnym	475,7	459,1	416,1	390,4	369,1	357,4	350,7	Pre-working age
mężczyźni	244,2	236,0	214,1	200,9	189,9	183,9	180,5	males
kobiety	231,5	223,1	202,0	189,5	179,2	173,5	170,2	females
Miasta	308,4	296,5	265,6	245,5	229,6	220,9	215,7	Urban areas
mężczyźni	158,3	152,4	136,6	126,2	118,0	113,6	110,9	males
kobiety	150,1	144,1	129,0	119,3	111,5	107,3	104,8	females
Wieś	167,3	162,6	150,5	144,9	139,5	136,6	135,0	Rural areas
mężczyźni	85,9	83,6	77,5	74,6	71,9	70,3	69,5	males
kobiety	81,4	79,0	73,0	70,3	67,7	66,2	65,5	females
W wieku produkcyjnym...	1704,3	1628,6	1603,4	1543,3	1447,4	1324,6	1209,1	Working age
mężczyźni	907,2	859,5	845,9	825,9	786,9	730,0	665,2	males
kobiety	797,1	769,1	757,5	717,4	660,5	594,7	543,9	females
Miasta	1139,1	1071,4	1042,1	992,0	918,2	826,1	740,7	Urban areas
mężczyźni	600,2	559,6	544,2	525,5	494,8	451,5	403,7	males
kobiety	538,9	511,9	497,9	466,5	423,4	374,5	336,9	females
Wieś	565,2	557,2	561,3	551,3	529,2	498,6	468,4	Rural areas
mężczyźni	307,0	299,9	301,8	300,4	292,1	278,4	261,4	males
kobiety	258,2	257,3	259,6	250,9	237,1	220,1	207,0	females
W wieku poprodukcyjnym	686,5	738,2	753,9	775,4	821,4	883,6	935,6	Post-working age
mężczyźni	228,4	265,2	274,9	277,2	294,7	327,0	366,7	males
kobiety	458,2	473,0	479,0	498,3	526,7	556,5	568,9	females
Miasta	508,5	535,5	535,8	539,8	560,5	593,5	619,7	Urban areas
mężczyźni	166,7	188,2	190,6	188,4	196,3	215,3	239,1	males
kobiety	341,9	347,3	345,2	351,4	364,1	378,3	380,6	females
Wieś	178,0	202,7	218,1	235,7	260,9	290,0	315,9	Rural areas
mężczyźni	61,7	77,0	84,4	88,8	98,4	111,8	127,6	males
kobiety	116,3	125,7	133,8	146,9	162,5	178,3	188,3	females
LUDNOŚĆ W WIEKU NIEPRODUKCYJNYM NA 100 OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM	68,2	73,5	73,0	75,5	82,3	93,7	106,4	NON-WORKING AGE POPULATION PER 100 PERSONS OF WORKING AGE
Mężczyźni	52,1	58,3	57,8	57,9	61,6	70,0	82,3	Males
Kobiety	86,5	90,5	89,9	95,9	106,9	122,8	135,9	Females

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 98.

a See general notes, item 4 on page 98.

TABL. 24(71). PROGNOZA GOSPODARSTW DOMOWYCH

Stan w dniu 31 XII

HOUSEHOLDS PROJECTION

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	SPECIFICATION
------------------	------	------	------	------	------	------	------	---------------

GOSPODARSTWA DOMOWE w tys. HOUSEHOLDS in thous.

OGÓŁEM	1157,4	1187,6	1205,5	1165,7	1110,7	1071,8	1044,0	TOTAL
Miasta	851,9	859,7	855,8	821,3	773,0	736,8	711,9	Urban areas
Wieś	305,5	327,9	349,7	344,4	337,8	335,0	332,1	Rural areas

PRZECIĘTNA LICZBA OSÓB W GOSPODARSTWIE DOMOWYM AVERAGE NUMBER OF PERSONS IN HOSEHOLD

OGÓŁEM	2,46	2,36	2,28	2,31	2,36	2,38	2,37	TOTAL
Miasta	2,28	2,20	2,14	2,15	2,19	2,21	2,20	Urban areas
Wieś	2,96	2,80	2,64	2,69	2,74	2,75	2,75	Rural areas

TABL. 25(72). MIGRACJE WEWNĘTRZNE I ZAGRANICZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY

INTERNAL AND INTERNATIONAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Napływ ^a Inflow ^a				Odływ ^b Outflow ^b				Saldo migracji Net migration
	ogółem total	z miast from urban areas	ze wsi from rural areas	z zagranicy from abroad	ogółem total	do miast to urban areas	na wieś to rural areas	za granicę to abroad	

W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS

OGÓŁEM 2010	37661	24455	11393	1813	36276	17986	16283	2007	1385
TOTAL 2015 ^c	.	21187	11913	.	.	16662	13786	.	782
2016	33178	20535	11400	1243	30369	15588	13688	1093	2809
2017	35661	22242	12157	1262	32878	16731	15073	1074	2783
Miasta 2010	21433	12000	7959	1474	25255	10816	12862	1577	-3822
Urban areas 2015 ^c	.	10794	8487	.	.	9193	10435	.	-1761
2016	19120	10041	8141	938	19794	8437	10612	745	-674
2017	20064	10559	8605	900	21610	9139	11724	747	-1546
Wieś 2010	16228	12455	3434	339	11021	7170	3421	430	5207
Rural areas 2015 ^c	.	10393	3426	.	.	7469	3351	.	2543
2016	14058	10494	3259	305	10575	7151	3076	348	3483
2017	15597	11683	3552	362	11268	7592	3349	327	4329

NA 1000 LUDNOŚCI PER 1000 POPULATION

OGÓŁEM 2010	12,9	8,4	3,9	0,6	12,4	6,2	5,6	0,7	0,5
TOTAL 2015 ^c	.	7,3	4,1	.	.	5,7	4,7	.	0,3
2016	11,4	7,1	3,9	0,4	10,5	5,4	4,7	0,4	1,0
2017	12,3	7,7	4,2	0,4	11,3	5,8	5,2	0,4	1,0
Miasta 2010	10,5	5,9	3,9	0,7	12,4	5,3	6,3	0,8	-1,9
Urban areas 2015 ^c	.	5,4	4,2	.	.	4,6	5,2	.	-0,9
2016	9,5	5,0	4,1	0,5	9,9	4,2	5,3	0,4	-0,3
2017	10,0	5,3	4,3	0,5	10,8	4,6	5,9	0,4	-0,8
Wieś 2010	18,6	14,3	3,9	0,4	12,6	8,2	3,9	0,5	6,0
Rural areas 2015 ^c	.	11,6	3,8	.	.	8,3	3,7	.	2,8
2016	15,6	11,7	3,6	0,3	11,8	8,0	3,4	0,4	3,9
2017	17,3	12,9	3,9	0,4	12,5	8,4	3,7	0,4	4,8

a Zameldowania. b Wymeldowania. c Do obliczenia salda wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r.

a Registrations. b Deregistrations. c For calculating net migration, data on internal migration for 2015 and data on international migration for 2014 were used.

TABL. 26(73). **MIGRACJE WEWNĘTRZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG KIERUNKÓW**
INTERNAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY DIRECTION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Napływ ^a Inflow ^a			Odpływ ^b Outflow ^b		
		ogółem total	z tego samego województwa from the same voivodship	z innych województw from other voivodships	ogółem total	do tego samego województwa to the same voivodship	do innych województw to other voivodships
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS							
OGÓŁEM TOTAL	2010	35848	27290	8558	34269	27290	6979
	2015	33100	24817	8283	30448	24817	5631
	2016	31935	23740	8195	29276	23740	5536
	2017	34399	25991	8408	31804	25991	5813
Miasta Urban areas	2010	19959	13462	6497	23678	18401	5277
	2015	19281	13001	6280	19628	15552	4076
	2016	18182	12124	6058	19049	14977	4072
	2017	19164	13022	6142	20863	16540	4323
Wieś Rural areas	2010	15889	13828	2061	10591	8889	1702
	2015	13819	11816	2003	10820	9265	1555
	2016	13753	11616	2137	10227	8763	1464
	2017	15235	12969	2266	10941	9451	1490
NA 1000 LUDNOŚCI PER 1000 POPULATION							
OGÓŁEM TOTAL	2010	12,3	9,4	2,9	11,7	9,4	2,4
	2015	11,4	8,5	2,9	10,5	8,5	1,9
	2016	11,0	8,2	2,8	10,1	8,2	1,9
	2017	11,9	9,0	2,9	11,0	9,0	2,0
Miasta Urban areas	2010	9,8	6,6	3,2	11,6	9,0	2,6
	2015	9,6	6,5	3,1	9,8	7,7	2,0
	2016	9,1	6,0	3,0	9,5	7,5	2,0
	2017	9,6	6,5	3,1	10,4	8,3	2,2
Wieś Rural areas	2010	18,2	15,8	2,4	12,1	10,2	1,9
	2015	15,4	13,2	2,2	12,1	10,4	1,7
	2016	15,3	12,9	2,4	11,4	9,7	1,6
	2017	16,9	14,4	2,5	12,1	10,5	1,6

a Zameldowania. b Wymeldowania.

a Registrations. b Deregistrations.

TABL. 27(74). **MIGRACJE WEWNĘTRZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG PŁCI I WIEKU MIGRANTÓW**
INTERNAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY SEX AND AGE
OF MIGRANTS

LATA YEARS	WIEK MIGRANTÓW AGE OF MIGRANTS	Napływ ^a Inflow ^a			Odpływ ^b Outflow ^b			Saldo migracji Net migration		
		ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females
OGÓŁEM	2010	35848	16489	19359	34269	15745	18524	1579	744	835
TOTAL	2015	33100	15481	17619	30448	14182	16266	2652	1299	1353
	2016	31935	14975	16960	29276	13732	15544	2659	1243	1416
	2017	34399	16047	18352	31804	14923	16881	2595	1124	1471
0– 4 lata		3323	1696	1627	3098	1577	1521	225	119	106
5– 9		2510	1305	1205	2437	1270	1167	73	35	38
10–14		1432	706	726	1442	706	736	-10	-	-10
15–19		1110	545	565	1061	537	524	49	8	41
20–24		2109	778	1331	1887	706	1181	222	72	150
25–29		5265	2074	3191	4254	1654	2600	1011	420	591
30–34		5243	2389	2854	4448	2042	2406	795	347	448
35–39		3876	2027	1849	3584	1853	1731	292	174	118
40–44		2442	1298	1144	2399	1280	1119	43	18	25
45–49		1384	765	619	1372	746	626	12	19	-7
50–54		1047	512	535	1048	526	522	-1	-14	13
55–59		1131	534	597	1140	553	587	-9	-19	10
60–64		1186	527	659	1198	529	669	-12	-2	-10
65 lat i więcej and more		2341	891	1450	2436	944	1492	-95	-53	-42

a Zameldowania. b Wymeldowania.

a Registrations. b Deregistrations.

TABL. 28(75). **MIGRACJE ZAGRANICZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG PŁCI I WIEKU MIGRANTÓW**
 INTERNATIONAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY SEX AND AGE OF MIGRANTS

L A T A Y E A R S WIEK MIGRANTÓW AGE OF MIGRANTS	Imigranci Immigrants			Emigranci Emigrants			Saldo migracji Net migration		
	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females
O G Ó Ł E M 2010	1813	1053	760	2007	891	1116	-194	162	-356
T O T A L 2016	1243	655	588	1093	563	530	150	92	58
2017	1262	712	550	1074	547	527	188	165	23
0– 4 lata	366	178	188	29	12	17	337	166	171
5– 9	120	74	46	71	38	33	49	36	13
10–14	38	19	19	60	35	25	-22	-16	-6
15–19	28	14	14	118	91	27	-90	-77	-13
20–24	55	27	28	80	50	30	-25	-23	-2
25–29	104	58	46	109	45	64	-5	13	-18
30–34	139	81	58	141	62	79	-2	19	-21
35–39	107	70	37	156	75	81	-49	-5	-44
40–44	72	44	28	117	46	71	-45	-2	-43
45–49	48	26	22	68	37	31	-20	-11	-9
50–54	32	22	10	37	13	24	-5	9	-14
55–59	42	27	15	37	20	17	5	7	-2
60–64	46	28	18	31	14	17	15	14	1
65 lat i więcej and more	65	44	21	20	9	11	45	35	10

TABL. 29(76). **REZYDENCI** ^a
 Stan w dniu 31 XII
 USUAL RESIDENCE POPULATION ^a
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M w tys.	2878,1	2864,6	2866,2	2865,4	T O T A L in thous.
mężczyźni w tys.	1385,3	1378,6	1379,4	1378,9	males in thous
kobiety: w tysiącach	1492,8	1486,0	1486,9	1486,5	females: in thousands
na 100 mężczyzn.....	108	108	108	108	per 100 males
Miasta: w tysiącach	2011,7	1979,9	1975,3	1970,0	Urban areas: in thousands
w % ogółu ludności rezydującej.....	69,9	69,1	68,9	68,8	in % of total usual residence population
Wieś: w tysiącach	866,4	884,7	891,0	895,3	Rural areas: in thousands
w % ogółu ludności rezydującej.....	30,1	30,9	31,1	31,2	in % of total usual residence population

a Patrz uwagi ogólne, ust. 12 na str. 101.

a See general notes, item 12 on page 101.

TABL. 30(77). REZYDENCI^a W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM

Stan w dniu 31 XII

WORKING AND NON-WORKING AGE USUAL RESIDENCE POPULATION^a

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w tys. in thous.				
O G Ó Ł E M	2878,1	2864,6	2866,2	2865,4	T O T A L
W wieku przedprodukcyjnym	502,7	482,1	483,6	486,8	Pre-working age
Miasta	325,5	312,9	314,0	316,3	Urban areas
mężczyźni	166,5	160,3	160,8	162,1	males
kobiety	159,0	152,6	153,2	154,3	females
Wieś	177,2	169,2	169,5	170,5	Rural areas
mężczyźni	90,8	86,9	87,2	87,5	males
kobiety	86,4	82,3	82,4	82,9	females
W wieku produkcyjnym	1882,5	1790,2	1769,0	1745,2	Working age
w tym w wieku mobilnym .	1132,6	1120,8	1112,7	1101,2	of which of mobility age
Miasta	1315,7	1220,9	1200,2	1179,3	Urban areas
mężczyźni	681,5	642,7	632,7	622,3	males
w tym w wieku mobilnym	395,3	384,6	380,4	375,1	of which of mobility age
kobiety	634,1	578,2	567,5	556,9	females
w tym w wieku mobilnym	388,1	377,9	373,9	369,3	of which of mobility age
Wieś	566,8	569,3	568,8	565,9	Rural areas
mężczyźni	305,9	308,9	308,9	307,5	males
w tym w wieku mobilnym	180,6	184,8	184,7	183,9	of which of mobility age
kobiety	260,9	260,3	259,9	258,4	females
w tym w wieku mobilnym	168,6	173,5	173,7	173,0	of which of mobility age
W wieku poprodukcyjnym	492,9	592,3	613,7	633,4	Post-working age
Miasta	370,5	446,1	461,0	474,4	Urban areas
mężczyźni	105,8	134,5	141,4	147,8	males
kobiety	264,8	311,6	319,7	326,6	females
Wieś	122,4	146,2	152,7	159,0	Rural areas
mężczyźni	34,7	45,3	48,3	51,6	males
kobiety	87,7	100,9	104,3	107,4	females

a Patrz uwagi ogólne, ust. 12 na str. 101.

a See general notes, item 12 on page 101.

TABL. 31(78). **KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE**^a
Stan w dniu 31 XII
CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017
	jednostki kościelne ^b church units ^b				duchowni clergy				wierni, wyznawcy adherents, faithful			
Kościół Katolicki Catholic Church												
Kościół Rzymskokatolicki ^c	725	730	728	728	1876	1927	1932	1877	2558120	2441091	2296387	2291184
Kościół Greckokatolicki ^d	16 ^e	56	56	58	-	30	31	32	-	25000	25000	25000
Starokatolickie Old Catholic												
Kościół Polskokatolicki	8	7	7	7	9	7	6	6	966	1250	1150	1100
Kościół Starokatolicki	2	2 ^f	1	2	2	1 ^f	1	5	600	70 ^f	30	104
Kościół Starokatolicki Mariawitów	-	-	-	-	-	-	-	-	7	4 ^f	4	4
Prawosławne Orthodox												
Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny ^g	42	43	43	44	38	44	40	40	40700	40700	40700	40700
Protestantkie i tradycji protestanckiej Protestant and Prote- stant-tradition												
Kościół Zielonoświątkowy	30	34	34	34	41	52	53	53	3031	3229	3080	3067
Kościół Ewangelicko- Augsburski ^h	16 ⁱ	16	12	12	17 ⁱ	17	12	12	2672 ⁱ	2442	1634	1670
Kościół Adwentystów Dnia Siódmego	12	11	12	12	3	4	4	4	841	812	824	815
Kościół Chrześcijan Baptystów	8	9	11 ^j	9	6	38	6 ^j	6	628	626	691 ^j	622
Kościół Boży w Chrystu- sie	6	7	8	7	35	15	18	15	556	626	638	638
Nowoapostolski Kościół w Polsce	3	3	3	3	6	8	7	7	536	585	607	618
Kościół Chrystusowy w RP ^k	1 ^l	2	2	3	4 ^l	26	22	43	130 ^l	455	487	756
Wspólnota Unitarian Universalistów ^m	3	.	.	.	3	5	5	5	257	200	200	200
Kościół Chrystusowy	1 ⁿ	2 ^o	2 ^o	2	1 ⁿ	1 ^o	1 ^o	1	35 ⁿ	198 ^o	198 ^o	198
Centrum Chrześcijańskie „Kanaan”	4	4 ^f	4	7	12	12 ^f	12	8	176	192 ^f	185	182
Wspólnota chrześcijańska „Wrocław dla Jezusa” ^p	1	1	1	1	28	28	28	28	180	180	180	180
Kościół Wolnych Chrze- ścijan w RP	2	2	2	2	6	6	6	6	111	134	139	156
Kościół Ewangelicko- Metodystyczny	4	3	3	3	2	2	2	2	112	112	112	112
Świecki Ruch Misyjny „Epifania”	3	3 ^f	3	4	26	21 ^f	20	18	94	81 ^f	80	88
Kościół Ewangelicko- Reformowany	2	2	-	2	-	-	-	-	70	70	68	68
Zrzeszenie Wolnych Badaczy Pisma Święte- go	3	3	3	3	10	8	9	9	59	47	51	48

a Uszeregowane malejąco według liczby wiernych, wyznawców. b Obejmują m.in.: parafie, zbory, gminy wyznaniowe, ośrodki. c-j Dane dotyczą: c – diecezji wrocławskiej, legnickiej, świdnickiej, d – diecezji wrocławsko-gdańskiej, e – dekanatu wrocławskiego, f – 2014 r., g – diecezji wrocławsko-szczecińskiej, h – diecezji wrocławskiej, i – 2009 r., j – dane dotyczą okręgu dolnośląskiego. k W 2010 r. – Wspólnota Kościołów Chrystusowych w RP. l-p Dane dotyczą: l – 2008 r., m – całego kraju, n – 2006 r., o – 2012 r., p – 2010 r.

a Listed by the decreasing number of adherents and faithful. b Including: among others, parishes, congregations, religious communities, centres. c-j Data concern: c – dioceses wrocławska, legnicka, świdnicka, d – diocese wrocławsko-gdańska, e – decanate wrocławski, f – 2014, g – diocese wrocławsko-szczecińska, h – diocese wrocławska, i – 2009, j – data concern dolnośląski centre. k In 2010 – Wspólnota Kościołów Chrystusowych in RP. l-p Data concern: l – 2008, m – all country, n – 2006, o – 2012, p – 2010.

TABL. 31(78). **KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE^a (dok.)**
Stan w dniu 31 XII
CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS^a (cont.)
As of 31 XII

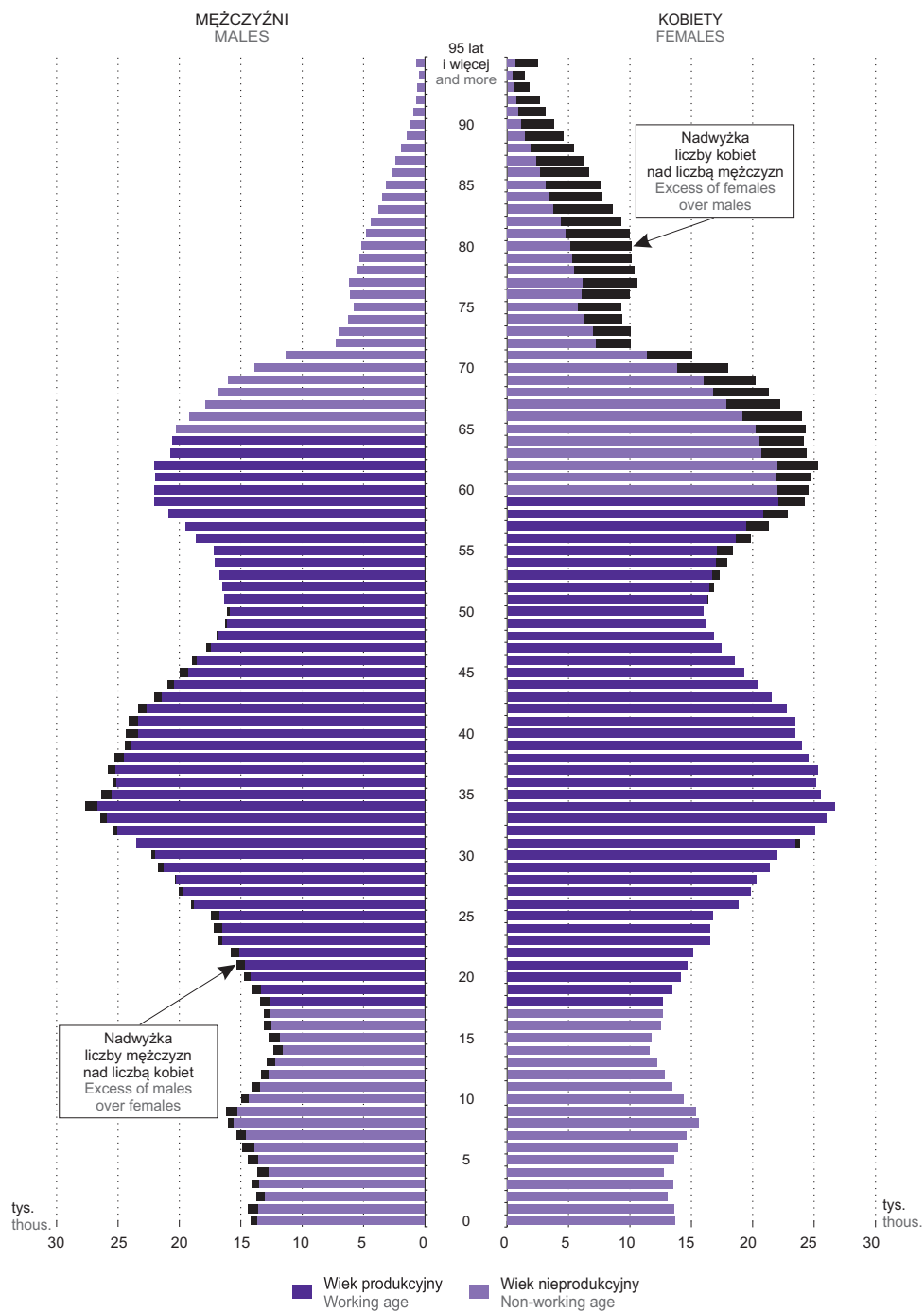
WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017
	jednostki kościelne ^b church units ^b				duchowni clergy				wierni, wyznawcy adherents, faithful			
Protestantkie i tradycji protestanckiej (dok.) Protestant and Protestant- tradition (cont.)												
Ewangeliczna Wspólnota Zielonoświątkowa	1	1	1	1	3	4	1	5	22	42	46	44
Kościół Chrześcijan Wiary Ewangelicznej	4	4	4	4	3	3	3	4	32	40	40	40
Stowarzyszenie Badaczy Pisma Świętego	3	3	3	3	5	3	2	4	29	31	30	27
Kościół Chrześcijan Dnia Sobot- niego	1	1	1	1	1	1	1	1	20	20	20	21
Zbór Stanowczych Chrześcijan ...	-	-	-	-	1	1	1	1	10	17	16	16
Kościół Ewangelicznych Chrze- ścijan	1	1 ^o	-	-	1	1 ^o	-	-	10	5 ^o	-	-
Dalekiego Wschodu Far Eastern Religions												
Międzynarodowe Towarzystwo Świadomości Kryszny	.	4	4	2	.	124	128	130	.	1008	1026	1030
Misja Buddyjska Trzy Schro- nienia w Polsce ^l	3	3	3	3	3	3	3	3	350	350	350	350
Związek Buddyjski Bencien Karma Kamtżang ^q	1	1	2	2	-	-	1	0	195	205	235	230
Instytut Wiedzy o Tożsamości „Misja Czaitanii”	-	-	1	1	7	7	4	4	53	55	60	60
„Wspólnota Bez Bram” Mumon- Kai Związek Buddyjski Zen Rinzaj ^m	2	2	2	2	13	13	13	13	53	53	53	53
Związek buddyjski „Kanzeon”	1	1 ^s	1	-	1	2 ^s	1	1	30	19 ^s	25	25
Związek Buddyjski Khordong ...	.	1 ^w	1 ^w	1 ^w	.	8 ^w	8 ^w	8 ^w	.	20 ^w	20 ^w	20 ^w
Związek Buddystów Zen „Bodhidharma”	1	1	1	1	3	2	2	2	10	15	15	15
Inne Others												
Związek Wyznania Świadców Jehowy	184	135	132	132	-	-	-	881	13467	12711	12484	12267
Liga Muzułmańska w RP	1	1 ^s	1 ^s	1	3	3 ^s	3 ^s	3	700	700 ^s	700 ^s	700 ^s
Związek taoistów „Tao Te King” ^m	2	2	2	2	10	10	10	10	200	200	200	200
Kościół Jezusa Chrystusa Świętych Dni Ostatnich (Mormoni)	1	1 ^f	2	2	26	7 ^f	8	9	130	156 ^f	148	150
Zachodniostowiański związek wyznaniowy „Słowiańska Wiara”	2	1 ^f	1	1	4	8 ^f	4	4	60	80 ^f	100	100
Karański Związek Religijny	1	1	1 ^t	1 ^{bx}	-	-	-	-	50	45	44 ^t	44 ^{bx}
Unia Ewangelikalna w RP	1	1	1	1	4	3	3	3	38	38	38	38
Lectorium Rosicrucianum ^u	1	1	1	1	-	-	-	-	20	91	85	81

a Uszeregowane malejąco według liczby wiernych, wyznawców. b Obejmują m.in.: parafie, zbory, gminy wyznaniowe, ośrodki. f Dane dotyczą 2014 r. l-n Dane dotyczą: l – 2008 r., m – całego kraju, o – 2012 r. q W 2010 r. – Związek Buddyjski Karma Kamtżang. r-u Dane dotyczą: r – 2005 r., s – 2013 r., t – gminy wyznaniowej Wrocław, u – Centrum Wrocław, w – 2011, x – 2016.

a Listed by the decreasing number of adherents and faithful. b Including: among others, parishes, congregations, religious communities, centres. f Data concern 2014. l-n Data concern: l – 2008, m – all country, n – 2012, o – 2012. q In year 2010 – Związek Buddyjski Karma Kamtżang. r-u Data concern: r – 2005, s – 2013, t – religious community Wrocław, u – Centrum Wrocław, w – 2011, x – 2016.

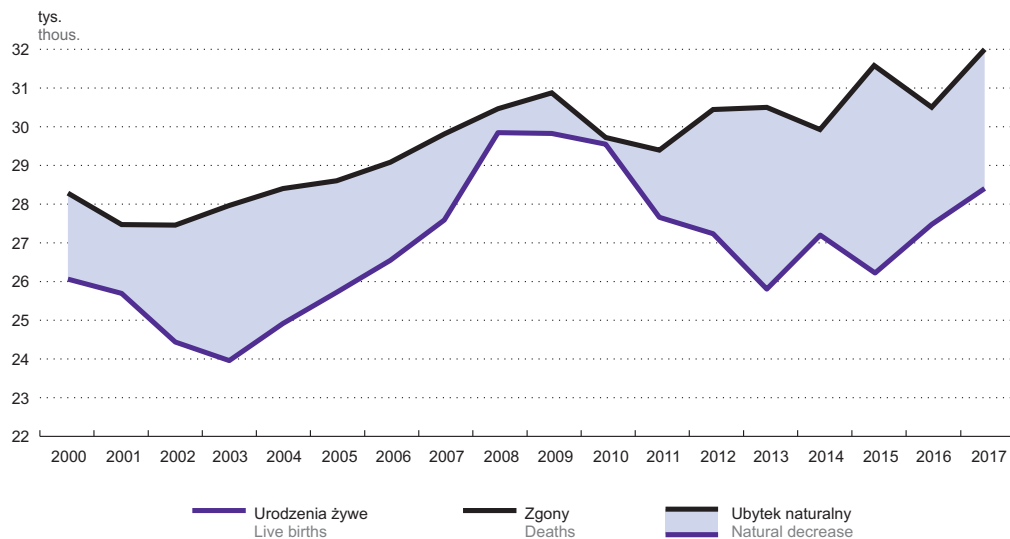
LUDNOŚĆ WEDŁUG PŁCI I WIEKU W 2017 R.
Stan w dniu 31 XII

POPULATION BY SEX AND AGE IN 2017
As of 31 XII

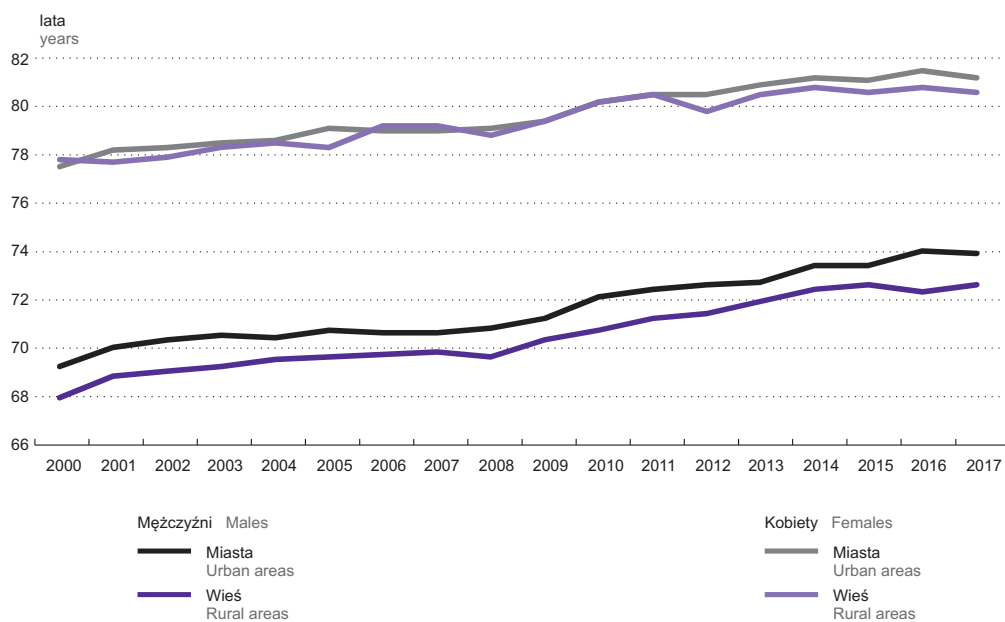
RUCH NATURALNY LUDNOŚCI

VITAL STATISTICS

PRZECIĘTNA LICZBA LAT DALESZEGO TRWANIA ŻYCIA DLA OSÓB W WIEKU 0 LAT

LIFE EXPECTANCY AT 0 AGE

Uwagi ogólne

Aktywność ekonomiczna ludności

1. Dane o **aktywności ekonomicznej ludności** obejmują **osoby w wieku 15 lat i więcej** będące członkami gospodarstw domowych i prezentowane są na podstawie reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)** - tabl. 1–2. Badanie prowadzone jest metodą obserwacji ciągłej, tj. aktywność ekonomiczną ludności bada się w każdym tygodniu w ciągu całego kwartału; badanie nie obejmuje osób bezdomnych oraz nieobecnych w gospodarstwie domowym 12 miesięcy i więcej.

Wyniki BAEL zostały uogólnione w oparciu o bilanse ludności w wieku 15 lat i więcej przebywającej w gospodarstwach domowych.

2. Podstawowe kryterium podziału na aktywnych zawodowo i biernych zawodowo stanowi praca, tzn. fakt wykonywania, posiadania bądź poszukiwania pracy.

Do **aktywnych zawodowo** zaliczono osoby pracujące i bezrobotne:

- 1) **do pracujących** zaliczono osoby, które w badanym tygodniu:
 - wykonywały, przez co najmniej 1 godzinę, pracę przynoszącą zarobek lub dochód albo pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa w rolnictwie lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem,
 - formalnie miały pracę, ale jej nie wykonywały (np. z powodu choroby, urlopu, przerwy w działalności zakładu, trudnych warunków atmosferycznych), jeżeli przerwa w pracy wynosiła mniej niż 3 miesiące; jeżeli przerwa w pracy wynosiła ponad 3 miesiące, dodatkowym kryterium w przypadku pracowników najemnych (zatrudnieni na podstawie stosunku pracy oraz osoby wykonujące pracę nakładczą) był fakt otrzymywania co najmniej 50% dotychczasowego wynagrodzenia.

Podział na pracujących w pełnym i niepełnym wymiarze czasu pracy dokonany został na podstawie deklaracji osoby badanej w odniesieniu do głównego miejsca pracy.

- 2) za **bezrobotne** uznano osoby w wieku 15–74 lata, które spełniały jednocześnie trzy warunki:
 - w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi,

General notes

Economic activity of the population

1. The data on economic activity of population include persons aged 15 and more, members of households, and they are presented on the basis of the sample survey Labour Force Survey (LFS) - tables 1–2. The survey has been carried out with the appliance of the continuous observation method, i.e. economic activity of population is observed in each week during the whole quarter; the survey does not cover the homeless and persons absent in household for 12 months and more.

The LFS results have been generalized on the basis of population balances aged 15 and more living in households.

2. The main criterion in dividing the population into economically active and inactive is work, i.e. performing, holding or looking for work.

Economically active persons include employed and unemployed persons:

- 1) **employed** persons are persons who during the reference week:
 - performed, for at least 1 hour, any work providing earnings or income, or assisted (without wages or salaries) in maintaining a family-owned farm in agriculture or conducting a family-owned business outside agriculture,
 - formally had work but did not perform it (e.g., due to illness, vacation, a break in company activity, bad weather), if the break in work did not exceed 3 months; moreover, in the LFS there is accepted if the break in work exceeded 3 months, the additional criterion in case of employment as a paid employees (employees hired on the basis of an employment contract and outworkers) was the fact of receiving at least 50% of the hitherto remuneration.

Breakdown into full-time and part-time employed persons was made on the basis of a declaration of the surveyed person in reference to the main job.

- 2) **unemployed persons** are persons aged 15–74, who simultaneously fulfilled three conditions:
 - within the reference week were not employed,

- w ciągu 4 tygodni (wliczając jako ostatni tydzień badany) aktywnie poszukiwały pracy,
- były gotowe podjąć pracę w ciągu 2 tygodni następujących po tygodniu badanym.

Do bezrobotnych zaliczono także osoby, które znalazły pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie 3 miesięcy oraz były gotowe tę pracę podjąć.

Do **biernych zawodowo** zaliczono osoby, które nie zostały zakwalifikowane jako pracujące lub bezrobotne.

3. Współczynnik aktywności zawodowej obliczono jako udział aktywnych zawodowo (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Wskaźnik zatrudnienia obliczono jako udział pracujących (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Stopę bezrobocia obliczono jako udział bezrobotnych (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności aktywnej zawodowo (ogółem lub danej grupy).

Pracujący

1. Dane opracowano na podstawie sprawozdawczości oraz szacunków (m.in. w zakresie gospodarstw indywidualnych w rolnictwie).

2. Dane o **pracujących** dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód; do pracujących zalicza się:

- 1) osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie, wybór lub stosunek służbowy);
- 2) pracodawców i pracujących na własny rachunek, a mianowicie:
 - a) właścicieli, współwłaścicieli i dzierżawców gospodarstw indywidualnych w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin);
 - b) właścicieli i współwłaścicieli (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin; z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce) podmiotów prowadzących działalność gospodarczą poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie,
 - c) inne osoby pracujące na własny rachunek, np. osoby wykonujące wolne zawody;
- 3) osoby wykonujące pracę nakładczą;
- 4) agentów;
- 5) członków spółdzielni produkcji rolniczej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni powstałych na ich bazie oraz spółdzielni kółek rolniczych);
- 6) duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.

3. Pełnozatrudnieni są to osoby zatrudnione w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zakładzie pracy lub na danym stanowisku pracy, w tym również osoby, które zgodnie z obo-

- within a four week period (the last week being the reference week) actively sought work,
- were available for work within a fortnight period after the reference week.

The unemployed also include persons who have found work and were waiting to begin it within a 3-month period as well as persons who were available for that work.

Economically inactive persons are persons who are not classified as employed or unemployed.

3. The activity rate is calculated as the share of economically active persons (total or in a given group) in the population aged 15 and more (total or in a given group).

The employment rate is calculated as the share of the employed persons (total or in a given group) in the population aged 15 and more (total or in a given group).

The unemployment rate is calculated as the share of unemployed persons (total or in a given group) in the economically active population (total or in a given group).

Employment

1. Data were compiled on the basis of reports as well as estimates (i.e. in regard to private farms in agriculture).

2. Data regarding **employment** concern persons performing work providing earnings or income and include:

- 1) employees hired on the basis of an employment contract (labour contract, posting, appointment, election or service relation);
- 2) employers and own-account workers, i.e.:
 - a) owners, co-owners, and leaseholders of private farms in agriculture (including contributing family workers);
 - b) owners and co-owners (including contributing family workers; excluding partners in companies who do not work in them) of entities conducting economic activity excluding private farms in agriculture,
 - c) other self-employed persons, e.g. persons practising learned professions;
- 3) outworkers;
- 4) agents;
- 5) members of agricultural production co-operatives (agricultural producers' co-operatives and co-operatives established on their basis as well as agricultural farmers' cooperatives);
- 6) clergy fulfilling priestly obligations.

3. Full-time paid employees are employed persons on a full-time basis, as defined by a given company or for a given position, as well as per-

wiązującymi przepisami pracują w skróconym czasie pracy, np. z tytułu warunków szkodliwych dla zdrowia lub przedłużonym czasie pracy, np. dozory mienia.

Niepełnozatrudnieni są to osoby, które zgodnie z umową o pracę pracują stale w niepełnym wymiarze czasu pracy. Niepełnozatrudnieni w głównym miejscu pracy są to osoby, które oświadczyły, że dany zakład jest ich głównym miejscem pracy.

Dane dotyczące **pracujących według stanu w dniu 31 XII** podano bez przeliczenia niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych, przy przyjęciu zasady jednorazowego ujmowania tych osób w **głównym miejscu pracy**.

4. Dane dotyczące pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie według stanu w dniu 31 XII wyszacowano na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2010.

Do pracujących w gospodarstwach indywidualnych zaliczono osoby pracujące w gospodarstwach prowadzących działalność rolniczą, tj. wszystkich pracujących niezależnie od powierzchni użytków rolnych oraz przeznaczenia produkcji rolniczej (razem z produkującymi wyłącznie lub głównie na własne potrzeby).

5. Dane o zatrudnionych na podstawie stosunku pracy dotyczą:

- 1) **zatrudnionych według stanu w dniu 31 XII** osób pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w głównym miejscu pracy bez przeliczania na pełnozatrudnionych;
- 2) **przeciętnego zatrudnienia** pracowników pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

6. Do **osób wykonujących pracę nakładczą** zalicza się osoby, z którymi zawarto umowę o wykonanie określonych czynności na rzecz jednostki zlecającej pracę poza jej terenem.

7. Do **agentów** zaliczono osoby, z którymi zawarto umowę agencyjną lub umowę na warunkach zlecenia o prowadzenie placówek, których przedmiot działalności został określony w umowie.

Agenci pracujący na podstawie umów agencyjnych otrzymują wynagrodzenia agencyjno-prowizyjne w formie prowizji od obrotów (wynagrodzenie tych osób jest uzależnione od wartości dokonywanych transakcji lub wartości wykonywanych usług).

Agenci prowadzący placówki na podstawie umowy na warunkach zlecenia przejmują pełne wpływy uzyskane z działalności placówek i zobowiązani są uiszczać na rzecz zleceniodawcy zryczałtowaną odpłatność ustaloną w kwocie lub wskaźnikiem procentowym od obrotu.

8. Dane grupowane według sekcji PKD 2007 opracowano **metodą przedsiębiorstw**.

W tabl. 3 dane prezentowane są według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.

sons who, in accordance with regulations, work a shortened work-time period, e.g. due to hazardous conditions, or a longer work-time period, e.g. property caretaker.

Part-time paid employees are persons who, in accordance with labour contracts, regularly work on a part-time basis. Part-time paid employees in the main workplace are persons who declared that the given workplace is their main workplace.

Data concerning **employment as of 31 XII** are presented without converting part-time paid employees into full-time paid employees, each person being listed once according to the **main job**.

4. Data concerning employed persons on private farms in agriculture as of 31 XII were estimated on the basis of the Agricultural Census 2010.

The following employed persons on private farms conducting agricultural activity are included in the group of employed persons on private farms, i.e. the whole number of employed persons independently from area of agricultural land as well as from destination of agricultural output (including producing exclusively or mainly for their own needs).

5. Data regarding employees hired on the basis of employment contracts concern:

- 1) **the employment as of 31 XII** of full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) as well as part-time paid employees in the main job without converting them into full-time paid employees;
- 2) **the average paid employment** – full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) as well as part-time paid employees in terms of full-time paid employees.

6. **Outworkers** are persons who are bound by a contract defining the scope of activity to be performed for the entity providing the work and which is performed outside its facilities.

7. **Agents** are persons who are bound by agency agreements or by order agreements for managing entities, the scope of activity of which is described in the agreement.

Agents employed on the basis of agency agreements receive agency and commission wages and salaries in the form of sales commission (wages and salaries of these persons are depend on the value of transactions conducted or on the value of services rendered).

Agents managing entities on the basis of order agreements receive all income obtained from entity activity and are obligated to pay the contractor a lump-sum payment established either as a defined sum or as a percentage of turnover.

8. Data grouped according to sections of the NACE rev. 2 were compiled using the **enterprise method**.

In table 3 data are presented by actual workplace of employed and kind of activity.

9. Informacje o **ruchu zatrudnionych** dotyczą pełnozatrudnionych oraz od 2009 r. sezonowych i zatrudnionych dorywczo. Dane te dotyczą **liczby przyjęć do pracy i zwolnień z pracy**, a nie liczby osób. Liczba przyjęć do pracy oraz zwolnień z pracy może być wyższa od liczby osób, ponieważ jedna osoba może kilkakrotnie zmienić pracę w ciągu roku.

Do liczby przyjętych do pracy zaliczono osoby podejmujące pracę po raz pierwszy i kolejny. Do liczby zwolnionych z pracy zaliczono osoby, z którymi rozwiązano umowę o pracę w drodze wypowiedzenia przez pracownika lub zakład pracy (łącznie ze zwolnieniami grupowymi), osoby, które przeniesiono na emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy, osoby, które porzuciły pracę, a także – ze względów ewidencyjnych – osoby zmarłe. Ponadto do liczby przyjętych do pracy lub zwolnionych z pracy zaliczono osoby przeniesione służbowo lub przyjęte z innego zakładu pracy na podstawie porozumienia między podmiotami, a także osoby powracające do pracy i odchodzące z pracy na urlopy wychowawcze, bezpłatne i rehabilitację.

Dane nie obejmują podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

Współczynnik przyjęć (zwolnień) obliczono jako stosunek liczby przyjęć pomniejszonej o liczbę osób powracających do pracy z urlopów wychowawczych (lub liczby zwolnień pomniejszonej o liczbę osób, które otrzymały urlopy wychowawcze) w roku badanym do liczby pełnozatrudnionych według stanu w dniu 31 XII z roku poprzedzającego rok badany.

10. **Wolne miejsca pracy** to miejsca pracy powstałe w wyniku ruchu zatrudnionych bądź nowo utworzone, w stosunku do których spełnione zostały jednocześnie trzy warunki:

- 1) miejsca pracy w dniu sprawozdawczym były faktycznie nieobsadzone,
- 2) pracodawca czynił starania, aby znaleźć osoby chętne do podjęcia pracy,
- 3) w przypadku znalezienia właściwych kandydatów, pracodawca byłby gotów do natychmiastowego przyjęcia tych osób.

11. **Nowo utworzone miejsca pracy** to miejsca pracy powstałe w wyniku zmian organizacyjnych, rozszerzenia lub zmiany profilu działalności oraz wszystkie miejsca pracy w jednostkach nowo powstałych.

9. Information regarding **labour turnover** concerns full-time paid employees as well as since 2009 seasonal and temporary employees. These data concern **the number of hires and the number of terminations** and not the number of persons. The number of hires and terminations may be greater than the number of persons as one person may change work several times within a year.

Hired persons are persons starting work for the first or a subsequent time. Terminated persons are persons with whom work contracts have been dissolved upon the wish of either the employee or the employer (including group dismissals), persons, who have retired or been granted a pension due to an inability to work, persons who have left work as well as – for record-keeping purposes – persons, who have died. Moreover, persons hired or terminated include persons transferred on the basis of inter-entities agreements as well as persons returning to and leaving work within the framework of child-care and un-paid vacation and rehabilitation.

Data do not include economic entities employing less than 9 persons.

The hire (termination) rate is calculated as the ratio of the number of hires less the number of persons returning to work from child-care leaves (or the number of terminations less the number of persons granted child-care leaves) during a surveyed year to the number of full-time paid employees as of 31 XII from the year preceding the surveyed year.

10. **Vacancies** are positions or jobs unoccupied due to labour turnover or newly created ones that simultaneously meet the following three conditions:

- 1) the positions and jobs were actually unoccupied on the survey day,
- 2) the employer made efforts to find people willing to take up the job,
- 3) if adequate candidates were found to occupy the vacancies, the employer would readily take them in.

11. **Newly created jobs** are the jobs created in the course of organizational changes, expanding or changing business profile, and all jobs in the newly established units.

Bezrobocie

1. Dane o **bezrobotnych zarejestrowanych**, obejmują osoby, które zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 VI 2004 r. (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 1065, z późniejszymi zmianami), określone są jako bezrobotne.

Unemployment

1. Data regarding **registered unemployed persons** include persons who, in accordance with the Law dated 20 IV 2004 on Promoting Employment and Labour Market Institutions, in force since 1 VI 2004 (uniform text Journal of Laws 2017 item 1065, with later amendments), are classified as unemployed..

Pod pojęciem **bezrobotnego** należy rozumieć osobę, która ukończyła 18 lat, a nie osiągnęła wieku emerytalnego, jest osobą niezatrudnioną i niewykonyującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy (bądź jeśli jest osobą niepełnosprawną – zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), nieuczącą się w szkole, z wyjątkiem szkół dla dorosłych (lub przystępującą do egzaminu eksternistycznego z zakresu tej szkoły) lub szkół wyższych w systemie studiów niestacjonarnych, zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy oraz poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, z dodatkowymi wyłączeniami dotyczącymi źródeł dochodów, zapisanymi w ustawie.

2. Długotrwale bezrobotni zarejestrowani są to osoby pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych w miejscu pracy.

3. Stopę bezrobocia rejestrowanego oblicza się jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

4. Informacje o wydatkach Funduszu Pracy podaje się zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 VI 2004 r. (tekst jednolity: Dz. U. z 2016 r. poz. 645, z późn. zm.).

Warunki pracy

1. Informacje o wypadkach przy pracy obejmują wszystkie wypadki przy pracy, jak również wypadki traktowane na równi z wypadkami przy pracy niezależnie od tego, czy wykazana została niezdolność do pracy. Informacje o wypadkach przy pracy w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego dotyczą tylko pracowników cywilnych.

Dane o wypadkach przy pracy, poza gospodarkami indywidualnymi w rolnictwie, uzyskiwane są ze statystycznej karty wypadku przy pracy (Z-KW).

Wypadki przy pracy w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie opracowano na podstawie sprawozdawczości Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS) i dotyczą tylko tych wypadków, z tytułu których przyznano w danym roku jednorazowe odszkodowania.

Za jeden wypadek przy pracy liczy się wypadek każdej pracującej osoby poszkodowanej w wypadku indywidualnym, jak również w wypadku zbiorowym.

An **unemployed person** is understood as a person who is at least 18 years old and has not reached the retirement age, is not employed and not performing any other kind of paid work who is capable of work and ready to take full-time employment obligatory for a given job or service (or in case he/she is a disabled person – capable and ready to take work comprising no less than a half of working time), not attending a school with the exception of schools for adults (or taking extra curriculum exam within the scope of this school programme exam) or tertiary schools in part-time programme, looking for employment or other kind of paid work and registered in a powiat labour office, appropriate for his/her permanent stay, with additional provisions concerning the sources of income, included in the mentioned law.

2. The registered long-term unemployed are persons remaining in the register rolls of the powiat labour office for the overall period of over 12 months during the last two years, excluding the periods of undergoing a traineeship and on a job occupational training of adults in the workplace.

3. The registered unemployment rate is calculated as the relation of the number of registered unemployed persons to the economically active civilian population, i.e., excluding persons in active military service as well as employees of budgetary units conducting activity within the scope of national defence and public safety.

4. Information concerning Labour Fund expenditures are given according to Law dated 20 IV 2004, on Promotion of Employment and Labour Market Institutions, in force since 1 VI 2004 (unified text: Journal of Laws 2016 item 645, with later amendments).

Working conditions

1. Information regarding accidents at work includes all accidents at work, as well as accidents treated equally to accidents at work, regardless of whether incapacity for work was indicated. Information regarding accidents at work in budgetary units conducting activity within the scope of national defence and public safety concerns only civilian employees.

Data regarding accidents at work, excluding private farms in agriculture, are obtained from statistical accidents at work (Z-KW).

Accidents at work on private farms in agriculture were compiled on the basis of reports of the Agricultural Social Insurance Fund (ASIF) and are related only to the accidents for which one-off compensations were granted in a given year.

Each accident, regardless whether the victim was injured during a single or multiple casualty incident, is counted as on accident at work.

2. Dane według sekcji i działów PKD 2007 opracowano **metodą jednostek lokalnych rodzaju działalności**.

3. Za **wypadek przy pracy** uważa się nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą:

- 1) podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności lub poleceń przełożonych oraz czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez polecenia;
- 2) w czasie pozostawania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.

Na równi z wypadkiem przy pracy, w zakresie uprawnienia do świadczeń określonych w ustawie o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, traktuje się wypadek, któremu pracownik uległ:

- w czasie podróży służbowej;
- podczas szkolenia w zakresie powszechnej samoobrony;
- przy wykonywaniu zadań zleconych przez działającą u pracodawcy organizację związkową.

Za **wypadek przy pracy uważa się również** nagłe zdarzenie, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w okresie ubezpieczenia wypadkowego podczas:

- 1) uprawiania sportu w trakcie zawodów i treningów przez osobę pobierającą stypendium sportowe;
- 2) wykonywania odpłatnie pracy w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania;
- 3) pełnienia mandatu posła lub senatora, pobierającego uposażenie;
- 4) sprawowania mandatu posła do Parlamentu Europejskiego wybranego w Rzeczypospolitej Polskiej;
- 5) odbywania – na podstawie skierowania wydane go przez powiatowy urząd pracy – szkolenia lub stażu związanego z pobieraniem przez absolwenta stypendium;
- 6) wykonywania przez członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej, spółdzielni kółek rolniczych oraz przez inną osobę traktowaną na równi z członkiem spółdzielni, pracy na rzecz tych spółdzielni;
- 7) wykonywania lub współpracy przy wykonywaniu pracy na podstawie umowy agencyjnej, umowyzleczenia lub umowy o świadczenie usług;
- 8) wykonywania zwykłych czynności związanych z prowadzeniem lub współpracą przy prowadzeniu działalności pozarolniczej;
- 9) wykonywania przez osobę duchowną czynności religijnych lub czynności związanych z powierzonymi funkcjami duszpasterskimi lub zakonnymi;
- 10) odbywania zastępczych form służby wojskowej;
- 11) nauki w Krajowej Szkole Administracji Publicznej przez słuchaczy pobierających stypendium.

2. Data according to sections and divisions of the PKD 2007/NACE Rev. 2 were compiled using the **local kind-of-activity unit method**.

3. Accident at work is understood as a sudden event, leading to injury or death caused by external reason which in connection with work:

- 1) during or in connection with performance of ordinary activities or instructions by the employee and activities for the employers, even without instructions;
- 2) when the employee remains at the disposal of the employer on the way between the seat of the employer and the place of performing the obligation arising from the employment relationship.

Every **accident** is treated **equally to accident at work**, as regards entitlement to benefits defined in the law on social insurance against accidents at work and occupational diseases if the employee had such accident:

- during a business trip;
- during training within the scope of national self-defence,;
- when performing tasks ordered by trade union organisations functioning at the employer's.

Accident at work is also understood as a sudden incident, causing injury or death, which happened within the term of accident insurance in the course of:

- 1) practising sports during competitions and training by a person receiving sport scholarship;
- 2) performance of paid work serving the sentence of imprisonment or temporary detentions;
- 3) exercising a mandate by members of parliament or senate who receive salaries;
- 4) serving a mandate of the European Parliament member elected in the Republic of Poland;
- 5) doing – on the basis of appointment issues by powiat labour office or other supervising entity – training or internship connected with a scholarship received by school-leavers;
- 6) performance of work, by members of agricultural producers' cooperatives, agricultural farmers' cooperatives and by other persons treated equally to members of a cooperatives, for the benefit of these cooperatives;
- 7) performance or cooperation in performance of work on the basis of agency agreements contracts of mandate or contracts of services;
- 8) performance of typical activities—related to running, or cooperation in running, a non-agricultural economic activity;
- 9) performance of religious activities or activities connected with entrusted pastoral or monastic functions by clergymen;
- 10) serving supplementary forms of military service;
- 11) education of students receiving scholarship at the National School of Public Administration.

4. Za ciężki wypadek przy pracy uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiło ciężkie uszkodzenie ciała, a mianowicie: utrata wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia lub inne uszkodzenie ciała albo rozstrój zdrowia, naruszające podstawowe funkcje organizmu, a także choroba nieuleczalna lub zagrażająca życiu, trwała choroba psychiczna, trwała, całkowita lub znaczna niezdolność do pracy w zawodzie albo trwale poważne zeszpecenie lub zniekształcenie ciała.

5. Za śmiertelny wypadek przy pracy uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiła śmierć osoby poszkodowanej na miejscu wypadku lub w okresie 6 miesięcy od chwili wypadku.

6. Wypadki przy pracy klasyfikuje się m.in. według **wydarzeń** je powodujących (określających rodzaj kontaktu człowieka z czynnikiem, który spowodował wypadek) oraz **przyczyn** wypadków (wszelkich braków i nieprawidłowości związanych z czynnikami materialnymi, z organizacją pracy, z nieprawidłowym zachowaniem się pracownika). Każdy wypadek przy pracy jest wynikiem jednego wydarzenia, ale najczęściej kilku przyczyn, w związku z tym suma przyczyn jest większa od ogólnej liczby wypadków. Wydarzenia powodujące urazy pogrupowano zgodnie z zaleceniami EUROSTAT-u.

7. Wskaźnik wypadkowości jest to liczba osób poszkodowanych przypadających na 1000 pracujących; do obliczenia wskaźnika przyjęto przeciętną liczbę pracujących obliczoną jako średnia arytmetyczna 2 stanów w dniu 31 XII, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego.

8. Informacje o zatrudnionych w warunkach zagrożenia czynnikami szkodliwymi dla zdrowia opracowano na podstawie sprawozdawczości; przy czym dane:

1) dane obejmują zatrudnionych w podmiotach o liczbie pracujących powyżej 9 osób, zaliczanych do sekcji: „Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo” (bez: gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, łowiectwa i pozyskiwania zwierząt łownych, włączając działalność usługową oraz rybołówstwa w wodach morskich); „Górnictwo i wydobywanie”; „Przetwórstwo przemysłowe”; „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych”; „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”; „Budownictwo” (bez realizacji projektów budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków); „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”; „Transport i gospodarka magazynowa”; „Informacja i komunikacja” (bez: działalności związanej z produkcją filmów, nagrań wideo, programów telewizyjnych, nagrań dźwiękowych i muzycznych oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie informacji); „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna” (w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych oraz działalności weterynaryjnej); działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (w zakresie wynajmu

4. Serious accident at work is an accident which results in serious bodily harm, i.e.: loss of sight, hearing, speech, ability to procreate, other bodily harm or health-related problems disrupting primary bodily functions or resulting in incurable and life-threatening diseases, permanent mental illness, a permanent, total or significant incapacity for work in the occupation, or a permanent significant disfigurement or distortion of the body.

5. A Fatal accident at work is an accident which leads to the death of a victim at the site of the accident or within 6 months of the accident.

6. Accidents at work are classified, i.e., according to **contact-mode of injury** (describing the type of contact of the victim with the factor which caused the accident) as well as according to their **causes** (all shortcomings and irregularities connected with material agents, organisation of work, incorrect employee's action). Each accident at work is the result of a single event, but frequently the result of several causes, thus the sum of causes is greater than the total number of accidents. Contact-modes of injury have been grouped according to the EUROSTAT recommendations.

7. Incidence ratio is the number of persons injured per 1000 persons employed. To calculate the ratio, the average number of working persons was assumed, expressed as an arithmetic mean for two consecutive years, as of 31 XII, i.e. from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year.

8. Information regarding persons working in hazardous conditions caused by factors harmful to health is compiled on the basis of reports, wherein:

1) data concern persons employed by entities with the number of employees more than 9 persons, included in the sections: "Agriculture, forestry and fishing" (excluding: private farms in agriculture, hunting, trapping and related service activities as well as marine fishing); "Mining and quarrying"; "Manufacturing"; "Electricity, gas, steam and air conditioning supply"; "Water supply; sewerage, waste management and remediation activities"; "Construction" (excluding development of building projects); "Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles"; "Transportation and storage"; "Information and communication" (excluding: motion picture, video and television programme production, sound recording and music publishing activities as well as other information service activities); "Professional, scientific and technical activities" (in the scope of scientific research and development as well as veterinary activities); "Administrative and support service activities" (in the scope of rental and leasing activities; travel agency, tour operator as well as other reservation service and related activities and

- i dzierżawy, działalności organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie rezerwacji i działalności z nią związanej oraz pozostałego sprzątania); „Edukacja” (w zakresie szkół wyższych); „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna” (w zakresie opieki zdrowotnej); „Pozostała działalność usługowa” (w zakresie naprawy i konserwacji komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego);
- 2) dane dotyczą osób narażonych na działanie czynników związanych: ze środowiskiem pracy (substancje chemiczne, przemysłowe pyły zwiłkniające, hałas, wibracje, gorący lub zimny mikroklimat itp.), z uciążliwością pracy (wymuszona pozycja ciała, nadmierne obciążenie fizyczne itp.) oraz z czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi;
 - 3) do obliczenia wskaźnika na 1000 zatrudnionych przyjęto liczbę zatrudnionych na podstawie stosunku pracy według stanu w dniu 31 XII z roku badanego.

9. Ocena ryzyka zawodowego to kompleksowe oszacowanie kombinacji prawdopodobieństwa wystąpienia urazu ciała lub pogorszenia stanu zdrowia i ich ciężkości, w sytuacji zagrożenia, dokonywane w celu wyboru właściwych środków bezpieczeństwa.

10. Za chorobę zawodową uważa się chorobę, która została spowodowana działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy lub specyfiką wykonywanej pracy.

Choroby zawodowe prezentowane w tabl. 21(95) podaje się od 2009 r. zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 VI 2009 r. (tekst jednolity Dz. U. 2013 poz. 1367).

Do obliczenia wskaźnika na 100 tys. zatrudnionych przyjęto liczbę zatrudnionych na podstawie stosunku pracy według stanu w dniu 31 XII z roku poprzedzającego rok badany.

other cleaning activities); "Education" (only tertiary education); "Human health and social work activities" (in the scope of human health activities); "Other service activities" (in the scope of repair of computers and personal and household goods);

- 2) data concern persons exposed to factors connected with the working environment (chemical substances, fibrosis-inducing industrial dusts, noise, vibrations, hot or cold microclimate, etc.), strenuous work conditions (forced body positioning, excessive physical exertion, etc.) as well as mechanical factors connected with particularly dangerous machinery;
- 3) the number of employees hired on the basis of an employment contract as of 31 XII from the surveyed year was assumed to calculate the ratio per 1000 paid employees.

9. Occupational risk assessment risk is a comprehensive estimation of the combination of probability of bodily injury or deterioration of health and their severity, occurring in an emergency situation. It is made in order to choose appropriate safety measures.

10. A disease is deemed an **occupational disease** if it has been caused by the health hazards occurring in the working environment or the nature of performed work.

Occupational diseases in table 21(95) have been reported since 2009 pursuant to the decree of the Council of Ministers, dated 30 VI 2009 (uniform text Journal of Laws 2013 item 1367).

The number of employees hired on the basis of an employment contract as of 31 XII from the year preceding the surveyed year was assumed to calculate the ratio per 100 thous. paid employees.

Aktywność ekonomiczna ludności

Economic activity of the population

TABL. 1(79). AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ – na podstawie BAEL
ECONOMIC ACTIVITY OF THE POPULATION AGED 15 AND MORE – on the LFS basis

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017				SPECIFICATION	
	przeciętne roczne annual averages				kwartały quarters				
					I	II	III		IV
LUDNOŚĆ w tys.	2357	2203	2319	2307	2309	2309	2305	2305	POPULATION in thous.
Mężczyźni	1120	1032	1102	1096	1097	1097	1095	1094	Men
Kobiety	1237	1171	1217	1211	1212	1212	1210	1210	Women
Aktywni zawodowo	1279	1217	1309	1295	1301	1295	1288	1295	Economically active persons
mężczyźni	708	667	723	708	702	705	712	711	men
kobiety	570	549	586	587	599	589	576	584	women
Pracujący	1134	1132	1237	1234	1238	1220	1226	1254	Employed persons
mężczyźni	629	622	684	679	671	671	682	693	men
kobiety	505	509	553	555	567	549	543	561	women
Bezrobotni ^a	145	85	71	60	63	75	63	42	Unemployed persons ^a
mężczyźni	80	45	38	28	31	34	30	18	men
kobiety	65	40	33	32	32	40	33	24	women
Bierni zawodowo	1079	986	1011	1012	1008	1014	1017	1009	Economically inactive persons
Mężczyźni	412	365	379	388	394	391	383	384	Men
Kobiety	666	621	631	624	614	623	634	626	Women
WSPÓŁCZYNNIK AKTYW- NOŚCI ZAWODOWEJ w %	54,3	55,2	56,4	56,1	56,3	56,1	55,9	56,2	ACTIVITY RATE in %
mężczyźni	63,2	64,6	65,6	64,6	64,0	64,3	65,0	65,0	men
kobiety	46,1	46,9	48,2	48,5	49,4	48,6	47,6	48,3	women
Miasta	54,5	55,3	55,8	56,0	55,8	55,6	55,5	57,1	Urban areas
Wieś	53,7	55,2	58,0	56,5	57,5	57,1	56,9	54,4	Rural areas
WSKAŹNIK ZATRUDNIENIA w %	48,1	51,4	53,3	53,5	53,6	52,8	53,2	54,4	EMPLOYMENT RATE in %
mężczyźni	56,2	60,3	62,1	62,0	61,2	61,2	62,3	63,3	men
kobiety	40,8	43,5	45,4	45,8	46,8	45,3	44,9	46,4	women
Miasta	48,4	51,3	52,7	53,8	53,0	53,2	53,4	55,4	Urban areas
Wieś	47,3	51,5	54,9	53,0	55,0	52,1	52,6	52,2	Rural areas
STOPA BEZROBOCIA w %	11,3	7,0	5,4	4,6	4,8	5,8	4,9	3,2	UNEMPLOYMENT RATE in %
mężczyźni	11,3	6,7	5,3	4,0	4,4	4,8	4,2	2,5	men
kobiety	11,4	7,3	5,6	5,5	5,3	6,8	5,7	4,1	women
Miasta	11,2	7,1	5,5	3,9	5,0	4,4	3,6	2,9	Urban areas
Wieś	11,7	6,7	5,3	6,2	4,4	8,8	7,3	4,1	Rural areas

a Osoby w wieku 15–74 lata.

a Persons aged 15–74.

TABL. 2(80). **AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG WIEKU ORAZ POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W IV KWARTALE 2017 R. – na podstawie BAEL**
 ECONOMIC ACTIVITY OF THE POPULATION AGED 15 AND MORE BY AGE AND EDUCATIONAL LEVEL IN IV QUARTER 2017 – on the LFS basis

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ludność Popula- tion	Aktywni zawodowo Economically active persons			Bierni zawo- dowo Eco- nomi- cally inactive persons	Współ- czynnik aktyw- ności zawo- dowej Activity rate	Wskaźnik zatrud- nienia Employ- ment rate	Stopa bezro- bocia Unem- ployment rate
		ogółem total	pracu- jący em- ployed	bezro- botni ^a unem- ployed ^a				
	w tys. in thous.					w % in %		
O G Ó Ł E M TOTAL	2305	1295	1254	42	1009	56,2	54,4	3,2
Według wieku: By age:								
w tym w wieku produkcyj- nym ^b of which at working age ^b	1618	1236	1195	41	382	76,4	73,9	3,3
15–24 lata	258	90	78	12	168	34,9	30,2	13,3
25–34	391	326	316	10	65	83,4	80,8	3,1
35–44	426	375	365	10	51	88,0	85,7	2,7
45–54	317	255	251	.	61	80,4	79,2	1,6
55 lat i więcej and more	912	249	243	6	663	27,3	26,6	2,4
Według poziomu wykształcenia: By educational level:								
Wyższe..... Tertiary	551	443	433	10	108	80,4	78,6	2,3
Policealne i średnie zawodowe Post-secondary and voca- tional secondary	580	361	352	9	218	62,2	60,7	2,5
Średnie ogólnokształcące..... General secondary	232	114	111	.	118	49,1	47,8	3,5
Zasadnicze zawodowe Basic vocational	570	318	301	17	252	55,8	52,8	5,3
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe Lower secondary, primary and incomplete primary	371	59	56	.	313	15,9	15,1	3,4

a Osoby w wieku 15–74 lata. b Mężczyźni 18–64 lata, kobiety 18–59 lat.

a Persons aged 15–74. b Men aged 18–64, women aged 18–59.

Pracujący Employment

TABL. 3(81). **PRACUJĄCY**^a
Stan w dniu 31 XII
EMPLOYED PERSONS^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym kobiety of which women	
O G Ó Ł E M	996960	1073014	1105595	1135462	536409	T O T A L
sektor publiczny	235758	215077	216598	214929	145323	public sector
sektor prywatny	761202	857937	888997	920533	391086	private sector
Rolnictwo ^b , leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	88169	88981	88899	88856	40622	Agriculture ^b , forestry and fishing
Przemysł	248851	263001	268309	274247	87880	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	201149	217357	222732	229360	81092	of which manufacturing
Budownictwo	65749	63169	65039	66821	7636	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	163182	161432	166378	171864	92250	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazynowa	50562	56126	61875	64453	14432	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	20472	23241	25479	26936	17145	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	18801	30468	33924	39690	12463	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	30357	30111	29676	30941	20613	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ ..	13789	15277	16331	16649	8980	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	36352	52733	56107	56565	29453	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	44773	56978	57550	60031	28128	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	46165	46773	46689	46503	30966	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	80019	83474	84673	85910	66754	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	63170	69116	70673	70816	57406	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	11585	12033	12380	12488	7420	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa	14964	20101	21613	22692	14261	Other service activities

a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. b Dla gospodarstw indywidualnych w rolnictwie dane szacunkowe; patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 128.

a By actual workplace and kind of activity. b For private farms in agriculture estimated data; see general notes, item 4 on page 128.

TABL. 4(82). **PRACUJĄCY^a WEDŁUG STATUSU ZATRUDNIENIA**
Stan w dniu 31 XII
EMPLOYED PERSONS^a BY EMPLOYMENT STATUS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	W tym Of which		SPECIFICATION	
		zatrudnieni na podstawie stosunku pracy employees hired on the basis of an employment contract	właściciele, współwła- ściciele i bezpłatnie pomagający członkowie rodzin owners, co- owners includ- ing contributing family workers		
OGÓŁEM	2010	675316	668432	5015	TOTAL
	2015	696146	689909	4614	
	2016	729725	724183	4195	
	2017	743223	737911	4117	
sektor publiczny	197655	197655	-	-	public sector
sektor prywatny	545568	540256	4117	4117	private sector
w tym:					of which:
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	8057	7304	98	98	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	228794	227653	1126	1126	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	191302	190185	1102	1102	of which manufacturing
Budownictwo	27010	26489	521	521	Construction
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ	88817	87724	1039	1039	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazyno- wa	23605	23251	354	354	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	20443	20255	188	188	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	17581	17549	32	32	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa	28339	27850	18	18	Financial and insurance activi- ties
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	9621	9596	25	25	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	22270	22094	176	176	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	72635	72531	104	104	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabez- pieczenia społeczne	45659	45659	-	-	Public administration and de- fence; compulsory social se- curity
Edukacja	80649	80402	247	247	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społecz- na	56959	56820	139	139	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	9830	9825	5	5	Arts, entertainment and recrea- tion
Pozostała działalność usługowa	2933	2888	45	45	Other service activities

a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

a Excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 5(83). PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE
AVERAGE PAID EMPLOYMENT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym podmioty o liczbie pracujących powyżej 9 osób ^a of which entities employing more than 9 persons ^a	
O G Ó Ł E M	750084	766479	788140	809670	692956	T O T A L
sektor publiczny	210788	190608	191020	190424	190424	public sector
sektor prywatny	539296	575871	597120	619246	502532	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	9680 ^b	9947 ^b	10008 ^b	10008 ^b	6407	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	221975	225672	229669	232503	218305	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	176497	188035	191694	195209	181914	of which manufacturing
Budownictwo	49030	41114	41833	41791	24790	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	110438	111536	112876	113480	80341	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazynowa	23669	27320	29042	29895	21775	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	17640	20458	20501	22069	16441	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	9458	15752	18263	19613	16576	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	27464	25910	26277	27453	25372	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	10406	11560	12225	12171	8895	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	23193	27082	29171	30319	20495	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	49121	56096	62152	71220	67260	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	46821	44617	44521	44163	44163	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	76698	75514	76363	78026	76891	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	57729	55489	56100	57127	53506	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	10055	9712	9811	9801	9212	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa	6707	8701	9331	10031	2527	Other service activities

^a Bez zatrudnionych za granicą. ^b Dla gospodarstw indywidualnych w rolnictwie dane szacunkowe; patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 128.

^a Excluding persons employed abroad. ^b For private farms in agriculture estimated data; see general notes, item 4 on page 128.

TABL. 6(84). PEŁNOZATRUDNIENI I NIEPEŁNOZATRUDNIENI ^a

Stan w dniu 31 XII

FULL- AND PART-TIME PAID EMPLOYMENT ^a

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Pełnozatrudnieni ^b Full-time paid employees ^b		Niepełnozatrudnieni Part-time paid employees		SPECIFICATION
	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	
O G Ó Ł E M 2010	609872	300336	58560	38868	T O T A L
2015	650150	333659	52128	34787	
2016	671234	342494	52949	35147	
2017	686971	346854	50940	34118	
sektor publiczny	181767	127092	15888	11080	public sector
sektor prywatny	505204	219762	35052	23038	private sector
w tym:					of which:
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	6262	1729	1042	744	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	222869	73138	4784	2297	Industry
w tym przetwórstwo przemy- słowe	185977	67812	4208	2055	of which manufacturing
Budownictwo	25296	3273	1193	439	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	80301	49523	7423	6161	Trade; repair of motor vehi- cles ^Δ
Transport i gospodarka maga- zynowa	22375	3558	876	254	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	14557	9852	5698	3526	Accommodation and cater- ing ^Δ
Informacja i komunikacja	16967	6093	582	292	Information and communi- cation
Działalność finansowa i ubez- pieczeniowa	25668	17700	2182	1498	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	8544	4776	1052	755	Real estate activities
Działalność profesjonalna, nau- kowa i techniczna	20960	11723	1134	738	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	65363	29511	7168	4565	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obro- na narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	43999	29293	1660	1041	Public administration and defence; compulsory so- cial security
Edukacja	69682	55630	10720	7717	Education
Opieka zdrowotna i pomoc spo- łeczna	53081	44799	3739	2863	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	8454	5188	1371	987	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa	2593	1068	295	230	Other service activities

^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób. ^b Od 2009 łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi do-
rywczco.

^a Excluding economic entities employing up to 9 persons. ^b Since 2009 including seasonal and temporary paid employees.

TABL. 7(85). **PRZYJĘCIA DO PRACY**^a
HIRES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z liczby ogółem Of total number				Współ- czynnik przyjęć w % Hire rate in %	
		kobiety women	podejm- jący pierwszą pracę persons starting work for the first time	poprzednio pracujący persons formerly employed	powraca- jący z ur- lopow wychowaw- czych persons returning from child- care lea- ves		
O G Ó Ł E M	2010	151524	66756	22178	77592	3235	24,7
T O T A L	2015	177224	84429	36285	100120	1827	27,9
	2016	190195	86513	25497	92922	1928	29,1
	2017	215438	99180	28259	140373	2281	32,1
sektor publiczny		30058	21030	2772	22571	502	16,7
public sector							
sektor prywatny		185380	78150	25487	117802	1779	37,7
private sector							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		955	283	102	502	#	16,5
Agriculture, forestry and fishing							
Przemysł		51360	16717	6011	32966	334	23,5
Industry							
w tym przetwórstwo przemysłowe		46960	16019	5663	29703	319	25,9
of which manufacturing							
Budownictwo		8397	862	686	5645	10	34,6
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ		24905	15428	5341	14169	714	29,9
Trade; repair of motor vehicles ^Δ							
Transport i gospodarka magazynowa		7392	990	386	5135	14	34,7
Transportation and storage							
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		6054	3722	1263	3020	61	45,0
Accommodation and catering ^Δ							
Informacja i komunikacja		4691	1689	788	2950	50	28,6
Information and communication							
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa		6780	4546	691	5102	422	25,5
Financial and insurance activities							
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		1467	777	113	1018	15	17,0
Real estate activities							
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		7089	3626	1034	4101	51	33,7
Professional, scientific and technical activities							
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		62545	24605	7751	41126	77	100,0
Administrative and support service activities							
Administracja publiczna i obrona na- rodowa; obowiązkowe zabezpiecze- nia społeczne		7114	4273	739	5532	186	16,0
Public administration and defence; compulsory social security							

^a Dane obejmują pełnozatrudnionych oraz sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

^a Data cover full-time paid employees as well seasonal and temporary paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 7(85). **PRZYJĘCIA DO PRACY**^a (dok.)
HIRES^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z liczby ogółem Of total number				Współ- czynnik przyjęć w % Hire rate in %
		kobiety women	podejmu- jący pierwszą pracę persons starting work for the first time	poprzednio pracujący persons formerly employed	powraca- jący z ur- lopow wychowaw- czych persons returning from child- -care lea- ves	
Edukacja	13022	10824	819	9874	162	20,0
Education						
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	11453	9741	2051	7827	170	22,3
Human health and social work activities						
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	1412	825	272	947	9	16,6
Arts, entertainment and recreation						
Pozostała działalność usługowa	802	272	212	459	5	30,8
Other service activities						

a Dane obejmują pełnozatrudnionych oraz sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

a Data cover full-time paid employees as well seasonal and temporary paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 8(86). **ZWOLNIENIA Z PRACY**^a
TERMINATIONS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Z liczby ogółem Of total number					Współ- czynnik zwolnień w % Termination rate in %
			kobiety women	zwolnieni w drodze wypowiedzenia terminated due to dissolution of an em- ployment contract		przenie- sieni na emeryturę, rentę z tytułu niezdol- ności do pracy, rehabili- tację retired or granted pension due to an inability to work or due to rehabili- tation	korzysta- jący z urlo- pów wycho- wawczych persons taking child- -care leave ^b	
				przez zakład pracy by em- ployer	przez pra- cownika by em- ployee			
O G Ó Ł E M	2010	140168	62490	25059	14227	4774		22,7
T O T A L	2015	159245	72201	20901	23423	7837	2298	25,0
	2016	170087	77874	14303	24028	8513	2516	25,9
	2017	195838	90564	15915	27373	14978	4775	28,7
sektor publiczny		25890	16702	3318	2476	6060	657	14,2
public sector								
sektor prywatny		169948	73862	12597	24897	8918	4118	34,0
private sector								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	1062		318	78	105	177	18	18,0
Agriculture, forestry and fishing								

a Dane obejmują pełnozatrudnionych oraz sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

a Data cover full-time paid employees as well seasonal and temporary paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 8(86). ZWOLNIENIA Z PRACY ^a (dok.)TERMINATIONS ^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z liczby ogółem Of total number				korzysta- jący z urlopów wychowawczych persons taking child-care leave ^b	Współ- czynnik zwolnień w % Termina- tion rate in %
		kobiety women	zwolnieni w drodze wypowiedzenia terminated due to dissolution of an em- ployment contract		przenie- sieni na emerytu- rę, rentę z tytułu niezdol- ności do pracy, rehabili- tacji retired or granted pension due to an inability to work or due to rehabili- tation		
			przez zakład pracy by em- ployer	przez pra- cownika by em- ployee			
Przemysł	45403	15181	4744	7684	3602	411	20,7
Industry							
w tym przetwórstwo przemysłowe	41189	14474	4382	7379	2327	391	22,6
of which manufacturing							
Budownictwo	7250	590	508	998	362	15	29,8
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ	24922	16454	2458	5761	947	982	29,6
Trade; repair of motor vehicles ^Δ							
Transport i gospodarka magazynowa	6267	694	380	984	329	22	29,4
Transportation and storage							
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	5483	3444	327	1002	156	83	40,6
Accommodation and catering ^Δ							
Informacja i komunikacja	3858	1252	211	1753	39	43	23,5
Information and communication							
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa	6746	4022	1427	1548	175	333	25,8
Financial and insurance activities							
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	1467	785	108	198	396	11	17,1
Real estate activities							
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	7085	3935	387	1821	148	57	33,6
Professional, scientific and technical activities							
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	58973	24027	2259	2652	3151	#	91,0
Administrative and support service activities							
Administracja publiczna i obrona na- rodowa; obowiązkowe zabezpiecze- nia społeczne	6218	3826	188	474	1698	233	13,8
Public administration and defence; compulsory social security							
Edukacja	8722	6553	1147	786	1874	197	13,3
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	10216	8403	1507	1150	1702	219	19,7
Human health and social work activities							
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	1381	786	118	206	210	19	16,1
Arts, entertainment and recreation							
Pozostała działalność usługowa	785	294	68	251	12	#	30,1
Other service activities							

^a Dane obejmują pełnozatrudnionych oraz sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

^a Data cover full-time paid employees as well seasonal and temporary paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 9(87). **ABSOLWENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH, ZAWODOWYCH I LICEÓW OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH, KTÓRZY PODJĘLI PRACĘ PO RAZ PIERWSZY**^a
 THE GRADUATES OF TERTIARY SCHOOLS, LEAVERS OF VOCATIONAL AND SECONDARY SCHOOLS STARTING WORK FOR THE FIRST TIME^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	W tym kobiety Of which women	Z liczby ogółem — absolwenci szkół Of total number — school leavers			
				wyższych tertiary	policeal- nych i średnich zawodo- wych post- secondary and se- condary vocational	liceów ogólno- kształcą- cych general secondary	zasadni- czych zawodo- wych basic vo- cational
O G Ó Ł E M	2010	13620	6747	5377	3397	2279	2567
T O T A L	2015	25581	11107	11068	6874	3645	3994
.....	2016	16002	7986	5966	5408	2156	2472
.....	2017	13833	6994	5501	3086	2359	2887
sektor publiczny	2019	1385	1454	267	201	97	
public sector							
sektor prywatny	11814	5609	4047	2819	2158	2790	
private sector							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo....	74	23	23	38	2	11	
Agriculture, forestry and fishing							
Przemysł	3837	1213	1094	1066	579	1098	
Industry							
w tym przetwórstwo przemysłowe	3560	1177	1025	926	562	1047	
of which manufacturing							
Budownictwo	348	76	140	69	33	106	
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	2325	1480	630	676	582	437	
Trade; repair of motor vehicles ^Δ							
Transport i gospodarka magazynowa	184	29	42	27	43	72	
Transportation and storage							
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	301	181	70	97	66	68	
Accommodation and catering ^Δ							
Informacja i komunikacja	478	171	384	31	55	#	
Information and communication							
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa....	460	288	313	51	95	#	
Financial and insurance activities							
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	72	41	27	13	23	9	
Real estate activities							
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	696	367	569	52	65	10	
Professional, scientific and technical activities							
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	2351	1124	478	564	445	864	
Administrative and support service activi- ties							
Administracja publiczna i obrona narodo- wa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	623	421	435	80	92	16	
Public administration and defence; compulsory social security							
Edukacja	536	457	450	32	34	20	
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	1186	972	624	237	177	#	
Human health and social work activities							
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	215	124	145	35	28	7	
Arts, entertainment and recreation							
Pozostała działalność usługowa	147	27	77	18	40	12	
Other service activities							

^a Zatrudnieni na podstawie stosunku pracy; dane obejmują pełnozatrudnionych oraz sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

^a Employed on the basis of an employment contract; data cover full-time paid employees as well seasonal and temporary paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 10(88). **MIEJSCA PRACY WOLNE, NOWO UTWORZONE I ZLIKWIDOWANE W 2017 R.**
JOB VACANCIES, NEWLY CREATED AND LIQUIDATED JOBS IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Wolne (stan w dniu 31 XII) Vacancies (as of 31 XII)			Nowo utworzone ^a Vacancies – newly created jobs ^a		Zlikwidowane ^a Liquidated ^a	
	ogółem total	w tym nowo utwo- rzone of which vacancies – newly created jobs	z liczby ogółem – w jed- nostkach o liczbie pracują- cych po- wyżej 9 osób of total number – in entities employ- ing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jed- nostkach o liczbie pracują- cych po- wyżej 9 osób of which in entities employ- ing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jed- nostkach o liczbie pracują- cych po- wyżej 9 osób of which in entities employ- ing more than 9 persons
	w tys. in thous.						
OGÓŁEM TOTAL	11,0	1,7	8,5	57,6	26,2	20,7	9,5
w tym: of which:							
Przemysł Industry	3,9	0,6	3,7	7,9	5,9	3,3	1,6
w tym przetwórstwo przemysłowe..... of which manufacturing	3,8	0,6	3,6	7,6	5,6	3,0	1,4
Budownictwo Construction	2,1	0,3	0,9	8,2	2,3	2,7	1,0
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	1,1	0,1	0,8	14,6	4,7	5,6	1,9
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	0,6	0,1	0,3	2,6	1,3	1,3	0,6
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ	0,6	0,1	0,4	2,4	1,2	1,0	0,5
Informacja i komunikacja Information and communication	0,5	0,2	0,5	1,6	1,1	0,5	0,2
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa Financial and insurance activities	0,2	0,0	0,2	1,4	1,1	0,7	0,5
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	0,3	0,1	0,2	9,6	1,7	1,1	0,3
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	0,2	0,1	0,2	2,8	2,4	1,6	1,0
Edukacja Education	0,2	0,1	0,1	3,0	2,7	1,0	0,9
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna..... Human health and social work activities	0,6	0,0	0,6	1,2	0,7	0,5	0,2

a W ciągu roku.

a During the year.

Bezrobocie Unemployment

TABL. 11(89). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI, STOPA BEZROBOCIA ORAZ OFERTY PRACY**

Stan w dniu 31 XII

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS, UNEMPLOYMENT RATE AS WELL AS JOB OFFERS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Bezrobotni zarejestrowani					Total registered unemployed persons
ogółem	150282	99952	85984	68813	of which women
w tym kobiety	77700	51579	45464	37305	Of total number – unemployed persons:
Z liczby ogółem – bezrobotni:					previously not employed
dotychczas niepracujący	23342	10838	8266	6313	school-leavers ^a
absolwenci ^a	7545	3499	2473	1799	without occupational qualifications
bez kwalifikacji zawodowych	42205	31475	27408	21787	terminated for company reasons
zwolnieni z przyczyn dotyczących					long-term unemployed ^b
zakładu pracy	3606	4922	3844	2747	possessing benefits rights
długotrwale bezrobotni ^b	67034	53049	44870	35689	with at least one child below
posiadający prawo do zasiłku	28403	15995	13472	10966	6 years of age or with at least
posiadający co najmniej jedno					one disabled child below
dziecko do 6 roku życia lub co					18 years of age
najmniej jedno dziecko niepełno-					disabled persons
sprawne do 18 roku życia		16467	15680	13997	Registered unemployment rate ^c
niepełnosprawni	10319	8268	7140	5609	in %
Stopa bezrobocia rejestrowa-					Job offers
nego^c w %	13,1	8,5	7,2	5,7	
Oferty pracy	3057	6326	6437	8079	

a Za bezrobotnego absolwenta uważa się osobę w okresie do upływu 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki potwierdzonej świadectwem, dyplomem lub innym dokumentem ukończenia szkoły (dotyczy absolwentów z wykształceniem zasadniczym zawodowym, średnim, policealnym lub wyższym), kursów zawodowych trwających co najmniej 24 miesiące lub nabytą uprawnień do wykonywania zawodu przez osoby niepełnosprawne. b Pozostający w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych w miejscu pracy. c Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 130.

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

a An unemployed school-leaver is a person who has, within the last 12 months graduated any school confirmed by a certificate, diploma or other document of completion of education (concerns school-leavers with basic vocational, secondary, post-secondary or tertiary education), has completed a minimum of 24 months of vocational training courses or disabled persons who acquired qualifications to work in a given occupation. b Remaining in the register rolls of the powiat labour office for the overall period of over 12 months during the last two years, excluding the periods of undergoing a traineeship and on a job occupational training of adults in the workplace. c See general notes, item 3 on page 130.

Source: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 12(90). **BEZROBOTNI NOWO ZAREJESTROWANI I WYREJESTROWANI^a**NEWLY REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS AND PERSONS REMOVED FROM
UNEMPLOYMENT ROLLS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Bezrobotni nowo zarejestrowani ...	255873	177939	159026	136383	Newly registered unemployed persons
z liczby ogółem:					of total number:
Kobiety	124222	87395	78773	68206	Women
Dotychczas niepracujący	51280	23538	17761	14060	Previously not employed
Zwolnieni z przyczyn dotyczących					Terminated for company reasons
zakładu pracy	4775	8601	6125	4997	Persons removed from unemployment rolls
Bezrobotni wyrejestrowani	251851	199549	172994	153554	of total number:
z liczby ogółem:					of total number:
Kobiety	120841	98334	84888	76365	Women
Z tytułu podjęcia pracy	98930	94784	85971	74709	Received jobs

a W ciągu roku.

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

a During the year.

Source: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 13(91). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG WIEKU, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY ORAZ STAŻU PRACY**
Stan w dniu 31 XII

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY AGE, EDUCATIONAL LEVEL,
DURATION OF UNEMPLOYMENT AND WORK SENIORITY
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010		2015		2016		2017	
	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women
OGÓŁEM TOTAL								
OGÓŁEM TOTAL	150282	77700	99952	51579	85984	45464	68813	37305
WEDŁUG WIEKU BY AGE								
24 lata i mniej and less	27093	15614	11798	7063	9006	5714	6824	4524
25–34	41807	24773	24944	15848	21690	14476	17469	12217
35–44	26698	14378	21630	12218	19302	11245	16440	9849
45–54	34287	16675	18872	9053	15514	7420	12546	6218
55 lat i więcej and more	20397	6260	22708	7397	20472	6609	15534	4497
WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATIONAL LEVEL								
Wyższe Tertiary	14348	9706	11560	7817	10304	6979	8593	5868
Policealne oraz średnie zawodowe Post-secondary and voca- tional secondary	31322	19106	20684	12625	17628	10927	13973	8894
Średnie ogólnokształcące General secondary	14603	10043	9303	6351	7918	5599	6608	4743
Zasadnicze zawodowe Basic vocational	42884	18109	27930	11673	23527	10146	18497	8157
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe Lower secondary, primary and incomplete primary	47125	20736	30475	13113	26607	11813	21142	9643
WEDŁUG CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY^a BY DURATION OF UNEMPLOYMENT^a								
3 miesiące i mniej months and less	53930	25238	32208	15013	27478	12873	22109	10460
3–6	27845	15013	15714	8629	12780	6979	10565	5937
6–12	29038	15400	16039	8318	14198	8007	10357	5961
12–24	24037	13028	14764	7961	13547	7711	10683	6423
Powyżej 24 miesięcy More than 24 months	15432	9021	21227	11658	17981	9894	15099	8524
WEDŁUG STAŻU PRACY BY WORK SENIORITY								
Bez stażu pracy No work seniority	23342	14352	10838	6742	8266	5311	6313	4151

^a Od momentu rejestracji w urzędzie pracy. Przedziały zostały domknięte prawostronnie, np. w przedziale 3–6 uwzględniono osoby, które pozostawały bez pracy 3 miesiące i 1 dzień do 6 miesięcy.

^a From the date of registering in a labour office. Intervals were shifted upward, e.g., in the interval 3–6 persons remaining unemployed from 3 months and 1 day to 6 months were included.

TABL. 13(91). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG WIEKU, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY ORAZ STAŻU PRACY (dok.)**

Stan w dniu 31 XII

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY AGE, EDUCATIONAL LEVEL,
DURATION OF UNEMPLOYMENT AND WORK SENIORITY (cont.)

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010		2015		2016		2017	
	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women

WEDŁUG STAŻU PRACY (dok.) BY WORK SENIORITY (cont.)

Ze stażem pracy ^b : With work seniority ^b :								
1 rok i mniej and less	21908	12682	16097	9451	14444	8751	12086	7468
1– 5	33527	17929	22310	12505	19901	11601	16485	9946
5–10	20500	10678	15585	8345	13895	7597	11429	6451
10–20	24952	12093	17313	8038	15043	6941	12014	5623
20–30	19898	8067	12594	4803	10273	3916	7527	2767
powyżej 30 lat more than 30 years	6155	1899	5215	1695	4162	1347	2959	899

^b Przedziały zostały domknięte prawostronnie, np. w przedziale 1–5 uwzględniono osoby posiadające staż pracy 1 rok i 1 dzień do 5 lat.

U w a g a. Według stanu w dniu 31 XII 2017 r. wśród bezrobotnych było 22159 osób (w tym 7747 kobiet) w wieku 50 lat i więcej.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

^b Intervals were shifted upward, e.g., in the interval 1–5 persons having work experience from 1 year and 1 day to 5 years were included.

N o t e. As of 31 XII 2017 among the unemployed were 22159 persons (of which 7747 women) aged 50 and more.

S o u r c e: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 14(92). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI KORZYSTAJĄCY Z AKTYWNYCH FORM PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU ORAZ OFERTY PRACY ^a**REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BENEFITTING FROM LABOUR MARKET PROGRAMME
AS WELL AS JOB OFFERS ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Bezrobotni, którzy:					Unemployed persons who:
Podjęli zatrudnienie przy pracach interwencyjnych	1991	2448	2540	2535	Undertaking employment in intervention works
w tym kobiety	1176	1364	1356	1309	of which women
Podjęli zatrudnienie przy robotach publicznych	5645	1888	2046	1809	Undertaking employment in public works
w tym kobiety	1699	574	708	672	of which women
Rozpoczęli szkolenie lub staż u pracodawcy	37913	17823	14482	12210	Starting training or internship with the employer
w tym kobiety	23175	10955	9017	7635	of which women
Rozpoczęli prace społecznie użyteczne	3243	3240	2810	2488	Started a social useful works
w tym kobiety	1500	1595	1304	1106	of which women
Liczba zgłoszonych ofert pracy	81862	114677	134501	165758	Number of submitted job offers

a W ciągu roku.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

a During the year.

S o u r c e: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 15(93). **WYDATKI FUNDUSZU PRACY** ^a
EXPENDITURES OF LABOUR FUND ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
	w mln zł in mln zł			w od- setkach in per- cent		
O G Ó Ł E M	738,3	496,0	473,9	463,7	100,0	T O T A L
w tym:						of which:
Zasiłki dla bezrobotnych	279,2	203,7	169,0	145,0	31,3	Unemployment benefits
Szkolenia	30,3	12,0	9,0	8,1	1,7	Training
Środki na podjęcie działalności gospodarczej i wyposażenie stanowisk pracy	160,1	102,5	96,4	91,3	19,7	Means for starting of economic activity and equipping of workseat
Prace interwencyjne	11,4	12,2	14,5	13,3	2,9	Intervention works
Roboty publiczne	35,2	14,6	15,8	16,7	3,6	Public works
Stypendia za okres stażu	154,8	89,9	76,0	61,6	13,3	Scholarships for intership period

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 130.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

a See general notes, item 4 on page 130.

S o u r c e: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

Warunki pracy

Work conditions

TABL. 16(94). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY** ^a (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)
PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK ^a (excluding private farms in agriculture)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogół- tem Total	W wypadkach In accidents			Z liczby ogółem - nie- zdolni do pracy ^b Of total number - persons incapable for work ^b			SPECIFICATION
		śmier- telnych fatal accidents	cięż- kich seri- ous accidents	innych other	1—3 dni days	4—20	21 dni i więcej days and more	

O G Ó Ł E M T O T A L

O G Ó Ł E M	2010	10216	34	58	10124	118	3723	5502	T O T A L
	2015	9318	29	43	9246	164	3806	4986	
	2016	9179	33	38	9108	148	3906	4864	
	2017	9328	28	65	9235	145	3507	5360	
Rolnictwo, leśnictwo, łowiec- two i rybactwo		153	1	2	150	1	49	97	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł		3655	14	46	3595	51	1323	2224	Industry
w tym przetwórstwo prze- mysłowe		2983	8	35	2940	45	1124	1766	of which manufactur- ing
Budownictwo		377	7	3	367	5	95	264	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		1153	3	1	1149	20	506	605	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka maga- zynowa		776	1	1	774	12	289	461	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		174	-	1	173	3	93	75	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja		68	-	-	68	5	30	30	Information and com- munication
Działalność finansowa i ubez- pieczeniowa		132	-	1	131	3	42	70	Financial and insur- ance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		115	-	-	115	-	43	70	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		89	-	-	89	4	35	48	Professional, scientific and technical activities

a Zgłoszone w danym roku. b Z wyłączeniem wypadków śmiertelnych.

a Registered in a given year. b Excluding fatal accidents.

TABL. 16(94). POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY ^a (dok.)PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK ^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	W wypadkach In accidents			Z liczby ogółem - nie- zdolni do pracy ^b Of total number - persons incapable for work ^b			SPECIFICATION	
		śmier- telnych fatal acci- dents	cięż- kich seri- ous acci- dents	innych other	1—3 dni days	4—20	21 dni i więcej days and more		
O G Ó Ł E M (dok.) T O T A L (cont.)									
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	633	-	9	624	9	235	374	Administrative and sup- port service activities	
Administracja publiczna i obro- na narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne ..	427	1	-	426	13	174	213	Public administration and defence; compul- sory social security	
Edukacja	497	1	-	496	7	183	271	Education	
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	901	-	-	901	11	359	483	Human health and social work activities	
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	154	-	1	153	1	43	59	Arts, entertainment and recreation	
Pozostała działalność usługowa	24	-	-	24	-	8	16	Other service activities	
NA 1000 PRACUJĄCYCH (wskaźnik wypadkowości) ^c PER 1000 EMPLOYED PERSONS (incidence rate) ^c									
O G Ó Ł E M	2010	11,29	0,04	0,06	11,19	0,13	4,11	6,08	T O T A L
	2015	9,49	0,03	0,04	9,42	0,17	3,88	5,08	
	2016	9,08	0,03	0,04	9,01	0,15	3,87	4,81	
	2017	8,95	0,03	0,06	8,86	0,14	3,37	5,15	
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	15,21	0,10	0,20	14,91	0,10	4,87	9,64	Agriculture, forestry and fishing	
Przemysł	13,47	0,05	0,17	13,25	0,19	4,88	8,20	Industry	
w tym przetwórstwo prze- mysłowe	13,20	0,04	0,15	13,01	0,20	4,97	7,81	of which manufac- turing	
Budownictwo	5,72	0,11	0,05	5,56	0,08	1,44	4,00	Construction	
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	6,82	0,02	0,01	6,79	0,12	2,99	3,58	Trade; repair of motor vehicles ^Δ	
Transport i gospodarka maga- zynowa	12,29	0,02	0,02	12,25	0,19	4,58	7,30	Transportation and storage	
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	6,64	-	0,04	6,60	0,11	3,55	2,86	Accommodation and catering ^Δ	
Informacja i komunikacja	1,85	-	-	1,85	0,14	0,82	0,82	Information and com- munication	
Działalność finansowa i ubez- pieczeniowa	4,36	-	0,03	4,33	0,10	1,39	2,31	Financial and insur- ance activities	
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ ..	6,97	-	-	6,97	-	2,61	4,24	Real estate activities	
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	1,58	-	-	1,58	0,07	0,62	0,85	Professional, scientific and technical activi- ties	
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	10,77	-	0,15	10,62	0,15	4,00	6,36	Administrative and support service activi- ties	
Administracja publiczna i obro- na narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne ...	9,16	0,02	-	9,14	0,28	3,73	4,57	Public administration and defence; compul- sory social security	
Edukacja	5,83	0,01	-	5,82	0,08	2,15	3,18	Education	
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	12,74	-	-	12,74	0,16	5,07	6,83	Human health and so- cial work activities	
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	12,39	-	0,08	12,31	0,08	3,46	4,75	Arts, entertainment and recreation	
Pozostała działalność usługowa	1,08	-	-	1,08	-	0,36	0,72	Other service activities	

^a Zgłoszone w danym roku. ^b Z wyłączeniem wypadków śmiertelnych. ^c W liczbie pracujących nie uwzględniono pracowników cywilnych jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

^a Registered in a given year. ^b Excluding fatal accidents. ^c The number of employed persons does not include the civilian employees of the budgetary units conducting activity within the national defence and public safety.

TABL. 17(95). **WYDARZENIA I PRZYCZYNY WYPADKÓW PRZY PRACY ^a (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)**CONTACT-MODE OF INJURY AND CAUSES OF ACCIDENTS AT WORK ^a (excluding private farms in agriculture)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym Of which						
		rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo agriculture, forestry and fishing	przemysł industry		budownictwo con- struction	handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ trade; repair of motor vehicles ^Δ	transport i gospodarka magazynowa transport and storage	opieka zdrowotna i pomoc społeczna human health and social work activities
			razem total	w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing				

WYDARZENIA POWODUJĄCE URAZY CONTACT-MODE OF INJURY

O G Ó Ł E M	2010	10216	159	4161	3146	776	1305	516	980
T O T A L	2015	9318	131	3546	2845	443	1223	716	885
	2016	9179	165	3573	2843	413	1159	732	875
	2017	9328	153	3655	2983	377	1153	776	901
Kontakt z prądem elektrycznym, temperaturą, niebezpiecznymi substancjami i preparatami chemicznymi		346	2	158	139	18	28	10	25
Contact with electrical voltage, temperature, hazardous substances and chemicals									
w tym z preparatami chemicznymi of which chemicals		76	1	44	38	2	3	1	8
Tonięcie, zakopanie, zamknięcie		10	-	4	1	-	2	1	-
Drowned, buried, enveloped									
Zderzenie z lub uderzenie w: Horizontal or vertical impact with or against:									
nieruchomy obiekt		2901	49	936	737	103	296	276	343
a stationary object									
obiekt w ruchu		2182	39	898	790	125	304	193	96
object in motion									
w tym przez: of which by:									
spadający obiekt		858	16	430	348	53	147	58	35
falling object									
poruszający się lub transportowany obiekt		419	3	189	162	19	65	51	21
moving or transported object									
Kontakt z przedmiotem ostrym, szorstkim, chropowatym		1478	11	689	607	51	233	59	160
Contact with sharp, pointed, rough, coarse material agent									
w tym kontakt z przedmiotem ostrym		911	8	421	385	32	173	27	81
of which contact with sharp material agent									
Uwięzienie, zmiażdżenie		684	7	391	351	29	96	26	23
Trapped, crushing									

^a Zgłoszone w danym roku.^a Registered in a given year.

TABL. 17(95). WYDARZENIA I PRZYCZYNY WYPADKÓW PRZY PRACY ^a (dok.)EVENTS AND CAUSES OF ACCIDENTS AT WORK ^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym Of which						
		rolnic- two, leś- nictwo, łowiec- two i rybacz- two agri- culture, forestry and fishing	przemysł industry		budow- nictwo con- struc- tion	handel; napra- wa po- jazdów samo- chodo- wych ^Δ trade; repair of motor vehi- cles ^Δ	trans- port i go- spodar- ka ma- gazyno- wa trans- port and storage	opieka zdrowot- na i pomoc społe- czna human health and social work activities
			razem total	w tym prze- twór- stwo przemy- słowe of which manu- factur- ing				

WYDARZENIA POWODUJĄCE URAZY (dok.) CONTACT-MODE OF INJURY (cont.)

Obciążenie psychiczne lub fizyczne Physical or mental stress	1463	31	466	346	51	184	152	188
w tym obciążenie układu mię- śniowo-szkieletowego of which physical stress on the muscular-skeletal system	1349	29	431	323	50	169	149	176
Przejaw agresji ze strony człowieka lub zwierzęcia Bite, kick, etc. (human or animal)	227	12	13	4	-	7	56	63
Pozostałe Others	33	2	7	6	-	3	3	3

PRZYCZYNY WYPADKÓW CAUSES OF ACCIDENTS

O G Ó Ł E M	2010	20232	365	9181	7038	1573	2505	972	1664
T O T A L	2015	18814	258	8043	6498	937	2448	1398	1542
	2016	18595	351	7838	6293	884	2458	1429	1505
	2017	18681	349	8098	6736	700	2399	1520	1561
Niewłaściwy stan czynnika material- nego Inappropriate condition of material objects/agents		1759	26	947	710	78	158	111	96
Niewłaściwa organizacja Inappropriate organisation of:		1970	27	1050	893	94	256	117	131
pracy work		888	12	514	448	44	103	47	56
stanowiska pracy Workstation		1082	15	536	445	50	153	70	75
Brak lub niewłaściwe posługiwanie się czynnikiem materialnym Absence or inappropriate use of material objects/agents		1376	12	748	637	44	206	83	78
Nie używanie sprzętu ochronnego Not using protective equipment		274	10	155	138	9	41	13	10
Niewłaściwe samowolne zachowa- nie się pracownika Inappropriate wilful employee's ac- tion		1423	30	750	623	54	215	111	63
Niewłaściwy stan psychofizyczny pracownika ^b Wrong mental and physical state of an employee ^b		274	6	93	72	10	27	29	31
Nieprawidłowe zachowanie się pra- cownika Incorrect employee's action		10803	213	4119	3480	378	1408	904	1066
Inna przyczyna Other causes		802	25	236	183	33	88	152	86

a Zgłoszone w danym roku. b Spowodowany m.in.: nagłym zachorowaniem, niedyspozycją fizyczną lub psychiczną, nadużyciem alkoholu.

a Registered in a given year. b Caused by, e.g.: sudden illness, physical or mental indisposition, alcohol abuse.

TABL. 18(96). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY W GOSPODARSTWACH INDYWIDUALNYCH W ROLNICTWIE^a**PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK ON PRIVATE FARMS IN AGRICULTURE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	628	464	465	439	TOTAL
w tym wypadki śmiertelne	2	2	2	-	of which fatal accidents
Wydarzenia powodujące urazy:					Events causing injury:
upadek osób	316	220	235	217	persons falling
uderzenie lub przygniecenie przez spadające przedmioty	54	58	38	36	persons hit or crushed by falling objects
przejechanie, uderzenie, pochwycenie przez środki transportu w ruchu	28	7	12	10	persons run over, hit or caught by moving means of transport
pochwycenie, uderzenie przez części ruchome maszyn i urządzeń	88	57	52	53	persons caught or hit by moving parts of machinery and equipment
uderzenie, przygniecenie, pogryzienie przez zwierzęta	47	34	33	39	persons hit, crushed or bitten by animals
działanie:					influence of:
skrajnych temperatur	2	3	4	2	extreme temperatures
materiałów szkodliwych	1	1	-	-	hazardous materials
inne wydarzenia	92	84	91	82	other events

a Którym wypłacono jednorazowe odszkodowania.

Ź r ó d ł o: dane Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

a For which one-off compensations were granted.

S o u r c e: data of the Agricultural Social Insurance Fund.

TABL. 19(97). **ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA^a**

Stan w dniu 31 XII

PERSONS WORKING IN HAZARDOUS CONDITIONS^a

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total		Zagrożenie Hazard						
			związane connected with				czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi connected with mechanical factors related to particularly dangerous machinery		
			ze środowiskiem pracy work environment		z uciążliwością pracy strenuous conditions				
	ogółem grand total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	
	na 1000 zatrudnionych badanej zbiorowości per 1000 paid employees of the surveyed population								
OGÓŁEM	2010	119,4	80,1	71,8	41,3	34,1	27,7	13,4	11,2
TOTAL	2015	93,3	67,0	54,6	35,1	28,9	24,2	9,8	7,6
	2016	86,4	63,3	49,9	34,1	24,7	19,5	11,8	9,7
	2017	81,9	60,0	46,5	31,9	24,3	19,9	11,2	8,2
sektor publiczny		57,9	41,2	20,4	13,9	31,1	23,9	6,4	3,5
public sector									
sektor prywatny		86,4	63,5	51,3	35,3	23,0	19,1	12,0	9,1
private sector									

a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 132.

a Listed only once by predominant factor, i.e., the factor having the most hazardous effect at a given workstation; data concern entities employing more than 9 persons and refer to selected kinds of activity; see general notes, item 8 on page 132.

TABL. 19(97). **ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA^a (dok.)**
Stan w dniu 31 XII
PERSONS WORKING IN HAZARDOUS CONDITIONS^a (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total		Zagrożenie Hazard					
			związane connected with				czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi connected with mechanical factors related to particularly dangerous machinery	
			ze środowiskiem pracy work environment		z uciążliwością pracy strenuous conditions			
	ogółem grand total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors
	na 1000 zatrudnionych badanej zbiorowości per 1000 paid employees of total surveyed							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	74,4	17,1	45,3	5,8	6,3	1,8	22,8	9,5
Przemysł Industry	134,3	98,6	78,9	54,7	37,1	30,6	18,3	13,3
w tym przetwórstwo przemysłowe.... of which manufacturing	106,7	89,7	58,0	44,8	34,9	33,0	13,7	11,9
Budownictwo Construction	71,9	48,6	53,6	34,9	10,2	8,6	8,1	5,1
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	8,2	6,4	2,9	2,2	1,6	0,8	3,8	3,4
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	64,2	47,6	10,6	6,3	51,2	38,8	2,5	2,4
Informacja i komunikacja Information and communication	3,8	3,8	–	–	3,5	3,5	0,3	0,3
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	165,2	112,0	107,5	54,2	48,2	48,2	9,5	9,5
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	5,3	2,3	4,0	1,0	–	–	1,3	1,3
Edukacja Education	3,7	3,4	0,7	0,4	–	–	3,0	3,0
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	20,4	18,9	9,6	8,9	10,2	9,7	0,5	0,4

^a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 132.

^a Listed only once by predominant factor, i.e., the factor having the most hazardous effect at a given workstation; data concern entities employing more than 9 persons and refer to selected kinds of activity; see general notes, item 8 on page 132.

TABL. 20(98). ZATRUDNIENI^a NA STANOWISKACH PRACY, DLA KTÓRYCH DOKONANO OCENY RYZYKA ZAWODOWEGO^b W 2017 R.PERSONS^a WORKING AT WORKSTATIONS ASSESSED FOR OCCUPATIONAL RISK^b IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przeprowa- dzenie oceny ryzyka zawo- dowego Assessment of occupatio- nal risk	Wyeliminowa- nie lub ograni- czenie ryzyka zawodowego Elimination or limitation of occupa- tional risk	Środki zastosowane do wyeliminowania lub ograniczenia ryzyka zawodowego Measures taken to eliminate or reduce the occupational risk		
			techniczne technical	organizacyjne organisational	ochrony indywidualnej personal protection
	na 1000 zatrudnionych badanej zbiorowości per 1000 paid employees of total surveyed				
OGÓŁEM	319,4	158,0	67,4	78,1	104,5
TOTAL					
sektor publiczny	241,0	114,9	42,8	59,7	87,5
public sector					
sektor prywatny	334,0	166,1	72,0	81,5	107,6
private sector					
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	262,6	232,4	79,3	87,0	201,7
Agriculture, forestry and fishing					
Przemysł	407,7	212,7	96,5	91,2	136,4
Industry					
w tym przetwórstwo przemysłowe	371,5	190,2	87,3	97,8	123,7
of which manufacturing					
Budownictwo	342,7	212,6	52,8	141,6	173,9
Construction					
Handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ	174,7	62,8	33,4	48,6	39,9
Trade; repair of motor vehicles ^Δ					
Transport i gospodarka magazynowa	352,0	154,2	49,1	81,5	103,9
Transportation and storage					
Informacja i komunikacja	214,1	69,4	12,9	60,1	6,6
Information and communication					
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	303,9	122,6	47,2	36,7	103,5
Professional, scientific and technical activities					
Administrowanie i działalność wspierają- ca ^Δ	156,0	53,3	9,8	14,6	46,7
Administrative and support service activities					
Edukacja	75,2	17,0	12,8	14,5	5,0
Education					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	224,8	92,8	40,9	50,2	72,1
Human health and social work activi- ties					
Pozostała działalność usługowa	596,2	456,7	–	456,7	456,7
Other service activities					

^a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 132. ^b Patrz uwagi ogólne, ust. 9 na str. 133.

^a Data concern entities employing more than 9 persons and refer to selected kinds of activity; see general notes, item 8 on page 132. ^b See general notes, item 9 on page 133.

TABL. 21(99). **CHOROBY ZAWODOWE**
OCCUPATIONAL DISEASES

WYSZCZEGÓLNIENIE	Liczba przypadków Number of cases		SPECIFICATION
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	na 100 tys. zatrudnionych per 100 thous. paid employees	
O G Ó Ł E M	209	26,8	TOTAL
2010	209	26,8	
2015	189	23,4	
2016	173	20,9	
2017	206	24,0	
Pylce płuc	61	7,1	Pneumoconioses
Choroby opłucnej lub osierdza wywołane pyłem azbestu	7	0,8	Diseases of pleura or pericardium induced by asbestos dust
Astma oskrzelowa	2	0,2	Bronchial asthma
Zewnątrzpochodne alergiczne zapalenie pęcherzyków płucnych	-	x	Extrinsic allergic alveolitis
Ostre uogólnione reakcje alergiczne	-	x	Acute general allergic reactions
Alergiczny nieżyt nosa	1	0,1	Allergic rhinitis
Przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym	20	2,3	Chronic voice disorders due to excessive vocal effort
Nowotwory złośliwe powstałe w następstwie działania czynników występujących w środowisku pracy, uznanych za rakotwórcze u ludzi	3	0,4	Malignant neoplasms induced by human carcinogens present in work environment
Choroby skóry	8	0,9	Skin diseases
Przewlekłe choroby układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy	12	1,4	Chronic diseases of locomotor system related to the way the job is performed
Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy	36	4,2	Chronic diseases of peripheral nervous system related to the way job is performed
Obustronny trwały ubytek słuchu typu ślimakowego lub czuciowo-nerwowego spowodowany hałasem	13	1,5	Bilateral permanent noise-included hearing loss of cochlear or sensorineural type
Zespół wibracyjny	2	0,2	Vibration syndrome
Choroby układu wzrokowego wywołane czynnikami fizycznymi, chemicznymi lub biologicznymi	-	x	Diseases of visual system induced by physical, chemical or biological agents
Choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa	40	4,7	Infectious and parasitic diseases or their sequelae

Źródło: dane Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi.

Source: data of the Institute of Occupational Medicine in Łódź.

TABL. 22(100). **KORZYSTAJĄCY ZE ŚWIADCZEŃ Z TYTUŁU PRACY W WARUNKACH SZKODLIWYCH DLA ZDROWIA I UCIAŻLIWYCH^a**

Stan w dniu 15 XII

PERSONS RECEIVING BENEFITS FOR WORK IN HARMFUL AND STRENUOUS CONDITIONS^a
As of 15 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Posiłki profilak- tyczne Preven- tive food	Napoje Drinks	Inne środki odżyw- cze Other nutrition	Dodatki pienięż- ne Allowan- ces	Skrócony czas pracy Short time work	Dodat- kowe urlopy Extra leaves	Uprawnie- nia wynika- jące z pracy w szczegól- nych wa- runkach ^b Entitle- ments aris- ing from working in special conditions ^b
O G Ó Ł E M	2010	49149	81704	14224	47589	7606	14609	1103
T O T A L	2015	43730	70996	17163	37635	8126	16786	805
	2016	42300	66664	16496	35668	8605	16093	1121
	2017	40815	65111	15970	33823	7718	15682	1551
sektor publiczny		6332	9178	839	6849	672	3995	629
public sector								
sektor prywatny		34483	55933	15131	26974	7046	11687	922
private sector								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		1664	996	11	130	–	10	5
Agriculture, forestry and fishing								
Przemysł		30587	45285	13831	26591	6776	11525	894
Industry								
w tym przetwórstwo przemysłowe		9248	23220	2492	6883	355	2604	80
of which manufacturing								
Budownictwo		4673	6137	1699	1787	271	242	14
Construction								
Handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^a		1466	7839	9	172	19	15	3
Trade; repair of motor vehicles ^a								
Transport i gospodarka magazynowa		1784	4022	383	3692	451	2651	458
Transportation and storage								
Informacja i komunikacja		19	26	–	–	–	–	–
Information and communication								
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		49	30	–	145	–	–	–
Professional, scientific and technical activities								
Administrowanie i działalność wspierają- ca ^a		55	183	5	–	–	–	–
Administrative and support service activities								
Edukacja		217	234	32	515	88	14	–
Education								
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna ...		289	344	–	791	113	1225	177
Human health and social work activi- ties								

a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 132. b Lub w szczególnym charakterze.

a Data concern entities employing more than 9 persons and refer to selected kinds of activity; see general notes, item 8 on page 132. b Or in specific character.

TABL. 23(101). ŚWIADCZENIA Z TYTUŁU WYPADKÓW PRZY PRACY I CHOROÓB ZAWODOWYCH ^a
 OCCUPATIONAL ACCIDENTS AND OCCUPATIONAL DISEASES BENEFITS ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Liczba świadczeń Number of benefits		Średni koszt świadczeń w zł na 1 świadczenie Average cost of benefits in zł per 1 benefit		
	ogółem total	w tym z tytułu wy- padków przy pracy of which due to accidents at work	ogółem total	w tym z tytułu wy- padków przy pracy of which due to accidents at work	
OGÓŁEM	2010	3013	2877	2984	2849
TOTAL	2015	2904	2824	3997	3758
	2016	2781	2713	4233	3924
	2017	2722	2662	4698	4427
sektor publiczny		542	522	4033	3705
public sector					
sektor prywatny		2180	2140	4864	4604
private sector					
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		57	53	4467	4179
Agriculture, forestry and fishing					
Przemysł		1650	1609	4972	4591
Industry					
w tym przetwórstwo przemysłowe ... of which manufacturing		1219	1187	3912	3548
Budownictwo		136	135	7615	7553
Construction					
Handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ		292	290	3650	3621
Trade; repair of motor vehicles ^Δ					
Transport i gospodarka magazynowa		151	151	3696	3696
Transportation and storage					
Informacja i komunikacja		4	4	2425	2425
Information and communication					
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		4	4	4425	4425
Professional, scientific and technical activities					
Administrowanie i działalność wspie- rająca ^Δ		22	22	2827	2827
Administrative and support service activities					
Edukacja		47	43	4811	3584
Education					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		357	349	3782	3730
Human health and social work activities					
Pozostała działalność usługowa		2	2	2450	2450
Other service activities					

^a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 10 na str. 133.

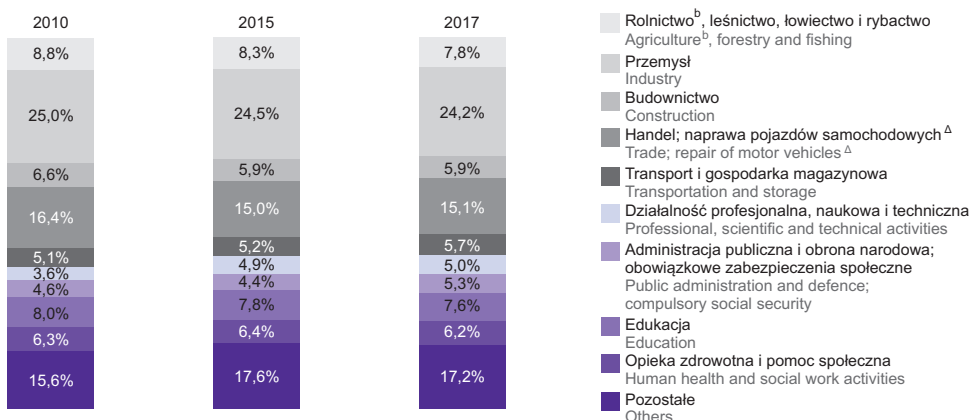
^a Data concern entities employing more than 9 persons and refer to selected kinds of activity; see general notes, item 10 on page 133.

STRUKTURA PRACUJĄCYCH^a WEDŁUG SEKCJI

Stan w dniu 31 XII

STRUCTURE OF EMPLOYED PERSONS^a BY SECTIONS

As of 31 XII

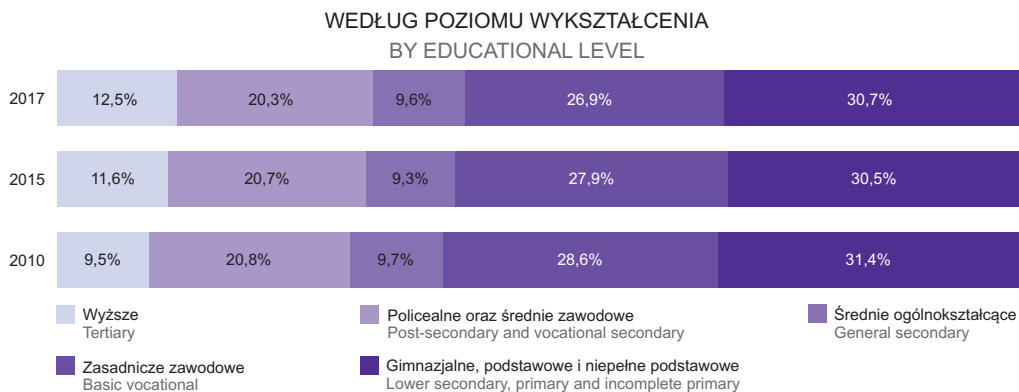
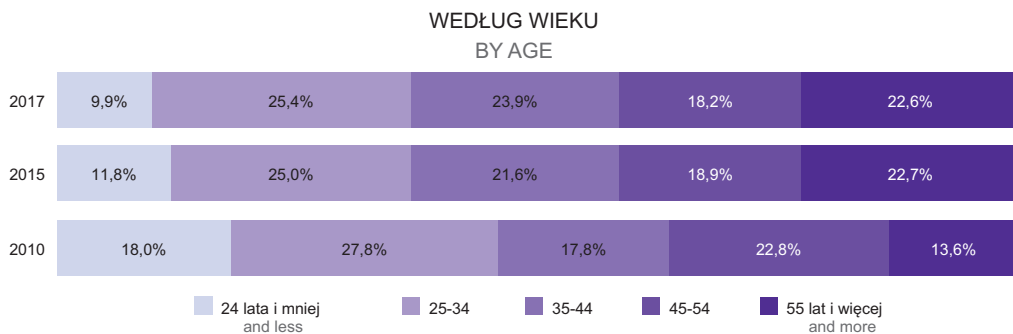
a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. b Dla gospodarstw indywidualnych w rolnictwie dane szacunkowe.
a By actual workplace and kind of activity. b For private farms in agriculture estimated data.

STRUKTURA BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH

Stan w dniu 31 XII

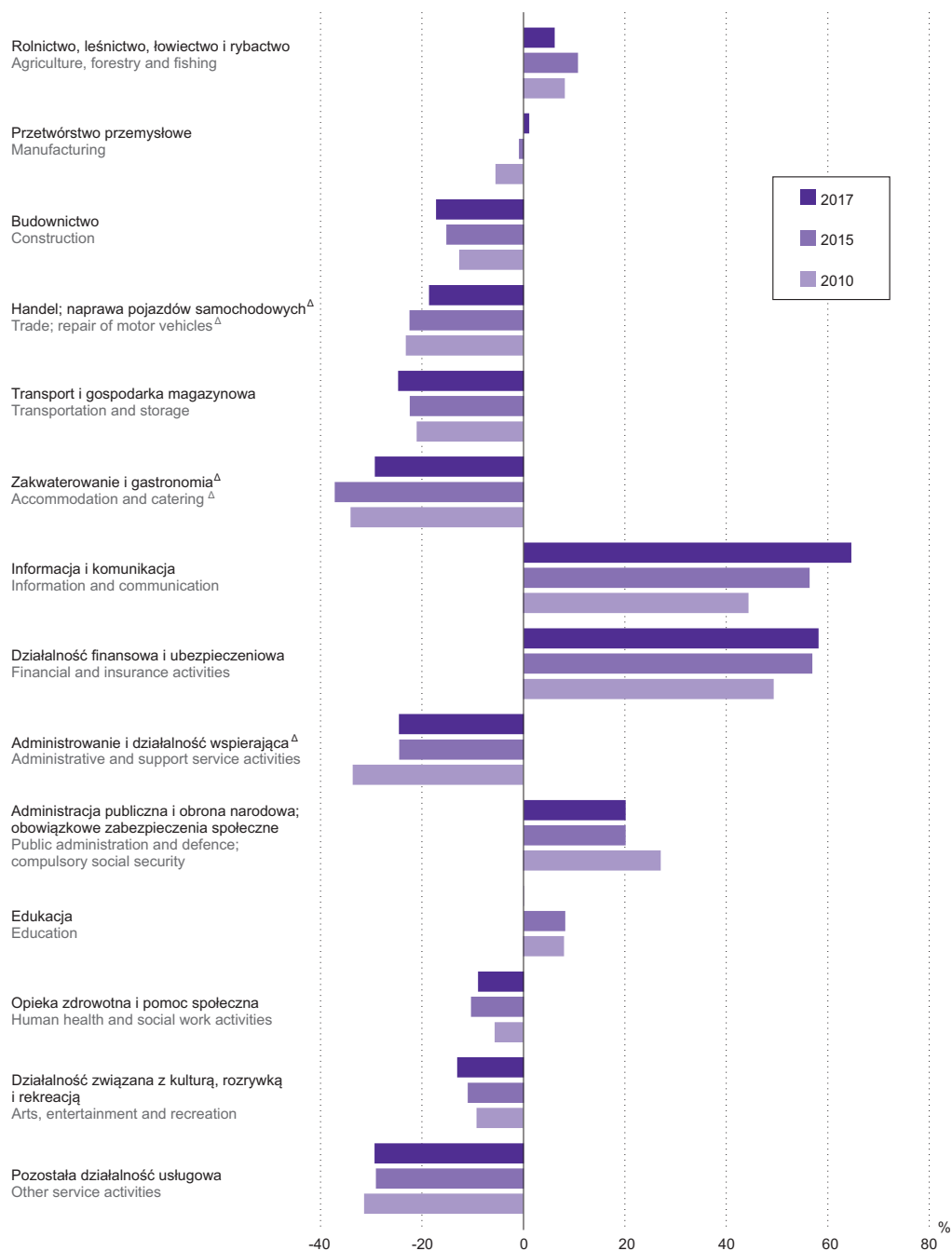
STRUCTURE OF REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS

As of 31 XII

ODCHYLENIA WZGLĘDNE PRZECIĘTNYCH WYNAGRODZEŃ W WYBRANYCH SEKCJACH OD PRZECIĘTNEGO WYNAGRODZENIA W WOJEWÓDZTWIE^a

RELATIVE DEVIATIONS OF AVERAGE WAGES AND SALARIES IN SELECTED SECTIONS
FROM THE AVERAGE WAGES AND SALARIES IN THE VOIVODSHIP^a

^a Dotyczy miesięcznych wynagrodzeń brutto; bez zatrudnionych za granicą.
^a Concern monthly gross wages and salaries; excluding persons employed abroad.

DZIAŁ VII WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

Uwagi ogólne

Wynagrodzenia

1. **Wynagrodzenia** obejmują wypłaty pieniężne oraz wartość świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty należne pracownikom z tytułu pracy.

Składnikami wynagrodzeń są: wynagrodzenia osobowe, wypłaty z tytułu udziału w zysk i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach, dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej, wynagrodzenia bezosobowe, wynagrodzenia agencyjno-prowizyjne, honoraria.

Do wynagrodzeń osobowych zalicza się m.in.: wynagrodzenia zasadnicze, premie i nagrody, dodatki (np. za pracę w warunkach szkodliwych dla zdrowia, za staż pracy, za pełnienie funkcji kierowniczych), wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych, wynagrodzenia za czas niewykonania pracy (przestoje płatne, urlopy, choroby), świadczenia deputatowe i odszkodowawcze. Wynagrodzenia osobowe dotyczą osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy, osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, którzy zawarli z zakładem pracy umowę o pracę w celu przygotowania zawodowego.

2. **Przeciętne miesięczne wynagrodzenie (nominalne)** przypadające na 1 zatrudnionego obliczono przyjmując:

- wynagrodzenia osobowe, bez wynagrodzeń osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, a także osób zatrudnionych za granicą,
- wypłaty z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach,
- dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej,
- honoraria wypłacone niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, np. dziennikarzom, realizatorom filmów, programów radiowych i telewizyjnych.

Dane o przeciętnych wynagrodzeniach dotyczą osób pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

3. Dane o wynagrodzeniach podaje się **w ujęciu brutto**, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych oraz od 1999 r. ze składkami na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe i chorobowe) płaconymi przez

CHAPTER VII WAGES AND SALARIES. SOCIAL SECURITY BENEFITS

General notes

Wages and salaries

1. **Wages and salaries** include monetary payments as well as the value of benefits in kind or their equivalents due to employees for work performed.

Components of wages and salaries are comprised of: personal wages and salaries, payments from profit and balance surplus in cooperatives, annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities, impersonal wages and salaries, agency commission wages and salaries, fees.

Personal wages and salaries comprise, i.a.: basic wages and salaries, premiums and prizes, bonuses (e.g., for working in unhealthy conditions, for seniority, for serving in management positions), wages and salaries for working overtime, wages and salaries for time off (paid lay-offs, holidays, illness) and allowances and claim benefits. Personal wages and salaries concern employees hired on the basis of an employment contract, persons engaged in outwork as well as apprentices who concluded a labour contract with an employer for the purpose of vocational training.

2. **The average monthly (nominal) wages and salaries** per paid employee were calculated assuming:

- personal wages and salaries, excluding wages and salaries of persons engaged in outwork as well as apprentices and persons employed abroad,
- payments from profit and balance surplus in co-operatives,
- annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities,
- fees paid to selected groups of employees for performing work in accordance with a labour contract, e.g., to journalists, film producers, radio and television programme producers.

Data regarding average wages and salaries concern full-time paid employees as well as part-time paid employees, the wages and salaries of whom have been converted into those of full-time paid employees.

3. Data regarding wages and salaries are given **in gross terms**, i.e. including deductions for personal income taxes and since 1999 also employee's contributions to compulsory social

ubezpieczonego pracownika, wprowadzone z dniem 1 I 1999 r. zgodnie z ustawą z dnia 13 X 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 137, poz. 887, z późniejszymi zmianami).

4. Dane w tabl. 2–5 opracowano na podstawie reprezentacyjnego badania struktury wynagrodzeń według zawodów za październik 2016 r. Dane dotyczą zatrudnionych, którzy otrzymali wynagrodzenie za cały miesiąc, bez zatrudnionych w organizacjach: społecznych, politycznych, związków zawodowych i innych. Do obliczenia wynagrodzenia przyjęto sumę: wypłat wynagrodzeń osobowych za badany miesiąc z uwzględnieniem wypłat dokonanych za okresy dłuższe niż miesiąc w przeliczeniu na jeden miesiąc (np. 1/3 premii kwartalnej, 1/12: nagród i premii rocznych, wypłat z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach, dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej oraz honorariów).

Świadczenia z ubezpieczeń społecznych

1. Informacje o **świadczeniach emerytalnych i rentowych** (poza rolnikami indywidualnymi) dotyczą świadczeń wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych ze środków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. także z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa) oraz w okresie od 1 I 2009 r. do 30 VI 2014 r. ze środków zgromadzonych w otwartych funduszach emerytalnych (OFE).

Informacje o **świadczeniach emerytalnych i rentowych rolników indywidualnych** dotyczą świadczeń wypłacanych przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego ze środków Funduszu Emerytalno-Rentowego i budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. także z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa), a także ze środków wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, w przypadku gdy rolnicy posiadają uprawnienia do łącznego pobierania świadczeń z tych środków.

2. Do świadczeń emerytalnych i rentowych uprawnieni są (łącznie z członkami ich rodzin) m.in.:

- 1) pracownicy;
- 2) osoby wykonujące pracę nakładczą;
- 3) członkowie rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni powstałych na ich bazie oraz spółdzielni kółek rolniczych;
- 4) osoby wykonujące pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy na warunkach zlecenia;
- 5) osoby prowadzące pozarolniczą działalność (w tym osoby prowadzące działalność gospodarczą na własny rachunek, twórcy, artyści);
- 6) duchowni;
- 7) rolnicy indywidualni;

security (retirement, pension and illness) paid by the insured employee, introduced on 1 I 1999, in accordance with the Law on the Social Security System, dated 13 X 1998 (Journal of Laws No. 137, item 887, with later amendments).

4. Data in tables 2–5 were compiled on the basis of sample survey structure of wages and salaries by occupations for October 2016. Data concern paid employees, who received wages and salaries for the whole month, excluding paid employees in social and political organizations, trade unions and others. For calculating wages and salaries the sum of the following were assumed: payments of personal wages and salaries for the reference month including payments made for periods longer than one month calculated per month (e.g. 1/3 of quarterly premiums, 1/12 of: annual prizes and premiums, payments from profit and balance surplus in cooperatives, annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities and fees).

Social security benefits

1. Information regarding **retirement and other pension benefits** (excluding farmers) concerns benefits which are paid in regard to non-agricultural social security system by the Social Insurance Institution from the source of the Social Insurance Fund, the state budget (within the scope of targeted grant as well as since 2007 also from the separate division of the state budget expenditures) as well as in the period 1 I 2009 to 30 VI 2014 from the sources gathered in the open pension funds (OFE).

Information regarding **retirement and other pension benefits for farmers** concerns benefits which are paid by the Agricultural Social Insurance Fund from the sources of the Pension Fund and by the state budget (within the scope of the targeted grant as well as since 2007 also from the separate division of the state budget expenditures) and also from the sources which are paid in regard to non-agricultural social security system, in case of farmers who are authorized to receive benefits from those sources simultaneously.

2. Among others the following persons (including members of their families) are authorized to receive retirement and other pensions:

- 1) employed persons;
- 2) outworkers;
- 3) members of agricultural producers' cooperatives and cooperatives established on their basis as well as agricultural farmers' cooperatives;
- 4) persons employed on the basis of agency agreements or on the basis of order agreements;
- 5) persons engaged in non-agricultural economic activity (of which self-employed persons, creators, artists);
- 6) clergy;
- 7) farmers;

8) inwalidzi wojenni i wojskowi, kombataneci oraz od 1991 r. osoby represjonowane.

Emerytury oraz renty z tytułu niezdolności do pracy i renty rodzinne (wypłacane także z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych) dotyczą uprawnionych wymienionych w pkt. od 1) do 7).

3. Świadczenia emerytalne i rentowe (wypłacane także z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych) obejmują:

- 1) emerytury;
- 2) renty z tytułu niezdolności do pracy;
- 3) renty rodzinne.

4. Świadczenia emerytalne i rentowe nie obejmują wypłat emerytur i rent realizowanych na mocy umów międzynarodowych.

5. Świadczenia emerytalne i rentowe obejmują kwotę świadczeń należnych (bieżących i wyrównawczych) uwzględniającą od 2007 r. zmniejszenia m.in. z tytułu osiągania przychodów z pracy.

6. Dane dotyczące **przeciętnej miesięcznej emerytury i renty** obliczono dzieląc ogólną kwotę świadczeń przez odpowiadającą im liczbę świadczeniobiorców.

7. Dane o przeciętnych świadczeniach emerytalno-rentowych prezentowane są **w ujęciu brutto**, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych.

8) war and military invalids, combatants as well as since 1991 repressed persons.

Retirement, disability and survivors pensions (also paid due to accidents at work and occupational diseases) concern the persons mentioned in points 1) to 7).

3. Retirement and other pension benefits (also paid due to accidents at work and occupational diseases) include:

- 1) retirement pensions;
- 2) disability pensions;
- 3) survivors pensions.

4. Retirement and other pension benefits do not provide for the payments of retirement and other pension arising out of international agreements.

5. Retirement and other pension benefits include the amount of benefits due (current and compensatory) taking into account since 2007 the deductions, among others, in respect of achieving revenue from work.

6. Data regarding the **average monthly retirement and other pension** are calculated by dividing the total amount of benefits by the corresponding number of persons receiving these benefits.

7. Data concerning average retirement and other pension benefits are presented **in gross terms**, i.e., including deductions for personal income taxes.

Wynagrodzenia

Wages and salaries

TABL. 1(102). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO** ^a
AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym pod- mioty o liczbie pracujących powyżej 9 osób of which entities employing more than 9 persons	
					w zł in zł	
OGÓŁEM.....	3211,80	3960,48	4140,76	4400,05	4654,51	TOTAL
sektor publiczny	3632,73	4362,64	4503,27	4683,18	4683,18	public sector
sektor prywatny	3046,23	3826,55	4024,09	4312,40	4643,65	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiec- two i rybactwo	3475,32	4382,76	4539,46	4667,58	4979,56	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	3620,47	4414,10	4610,62	4911,11	5050,92	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	3034,92	3921,41	4133,97	4446,20	4574,41	of which manufacturing
Budownictwo.....	2805,09	3353,47	3462,95	3636,40	4342,89	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	2466,29	3064,83	3257,01	3574,60	3939,04	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazynowa	2534,73	3067,66	3135,94	3307,36	3600,92	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastrono- mia ^Δ	2115,33	2480,30	2872,16	3102,73	3345,22	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	4641,49	6196,41	6724,75	7246,68	7748,31	Information and communi- cation
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	4801,63	6216,87	6665,98	6962,59	7252,61	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	3112,00	3908,15	3987,36	4375,59	4605,54	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	3270,98	4437,23	4614,04	5028,51	5884,50	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działal- ność wspierająca ^Δ	2130,12	2985,28	3065,19	3314,35	3330,67	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obo- wiązkowe zabezpieczenia społeczne.....	4085,27	4757,64	4991,82	5285,41	5285,40	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	3471,20	4283,16	4314,70	4401,18	4422,16	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna.....	3031,33	3546,28	3743,91	4001,01	4063,40	Human health and social work activities
Działalność związana z kul- turą, rozrywką i rekreacją ...	2916,23	3519,72	3675,49	3819,64	3878,69	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usłu- gowa	2201,54	2802,98	2965,75	3100,38	3426,68	Other service activities

a Bez zatrudnionych za granicą.

a Excluding persons employed abroad.

TABL. 2(103). ZATRUDNIENI¹ WEDŁUG WYSOKOŚCI WYNAGRODZENIA BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2016 R.
PAID EMPLOYMENT¹ BY AMOUNT OF GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2016

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – w tys. osób in thous. person b – w odsetkach in percent	Ogółem Total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector		
	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females	razem total	męż- czyźni males	kobiety females	razem total	męż- czyźni males	kobiety females
O G Ó Ł E M a	655,4	328,6	326,8	177,1	56,0	121,1	478,3	272,6	205,7
T O T A L b	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
przedziały wynagro- dzeń ² : ranges of wages and salaries ² :									
1850 zł i mniej	46,5	23,6	22,9	0,8	0,1	0,7	45,7	23,5	22,2
zł and less	7,1	7,2	7,0	0,4	0,3	0,5	9,6	8,6	10,8
1850,01–2173,38	50,8	20,4	30,4	6,5	1,5	5,0	44,3	18,9	25,4
(1850,01 – 50%)	7,8	6,2	9,3	3,7	2,7	4,1	9,3	6,9	12,4
2173,39–3260,07	180,0	77,5	102,5	45,9	13,3	32,6	134,1	64,2	69,9
(50 – 75)	27,5	23,5	31,3	26,0	23,7	27,0	28,1	23,6	33,9
3260,08–4346,76	139,4	65,4	74,0	49,9	14,9	35,0	89,5	50,5	39,0
(75 – 100)	21,2	19,8	22,6	28,1	26,7	28,9	18,7	18,7	18,9
4346,77–5433,45	93,7	47,3	46,4	37,5	10,8	26,7	56,2	36,5	19,7
(100 – 125)	14,3	14,4	14,2	21,2	19,4	22,0	11,7	13,3	9,6
5433,46–6520,14	52,5	30,6	21,9	17,7	6,1	11,6	34,8	24,5	10,3
(125 – 150)	8,0	9,3	6,7	10,0	10,8	9,6	7,3	9,0	5,0
6520,15–7606,83	29,5	19,6	9,9	7,0	3,1	3,9	22,5	16,5	6,0
(150 – 175)	4,5	6,0	3,1	4,0	5,5	3,2	4,7	6,0	2,9
7606,84–8693,52	19,5	13,4	6,1	3,7	1,8	1,9	15,8	11,6	4,2
(175 – 200)	3,0	4,1	1,9	2,1	3,2	1,6	3,3	4,3	2,0
8693,53–9780,21	11,9	8,1	3,8	2,5	1,2	1,3	9,4	6,9	2,5
(200 – 225)	1,8	2,5	1,2	1,4	2,1	1,1	2,0	2,5	1,2
9780,22–10866,90	7,8	5,6	2,2	1,4	0,7	0,7	6,4	4,9	1,5
(225 – 250)	1,2	1,7	0,7	0,8	1,3	0,6	1,3	1,8	0,8
10866,91–11953,59	5,6	3,9	1,7	1,1	0,6	0,5	4,5	3,3	1,2
(250 – 275)	0,8	1,2	0,5	0,6	1,0	0,4	0,9	1,2	0,6
11953,60–13040,28	3,9	2,8	1,1	0,9	0,5	0,4	3,0	2,3	0,7
(275 – 300)	0,6	0,9	0,3	0,5	1,0	0,3	0,6	0,8	0,4
13040,29 zł i więcej	14,3	10,4	3,9	2,2	1,4	0,8	12,1	9,0	3,1
zł and more	2,2	3,2	1,2	1,2	2,3	0,7	2,5	3,3	1,5

1 Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 159.
2 Ustalane na podstawie krotności przeciętnego wynagrodzenia brutto (4346,76 zł) w gospodarce narodowej za październik 2016 r.; w nawiasach podano procentowy rozkład wynagrodzeń w poszczególnych przedziałach (np. przedział 2173,39–3260,07 zł stanowi 50–75% przeciętnego wynagrodzenia); przedziały procentowe zostały domknięte prawostronnie (np. przedział 50–75% obejmuje wynagrodzenia stanowiące od 50,01 do 75,00% przeciętnego wynagrodzenia).

1 Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons; see general notes, item 4 on page 159. 2 Established on the basis of product of gross wages and salaries (4346,76 zł) in the national economy for October 2016; the percentage distribution of wages and salaries in individual ranges is given in brackets (e.g., the 2173,39–3260,07 zł range accounts for 50–75% of the average wage and salary); the percentage ranges are closed on the right (e.g., the 50–67% range includes wages and salaries accounting for 50,01 to 75,00% of the average wage and salary).

TABL. 3(104). ZATRUDNIENI^a ORAZ PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO WEDŁUG GRUP ZAWODÓW WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2016 R.PAID EMPLOYMENT^a AND AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES BY PERFORMED OCCUPATIONAL GROUPS FOR OCTOBER 2016

GRUPY ZAWODÓW ^b	Zatrudnieni w odsetkach Paid employees in percent			Przeciętne wynagrodzenia brutto w zł Average gross wages and salaries in zł			OCCUPATIONAL GROUPS ^b
	ogółem total	męż- czy- źni males	ko- biety fema- les	ogółem total	męż- czy- źni males	kobiety females	
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	4431,99	4911,37	3950,00	TOTAL
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	8,1	8,3	7,8	8945,45	10188,15	7606,66	Managers
Specjaliści	25,5	17,7	33,3	5253,97	6284,93	4704,02	Professionals
specjaliści nauk fizycznych, matematycznych i technicznych	3,5	4,9	2,2	5903,20	6381,55	4849,12	science and engineering professionals
specjaliści do spraw zdrowia	3,4	0,9	5,9	4718,72	6294,79	4465,44	health professionals
specjaliści nauczania i wychowania	7,6	3,6	11,6	4569,75	5189,14	4374,95	teaching professionals
specjaliści do spraw ekonomicznych i zarządzania	8,4	5,0	11,7	5369,87	6391,90	4931,71	business and administration professionals
specjaliści do spraw technologii informacyjno-komunikacyjnych	1,5	2,5	0,5	7334,62	7583,23	6121,64	information and communications technology professionals
specjaliści z dziedziny prawa, dziedzin społecznych i kultury	1,1	0,8	1,4	5897,28	6006,29	5834,42	legal, social and cultural professionals
Technicy i inny średni personel	11,4	10,1	12,8	4503,05	5256,99	3907,72	Technicians and associate professionals
średni personel nauk fizycznych, chemicznych i technicznych	3,6	5,3	1,9	5225,70	5702,92	3897,09	science and engineering associate professionals
średni personel do spraw zdrowia	1,1	0,5	1,7	3391,47	3718,53	3286,86	health associate professionals
średni personel do spraw biznesu i administracji	4,9	3,1	6,8	4489,89	5143,30	4192,02	business and administration associate professionals
średni personel z dziedziny prawa, dziedzin społecznych, kultury i pokrewny	1,4	0,6	2,3	3587,02	3910,31	3506,24	legal, social, cultural and related associate professionals
technicy informatycy	0,4	0,6	0,1	4583,74	4654,01	4136,84	information and communications technicians
Pracownicy biurowi	7,3	5,8	8,8	3556,63	3663,44	3486,18	Clerical support workers
sekretarki, operatorzy urządzeń biurowych i pokrewni	2,1	0,7	3,6	3567,72	3674,00	3547,49	general and keyboard clerks
pracownicy obsługi klienta	1,2	0,7	1,7	3391,35	3896,81	3171,41	customer services clerks
pracownicy do spraw finansowo-statystycznych i ewidencji materiałowej	3,1	3,9	2,2	3533,57	3599,51	3418,83	numerical and material recording clerks
pozostali pracownicy obsługi biura	0,9	0,5	1,3	3830,30	3808,34	3838,60	other clerical support workers

a Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 8, pkt 1) na str. 26.

a Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. b See general notes to the Yearbook, item 8, point 1) on page 26.

TABL. 3(104). ZATRUDNIENI^a ORAZ PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO WEDŁUG GRUP ZAWODÓW WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2016 R. (dok.)PAID EMPLOYMENT^a AND AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES BY PERFORMED OCCUPATIONAL GROUPS FOR OCTOBER 2016 (cont.)

GRUPY ZAWODÓW ^b	Zatrudnieni w odsetkach Paid employees in percent			Przeciętne wynagrodzenia brutto w zł Average gross wages and salaries in zł			OCCUPATIONAL GROUPS ^b
	ogółem total	męż- czy- źni males	ko- biety fema- les	ogółem total	męż- czy- źni males	kobiety females	
Pracownicy usług i sprzedawcy	11,8	7,4	16,3	2655,81	2811,11	2585,59	Service and sales workers
pracownicy usług osobistych	2,7	2,1	3,3	2676,61	2847,29	2567,81	personal service workers
sprzedawcy i pokrewni	6,7	2,4	11,0	2786,65	3504,36	2632,38	sales workers
pracownicy opieki osobistej i pokrewni	0,7	0,1	1,4	2421,41	2454,49	2418,56	personal care workers
pracownicy usług ochrony	1,7	2,8	0,6	2212,86	2208,72	2230,73	protective services workers
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	0,2	0,4	0,1	3338,29	3378,97	3025,83	Skilled agricultural, forestry and fishery workers
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	13,0	22,3	3,5	3991,04	4162,72	2890,43	Craft and related trades workers
robotnicy budowlani i pokrewni (z wyłączeniem elektryków)	2,4	4,7	0,1	3305,36	3305,03	3321,09	building and related trades workers (excluding electricians)
robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urządzeń oraz pokrewni	5,9	11,3	0,4	4329,42	4355,10	3545,88	metal, machinery and related trades workers
rzemieślnicy i robotnicy poligraficzni	0,7	0,7	0,7	3321,99	3422,09	3225,36	handicraft and printing workers
elektrycy i elektronicy	1,8	3,4	0,1	5096,78	5145,93	3972,79	electrical and electronic trades workers
robotnicy w przetwórstwie spożywczym, obróbce drewna, produkcji wyrobów tekstylnych i pokrewni	2,2	2,2	2,2	3159,43	3722,76	2570,85	food processing, wood working, garment and other craft and related trades workers
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	14,2	21,8	6,7	3816,67	4032,42	3110,00	Plant and machine operators and assemblers
operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych i przetwórczych	6,0	8,8	3,3	4244,72	4699,12	3024,92	stationary plant and machine operators
monterzy	2,8	2,7	3,0	3463,03	3839,30	3128,20	assemblers
kierowcy i operatorzy pojazdów	5,4	10,3	0,4	3521,80	3515,86	3677,42	drivers and mobile plant operators
Pracownicy przy pracach prostych	8,5	6,2	10,7	2542,53	2892,32	2338,39	Elementary occupations
w tym:							of which:
robotnicy pomocniczy w rolnictwie, leśnictwie i rybołówstwie	0,1	0,2	0,1	2749,45	2783,70	2665,31	agricultural, forestry and fishery labourers
robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie	2,3	3,0	1,6	2931,51	3098,73	2617,91	labourers in mining, construction, manufacturing and transport

a Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 8, pkt 1) na str. 26.

a Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. b See general notes to the Yearbook, item 8, point 1) on page 26.

TABL. 4(105). PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO ¹ ZA PAŹDZIERNIK 2016 R.
AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES ¹ FOR OCTOBER 2016

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – w zł in zł b – ogółem = 100 total = 100	Ogółem Total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector		
	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety fema- les	razem total	męż- czyźni males	kobiety fema- les	razem total	męż- czyźni males	kobiety fema- les

OGÓŁEM TOTAL

OGÓŁEM a	4431,99	4911,37	3950,00	4470,02	4927,24	4258,28	4417,91	4908,11	3768,73
TOTAL b	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATIONAL LEVEL

Wyższe ze stopniem nauko- wym co najmniej doktora oraz tytułem magistra, leka- rza lub równorzędnym a	6043,69	7482,77	5202,4	5173,95	6039,01	4860,68	6868,21	8262,55	5648,29
Tertiary with academic degree (at least doctorate) or tertiary with master de- gree, physician degree or equivalent b	136,4	152,4	131,7	115,7	122,6	114,1	155,5	168,3	149,9
Wyższe z tytułem inżyniera, licencjata, dyplomowanego ekonomisty lub równorzęd- nym a	5271,29	6417,66	4289,84	4435,19	5540,9	4047,18	5561,23	6566,36	4422,69
Tertiary with engineer de- gree, licentiate (bechelor), economist with diploma or equivalent b	118,9	130,7	108,6	99,2	112,5	95,0	125,9	133,8	117,4
Policealne a	3885,5	4558,66	3523,75	3853,97	3999,3	3814,96	3897,44	4670,24	3378,44
Post-secondary b	87,7	92,8	89,2	86,2	81,2	89,6	88,2	95,2	89,6
Średnie zawodowe a	3910,29	4377	3297,69	3905,48	4290,11	3697,78	3911,5	4389,4	3123,33
Vocational secondary b	88,2	89,1	83,5	87,4	87,1	86,8	88,5	89,4	82,9
Średnie ogólnokształcące a	3523,82	3912,37	3164,51	3526,95	3862,72	3388,53	3523,34	3916,72	3115,06
General secondary b	79,5	79,7	80,1	78,9	78,4	79,6	79,8	79,8	82,7
Zasadnicze zawodowe a	3359,84	3731,44	2579,33	3160,57	3596,22	2557,3	3394,22	3750,96	2584,54
Basic vocational b	75,8	76,0	65,3	70,7	73,0	60,1	76,8	76,4	68,6
Gimnazjalne a	2852,4	2957,91	2523,79	2663,51	2767,87	2408,42	2858,63	2963,78	2528,36
Lower secondary b	64,4	60,2	63,9	59,6	56,2	56,6	64,7	60,4	67,1
Podstawowe i niepełne podstawowe a	2892,05	3233,67	2468,15	2872,31	3328,61	2492,2	2895,5	3220,46	2462,81
Primary and incomplete primary b	65,3	65,8	62,5	64,3	67,6	58,5	65,5	65,6	65,3

WEDŁUG WIEKU BY AGE

24 lata i mniej a	3075,54	3303,48	2786,28	2859,29	2927,79	2816,9	3091,48	3321,98	2783,02
and less b	69,4	67,3	70,5	64,0	59,4	66,2	70,0	67,7	73,8
25–34 a	4214,47	4618,73	3752,81	3721,8	4168,17	3514,83	4315,27	4669,31	3831,53
..... b	95,1	94,0	95,0	83,3	84,6	82,5	97,7	95,1	101,7
35–44 a	4944,56	5662,32	4282,85	4613,21	5199,14	4385,85	5059,44	5744,08	4225,8
..... b	111,6	115,3	108,4	103,2	105,5	103,0	114,5	117,0	112,1
45–54 a	4532,59	5244,64	3983,05	4666,65	5135,28	4482,15	4454,55	5278,91	3544,43
..... b	102,3	106,8	100,8	104,4	104,2	105,3	100,8	107,6	94
55–59 a	4216,25	4549,02	3924,94	4572,62	4992,17	4384,09	3968,08	4382,89	3404,72
..... b	95,1	92,6	99,4	102,3	101,3	103,0	89,8	89,3	90,3
60–64 a	4355,22	4377,67	4306,85	4822,52	5041,61	4583,4	4054,29	4094,09	3907,36
..... b	98,3	89,1	109,0	107,9	102,3	107,6	91,8	83,4	103,7
65 lat i więcej a	5439,19	5437,41	5483,02	5892,53	5870,49	6122,26	5177,46	5206,73	2537,97
and more b	122,7	110,7	138,8	131,8	119,1	143,8	117,2	106,1	67,3

¹ Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

¹ Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons.

TABL. 4(105). PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO¹ ZA PAŹDZIERNIK 2016 R. (dok.)AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES¹ FOR OCTOBER 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – w zł in zł b – ogółem = 100 total = 100	Ogółem Total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector		
	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety fema- les	razem total	męż- czyźni males	kobiety fema- les	razem total	męż- czyźni males	kobiety fema- les
WEDŁUG STAŻU PRACY BY WORK SENIORITY									
Do 1,9 roku a	3190,55	3443,6	2911,84	3086,66	3364,09	2945,85	3203,52	3449,7	2905,62
and less b	72,0	70,1	73,7	69,1	68,3	69,2	72,5	70,3	77,1
2,0 – 4,9 a	3753,82	4133,19	3345,91	3472,71	3861,86	3281,08	3804,99	4162,69	3363,57
..... b	84,7	84,2	84,7	77,7	78,4	77,1	86,1	84,8	89,2
5,0 – 9,9 a	4393,23	4904,18	3826,15	3940,92	4451,24	3696,18	4498,28	4963,7	3873,93
..... b	99,1	99,9	96,9	88,2	90,3	86,8	101,8	101,1	102,8
10,0 – 14,9 a	4711,38	5320,09	4103,77	4397,93	5066,72	4128,86	4798,34	5356,19	4092,53
..... b	106,3	108,3	103,9	98,4	102,8	97,0	108,6	109,1	108,6
15,0 – 19,9 a	5051,03	5821,63	4375,57	4856,16	5608,15	4569,34	5121,33	5861,3	4266,5
..... b	114,0	118,5	110,8	108,6	113,8	107,3	115,9	119,4	113,2
20 lat i więcej a	4738,45	5213,9	4281,86	4742,48	5132,7	4552,86	4735,54	5245,53	3945,25
and more b	106,9	106,2	108,4	106,1	104,2	106,9	107,2	106,9	104,7

1 Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

1 Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons.

TABL. 5(106). MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO NAJWYŻSZE (decyle) W GRUPACH DECYLOWYCH PRACOWNIKÓW ZATRUDNIENIYCH¹ WEDŁUG WIELKICH GRUP ZAWODÓW² WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2016 R.DECILE EARNINGS (the upper limits of gross wages and salaries received by decile) PAID EMPLOYMENT¹ BY GREAT OCCUPATIONAL GROUPS² FOR OCTOBER 2016

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – ogółem total b – mężczyźni males c – kobiety females		Najwyższe wynagrodzenia (decyle) w grupie decylowej w zł Decile earnings (the upper limits of gross wages and salaries received by decile) in zł								
		pier- wszej first	drugiej second	trzeciej third	czwartej fourth	piątej (media- na) fifth (median)	szóstej sixth	siódmej seventh	ósmej eight	dziwią- tej ninth
OGÓŁEM	a	1960,00	2358,48	2758,00	3163,14	3614,00	4146,62	4762,79	5660,46	7486,51
TOTAL	b	1977,84	2500,00	2956,51	3410,00	3930,20	4528,33	5305,25	6433,71	8489,52
	c	1950,00	2297,76	2592,69	2941,33	3360,24	3815,05	4331,12	5000,00	6253,90
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	a	3229,17	4416,32	5346,43	6116,67	7000,00	8101,49	9700,00	11970,67	16170,00
Managers	b	3308,08	4708,68	5870,62	6752,14	7945,40	9324,22	11133,33	13962,20	18681,00
	c	3148,08	4209,37	4930,00	5649,67	6297,98	7092,24	8231,83	10089,78	13523,13
Specjaliści	a	2816,00	3375,38	3791,67	4175,70	4551,50	4990,70	5576,88	6479,99	8462,10
Professionals	b	2990,00	3637,12	4199,17	4736,80	5336,00	6029,17	6958,33	8356,62	10925,25
	c	2774,96	3270,11	3650,79	4000,00	4320,30	4654,58	5061,53	5645,41	6840,48
Technicy i inny średni personel	a	2451,85	2893,83	3249,24	3586,80	3993,55	4357,49	4906,78	5698,49	7194,54
Technicians and asso- ciate professionals	b	2600,00	3186,38	3674,76	4168,58	4606,40	5185,89	5953,28	6908,93	8619,11
	c	2376,96	2767,31	3059,25	3324,75	3606,50	3950,84	4285,98	4779,11	5658,96
Pracownicy biurowi	a	2091,40	2476,19	2691,37	2964,00	3267,70	3574,50	3928,51	4433,75	5265,50
Clerical support workers	b	2100,00	2500,00	2767,31	3021,09	3336,75	3635,00	4038,00	4635,89	5467,85
	c	2065,23	2419,43	2639,00	2900,00	3210,00	3537,29	3890,77	4347,42	5155,39
Pracownicy usług i sprzedawcy	a	1850,00	1854,47	1992,01	2139,17	2310,82	2500,00	2757,38	3098,08	3836,09
Service and sales workers	b	1850,00	1850,00	1879,37	2033,44	2280,00	2574,07	2913,00	3500,87	4452,18
	c	1850,00	1898,96	2016,67	2190,25	2317,33	2488,42	2706,00	2975,26	3516,22

1 Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. 2 Patrz uwagi ogólne, ust. 8, pkt 1) na str. 26.

1 Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. 2 See general notes, item 8, point 1) on page 26.

TABL. 5(106). **MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO NAJWYŻSZE (decyle) W GRUPACH DECYLOWYCH PRACOWNIKÓW ZATRUDNIONYCH¹ WEDŁUG WIELKICH GRUP ZAWODÓW² WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2016 R. (dok.)**DECILE EARNINGS (the upper limits of gross wages and salaries received by decile) PAID EMPLOYMENT¹ BY GREAT OCCUPATIONAL GROUPS² FOR OCTOBER 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – ogółem total b – mężczyźni males c – kobiety females	Najwyższe wynagrodzenia (decyle) w grupie decylowej w zł Decile earnings (the upper limits of gross wages and salaries received by decile) in zł								
	pierwszej first	drugiej second	trzeciej third	czwartej fourth	piątej (media- na) fifth (median)	szóstej sixth	siódmej seventh	ósmej eight	dziewiątej ninth
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	a 1850,00	2240,00	2505,56	2710,24	2983,12	3201,50	3631,64	4462,00	5202,75
Skilled agricultural, forestry and fishery workers	b 1850,00	2241,67	2500,00	2710,24	2983,12	3174,31	3767,83	4500,00	5456,97
	c 2112,00	2196,50	2542,22	2737,00	3273,93	3431,54	3500,00	3526,91	3964,08
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	a 1900,00	2343,78	2744,69	3148,55	3543,78	4016,79	4555,38	5330,02	6650,81
Craft and related trades workers	b 1922,93	2491,00	2889,60	3315,60	3731,51	4220,95	4765,57	5560,51	6889,55
	c 1850,00	1965,52	2194,39	2354,51	2602,67	2891,60	3213,82	3597,50	4302,70
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	a 2000,00	2411,09	2736,34	3010,27	3301,84	3679,87	4211,26	4958,98	6215,94
Plant and machine operators and assemblers	b 1991,32	2470,00	2811,44	3125,33	3469,50	3977,31	4578,91	5350,77	6714,45
	c 2000,00	2293,83	2571,51	2797,08	2954,18	3155,88	3448,09	3781,20	4284,06
Pracownicy przy pracach prostych	a 1850,00	1855,70	2026,20	2186,85	2313,97	2448,96	2640,81	2937,24	3493,14
Elementary occupations	b 1850,00	1938,33	2149,74	2343,50	2561,69	2808,76	3120,79	3550,87	4437,27
	c 1850,00	1850,00	1972,26	2126,94	2239,28	2340,20	2467,33	2650,73	2976,85

1 Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. 2 Patrz uwagi ogólne, ust. 8, pkt 1) na str. 26.

1 Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. 2 See general notes, item 8, point 1) on page 26.

Świadczenia z ubezpieczeń społecznych Social security benefits

TABL. 6(107). **EMERYCI I RENCIŚCI^a**
RETIREES AND PENSIONERS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	680021	643950	646170	649591	T O T A L
Pobierający emerytury i renty wypłacane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych	623704	597319	600033	604580	Persons receiving retirement and other pension paid by the Social Insurance Institution
emerytury	426175	422224	429753	439622	retirement pensions
renty z tytułu niezdolności do pracy	96835	75633	71420	66713	disability pensions
renty rodzinne	100694	99462	98860	98245	survivors pensions
Rolnicy indywidualni	56317	46631	46137	45011	Farmers

a Przeciętne w roku.

Ź r ó d ł o: dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

a Annual averages.

S o u r c e: data of the Social Insurance Institution and Agricultural Social Insurance Fund.

TABL. 7(108). ŚWIADCZENIA EMERYTALNE I RENTOWE BRUTTO

GROSS RETIREMENT AND OTHER PENSION BENEFITS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
OGÓŁEM GRAND TOTAL					
Świadczenia w mln zł	12778,9	15071,8	15404,2	15927,4	Benefits in mln zł
WYPŁACANE PRZEZ ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH PAID BY THE SOCIAL INSURANCE INSTITUTION					
Razem Total					
Świadczenia w mln zł	12062,4	14356,4	14700,1	15235,8	Benefits in mln zł
Przeciętna miesięczna emerytura i renta w zł	1611,66	2002,89	2041,56	2100,05	Average monthly retirement and other pension in zł
Emerytury Retirement pensions					
Świadczenia w mln zł	8631,4	10575,8	10958,3	11519,7	Benefits in mln zł
Przeciętna miesięczna emerytura w zł	1687,76	2087,32	2124,93	2183,63	Average monthly retirement pension in zł
Renty z tytułu niezdolności do pracy Disability pensions					
Świadczenia w mln zł	1610,6	1552,5	1492,8	1423,8	Benefits in mln zł
Przeciętna miesięczna renta w zł	1385,99	1710,61	1741,81	1778,49	Average monthly pension in zł
Renty rodzinne Survivors pensions					
Świadczenia w mln zł	1820,4	2228,1	2248,9	2292,4	Benefits in mln zł
Przeciętna miesięczna renta w zł	1506,57	1866,77	1895,73	1944,43	Average monthly pension in zł
ROLNIKÓW INDYWIDUALNYCH ^a FARMERS ^a					
Świadczenia w mln zł	716,6	715,4	704,1	691,6	Benefits in mln zł
Przeciętna miesięczna emerytura i renta w zł	1060,31	1278,54	1271,82	1280,45	Average monthly retirement and other pension in zł

^a Łącznie z wypłatami z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w przypadku łączenia uprawnień do świadczeń z tego systemu z uprawnieniami do świadczeń z Funduszu Emerytalno-Rentowego; patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 159.

Źródło: dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

^a Including payments from non-agricultural social security system, in case of a simultaneous right to benefits from this system and to benefits from the Pension Fund; see general notes, item 1 on page 159.

Source: data of the Social Insurance Institution and Agricultural Social Insurance Fund.

DZIAŁ VIII BUDŻETY GOSPODARSTW DOMOWYCH

Uwagi ogólne

1. Podstawowym źródłem informacji o warunkach bytu ludności, tj. poziomie i strukturze dochodu rozporządzalnego, wydatków i spożycia oraz wyposażeniu gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania jest reprezentacyjne badanie **budżetów gospodarstw domowych**. Badaniem objęte są wszystkie grupy gospodarstw domowych, z wyjątkiem zamieszkujących obiekty zbiorowego zakwaterowania oraz gospodarstw członków korpusu dyplomatycznego państw obcych. Od 2004 r. gospodarstwa domowe obywateli obcego państwa zamieszkujące w Polsce stale lub przez dłuższy czas i posługujące się językiem polskim biorą udział w badaniu.

Jednostką badania jest **gospodarstwo domowe** jedno- lub wieloosobowe. Gospodarstwo domowe **jednoosobowe** stanowi osoba utrzymująca się samodzielnie, tzn. niełącząca swoich dochodów z dochodami innych osób bez względu na to, czy mieszka sama czy z innymi osobami. Przez gospodarstwo domowe **wieloosobowe** rozumie się zespół osób zamieszkujących razem i wspólnie utrzymujących się.

Wyniki badania oparte są na oświadczeniach osób biorących udział w badaniu budżetów gospodarstw domowych.

W celu zachowania relacji między strukturą badanej zbiorowości a strukturą społeczno-demograficzną zbiorowości generalnej, wyniki z badania budżetów gospodarstw domowych od 2010 r. przeważone zostały danymi o strukturze gospodarstw domowych według liczby osób i miejsca zamieszkania pochodzącymi z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.

2. Badanie budżetów gospodarstw domowych prowadzone jest metodą rotacji miesięcznej w cyklu kwartalnym, co oznacza, że w każdym miesiącu w badaniu uczestniczą inne gospodarstwa domowe, a po kwartale w gospodarstwach domowych, które brały udział w badaniu miesięcznym danego kwartału przeprowadzany jest wywiad dotyczący niektórych wydatków, m.in. na zakup przedmiotów trwałego użytkowania (telewizor, pralkę, lodówkę itp.), na opłatę za usługi (lekarskie, stomatologiczne itp.) oraz wyposażenia gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania.

CHAPTER VIII HOUSEHOLD BUDGETS

General notes

1. The basic source of information regarding the living conditions of the population, i.e., the level and structure of available income, expenditures and consumption as well as the equipment of households with durable goods, is a representative **household budget survey**. In the survey there are included all the households, with the exception of those living in institutional households as well as households of members of the diplomatic corps of foreign countries. Since 2004 the households of foreign citizens with permanent or long-lasting residence in Poland and using Polish language participate in the survey.

The survey unit is a one- or a multi-person **household**. A **one-person** household is understood as an individual independently maintained himself/herself, i.e., income is not combined with the income of others regardless of whether the individual lives alone or with other persons. A **multi-person** household is understood as a group of people living together and maintaining themselves jointly.

Survey results are based on declarations made by persons participating in the household budget survey.

In order to maintain the relation between the structure of the surveyed population and the socio-demographic structure of the total population, results obtained from the household budget survey since 2010 were weighted with the structure of households by number of persons and class of locality coming from the Population and Housing Census 2011.

2. The survey of household budgets is conducted using the method of monthly rotation with a quarterly cycle, which means that, each month, different households participate in the survey, and after each quarter an interview is conducted in households which participated in the monthly survey of a given quarter concerning some expenditures, i.e., on purchases of durable goods (a television set, washing machine, refrigerator, etc.), on payments for services (medical, dental, etc.) as well as on furnishing the household with durable goods.

Badaniem objęto wszystkie gospodarstwa domowe zamieszkane w wylosowanych mieszkaniach, reprezentujące społeczno-ekonomiczne grupy ludności ustalone na podstawie kryterium wyłącznego lub głównego (przeważającego) źródła utrzymania, tj. gospodarstwa domowe: pracowników, rolników, pracujących na własny rachunek, emerytów, rencistów oraz utrzymujących się z niezarobkowych źródeł (innych niż emerytura lub renta).

3. Kategorie osób występujących w gospodarstwach domowych ustalone zostały na podstawie ich głównego źródła utrzymania, czyli źródła przynoszącego największy dochód:

1) do osób pracujących zalicza się:

- a) pracujących najemnie, dla których głównym źródłem utrzymania jest dochód z pracy najemnej, niezależnie od rodzaju umowy zawartej z pracodawcą (umowa o pracę na czas nieokreślony lub określony, mianowanie, powołanie, praca sezonowa, praca dorywcza, umowa o wykonanie pracy nakładczej, umowa z agentem, umowa-zlecenie, umowa ustna itd.);
- b) pracujących w gospodarstwie indywidualnym w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), dla których głównym źródłem utrzymania jest dochód z pracy w użytkowanym przez siebie gospodarstwie indywidualnym w rolnictwie,
- c) pracujących na własny rachunek (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), dla których głównym źródłem utrzymania jest prowadzenie działalności gospodarczej (poza użytkowaniem gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie) oraz wykonywanie wolnego zawodu, a od 2005 r. także członków spółdzielni produkcji rolniczej;

2) osoby utrzymujące się ze świadczeń społecznych, których głównym źródłem utrzymania jest m.in.: emerytura, renta, zasiłek dla bezrobotnych i inne świadczenia z Funduszu Pracy, świadczenia rodzinne, renta socjalna, świadczenia pieniężne i niepieniężne udzielane na podstawie ustawy o pomocy społecznej, stypendia oraz w 2016 r. świadczenie wychowawcze w ramach programu „Rodzina 500+”;

3) osoby pozostające na utrzymaniu (bez własnego źródła utrzymania) utrzymywane przez inne osoby będące członkami tego samego gospodarstwa domowego.

4. **Dochód rozporządzalny** obejmuje bieżące dochody pieniężne i niepieniężne (w tym wartość spożycia naturalnego, tj. wartość towarów i usług konsumpcyjnych pobranych na potrzeby gospodarstwa domowego z działalności gospodarczej na własny rachunek – rolniczej i pozarolniczej oraz wartość towarów i usług otrzymanych bezpłatnie), bez zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych płaconych z tytułu dochodów (z pracy najemnej, ze świadczeń społecznych – z ubezpieczeń społecznych i pozostałych świadczeń społecznych), bez składek na obowiązkowe ubezpieczenie społeczne płacone przez ubezpieczonego pracownika oraz bez podatków płaconych przez osoby pracujące na własny rachunek.

The survey included all households within randomly selected dwellings representing of socio-economic groups of the population established on the basis of the exclusive or main (predominate) source of maintenance, i.e., households of: employees, farmers, self-employed, retirees, pensioners as well as households maintained from non-earned sources (other than retirement or other pension).

3. The categories of persons who are members of households were established on the basis of their main source of maintenance, i.e., source deriving the greatest income:

1) employed persons include:

- a) hired employees, for whom the main source of maintenance is income from hired work, regardless of the type of contract concluded with the employer (a labour contract for a specified or unspecified period, postings, appointments, seasonal work, odd jobs, out-work, contract with agent, commission contracts, verbal contracts, etc.);
- b) employees on a private farm in agriculture (including contributing family workers), for whom the main source of maintenance is income from work in private farm in agriculture,
- c) self-employed persons (including contributing family workers), for whom the main source of maintenance is conducting economic activity (excluding the use of a private farm in agriculture) and practising a learned profession as well as members of agricultural production cooperatives since 2005;

2) persons maintained from social benefits, for whom the main source of maintenance is i.a.: retirement pension, pension, unemployment benefit and other benefits from the Labour Fund, family allowances, social pension, monetary and non-monetary assistance provided on the basis of the Law on Social Assistance, scholarships as well as in 2016 child raising benefit within the “Family 500+” programme;

3) dependents (without their own source of maintenance) maintained by other persons being members of the same household.

4. **Available income** includes current monetary and non-monetary income (including the value of own consumption, i.e., consumer goods and services acquired for household needs from self-employed agricultural or non-agricultural economic activity as well as the value of goods and services received free of charge), excluding prepayments on personal income tax paid from income (from hired labour, from social benefits – from social security benefits and other social benefits) excluding contributions to obligatory social security paid by the insured employee as well as excluding taxes paid by self-employed persons.

W skład dochodu rozporządzalnego wchodzi:

- 1) dochód z pracy najemnej – uzyskany we wszystkich miejscach pracy danego członka gospodarstwa domowego, niezależnie od długości trwania okresu pracy i rodzaju umowy o pracę – który obejmuje wszystkie dochody uzyskiwane z tytułu pracy najemnej, w tym: wynagrodzenia, wypłaty niezaliczone do wynagrodzeń (np. dodatki za rozłąkę, ekwiwalent pieniężny za używanie własnej odzieży zamiast roboczej, kwoty uzyskane z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych), zasiłki chorobowe (pobrane w czasie trwania stosunku pracy), wyrównawcze, opiekuńcze, dochody w formie niepieniężnej (opłacone przez pracodawcę);
- 2) dochód z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie, który stanowi różnicę między wartością produkcji rolniczej (łącznie ze spożyciem naturalnym) a poniesionymi na nią bieżącymi nakładami (tj. zakup produktów i usług, wynagrodzenia i składki na obowiązkowe ubezpieczenie społeczne pracowników najemnych). Dochód ten jest pomniejszony o podatki związane z prowadzeniem gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie oraz od 2004 r. powiększony o dopłaty dla rolnictwa;
- 3) dochód z pracy na własny rachunek, który stanowi część dochodu uzyskanego z prowadzonej działalności gospodarczej na własny rachunek (poza gospodarstwem indywidualnym w rolnictwie) oraz dochód z wykonywania wolnego zawodu, jaki został przeznaczony na pozyskanie towarów i usług konsumpcyjnych na potrzeby gospodarstwa domowego oraz na inwestycje o charakterze mieszkaniowym (zakup, budowa, remont lub modernizacja mieszkania lub domu mieszkalnego);
- 4) dochód z własności (odsetki, udziały w zyskach przedsiębiorstw, w tym dywidendy) oraz dochód z wynajmu nieruchomości (dochód netto, czyli przychody minus nakłady i ewentualnie podatki, pochodzący z wynajmu lokali mieszkalnych, garaży i innych budynków nie-związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą oraz ziemi);
- 5) dochód ze świadczeń społecznych, który obejmuje m.in. emerytury i renty, zasiłki z ubezpieczeń społecznych i pozostałych świadczeń społecznych oraz w 2016 r. świadczenie wychowawcze w ramach programu „Rodzina 500+”;
- 6) pozostały dochód, który obejmuje m.in. dary od osób prywatnych (w tym alimony), odszkodowania z tytułu ubezpieczeń w instytucjach ubezpieczeniowych, wygrane w grach hazardowych i loteryjnych.

Dochód rozporządzalny przeznaczony jest na wydatki oraz przyrost oszczędności.

Dochód do dyspozycji jest to dochód rozporządzalny pomniejszony o pozostałe wydatki. Dochód do dyspozycji przeznaczony jest na wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz przyrost oszczędności.

5. Wydatki obejmują wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz pozostałe wydatki.

Available income comprises:

- 1) income from hired work – obtained in all work-places by the given household member, regardless of the length of time worked or the type of labour agreement – which includes all income obtained from hired work, including: wages and salaries, payments not included in wages and salaries (e.g., severance pay, the monetary equivalent for the use of personal rather than company clothing, sums received from a company social benefit fund), sick benefits (taken during the period of employment), compensatory and care benefits, income in a non-monetary form (paid by the employer);
- 2) income from a private farm in agriculture, which accounts for the difference in the value of agricultural production (including own consumption) and current expenditures borne on it (i.e., the purchase of products and services, wages and salaries as well as contributions to compulsory social security of hired employees). This income is reduced by taxes connected with tending a private farm in agriculture and since 2004 increased by subsidies for agriculture;
- 3) income from self-employment, which accounts for a portion of income obtained from conducting self-employed economic activity (excluding a private farm in agriculture) and income from practising a learned profession, that was spent on consumer goods and services for household needs as well as for investments with a residential character (purchasing, building, renovating or modernizing a dwelling or house);
- 4) income from property (interest, shares in company profits, including dividends) and income from rental of real estate (net income i.e. revenues minus investments and taxes, from rental of dwellings, garages and other buildings not connected with conducting economic activity and from land leasing);
- 5) income from social benefits, which includes, i.a.: retirement and other pensions, social security allowances and other social benefits as well as in 2016 child-raising benefit within the “Family 500+” programme;
- 6) other income, which includes, i.a.: gifts from private persons (of which alimony), insurance indemnities, winnings from games of chance and lotteries.

Available income is designated for expenditures as well as for an increase in savings.

Disposable income is understood as available income reduced by other expenditures. Disposable income is designated for consumer goods and services as well as for an increase in savings.

5. Expenditures include expenditures on consumer goods and services as well as other expenditures.

Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne przeznaczone są na zaspokojenie potrzeb gospodarstwa domowego. Obejmują wydatki na towary i usługi zakupione za gotówkę, również przy użyciu karty płatniczej lub kredytowej i na kredyt, wartość artykułów otrzymanych bezpłatnie oraz wartość spożycia naturalnego. Towary konsumpcyjne obejmują dobra nietrwałego użytkowania (np. żywność, napoje, artykuły farmaceutyczne), półtrwałego użytkowania (np. odzież, książki, zabawki) i trwałego użytkowania (np. samochody, pralki, lodówki, telewizory). Do wydatków nie zalicza się funduszu remontowego.

Pozostałe wydatki obejmują m.in. kwoty przekazane innym gospodarstwom domowym i instytucjom niekomercyjnym, w tym dary, koszty zakwaterowania młodzieży i studentów uczących się poza domem, alimenty dla osób prywatnych, niektóre podatki, np.: od nieruchomości, od spadków i darowizn, od dochodów z własności, z wynajmu i sprzedaży nieruchomości oraz straty pieniężne.

Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne zagregowano zgodnie ze zmienioną i obowiązującą od 2013 r. nomenklaturą Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP), włączając wydatki na ubezpieczenie na życie do pozycji „pozostałe wydatki na towary i usługi”.

6. Spożycie artykułów żywnościowych (w ujęciu ilościowym) w gospodarstwach domowych obejmuje artykuły zakupione za gotówkę, również przy użyciu karty płatniczej lub kredytowej i na kredyt, otrzymane nieodpłatnie oraz pobrane z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie bądź z prowadzonej działalności gospodarczej na własny rachunek (spożycie naturalne); bez spożycia w placówkach gastronomicznych.

7. Zagrożenie ubóstwem – gospodarstwo domowe (a tym samym wszystkie osoby wchodzące w jego skład) zostało uznane za ubogie, jeżeli poziom jego wydatków (obejmujących także wartość artykułów otrzymanych bezpłatnie oraz wartość spożycia naturalnego) był niższy od wartości przyjętej za granicę ubóstwa. Dla wyeliminowania wpływu, jaki na koszty utrzymania gospodarstw domowych wywiera ich skład społeczno-demograficzny, zarówno przy obliczaniu poziomu wydatków w gospodarstwach domowych jak i ustalaniu granic ubóstwa (relatywnego oraz minimum egzystencji), zastosowano tak zwaną oryginalną skalę ekwiwalentności OECD. Według tej skali wagę 1 przypisuje się pierwszej osobie w gospodarstwie domowym w wieku 14 lat i więcej, wagę 0,7 – każdej następnej osobie w tym wieku oraz wagę 0,5 – każdemu dziecku w wieku poniżej 14 lat. Oznacza to np., że granica ubóstwa relatywnego dla gospodarstwa 4-osobowego złożonego z dwóch osób dorosłych i dwójki dzieci jest 2,7 razy wyższa niż dla gospodarstwa 1-osobowego.

Relatywna granica ubóstwa to 50% średnich miesięcznych wydatków ustalonych na poziomie wszystkich gospodarstw domowych z uwzględnieniem tzw. oryginalnej skali ekwiwalentności OECD.

Expenditures on consumer goods and services are designated for meeting household needs. They include expenditures on goods and services purchased for cash, with the use of cash or a credit card and on credit, the value of articles received free of charge as well as the value of own consumption. Consumer goods include non-durable goods (e.g., food, beverages, pharmaceutical products), semi-durable goods (e.g., clothing, books, toys) and durable goods (e.g., cars, washing machines, refrigerators, television sets). Expenditures do not include renovation fund.

Other expenditures include, i.a.: amounts transferred to other households and non-commercial institutions, including gifts, boarding costs of youth and students studying away from home, private alimony, some taxes, e.g.: on real estate, inheritance and donations, income from property as well as renting and selling real estate and monetary losses.

Expenditures on consumer goods and services were aggregated in accordance with modified and adopted since 2013 nomenclature of the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP), including expenditures on life insurance in item “miscellaneous expenditures on goods and services”.

6. Consumption of foodstuffs (in terms of quantity) in households includes articles purchased for cash, with the use of cash or a credit card and on credit, received free of charge as well as taken from a private farm in agriculture or from conducted self-employed economic activity (own consumption); excluding consumption in catering establishments.

7. Risk of poverty – a household and thus all its members have been regarded as poor if the expenditure level (including the value of products received free of charge as well as the value of own consumption) was below the adopted poverty threshold. In order to eliminate the effect of the socio-demographic composition of household on the maintenance costs, the so-called original OECD equivalence scale has been used for the calculation of the households' expenditure level and determination of poverty thresholds (relative and subsistence minimum). According to this scale, weight 1 is attributed to the first person in the household at the age of 14 and over, weight 0,7 – to any other person at that age and weight 0,5 – to every child under 14. And thus, for instance, the relative poverty threshold for a 4-person household consisting of two adult persons and two children is 2,7 times as high as that for a 1-person household.

Relative poverty threshold is 50% of the mean monthly expenditure determined at the level of all households estimated with the use of the so-called original OECD equivalence scale. The poverty lines are estimated quarterly; in the fourth quarter of

Granice ubóstwa szacowane są dla poszczególnych kwartałów; w IV kwartale 2010 r. relatywna granica ubóstwa wynosiła dla gospodarstw 1-osobowych 668 zł, a 4-osobowych (2 osoby dorosłe z 2 dziećmi poniżej 14 lat) – 1802 zł, w IV kwartale 2016 r. odpowiednio: 770 zł oraz 2080 zł, a w IV kwartale 2017 r. – 799 zł i 2157 zł.

„Ustawowa” granica ubóstwa to kwota, która zgodnie z obowiązującą ustawą o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1508) uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z systemu pomocy społecznej. Od 2010 r. do III kwartału 2012 r. obowiązywały następujące kwoty progowe – 477 zł dla gospodarstw 1-osobowych oraz 351 zł na 1 osobę dla gospodarstw wieloosobowych. Od IV kwartału 2012 r. do III kwartału 2015 r. kwoty te wynosiły odpowiednio: 542 zł i 456 zł. Natomiast od IV kwartału 2015 r. kwoty te zostały ustalone na poziomie odpowiednio: 634 zł i 514 zł.

Minimum egzystencji, uznane za granicę ubóstwa skrajnego, wyznacza poziom zaspokojenia potrzeb, poniżej którego występuje biologiczne zagrożenie życia oraz rozwoju psychofizycznego człowieka. Przy ustalaniu granic ubóstwa skrajnego przyjmuje się poziom minimum egzystencji obliczany przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych dla 1-osobowego gospodarstwa pracowniczego. Granice ubóstwa szacowane są dla poszczególnych kwartałów; w IV kwartale 2010 r. granica ubóstwa skrajnego wyniosła dla gospodarstwa 1-osobowego 466 zł, a 4-osobowego (2 osoby dorosłe z 2 dziećmi poniżej 14 lat) – 1257 zł, w IV kwartale 2016 r. odpowiednio: 550 zł i 1486 zł, natomiast w IV kwartale 2017 r. – 582 zł oraz 1571 zł.

2010 the relative poverty threshold was 668 zł for 1-person households and 1802 zł for 4-person households (2 adults with 2 children under 14), in the fourth quarter of 2016: 770 zł and 2080 zł, respectively and in the fourth quarter of 2017 – 799 zł and 2157 zł.

„Legal” poverty threshold is the amount which, according to the Law on Social Assistance (uniform text Journal of Laws 2018 item 1508), provides eligibility for a monetary benefit from social assistance. From 2010 to the third quarter of 2012 the line remained at the level of 477 zł for 1-person households and 351 zł per 1 person for multi-person households. From the fourth quarter of 2012 to the third quarter of 2015 these sums amounted to: 542 zł and 456 zł, respectively. Since the fourth quarter of 2015 the line was changed to 634 zł and 514 zł.

The subsistence minimum, regarded as the extreme poverty threshold, sets the level of the satisfaction of needs below which there is a threat to the biological existence and to psychophysical human development. The starting point adopted for determination of the extreme poverty threshold is the subsistence minimum estimated by the Institute of Labour and Social Studies for the 1-person employees' household. Poverty thresholds are estimated quarterly, in the fourth quarter of 2010 the extreme poverty threshold was 466 zł for 1-person households and 1257 zł for 4-person households (2 adults with 2 children under 14), while in the fourth quarter of 2016: 550 zł and 1486 zł, respectively and in the fourth quarter of 2017 – 582 zł and 1571 zł.

TABL. 1(109). **GOSPODARSTWA DOMOWE**
HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Gospodarstwa domowe objęte badaniem	2950	2935	2899	2875	Households included in the survey
Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym	2,72	2,57	2,50	2,52	Average number of persons in a household
w tym:					of which:
pracujących	1,07	1,05	1,03	1,04	employed
pobierających świadczenia społeczne	0,79	0,74	0,87	1,09	receiving social benefits
w tym emeryturę lub rentę	0,67	0,62	0,64	0,65	of which retirement or other pensions
pozostających na utrzymaniu	0,77	0,69	0,52	0,33	dependents

TABL. 2(110). **PRZECIĘTNY MIESIĘCZNY DOCHÓD ROZPORZĄDZALNY NA 1 OSOBE W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
AVERAGE MONTHLY PER CAPITA AVAILABLE INCOME OF HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w zł		in zł		
Dochód rozporządzalny	1251,94	1471,84	1586,03	1626,18	Available income
w tym dochód do dyspozycji	1205,72	1417,88	1534,09	1578,78	of which disposable income
z pracy najmniejszej	660,79	847,97	876,22	886,45	from hired work
z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie	36,75	4,22 ^a	10,15 ^b	19,77 ^c	from a private farm in agri-culture
z pracy na własny rachunek	118,03	129,92	145,26	142,26	from self-employment
ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych	327,46	363,75	397,00	394,19	benefits from social insurance
z pozostałych świadczeń społecznych	38,80	44,34	76,03	115,69	from other social benefits
pozostałe dochody	64,70	71,38	71,31	61,15	other income
w tym dary	59,34	65,39	62,62	56,69	of which gifts

a–c Błąd względny szacunków przekracza 10% i wynosi: a – 42,2%, b – 23,0%, c – 40,4%

a–c Relative error of estimates exceeds 10% and equals: a – 42,2%, b – 23,0%, c – 40,4%.

TABL. 3(111). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYDATKI NA 1 OSOBE W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
AVERAGE MONTHLY PER CAPITA EXPENDITURES OF HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w zł		in zł		
Wydatki ogółem ^a	1037,20	1178,66	1211,59	1222,07	Total expenditures ^a
towary i usługi konsumpcyjne ^b	990,98	1124,70	1159,65	1174,67	consumer goods and services ^b
w tym:					of which:
żywność i napoje bezalkoholowe	253,74	273,18	286,19	291,72	food and non-alcoholic beverages
napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	29,62	29,72	32,43	31,69	alcoholic beverages and tobacco
odzież i obuwie	48,72	59,80	63,73	65,06	clothing and footwear
użytkowanie mieszkania i nośniki energii	211,96	239,99	253,40	247,63	housing, water, electricity, gas and other fuels
wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego	50,85	59,13	60,97	66,49	furnishings, household equipment and routine maintenance of the house
zdrowie	54,02	60,24	61,95	69,03	health
w tym artykuły farmaceutyczne	30,48	35,34	35,50	36,23	of which pharmaceutical products

a Łącznie z wydatkami na ubezpieczenia na życie. b Łącznie z kieszonkowym nieuwzględnionym w podziale według rodzajów wydatków.

a Including expenditures on life insurance. b Including pocket money not considered in items by types of expenditures.

TABL. 3(111). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYDATKI NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH (dok.)**
AVERAGE MONTHLY PER CAPITA EXPENDITURES OF HOUSEHOLDS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w zł		in zł		
transport	91,53	103,00	100,19	97,96	transport
łączność ^c	47,57	60,34	61,96	60,36	communication ^c
rekreacja i kultura ^d	86,00	82,02	79,98	86,25	recreation and culture ^d
edukacja ^e	11,94	10,53	10,56	9,72	education ^e
restauracje i hotele	30,15	64,49	64,81	60,17	restaurants and hotels
pozostałe wydatki na towary i usługi ^a	61,30	64,19	67,64	72,66	miscellaneous goods and services ^a
w tym higiena osobista	30,53	33,83	35,03	37,74	of which personal care
pozostałe wydatki	46,22	53,96	51,94	47,40	other expenditures
w tym dary przekazane innym gospodarstwom domowym	35,47	32,69	31,00	27,48	of which gifts transferred to other households

a Łącznie z wydatkami na ubezpieczenia na życie. c Od 2013 r. łącznie z wydatkami na usługi internetowe. d Od 2013 r. bez wydatków na usługi internetowe. e Łącznie z wychowaniem przedszkolnym.

a Including expenditures on life insurance. c Since 2013 including expenditures for Internet services. d Since 2013 excluding expenditures for Internet services. e Including pre-school education.

TABL. 4(112). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE SPOŻYCIE NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW ŻYWNOŚCIOWYCH NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
AVERAGE MONTHLY PER CAPITA CONSUMPTION OF SELECTED FOODSTUFFS OF HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Pieczywo i produkty zbożowe ^a w kg	6,62	5,77	5,58	5,21	Bread and cereals ^a in kg
w tym pieczywo ^b	4,25	3,43	3,11	2,87	of which bread ^b
Mięso ^c w kg	5,56	5,18	5,23	5,08	Meat ^c in kg
w tym:					of which:
mięso surowe	3,08	2,99	2,98	2,88	raw meat
w tym drób	1,64	1,63	1,62	1,58	of which poultry
wędliny i pozostałe przetwory mięsne ^d	2,33	1,95	2,01	1,95	processed meat and other meat preparations ^d
Ryby i owoce morza ^e w kg	0,43	0,28	0,31	0,26	Fish and seafood ^e in kg
Mleko ^f w l	3,46	3,04	3,03	2,86	Milk ^f in l
Jogurty w kg	0,61	0,57	0,57	0,59	Yoghurt in kg
Sery i twarogi ^g w kg	1,04	0,95	0,96	0,94	Cheese and curd ^g in kg
Jaja w szt.	12,00	11,63	11,57	10,75	Eggs in units
Oleje i tłuszcze ^h w kg	1,44	1,23	1,20	1,14	Oils and fats ^h in kg
w tym masło	0,25	0,25	0,26	0,24	of which butter
Owoce ⁱ w kg	3,58	3,68	3,90	3,80	Fruit ⁱ in kg
Warzywa w kg	9,55	8,58	8,47	7,95	Vegetables in kg
w tym ziemniaki	4,23	3,35	3,09	2,74	of which potatoes
Cukier w kg	1,21	0,96	0,91	0,86	Sugar in kg
Kawa, herbata, kakao w kg	0,29	0,25	0,26	0,25	Coffee, tea, cocoa in kg
Wody mineralne i źródlane w l	4,93	5,49	5,89	5,95	Mineral or spring waters in l
Soki owocowe i warzywne w l	1,07	0,98	0,97	0,91	Fruit and vegetable juices in l

a Od 2013 r. bez mąki ziemniaczanej. b Od 2013 r. bez pieczywa chrupkiego, tostowego i cukierniczego. c Od 2013 r. łącznie z boczkiem surowym (ujmowanym do 2012 r. w pozycji „Oleje i tłuszcze”). d Od 2013 r. bez przetworów podrobowych; łącznie z wyrobami garmazeryjnymi. e Do 2012 r. określane jako „Ryby”; bez marynat, przetworów ze zwierząt morskich i słodkowodnych, wyrobów garmazeryjnych i panierowanych oraz od 2013 r. bez konserw rybnych. f Bez zagęszczonego i w proszku. g Od 2013 r. bez serków słodkich. h Od 2013 r. bez boczku surowego. i Łącznie z nasionami i pestkami jadalnymi.

a Since 2013 excluding potato flour. b Since 2013 excluding crisp bread, toasted bread and confectionery. c Since 2013 including raw bacon (until 2012, included in position “Oils and fats”). d Since 2013 excluding offal preparations; including ready-to-serve meat products. e Until 2012 defined as „Fish”; excluding pickles, processed sea and fresh-water food and fish, ready-to-serve foods including coated food products as well as since 2013 excluding canned fish. f Excluding condensed and powdered milk. g Since 2013 excluding sweet cottage cheese. h Since 2013 excluding raw bacon. i Including seeds and edible kernel.

TABL. 5(113). **GOSPODARSTWA DOMOWE WYPOSAŻONE W NIEKTÓRE PRZEDMIOTY TRWAŁEGO UŻYTKOWANIA^a**HOUSEHOLDS EQUIPPED WITH SELECTED DURABLE GOODS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w % ogółu gospodarstw domowych in % of total households				
Chłodziarka, chłodziarko- -zamrażarka	98,7	99,1	98,9	98,9	Refrigerator, fridge-freezer
Zamrażarka	30,6	10,0	9,3	8,8	Freezer
Pralka automatyczna	92,7	96,9	97,2	96,7	Automatic washing machine
Zmywarka do naczyń	18,3	31,1	32,0	35,5	Dishwasher
Kuchenka mikrofalowa	56,1	62,7	61,0	59,5	Microwave oven
Kuchenka elektryczna z płytą ceramiczną, indukcyjną.....	9,9	11,5	13,2	12,3	Electric cooker with ceramic or induction cooktop
Sprzęt do odbioru, nagrywania i odtwarzania dźwięku ^b	.	73,6	68,3	64,0	Equipment for reception, recording and reproduction of sound ^b
Odbiornik telewizyjny	97,9	94,6	93,9	93,7	Television set
Urządzenie do odbioru telewizji satelitarnej lub kablowej	62,4	69,6	66,2	63,2	Satellite or cable television equipment
Telefon stacjonarny	61,1	34,6	30,1	26,8	Landline telephone
Telefon komórkowy	87,3	95,2	95,3	95,3	Mobile phone
w tym smartfon	.	48,8	54,7	61,4	of which smartphone
Zestaw kina domowego	17,8	13,4	11,8	10,7	Home theatre system
Odtwarzacz DVD	53,6	34,7	28,6	21,6	DVD player
Aparat fotograficzny cyfrowy	50,7	48,7	43,3	36,6	Digital camera
Komputer osobisty	64,1	73,8	74,0	74,5	Personal computer
w tym laptop, tablet	32,2	62,9	65,3	67,0	of which laptop, tablet
Komputer z dostępem do Internetu	58,8	72,2	72,9	73,4	Computer with access to the Internet
w tym z dostępem szeroko- pasmowym	44,0	70,2	64,3	63,6	of which broadband access
Drukarka	39,4	32,3	29,0	28,1	Printer
w tym drukarka wielofunkcyjna	.	23,8	21,1	19,7	of which multifunction printer
Rower (bez dziecięcego)	62,3	55,1	55,3	50,4	Bicycle (without children)
Motocykl, skuter, motorower	5,3	5,0	4,2	4,6	Motorbike, scooter, moped
Samochód osobowy	56,2	59,0	59,8	59,7	Passenger car

a Opracowano na podstawie stanu w końcu poszczególnych kwartałów. b Obejmuje: radio, radiomagnetofon, radio z odtwarzaczem płyt kompaktowych lub radiomagnetofon z odtwarzaczem płyt kompaktowych, wieżę.

a Compiled on the basis of data at the end of individual quarters. b Includes: radio, radio tape recorder, radio with compact disc player or radio tape recorder with compact disc player, stereo music system.

TABL. 6(114). **SUBIEKTYWNA OCENA SYTUACJI MATERIALNEJ GOSPODARSTW DOMOWYCH W 2017 R.**
SUBJECTIVE ASSESSMENT OF FINANCIAL SITUATION OF HOUSEHOLDS IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Gospodarstwa domowe, oceniające swoją sytuację materialną jako: Households which view their financial situation as:				
	bardzo dobrą very good	raczej dobrą rather good	przeciętną average	raczej złą rather bad	złą bad
	w % danej grupy in % of a given group				
Gospodarstwa domowe objęte bada- niem Households included in the survey	15,4	20,0	52,8	8,5	3,2
Gospodarstwa pracowników..... Households of employees	17,2	23,7	52,5	5,7	0,8
na stanowiskach robotniczych in manual labour positions	13,5	17,9	60,5	6,8	1,2
na stanowiskach nierobotniczych ... in non-manual labour positions	20,6	29,3	44,9	4,7	0,5
Gospodarstwa rolników Households of farmers	11,3	17,5	71,1	-	-
Gospodarstwa pracujących na własny rachunek..... Households of the self-employed	32,3	29,3	33,8	3,5	1,1
Gospodarstwa emerytów i rencistów . Households of retirees and pension- ers	10,8	13,8	58,9	12,2	4,3
emerytów of retirees	11,9	14,5	60,0	9,9	3,7
rencistów of pensioners	4,4	10,2	52,3	25,9	7,2

TABL. 7(115). **WSKAŹNIKI ZAGROŻENIA UBÓSTWEM W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH ^a**
AT-RISK-OF-POVERTY RATES IN HOUSEHOLDS ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Osoby – w % ogółu osób w gospodar- stwach – o wydatkach poniżej:					Persons – in % of total persons in households – with expenditures below:
relatywnej granicy ubóstwa.....	16,0	11,9	10,5	11,0	relative poverty threshold
„ustawowej” granicy ubóstwa.....	6,8	9,5	9,2	8,6	“legal” poverty threshold
minimum egzystencji	5,3	4,0	2,9	3,5	subsistence minimum

a Patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 172.

a See general notes, item 7 on page 172.

DZIAŁ IX INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA

Uwagi ogólne

Infrastruktura komunalna

1. Informacje o urządzeniach i usługach komunalnych opracowano **metodą rodzaju działalności**, tj. według kryterium przeznaczenia urządzeń, niezależnie od przeważającego rodzaju działalności podmiotu gospodarczego, z wyjątkiem danych o komunikacji miejskiej opracowanych metodą przedsiębiorstw.

Definicję **metody przedsiębiorstw** podano w uwagach ogólnych do Rocznika ust. 6 na str. 26.

Dane o urządzeniach komunalnych dotyczą urządzeń czynnych.

2. Informacje o sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, gazowej i ciepłej obejmują sieć obsługującą gospodarstwa domowe i innych użytkowników.

Informacje o **długości sieci wodociągowej i gazowej** dotyczą sieci rozdzielczej (bez połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych i innych obiektów) oraz sieci przesyłowej (magistralnej), tj. przewodów doprowadzających do sieci rozdzielczej wodę i od 2003 r. – gaz.

Dane o **długości sieci kanalizacyjnej**, oprócz przewodów ulicznych, uwzględniają kolektory, tj. przewody odbierające ścieki z sieci ulicznej; nie uwzględniają natomiast kanałów przeznaczonych wyłącznie do odprowadzania wód opadowych.

Przez **połączenia wodociągowe, kanalizacyjne i gazowe** prowadzące do budynków mieszkalnych (łącznie z budynkami zbiorowego zamieszkania, jak np.: hotele pracownicze, domy studenckie i internaty, domy opieki społecznej) rozumie się odgałęzienia łączące poszczególne budynki z siecią rozdzielczą lub w przypadku kanalizacji – z siecią ogólnospławną.

3. **Zródło uliczne** jest to urządzenie zainstalowane do ulicznego przewodu wodociągowego, służące do pobierania wody przez ludność bezpośrednio z tego przewodu.

Dane o zużyciu wody z wodociągów w gospodarstwach domowych obejmują ilość wody pobranej z sieci wodociągowej za pomocą urządzeń zainstalowanych w budynku.

4. Dane o **korzystających z wodociągu i kanalizacji** obejmują ludność zamieszkałą w budynkach mieszkalnych dołączonych do określonej sieci.

CHAPTER IX MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS

General notes

Municipal infrastructure

1. Information regarding municipal installations and services was compiled using the **kind-of-activity method**, i.e., according to the criterion of installation designation, regardless of the predominant kind of activity of the economic entity, with the exception of data regarding urban area transportation compiled using the enterprise method.

The definition of the **enterprise method** is given in the general notes to the Yearbook, item 6 on page 26.

Data regarding municipal installations concern operative installations.

2. Information regarding the length of the water supply, the sewage systems, gas supply system and thermic-line system includes systems servicing households and others.

Information regarding the **length of the water supply and gas supply networks** concerns distribution network (excluding connections leading to residential buildings and other constructions) as well as the transmission (main) network, i.e. conduits providing water to the distribution network and since 2003 – gas.

Data regarding the **length of the sewage network**, apart from street conduits, include collectors, i.e., conduits receiving sewage from the street network; while they do not include sewers designed exclusively for draining run-off.

Water supply, sewage and gas supply connections leading to residential buildings (including buildings with multiple residents, e.g.: employee boarding houses, student dormitories and boarding schools, social welfare homes) are understood as branches linking individual buildings with the distribution system or, in case of the sewage system – with the main drainage system.

3. As **street spring** we mean a device connected with the water supply system, used by population as direct source of water supply.

Data regarding consumption of water in households include quantity of water collected from water supply system by facilities installed in building.

4. Data regarding the **users of water supply systems and sewage systems** include the population living in residential buildings connected to a defined system.

Dane o **korzystających z gazu** dotyczą ludności w mieszkaniach wyposażonych w instalację gazu z sieci.

Dane o ludności korzystającej z wodociągu, kanalizacji i gazu obejmują również ludność w budynkach zbiorowego zamieszkania.

5. Dane o **liczbie odbiorców i zużyciu energii elektrycznej** od 2005 r. obejmują również gospodarstwa domowe, których głównym źródłem utrzymania jest dochód z użytkowanego gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie.

Dane o liczbie odbiorców gazu podano łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych.

Dane o **zużyciu gazu** odnoszą się do wszystkich gospodarstw domowych.

Zużycie energii elektrycznej i gazu z sieci w gospodarstwach domowych ustala się na podstawie zaliczkowego systemu opłat.

Informacje o energii cieplnej oraz kubaturze budynków ogrzewanych centralnie:

- w zakresie sprzedaży energii cieplnej dotyczą budynków mieszkalnych oraz urzędów i instytucji,
- w zakresie kubatury – budynków mieszkalnych.

6. Informacje z zakresu **ciepłownictwa** obejmują budynki mieszkalne oraz urzędy i instytucje ogrzewane centralnie za pośrednictwem sieci przesyłowej rozumianej jako układ instalacji łączonych i współpracujących ze sobą, służące do przesyłania i dystrybucji czynnika grzejącego do odbiorcy zgodnie z ustawą z dnia 10 IV 1997 r. Prawo energetyczne (Dz. U. Nr 54, poz. 348, z późniejszymi zmianami).

Dane w tabl. 4 dotyczą budynków i lokali ogrzewanych przy pomocy urządzeń jednostek gospodarki komunalnej i mieszkaniowej oraz spółdzielni mieszkaniowych i zakładów pracy, niezależnie od źródła wytwarzania energii cieplnej (własnych lub obcych).

Kotłownia to budynek lub pomieszczenie wraz z ustawionymi w nim kotłami oraz urządzeniami służącymi do wytwarzania energii cieplnej na cele grzewcze lub ogrzewania i równoczesnego dostarczania ciepłej wody.

7. Dane o **odpadach komunalnych** dotyczą odpadów powstających w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpadów niezawierających odpadów niebezpiecznych pochodzących od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

Informacje o odpadach komunalnych do 2014 r. podaje się zgodnie z katalogiem odpadów wprowadzonym rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 27 IX 2001 r. (Dz. U. Nr 112, poz. 1206), a w 2015 r. – z dnia 9 XII 2014 r. (Dz. U. poz. 1923).

8. Dane o **nieczystościach ciekłych** dotyczą nieczystości wywiezionych do oczyszczalni ścieków lub stacji zlewnych, pochodzących z gospodarstw domowych, budynków użyteczności publicznej oraz budynków jednostek prowadzących

Data regarding the **gas users** concern the population in dwellings equipped with gas installations connected to the gas supply system.

Data regarding the population connected to the water supply system, the sewage system and the gas supply system also include the population in collective accommodation facilities.

5. Data regarding the **number of consumers and the consumption of electricity** from 2005 include also households, in which the main source of maintenance is income from a private farm in agriculture.

Data regarding the **number of consumers using gas from gas supply** include consumers using collective gas-meters.

Data regarding the **consumption of gas from gas supply**, concern all the households.

The **consumption of electricity and gas from the gas supply system** in households is established on the basis of an estimated system of payments.

Information regarding heating energy and cubic volume of centrally heated buildings:

- within the scope of sale of heating energy concern residential buildings, public authorities and institutions,
- within the scope of the cubic volume of buildings includes residential buildings.

6. Information within the range of **heating** regards dwellings as well as offices and institutions with central heating within transmission thermal-line – which is considered as a system of conduits leading heating medium to distribution line according to Act from 10 IV 1997 Energetic law (Journal of Laws No. 54, item 348, with later amendments).

Data in table 4 apply to the buildings and premises heated by installations operated by communal and housing organizations and by housing coops or enterprises, regardless of the sources supplying the thermal energy (own and other).

Boiler-house is a building or space with boilers and installations used for production of thermal energy for heating or both heating and supplying warm water.

7. Data on **municipal waste** concern waste generated in households, excluding end-of-life vehicles and waste not containing hazardous waste originating from other producers of waste, which because of its character or composition is similar to waste from households.

Since 2014 information on municipal waste is quoted according to regulation of the Minister of Environment of 27 IX 2001 on catalogue of waste (Journal of Laws No. 112, item 1206), in 2015 – of 9 XII 2014 (Journal of Laws item 1923).

8. Data on **liquid waste** concern waste, removed to wastewater treatment plants or dump stations, which comes from households, public buildings and buildings of units conducting eco-

działalność gospodarczą – w przypadku gdy nie są odprowadzane siecią kanalizacyjną.

9. Parki spacerowo-wypoczynkowe są to tereny zieleni o powierzchni co najmniej 2 ha, urządzone i konserwowane z przeznaczeniem na cele wypoczynkowe ludności, wyposażone w drogi, place, aleje spacerowe, ławki itp.

Zieleńce są to obiekty o powierzchni poniżej 2 ha, w których funkcji dominuje wypoczynek.

Tereny zieleni osiedlowej występują przy zabudowie mieszkaniowej, pełnią funkcję wypoczynkową, izolacyjną i estetyczną.

Mieszkania

1. Informacje o zasobach mieszkaniowych i mieszkaniach oddanych do użytkowania dotyczą mieszkań, a także izb i powierzchni użytkowej w tych mieszkaniach, znajdujących się w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych. Nie obejmują one lokali zbiorowego zamieszkania (hotele pracowniczych, domów studenckich, internatów, domów opieki społecznej i in.) i pomieszczeń nieprzeznaczonych na cele mieszkalne, a z różnych względów zamieszkałych (pomieszczeń inwentarskich, barakowozów, statków, wagonów i in.).

Mieszkanie jest to lokal składający się z jednej lub kilku izb łącznie z pomieszczeniami pomocniczymi, wybudowany lub przebudowany dla celów mieszkalnych, konstrukcyjnie wydzielony (trwałymi ścianami) w obrębie budynku, do którego to lokalu prowadzi niezależne wejście z klatki schodowej, ogólnego korytarza, wspólnej sieni bądź bezpośrednio z ulicy, podwórza lub ogrodu.

Izba jest to pomieszczenie w mieszkaniu oddzielone od innych pomieszczeń stałymi ścianami, o powierzchni co najmniej 4 m², z bezpośrednim oświetleniem dziennym, tj. oknem lub oszklonymi drzwiami w ścianie zewnętrznej budynku. Za izbę uważa się zarówno po-kój, jak i kuchnię – jeżeli odpowiada warunkom określonym w definicji.

Dane o liczbie izb w mieszkaniach uwzględniają także izby użytkowane wyłącznie do prowadzenia działalności gospodarczej, jeżeli izby te znajdowały się w obrębie mieszkania konstrukcyjnego i nie miały dodatkowego, oddzielnego wejścia z ulicy, podwórza lub z ogólnie dostępnej części budynku.

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

2. Dane o zasobach mieszkaniowych opracowano na podstawie bilansu zasobów mieszkaniowych według stanu w dniu 31 XII.

3. Bilanse zasobów mieszkaniowych sporządza się dla okresów międzyspisowych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego (dla lat 2002-2009 przyjęto jako bazę wyjściową wyniki spisu 2002, od 2010 r. – wyniki spisu 2011), przyjmując od 2002 r. za podstawę mieszkania za-

nomie activity – in case they are not discharged by sewage system.

9. Strolling and recreational parks are green areas of at least 2 ha in size, maintained for the recreational needs of the population, featuring roads, squares, walkways, benches, etc.

Lawns include areas of less than 2 ha in size, in which recreational activity dominates.

Green areas of the housing estates are located in residential areas and are used for the purposes of recreation, isolation and aesthetic visual appearance.

Dwellings

1. Information regarding dwelling stocks and completed dwellings concerns dwellings, as well as rooms and the useful floor area in these dwellings, located in residential and non-residential buildings. Data do not include collective accommodation facilities (employee hostels, student dormitories and boarding schools, social welfare homes and others) and spaces not designed for residential purposes, but which for various reasons are inhabited (animal accommodations, caravans, ships, wagons and others).

A dwelling is a premise comprising one or several rooms including auxiliary spaces, built or remodeled for residential purposes, structurally separated (by permanent walls) within a building, into which a separate access leads from a staircase, passage, common hall or directly from the street, courtyard or garden.

A room is a space in a dwelling separated from other spaces by permanent walls, with an area of at least 4 m², with direct day lighting, i.e., with a window or door containing a glass element in an external wall of the building. A kitchen area is treated as a room if it meets the conditions described in the definition.

Data regarding the number of rooms in dwellings also include rooms used exclusively for conducting economic activity, if these rooms are located within a construction of dwelling and do not have an additional, separate access from the street, courtyard or from a common space in the building.

The usable floor area of a dwelling is the total useful floor area of the rooms, kitchen, foyers, bathrooms, and all other spaces comprising the dwelling.

2. Data regarding dwelling stocks have been compiled on the basis of the balance of dwelling stocks, as of 31 XII.

3. The balances of dwelling stocks are estimated for the periods between censuses on the basis of results from last census (for the years 2002-2009 the basis assumed were the results of 2002 census, since 2010 – the results of 2011 census), since 2002 assuming inhabited and

mieszkane i niezamieszkane oraz uwzględniając przyrosty i ubytki zasobów mieszkaniowych.

4. Mieszkania według stosunków własnościowych sklasyfikowano według następujących form własności:

- 1) **spółdzielni mieszkaniowych** – mieszkania własnościowe (zajmowane na podstawie spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego) lub lokatorskie (zajmowane na podstawie stosunku najmu);
- 2) **gmin (komunalne)** – mieszkania stanowiące własność gminy lub powiatu (lokalnej wspólnoty samorządowej), a także mieszkania przekazane gminie, ale pozostające w dyspozycji jednostek użyteczności publicznej, takich jak: zakłady opieki zdrowotnej, ośrodki pomocy społecznej, jednostki systemu oświaty, instytucje kultury;
- 3) **towarzystw budownictwa społecznego;**
- 4) **zakładów pracy** (sektora publicznego i prywatnego);
- 5) **Skarbu Państwa** – mieszkania pozostające w zasobie lub zarządzie Agencji Nieruchomości Rolnych, Wojskowej Agencji Mieszkaniowej oraz organów administracji państwowej, np. ministerstw;
- 6) **osób fizycznych** – mieszkania, do których prawo własności posiada osoba fizyczna (jedna lub więcej), przy czym osoba ta:
 - może być właścicielem całej nieruchomości, np. indywidualny dom jednorodzinny,
 - może posiadać udział w nieruchomości wspólnej jako właściciel lokalu mieszkalnego, np. znajdującego się w budynku wielomieszkaniowym objętym wspólnotą mieszkaniową. Zaliczono tu również mieszkania w budynkach spółdzielni mieszkaniowych, dla których na mocy ustawy z dnia 15 XII 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (tekst jednolity Dz. U. 2013 poz. 1222) zostało ustanowione odrębne prawo własności na rzecz osoby fizycznej (osób fizycznych) ujawnione w księdze wieczystej.
 Pojęcie wspólnoty mieszkaniowej odnosi się do budynku wielomieszkaniowego, w którym część lub wszystkie lokale stanowią wyodrębnioną własność, potwierdzoną wpisem do księgi wieczystej. Wspólnotę mieszkaniową tworzy ogół właścicieli lokali (mieszkalnych i użytkowych) w danym budynku;
- 7) **innych podmiotów** – mieszkania stanowiące własność instytucji budujących dla zysku – przeznaczone na sprzedaż (ale jeszcze nie-sprzedane osobom fizycznym) lub na wynajem, mieszkania stanowiące własność instytucji wyznaniowych, stowarzyszeń, fundacji, partii, związków zawodowych itp.

5. Dane o **mieszkaniach, których budowę rozpoczęto** dotyczą mieszkań: w nowych budynkach mieszkalnych, w budynkach niemieszkalnych, uzyskanych w wyniku rozbudowy budynków (w części stanowiącej rozbudowę), uzyskanych w wyniku przebudowy pomieszczeń niemieszkalnych.

uninhabited dwellings as a basis and considering increases and decreases of dwelling stocks.

4. Dwellings by type of ownership, were classified according to the following forms of ownership:

- 1) **housing cooperatives** – member-owned dwellings (occupied on the basis of the cooperative ownership right to a residential premise) and tenant's dwellings (occupied on the basis of a contract of tenancy);
- 2) **gminas (municipal)** – dwellings owned by a gmina or powiat (local self-government community) and also dwellings transferred to a gmina, but remaining at the disposal of public utilities such as: health care establishments, social aid centres, units of education system, cultural institutions;
- 3) **public building society;**
- 4) **companies** (of public and private sector);
- 5) **State Treasury** – dwellings remaining in the stock or under the management of Agricultural Property Agency, Military Housing Agency and organs of state administration, e.g. ministries;
- 6) **natural persons** – dwellings, which are owned by a natural person (one or more) while this person:
 - can be owner of whole real estate, for example individual detached house,
 - can have a share in the common real estate, as the owner of dwelling for example located in a block of flats included in a condominium. There are also included dwellings in building of housing cooperatives for which by the law of 15 XII 2000 on housing cooperatives (uniform text Journal of Law 2013 item 1222) a separate ownership right for the benefit of a natural person (natural persons), exposed in a real-estate register, was established.
 The notion of condominium refers to a block of flats, in which a part or all dwellings constitute separate owner-ships, confirmed by an entry in the land and mortgage register. Condominium is created by all owners of dwellings (residential and business premises) in a given building;
- 7) **other entities** – dwellings owned by institutions constructing for profit – for sale (but not yet sold to natural persons) or for rental, dwellings owned by religious institutions, associations, foundations, political parties, labour unions etc.

5. Data regarding **dwellings in which construction has begun** concern dwellings in new residential buildings, in nonresidential buildings, dwellings created as a results of enlarging building (the enlarged portion), created as a results of adapting non-residential spaces.

Informacje o **mieszkaniach, powierzchni użytkowej mieszkań** oraz o **izbach oddanych do użytkowania** dotyczą mieszkań w budynkach nowo wybudowanych i rozbudowanych (w części stanowiącej rozbudowę) oraz uzyskanych w wyniku przebudowy pomieszczeń niemieszkalnych.

Informacje o efektach:

- **budownictwa spółdzielczego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez spółdzielnie mieszkaniowe, z przeznaczeniem dla osób będących członkami tych spółdzielni;
- **budownictwa komunalnego (gminnego)** dotyczą mieszkań realizowanych w całości z budżetu gminy (głównie o charakterze socjalnym lub interwencyjnym);
- **budownictwa zakładowego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez zakłady pracy (sektora publicznego i prywatnego), z przeznaczeniem na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych pracowników tych zakładów (bez mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą zaliczanych do budownictwa indywidualnego);
- **budownictwa przeznaczonego na sprzedaż lub wynajem** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez różnych inwestorów w celu osiągnięcia zysku (bez mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą zaliczanych do budownictwa indywidualnego);
- **budownictwa społecznego czynszowego** dotyczą mieszkań realizowanych przez товариства budownictwa społecznego (działające na zasadzie non profit), z wykorzystaniem kredytu z Banku Gospodarstwa Krajowego (do 31 V 2009 r. – z Krajowego Funduszu Mieszkaniowego);
- **budownictwa indywidualnego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne (prowadzące i nieprowadzące działalności gospodarczej), fundacje, kościoły i związki wyznaniowe, z przeznaczeniem na użytek własny inwestora lub na sprzedaż i wynajem.

Information regarding **dwellings, useful floor area of dwellings** as well as regarding **rooms completed** concerns dwellings in newly built and expanded buildings (the enlarged portion) as well as dwellings obtained as a result of adapting non-residential spaces.

Information regarding the results of:

- **cooperative construction** concerns dwellings completed by housing cooperatives, designed for persons being members of these cooperatives;
- **municipal (gmina) construction** concerns dwellings realized in full from the gmina budget (primarily with a public assistance or intervention character);
- **company construction** concerns dwellings completed by companies (of the public and private sectors), designed for meeting the residential needs of the employees of these companies (excluding dwellings completed by natural persons conducting economic activity included in private construction);
- **construction for sale or rent** concerns dwellings completed by various investors in order to achieve a profit (excluding dwellings completed by natural persons conducting economic activity included in private construction);
- **public building society** concerns dwellings built by public building societies (operating on a non-profit basis) utilizing credit from the state bank BGK (until 31 V 2009 – from the National Housing Fund);
- **private construction** concerns dwellings completed by natural persons (conducting or not conducting economic activity), foundations, churches and religious associations, designed for the own use of the investor or for sale and rent.

Infrastruktura komunalna

Municipal infrastructure

TABL. 1(116). **WODOCIĄGI I KANALIZACJA**
Stan w dniu 31 XII
WATER SUPPLY AND SEWAGE SYSTEMS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2016	2017	SPECIFICATION
Sieć rozdzielcza w km				Distribution network in km
Wodociągowa	14429,5	15848,4	16019,9	Water supply
miasta	5036,3	5537,9	5638,4	urban areas
wieś	9393,2	10310,5	10381,5	rural areas
Kanalizacyjna ^a	8248,6	11186,9	11523,0	Sewage ^a
miasta	4192,1	5004,1	5128,3	urban areas
wieś	4056,5	6182,8	6394,7	rural areas
Przłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt.				Connections leading to residential buildings in pcs
Wodociągowe	303401	350316	357552	Water supply system
miasta	142032	156997	159034	urban areas
wieś	161369	193319	198518	rural areas
Kanalizacyjne	169559	234185	241473	Sewage system
miasta	113259	142801	146373	urban areas
wieś	56300	91384	95100	rural areas
Zdroje uliczne	60	100	117	Street outlets
Miasta	25	39	47	Urban areas
Wieś	35	61	70	Rural areas
Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) w hm³	93,2	93,4	94,0	Consumption of water from water supply system in households (during the year) in hm³
Miasta:				Urban areas:
w hm ³	72,2	69,7	70,7	in hm ³
na 1 mieszkańca w m ³	35,4	34,8	35,4	per capita in m ³
Wieś w hm ³	21,0	23,7	23,3	Rural areas in hm ³
Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną (w ciągu roku) w hm³	102,1	111,1	112,6	Wastewater discharged by sewage system (during the year) in hm³
W tym oczyszczane	102,0	111,0	112,5	Of which treated

a Łącznie z kolektorami.

a Including collectors.

TABL. 2(117). **ODBIORCY ORAZ ZUŻYCIE ENERGII ELEKTRYCZNEJ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**^a
CONSUMERS AND CONSUMPTION OF ELECTRICITY IN HOUSEHOLDS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Odbiorcy (stan w dniu 31 XII) w tys.	1091,7	1167,2	1190,7	1218,6	Consumers (as of 31 XII) in thous.
Miasta	810,0	860,9	877,4	898,1	Urban areas
Wieś	281,6	306,3	313,3	320,5	Rural areas
Zużycie (w ciągu roku):					Consumption (during the year):
W GWh	2218,4	2145,8	2201,5	2279,8	In GWh
miasta	1564,3	1426,7	1456,1	1496,8	urban areas
wieś	654,1	719,1	745,4	783,0	rural areas
W kWh:					In kWh:
miasta: na 1 mieszkańca	765,8	709,5	726,4	748,8	urban areas: per capita
na 1 odbiorcę ^b	1931,2	1657,2	1659,5	1666,6	per consumer ^b
wieś – na 1 odbiorcę ^b	2322,5	2347,7	2378,9	2442,9	rural areas – per consumer ^b

a Łącznie z gospodarstwami domowymi, których głównym źródłem utrzymania jest dochód z użytkowanego gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie. b Do przeliczeń przyjęto liczbę odbiorców według stanu w dniu 31 XII.

Źródło: dane Ministerstwa Gospodarki.

a Including households, in which the main source of maintenance is income from a private farm in agricultural. b The number of consumers as of 31 XII was used in calculations.

Source: data of the Ministry of Economy.

TABL. 3(118). **SIEĆ GAZOWA ORAZ ODBIORCY I ZUŻYCIE GAZU Z SIECI W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
Stan w dniu 31 XII
GAS SUPPLY SYSTEM AS WELL AS CONSUMERS AND CONSUMPTION OF GAS FROM GAS SUPPLY SYSTEM IN HOUSEHOLDS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Sieć rozdzielcza i przesyłowa w km	8062,6	9111,6	9239,3	9354,1	Distribution and transmission network in km
w tym przesyłowa	1959,3	2148,2	2125,5	2119,7	of which transmission
miasta	301,3	352,1	345,0	309,0	urban areas
wieś	1658,1	1796,1	1780,4	1810,7	rural areas
Miasta	4855,2	5108,3	5171,6	5183,0	Urban areas
Wieś	3207,5	4003,3	4067,8	4171,1	Rural areas
Przylączy prowadzące do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych w szt.	139533	158415	162745	166788	Connections leading to residential and non-residential buildings in pcs
Miasta	116162	124957	126791	128801	Urban areas
Wieś	23371	33458	35954	37987	Rural areas
Odbiorcy gazu z sieci^a w tys.	666,1	678,2	682,6	686,7	Consumers of gas from gas supply system^a in thous.
Miasta	636,1	636,3	637,9	639,5	Urban areas
Wieś	30,0	41,9	44,7	47,2	Rural areas
Zużycie gazu z sieci (w ciągu roku):					Consumption of gas from gas supply system^b (during the year):
W GWh	369,8 ^b	3573	4006	4523	In GWh
miasta	334,4 ^b	3122	3461	3853	urban areas
wieś	35,3 ^b	451	545	670	rural areas
Na 1 mieszkańca w kWh	126,8 ^c	1230	1380	1558	Per capita in kWh
miasta	163,7 ^c	1553	1727	1928	urban areas
wieś	40,4 ^c	504	606	741	rural areas

a Łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych. b W jednostkach naturalnych, według których następuje rozliczenie z odbiorcami. b, c W jednostkach naturalnych: b – hm³, c – m³.

a Including consumers connected to collective gas-meters. b Consumption of gas in natural units on the basis of which settlements with clients occur. b, c In natural units: b – hm³, c – m³.

TABL. 4(119). **OGRZEWNICTWO**
Stan w dniu 31 XII
HOUSE-HEATING
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Sieć ciepła w km	1751,0	1837,9	1718,9	1751,2	1682,5	68,7	Heating network in km
w tym przesyłowa	1224,5	1187,9	1160,6	1175,9	1142,0	33,9	of which transmission
Kotłownie	1416	2207	2191	2293	1884	409	Boiler rooms
Sprzedaż energii cieplnej (w ciągu roku) w TJ	16240,6	12670,4	14212,4	14628,2	14504,9	123,3	Sale of heating energy (during the year) in TJ
Kubatura budynków ogrzewa- nych centralnie w dam ³	127037	146895	156481	155615	147414	8201	Cubature of buildings with central heating in dam ³
w tym budynków mieszkal- nych	67074	62657	62407	64091	63548	543	of which residential build- ings

TABL. 5(120). **LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA Z SIECI WODOCIĄGOWEJ, KANALIZACYJNEJ I GAZOWEJ**
USING WATER SUPPLY, SEWAGE AND GAS SUPPLY SYSTEMS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Ludność w tys. - korzystająca ^a z:					Population in thous. - using ^a :
wodociągu	2668,2	2754,9	2756,2	2758,1	water supply system
miasta	1972,3	1960,1	1956,0	1950,9	urban areas
wieś	695,9	794,9	800,2	807,2	rural areas
kanalizacji	1986,3	2199,6	2216,2	2223,8	sewage system
miasta	1743,7	1812,8	1817,4	1816,0	urban areas
wieś	242,7	386,7	398,9	407,9	rural areas
gazu ^b	1831,5	1781,5	1778,2	1777,7	gas supply system ^b
miasta	1725,8	1650,0	1637,6	1630,8	urban areas
wieś	105,7	131,5	140,6	146,9	rural areas
Ludność w - % ogółu ludności ^c - korzystająca ^a z:					Population - in % of total population ^c - using ^a
wodociągu	91,5	94,9	94,9	95,0	water supply system
miasta	96,7	97,6	97,7	97,7	urban areas
wieś	79,4	88,8	88,8	89,1	rural areas
kanalizacji	68,1	75,7	76,3	76,6	sewage system
miasta	85,5	90,2	90,8	91,0	urban areas
wieś	27,7	43,2	44,2	45,0	rural areas
gazu ^b	62,8	61,3	61,2	61,2	gas supply system ^b
miasta	84,6	82,1	81,8	81,7	urban areas
wieś	12,1	14,7	15,6	16,2	rural areas

a Dane szacunkowe; w przypadku wodociągu i kanalizacji dane od 2015 r. podano według zmienionej metody. b Łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych. c Na podstawie bilansów.

a Estimated data; in case of water supply and sewage systems data since 2015 are given according to changed method. b Including consumers connected to collective gas-meters. c Based on balances.

TABL. 6(121). **ODPADY KOMUNALNE** ^a
MUNICIPAL WASTE ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym z gospo- darstw domowych of which from house- holds	
Odpady komunalne zebrane ^b w tys. t	994,4	987,2	1049,4	1086,2	891,8	Municipal waste collected ^b in thous. t
zmieszane	923,7	787,3	826,0	842,3	666,8	mixed
w tym wysegregowane	98,6	115,7	167,7	.	.	of which segregated
miasta	768,5	608,4	635,2	643,4	501,7	urban areas
wieś	155,1	178,9	190,8	198,9	165,1	rural areas
zebrane selektywnie	70,8	199,9	223,4	243,9	225,0	collected separately
w tym:						of which:
papier i tektura	13,9	26,5	29,7	32,7	29,4	paper and cardboard
szkło	16,4	34,9	34,4	39,0	36,8	glass
tworzywa sztuczne	8,5	23,4	22,6	19,5	17,5	plastic
metale	2,3	1,0	1,4	1,0	1,0	metals
wielkogabarytowe	12,6	23,0	26,4	36,8	35,6	largesize
biodegradowalne	14,6	57,5	67,3	70,2	61,5	biodegradable

a Patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 179. b Dane szacunkowe.

a See general notes, item 7 on page 179. b Estimated data.

TABL. 7(122). **NIECZYSTOŚCI CIEKŁE** ^a
LIQUID WASTE ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Nieczystości ciekłe ^b wywiezione w dam ³	1431,8	1311,0	1243,1	1255,7	Liquid waste ^b removed in dam ³
miasta	526,7	383,3	326,3	308,7	urban areas
wieś	905,1	927,7	916,8	947,1	rural areas
w tym z gospodarstw domowych	977,5	975,1	912,2	912,4	of which from households
miasta	336,4	263,0	198,9	171,4	urban areas
wieś	641,2	712,1	713,4	741,0	rural areas
Zbiorniki bezodpływowe w tys. (stan w dniu 31 XII)	107,8	102,6*	102,9*	102,5	Septic tanks in thous. (as of 31 XII)
Przydomowe oczyszczalnie ścieków w tys. (stan w dniu 31 XII)	4,0	9,6	10,6	11,6	Household wastewater treatment systems in thous. (as of 31 XII)

a Patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 179. b Ścieki gromadzone przejściowo w zbiornikach bezodpływowych.

a See general notes, item 8 on page 179. b Sewage stored temporarily in septic tanks.

TABL. 8(123). **SKŁADOWISKA ODPADÓW KOMUNALNYCH**
LANDFILL SITES WITH MUNICIPAL WASTE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Czynne składowiska kontro- lowane (stan w dniu 31 XII):							Controlled landfill sites in operation (as of 31 XII):
liczba	51	31	30	30	12	18	number
powierzchnia w ha	234,7	180,7	175,0	168,0	70,1	97,9	area in ha
Zrekultywowana powierzchnia kontrolowanych składowisk (w ciągu roku) w ha	22,7	47,4	1,6	2,7	1,1	1,6	Reclaimed area of con- trolled landfill sites (during the year) in ha
czynnych	-	9,3	1,6	2,7	1,1	1,6	in operation
o zakończonej eksploatacji (zamknięte)	22,7	38,1	-	-	-	-	exploitation completed

TABL. 9(124). **TERENY ZIELENI MIEJSKIEJ OGÓLNODOSTĘPNEJ I OSIEDLOWEJ**
Stan w dniu 31 XII
GENERALLY ACCESSIBLE AND ESTATE URBAN AREA GREEN BELTS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010		2015		2016		2017		SPECIFICATION
	ogó- łem total	w tym mia- sta of which urban areas	ogó- łem total	w tym mia- sta of which urban areas	ogó- łem total	w tym mia- sta of which urban areas	ogó- łem total	w tym mia- sta of which urban areas	
O G Ó Ł E M w ha	5325,4	4294,1	5567,7	4345,5	5942,9	4626,4	6446,8	5070,4	T O T A L in ha
w % powierzchni ogół- nej województwa ^a	0,3	1,9	0,3	2,0	0,3	2,1	0,3	2,3	in % of total area space of the voivodship ^a
na 1 mieszkańca ^b w m ²	18,3	21,0	19,2	21,6	20,5	23,1	22,2	25,4	per capita ^b in m ²
Tereny zieleni miejskiej ogólnodostępnej:									Generally accessible urban area green belts:
parki spacerowo-wypo- czynkowe	2476,9	1955,5	2704,8	2010,9	2716,7	2006,8	2758,8	1992,7	strolling-recreational parks
zieleńce	1041,4	703,1	1095,3	709,5	1137,7	710,1	1552,4	1121,1	lawns
Tereny zieleni osiedlowej...	1807,1	1635,5	1767,7	1625,1	2088,5	1909,5	2135,7	1956,6	Green areas of the housing estates

a, b W przypadku miast obliczono: a – w % ogólnej powierzchni miast, b – na 1 mieszkańca miast.

a, b For urban areas calculated: a – in % total urban areas space, b – per capita in urban areas.

Mieszkania

Dwellings

TABL. 10(125). **ZASOBY MIESZKANIOWE** ^a

Stan w dniu 31 XII

DWELLING STOCKS ^a

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Mieszkania w tys.	1072,7	1136,6	1152,4	1168,9	873,2	295,7	Dwellings in thous.
Izby w mieszkaniach w tys.	4133,9	4366,8	4421,8	4478,2	3155,9	1322,4	Rooms in dwellings in thous.
Powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m ²	76656,1	82232,0	83478,8	84792,0	57161,5	27630,6	Useful floor area of dwellings in thous. m ²
Przeciętna w zasobach:							Dwelling stocks, average:
liczba izb w mieszkaniu ..	3,85	3,84	3,84	3,83	3,61	4,47	number of rooms in a dwelling
powierzchnia użytkowa w m ² :							useful floor area in m ² :
1 mieszkania	71,5	72,3	72,4	72,5	65,5	93,5	per dwelling
na 1 osobę	26,3	28,3	28,7	29,2	28,6	30,5	per person
liczba osób ^b na:							number of persons ^b :
1 mieszkanie	2,72	2,56	2,52	2,48	2,29	3,06	per dwelling
1 izbę	0,71	0,67	0,66	0,65	0,63	0,69	per room

a Na podstawie bilansów NSP 2011. b Patrz uwagi ogólne, ust. 13 na str. 28.

a Based on balances the Population and Housing Census 2011. b See general notes, item 13 on page 28.

TABL. 11(126). **MIESZKANIA W ZASOBACH MIESZKANIOWYCH** ^a **WYPOSAŻONE W INSTALACJE**

Stan w dniu 31 XII

DWELLINGS IN DWELLING STOCKS ^a FITTED WITH INSTALLATIONS

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Mieszkania – w % – wyposażone w Dwellings – in % – fitted with				
		wodociąg water supply system	ustęp lavatory	łazienkę bathroom	gaz z sieci gas from gas supply system	centralne ogrzewanie central heating
OGÓŁEM	2010	98,4	94,2	91,9	65,9	79,8
	2015	98,6	94,7	92,4	65,0	81,0
	2016	98,6	94,8	92,6	64,8	81,3
	2017	98,6	94,9	92,7	64,9	81,6
Miasta	2010	99,4	95,4	93,6	83,9	82,0
	2015	99,5	95,8	94,0	82,2	83,1
	2016	99,5	95,9	94,2	81,7	83,4
	2017	99,5	96,0	94,3	81,5	83,6
Wieś	2010	95,6	90,7	86,7	12,0	73,0
	2015	95,9	91,5	87,6	14,0	74,8
	2016	95,9	91,6	87,8	15,2	75,2
	2017	96,0	91,7	87,9	15,9	75,5

a Na podstawie bilansów.

a Based on balances.

TABL. 12(127). **DODATKI MIESZKANIOWE WYPŁACONE W 2017 R.**
HOUSING ALLOWANCES PAID OUT IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a - liczba wypłaconych dodatków number of allowances b - kwota dodatków w tys. zł amount of allowances in thous. zł c - przeciętna wysokość dodatku w zł average value of allowances in zł	Ogółem Total	Dodatki wypłacone użytkownikom lokali Dwellings allowances paid out to user to					
		gminnych gminas	spółdziel- czych coopera- tives	wspólnot mieszka- niowych housing community	prywat- nych private	towarzystw budownic- stwa społecz- nego public building society	innych others

W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS

OGÓŁEM	a	253371	143388	46846	43195	8231	6261	5450
TOTAL	b	48041,3	27917,0	8476,4	7185,1	1443,8	1922,4	1096,5
	c	189,6	194,7	180,9	166,3	175,4	307,1	201,2
Miasta	a	229237	129276	45159	38349	6392	6114	3947
Urban areas	b	43532,3	25292,7	8106,7	6290,1	1174,4	1881,8	786,8
	c	189,9	195,6	179,5	164,0	183,7	307,8	199,3
Wieś	a	24134	14112	1687	4846	1839	147	1503
Rural areas	b	4509,0	2624,3	369,7	895,0	269,4	40,7	309,8
	c	186,8	186,0	219,2	184,7	146,5	276,8	206,1

W % OGÓŁEM IN % OF TOTAL

OGÓŁEM	a	100,0	56,6	18,5	17,0	3,2	2,5	2,2
TOTAL	b	100,0	58,1	17,6	15,0	3,0	4,0	2,3
Miasta	a	100,0	56,4	19,7	16,7	2,8	2,7	1,7
Urban areas	b	100,0	58,1	18,6	14,4	2,7	4,3	1,8
Wieś	a	100,0	58,5	7,0	20,1	7,6	0,6	6,2
Rural areas	b	100,0	58,2	8,2	19,8	6,0	0,9	6,9

TABL. 13(128). **GOSPODARKA GRUNTAMI POD BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE**
ADMINISTRATION OF GROUNDS FOR DWELLING CONSTRUCTION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Powierzchnia gruntów przekazanych inwestorom pod budownictwo mieszkaniowe Area of grounds transferred to investor for dwelling construction			Powierzchnia gruntów w zasobie gmin pod budownictwo mieszkaniowe Area of grounds in gminas stock for dwelling construction			
		ogółem total	w tym of which		wielorodzinne multi-family		jednorodzinne single-family	
			spółdziel- cze coopere- ratives	osób fizycznych of natural persons	razem total	w tym uzbrojone of which deve- loped	razem total	w tym uzbrojone of which deve- loped
w ha in ha								
OGÓŁEM	2010	134,8	2,5	100,6	1331,5	856,7	2867,5	1128,5
TOTAL	2015	103,5	1,2	68,3	810,0	337,1	2833,0	1104,9
	2016	118,0	0,1	90,4	805,2	335,0	2715,9	1000,6
	2017	122,0	0,4	80,9	799,1	331,4	2672,7	961,3
Miasta	2010	88,0	2,5	59,4	1268,1	820,7	1764,3	662,6
Urban areas	2015	70,7	1,2	39,3	734,1	301,6	1753,9	661,9
	2016	78,8	0,1	55,6	730,1	299,9	1670,8	604,6
	2017	80,7	0,4	45,3	723,0	295,5	1646,3	579,4
Wieś	2010	46,8	-	41,2	63,4	36,0	1103,2	465,9
Rural areas	2015	32,8	-	29,0	75,9	35,5	1079,1	443,0
	2016	39,2	-	34,8	75,1	35,1	1045,1	396,0
	2017	41,3	-	35,6	76,1	35,9	1026,4	381,9

TABL. 14(129). **MIESZKANIA, KTÓRYCH BUDOWĘ ROZPOCZĘTO**
DWELLINGS IN WHICH CONSTRUCTION HAS BEGUN

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	12922	16860	17051	19229	T O T A L
Spółdzielcze	675	136	257	57	Cooperatives
Komunalne (gminne)	186	20	156	98	Municipal (gminas)
Zakładowe	5	15	11	-	Company
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	6091	10810	11241	12314	For sale or rent
Spółeczne czynszowe	329	475	30	235	Public building society
Indywidualne	5636	5404	5356	6525	Private

TABL. 15(130). **MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA**
DWELLINGS COMPLETED

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Mieszkania	12746	14035	16506	17065	Dwellings
miasta	8598	9651	11790	12646	urban areas
wieś	4148	4384	4716	4419	rural areas
Spółdzielcze	823	60	173	202	Cooperative
Komunalne (gminne)	268	79	72	124	Municipal (gmina)
Zakładowe	26	27	16	15	Company
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	5192	8073	10672	10820	For sale or rent
Spółeczne czynszowe	1159	12	248	585	Public building society
Indywidualne	5278	5784	5325	5319	Private
miasta	1777	2318	2113	1935	urban areas
wieś	3501	3466	3212	3384	rural areas
Mieszkania na 1000 zawartych małżeństw	777,7	1065,5	1189,9	1226,0	Dwellings per 1000 marriages contracted
Miasta	742,1	1071,7	1245,8*	1338,2	Urban areas
Wieś	863,4	1052,1	1069,9*	1035,1	Rural areas
Izby	48673	51813	58638	59467	Rooms
miasta	26893	29777	36671	37635	urban areas
wieś	21780	22036	21967	21832	rural areas
Spółdzielcze	2323	239	517	621	Cooperative
Komunalne (gminne)	511	141	122	257	Municipal (gmina)
Zakładowe	75	59	45	59	Company
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	14064	22337	30539	30511	For sale or rent
Spółeczne czynszowe	3105	38	718	1540	Public building society
Indywidualne	28595	28999	26697	26479	Private
miasta	9013	10184	9536	8708	urban areas
wieś	19582	18815	17161	17771	rural areas
Powierzchnia użytkowa mieszkań w m²	1203606	1240330	1338273	1395292	Usable floor area of dwellings in m²
miasta	626706	673081	790102	835290	urban areas
wieś	576900	567249	548171	560002	rural areas
Spółdzielcze	45414	5073	9952	11207	Cooperative
Komunalne (gminne)	11321	2644	3160	4761	Municipal (gmina)
Zakładowe	2203	1298	1233	882	Company

TABL. 15(130). **MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA (dok.)**
DWELLINGS COMPLETED (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Powierzchnia użytkowa mieszkań w m² (dok.)					Usable floor area of dwellings in m² (cont.)
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	322136	466168	620221	655174	For sale or rent
Spółeczne czynszowe	57349	1231	13801	29691	Public building society
Indywidualne	765183	763916	689906	693577	Private
miasta	240359	268461	247958	229663	urban areas
wieś	524824	495455	441948	463914	rural areas
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m²	94,4	88,4	81,1	81,8	Average useful floor area per dwelling in m²
miasta	72,9	69,7	67,0	66,1	urban areas
wieś	139,1	129,4	116,2	126,7	rural areas
Spółdzielcze	55,2	84,5	57,5	55,5	Cooperative
Komunalne (gminne)	42,2	33,5	43,9	38,4	Municipal (gmina)
Zakładowe	84,7	48,1	77,1	58,8	Company
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	62,0	57,7	58,1	60,6	For sale or rent
Spółeczne czynszowe	49,5	102,6	55,6	50,8	Public building society
Indywidualne	145,0	132,1	129,6	130,4	Private
miasta	135,3	115,8	117,3	118,7	urban areas
wieś	149,9	142,9	137,6	137,1	rural areas

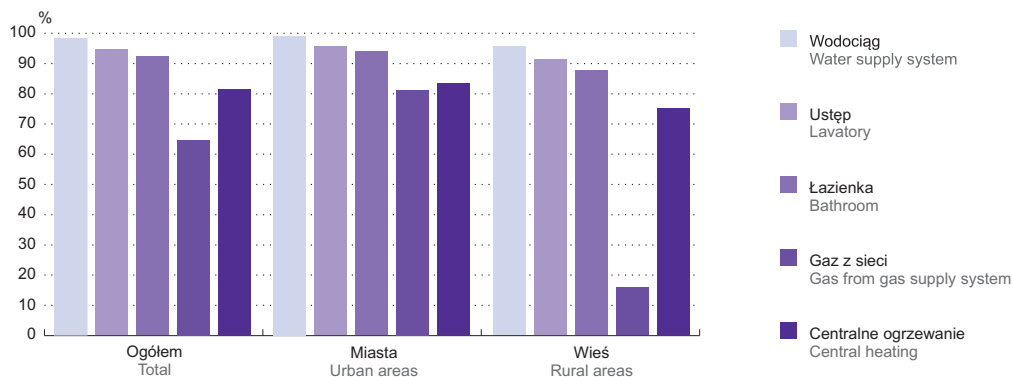
TABL. 16(131). **MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA WEDŁUG LICZBY IZB**
DWELLINGS COMPLETED BY NUMBER OF ROOMS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Grand total	W budynkach indywidualnych In private buildings				W budynkach poza indywidualnymi In non-private buildings					
			razem total	w % razem — mieszkania o liczbie izb in % of total — dwellings with specified number of rooms				razem total	w % razem — mieszkania o liczbie izb in % of total — dwellings with specified number of rooms			
				1	2	3	4 i więcej and more		1	2	3	4 i więcej and more
O G Ó Ł E M ...	2010	12746	5278	0,4	2,8	5,1	91,7	7468	6,9	40,2	36,6	16,3
T O T A L	2015	14035	5784	1,0	6,2	9,4	83,4	8251	6,9	36,8	37,8	18,6
	2016	16506	5325	1,1	5,8	9,0	84,0	11181	7,3	29,8	42,5	20,4
	2017	17065	5319	1,3	5,6	8,8	84,2	11746	4,8	36,2	39,1	19,9
Miasta	2010	8598	1777	1,1	7,8	10,5	80,6	6821	7,1	41,6	36,9	14,4
Urban areas	2015	9651	2318	2,0	14,6	17,5	65,9	7333	7,6	38,7	38,5	15,2
	2016	11790	2113	2,1	12,9	14,7	70,3	9677	6,8	31,4	43,8	18,0
	2017	12646	1935	2,6	11,6	16,2	69,7	10711	5,0	38,9	40,4	15,7
Wieś	2010	4148	3501	0,0	0,3	2,4	97,3	647	4,8	25,2	33,7	36,3
Rural areas	2015	4384	3466	0,4	0,6	4,0	95,1	918	1,5	21,7	31,6	45,2
	2016	4716	3212	0,5	1,2	5,3	93,0	1504	10,8	19,4	33,9	35,8
	2017	4419	3384	0,6	2,2	4,6	92,6	1035	1,8	8,3	25,8	64,1

MIESZKANIA WYPOSAŻONE W INSTALACJE^a W % OGÓŁU MIESZKAŃ W 2017 R.

Stan w dniu 31 XII

DWELLINGS^a FITTED WITH INSTALLATIONS IN % OF TOTAL DWELLINGS IN 2017
As of 31 XII

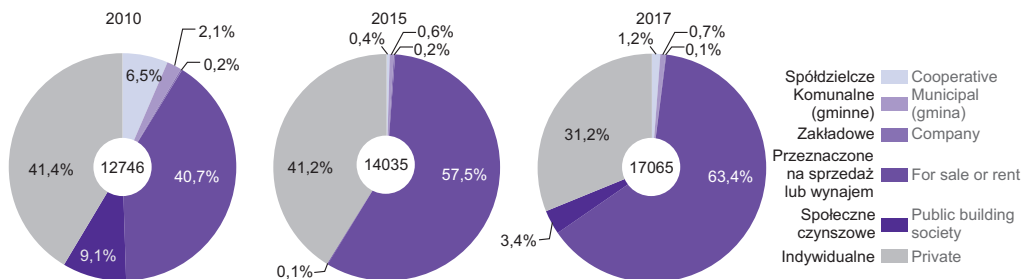

a Na podstawie bilansów zasobów mieszkaniowych.
a Based on balances of dwelling stocks.

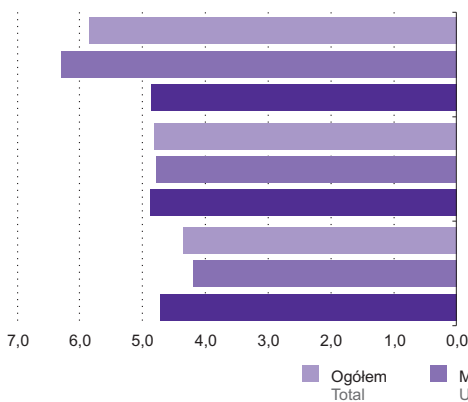
MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA

DWELLINGS COMPLETED

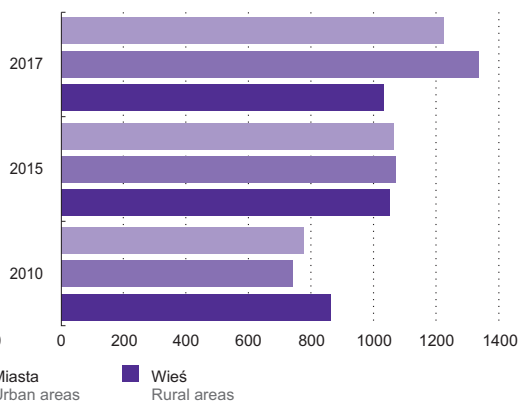
WEDŁUG FORM BUDOWNICTWA BY FORMS OF CONSTRUCTION

NA 1000 LUDNOŚCI PER 1000 POPULATION

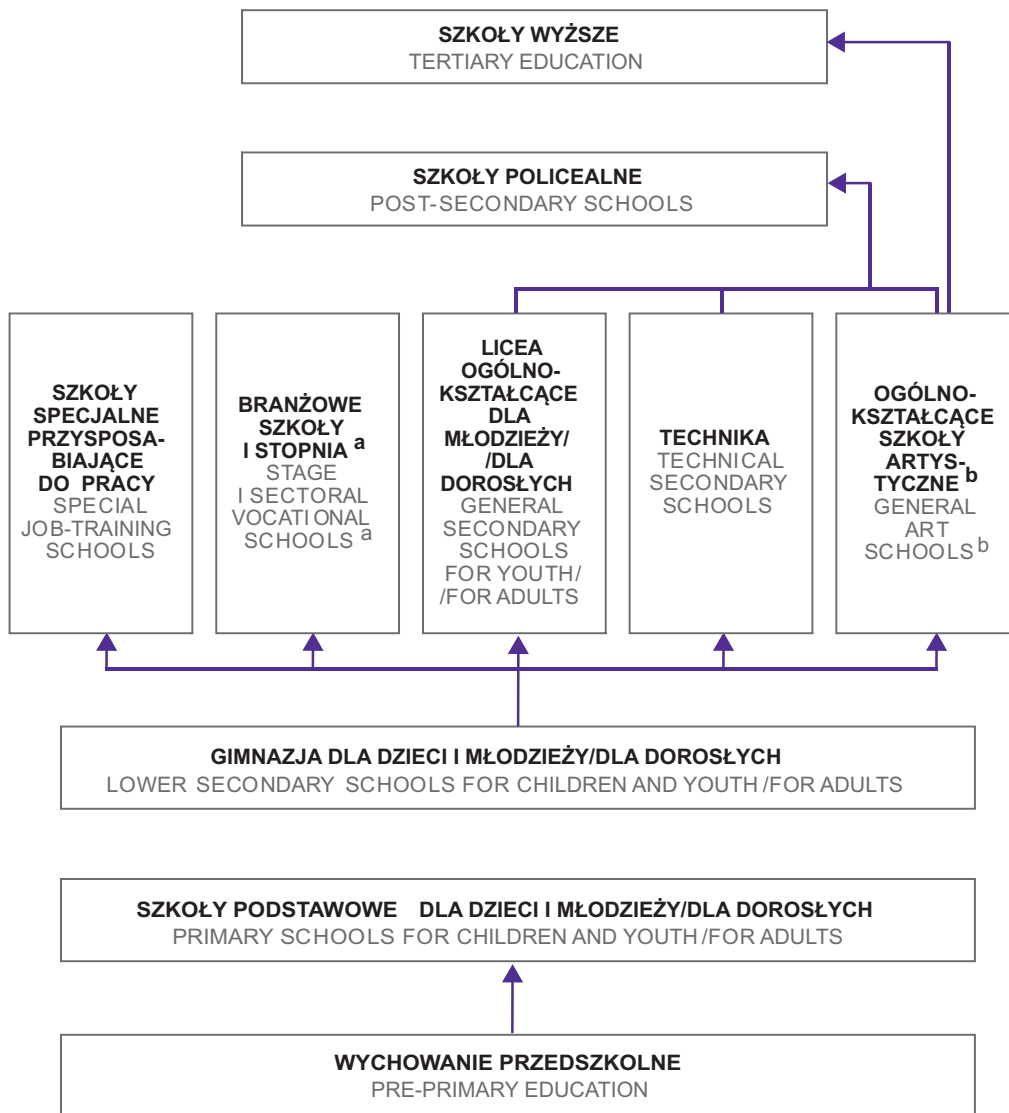

NA 1000 ZAWARTYCH MAŁŻEŃSTW PER 1000 MARRIAGES CONTRACTED

EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA W ROKU SZKOLNYM 2017/18

EDUCATION BY EDUCATIONAL LEVEL IN THE 2017/18 SCHOOL YEAR

a Łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych b Dające uprawnienia zawodowe.
a Including basic vocational schools sections. b Leading to professional certification.

DZIAŁ X EDUKACJA I WYCHOWANIE

CHAPTER X EDUCATION

Uwagi ogólne

1. System edukacji w Polsce funkcjonuje zgodnie z ustawą z dnia 14 XII 2016 r. prawo oświatowe (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 59), ustawą o systemie oświaty z dnia 7 IX 1991 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1457) oraz ustawą z dnia 27 VII 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 2183, z późniejszymi zmianami).

Od 1 IX 2017 r. rozpoczęto reformę systemu edukacji, która docelowo wprowadza 8-letnią szkołę podstawową, 4-letnie liceum ogólnokształcące, 5-letnie technikum, 3-letnią branżową szkołę I stopnia, 2-letnią branżową szkołę II stopnia oraz likwiduje gimnazja.

W wyniku wdrażania nowego systemu edukacji w roku szkolnym 2017/18:

- 1) w szkołach podstawowych kształci się pierwszy rocznik uczniów realizujących program klasy siódmej, co skutkuje brakiem absolwentów z roku szkolnego 2016/17 (przejście z 6- na 8-letnią szkołę podstawową),
- 2) nie odbył się nabór do klasy pierwszej gimnazjów, które ulegają stopniowej likwidacji,
- 3) rozpoczął się nabór do klasy pierwszej szkół branżowych I stopnia, które powstały z przekształcenia dotychczasowych zasadniczych szkół zawodowych (istniejących do roku szkolnego 2016/17). W szkołach branżowych I stopnia w roku szkolnym 2017/18 pozostali jeszcze uczniowie oddziałów zasadniczych szkół zawodowych.

2. Prezentowane dane obejmują:

- 1) placówki wychowania przedszkolnego;
- 2) szkoły dla dzieci i młodzieży oraz dla dorosłych:
 - a) podstawowe,
 - b) gimnazja,
 - c) ponadgimnazjalne,
- 3) szkoły policealne;
- 4) szkoły wyższe;
- 5) specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii, ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze;
- 6) placówki pozaszkolne.

3. Dane obejmują szkoły i placówki prowadzone przez jednostki administracji centralnej (rządowej), jednostki samorządu terytorialnego (gminy, powiaty i województwo) oraz inne osoby prawne i fizyczne.

General notes

1. The educational system in Poland functions according to the Law on School Education of 14 XII 2016 (uniform text Journal of Laws 2017 item 59), the Education System Law of 7 IX 1991 (uniform text Journal of Laws 2018 item 1457) and the Higher Education Law of 27 VII 2005 (uniform text Journal of Laws 2017 item 2183, with later amendments).

The reform of the education system began on 1 IX 2017, eventually implementing 8-year primary school, 4-year general secondary school, 5-year technical secondary school, 3-year stage I sectoral vocational school, 2-year stage II sectoral vocational school. Lower secondary schools are being phased out.

As a result of the reform of the education system introduced in the 2017/18 school year:

- 1) the first year of pupils following the seventh grade curriculum attends primary schools, which results in the lack of the 2016/17 school year graduates (transition from the 6- to 8-year primary school),
- 2) there was no recruitment to the first grade of lower secondary schools which are being phased out,
- 3) stage I sectoral vocational schools transformed from basic vocational schools (operating until the 2016/17 school year), began recruitment to grade 1. The remaining students enrolled in basic vocational school sections pursued their education in stage I sectoral vocational schools in the 2017/18 school year.

2. The presented data include:

- 1) pre-primary education establishments;
- 2) schools for children, youth and adults:
 - a) primary schools,
 - b) lower secondary schools,
 - c) upper secondary schools,
- 3) post-secondary schools;
- 4) higher education institutions;
- 5) special education care centres, youth education centres, youth social therapy centres and rehabilitation and education centres;
- 6) extracurricular institutions.

3. Data comprise schools and establishments managed by central (government) administration units and local government units (gminas, powiats and voivodship), as well as by other legal and natural persons.

4. Szkoły (z wyjątkiem szkół wyższych) i placówki mogą być publiczne, niepubliczne oraz niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych. Szkoła niepubliczna może uzyskać uprawnienia szkoły publicznej, jeżeli realizuje minimum programowe oraz stosuje zasady klasyfikowania i promowania uczniów ustalone przez Ministra Edukacji Narodowej, umożliwiające uzyskanie świadectw lub dyplomów państwowych. Jednostki administracji centralnej (rządowej) i jednostki samorządu terytorialnego mogą prowadzić tylko szkoły publiczne. Szkoły podstawowe i gimnazja mogą być tylko publiczne lub niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych.

Szkoły wyższe mogą być publiczne i niepubliczne; uczelnie niepubliczne tworzone są na podstawie zezwolenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

5. Szkoły dla dzieci i młodzieży (łącznie ze specjalnymi) obejmują:

- 1) **szkoły podstawowe**, w tym szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego (bez szkół specjalnych), szkoły filialne (bez szkół specjalnych), szkoły artystyczne niedające uprawnień zawodowych (bez szkół specjalnych), realizujące jednocześnie program szkoły podstawowej;
- 2) **gimnazja** (bez szkół specjalnych);
- 3) 3-letnie szkoły specjalne przysposabiające do pracy;
- 4) 3-letnie **branżowe szkoły I stopnia** (do roku szkolnego 2016/17 2-, 3-letnie **zasadnicze szkoły zawodowe**);
- 5) 3-letnie **licea ogólnokształcące**, w tym szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego (bez szkół specjalnych);
- 6) 4-letnie **technika**;
- 7) **ogólnokształcące szkoły artystyczne** dające uprawnienia zawodowe (bez szkół specjalnych), które prezentuje się z wyłączeniem szkół realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne;
- 8) funkcjonujące w latach szkolnych:
 - 2002/03-2013/14 – 3-letnie licea profilowane,
 - 2004/05-2013/14 – 2-letnie uzupełniające licea ogólnokształcące,
 - 2004/05-2013/14 – 3-letnie technika uzupełniające dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych.

6. Szkoły policealne – kształcące w formie dziennej, wieczorowej, zaocznej i stacjonarnej – obejmują:

- 1) szkoły policealne (1-, 1,5- lub 2-letnie), łącznie ze szkołami specjalnymi;
- 2) kolegia pracowników służb społecznych (3-letnie);
- 3) funkcjonujące do roku szkolnego 2015/16 nauczycielskie kolegia języków obcych (3-letnie) i kolegia nauczycielskie (3-letnie), w których absolwentom nie nadawano tytułu licencjata.

7. Szkoły wyższe realizują kształcenie w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. Informacje z zakresu szkół wyższych:

- 1) do roku akademickiego 2015/16 podawano łącznie z nauczycielskimi kolegiami języków ob-

4. Schools (with the exception of higher education institutions) and establishments can be public, non-public and non-public with the competence of a public school. A non-public school can obtain the competence of a public school, if it implements the minimum curriculum and applies the principles of classifying and promoting pupils and students as established by the Minister of National Education, allowing students to obtain state certificates or diplomas. Central (government) administration units and local government units can administer public schools only. Primary schools and lower secondary schools can be public schools or non-public schools with the competence of public schools only.

Tertiary education can be public and non-public; non-public higher education institutions are established on the basis of a permit of the Minister of Science and Higher Education.

5. Schools for children and youth (including special schools) comprise:

- 1) **primary schools**, including sports schools and athletic schools (excluding special schools), branch schools (excluding special schools), art schools not leading to professional certification (excluding special schools) simultaneously conducting a primary school curriculum;
- 2) **lower secondary schools** (excluding special schools);
- 3) 3-year special job-training schools;
- 4) 3-year stage I sectoral vocational schools (until the 2016/17 school year 2-, 3-year basic vocational schools);
- 5) 3-year **general secondary schools**, including sports schools and athletic schools (excluding special schools);
- 6) 4-year technical secondary schools;
- 7) **general art schools** leading to professional certification (excluding special schools), with the exception of schools providing art education only;
- 8) schools operating in the school years:
 - 2002/03-2013/14 – 3-year specialised secondary schools,
 - 2004/05-2013/14 – 2-year supplementary general secondary schools,
 - 2004/05-2013/14 – 3-year supplementary technical secondary schools for graduates of basic vocational schools.

6. Post-secondary schools – educating in day, evening, part-time and full-time mode – comprise:

- 1) post-secondary schools (1-, 1,5- or 2-year), including special schools;
- 2) colleges of social work (3-year);
- 3) functioning until the school year 2015/16 foreign language teacher training colleges (3-year) operating until the 2015/16 school year, in which graduates did not obtain the title of Bachelor.

7. Tertiary education (university level) consists of full-time and part-time programmes. Data regarding tertiary education:

- 1) until the 2016/17 academic year, included foreign language teacher training colleges and

- cych i kolegami nauczycielskimi, w których absolwentom nadawano się tytuł licencjata;
- 2) obejmują cudzoziemców studiujących w Polsce (w tym studiujący w jednostkach zamiejscowych polskich uczelni za granicą);
 - 3) nie obejmują Polaków studiujących za granicą (z wyjątkiem osób studiujących w jednostkach zamiejscowych polskich uczelni za granicą);
 - 4) do roku akademickiego 2012/13 nie obejmują szkół wyższych resortu obrony narodowej.

Studentów i absolwentów wykazano zgodnie z siedzibą poszczególnych szkół wyższych łącznie z filiami, zamiejscowymi podstawowymi jednostkami organizacyjnymi oraz zamiejscowymi ośrodkami dydaktycznymi.

8. Szkoły dla dorosłych kształtujące w formie stacjonarnej i zaocznej – obejmują:

- 1) szkoły podstawowe dla dorosłych;
- 2) gimnazja dla dorosłych;
- 3) 3-letnie licea ogólnokształcące dla dorosłych;
- 4) funkcjonujące w latach szkolnych:
 - 2002/03-2013/14 – 2-, 3-letnie zasadnicze szkoły dla dorosłych oraz 4-letnie technika dla dorosłych,
 - 2004/05-2013/14 – 2-letnie uzupełniające licea ogólnokształcące dla dorosłych dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych,
 - 2004/05-2014/15 – 3-letnie technika uzupełniające dla dorosłych na podbudowie programowej zasadniczej szkoły zawodowej,
 - 2002/03-2012/13 – 3-letnie licea profilowane dla dorosłych,
 - 2002/03-2016/17 – 3-letnie licea ogólnokształcące dla dorosłych.

9. Szkoły specjalne organizowane są dla dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym dla młodzieży niepełnosprawnej. Kształcenie może być realizowane w systemie szkolnym lub w formie indywidualnej. Kształcenie specjalne odbywa się w szkołach ogólnodostępnych (w których tworzone są oddziały specjalne lub klasy integracyjne i ogólnodostępne), w funkcjonujących samodzielnie szkołach specjalnych oraz w specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych, innych placówkach oświatowo-wychowawczych lub w placówkach wykonujących działalność leczniczą (łącznie z zakładami lecznictwa uzdrowiskowego).

10. Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze są to placówki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w wieku 3 lat i więcej, które z racji niepełnosprawności nie mogą uczęszczać do przedszkola lub szkoły.

11. Młodzieżowe ośrodki wychowawcze przeznaczone są dla młodzieży niedostosowanej społecznie. Zadaniem ośrodków jest eliminowanie przyczyn i przejawów niedostosowania społecznego oraz przygotowanie wychowanków do samodzielnego życia, zgodnie z normami prawnymi i społecznymi.

12. Młodzieżowe ośrodki socjoterapii są placówkami dla młodzieży niedostosowanej społecznie, z zaburzeniami zachowania i zagrożonej uzależnieniem w stopniu utrudniającym realizację zadań życiowych bez udzielenia specjalnej pomocy.

13. Ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze są placówkami umożliwiającymi dzieciom i młodzieży

teacher training colleges in which graduates obtained the title of Bachelor;

- 2) comprise foreigners studying in Poland (including students at branch units of Polish higher education institutions operating abroad);
- 3) do not include Poles studying abroad (with an exception of persons at branch units of Polish higher education institutions operating abroad);
- 4) until the 2012/13 academic year, do not include higher schools of the Ministry of National Defence.

Data on students and graduates are given according to the seats of higher education institutions including their branches, branch basic organisational units and branch teaching centres.

8. Schools for adults – educating in full-time and part-time mode – comprise:

- 1) primary schools for adults;
- 2) lower secondary schools for adults;
- 3) 3-year general secondary schools for adults;
- 4) schools operating in the school years:
 - 2002/03-2013/14 – 2-, 3-year basic vocational schools for adults and 4-year technical secondary schools for adults,
 - 2004/05-2013/14 – 2-year supplementary general secondary schools for adults for graduates of basic vocational schools,
 - 2004/05-2014/15 – 3-year supplementary technical schools for adults based on the curriculum of basic vocational school,
 - 2002/03-2012/13 – 3-year specialised secondary schools for adults,
 - 2002/03-2016/17 – 3-year general secondary schools for adults.

9. Special schools are organised for children and youth with special educational needs, including youth with disabilities. Education may be conducted within the school system or individually. Education is provided in mainstream schools (in which special or integrated and mainstream sections are established), in special schools operating independently, as well as in special educational care centres, other educational institutions or in the units performing health care activities (including health resort treatment).

10. Special education care centres are facilities for disabled children and youth aged 3 and years and more who cannot, due to their disability, attend a regular pre-school or a school.

11. Youth education centres are intended for socially maladjusted youth. The goal of the centres is to eliminate the causes and manifestations of the social maladjustment as well as to prepare the young people for independent life, compliant with legal and social norms.

12. Youth social therapy centres are facilities intended for socially maladjusted youth having behavioural disorders and susceptible to addiction to a degree affecting performance of life tasks without receiving special assistance.

13. Rehabilitation and education centres are facilities enabling children and youth with

z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim realizację obowiązku szkolnego poprzez uczestnictwo w zajęciach rewalidacyjno-wychowawczych.

15. Zadaniem wychowania pozaszkolnego jest stwarzanie młodzieży warunków sprzyjających rozwijaniu zainteresowań i uzdolnień oraz rekreacji i wypoczynku w czasie wolnym od zajęć szkolnych.

Do placówek **wychowania pozaszkolnego** zaliczono: pałace młodzieży, młodzieżowe domy kultury, ogniska pracy pozaszkolnej, międzyszkolne ośrodki sportowe i inne placówki publiczne i niepubliczne.

16. Internat to placówka opiekuńczo-wychowawcza przeznaczona dla młodzieży uczęszczającej do szkół ogólnokształcących i zawodowych zlokalizowanych poza stałym miejscem zamieszkania. **Bursa** to międzyszkolna placówka pełniąca funkcję internatu.

17. Dane o nauczycielach, poza nauczycielami akademickimi, dotyczą nauczycieli (łącznie z nauczycielami religii) zatrudnionych przy realizacji obowiązujących zajęć edukacyjnych, tj. bez wychowawców świetlic, bibliotekarzy, prowadzących wyłącznie zajęcia pozalekcyjne itp.

Dane o nauczycielach akademickich zaprezentowano według faktycznej lokalizacji uczelni oraz ich jednostek zamiejscowych i dotyczą zatrudnionych na stanowiskach: profesora, docenta, adiunkta, asystenta oraz zatrudnionych na pozostałych stanowiskach dydaktycznych: starszego wykładowcy, wykładowcy, lektora, instruktora, dyplomowanego bibliotekarza i dyplomowanego pracownika dokumentacji i informacji naukowej.

Dane o nauczycielach dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

18. Studia podyplomowe – forma kształcenia, na którą są przyjmowani kandydaci posiadający kwalifikacje co najmniej pierwszego stopnia, prowadzona między innymi w uczelni, instytucie naukowym PAN, kończąca się uzyskaniem kwalifikacji podyplomowych.

19. Studia doktoranckie (studia trzeciego stopnia), prowadzone przez uprawnioną jednostkę organizacyjną uczelni, instytut naukowy PAN, instytut badawczy lub międzynarodowy instytut naukowy działający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej utworzony na podstawie odrębnych przepisów, na które są przyjmowani kandydaci posiadający kwalifikacje drugiego stopnia, kończące się uzyskaniem kwalifikacji trzeciego stopnia.

20. Dane dotyczące:

1) wychowania przedszkolnego, szkół (poza szkołami wyższymi) oraz specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych, młodzieżowych ośrodków socjoterapii, ośrodków rewalidacyjno-wychowawczych, wychowania pozaszkolnego oraz internatów i burs podano według stanu na początku roku szkolnego; dane o absolwentach – na koniec roku szkolnego;

a profound intellectual retardation to fulfil their schooling obligation through participating in rehabilitation and education classes.

15. The aim of **extracurricular education** is offering young people favourable conditions to develop interests and aptitudes, as well as rest and recreation in their leisure time.

Extracurricular education establishments include: youth centres, cultural establishments for youth, extracurricular interest groups, interschool sport centres and other public and non-public establishments.

16. Boarding school is a care and educational facility designated for youth attending general and vocational schools located outside their place of permanent residence. A **dormitory** is an interschool facility serving as a boarding school.

17. Data regarding **teachers**, excluding academic teachers, concern teachers (including teachers of religion) employed to implement obligatory teaching programmes, i.e. excluding community centre educators and librarians conducting exclusively extracurricular activities, etc.

Data regarding **academic teachers** are presented by actual seat of higher education institutions and their branch units and concern the positions of: professor, associate professor, assistant professor and assistant lecturer as well as other didactic positions: senior lecturer, lecturer, foreign language instructor, instructor, qualified librarian and qualified scientific documentation and information staff.

Data regarding teachers concern full-time and part-time paid employees converted into full time equivalent units.

18. Non-degree postgraduate programmes – a level of education open to holders of first cycle degree and provided by a higher education institution, scientific institute of the Polish Academy of Sciences, research institute or the Centre for Postgraduate Medical Studies, leading to the award of postgraduate qualifications.

19. Doctoral studies (third-cycle programmes), open to holders of the second cycle qualification and lead upon successful completion to the award of a third cycle qualification conferred by an authorised academic unit of a higher education institution, scientific institute of the Polish Academy of Sciences, a research institute or an international scientific institute established under separate legislation and active on the territory of the Republic of Poland.

20. Data regarding:

1) pre-primary education, schools (excluding higher education institutions) as well as special education care centres, youth education centres, youth social therapy centres and rehabilitation and education centres, extracurricular education as well as boarding schools and dormitories are provided as of the beginning of the school year; data concerning graduates – as of the end of the school year;

2) szkół wyższych – prezentuje się według stanu w dniu 30 XI; studenci są wykazywani tyle razy na ilu kierunkach studiują; dane o absolwentach dotyczą liczby wydanych dyplomów ukończenia studiów wyższych; absolwenci wykazani są z danego roku akademickiego; dane o studiach podyplomowych i doktoranckich oraz o nauczycielach akademickich według stanu w dniu 31 XII.

21. Współczynnik skolaryzacji:

1) **brutto** jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadającej temu poziomowi nauczania;

2) **netto** jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (w danej grupie wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadającej temu poziomowi nauczania.

22. Prezentowane informacje, z wyjątkiem danych o szkołach wyższych, opracowano na podstawie systemu informacji oświatowej administrowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.

Od roku akademickiego 2017/18 dane o szkołach wyższych, z wyjątkiem danych o części szkół teologicznych opracowano na podstawie Zintegrowanego Systemu Informacji o Nauce i Szkolnictwie Wyższym POL-on administrowanego przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

23. Dane (poza szkołami wyższymi i dla dorosłych) prezentuje się, jeśli nie zaznaczono inaczej, łącznie ze szkołami specjalnymi.

2) tertiary education – are presented as of 30 XI; students are shown as many times as many courses they take; data regarding graduates concern the number of issued university diplomas; graduates are shown as of a given academic year; data regarding non-degree post-graduate programmes as well as academic teachers as of 31 XII.

21. Enrolment rate:

1) **gross** – is the ratio of the number of pupils or students (as of the beginning of the school year) at a given level of education (regardless of age) to the population (as of 31 XII) in the age group defined as corresponding to this level of education;

2) **net** – is the ratio of the number of pupils or students (as of the beginning of the school year) at a given level of education (in a given age group) to the population (as of 31 XII) in the age group defined as corresponding to this level of education.

22. The presented information, excluding the data on higher education institutions, has been compiled on the basis of the Educational Information System administered by the Ministry of National Education.

Since the 2017/18 academic year, data on higher education institutions, excluding the data on a part of schools of theology, have been compiled on the basis of the Integrated System of Information on Science and Higher Education POL-on administered by the Ministry of Science and Higher Education.

23. Data (excluding higher education institutions and schools for adults) are presented together with special schools, if not otherwise stated.

Dane zbiorcze

Aggregated data

TABL. 1(132). EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA
EDUCATION BY LEVEL

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
SZKOŁY SCHOOLS					
Szkoły:					Schools:
podstawowe	821	803	804	881	primary
gimnazja	481	506	505	163	lower secondary
specjalne szkoły przysposabiające do pracy	39	46	46	46	special job-training
zasadnicze zawodowe	131	132	128	x	basic vocational
branżowe szkoły I stopnia ^a	x	x	x	114	stage I sectoral vocational ^a
licea ogólnokształcące	154	146	147	155	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	6	x	x	x	supplementary general secondary
licea profilowane	30	x	x	x	specialised secondary
technika	139	127	127	128	technical secondary
technika uzupełniające	3	x	x	x	supplementary technical secondary
artystyczne ogólnokształcące ^b	6	7	7	7	general art ^b
policealne	266	179	174	155	post-secondary
wyższe	38 ^c	36	33	33	higher education institutions
dla dorosłych	297	140	131	120	for adults
podstawowe	-	-	-	6	primary
gimnazja	14	13	15	9	lower secondary
zasadnicze zawodowe	9	x	x	x	basic vocational
licea ogólnokształcące	107	126	116	105	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	110	x	x	x	supplementary general secondary
licea profilowane	13	x	x	x	specialised secondary
technika	8	1	x	x	technical secondary
technika uzupełniające	36	x	x	x	supplementary technical secondary
NAUCZYCIELE ^d TEACHERS ^d					
Szkoły:					Schools:
podstawowe ^e	11356	12608	12326	14803	primary ^e
gimnazja ^e	7454	6649	6532	4291	lower secondary ^e
zasadnicze zawodowe ^{ef}	1209	1040	996	x	basic vocational ^{ef}
branżowe szkoły I stopnia ^g	x	x	x	736	stage I sectoral vocational ^g
licea ogólnokształcące ^{eh}	3475	2787	2648	2705	general secondary ^{eh}
licea profilowane ^e	247	x	x	x	specialised secondary ^e
technika ^{ei}	3051	3038	2977	2799	technical secondary ^{ei}
policealne	729	515	517	468	post-secondary
wyższe ^k	8878	8408	8360	8244	higher education institutions ^k

a Łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. b Dające uprawnienia zawodowe; ponadto funkcjonowały szkoły artystyczne realizujące wyłącznie kształcenie artystyczne – w roku szkolnym 2017/18 – 10 szkół. c Bez szkół wyższych resortu obrony narodowej. d Patrz uwagi ogólne, ust. 17 na str. 200. e, f Łącznie ze szkołami: e – dla dorosłych, f – specjalnymi przysposabiającymi do pracy. g Łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. h, i Łącznie ze szkołami: h – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (dla młodzieży – do roku szkolnego 2012/13, dla dorosłych – do roku szkolnego 2013/14), i – uzupełniającymi technikami (dla młodzieży – do roku szkolnego 2013/14, dla dorosłych – do roku szkolnego 2014/15) oraz ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe. k Nauczyciele akademicki.

a Including basic vocational school sections. b Leading to professional certification; there were also art schools providing only art education, in the school year 2017/18 – 10 schools. c Excluding higher schools of the Ministry of National Defence. d See general notes, item 17 on page 200. e, f Including: e – schools for adults, f – special job-training schools. g Including basic vocational school sections. h, i Including: h – supplementary general secondary schools (for youth – until the 2012/13 school year, for adults – until the 2013/14 school year), i – supplementary technical secondary schools (for youth – until the 2013/14 school year, for adults – until the 2014/15 school year) and general secondary art schools leading to professional certification. k Academic teachers.

TABL. 1(132). **EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA (dok.)**
EDUCATION BY LEVEL (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
UCZNIOWIE I STUDENCI PUPILS AND STUDENTS					
Wychowanie przedszkolne ^l	21707	28761	22240	25732	Pre-primary education ^l
Szkoły:					Schools:
podstawowe	147831	173893	163123	188427	Primary
gimnazja	87704	72407	71067	46702	lower secondary
specjalne szkoły przysposabiające					
do pracy	716	723	664	666	special job-training
zasadnicze zawodowe	16209	12184	11225	x	basic vocational
branżowe szkoły I stopnia ^m	x	x	x	10256	stage I sectoral vocational ^m
licea ogólnokształcące	41161	32308	31321	31068	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	156	x	x	x	supplementary general secondary
licea profilowane	2933	x	x	x	specialised secondary
technika	35863	34121	33430	32770	technical secondary
technika uzupełniające	105	x	x	x	supplementary technical secondary
artystyczne ogólnokształcące ⁿ	583	733	788	819	general art ⁿ
policealne	22833	18232	17873	16505	post-secondary
wyższe	165961 ^c	132236	129808	123761	higher education institutions
dla dorosłych	22474	13944	12752	11601	for adults
podstawowe	-	-	-	93	primary
gimnazja	1253	1056	942	715	lower secondary
zasadnicze zawodowe	697	x	x	x	basic vocational
licea ogólnokształcące	9889	12880	11810	10793	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	7581	x	x	x	supplementary general secondary
licea profilowane	914	x	x	x	specialised secondary
technika	387	8	x	x	technical secondary
technika uzupełniające	1753	x	x	x	supplementary technical secondary
ABSOLWENCI GRADUATES					
Szkoły:					Schools:
podstawowe	26321	22812	-	.	Primary
gimnazja	28397	23075	23028	.	lower secondary
specjalne szkoły przysposabiające					
do pracy	151	187	148	.	special job-training
zasadnicze zawodowe	5035	3501	3164	.	basic vocational
licea ogólnokształcące	13421	10394	9990	.	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	52	x	x	x	supplementary general secondary
licea profilowane	847	x	x	x	specialised secondary
technika	7222	7518	7831	.	technical secondary
technika uzupełniające	14	x	x	x	supplementary technical secondary
artystyczne ogólnokształcące ^o	100	90	116	.	general art ^o
policealne	6094	5538	5145	.	post-secondary
wyższe	42244 ^c	33702	34940	.	higher education institutions
dla dorosłych	5241	3560	3202	.	for adults
podstawowe	-	-	x	.	primary
gimnazja	274	256	205	.	lower secondary
zasadnicze zawodowe	146	x	x	x	basic vocational
licea ogólnokształcące	1984	3304	2997	.	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	2219	x	x	x	supplementary general secondary
licea profilowane	231	x	x	x	specialised secondary
technika	72	x	x	x	technical secondary
technika uzupełniające	315	x	x	x	supplementary technical secondary

c Bez szkół wyższych resortu obrony narodowej. l Dotyczy dzieci w wieku 6 lat, w roku szkolnym 2014/15 w wieku 5-6 lat, natomiast w roku szkolnym 2015/16 w wieku 5 lat, objętych edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego, ujętych również w tabl. 31(162) na str. 217. m Łącznie z 6555 uczniami oddziałów zasadniczych szkół zawodowych. n Dające uprawnienia zawodowe; ponadto w szkołach artystycznych realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne w roku szkolnym 2017/18 – 776 uczniów. o Dające uprawnienia zawodowe; ponadto w szkołach artystycznych realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne w roku szkolnym 2016/17 – 77 absolwentów.

Źródło: dane – z wyjątkiem szkół wyższych – Ministerstwa Edukacji Narodowej.

c Excluding higher schools of the Ministry of National Defence. l Concerns children aged 6, in the 2014/15 school year aged 5-6, in the 2015/16 school year aged 5, attending pre-primary education establishments, shown also in table 31(162) on page 217. m Including 6555 students of basic vocational school sections. n Leading to professional certification; also in art schools providing only art education in the school year 2017/18 – 776 students. o Leading to professional certification; also in art schools providing only art education in the school year 2016/17 – 77 graduates.

Source: data – with the exception of the higher education institutions – of the Ministry of National Education.

TABL. 2(133). **SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH**
SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	2010/11	2015/16	2016/17
	szkoły schools				uczniowie i studenci pupils and students				absolwenci graduates		
Szkoły podstawowe Primary schools	821	803	804	881	147831	173893	163123	188427	26321	22812	-
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	5	4	4	6	450	584	576	526	78	83	-
Central (government) admini- stration units											
Jednostki samorządu teryto- rialnego.....	749	688	688	739	143756	166217	155163	178348	25704	21948	-
Local government units											
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	36	51	50	58	1708	2779	2665	3153	227	331	-
Associations and other social organisations											
Organizacje wyznaniowe	13	13	13	15	716	1014	955	1409	105	162	-
Religious organizations											
Pozostałe	18	47	49	63	1201	3299	3764	4991	207	288	-
Others											
Gimnazja	481	506	505	163	87704	72407	71067	46702	28397	23075	23028
Lower secondary schools											
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	4	4	4	1	138	89	79	49	51	31	20
Central (government) admini- stration units											
Jednostki samorządu teryto- rialnego.....	418	420	416	126	84163	67757	66164	43240	27353	21767	21661
Local government units											
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	23	30	30	15	1085	1290	1394	994	354	392	404
Associations and other social organisations											
Organizacje wyznaniowe	15	17	17	6	1182	1458	1430	965	346	423	349
Religious organizations											
Pozostałe	21	35	38	15	1136	1813	2000	1454	293	462	594
Others											
Branżowe szkoły I stopnia ^{ab} Stage I sectoral vocational schools ^{ab}	170	178	174	160	16925	12907	11889	10922	5186	3688	3312
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	3	4	4	3	97	59	58	45	47	8	9
Central (government) admini- stration units											
Jednostki samorządu teryto- rialnego.....	152	153	150	139	15948	11943	11031	10172	4902	3489	3091
Local government units											
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	5	4	4	3	407	115	112	94	130	21	42
Associations and other social organisations											
Organizacje wyznaniowe	6	8	8	6	147	165	149	56	38	53	9
Religious organisations											
Pozostałe	4	9	8	9	326	625	539	555	69	117	161
Others											
Licea ogólnokształcące ^c General secondary schools ^c	160	146	147	155	41317	32308	31321	31068	13473	10394	9990
Jednostki samorządu teryto- rialnego	133	117	117	115	39446	30319	28922	28084	12897	9897	9466
Local government units											
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	10	9	10	11	626	438	529	595	194	162	163
Associations and other social organisations											
Organizacje wyznaniowe	8	7	7	8	791	650	639	614	240	196	108
Religious organizations											
Pozostałe	9	13	13	21	454	901	1231	1775	142	139	253
Others											

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe. b-c Łącznie z: b – specjalnymi przysposabiającymi do pracy i od roku szkolnego 2017/18 oddziałami zasadniczych szkół zawodowych, c – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (do roku szkolnego 2012/13).

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools. b-c Including: b – special job-training schools and since the 2017/18 school year, basic vocational school sections, c – supplementary general secondary schools (until the 2012/13 school year).

TABL. 2(133). **SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH (dok.)**

SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	2010/11	2015/16	2016/17
	szkoły schools				uczniowie i studenci pupils and students				absolwenci graduates		
Licea profilowane	30	x	x	x	2933	x	x	x	847	x	x
Specialised secondary schools											
Jednostki samorządu terytorialnego	30	x	x	x	2933	x	x	x	847	x	x
Local government units											
Technika^d	148	134	134	135	36551	34854	34218	33589	7336	7608	7947
Technical secondary schools ^d											
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	3	4	4	4	643	715	723	724	140	119	141
Central (government) administration units											
Jednostki samorządu terytorialnego	141	120	118	118	35624	33470	32643	31863	7153	7420	7688
Local government units											
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	2	2	1	1	89	134	65	87	23	2	9
Associations and other social organisations											
Organizacje wyznaniowe	1	1	1	-	30	25	27	-	2	4	-
Religious organizations											
Pozostałe	1	7	10	12	165	510	760	915	18	63	109
Others											
Szkoły policealne	266	179	174	155	22833	18232	17873	16505	6094	5538	5145
Post-secondary schools											
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	3	2	2	2	334	206	194	200	104	79	59
Central (government) administration units											
Jednostki samorządu terytorialnego	48	24	20	15	3668	1309	900	739	1189	471	387
Local government units											
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	17	15	13	9	1593	2410	1902	1215	383	1000	820
Associations and other social organisations											
Pozostałe	198	138	139	129	17238	14307	14877	14351	4418	3988	3879
Others											
Szkoły wyższe	38^e	36	33	33	165961^e	132236	129808	123761	42244^e	33702	34940
Tertiary education											
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	12	13	13	13	117826	102743	102200	94772	28951	25580	26595
Central (government) administration units											
Organizacje wyznaniowe	2	2	2	2	966	659	608	584	128	114	133
Religious organizations											
Pozostałe	24	21	18	18	47169	28834	27000	28405	13165	8008	8212
Others											
Szkoły dla dorosłych	297	140	131	120	22474	13944	12752	11601	5241	3560	3202
Schools for adults											
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	5	2	2	2	313	223	191	168	82	49	36
Central (government) administration units											
Jednostki samorządu terytorialnego	90	48	40	34	6886	3289	2704	2242	1468	827	680
Local government units											
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	9	9	8	7	711	1154	1039	941	244	332	339
Associations and other social organisations											
Pozostałe	193	81	81	77	14564	9278	8818	8250	3447	2352	2147
Others											

^d Łącznie z technikami uzupełniającymi (do roku szkolnego 2013/14) i artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe. ^e Bez szkół wyższych resortu obrony narodowej.

Źródło: dane – z wyjątkiem szkół wyższych – Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^d Including supplementary technical secondary schools (until the 2013/14 school year) and general art school leading to professional certification. ^e Excluding higher schools of the Ministry of National Defence.

Source: data – with the exception of the higher education institutions – of the Ministry of National Education.

TABL. 3(134). **UCZNIOWIE WEDŁUG GRUP WIEKU**
PUPILS AND STUDENTS BY AGE GROUPS

GRUPY WIEKU AGE GROUPS	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18
	w % ludności danej grupy wieku in % of population of given age group			
7-13 ^a lat	94,3	89,3	92,1	93,1
14-15 ^b	95,1	92,4	92,0	92,2
16-18	93,4	91,5	90,8	90,2
19-21 lat	25,0	24,4	24,4	23,8

a W roku szkolnym 2010/11 i 2016/17 – grupa wieku 7-12 lat, a w roku szkolnym 2015/16 – grupa wieku 6-12 lat. b W latach szkolnych 2010/11-2016/17 – grupa wieku 13-15 lat.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a In the 2010/11 and 2016/17 school year – age group 7-12, in the 2015/16 school year – age group 6-12. b In the 2010/11-2016/17 school years – age group 13-15.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 4(135). **WSPÓŁCZYNNIK SKOLARYZACJI**
ENROLLMENT RATE

WYSZCZEGÓLNIENIE	Grupy wieku Age groups	2010/11			2015/16			2016/17			2017/18			SPECIFICATION
		ogółem total	mężczyźni males	kobiety fe- males	ogółem total	mężczyźni males	kobiety fe- males	ogółem total	mężczyźni males	kobiety fe- males	ogółem total	mężczyźni males	kobiety fe- males	
		w %			in %									

BRUTTO GROSS

Szkoły:														Schools:
podstawowe ^a	7-13	97,0	97,4	96,5	89,8	89,6	90,1	96,0	95,9	96,2	94,5	94,9	94,0	primary ^a
gimnazja ^b	14-15	100,4	102,8	97,9	97,7	99,2	96,2	98,1	99,3	96,9	98,7	99,5	97,9	lower secondary ^b
branżowe szkoły I stopnia ^{cd}	16-18	17,5	23,6	11,0	16,0	20,6	11,0	15,2	19,5	10,6	14,2	18,3	9,9	stage I sectoral vocational ^{cd}
licea ogólnokształcące ^e	16-18	58,3	48,7	68,3	55,8	47,9	64,2	55,0	46,9	63,9	54,5	45,6	63,8	general secondary ^e
technika ^f	16-18	38,3	44,1	32,3	43,1	47,8	38,1	43,7	48,6	38,4	43,7	49,3	37,9	technical secondary ^f
policealne	19-21	19,4	14,0	24,9	19,3	12,4	26,4	19,9	12,3	27,9	19,2	11,4	27,5	post-secondary

NETTO NET

Wychowanie przedszkolne ^g	6	87,1	88,4	85,6	96,8	97,2	96,4	74,8	78,6	70,9	90,0	90,8	89,1	Pre-primary education ^g
Szkoły:														Schools:
podstawowe ^a	7-13	94,2	94,3	94,1	88,9	88,3	89,5	91,1	91,2	91,1	92,2	92,3	92,1	primary ^a
gimnazja	14-15	92,2	91,7	92,7	89,3	88,8	89,8	89,0	88,7	89,2	86,4	85,4	87,6	lower secondary
branżowe szkoły I stopnia ^{cd}	16-18	14,5	19,3	9,5	12,7	16,5	8,8	12,2	15,6	8,5	11,4	14,6	8,0	stage I sectoral vocational ^{cd}
licea ogólnokształcące ^e	16-18	41,6	31,5	52,2	40,4	31,1	50,0	40,4	31,2	50,0	40,7	31,1	50,8	general secondary ^e
technika ^f	16-18	27,4	31,2	23,5	32,0	35,8	28,0	32,2	36,0	28,1	32,5	37,0	29,7	technical secondary ^f
policealne	19-21	6,8	4,6	9,1	5,6	3,2	8,1	5,3	2,8	8,0	5,1	2,8	7,5	post-secondary

a W roku szkolnym 2010/11 i 2016/17 – grupa wieku 7-12 lat, w roku szkolnym 2015/16 – grupa wieku 6-12 lat. b W latach szkolnych 2010/11-2016/17 – grupa wieku 13-15 lat. c Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe. d-f Łącznie ze szkołami: d – specjalnymi przysposabiającymi do pracy i od roku szkolnego 2017/18 oddziałami zasadniczych szkół zawodowych, e – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi i liceami profilowanymi (w roku szkolnym 2010/11), f – technikami uzupełniającymi (w roku szkolnym 2010/11) i artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe. g Dotyczy dzieci objętych obowiązkiem edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego, za wyjątkiem roku szkolnego 2015/16 – dotyczy dzieci w wieku 5 lat.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a In the 2010/11 and 2016/17 school year – age group 7-12, in the 2015/16 school year – age group 6-12. b In the 2010/11-2016/17 school years – age group 13-15. c Until the 2016/17 school year, basic vocational schools. d-f Including: d – special job-training schools and since the 2017/18 school year, basic vocational school sections, e – supplementary general and specialised secondary schools (in the 2010/11 school year), f – supplementary technical secondary schools (in the 2010/11 school year) and general art schools leading to professional certification. g Concerns children attending obligatory pre-primary education establishments, excluding the 2015/16 school year – concerns children aged 5.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

Uwaga do tablic 5 i 6

W podziale według języków obcych jedna osoba może być wykazana więcej niż jeden raz.

Note to tables 5 and 6

In distribution by foreign languages, one person may be indicated more than once.

TABL. 5(136). UCZĄCY SIĘ JĘZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY ORAZ POLICEAŁNYCH

PUPILS AND STUDENTS LEARNING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH AND IN POST-SECONDARY SCHOOLS

L A T A Y E A R S JĘZYKI OBCIE FOREIGN LANGUAGES	Ogółem Grand total	W % ogółu uczniów w szkołach			In % of total pupils and students at schools						
		podstawowych primary			gimnaz- zjach lower second- ary	branżo- wych I stopnia ^{ab} stage I sectoral vocatio- nal ^{ab}	liceach ogólno- kształ- cących ^c general seconda- ry ^c	liceach profilo- wanych specia- lised second- ary	techni- kach ^d technical second- ary ^d	policeal- nych ^e post- second- ary ^e	
		razem total	miasta urban areas	wieś rural areas							
NAUCZANIE OBOWIĄZKOWE OBLIGATORY EDUCATION											
Angielski..... English	2010/11 2015/16 2016/17 2017/18	274855 299968 287888 290537	75,9 86,3 87,1 89,7	79,4 88,5 88,9 91,5	67,6 81,0 82,5 85,1	81,4 95,6 95,0 95,4	31,5 45,1 45,2 47,6	96,4 98,8 99,0 98,8	98,1 x x x	95,5 98,0 97,4 97,6	39,2 49,8 49,7 53,2
Francuski French	2010/11 2015/16 2016/17 2017/18	8615 5367 5021 4717	0,4 0,2 0,3 0,3	0,5 0,3 0,3 0,4	0,1 0,1 0,1 0,2	2,8 2,0 1,7 1,9	0,7 - - -	9,7 9,2 9,4 9,0	1,5 x x x	3,7 1,5 1,3 1,4	0,1 - - -
Niemiecki German	2010/11 2015/16 2016/17 2017/18	170341 146096 138329 133175	23,9 14,6 12,9 19,6	20,1 12,2 10,6 17,7	32,9 20,7 18,8 24,7	66,2 78,8 78,4 80,3	60,8 55,5 53,9 53,4	74,4 74,1 74,5 71,7	97,3 x x x	88,5 91,0 91,2 90,0	5,3 6,9 5,3 4,3
Rosyjski..... Russian	2010/11 2015/16 2016/17 2017/18	4166 2803 2375 2532	0,0 0,0 0,0 0,0	0,0 0,0 0,0 0,0	0,1 0,0 0,0 0,0	1,0 1,1 0,6 0,8	1,9 0,1 0,0 0,0	4,9 5,2 5,1 4,7	1,5 x x x	2,3 0,7 0,7 0,7	- 0,2 0,1 2,5
Inne..... Others	2010/11 2015/16 2016/17 2017/18	1927 3196 3816 3474	0,0 0,1 0,3 0,3	0,0 0,1 0,5 0,3	- 0,3 - 0,2	0,4 1,9 2,0 2,5	- - - -	3,5 4,2 4,6 5,3	- x x x	0,3 0,5 1,3 0,3	- 0,5 - 0,3
NAUCZANIE DODATKOWE ^f ADDITIONAL EDUCATION ^f											
Angielski..... English	2010/11 2015/16 2016/17 2017/18	18634 8341 7820 7893	6,1 3,5 3,5 3,4	4,9 2,1 2,1 2,2	9,0 7,3 7,1 6,7	9,7 2,3 2,6 2,1	- - - -	1,7 0,4 0,4 0,6	1,5 x x x	1,0 0,9 0,2 0,5	0,1 0,3 0,2 0,3
Francuski French	2010/11 2015/16 2016/17 2017/18	1917 2724 2682 2244	0,7 0,9 0,9 0,7	0,9 1,2 1,2 1,0	0,1 0,1 0,1 -	0,8 0,7 0,7 0,6	- - - -	0,5 1,2 1,3 1,6	- x x x	0,2 0,8 0,8 0,4	- - - -
Niemiecki German	2010/11 2015/16 2016/17 2017/18	29820 26126 26427 28109	8,7 8,7 10,0 11,4	8,4 7,7 8,5 10,5	9,6 11,2 13,9 13,7	15,0 11,5 12,0 8,5	- - 0,2 -	5,1 4,4 1,5 4,8	- x x x	4,6 3,8 3,4 3,4	- 0,0 0,1 -
Inne..... Others	2010/11 2015/16 2016/17 2017/18	2702 2228 2515 2158	0,2 0,2 0,2 0,3	0,1 0,3 0,3 0,4	0,2 - 0,0 -	0,6 0,8 1,3 0,7	- 0,1 - -	4,3 3,5 3,4 3,6	1,6 x x x	0,2 0,3 0,4 0,6	0,1 - - 0,0

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe. b-d łącznie z: b – specjalnymi przysposabiającymi do pracy i od roku szkolnego 2017/18 oddziałami zasadniczych szkół zawodowych, c – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (do roku szkolnego 2012/13), d – technikami uzupełniającymi (do roku szkolnego 2013/14) oraz artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe. e Dane nie obejmują kolegiów nauczycielskich, nauczycielskich kolegiów języków obcych i kolegiów pracowników służb społecznych. f Prowadzone w ramach godzin będących do dyspozycji dyrektora szkoły.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools. b-d Including: b – special job-training schools and since the 2017/18 school year, basic vocational school sections, c – supplementary general secondary schools (until the 2012/13 school year), d – supplementary technical secondary schools (until the 2013/14 school year) and general art schools leading to professional certification. e Data do not include teacher training colleges, foreign language teacher training colleges and colleges of social work. f Conducted during the hours which are at the disposal of a headperson.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 6(137). **UCZĄCY SIĘ JĘZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DOROSŁYCH^a**
STUDENTS STUDYING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS FOR ADULTS^a

L A T A Y E A R S JĘZYKI OBCIE FOREIGN LANGUAGES	Ogółem Grand total	W % ogółu uczniów w szkołach In % of total students at school				
		gimnazjach lower secondary	branżowych I stopnia ^b I sectoral vocational ^b	liceach ogólnokształcących ^c general secondary ^c	liceach profilowanych specialised secondary	technikach ^d technical secondary ^d
Angielski.....2010/11	23383	45,6	31,4	69,3	58,1	41,6
English.....2015/16	19583	67,4	x	79,4	x	-
.....2016/17	19184	73,0	x	83,6	x	x
.....2017/18	17866	41,5	x	82,1	x	x
Francuski.....2010/11	113	-	-	0,1	-	-
French.....2015/16	-	-	x	-	x	-
.....2016/17	-	-	x	-	x	x
.....2017/18	-	-	x	-	x	x
Niemiecki.....2010/11	8657	44,2	49,6	26,5	47,7	50,1
German.....2015/16	3551	31,0	x	16,0	x	100,0
.....2016/17	2768	26,8	x	14,3	x	x
.....2017/18	2216	15,9	x	12,6	x	x
Rosyjski.....2010/11	697	10,2	6,7	2,2	-	6,3
Russian.....2015/16	44	-	x	0,1	x	-
.....2016/17	31	-	x	0,1	x	x
.....2017/18	417	-	x	0,2	x	x
Inny.....2010/11	130	-	-	0,3	-	-
Other.....2015/16	307	-	x	1,6	x	-
.....2016/17	-	-	x	-	x	x
.....2017/18	87	-	x	0,4	x	x

^a Dane dotyczą nauczania obowiązkowego. ^b Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. ^c, ^d Łącznie ze szkołami: ^c – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (do roku szkolnego 2013/14), ^d – technikami uzupełniającymi (do roku szkolnego 2014/15).

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Data concern obligatory education. ^b Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. ^c, ^d Including: ^c – supplementary general secondary schools (until the 2013/14 school year), ^d – supplementary technical secondary schools (until the 2014/15 school year).

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 7(138). **KSZTAŁCENIE OSÓB ZE SPECJALNYMI POTRZEBAMI EDUKACYJNYMI^a**
EDUCATION FOR PEOPLE WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	2010/11	2015/16	2016/17	SPECIFICATION
	uczniowie pupils and students				absolwenci graduates			
Szkoły podstawowe	3988	4781	5033	6489	889	813	-	Primary schools
w tym specjalne	2135	2024	1994	2598	484	373	-	of which special
Gimnazja	4373	3834	3705	2634	1202	1126	1116	Lower secondary schools
w tym specjalne	2983	2503	2332	1644	865	716	691	of which special
Specjalne szkoły przyspo- sabiające do pracy	716	723	664	666	151	187	148	Special job-training schools
Branżowe szkoły I stopnia ^b w tym specjalne	1330 1266	1156 1018	1070 917	1011 828	371 361	293 ^c 269	244 ^c 225	Stage I sectoral vocation- al schools ^b of which special
Licea ogólnokształcące ^d	383	422	421	442	89	112	95	General secondary schools ^d
w tym specjalne	165	103	84	92	32	19	11	of which special
Licea profilowane	28	x	x	x	7	x	x	Specialised secondary schools
w tym specjalne	-	x	x	x	-	x	x	of which special
Technika ^e	136	220	235	268	16	26 ^c	39 ^c	Technical secondary schools ^e
w tym specjalne	55	51	42	48	2	12	8	of which special
Szkoły policealne	17	27	20	9	-	20 ^c	12 ^c	Post-secondary schools
w tym specjalne	8	26	20	9	-	20	12	of which special

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 10 na str. 194. ^b Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. ^c W przypadku szkół ogólnodostępnych dane dotyczą absolwentów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje w zawodzie. ^d, ^e Łącznie z: ^d – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (do roku szkolnego 2012/13), ^e – technikami uzupełniającymi (do roku szkolnego 2013/14) oraz szkołami artystycznym ogólnokształcącymi i dającymi uprawnienia zawodowe.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a See general notes, item 10 on page 194. ^b Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. ^c Data for mainstream schools concern graduates with statement of special education needs who passed examination confirming vocational qualifications (carried out both on the basis of the former and the new care curriculum for vocational education). ^d, ^e Including: ^d – supplementary general secondary schools (until the 2012/13 school year), ^e – supplementary technical secondary schools (until the 2013/14 school year) and general art schools leading to professional certification.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 8(139). **SPECJALNE OŚRODKI SZKOLNO-WYCHOWAWCZE, MŁODZIEŻOWE OŚRODKI WYCHOWAWCZE, MŁODZIEŻOWE OŚRODKI SOCJOTERAPII ORAZ OŚRODKI REWALIDACYJNO-WYCHOWAWCZE**
 SPECIAL EDUCATIONAL CARE CENTRES, YOUTH EDUCATION CENTRES, YOUTH SOCIAL THERAPY CENTRES AND REHABILITATION AND EDUCATION CENTRES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
SPECJALNE OŚRODKI SZKOLNO-WYCHOWAWCZE SPECIAL EDUCATIONAL CARE CENTRES					
Ośrodki	33	31	31	31	Centres
Miejsca	2065	1852	1782	1629	Places
Wychowankowie	1560	1208	1114	1042	Residents
w tym:					of which:
niesłyszący i słabo słyszący	115	92	81	84	deaf and hard of hearing
z niepełnosprawnością ruchową ^a ...	54	31	27	30	with impaired motor skill ^a
niepełnosprawni intelektualnie ^b	974	746	676	620	with intellectual disability ^b
zagrożeni niedostosowaniem społecznym	25	15	5	-	threatened with social maladjustment
MŁODZIEŻOWE OŚRODKI WYCHOWAWCZE YOUTH EDUCATION CENTRES					
Ośrodki	10	14	13	13	Centres
Miejsca	471	700	713	689	Places
Wychowankowie	451	594	564	552	Residents
MŁODZIEŻOWE OŚRODKI SOCJOTERAPII YOUTH SOCIAL THERAPY CENTRES					
Ośrodki	17	15	13	13	Centres
Miejsca	850	678	653	653	Places
Wychowankowie	782	673	643	630	Residents
OŚRODKI REWALIDACYJNO-WYCHOWAWCZE REHABILITATION AND EDUCATION CENTRES					
Ośrodki	10	14	16	16	Centres
Miejsca	469	533	566	541	Places
Wychowankowie	398	438	460	468	Residents
w tym:					of which:
niepełnosprawni intelektualnie w stopniu głębokim ^b	278	336	353	346	with a profound intellectual disability ^b
z niepełnosprawnościami sprzężonymi	120	102	107	122	with multiple disability

a Od 2013 r. dotyczy wychowanków z niepełnosprawnością ruchową i afazją. b Do 2015 r. wykazywani jako wychowankowie z upośledzeniem umysłowym.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Since 2013, data have concerned residents with impaired motor skills and with aphasia. b Until 2015, indicated as residents with mental impairment.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 9(140). **WYCHOWANIE POZASZKOLNE**
 EXTRACURRICULAR EDUCATION

LATA YEARS RODZAJE PLACÓWEK KIND OF INSTITUTIONS	Placówki Institutions	Uczestnicy stałych i okresowych form zajęć ^a Participants in permanent and temporary forms of activities ^a							
		ogółem total	informacyjnych informatical	technicznych technical	przedmiotowych subjects	artystycznych arts	sportowych sports	turystyczno-krajoznawczych tourism	innych others
O G Ó Ł E M2010	24	46730	865	1120	2602	12416	18675	703	10349
T O T A L2015	31	75483	304	1438	2813	23189	24640	4572	18527
.....2016	32	80767	487	1586	5865	30998	21037	4422	16372
.....2017	31	95796	383	1716	7156	33417	27464	4718	20942

a Biorący systematyczny udział w pracy kół w okresie od 1 X roku poprzedzającego rok badany do 30 IX roku badanego.

a Systematic participation in extracurricular activities in period from 1 X of the year preceding the surveyed year to 30 IX of the surveyed year.

TABL. 9(140). **WYCHOWANIE POZASZKOLNE (dok.)**
EXTRACURRICULAR EDUCATION (cont.)

L A T A Y E A R S RODZAJE PLACÓWEK KIND OF INSTITUTIONS	Placówki Institu- tions	Uczestnicy stałych i okresowych form zajęć ^a Participants in permanent and temporary forms of activities ^a							
		ogółem total	informa- tycznych informa- tial	technicz- nych technical	przed- miot- owych subjects	arty- stycz- nych arts	sporto- wych sports	tury- styczno- kraj- znow- czych tourism	innych others
Pałace młodzieży	1	1140	36	12	108	708	96	-	180
Youth centres									
Młodzieżowe domy kultury	10	61568	252	1571	3961	29596	7082	4362	14744
Youth community centres									
Ogniska pracy pozaszkolnej	1	43	-	-	-	43	-	-	-
Extracurricular interest groups									
Międzyszkolne ośrodki sportowe ..	4	18603	-	-	-	-	18603	-	-
Interschool sports centres									
Pozostałe placówki ^b	15	14442	95	133	3087	3070	1683	356	6018
Other institutions ^b									

^a Biorący systematyczny udział w pracy kół w okresie od 1 X roku poprzedzającego rok badany do 30 IX roku badanego.
^b Placówki specjalistyczne oraz placówki niepubliczne.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Systematic participation in extracurricular activities in period from 1 X of the year preceding the surveyed year to 30 IX of the surveyed year. ^b Specialised institutions and non-public facilities.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 10(141). **INTERNATY I BURSZY SZKÓŁ DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
BOARDING-SCHOOLS AND DORMITORIES OF SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH
(excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2017/18		2010/11	2015/16	2016/17	2017/18		SPECIFICATION
	placówki esta- blish- ments	miejsca beds	korzystający boarders					
			ogółem total				na 100 miejsc per 100 beds	
O G Ó Ł E M	54	3963	3051	2976	3162	3007	76	TOTAL
Internaty	38	2724	1848	1900	2082	1910	70	Boarding schools
szkoły podstawowe i gimnazja.....	4	159	15	101	115	116	73	primary and lower secondary
branżowe szkoły I stopnia ^a i technika ^b	17	1551	950	1010	1070	1031	66	stage I sectoral voca- tional schools ^a and technical secondary schools ^b
licea ogólnokształcące	17	1014	883	789	897	763	75	general secondary
Bursy	15	1219	1203	1076	1080	1092	90	Dormitories

^a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. ^b Łącznie ze szkołami artystycznymi ogólnokształcącymi, policealnymi oraz kolegiami pracowników służb społecznych.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. ^b Including general art schools, post-secondary schools and colleges of social work.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 11(142). **DOMY I STOŁÓWKI STUDENCKIE**
STUDENT DORMITORIES AND CANTEENS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11 ^a	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
DOMY STUDENCKIE STUDENT DORMITORIES					
Domy	37	34	34	34	Dormitories
Miejsca	10522	10237	10020	9059	Beds
Korzystający:					Boarding:
studenci	9683	8502	8353	7789	students
w % ogółu studentów	5,8	6,6	6,5	6,4	in % of total students
doktoranci	289	178	165	143	doctoral studies
w % ogółu doktorantów	7,5	4,3	4,1	3,8	in % of total
STOŁÓWKI STUDENCKIE STUDENT CANTEENS					
Stołówki	6	5	5	3	Canteens
Miejsca	656	760	760	580	Places

a Bez szkół wyższych resortu obrony narodowej.

a Excluding higher schools of the Ministry of National Defence.

TABL. 12(143). **STUDENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH OTRZYMUJĄCY STYPENDIA^a**
STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS RECEIVING SCHOLARSHIPS AND GRANTS^a

SZKOŁY	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18			otrzymu- jący stypendia w % ogółu studen- tów danego typu szkoły scholar- ship recipients in % of total students of a given type of schools	SCHOOLS
				ogółem ^b total ^b	w tym otrzymujący stypendia of which recipients of			
					socjalne social grant	rektora dla najlep- szych studen- tów scholar- ship for outstand- ing students awarded by the rectors		
O G Ó Ł E M	34366	23173	22634	20625	8546	8422	17,0	TOTAL
Uniwersytety	5672	3972	4002	3851	1974	1234	15,1	Universities
Wyższe szkoły techniczne	8666	6932	6571	5360	1824	2546	18,5	Technical universities
Wyższe szkoły rolnicze	2662	2193	2097	1985	1118	600	21,8	Agricultural academies
Wyższe szkoły ekono- miczne	5511	2262	2505	2315	883	1036	17,1	Academies of economics
Wyższe szkoły pedago- giczne	1463	401	406	282	60	171	9,4	Teacher education schools
Uniwersytety medyczne	1931	1121	1206	1024	374	523	16,5	Medical universities
Akademie wychowania fizycznego	710	815	814	839	482	249	22,3	Physical academies
Wyższe szkoły artystycz- ne	572	446	359	344	159	129	20,1	Fine arts academies

a Łącznie z cudzoziemcami; bez stypendiów przyznawanych przez ministrów oraz stypendiów finansowanych z funduszy unij-
nych. b W podziale według rodzajów jedna osoba może być wykazana więcej niż jeden raz.

a Including foreigners; excluding scholarships granted by ministers and scholarships financed from European funds. b In distribu-
tion by type of scholarships, one person may be indicated more than once.

Szkoły dla dzieci i młodzieży Schools for children and youth

TABL. 13(144). SZKOŁY PODSTAWOWE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)

PRIMARY SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11			2015/16			2016/17			2017/18		
	ogó- łem total	mia- sta urban areas	wieś rural areas	ogó- łem total	mia- sta urban areas	wieś rural areas	ogó- łem total	mia- sta urban areas	wieś rural areas	ogó- łem total	mia- sta urban areas	wieś rural areas
Szkoły	736	325	411	720	343	377	722	346	376	783	401	382
Schools												
w tym: of which:												
sportowe i mistrzo- stwa sportowego	4	4	-	4	4	-	4	4	-	5	5	-
sports and athletic												
filialne	9	1	8	12	-	12	12	-	12	16	1	15
branch												
artystyczne ^a	5	5	-	5	5	-	5	5	-	5	5	-
arts ^a												
Oddziały	7507	4681	2826	8631	5654	2977	8326	5466	2860	9719	6419	3300
Sections												
Uczniowie	145696	102327	43369	171869	122977	48892	161129	115677	45452	185829	133931	51898
Pupils												
w tym kobiety	70894	49876	21018	84484	60514	23970	79222	57001	22221	90807	65600	25207
of which females												
w tym I klasa	23728	16822	6906	38677	27800	10877	14490	10304	4186	24233	17489	6744
of which grade 1												
w tym w szkołach: of which in schools:												
sportowych i mistrzo- stwa sportowego	2001	2001	-	2493	2493	-	2295	2295	-	2516	2516	-
sports and athletic												
filialnych	406	117	289	520	-	520	461	-	461	492	64	428
branch												
artystycznych ^a	717	717	-	1087	1087	-	1080	1080	-	1032	1032	-
arts ^a												
Absolwenci	25837	18324	7513	22439	15946	6493	-	-	-	.	.	.
Graduates												
w tym kobiety	12584	8905	3679	10996	7822	3174	-	-	-	.	.	.
of which females												
w tym w szkołach: of which in schools:												
sportowych i mistrzo- stwa sportowego	260	260	-	357	357	-	-	-	-	.	.	.
sports and athletic												
filialnych	59	25	34	37	-	37	-	-	-	.	.	.
branch												
artystycznych ^a	92	92	-	144	144	-	-	-	-	.	.	.
arts ^a												
Liczba uczniów na: Number of pupils per:												
1 szkołę	198	315	106	239	359	130	223	334	121	237	334	136
school												
1 oddział	19	22	15	20	22	16	19	21	16	19	21	16
section												

a Dotyczy szkół realizujących jednocześnie program szkoły podstawowej.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Concerns schools simultaneously conducting the primary school programme.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 14(145). GIMNAZJA DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)

LOWER SECONDARY SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11			2015/16			2016/17			2017/18		
	ogółem total	mia- sta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	mia- sta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	mia- sta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	mia- sta urban areas	wieś rural areas
Gimnazja.....	382	252	130	404	271	133	407	274	133	120	90	30
Lower secondary												
w tym szkoły: of which schools:												
sportowe i mistrzo- stwa sportowego ...	6	6	-	10	10	-	9	9	-	x	x	x
sports and athletic												
z oddziałami przy- sposabiającymi do pracy ^a	2	1	1	6	5	1	5	4	1	6	5	1
with job-training sec- tions ^a												
Oddziały	3683	2814	869	3101	2384	717	3055	2357	698	2019	1551	468
Sections												
Uczniowie	84721	67106	17615	69904	55831	14073	68735	55029	13706	45058	35944	9114
Pupils												
w tym kobiety	40954	32559	8395	34029	27204	6825	33400	26783	6617	21914	17547	4367
of which females												
w tym I klasa	27900	21976	5924	23372	18567	4805	23140	18609	4531	-	-	-
of which grade 1												
w tym w szkołach: of which in schools:												
sportowych i mistrzo- stwa sportowego	1318	1318	-	1835	1835	-	1649	1649	-	x	x	x
sports and athletic												
z oddziałami przyspo- sabiającymi do pracy ^a	233	213	20	784	770	14	609	597	12	434	423	11
with job-training sections ^a												
Absolwenci.....	27532	21734	5798	22359	17822	4537	22337	17872	4465	.	.	.
Graduates												
w tym kobiety	13652	10800	2852	11126	8882	2244	11078	8833	2245	.	.	.
of which females												
w tym w szkołach: of which in schools:												
sportowych i mistrzo- stwa sportowego	318	318	-	506	506	-	x	x	x	.	.	.
sports and athletic												
z oddziałami przyspo- sabiającymi do pracy ^a	118	108	10	206	197	9	219	219	-	.	.	.
with job-training sections ^a												
Liczba uczniów na: Number of pupils per:												
1 szkołę.....	222	266	136	173	206	106	169	201	103	375	399	304
school												
1 oddział	23	24	20	23	23	20	22	23	20	22	23	19
section												

^a Na podstawie programowej VI klasy szkoły podstawowej.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Based on the curriculum of grade 6 of primary school.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 15(146). **BRANŻOWE SZKOŁY I STOPNIA^a DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**STAGE I SECTORAL VOCATIONAL SCHOOLS^a FOR YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
Szkoły	95	92	89	80	Schools
Oddziały	614	526	459	439	Sections
Uczniowie	14943	11166	10308	9428	Students
w tym kobiety	4515	3622	3360	3062	of which females
w tym I klasa	6376	4058	3802	3404	of which grade 1
Absolwenci	4674	3232	2939	.	Graduates
w tym kobiety	1673	1084	955	.	of which females

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 16(147). **UCZNIOWIE I ABSOLWENCI BRANŻOWYCH SZKÓŁ I STOPNIA^a DLA MŁODZIEŻY WEDŁUG GRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA (bez szkół specjalnych)**STUDENTS AND GRADUATES OF STAGE I SECTORAL VOCATIONAL SCHOOLS^a FOR YOUTH BY FIELDS OF EDUCATION (excluding special schools)

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^b	2015/16	2016/17	2017/18	2016/17 ^c	NARROW FIELDS OF EDUCATION ^b
	uczniowie students			absolwenci graduates	
O G Ó Ł E M	11166	10308	9428	1515	T O T A L
Artystyczna.....	26	29	33	3	Arts
Biznesu i administracji	1251	1139	1023	265	Business and administration
Inżynieryjno-techniczna.....	4861	4534	4207	592	Engineering and engineering trades
Produkcji i przetwórstwa	1071	1000	902	116	Manufacturing and processing
Architektury i budownictwa	916	777	661	91	Architecture and construction
Rolnicza	31	32	29	3	Agriculture
Leśna	-	1	-	1	Forestry
Usług dla ludności.....	3010	2796	2573	444	Personal services

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. b Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). c W podziale według podgrup kierunków kształcenia dane dotyczą absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje w zawodzie.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. b According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). c In distribution by narrow fields of education, data concern the graduates who passed examination confirming vocational qualifications (carried out both on the basis of the former and the new core curriculum for vocational education).

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 17(148). **LICEA OGÓLNOKSZTAŁCĄCE DLA MŁODZIEŻY^a (bez szkół specjalnych)**GENERAL SECONDARY SCHOOLS FOR YOUTH^a (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
Szkoły	151	139	140	145	Schools
Oddziały	1506	1229	1207	1189	Sections
Uczniowie	41152	32205	31237	30976	Students
w tym kobiety	25272	19479	18868	18843	of which females
w tym I klasa	13807	10607	10377	10731	of which grade 1
Absolwenci	13441	10375	9979	.	Graduates
w tym kobiety	8334	6337	6128	.	of which females

a W roku szkolnym 2010/11 łącznie z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a In the 2010/11 school year, including supplementary general secondary schools.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 18(149). **TECHNIKA^a DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**TECHNICAL SECONDARY SCHOOLS^a FOR YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
Szkoły	140	125	125	125	Schools
Oddziały	1474	1414	1393	1382	Sections
Uczniowie	35913	34070	33388	32722	Students
w tym kobiety	14958	14449	14067	13554	of which females
w tym I klasa	10881	9577	9496	9293	of which grade 1
Absolwenci	7234	7506	7823	.	Graduates
w tym kobiety	3044	3314	3441	.	of which females

^a W roku szkolnym 2010/11 łącznie z technikami uzupełniającym.

Ź r ó ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a In the 2010/11 school year, including supplementary technical secondary schools.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 19(150). **UCZNIOWIE I ABSOLWENCI TECHNIKÓW DLA MŁODZIEŻY WEDŁUG GRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA (bez szkół specjalnych)**

STUDENTS AND GRADUATES OF TECHNICAL SECONDARY SCHOOLS FOR YOUTH (excluding special schools) BY NARROW FIELDS OF EDUCATION

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	2015/16	2016/17	2017/18	2016/17 ^b	NARROW FIELDS OF EDUCATION ^a
	uczniowie students			absolwenci graduates	
O G Ó Ł E M	34070	33388	32722	4680	T O T A L
Artystyczna	26	59	53	-	Arts
Społeczna	2860	2627	2506	456	Social and behavioural science
Biznesu i administracji	4980	5294	5383	802	Business and administration
Nauk o środowisku	232	-	-	-	Environment
Technologii teleinformatycznych	5719	5887	6559	726	Information and Communication Technologies (ICTs)
Inżynieryjno-techniczna	7570	7480	6897	869	Engineering and engineering trades
Produkcji i przetwórstwa	761	692	554	104	Manufacturing and processing
Architektury i budownictwa	1968	1701	1527	194	Architecture and construction
Rolnicza	455	440	408	41	Agriculture
Leśna	479	461	427	75	Forestry
Rybackta	35	37	19	14	Fishery
Weterynaryjna	330	331	331	32	Veterinary
Medyczna	196	219	246	3	Health
Usług dla ludności	7716	7223	6733	1314	Personal services
Ochrony i bezpieczeństwa	-	11	21	-	Security services
Usług transportowych	743	926	1058	50	Transport services

^a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). ^b W podziale według podgrup kierunków kształcenia dane dotyczą absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje w zawodzie.

Ź r ó ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). ^b In distribution by narrow fields of education, data concern the graduates who passed examination confirming vocational qualifications (carried out both on the basis of the former and the new core curriculum for vocational education).

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 20(151). **SZKOŁY ARTYSTYCZNE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY**
LEVEL ART SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
SZKOŁY ARTYSTYCZNE NIEDAJĄCE UPRAWNIENI ZAWODOWYCH ART SCHOOLS NOT LEADING TO PROFESSIONAL CERTIFICATION					
Szkoły	34	37	35	35	Schools
w tym kształcące wyłącznie w zakresie przedmiotów artystycznych	29	32	30	30	of which educating only in art subjects
Uczniowie	3164	3775	3703	4367	Pupils
w tym kobiety	2058	2495	2428	2855	of which females
Absolwenci	369	457	609	.	Graduates
w tym kobiety	255	316	411	.	of which females

SZKOŁY ARTYSTYCZNE DAJĄCE UPRAWNIENIA ZAWODOWE
ART SCHOOLS LEADING TO PROFESSIONAL CERTIFICATION

Szkoły	20	19	18	17	Schools
w tym kształcące wyłącznie w zakresie przedmiotów artystycznych	14	12	11	10	of which schooling only in the art subjects
Uczniowie	1542	1430	1467	1595	Students
w tym kobiety	998	949	978	1076	of which females
Absolwenci	219	148	193	.	Graduates
w tym kobiety	152	113	137	.	of which females

W tym ogólnokształcące szkoły artystyczne
Of which general art schools

Szkoły	6	7	7	7	Schools
Uczniowie	583	733	788	819	Students
w tym kobiety	440	547	603	634	of which females
Absolwenci	100	90	116	.	Graduates
w tym kobiety	78	70	86	.	of which females

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Source: data of the Ministry of National Education.

Szkoły policealne

Post-secondary schools

TABL. 21(152). **SZKOŁY POLICEALNE (bez szkół specjalnych)**
POST-SECONDARY SCHOOLS (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
Szkoły	265	177	172	154	Schools
Oddziały	1070	890	921	858	Sections
Uczniowie	22825	18206	17853	16496	Students
w tym kobiety	14465	12282	12253	11522	of which females
Absolwenci	6094	5518	5133	.	Graduates
w tym kobiety	4203	3905	3896	.	of which females

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 22(153). UCZNIOWIE I ABSOLWENCI SZKÓŁ POLICEALNYCH (bez szkół specjalnych) WEDŁUG GRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA

STUDENTS AND GRADUATES OF POST-SECONDARY SCHOOLS (excluding special schools) BY NARROW FIELDS OF EDUCATION

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	2015/16	2016/17	2017/18	2016/17 ^b	NARROW FIELDS OF EDUCATION ^a
	uczniowie students			absolwenci graduates	
O G Ó Ł E M	18206	17853	16494	3160	TOTAL
w tym:					of which:
Artystyczna	1001	1175	1279	267	Arts
Spoleczna	231	186	260	53	Social and behavioural science
Dziennikarstwa i informacji	89	92	100	17	Journalism and information
Biznesu i administracji	4011	4389	3556	480	Business and administration
Technologii teleinformacyjnych	1362	1389	1338	84	Information and Communication Technologies (ICTs)
Inżynieryjno-techniczna	90	79	50	17	Engineering and engineering trades
Produkcji i przetwórstwa	97	8	19	1	Manufacturing and processing
Architektury i budownictwa	51	36	36	3	Architecture and construction
Weterynaryjna	248	269	257	34	Veterinary
Medyczna	3420	3323	3505	1075	Health
Opieki społecznej	802	649	553	202	Welfare
Usług dla ludności	2164	2136	2514	375	Personal services
Higieny i bezpieczeństwa pracy	2612	2336	1855	278	Hygiene and occupational health services
Ochrony i bezpieczeństwa	829	638	353	101	Security services
Usług transportowych	442	365	163	28	Transport services

^a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). ^b W podziale według podgrup kierunków kształcenia dane dotyczą absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje w zawodzie.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). ^b In distribution by narrow fields of education, data concern the graduates who passed examination confirming vocational qualifications (carried out both on the basis of the former and the new core curriculum for vocational education).

Source: data of the Ministry of National Education.

Szkoły wyższe

Tertiary education (university level)

TABL. 23(154). SZKOŁY WYŻSZE

HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Szkoły Schools	Nauczyciele akademicy ^a Academic teachers ^a	Studenci Students	Absolwenci ^b Graduates ^b	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M 2010/11 ^c	38	8878	165961	42244	TOTAL
2015/16	36	8627	132236	33702	
2016/17	33	8574	129808	34940	
2017/18	33	8476	123761	.	
Uniwersytety	1	1919	25549	6490	Universities
Wyższe szkoły techniczne	1	2080	28924	7988	Higher schools of technology
Wyższe szkoły rolnicze	1	715	9120	2444	Higher schools of agricultural
Wyższe szkoły ekonomiczne	3	637	13529	5094	Higher schools of economics
Wyższe szkoły pedagogiczne	1	112	2997	943	Higher schools of pedagogy
Uniwersytety medyczne	1	1189	6201	1203	Medical universities
Akademie wychowania fizycznego	1	294	3767	1272	Higher schools of sport
Wyższe szkoły artystyczne	2	393	1713	555	Higher schools of arts
Wyższe szkoły teologiczne	2	60	584	133	Higher schools of arts theological
Pozostałe szkoły wyższe	19	845	29263	8034	Other higher education institutions
Szkoły wyższe resortu obrony narodowej	1	232	2114	784	Higher schools of the Ministry of National Defence

^a Pełno- i niepełnozatrudnieni w przeliczeniu na pełne etaty, zatrudnieni w pełnym wymiarze godzin w więcej niż jednej szkole wyższej wykazani zostali w każdym miejscu pracy; patrz uwagi ogólne, ust. 17 na str. 195. ^b W podziale według typów szkół – z roku akademickiego 2016/17. ^c Bez szkół wyższych resortu obrony narodowej.

^a Full-time and part-time employed converted into full-time equivalent units, teachers employed full-time in more than one institution have been shown in all workplaces; see general notes, item 17 on page 195. ^b According to type of school – from the 2016/17 academic year. ^c Excluding higher schools of the Ministry of National Defence.

TABL. 24(155). **STUDENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW SZKÓŁ**

STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY MODE OF STUDY AND TYPE OF SCHOOLS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	W tym kobiety Of which female	Z liczby ogółem na studiach Of grand total number, in				SPECIFICATION
			stacjonarnych full-time programmes		niestacjonarnych part-time programmes		
			razem total	w tym kobiety of which female	razem total	w tym kobiety of which female	
O G Ó Ł E M2010/11 ^a	165961	94548	88222	46985	77739	47563	T O T A L
2015/16	132236	73683	86206	47295	46030	26388	
2016/17	129808	71996	86878	47629	42930	24367	
2017/18	123761	69481	81600	45405	42161	24076	
Uniwersytety	25549	17642	19915	13663	5634	3979	Universities
Wyższe szkoły techniczne	28924	9548	25654	8909	3270	639	Higher schools of technology
Wyższe szkoły rolnicze	9120	6260	8011	5643	1109	617	Higher schools of agricultural
Wyższe szkoły ekonomiczne	13529	8255	7697	4867	5832	3388	Higher schools of economics
Wyższe szkoły pedagogiczne ...	2997	2216	311	162	2686	2054	Higher schools of pedagogy
Uniwersytety medyczne	6201	4493	4524	3421	1677	1072	Medical universities
Akademie wychowania fizycznego.....	3767	2096	2947	1663	820	433	Higher schools of sport
Wyższe szkoły artystyczne	1713	1207	1424	1003	289	204	Higher schools of arts
Wyższe szkoły teologiczne	584	266	410	179	174	87	Higher schools of arts theological
Pozostałe szkoły wyższe	29263	16850	8952	5384	20311	11466	Other higher education institutions
Szkoły wyższe resortu obrony narodowej	2114	648	1755	511	359	137	Higher schools of the Minis- try of National Defence

a Bez szkół wyższych resortu obrony narodowej.

a Excluding higher schools of the Ministry of National Defence.

TABL. 25(156). **ABSOLWENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW SZKÓŁ**

GRADUATES OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY MODE OF STUDY AND TYPE OF SCHOOLS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	W tym kobiety Of which female	Z liczby ogółem na studiach Of grand total number, in				SPECIFICATION
			stacjonarnych full-time programmes		niestacjonarnych part-time programmes		
			razem total	w tym kobiety of which female	razem total	w tym kobiety of which female	
O G Ó Ł E M2010/11 ^a	42244	27168	21958	12656	20286	14512	T O T A L
2014/15	35058	21969	21948	13326	13110	8643	
2015/16	33702	20812	21566	12923	12136	7889	
2016/17	34940	21814	22428	13619	12512	8195	
Uniwersytety	6490	4882	4916	3659	1574	1223	Universities
Wyższe szkoły techniczne	7988	3174	7156	2971	832	203	Higher schools of technology
Wyższe szkoły rolnicze	2444	1735	2232	1637	212	98	Higher schools of agricultural
Wyższe szkoły ekonomiczne	5094	3439	2900	1966	2194	1473	Higher schools of economics
Wyższe szkoły pedagogiczne.....	943	758	45	31	898	727	Higher schools of pedagogy
Uniwersytety medyczne	1203	922	995	784	208	138	Medical universities
Akademie wychowania fizycznego.....	1272	749	1032	631	240	118	Higher schools of sport
Wyższe szkoły artystyczne	555	393	433	311	122	82	Higher schools of arts
Wyższe szkoły teologiczne	133	74	89	48	44	26	Higher schools of arts theological
Pozostałe szkoły wyższe	8034	5393	2053	1377	5981	4016	Other higher education institutions
Szkoły wyższe resortu obrony narodowej	784	295	577	204	207	91	Higher schools of the Minis- try of National Defence

a Bez szkół wyższych resortu obrony narodowej.

a Excluding higher schools of the Ministry of National Defence.

TABL. 26(157). NAUCZYCIELE AKADEMICYCZY^a W SZKOŁACH WYŻSZYCH
ACADEMIC TEACHERS^a IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11 ^b	2015/16	2016/17	2017/18	2010/11 ^b	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
	ogółem total				w tym kobiety of which females				
O G Ó Ł E M	8878	8627	8574	8476	3708	3721	3763	3733	T O T A L
Profesorowie	1945	1947	1911	1852	489	527	527	508	Professors
w tym z tytułem naukowym profesora	999	1047	1014	715	201	230	226	150	of which with academic title of professor
Docenci	157	78	65	50	42	16	13	10	Associate professors (docents)
w tym ze stopniem naukowym doktora habilitowanego..	3	2	2	-	1	1	1	-	of which with degree of habilitated doctor ^c
Adiunkci	4039	4010	3986	3969	1649	1771	1784	1787	Assistant professors
w tym ze stopniem naukowym doktora habilitowanego..	303	586	572	603	107	235	239	251	of which with degree of habilitated doctor ^c
Asystenci	892	849	922	983	470	443	487	516	Assistant lecturers
Pozostali	1845	1743	1690	1621	1058	965	952	911	Others

^a Pełno- i niepełnozatrudnieni w przeliczeniu na pełne etaty; nauczyciele zatrudnieni w pełnym wymiarze godzin w więcej niż jednej szkole wyższej wykazani zostali w każdym miejscu pracy; patrz uwagi ogólne, ust. 17 na str. 195. ^b Bez szkół wyższych resortu obrony narodowej.

^a Full-time and part-time employed converted into full-time equivalent units; teachers employed full-time in more than one institution have been shown in all workplaces; see general notes, item 17 on page 195. ^b Excluding higher schools of the Ministry of National Defence. ^c The habilitated doctor's degree (second doctorate), which is higher than a doctorate, is peculiar to Poland. The degree is awarded on the basis of an appropriate dissertation and is necessary for obtaining the title of professor and a professorial post in scientific institutions.

TABL. 27(158). CUDZOZIEMCY^a – STUDENCI I ABSOLWENCI WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW SZKÓŁ
FOREIGNERS^a – STUDENTS AND GRADUATES BY MODE OF STUDY AND TYPE OF SCHOOLS

WYSZCZEGÓLNIENIE		Studenci Students		Absolwenci ^b Graduates ^b		SPECIFICATION
		ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females	
O G Ó Ł E M	2010/11 ^c	2091	964	445	224	T O T A L
	2015/16	4789	2253	651	360	
	2016/17	5817	2804	1068	596	
	2017/18	6675	3383	.	.	
studia: stacjonarne		5371	2628	785	427	full-time programmes
niestacjonarne		1304	755	283	169	part-time programmes
Uniwersytety		1376	795	228	152	Universities
Wyższe szkoły techniczne		905	223	131	39	Higher schools of technology
Wyższe szkoły rolnicze		395	264	40	24	Higher schools of agricultural
Wyższe szkoły ekonomiczne		945	528	227	119	Higher schools of economics
Wyższe szkoły pedagogiczne		279	219	59	54	Higher schools of pedagogy
Uniwersytety medyczne		829	447	109	51	Medical universities
Akademie wychowania fizycznego		43	15	8	6	Higher schools of sport
Wyższe szkoły artystyczne		94	59	19	15	Higher schools of arts
Wyższe szkoły teologiczne		11	-	1	-	Higher schools of arts theological
Pozostałe szkoły wyższe		1796	832	245	135	Other higher education institutions
Szkoły wyższe resortu obrony narodowej		2	1	1	1	Higher schools of the Ministry of National Defence

^a Ujęci również w pozostałych tablicach dotyczących studentów i absolwentów. ^b W podziale według form studiów i typów szkół – z roku akademickiego 2016/17. ^c Bez szkół wyższych resortu obrony narodowej.

^a Also shown in other tables regarding students and graduates. ^b According to mode of study and type of school – from the 2016/17 academic year. ^c Excluding higher schools of the Ministry of National Defence.

TABL. 28(159). **STUDIA PODYPLOMOWE I DOKTORANCKIE**
POSTGRADUATE AND DOCTORAL STUDIES

	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	2010/11	2015/16	2016/17	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18
WYSZCZEGÓLNIENIE	słuchacze ^a postgraduate students ^a				wydane świadectwa słuchaczom certificates issued to postgraduate students			uczestnicy studiów doktoranckich doctoral students			
O G Ó Ł E M TOTAL	14504	11369	11479	11057	11124	8801	8849	3924	4111	4008	3787
w tym kobiety..... of which females	10356	8162	8207	8069	7836	6218	6386	2009	2290	2226	2113
Uniwersytety	2805	1222	1046	894	2128	863	762	1482	1558	1496	1407
Universities											
Wyższe szkoły techniczne	1089	613	653	555	776	441	476	997	982	918	843
Higher schools of technology											
Wyższe szkoły rolnicze....	1675	1079	1055	970	745	492	546	247	216	223	227
Higher schools of agricultural											
Wyższe szkoły ekonomiczne	2684	2781	2666	2919	2522	2222	2296	551	481	364	323
Higher schools of eco- nomics											
Wyższe szkoły pedagogiczne	881	605	493	515	399	373	351	23	125	178	203
Higher schools of pedagogy											
Uniwersytety medyczne...	214	246	233	234	61	105	112	175	324	368	365
Medical universities											
Akademie wychowania fizycznego	178	110	105	82	133	78	103	163	151	149	139
Higher schools of sport											
Wyższe szkoły artystyczne	127	72	70	76	48	35	32	8	52	59	56
Higher schools of arts											
Wyższe szkoły teologiczne	211	208	175	138	89	75	54	230	114	136	103
Higher schools of theological											
Pozostałe szkoły wyższe	4640	4386	4943	4612	4223	4074	4055	-	-	-	-
Other higher education institutions											
Szkoły wyższe resortu obrony narodowej.....	-	47	40	62	-	43	62	-	-	-	-
Higher schools of the Ministry of National Defence											
Instytuty naukowo- badawcze; placówki naukowe PAN	-	-	-	-	-	-	-	48	108	117	121
Research institutes; scientific units of the Polish Academy of Sciences											

^a Do roku akademickiego 2011/12 dla studiów trwających: do 1 roku - stan w dniu rozpoczęcia zajęć, 1 rok i dłużej – stan w dniu 31 XII.

^a Until the 2011/12 academic year for studies lasting: up to 1 year - as of beginning of the academic year, 1 year and longer – as of 31 XII.

TABL. 29(160). **STUDIA PODYPLOMOWE WEDŁUG PODGRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA W ROKU AKADEMICKIM 2017/18**
 POSTGRADUATE PROGRAMMES BY NARROW FIELDS OF EDUCATION
 IN THE 2017/18 ACADEMIC YEAR

PODGRUPA KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	Sluchacze Students	Wydane świadectwa ^b Certificates issued ^b	NARROW FIELDS OF EDUCATION ^a
O G Ó Ł E M	11057	8849	T O T A L
Pedagogiczna	2975	2071	Education
Interdyscyplinarnych programów i kwalifikacji związanych z edukacją	22	-	Interdisciplinary programmes and qualifications involving education
Artystyczna	76	32	Arts
Humanistyczna (z wyłączeniem języków)	62	39	Humanities (except languages)
Językowa	188	112	Languages
Nauk społecznych, dziennikarstwa i informacji nieokreślonych dalej	56	54	Social sciences, journalism and information not elsewhere classified
Społeczna	854	1043	Social and behavioural sciences
Dziennikarstwa i informacji	11	16	Journalism and information
Biznesu, administracji i prawa nieokreślonych dalej	97	52	Business, administration and law not further defined
Biznesu i administracji	3696	3291	Business and administration
Prawna	377	388	Law
Interdyscyplinarnych programów i kwalifikacji związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, administracją i prawem	6	6	Inter-disciplinary programmes and qualifications involving business, administration and law
Nauk o środowisku	-	13	Environment
Fizyczna	125	71	Physical sciences
Technologii teleinformatycznych	616	344	Information and Communication Technologies (ICTs)
Inżynieryjno-techniczna	110	139	Engineering and engineering trades
Produkcji i przetwórstwa	115	129	Manufacturing and processing
Architektury i budownictwa	74	100	Architecture and construction
Rolnictwa, leśnictwa, rybołówstwa i weterynarii nieokreślonych dalej	578	163	Agriculture, forestry, fisheries and veterinary not elsewhere classified
Zdrowia i opieki społecznej nieokreślonych dalej	88	76	Health and welfare not elsewhere classified
Medyczna	355	227	Health
Opieki społecznej	40	14	Welfare
Interdyscyplinarnych programów i kwalifikacji obejmujących zdrowie i opiekę społeczną	14	14	Inter-disciplinary programmes or qualifications involving health and welfare
Usług dla ludności	32	27	Personal services
Higieny i bezpieczeństwa pracy	399	389	Hygiene and occupational health services
Ochrony i bezpieczeństwa	41	-	Security services
Usług transportowych	50	39	Transport services

^a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). ^b Z poprzedniego roku akademickiego.

^a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). ^b From the previous academic year.

Szkoły dla dorosłych

Schools for adults

TABL. 30(161). **SZKOŁY DLA DOROSŁYCH**
SCHOOLS FOR ADULTS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Szkoly Schools	Oddziały Sections	Uczniowie Students		Absolwenci Graduates	
			ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females
Szkoły podstawowe 2017/18 Primary schools	6	6	93	28	.	.
Gimnazja 2010/11 Lower secondary schools	14	53	1253	328	274	91
2015/16	13	58	1056	330	256	78
2016/17	15	60	942	300	205	81
2017/18	9	41	715	243	.	.
Zasadnicze szkoły zawodowe .. 2010/11 Basic vocational schools	9	36	697	88	146	20
Licea ogólnokształcące ^a 2010/11 General secondary schools ^a	217	648	17470	8360	4203	2276
2015/16	126	489	12880	5813	3304	1589
2016/17	116	446	11810	5404	2997	1513
2017/18	105	404	10793	5079	.	.
Licea profilowane 2010/11 Specialised secondary schools	13	43	914	436	231	120
Technika ^b 2010/11 Technical secondary schools ^b	44	119	2140	535	387	111
2015/16	1	1	8	6	x	x

a, b łącznie z: a - uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (do roku szkolnego 2013/14), b - technikami uzupełniającymi (do roku szkolnego 2014/15).

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a, b Including: a - supplementary general secondary schools (until the 2013/14 school year), b - supplementary technical secondary schools (until the 2014/15 school year).

Source: data of the Ministry of National Education.

Wychowanie przedszkolne

Pre-primary education

TABL. 31(162). **WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE**
PRE-PRIMARY EDUCATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11 ^a	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
Placówki	1198	1397	1439	1450	Establishments
miasta	669	811	856	873	urban areas
wieś	529	586	583	577	rural areas
Przedszkola	543	723	758	783	Nursery schools
w tym specjalne	4	12	14	17	of which special
miasta	417	546	569	586	urban areas
wieś	126	177	189	197	rural areas
Oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych	517	441	455	445	Pre-primary sections of primary schools
Zespoły wychowania przedszkolnego	11	6	5	5	Pre-primary education groups
Punkty przedszkolne	127	227	221	217	Pre-primary points

a Bez wychowania przedszkolnego w placówkach wykonujących działalność leczniczą.

a Excluding pre-primary education in the units performing health care activities.

TABL. 31(162). **WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE (dok.)**
PRE-PRIMARY EDUCATION (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11 ^a	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
Miejsca:					Places:
Przedszkola	59890	75347	80129	84864	Nursery schools
w tym specjalne	115	240	280	326	of which special
miasta	52052	62793	65891	69610	urban areas
wieś	7838	12554	14238	15254	rural areas
Zespoły wychowania przedszkolnego	217	119	110	109	Pre-primary education groups
Punkty przedszkolne	2867	5129	5089	5085	Pre-primary points
Dzieci:	76137	81590	92199	97561	Children
miasta	59981	62531	70133	74283	urban areas
wieś	16156	19059	22066	23278	rural areas
w tym w wieku: 6 lat	21707	5600	22240	25732	of which aged: 6 years
5 lat	20465	28761	25454	25561	5 years
Przedszkola	59010	66516	74974	79278	Nursery schools
w tym specjalne	110	188	218	248	of which special
miasta	51424	55830	62156	65568	urban areas
wieś	7586	10686	12818	13710	rural areas
w tym w wieku: 6 lat	12114	3133	14034	17182	of which aged: 6 years
5 lat	15913	20789	21141	21501	5 years
Oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych	14618	11445	13189	14064	Pre-primary sections of primary schools
w tym w wieku 6 lat	9593	2398	7994	8330	of which aged 6 years
Zespoły wychowania przedszkolnego	208	97	93	95	Pre-primary education groups
Punkty przedszkolne	2301	3532	3943	4124	Pre-primary points
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku:					Children attending pre-primary education establishments per 1000 children aged:
3–6 lat	685	.	801	862	3–6
3–5 lat	630	848	819	848	3–5
6 lat	871	.	748	900	6
5 lat	784	968	891	921	5
Dzieci w przedszkolach na:					Children attending nursery schools per:
1000 dzieci w wieku:					1000 children aged:
3–6 lat	530	.	651	701	3–6
3–5 lat	543	706	715	737	3–5
6 lat	486	.	472*	601	6
1 przedszkole	109	92	99	101	Nursery school
100 miejsc	99	88	94	93	100 places

a Bez wychowania przedszkolnego w placówkach wykonujących działalność leczniczą.

U w a g a. Łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Excluding pre-primary education in the units performing health care activities.

N o t e. Including children staying all school year at units providing health care.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

DZIAŁ XI OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA

CHAPTER XI HEALTH CARE AND SOCIAL WELFARE

Uwagi ogólne

1. Dane o ochronie zdrowia – jeśli nie zaznaczono inaczej – podaje się łącznie z danymi o placówkach podległych resortom obrony narodowej i spraw wewnętrznych i administracji oraz do 2011 r. – Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego; z wyłączeniem ochrony zdrowia w zakładach karnych.

2. Informacje o zachorowaniach na choroby zakaźne obejmują wszystkie przypadki zarejestrowane w kraju.

3. Podstawę prezentowanych w dziale danych stanowią:

1) ustawa z dnia 15 IV 2011 r. o działalności leczniczej (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 160), która zastąpiła ustawę o zakładach opieki zdrowotnej – określa m.in. zasady wykonywania działalności leczniczej oraz zasady funkcjonowania placówek leczniczych.

Prezentowane w dziale dane dotyczą placówek (do 2011 r. – zakłady opieki zdrowotnej) wykonujących działalność leczniczą w zakresie:

- a) ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (przychodnie łącznie z: ośrodkami zdrowia, poradniami, ambulatoriami i izbami chorych oraz zakładami badań diagnostycznych i medycznymi laboratoriami diagnostycznymi),
- b) stacjonarnej opieki zdrowotnej (szpitale – ogólne, psychiatryczne i uzdrowiskowe, ośrodki leczenia odwykowego, ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów, regionalne ośrodki psychiatrii sądowej, zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze, hospicja, sanatoria i od 2014 r. oddziały opieki paliatywnej).

Na mocy wymienionej ustawy działalność lecznicza może być też wykonywana przez praktyki zawodowe (indywidualne lub grupowe) – lekarzy, lekarzy dentyistów oraz pielęgniarek lub położnych;

- 2) ustawa z dnia 15 VII 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 1251);
- 3) ustawa z dnia 5 XII 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentyisty (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 125);
- 4) ustawa z dnia 27 VIII 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 1793), która reguluje warunki udzielania i zakres świadczeń zdrowotnych, zasady i tryb ich finansowania oraz działalność Narodowego Funduszu Zdrowia;

General notes

1. The data concerning health care – unless otherwise stated – are given including health care units subordinated to the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior and Administration and until 2011 – the Internal Security Agency; excluding health care in prisons.

2. Information concerning incidences of infectious diseases includes all cases registered in the country.

3. The base of data presented in this chapter are:

- 1) the Law on Health Care Activities, dated 15 IV 2011 (uniform text Journal of Laws 2018 item 160), replacing the Law on Care Health Facilities – specifies, among others, the rules of performing health care activities and of the functioning of health care units.

Presented in the section data (for 2011 – health care institutions) performing medical activities in the following areas:

- a) out-patient health care (out-patients departments including: health centres, clinics, ambulatory departments and infirmaries, diagnostic facilities and medical diagnostic laboratories),
- b) in-patient health care (hospitals – general, psychiatric and health resorts, detoxification centres, addiction recovery centres, regional centres of forensic psychiatry, chronic medical care homes, nursing homes, hospices, sanatoria and since 2014 palliative care wards).

Under that law, medical activity can be carried out also by professional practices (individual or group) – doctors, dentists and nurses or midwives;

- 2) the Law on the Nursing and Midwiving Professions, dated 15 VII 2011 (uniform text Journal of Laws 2016 item 1251);
- 3) the Law on the Occupations of Doctor and Dentist, dated 5 XII 1996 (uniform text Journal of Laws 2017 item 125);
- 4) the Law on Health Care Services Financed from Public Funds, dated 27 VIII 2004 (uniform text Journal of Laws 2016 item 1793), governing the provision conditions and the scope of health services, the rules and the method of their financing and the activities of the National Health Fund;

- 5) ustawa z dnia 28 VII 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 1056);
- 6) ustawa z dnia 8 IX 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 2195, z późniejszymi zmianami), która określa zasady organizacji, funkcjonowania i finansowania systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego;
- 7) ustawa z dnia 6 IX 2001 r. prawo farmaceutyczne (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 2211, z późniejszymi zmianami).

4. Dane o **pracownikach medycznych** dotyczą pracujących w: placówkach wykonujących działalność leczniczą, praktykach zawodowych, aptekach oraz domach pomocy społecznej, żłobkach i klubach dziecięcych.

Dane dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem, tj. bez osób, dla których głównym miejscem pracy jest uczelnia, jednostka administracji państwowej, samorządu terytorialnego lub NFZ.

Dane obejmują osoby pracujące w wymiarze pełnego etatu, w wymiarze godzin przekraczającym pełny etat oraz w niepełnym wymiarze godzin w stosunku do czasu pracy określonego obowiązującymi przepisami dla danego rodzaju pracy, w przypadku jeśli ta praca ma dla nich charakter podstawowy, łącznie z osobami odbywającymi staż. Osoby te niezależnie od wymiaru czasu pracy są liczone raz.

Przez pielęgniarkę należy rozumieć też pielęgniarszą, a przez położną – również położnego.

5. Dane o **specjalistach** dotyczą lekarzy i lekarzy dentyków ze specjalizacją II stopnia oraz od 2005 r. posiadających tytuł specjalisty w odpowiedniej dziedzinie medycyny zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 2 I 2013 r. w sprawie specjalizacji lekarskich i lekarzy dentyków (Dz. U. 2013 poz. 26).

6. **Porady udzielone przez lekarzy i lekarzy dentyków** w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej podano łącznie z badaniami profilaktycznymi oraz z poradami lekarskimi udzielonymi w izbach przyjęć szpitali ogólnych i orzeczeniami wojskowych komisji lekarskich.

7. Dane o **stacjonarnej opiece zdrowotnej** nie obejmują opieki dziennej. Dane o szpitalach obejmują placówki medyczne, które do 2011 r. były traktowane jako filie.

8. Dane o **łóżkach** w placówkach **stacjonarnej opieki zdrowotnej** dotyczą łóżek znajdujących się stale w salach dla chorych, zajętych przez chorych lub przygotowanych na ich przyjęcie.

Dane o **łóżkach w szpitalach ogólnych** nie obejmują miejsc dziennych na oddziałach szpitalnych.

W szpitalach ogólnych (tabl. 5) rodzaje oddziałów podano zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 17 V 2012 r. (Dz. U. 2012, poz. 594). Do oddziałów chirurgicznych zaliczono: chirurgię ogólną, dziecięcą urazowo-ortopedyczną, szczękową, neurochirurgię, kardiochirurgię i urologię oraz inne o charakterze chirurgicznym; do oddziałów zakaźnych – oddziały obserwacyjno-zakaźne; do oddziałów gruźlicy i chorób płuc – oddziały pulmonolo-

5) the Law on Health Resort Treatment, Health Resorts, the Areas of Health Resort Protection and Health Resort Gminas, dated 28 VII 2005 (uniform text Journal of Laws 2017 item 1056);

6) the Law on the State Emergency Medical Services, dated 8 IX 2006 (uniform text Journal of Laws 2017 item 2195, with later amendments), specifying the organizational rules, the functioning and financing of the State Emergency Medical Services;

7) the Pharmaceutical Law, dated 6 IX 2001 (uniform text Journal of Laws 2017 item 2211, with later amendments).

4. Data regarding **medical personnel** concerns persons employed: in units engaged in medical activities, professional practices, pharmacies and social welfare homes and facilities, nurseries and children's clubs.

Data concern working directly with a patient, i.e., excluding persons for whom the primary workplace is university, units of state or local government administration and National Health Fund.

Data includes persons working full-time, overtime as well as part-time in relation to work time defined in the obligatory regulations for a given type of work, when this work has a basic character, including persons undergoing internships. These people regardless of their working hours are counted once.

A nurse should be understood also as a male nurse and midwife — also as a male midwife.

5. Data on **doctor specialists and dental specialists** concern doctors with grade II specialization and since 2005 with specialists title in proper medicine domains in accordance with the decree of the Minister of Health, dated 2 I 2013 on Doctor and Dentist Specializations (Journal of Laws 2013 item 26).

6. **Consultations provided by doctors and dentists** are presented together with preventive examinations, also together with consultations provided by doctors in admission rooms in general hospitals and with the opinions of military medical commissions.

7. Data on **in-patient health care** do not include day-care. Data on hospitals comprise health care units, which until 2011 were treated as hospital branches.

8. Data regarding **beds in in-patient health care units** concern permanent beds in patient rooms, either occupied or prepared to receive patients.

Data regarding **beds in general hospitals** do not include day-care places in hospital wards.

In general hospitals (table 5), types of wards are given in accordance with the decree of the Minister of Health, dated 17 V 2012 (Journal of Laws 2012, item 594). Surgical wards included: general surgery, paediatric surgery, orthopaedic trauma surgery, maxillo-facial, neurosurgery, cardiosurgery and urology well as other surgical wards; in communicable diseases wards – observation communicable diseases wards; in tubercular and pulmonary wards –

giczne, do oddziałów chorób wewnętrznych – oddziały kardiologiczne oraz do oddziałów psychiatrycznych – oddziały leczenia uzależnień.

9. Dane o szpitalach psychiatrycznych nie obejmują oddziałów psychiatrycznych w szpitalach ogólnych.

10. Zakłady opiekuńczo-lecznicze i zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze udzielają całodobowych świadczeń w zakresie pielęgnacji i rehabilitacji osób niewymagających hospitalizacji oraz zapewniają im produkty lecznicze i wyroby medyczne.

11. Lecznictwo uzdrowiskowe obejmuje szpitale i sanatoria działające na obszarze uzdrowiska, wykorzystujące w leczeniu, rehabilitacji i profilaktyce przede wszystkim właściwości naturalnych surowców leczniczych oraz właściwości lecznicze klimatu na terenach, na których są położone.

12. Dane dotyczące ratownictwa medycznego i pomocy doraźnej obejmują działalność jednostek zgłoszonych do systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne (zespoły ratownictwa medycznego, szpitalne oddziały ratunkowe, lotnicze pogotowie ratunkowe, izby przyjęć).

Szpitalne oddziały ratunkowe od 8 XI 2011 r. funkcjonują na podstawie rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 3 XI 2011 r. (Dz. U. 2016 poz. 2131); wcześniej będąc komórkami organizacyjnymi szpitali, działały na podstawie przepisów o zakładach opieki zdrowotnej.

13. Dane o aptekach ogólnodostępnych nie obejmują aptek działających w strukturze i na potrzeby szpitali.

Punkty apteczne są to ogólnodostępne punkty sprzedaży leków gotowych, których asortyment jest ściśle określony i są głównie usytuowane na terenach wiejskich.

14. Dane o zachorowaniach na choroby zakaźne podano zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja), obowiązującą od 1997 r.

15. Zgodnie z ustawą z dnia 4 II 2011 r. o opiece nad dziećmi do lat 3 (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 603, z późniejszymi zmianami), opieka może być organizowana w formie żłobka oraz od 2011 r. – klubu dziecięcego, sprawowana przez dziennego opiekuna oraz nianię.

16. Karta Dużej Rodziny na mocy ustawy z dnia 5 XII 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 1832) przysługuje, niezależnie od dochodów, rodzinom z co najmniej trójką dzieci:

- 1) poniżej 18 lat,
- 2) poniżej 25 lat, w przypadku gdy dziecko uczy się w szkole lub w szkole wyższej,
- 3) bez ograniczeń wiekowych w przypadku dziecka posiadającego orzeczenie o niepełnosprawności.

Karta wydawana jest bezpłatnie każdemu członkowi rodziny (również rodziny zastępczej i rodzinnego domu dziecka) spełniającej wymienione warunki. Posiadacze karty mają zapewnione zniżki, przede wszystkim, przy zakupie towarów i usług konsumpcyjnych.

pulmonology wards, in internal diseases wards – cardiology wards as well as in psychiatric wards – addiction recovery wards.

9. Data regarding psychiatric hospitals do not include psychiatric wards in general hospitals.

10. Chronic medical care homes and nursing homes provide 24-hour health services in scope of nursing and rehabilitation of persons who do not require hospitalization, as well as provide them with medicinal products and medical devices.

11. Health resort treatment includes hospitals and sanatoria, operating in the areas of health resort protection, using in the rehabilitation and preventive therapy primarily natural materials and the healing properties of the climate in the areas where the facility is located.

12. Data concerning emergency medical services and first-aid includes units covered by the State Emergency Medical Services system (ambulance emergency rescue teams, hospital emergency wards, medical air re-scue, admission rooms).

Hospital emergency wards since 8 XI 2011 have operated on the basis of decree of the Ministry of Health, dated 3 XI 2011 (Journal of Laws 2016 item 2131); earlier operated on the basis of the regulation on health care facilities.

13. Generally available pharmacies do not include pharmacies, which operate in the structure and for needs of hospitals.

Pharmaceutical outlets are sales outlets for selling prepared medicines, the range of which is precisely defined and are located in rural areas.

14. Data concerning incidence of infectious diseases is given in accordance with the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD-10 Revision) valid since 1997.

15. According to the law on childcare for children younger than 3 years, dated 4 II 2011 (uniform text Journal of Laws 2018 item 603, with later amendments), childcare can be organized in nurseries, as well as since 2011 – children's clubs, provided by day carer and nanny.

16. Large Family Card basis on the law dated 5 XII 2014 of Large Family Card (uniform text Journal of Laws 2017 item 1832). The card can be obtained, regardless of the received income, by families with at least three children:

- 1) up to the age of 18,
- 2) up to the age of 25 in case when children learn at school or higher education institution,
- 3) without age limits in the case of children with a certificate of disability.

The Card is issued free of charge to each member of the family (including foster family and foster home) meeting the conditions specified. The holders of the Card can take advantage of discounts while purchasing consumer goods and services.

17. Dane dotyczące **wspierania rodziny oraz pieczy zastępczej**, prezentowane są zgodnie z ustawą z dnia 9 VI 2011 r. o wspieraniu rodziny oraz systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 697).

18. Dane o świadczeniach i dodatkach z programu „Rodzina 500+” prezentowane są na podstawie ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 2134).

Świadczenie finansowane jest z budżetu państwa.

19. **Placówka wsparcia dziennego** wspiera funkcje opiekuńcze i wychowawcze rodziny. Może być prowadzona w formie:

- 1) opiekuńczej, w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych, zapewnia dziecku opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań,
- 2) specjalistycznej – organizuje zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne oraz logopedyczne; realizuje indywidualny program korekcyjny, program psychokorekcyjny lub psychoprophylaktyczny, w szczególności terapię pedagogiczną, psychologiczną i socjoterapię,
- 3) pracy podwórkowej (od 2012 r.) – realizowanej przez wychowawcę, polegającej na działaniach animacyjnych i socjoterapeutycznych,
- 4) w połączonych formach (od 2012 r.), tj. łączących zadania placówek opiekuńczych, specjalistycznych i pracy podwórkowej.

20. **Rodzinna piecza zastępcza** jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Zapewnia pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, przygotowanie dziecka do samodzielnego i odpowiedzialnego życia, zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych, kulturalno-rekreacyjnych i religijnych.

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

- 1) rodziny zastępcze:
 - a) spokrewnione,
 - b) niezawodowe – umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci (z wyjątkiem liczego rodzeństwa),
 - c) zawodowe – umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci (z wyjątkiem liczego rodzeństwa); w tym:
 - zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego – przyjmują dzieci na podstawie orzeczenia sądu w przypadku gdy dziecko zostało doprowadzone przez Policję lub Straż Graniczną, na wniosek rodziców, dziecka lub innej osoby w przypadku, o którym mowa w art. 12a ustawy z dnia 29 VII 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity Dz. U. 2015 poz. 1390),

17. Data concerning **family support and foster care** are presented according to the Law on Family Support and Foster Care System, dated 9 VI 2011 (uniform text Journal of Laws 2017 item 697).

18. Data on benefits and supplements under “Family 500+” programme are presented according to the Law on State Aid in Raising Children dated 11 II 2016 (uniform text Journal of Laws 2018 item 2134).

Benefit is financed from the state budget.

19. **Day-support centre** – supports the family in its care and education functions. It may be operated in the form of:

- 1) general care centre, including interest circles, day-rooms, clubs, educational centres, provides a child with: care and education, assistance in learning, organisation of leisure time, entertainment and sport classes and development of interests,
- 2) specialized centre – organises socio-therapeutic, therapeutic, corrective, compensating and speech therapy classes, implement an individual corrective programme, a psychocorrective or psychopreventive programme, in particular pedagogic, psychological and sociotherapy,
- 3) street work (since 2012) – carries out motivating and sociotherapeutic activities, conducted by a streetworker,
- 4) in a combination of the forms (since 2012); i.e. combining tasks of the general care, specialized and street work centres.

20. **Family foster care** shall be exercised in case when it is impossible for the parents to provide care and education for a child. It guarantees a work with a family to make possibility for a child to return to its family, or when it is impossible – efforts aimed at child’s adoption; preparation of a child to live an independent and responsible life; satisfaction of children’s emotional needs, in particular the needs related to welfare, healthcare, education, culture, recreation and religious.

The forms of family foster care are the following:

- 1) foster families:
 - a) related,
 - b) not-professional – placed in it may be not more than 3 children (except for numerous siblings)
 - c) professional – placed in it may be not more than 3 children (except for numerous siblings) including:
 - professional that performs the function of a family emergency house shall receive a child on the basis of a court ruling, case when a child was escorted by Police or Border Guard, upon consent of parents, child or another person in the case referred to in Article 12a of the Law on Counteracting Domestic Violence, dated 29 VII 2005 (uniform text Journal of Laws 2015 item 1390),

- zawodowe specjalistyczne – umieszcza się w nich w szczególności: dzieci legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, dzieci na podstawie ustawy z dnia 26 X 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (tekst jednolity: Dz. U. z 2018 r. poz. 969), małoletnie matki z dziećmi,
- 2) **rodzinne domy dziecka** – w tym samym czasie, może w nich przebywać łącznie nie więcej niż 8 dzieci (z wyjątkiem liczego rodzeństwa).
- 21. Instytucjonalna piecza zastępcza** jest sprawowana w formie:
- 1) placówki opiekuńczo-wychowawczej, która jest prowadzona jako placówka typu:
 - a) interwencyjnego – zapewnia doraźną opiekę nad dzieckiem w czasie trwania sytuacji kryzysowej, w szczególności placówka jest obowiązana przyjąć dziecko w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia mu opieki,
 - b) rodzinnego – wychowuje dzieci w różnym wieku, w tym dorastające i usamodzielniające się; umożliwia wspólne wychowanie i opiekę liczemu rodzeństwu; współpracuje z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i asystentem rodziny,
 - c) socjalizacyjnego – zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne; realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku; umożliwia kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny; zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych; obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi, zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych,
 - d) specjalistyczno-terapeutycznego – sprawuje opiekę nad dzieckiem o indywidualnych potrzebach, w szczególności: legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności; wymagającym stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej terapii; wymagającym wyrównywania opóźnień rozwojowych i edukacyjnych. Placówka, zapewnia zajęcia wychowawcze, socjoterapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne, terapeutyczne, rekompensujące braki w wychowaniu w rodzinie i przygotowujące do życia społecznego, a dzieciom niepełnosprawnym także odpowiednią rehabilitację i zajęcia rewalidacyjne;
 - 2) **regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej** – umieszczane są w niej dzieci, które ze względu na stan zdrowia wymagają stosowania specjalistycznej opieki i rehabilitacji i nie mogą zostać
 - professional specialized – shall receive in particular: children with a disability certificate or a certificate of high or moderate level of disability, children on the basis of the Law on Proceedings Involving Juveniles, dated 26 X 1982 (unified text: Journal of Laws 2018 item 969), underage mothers with children,
- 2) **foster homes** – placed in it may be not more than 8 children (except for numerous siblings).
- 21. Institutional foster care** shall be exercised in the form of:
- 1) care and education centre, which shall be exercised in the form of:
 - a) an intervention – provides immediate care for a child in the crisis situation, especially if it is required for the centre to place the child under immediate care,
 - b) a family – educates children of various age groups, including adolescents and those becoming independent; enables common education and care for numerous siblings; cooperate with a family foster care coordinator and a family assistant.
 - c) a socialization – provides a child with full-time care and education, and fulfil its needs, especially emotional, development, health, living, social and religious needs, implements a child assistance plan prepared in cooperation with a family assistant, enables contacts with parents and other close persons, unless otherwise decided by a court, takes actions aimed at the child's return to a family, provides a child with access to education adjusted to its age and development skills, provides a child with therapeutic actions, provides access to eligible healthcare services,
 - d) a specialist therapy – provides care for a child with individual needs, in particular: a child with a disability certificate or a certificate of high or moderate level of disability, a child requiring the application of special education methods and specialist therapy, a child requiring dealing with their developmental and emotional retardation. The centre provides educational, socio-therapeutic, corrective, compensating, speech therapy, and therapeutic activities compensating for lacks in upbringing in a family and preparing for social life, as well as proper rehabilitation for disabled children,
 - 2) **regional care and therapy centre** – a centre where children shall be placed, due to their health condition requiring specialist care and rehabilitation and cannot be placed in family foster care or a care and education centre. The total number of 30 children

umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej. W tym samym czasie można w niej umieścić nie więcej niż 30 dzieci;

- 3) interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego – umieszcza się w nim dzieci do ukończenia pierwszego roku życia, które wymagają specjalistycznej opieki i w okresie oczekiwania na przysposobienie nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej. W ośrodku, w tym samym czasie, można umieścić nie więcej niż 20 dzieci.

22. Dane o domach i zakładach pomocy społecznej dotyczą placówek, dla których organami prowadzącymi są: jednostki samorządu terytorialnego, stowarzyszenia, organizacje społeczne, kościoły i związki wyznaniowe, fundacje, osoby fizyczne i prawne. Rodzaje domów i zakładów prezentuje się zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 III 2004 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1508).

23. Dane o świadczeniach pomocy społecznej prezentuje się zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 III 2004 r.

Zasiłek stały przysługuje osobie całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności.

Zasiłek okresowy przysługuje osobie lub rodzinie ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego.

Zasiłek celowy przyznawany jest w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej, pokrycia części lub całości wydatków na świadczenia zdrowotne, zakupu żywności, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, wykonania drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, pokrycia kosztów pogrzebu. Może być przyznany osobie lub rodzinie, które poniosły straty w wyniku zdarzenia losowego, klęski żywiołowej lub ekologicznej.

at most may be placed in a regional care and therapy centre at the same time.

- 3) pre-adoptive intervention centre – a centre where shall be placed children up to the 1 year old, requiring special care who, waiting for adoption, cannot be covered by family foster care. The total number of 20 children at most may be placed in a pre-adoptive intervention centre at the same time.

22. Data concerning social welfare homes and facilities are related to the institutions for which the founding bodies are: local government units, associations, social organizations, churches and religious associations, foundations, natural and legal persons. Types of social welfare homes and facilities are presented in accordance with the Act on Social Assistance of 12 III 2004 (uniform text Journal of Laws 2018 item 1508).

23. Data on social welfare benefits are presented according to the Law on Social Assistance of 12 III 2004.

A person entirely incapable of working due to age or disability is entitled to **permanent benefit**.

A person or a family is entitled to a **temporary benefit** because of long illness, disability, unemployment, perspective of remaining or becoming entitled to benefits from other systems of social security.

Appropriated benefit is offered in order to fulfil a necessary livelihood need, covering part or whole of expenditures on health treatment, purchase of food, liquid and solid fuels, clothes, goods necessary for routine household maintenance, making small repairs in the dwelling, covering burial costs. The benefit may be given to a person or a family that incurred losses in result of fortuitous event, or natural or ecological disaster.

TABL. 1(163). **PRACOWNICY MEDYCZNI^a**
Stan w dniu 31 XII
MEDICAL PERSONNEL^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2016	2017	SPECIFICATION
Lekarze.....	6697	6366	Doctors
w tym kobiety.....	3819	3572	of which women
Lekarze dentyści.....	1010	885	Dentists
w tym kobiety.....	744	603	of which women
Farmaceuci.....	2307	2296	Pharmacists
w tym kobiety.....	1851	1845	of which women
Pielęgniarki.....	14668	14224 ^b	Nurses
Położne.....	1498	1487 ^c	Midwives
Fizjoterapeuci.....	2125	1930 ^d	Physiotherapists and rehabilitants
Diagności laboratoryjni ^e	783	804	Laboratory diagnosticians ^e

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 220; dane dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem, tj. bez osób, dla których głównym miejscem pracy jest uczelnia, jednostka administracji państwowej lub samorządu terytorialnego albo NFZ. b–c W tym magistrzy: b – pielęgniarstwa – 1572, c – położnictwa – 233. d Z wyższym wykształceniem – 1485. e Analitycy medyczni i inni pracownicy z wyższym wykształceniem, np. chemicy, fizycy, mikrobiolodzy.

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, a w przypadku farmaceutów – tylko w zakresie pracujących w aptekach szpitalnych.

a See general notes, item 4 on page 220; data concern working directly with a patient, i.e., excluding persons for whom the primary workplace is university, units of state or local government administration and National Health Fund. b–c Of which masters: b – of nursing – 1572 c – of midwifery – 233. d By tertiary education – 1485. e Medical analysts and other employees by tertiary education, i.e. chemists, physicists, microbiologists.

Source: data of the Ministry of Health, the Ministry of Interior and Administration and regard to pharmacists – only in the scope of the pharmacists employed with hospital's pharmacies.

TABL. 2(164). **LEKARZE SPECJALIŚCI^a**
Stan w dniu 31 XII
DOCTORS SPECIALIST^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2016	2017	SPECIFICATION
Lekarze ogółem.....	4309	4148	Doctors of total
w tym specjaliści w zakresie:			of which specialists in the field of:
Anestezjologii i intensywnej terapii.....	258	239	Anesthesiology and intensive therapy
Chirurgii ^b	601	579	Surgery ^b
Chorób płuc.....	95	95	Respiratory diseases
Chorób wewnętrznych.....	524	492	Internal diseases
Dermatologii ^c i wenerologii.....	68	62	Dermatology ^c and venereology
Kardiologii ^c	187	173	Cardiology ^c
Medycyny rodzinnej.....	458	421	General practitioners
Neurologii ^{cd}	165	161	Neurology ^{cd}
Okulistyki.....	171	163	Ophthalmology
Onkologii ^{ce}	56	49	Oncology ^{ce}

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 i 5 na str. 220. b Chirurgii ogólnej, dziecięcej, klatki piersiowej, ortopedii i traumatologii, ortopedii i traumatologii narządu ruchu, neurochirurgii, chirurgii onkologicznej, plastycznej i szczękowej, kardiochirurgii oraz urologii i chirurgii naczyniowej. c Łącznie ze specjalistami dziecięcymi. d, e Także: d – neuropatologii, e – patologii onkologicznej oraz onkologii i hematologii.

a See general notes, item 4 and 5 on page 220. b General, pediatric and thoracic surgery, orthopaedics and traumatology, orthopaedics and traumatology of locomotor system, neurosurgery, oncological, plastic and maxillofacial surgery, cardiosurgery as well as urology and vascular surgery. c Including children's specialists. d, e Also: d – neuropathology, e – oncological pathology, oncology and hematology.

TABL. 2(164). **LEKARZE SPECJALIŚCI^a (dok.)**

Stan w dniu 31 XII

DOCTORS SPECIALIST^a (cont.)

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2016	2017	SPECIFICATION
Otolaryngologii ^{cf}	100	92	Otolaryngology ^{cf}
Pediatrici	286	265	Paediatrics
Położnictwa i ginekologii	252	231	Obstetrics and gynaecology
Psychiatrii ^c	165	165	Psychiatry ^c
Radiologii i diagnostyki obrazowej ^g	156	184	Radiology and diagnostic imaging ^g
Lekarze specjaliści w % ogółu lekarzy	64,3	65,2	Specialists in % of total doctors
Lekarze dentyści ogółem	214	258	Dentists of total
w tym lekarze dentyści ze specjalizacją:			of which dentists with specialization:
Chirurgii stomatologicznej	35	47	Oral surgery
Chirurgii szczękowo-twarzowej	12	10	Maxillo-facial surgery
Ortodoncji	41	50	Orthodontics
Periodontologii (paradontologii)	10	17	Periodontology (paradontics)
Protetyki stomatologicznej	48	54	Dental prosthetics
Stomatologii dziecięcej	10	14	Children's dentistry
Stomatologii zachowawczej	58	66	Restorative dentistry
Lekarze dentyści ze specjalizacją w % ogółu lekarzy dentystów	21,2	29,2	Dental specialists (in % of total dentist)

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 i 5 na str. 220. c Łącznie ze specjalistami dziecięcymi. f, g Także: f – otorynolaryngologii, g – radiologii i diagnostyki obrazowej, radioterapii onkologicznej i radiologii dziecięcej.

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

a See general notes, item 4 and 5 on page 220. c Including children's specialists. f, g Also: f – otorynolaryngology, g – radiology and imaging diagnostics, oncological radiotherapy and pediatric radiology.

S o u r c e: data of the Ministry of Health and the Ministry of Interior and Administration.

TABL. 3(165). **AMBULATORYJNA OPIEKA ZDROWOTNA^a**OUT-PATIENT HEALTH CARE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2016	2017	SPECIFICATION
Przychodnie (stan w dniu 31 XII)	1515	1542	Out-patients departments (as of 31 XII)
miasta	1243	1269	urban areas
wieś	272	273	rural areas
Praktyki lekarskie ^b (stan w dniu 31 XII)	527	494	Medical practices ^b (as of 31 XII)
miasta	453	429	urban areas
wieś	74	65	rural areas
Porady udzielone ^c w tys.	24269,2	24536,0	Consultations provided ^c in thous.
miasta	21771,6	22059,1	urban areas
wieś	2497,5	2476,9	rural areas
lekarskie	21602,7	21822,3	doctors
w tym specjalistyczne	8465,8	8622,9	of which specialized
stomatologiczne	2666,5	2713,8	stomatological

a Patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 219. b Dane obejmują praktyki, które podpisały kontrakty z NFZ lub z przychodniami. c Łącznie z poradami finansowanymi przez pacjentów (środki niepubliczne).

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Głównego Urzędu Statystycznego.

a See general notes, item 1 on page 219. b Data concern medical practices that have signed contract with National Health Fund or with out-patients departments. c Including consultations paid by patients (non-public funds).

S o u r c e: data of the Ministry of Health, the Ministry of Interior and Administration and the Central Statistical Office.

TABL. 4(166). **STACJONARNA OPIEKA ZDROWOTNA^a**
IN-PATIENT HEALTH CARE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2016	2017	SPECIFICATION
ZAKŁADY — stan w dniu 31 XII		FACILITIES — as of 31 XII	
Szpital ogólny ^b	82	81	General hospitals ^b
Szpital psychiatryczny	5	5	Psychiatric hospital
Ośrodki leczenia odwykowego	5	5	Detoxification centres
Ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów	2	2	Addiction recovery centres
Zakłady opiekuńczo-lecznicze ^c	48	46	Chronic medical care homes ^c
Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze ^c	18	20	Nursing homes ^c
Oddziały opieki paliatywnej	6	6	Palliative care wards
Hospicja	8	8	Hospices
Lecznictwo uzdrowiskowe	50	49	Health resort treatment:
sanatoria	34	34	sanatoria
szpitale	16	15	hospitals
ŁÓŻKA W ZAKŁADACH — stan w dniu 31 XII		BEDS IN FACILITIES — as of 31 XII	
Szpital ogólny ^d	14899	14637	General hospitals ^d
Szpital psychiatryczny	1292	1273	Psychiatric hospital
Ośrodki leczenia odwykowego	188	188	Detoxification centres
Ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów	94	94	Addiction recovery centres
Zakłady opiekuńczo-lecznicze ^c	2976	2769	Chronic medical care homes ^c
Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze ^c	689	1049	Nursing homes ^c
Oddziały opieki paliatywnej	139	122	Palliative care wards
Hospicja	159	158	Hospice
Lecznictwo uzdrowiskowe	6174	6035	Health resort treatment:
sanatoria	4012	4042	sanatoria
szpitale	2162	1993	hospitals
LECZENIE IN-PATIENTS			
Szpital ogólny ^e	585097	582029	General hospitals ^e
Szpital psychiatryczny	13517	12957	Psychiatric hospital
Ośrodki leczenia odwykowego	1645	1738	Detoxification centres
Ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów	249	298	Addiction recovery centres
Zakłady opiekuńczo-lecznicze ^c	5007	4664	Chronic medical care homes ^c
Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze ^c	1571	1897	Nursing homes ^c
Oddziały opieki paliatywnej	1531	1570	Palliative care wards
Hospicja	1849	1748	Hospice
Lecznictwo uzdrowiskowe – kuracjusze	103283	98519 ^f	Health resort treatment patient
w sanatoriach	73892	69504	in sanatoria
w szpitalach	29391	29015	in hospitals

a Patrz uwagi ogólne ust. 1 na str. 219. b Patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 220. c Łącznie z zakładami typu psychiatrycznego. d Łącznie z łóżkami i inkubatorami dla noworodków. e Bez międzyoddziałowego ruchu chorych. f Ponadto 1672 kuracjuszy leczonych było w systemie ambulatoryjnym.

Źródło: w zakresie szpitali ogólnych oraz zakładów opieki długoterminowej – dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, w zakresie zakładów psychiatrycznych – dane Instytutu Psychiatrii i Neurologii oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

a See general notes, item 1 on page 219. b See general notes, item 7 on page 220. c Including psychiatric types facilities. d Including beds and incubator for newborns. e Excluding inter-ward patient transfer. f Moreover 1672 health resort patients were treated as out-patient.

Source: in regard to general hospitals and in regard to long-term facilities – data of the Ministry of Health and the Ministry of Interior and Administration; in regard to psychiatric facilities – data of the Institute of Psychiatry and Neurology and the Ministry of Interior and Administration.

TABL. 5(167). **SZPITALA OGÓLNE**^a
GENERAL HOSPITALS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2016	2017	SPECIFICATION
Szpitala ogólne (stan w dniu 31 XII)	82	81	Hospitals (as of 31 XII)
Łóżka (stan w dniu 31 XII)	14899	14637	Beds (as of 31 XII)
na 10 tys. ludności	51,3	50,4	per 10 thous. population
w tym na oddziałach:			of which in specified wards:
chorób wewnętrznych	2545	2436	internal diseases
w tym kardiologicznych ^b	611	589	of which cardiological ^b
chirurgicznych	2984	3069	surgical
pediatrycznych	707	702	paediatric
ginekologiczno-położniczych	1334	1332	gynaecological-obstetric
onkologicznych	493	460	oncological
intensywnej terapii	267	255	intensive therapy
zakaźnych	129	129	communicable
gruźlicy i chorób płuc	660	630	tubercular and pulmonary
dermatologicznych	114	114	dermatological
neurologicznych	514	517	neurological
psychiatrycznych	483	478	psychiatric
Leczeni w tys.	644,1	649,9	In-patients in thous.
w tym na oddziałach:			of which in specified wards:
chorób wewnętrznych	125,9	118,1	internal diseases
w tym kardiologicznych ^b	39,7	37,4	of which cardiological ^b
chirurgicznych	156,5	159,9	surgical
pediatrycznych	29,2	31,3	paediatric
ginekologiczno-położniczych	71,3	72,9	gynaecological-obstetric
onkologicznych	41,2	39,7	oncological
intensywnej terapii	7,7	7,7	intensive therapy
zakaźnych	6,5	21,5	communicable
gruźlicy i chorób płuc	21,6	20,9	tubercular and pulmonary
dermatologicznych	5,3	5,4	dermatological
neurologicznych	23,0	24,1	neurological
psychiatrycznych	4,3	4,3	psychiatric
Wypisani w tys.	564,1	561,2	Discharges in thous.
Zmarli w tys.	14,1	14,8	Deaths in thous.
Leczeni na: 10 tys. ludności	2218,2	2239,2	In-patients per: 10 thous. population
1 łóżko ^c	45,8	46,6	bed ^c
Przeciętny pobyt chorego w dniach	5,5	5,3	Average patient stay in days
Przeciętne wykorzystanie łóżka w dniach	241	238	Average bed use in days

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 7 i 8 na str. 220. ^b Łącznie z oddziałami intensywnego nadzoru kardiologicznego. ^c Bez łóżek i inkubatorów dla noworodków na oddziałach neonatologicznych.

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

^a See general notes, item 7 and 8 on page 220. ^b Including intensive cardiological care wards. ^c Excluding beds and incubators for newborns on neonatology wards.

Source: data of the Ministry of Health and the Ministry of Interior and Administration.

TABL. 6(168). **RATOWNICTWO MEDYCZNE I POMOC DORAŻNA**^a
Stan w dniu 31 XII
EMERGENCY MEDICAL SERVICES AND FIRST AID^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Zespoły ratownictwa medycznego	111	114	113	116	Ambulance emergency rescue teams
podstawowe	63	66	74	79	basic
specjalistyczne	48	48	39	37	specialist
Szpitalne oddziały ratunkowe	13	15	15	16	Hospital emergency wards
Izby przyjęć ^b	1	2	2	3	Admission rooms ^b
Lotnicze pogotowie ratunkowe ^c	1	1	1	1	Medical air rescue ^c
Wyjazdy na miejsce zdarzenia ^d :					Calls to the occurrence places ^d :
w tysiącach	274,1	304,8	296,5	300,7	in thousands
na 1000 ludności	94,0	104,9	102,1	103,6	per 1000 population
Osoby, którym udzielono świadcze- nia zdrowotnego w miejscu zda- rzenia ^d :					Persons who received health care benefits in the place of occur- rence ^d :
w tysiącach	274,7	305,1	296,8	301,0	in thousands
w tym:					of which:
dzieci i młodzież w wieku do 18 lat	14,1	17,9	17,5	17,2	children and youth up to the age of 18
w wieku 65 lat i więcej	109,1	127,9	126,8	130,3	aged 65 and more
na 1000 ludności	94,2	105,0	102,2	103,7	per 1000 population

a Patrz uwagi ogólne, ust. 12 na str. 221. b Komórki organizacyjne szpitali zgłoszone do współpracy z ratownictwem medycznym. c Samolot lub śmigłowiec wraz z załogą, tj. pilotem i osobami udzielającymi pierwszej pomocy lub podejmującymi medyczne działania ratunkowe. d W ciągu roku.

a See general notes, item 12 on page 221. b Organizational cells of hospitals applied to co-operate with emergency medical system. c Airplane or helicopter, including crew, i.e. pilot and people giving first aid or acting as medical rescue. d During the year.

TABL. 7(169). **APTEKI OGÓLNODOSTĘPNE I PUNKTY APTECZNE**^a
Stan w dniu 31 XII
GENERALLY AVAILABLE PHARMACIES AND PHARMACEUTICAL OUTLETS^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Apteki	943	1012	1063	1077	Pharmacies
w tym prywatne	940	1007	1058	1072	of which private
w tym na wsi	82	90	93	93	of which in rural areas
Punkty apteczne	66	68	72	63	Pharmaceutical outlets
w tym na wsi	65	68	72	63	of which in rural areas
Liczba ludności na:					Number of population per:
1 aptekę i punkt apteczny	2891	2689	2558	2546	pharmacy and pharmaceutical outlet
w tym na wsi	5965	5666	5464	5809	of which in rural areas
1 aptekę	3094	2870	2732	2695	pharmacy
w tym na wsi	10693	9947	9695	9744	of which in rural areas
Farmaceuci pracujący w aptekach i w punktach aptecznych	1930	2038	2146	2113	Pharmacists employed in pharma- cies and pharmaceutical outlets

a Patrz uwagi ogólne, ust. 13 na str. 221.

a See general notes, item 13 on page 221.

TABL. 8(170). **KRWIODAWSTWO**^a
BLOOD DONATION^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Regionalne centra (stan w dniu 31 XII)	2	2	2	2	Regional centres (as of 31 XII)
Oddziały terenowe (stan w dniu 31 XII)	9	3	3	3	Local branches (as of 31 XII)
Krwiodawcy	51930	51156	50172	49640	Blood donors
w tym honorowi.....	51872	51154	50146	49623	of which voluntary
Liczba donacji ^b krwi pełnej.....	93969	99447	97342	98765	Number of collected donations ^b of whole blood
Wyprodukowana liczba jednostek świeżo mrożonego osocza (FFP) ^c	96381	110379	104797	109677	Number of prepared units of fresh frozen plasma (FFP) ^c

a Bez danych Ministerstwa Obrony Narodowej i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji. b Donacja jest to pobranie krwi lub jej składnika do celów klinicznych, diagnostycznych lub produkcyjnych. c Jedna jednostka świeżo mrożonego osocza równa się 200 ml, jeden litr osocza równa się 5 jednostkom.

Źródło: dane Narodowego Centrum Krwi.

a Excluding data of the Ministry of National Defence and the Ministry of Interior and Administration. b Donation is collection of blood components for clinical, diagnostic or manufacturing purposes. c One unit of freshly frozen plasma equals 200 ml, one litre of plasma equals 5 units.

Source: data of the National Blood Centre.

TABL. 9(171). **ZACHOROWANIA NA NIEKTÓRE CHOROBY ZAKAŻNE I ZATRUCIA**
INCIDENCE OF INFECTIOUS DISEASES AND POISONINGS

CHOROBY	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017	DISEASES
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers				na 100 tys. ludności per 100 thous. population				
Gruźlica.....	582	484	435	427	20,0	16,7	15,0	14,7	Tuberculosis
Teżec.....	1	1	1	-	0,0	0,0	0,0	-	Tetanus
Krztusiec.....	46	149	362	118	1,6	5,1	12,5	4,1	Whooping cough
Odra.....	-	4	1	5	-	0,1	0,0	0,2	Measles
Wirusowe zapalenie wątroby:									Viral hepatitis:
typ A.....	9	1	4	207	0,3	0,0	0,1	7,1	type A
typ B.....	114	253	228	162	3,9	8,7	7,9	5,6	type B
typ C.....	307	423	366	361	10,5	14,6	12,6	12,4	type C
Różyczka.....	615	134	65	20	21,1	4,6	2,2	0,7	Rubella
AIDS ^a	32	25	13	14	1,1	0,9	0,4	0,5	AIDS ^a
Salmonellozy.....	360	447	483	368	12,3	15,4	16,6	12,7	Other salmonella infections
Biegunki u dzieci w wieku do lat 2 ^b	1454	2257	1513	2159	236	436	285	396	Acute diarrhoea in children under 2 years ^b
Szkarlatyna (płonica)	692	1385	997	674	23,7	47,7	34,3	23,2	Scarlet fever
Bakteryjne zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu.....	42	57	46	49	1,4	2,0	1,6	1,7	Bacterial meningitis and/or encephalitis
Wirusowe zapalenie opon mózgowych.....	57	61	65	65	2,0	2,1	2,2	2,2	Viral meningitis
Wirusowe zapalenie mózgu.....	17	14	17	16	0,6	0,5	0,6	0,6	Viral encephalitis
Świnka (zapalenie przyusznic na- gminne).....	158	99	109	99	5,4	3,4	3,8	3,4	Mumps
Włośnica.....	-	1	-	-	-	0,0	-	-	Trichinellosis
Grypa ^c	57424	200598	192992	248257	1969	6904	6646	8554	Influenza ^c
Choroby weneryczne	56	74	122	215	1,9	2,5	4,2	7,4	Veneral diseases
Szczepienie przeciw wściekliznie.....	250	245	239	255	8,6	8,4	8,2	8,8	Rabies vaccinations

a Dane nieostateczne z uwagi na specyfikę choroby. b Wskaźnik obliczono na 10 tys. dzieci w wieku do lat 2. c Łącznie z podejrzeniami zachorowań.

Źródło: dane Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego – PZH (na podstawie rejestru chorób zakaźnych prowadzonego przez stacje sanitarno-epidemiologiczne), Instytutu Gruźlicy i Chorób Płuc oraz Instytutu Wenerologii Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego.

a Preliminary data because of specific features of the disease. b Ratio calculated per 10 thous. children up to the age of 2. c Including influenza-like illness.

Source: data of the National Institute of Public Health – NIH (on the ground of register of infectious diseases kept by sanitary and epidemiological stations), the Tuberculosis and Lung Diseases Institute and the Institute of Venereology of the Medical University of Warsaw.

TABL. 10(172). **ŻŁOBKI^a I KLUBY DZIECIĘCE**
Stan w dniu 31 XII
NURSERIES^a AND CHILDREN'S CLUBS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Żłobki.....	38	219	243	275	Nurseries
w tym publiczne	35	58	64	74	of which public
Oddziały żłobkowe.....	26	17	15	13	Nursery wards
Kluby dziecięce	-	25	32	42	Children's clubs
w tym publiczne	-	-	2	2	of which public
Miejsca	4072	9543	10510	11834	Places
w żłobkach	4072	9134	9971	11092	in nurseries
w klubach dziecięcych	-	409	539	742	in children's clubs
Dzieci przebywające (w ciągu roku).....	6573	13641	14638	17070	Children staying (during the year)
w żłobkach	6573	13176	13891	16087	in nurseries
w klubach dziecięcych	-	465	747	983	in children's clubs
Miejsca w żłobkach i klubach dziecię- cych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 w miastach.....	.	177,2	191,2	212,4	Places in nurseries and children's clubs per 1000 children up to the age of 3 in urban areas
Dzieci przebywające w żłobkach i klub- bach dziecięcych: na 1000 dzieci w wieku do lat 3	.	113,1	125,3	138,8	Children staying in nurseries and chil- dren's clubs: per 1000 children up to the age of 3
na 100 miejsc	.	93,7	96,2	96,2	per 100 places

a Miejsca i dzieci – łącznie z oddziałami żłobkowymi.

a Places and children – including nursery wards.

TABL. 11(173). **WSPIERANIE RODZINY W 2017 R.**
FAMILY SUPPORT IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	SPECIFICATION
Świadczenie wychowawcze ^a : przeciętna miesięczna liczba rodzin otrzymujących świadczenie.....	164787	Child-raising benefit ^a average monthly number of families receiving benefit
przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny otrzymują świadczenie	236029	average monthly number of children to which families receive benefits
wypłaty świadczenia w tys. zł	1448717,8	benefit payments in thous. zł
Dodatek wychowawczy ^a : przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które ro- dziny zastępcze i rodzinne domy dziecka otrzymują dodatek	4762	Child-raising supplement ^a average monthly number of children for which foster families and foster homes receive benefits
wypłaty świadczenia w tys. zł	28090,0	benefit payments in thous. zł
Dodatek do zryczałtowanej kwoty ^a : przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które pla- cówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzin- nego otrzymują dodatek	193	Lump sum supplement ^a average monthly number of children for which family care and education centres receive benefits
wypłaty świadczenia w tys. zł	1234,0	benefit payments in thous. zł
Rodziny posiadające Kartę Dużej Rodziny	23757	Large Family Card holders

a Patrz uwagi ogólne, ust. 17 i 19 na str. 221-222.

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

a See general notes, item 17 and 19 on page 221-222.

Source: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 12(174). **PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO**
DAY-SUPPORT CENTRES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	placówki – stan w dniu 31 XII centres – as of 31 XII				wychowankowie residents				
OGÓŁEM	174	153	173	158	9513	7956	6496	6090	TOTAL
Opiekuńcze	151	124	145	132	7732	6020	5190	4988	General care
Specjalistyczne	23	15	12	12	1781	965	794	690	Specialized
Pracy podwórkowej	-	-	8	5	-	-	107	37	Street work
W połączonych for- mach.....	-	14	8	9	-	971	405	375	In a combination of the forms

TABL. 13(175). **RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA**

Stan w dniu 31 XII

FAMILY FOSTER CARE

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015 ^a	2016 ^a	2017 ^a	SPECIFICATION
Rodziny zastępcze.....	3686	3969	3899	3897	Foster families
spokrewnione.....	3182	2745	2691	2665	related
niezawodowe.....	359	1070	1059	1082	non-professional
zawodowe ^b	145	154	149	150	professional ^b
Dzieci w rodzinach zastępczych ^c	5096	5340	5239	5220	Children in foster families ^c
spokrewnionych.....	4061	3484	3416	3387	related
niezawodowych.....	492	1372	1350	1362	non-professional
zawodowych ^b	543	484	473	471	professional ^b
Rodzinne domy dziecka.....	.	55	52	67	Foster homes
Dzieci w rodzinnych domach dziecka ^d	.	376	330	430	Children in foster homes ^d

a Niektóre dane nie są w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie z powodu zmiany przepisów prawnych. b Do 2011 r. rodziny zastępcze zawodowe niespokrewnione z dzieckiem. c Do 2011 r. – w wieku do 18 lat, w latach 2015, 2016 i 2017 – w wieku do 25 lat. d W wieku do 25 lat.

a Some data are not fully comparable with data for previous years due to changes of the provisions of the law. b Until 2011 professional, not related to the child foster families. c Until 2011 up to the age of 18, in 2015, 2016 and 2017 up to the age of 25. d Up to the age of 25.

TABL. 14(176). **INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA^a**INSTITUTIONAL FOSTER CARE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017
	placówki centres				wychowankowie residents				wolontariusze volunteers			
	stan w dniu 31 XII				as of 31 XII							
Placówki opiekuńczo-wychowawcze.....	85	136	151	140	2052	2158	2042	1810 ^b	139	180	120	138
Care and education centres												
interwencyjne.....	1	5	5	4	29	51	50	31	-	14	3	5
intervention												
rodzinne.....	38	29	31	29	245	177	197	181	29	20	12	11
family												
socjalizacyjne.....	27	84	94	86	873	1416	1399	1260	85	126	91	59
socialization												
specjalistyczno-terapeutyczne.....	-	3	3	4	-	42	40	54	-	18	2	5
specialist therapy												
łączące zadania placówek ^c	19	15	18	17	905	472	356	284	25	2	12	58
combining tasks of the centres ^c												

a Patrz uwagi ogólne, ust. 22 na str. 220. b W tym 167 wychowanków w wieku 0–3 lata i 107 w wieku 4–6 lat oraz 51 sierot i 152 niepełnosprawnych. c Łączące zadania placówek interwencyjnych, socjalizacyjnych i specjalistyczno-terapeutycznych; do 2011 r. – placówki wielofunkcyjne.

a See general notes, item 22 on page 220. b Of which 167 residents at age 0–3 and 107 at age 4–6, 51 orphans and 152 disabled. c Combining tasks of the intervention, socialization and specialist therapy centres; until 2011 – multi-functional centres.

TABL. 15(177). **POMOC SPOŁECZNA STACJONARNA^a**

Stan w dniu 31 XII

STATIONARY SOCIAL WELFARE^a

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Domy i zakłady (bez filii).....	92	107	105	106	Homes and facilities (excluding branches)
Miejsca ^b	7309	8302	8223	8307	Places ^b
na 10 tys. ludności.....	25,1	28,6	28,3	28,3	per 10 thous. population
Mieszkańcy ^b	7156	7787	7708	7770	Residents ^b
w tym kobiety.....	3213	3518	3400	3488	of which women
w tym do 18 lat.....	325	323	283	266	of which up to age 18
w tym umieszczeni w ciągu roku.....	1834	2554	2077	2259	of which placed within during the year
na 10 tys. ludności.....	24,5	26,8	26,5	26,5	per 10 thous. population
Osoby oczekujące na umieszczenie.....	1076	913	735	738	Persons awaiting a place

a Łącznie ze środowiskowymi domami samopomocy. b Łącznie z filiami.

a Including community self-help homes. b Including branches.

TABL. 16(178). **PLACÓWKI STACJONARNEJ POMOCY SPOŁECZNEJ^a WEDŁUG GRUP MIESZKAŃCÓW**
Stan w dniu 31 XII
STATIONARY SOCIAL WELFARE FACILITIES^a BY GROUPS OF RESIDENTS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Domy i zakłady (bez filii) ^b w których mogą przebywać:					Homes and facilities (excluding branches) ^b in which may be:
osoby w podeszłym wieku	18	27	25	27	aged persons
przewlekłe somatycznie chorzy	25	28	28	26	chronically ill with somatic disorders
dorośli niepełnosprawni intelektualnie	17	15	15	15	adults mentally retarded
dzieci i młodzież niepełnosprawna intelektualnie	7	7	7	8	children and young mentally retarded
przewlekłe psychicznie chorzy	6	6	7	7	chronically mentally ill
niepełnosprawnych fizycznie	-	4	-	1	physically handicapped
matki z małoletnimi dziećmi i kobiety w ciąży	6	6	6	6	mothers with dependent children and pregnant women
bezdomni	14	21	21	21	homeless
inne osoby	2	3	3	3	other persons
Mieszkańcy w domach i zakładach ^c dla:					Residents in homes and facilities ^c for:
osób w podeszłym wieku	1008	1156	1060	1211	aged persons
przewlekłe somatycznie chorych	2086	2257	2237	2204	chronically ill with somatic disorders
dorośli niepełnosprawnych intelektualnie	1648	1499	1505	1499	adults mentally retarded
dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie	537	597	600	603	children and young mentally retarded
przewlekłe psychicznie chorych	717	738	779	777	chronically mentally ill
niepełnosprawnych fizycznie	-	25	-	12	physically handicapped
matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży	216	149	127	122	mothers with dependent children and pregnant women
bezdomnych	907	1276	1310	1252	homeless
innych osób	37	90	90	90	other persons

a Łącznie ze środowiskowymi domami samopomocy. b W dalszym podziale placówki mogą być wykazane kilkakrotnie, gdyż jedna placówka może być przeznaczona dla kilku grup mieszkańców. c Łącznie z filiami.

a Including community self-help homes. b In the division facilities may be shown several times, because one facility may be designed for few group of residents. c Including branches.

TABL. 17(179). **ŚWIADCZENIA POMOCY SPOŁECZNEJ^a**
SOCIAL ASSISTANCE BENEFITS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	Korzystający ^b Beneficiaries ^b	Udzielone świadczenia w mln zł Benefits granted in mln zł	SPECIFICATION	
O G Ó Ł E M	2010 2015 2016 2017	136011 103902 93596 83183	283422,3 258065,4 257625,1 255184,0	TOTAL
Pomoc pieniężna	86885	174086,0	Monetary assistance	
w tym:			of which:	
Zasiłki stałe	16640	80447,3	Permanent benefits	
Zasiłki okresowe	24320	47578,1	Temporary benefits	
Zasiłki celowe	45245	43307,4	Appropriated benefit	
Pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki	114	447,6	Assistance to reach self-dependence and to continue education	
Pomoc niepieniężna	38161	81098,0	Non-monetary assistance	
w tym:			of which:	
Schronienie	870	3940,1	Shelter	
Posiłek	25869	18572,7	Meals	
Ubranie	525	53,9	Clothing	
Sprawienie pogrzebu	515	1175,7	Burial	
Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	10335	57300,0	Attendance services and specialized attendance services	
Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, zatrudnienia i na zagospodarowanie	14	51,2	Assistance in gaining adequate housing conditions, gaining employment and for running one's own household	

a Patrz uwagi ogólne, ust. 24 na str. 224. b W podziale według form świadczeń korzystający mogą być wykazani kilkakrotnie.

Ź r ó d ł o: dane Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego.

a See general notes, item 24 on page 224. b Under the item benefits, recipients may be shown several times.

S o u r c e: data of the Dolnośląskie Voivodship Office.

DZIAŁ XII KULTURA. TURYSTYKA. SPORT

Uwagi ogólne

Kultura

1. **Książka** jest to wydawnictwo zwarte o objętości powyżej 48 stron, **broszura** – o objętości od 5 do 48 stron. Wydawnictwa te zaliczane są do wydawnictw nieperiodycznych.

2. Gazety i czasopisma są to wydawnictwa periodyczne. **Gazety** (periodyki informacji ogólnej) są to wydawnictwa będące przede wszystkim źródłem informacji o bieżących wydarzeniach krajowych i zagranicznych. **Czasopisma** (inne periodyki) są to wydawnictwa omawiające problemowo zagadnienia społeczne, polityczne i gospodarcze, specjalistyczne – fachowe i naukowe, a także wydawnictwa urzędowe.

3. Do **księgozbioru** bibliotek publicznych zaliczono książki i broszury oraz gazety i czasopisma.

Czytelnik (użytkownik aktywnie wypożyczający) to użytkownik zarejestrowany, który wypożyczył na zewnątrz co najmniej jedną pozycję w ciągu roku.

4. Informacje dotyczące **galerii sztuki** obejmują jednostki, których podstawowym rodzajem działalności jest wystawiennictwo.

5. Informacje o **teatrach i instytucjach muzycznych** oraz **przedsiębiorstwach estradowych** dotyczą profesjonalnych jednostek artystycznych i rozrywkowych prowadzących regularną działalność sceniczną.

W liczbie teatrów uwzględniono jednostki wyodrębnione pod względem prawnym, organizacyjnym i ekonomiczno-finansowym, prowadzące jednorodną działalność sceniczną, niezależnie od liczby posiadanych scen.

Jednostki pogrupowano wyodrębniając:

- działalność **teatrów dramatycznych**, obejmującą dramatyczne i lalkowe przedstawienia teatralne,
- działalność **teatrów muzycznych**, obejmującą działalność sceniczną oper, operetek, musicali i baletów (przedstawienia baletowe i musicalowe podano łącznie z operetkowymi),
- działalność koncertową **filharmonii, orkiestr i chórów**,
- działalność sceniczną **zespółów pieśni i tańca**; dane dotyczą ludowych zespołów pieśni i tańca „Mazowsze” i „Śląsk” oraz Reprezentacyjnego Zespołu Artystycznego Wojska Polskiego,
- działalność **rozrywkową estradową**.

CHAPTER XII CULTURE. TOURISM. SPORT

General notes

Culture

1. A **book** is understood as a publication containing more than 48 pages, while a **pamphlet** contains from 5 to 48 pages. These publications are considered non-periodic publications.

2. Newspapers and magazines are periodic publications. **Newspapers** (general information periodicals) are publications being primarily a source of information regarding current domestic and foreign events. **Magazines** (other periodicals) are publications addressing social, political and economic, specialized and scientific issues as well as government publications.

3. Books and pamphlets as well as newspapers and magazines constitute the **collection** of public libraries.

Reader/borrower (user actively borrowing books) is a person registered in the library, who borrowed at least one volume in reported year.

4. Information concerning **art galleries** includes entities in which exhibiting is the basic type of activity.

5. Information regarding **theatres and music institutions** as well as **entertainment enterprises** concerns professional, artistic and entertainment entities conducting regular performances.

Theatres include entities, distinguished in terms of their legal, organizational, economic and financial status, conducting uniform performing activity, regardless of the number of stages possessed.

Entities are grouped comprising:

- the activity of **dramatic theatres**, including dramatic and puppet theatrical performances,
- the activity of **music theatres**, including opera, operetta, musical and ballet performances (ballet and musical performances are presented together with operettas),
- the concert activity of **philharmonic halls, orchestras and choirs**,
- the performing activity of **song and dance ensembles**; data include the "Mazowsze" and "Śląsk" song and dance folk ensembles as well as the Representative Artistic Ensemble of the Polish Army,
- **entertainment** activities.

6. Informacje o działalności **centrów kultury, domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic** opracowano na podstawie sprawozdawczości rocznej.

7. Informacje o **kinach** dotyczą działalności kin ogólnie dostępnych, tj. powołanych do publicznego udostępniania filmów w formie projekcji na seansach filmowych, bez względu na rodzaj stosowanego nośnika filmu (taśma światłoczuła, taśma magnetyczna eksploatowana w technice wideo, nośnik cyfrowy). Wśród kin stałych wyróżnia się **minipleksy** (posiadające od 3 do 7 sal) oraz **multipleksy** (posiadające 8 sal i więcej).

8. Dane o **abonentach radiowych i telewizyjnych** dotyczą osób i instytucji, które uiściły opłaty abonamentowe uprawniające do korzystania z urządzeń odbiorczych radiofonii bezprzewodowej oraz z odbiorczych urządzeń telewizyjnych. Dane dotyczą także osób korzystających – na mocy szczególnych przepisów – z prawa do bezpłatnego korzystania z urządzeń odbiorczych (np. inwalidów wojennych i wojskowych).

Dane obejmują również instytucje opłacające abonament za korzystanie z odbiorników radiowych i telewizyjnych w samochodach.

Turystyka

1. **Termin turystyka** – zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 692/2011 obowiązującym od 2012 r., oznacza czynności odwiedzających, którzy podejmują podróż do głównego miejsca docelowego położonego poza ich zwykłym otoczeniem, na okres krótszy niż 1 rok, w dowolnym głównym celu, w tym w celu służbowym, wypoczynkowym lub innym celu osobistym, innym niż zatrudnienie przez podmiot miejscowy dla odwiedzanego miejsca.

Wszystkie kategorie podróży, które mieszczą się w zakresie pojęcia „turystyka” są określane mianem odwiedzających. W grupie tej wyróżnia się:

- turystów, tj. osoby, które spędziły co najmniej jedną noc poza miejscem stałego zamieszkania,
- odwiedzających jednodniowych, tj. osoby, które nie nocują w miejscu odwiedzanym.

2. Baza noclegowa turystyki dotyczy turystycznych obiektów noclegowych, tj. obejmuje obiekty hotelowe i pozostałe obiekty (od 2011 r. posiadające 10 i więcej miejsc noclegowych; do 2010 r. bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych).

Do obiektów hotelowych zaliczamy hotele, motele, pensjonaty i inne obiekty hotelowe (np. zajazdy, gościeńce).

Pozostałe obiekty obejmują: domy wycieczkowe, schroniska, schroniska młodzieżowe, szkolne schroniska młodzieżowe, ośrodki wczasowe, ośrodki kolonijne, ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe, domy pracy twórczej, zespoły domków turystycznych, kempingi, pola biwakowe, hostele, zakłady uzdrowiskowe, pokoje gościnne, kwatery agroturystyczne i pozostałe niesklasyfikowane (np. domy studenckie, internaty, ośrodki rekreacyjno-sportowe itp.).

6. Information concerning the activity of **centres of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres** is based on annual reporting data.

7. Information regarding **cinemas** concerns the activity of public cinemas, i.e., established for the purpose of public film screenings, regardless of the film carrier used (light-sensitive and magnetic tape and digital). Among indoor cinemas one can distinguish **miniplexes** (equipped with 3 to 7 screens) and **multiplexes** (equipped with 8 screens and more).

8. Data regarding **radio and television subscribers** concern persons and institutions, which paid the subscription fee in order to use wireless radio and television receivers. The data also concern persons exempt, on the basis of special regulations, from paying the subscription fee (e.g., disabled war and military veterans).

Data also concern institutions paying the subscription for using radio and television receivers in their vehicles.

Tourism

1. **Tourism**, in accordance with the Regulation (EU) No. 692/2011 of the European Parliament and of the Council in force since 2012, means the activity of visitors taking a trip to a main destination outside their usual environment, for less than a year, for any main purpose, including business, leisure or other personal purpose, other than to be employed by a resident entity in the place visited.

All categories of travellers which fall within the term "tourism" are defined as visitors. This group comprises:

- tourists, i.e., persons who spent at least one night away from their place of permanent residence,
- one-day visitors, i.e., persons who do not spend the night at the place visited.

2. **Tourist accommodation establishments** include hotels and similar facilities and other facilities (since 2011 with 10 and more bed places; until 2010 excluding rooms for rent and agrotourism lodgings).

Hotels and similar establishments covers hotels, motels, boarding houses and other hotel facilities (e.g. road houses, inns).

Other facilities covers: excursion hotels, shelters, youth hostels, school youth hostels, holiday centres, holiday youth centres, training-recreational centres, creative arts centres, complexes of tourist cottages, camping sites, tent camp sites, hostels, health establishments, rooms for rent, agrotourism lodgings and other non-classified (e.g. student dormitories, boarding schools and recreational centres, etc.).

3. W informacjach o **obiektach i miejscach noclegowych turystyki** nie uwzględnia się obiektów i miejsc w obiektach przejściowo nieczynnych z powodu przebudowy, remontu itp.

4. **Stoień wykorzystania miejsc noclegowych lub pokoi** jest to stosunek liczby udzielonych noclegów lub wynajętych pokoi w danym roku do nominalnej liczby miejsc noclegowych lub pokoi w danym roku. Przez nominalną liczbę miejsc noclegowych lub pokoi rozumie się sumę miejsc noclegowych lub pokoi przygotowanych dla turystów w każdym dniu działalności obiektu.

5. **Turyści zagraniczni** korzystający z turystycznych obiektów noclegowych rejestrowani są według kraju stałego zamieszkania. Turysta zagraniczny może być wykazywany wielokrotnie, jeśli w czasie jednorazowego pobytu w Polsce korzysta z kilku obiektów noclegowych.

6. **Placówki gastronomiczne** w turystycznych obiektach noclegowych obejmują wszystkie zakłady i punkty gastronomiczne zlokalizowane na terenie danego obiektu. Do barów zaliczono także: kawiarnie, winiarnie, piwiarnie, jadalnie itp.; do punktów gastronomicznych – także smażalnie, pialnie, lodziarnie, bufety itp.

Sport

1. Dane o **organizacjach kultury fizycznej** obejmują wybrane organizacje o ogólnopolskim zasięgu działania (Akademicki Związek Sportowy, Polski Związek Sportu Niepełnosprawnych „Start”, Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej, Zrzeszenie „Ludowe Zespoły Sportowe”) i dotyczą głównie rekreacji ruchowej, a w przypadku PZSN „Start” – rehabilitacji ruchowej w środowisku niepełnosprawnych.

Informacje dotyczące **klubów sportowych** podaje się łącznie z uczniowskimi i wyznaniowymi klubami sportowymi.

2. W kategoriach ćwiczących w organizacjach kultury fizycznej (tabl. 17) oraz ćwiczących, trenerów, instruktorów sportowych według dziedziny i rodzaju sportu w klubach sportowych (tabl. 18) jedna osoba może być wykazana wielokrotnie, jeśli uprawia bądź prowadzi zajęcia w kilku rodzajach sportu.

W zależności od wieku osoby ćwiczące zaliczane są do kategorii juniorów lub seniorów; dla poszczególnych rodzajów sportu stosuje się różne granice wieku.

3. Boiska znajdujące się w płycie głównej stadionu nie są wykazywane ponownie jako boiska do gier wielkich. Liczba stadionów podana jest łącznie z deklarowanymi obiektami nie spełniającymi wymogów stadionów, np. widowni. Boiska, na których można przeprowadzić kilka różnych gier (np. koszykówkę, siatkówkę, piłkę ręczną) wykazywane są raz, jako boiska uniwersalne-wielozadaniowe. Boiska kryte, znajdujące się w halach sportowych lub salach gimnastycznych nie są wykazywane

3. Facilities and places temporarily unavailable due to expansion, renovation, etc., are not included in data regarding **facilities and the number of bed places for tourists**.

4. **Occupancy rate of bed places or rooms** is a relation of the number of overnight stays or rooms rented in a given year to the nominal number of bed places or rooms in a given year. The nominal number of bed places or rooms shall mean total bed places or rooms prepared for tourists each day of a facility's operation.

5. **Foreign tourists** using tourist accommodation establishments are registered according to the country of their permanent residence. A foreign tourist may be indicated more than once if during a single stay in Poland he/she uses more than one accommodation facility.

6. **Catering establishments** in tourist accommodation establishments include all catering facilities and outlets located on the premises of a given tourist accommodation establishment. Catering facilities also include cafes, wine houses, beer halls, canteens, etc.; catering outlets also include fry houses, drink bars, ice cream parlours and snack-bars.

Sport

1. Data regarding **physical education organizations** include selected organizations with a national scope of activity (the University Sports Association AZS, the Polish Sports Association for the Disabled "Start", the Society for Promotion of Physical Culture, the Association of "Rural Sports Clubs") and primarily concern recreational activity, and in case of the Polish Sports Association for the Disabled "Start" – rehabilitation activity for the persons with disabilities.

Information concerning **sports clubs** are given together with student and religious sports clubs.

2. In the category of persons practising sports in physical education organizations (table 17) as well as persons practicing sports, coaches and sports instructors according to sports fields and kinds of sports in sports clubs (table 18) one person may be indicated more than once, depending upon the number of sports practiced or taught.

Persons practising sports are classified as either juniors or seniors, depending on age; various age groups are applied for individual sports.

3. Sports fields located in stadium main fields are not counted again as sports fields for big games. The number of stadiums includes declared facilities not satisfying the requirements for stadiums, e.g. the seating. Sports fields on which several different games can be played (e.g. basketball, volleyball, handball) are counted once as universal, multi-purpose sports fields. Indoor sports fields located in sports halls or gyms are not given sepa-

oddzielnie, lecz traktowane jako hale sportowe lub sale gimnastyczne w zależności od typu obiektu, w którym się znajdują.

Dane dotyczące ścieżek rowerowych obejmują ścieżki rowerowe służące głównie do celów komunikacyjnych, a nie turystycznych, tzw. szlaków rowerowych (np. położonych w lesie) czyli: samodzielnych dróg dla rowerów (położonych w pasie drogi); dróg wydzielonych z jezdni; dróg wydzielonych z chodnika; dróg zawartych w ciągach pieszo-rowerowych. Uwzględniają one łączną długość ścieżek rowerowych będących w obszarze właściwości gminy, starostwa i urzędu marszałkowskiego.

Informacje o obiektach dostosowanych dla osób niepełnosprawnych uwzględniają obiekty dostosowane dla osób niepełnosprawnych ruchowo lub o innym niż ruchowy rodzaj niepełnosprawności (np. głusi, niewidomi).

ately, but treated as sports halls or gyms, depending on kind of facility in which they are located.

Data concerning cycle paths include bike paths mainly used for communication purposes, without tourist bike trails (e.g. located in the forest), namely: self-roads for bicycles (located on the waysides); paths separated from the roadway; roads separated from the sidewalk; roads included in passage-ways for pedestrians and cyclists. The total length of cycle paths which are respectively in the area of competence of gminas, powiats and the marshal's office is taken into account.

Information about facilities adapted for disabled guests include facilities adapted for people with reduced mobility or other than motor disability (e.g. the deaf or the blind).

Kultura

Culture

TABL. 1(180). **KSIĄŻKI I BROSZURY WYDANE** ^a
BOOKS AND PAMPHLETS PUBLISHED ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	liczba tytułów		number of titles		
O G Ó Ł E M	1328	1627	1739	1772	T O T A L
Wydawnictwa naukowe	660	578	628	639	Scientific publications
Podręczniki dla szkół wyższych.....	103	50	79	68	University textbooks
Wydawnictwa zawodowe	48	83	94	81	Professional publications
Podręczniki szkolne	2	10	14	7	School textbooks
Wydawnictwa popularne	269	497	521	445	Popular science
Literatura piękna	246	409	403	532	Belles-lettres
w tym dla dzieci i młodzieży	38	68	46	50	of which for children and youth

^a Według miejsca wydania.

Ź r ó d ł o: dane Biblioteki Narodowej.

^a According to published place.

S o u r c e: data of the National Library.

TABL. 2(181). **GAZETY I CZASOPISMA WYDANE** ^a
NEWSPAPERS AND MAGAZINES PUBLISHED ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	liczba tytułów		number of titles		
O G Ó Ł E M	490	509	494	492	T O T A L
Ukazujące się w tygodniu:					Published weekly as specified:
6–2 razy.....	1	1	1	1	6–2 times
1 raz	28	28	26	25	once
Ukazujące się w miesiącu:					Published monthly as specified:
3–2 razy.....	19	26	23	24	3–2 times
1 raz	108	112	110	109	once
Ukazujące się 1 raz:					Published as specified once:
na 2 miesiące	62	59	66	62	bimonthly
w kwartale	119	103	100	89	quarterly
w półroczu	21	37	38	32	half-yearly
w roku	49	52	46	68	yearly
Ukazujące się nieregularnie	83	91	84	82	Published irregularly as specified

^a Według miejsca wydania.

Ź r ó d ł o: dane Biblioteki Narodowej.

^a According to published place.

S o u r c e: data of the National Library.

TABL. 3(182). **BIBLIOTEKI PUBLICZNE (z filiami)**
PUBLIC LIBRARIES (with branches)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Biblioteki (stan w dniu 31 XII)	639	599	593	592	Libraries (as of 31 XII)
w tym na wsi	412	391	386	383	of which in rural areas
Punkty biblioteczne (stan w dniu 31 XII)	104	83	84	79	Library service points (as of 31 XII)
w tym na wsi	81	.	.	.	of which in rural areas
Księgozbiór (stan w dniu 31 XII)					Collection (as of 31 XII)
w tys. wol.	9952,1	9036,6	8943,3	8749,1	in thous. vol.
w tym na wsi	4065,8	3590,3	3509,5	3399,0	of which in rural areas
Czytelnicy ^a w tys.	502,2	466,0	452,3	444,4	Borrowers ^a in thous.
w tym na wsi	104,5	98,1	95,0	92,1	of which in rural areas
Wypożyczenia ^{ab} :					Loans ^{ab} :
w tysiącach wol.	9898,5	8601,3	8309,9	7764,5	in thousands vol.
w tym na wsi	2089,4	1768,3	1704,1	1525,0	of which in rural areas
na 1 czytelnika w wol.	19,7	18,5	18,4	17,5	per borrower in vol.
w tym na wsi	20,0	18,0	17,9	16,6	of which in rural areas

a Łącznie z punktami bibliotecznymi; w latach 2015-2017 przyporządkowane w podziale na miasta i wieś według siedziby jednostki macierzystej. b W 2010 bez wypożyczeń międzybibliotecznych.

a Including library service points; in 2015-2017 assigned with division into urban areas and rural areas according to the parent entity's registered office. b In 2010 excluding interlibrary lending.

TABL. 4(183). **MUZEA**
MUSEUMS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Muzea i oddziały muzealne ^a	58	67	72	74	Museums and branches ^a
Muzealia ^a w tys.	1524,7	1575,6	1572,6	1030,9	Museum ^a exhibits in thous.
Wystawy czasowe:					Temporary exhibitions:
własne ^b	270	349	391	323	own ^b
obce ^c	227	197	203	166	exterior ^c
Zwiedzający muzea i wystawy					Museum and exhibition visitors
w tys.	1689,7	1838,1	2007,7	1978,1	in thous.
w tym młodzież szkolna ^d	375,8	495,7	475,9	552,8	of which primary and secondary school students ^d

a Stan w dniu 31 XII. b W kraju. c Krajowe i z zagranicy. d Zwiedzająca muzea w zorganizowanych grupach.

a As of 31 XII. b In Poland. c Domestic and foreign. d Visiting museums in organized groups.

TABL. 5(184). **INSTYTUCJE PARAMUZEALNE**
MUSEUM-RELATED INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Instytucje (stan w dniu 31 XII)	13	12	16	16	Institutions (as of 31 XII)
Ogród Zoologiczny	1	1	1	1	Zoological Garden
Ogród Botaniczny	2	3	4	5	Botanical Garden
Rezerваты	2	-	-	-	Reserves
Inne	8	8	11	10	Others
Zwiedzający w tys.	1636,3	2646,6	2673,8	2567,5	Visitors in thous.
w tym młodzież szkolna w zorganizowanych grupach	458,6	591,8	609,5	401,6	of which primary and secondary school students visiting in groups
w tym:					of which:
Ogród Zoologiczny	428,7	1888,6	1645,4	1686,7	Zoological Garden
Ogród Botaniczny	157,0	209,7	223,7	324,1	Botanical Garden

TABL. 6(185). **GALERIE SZTUKI**
ART GALLERIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017			SPECIFICATION
				ogółem total	sektor publiczny public sector	sektor prywatny private sector	
Galerie (stan w dniu 31 XII)	25	22	23	24	13	11	Galleries (as of 31 XII)
Wystawy ^a	252	325	495	282	193	89	Exhibitions ^a
w tym z zagranicy	21	21	41	16	16	-	of which foreign
Ekspozycje ^a	265	342	524	299	200	99	Expositions ^a
Zwiedzający w tys.	244,5	1595,3	2612,8	362,2	207,0	155,2	Visitors in thous.

a W kraju.

a In Poland.

TABL. 7(186). **TEATRY, INSTYTUCJE MUZYCZNE, PRZEDSIĘBIORSTWA ESTRADOWE**
THEATRES, MUSIC INSTITUTIONS, ENTERTAINMENT ENTERPRISES

WYSZCZEGÓLNIENIE	Instytucje ^a Institutions ^a	Miejsca na widowni w stałej sali ^a Seats in fixed halls ^a	Przedsta- wienia i koncerty ^b Perfor- mances and concerts ^b	Widzowie i słuchacze ^b w tys. Audience ^b in thous.	SPECIFICATION	
Teatry i instytucje muzyczne	2010	17	5903	5500	965,8	Theatres and music institutions
	2015	17	8551	5889	1003,8	
	2016	17	8624	7595	2078,5	
	2017	16	8442	7175	1094,2	
Teatry		9	3627	2070	294,4	Theatres dramatic puppet
dramatyczne		6	2849	1339	193,3	
lalkowe		3	778	731	101,1	
Teatry muzyczne		3	1515	587	218,7	Musical theatres Philharmonic halls
Filharmonie		3	3300	2804	438,9	
Orkiestry symfoniczne i kameralne, chóry		1	-	1702	129,3	Symphonic and chamber orchestras, choirs
Zespoły pieśni i tańca		-	-	12	12,9	
Przedsiębiorstwa estradowe	2010	5	x	233	86,4	Entertainment enterprises
	2015	2	x	342	90,7	
	2016	2	x	397	140,3	
	2017	2	x	260	90,8	

a Stan w dniu 31 XII. b Dane dotyczą działalności prowadzonej na terenie województwa, łącznie z imprezami organizowanymi w plenerze.

a As of 31 XII. b Data concern activity performed in voivodship area, including outdoor events.

TABL. 8(187). **CENTRA KULTURY ^a, DOMY I OŚRODKI KULTURY, KLUBY, ŚWIETLICE**
Stan w dniu 31 XII

CENTRES OF CULTURE ^a, CULTURAL CENTRES AND ESTABLISHMENT, CLUBS, COMMUNITY CENTRES
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2009	2015	2016	2017			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Instytucje	262	302	337	348	112	236	Institutions
centra kultury	-	33	38	43	31	12	centres of culture
domy kultury	42	33	33	34	18	16	cultural establishments
ośrodki kultury	126	98	95	95	57	38	cultural centres
kluby	10	8	8	8	5	3	clubs
światlice	84	130	163	168	1	167	community centres
Pracownie specjalistyczne	395	610	656	682	405	277	Specialised workshops
Imprezy (w ciągu roku)	17731	16922	18801	21445	13713	7732	Events (during the year)
Uczestnicy imprez (w ciągu roku) w tys.	3449,6	3221,5	2986,5	3581,3	3074,2	507,1	Event participants (during the year) in thous.

a W 2009 r. ujmowane w grupie domów kultury lub ośrodków kultury.

a In 2009 presented among cultural establishments or cultural centres.

TABL. 8(187). **CENTRA KULTURY ^a, DOMY I OŚRODKI KULTURY, KLUBY, ŚWIETLICE (dok.)**

Stan w dniu 31 XII

CENTRES OF CULTURE ^a, CULTURAL CENTRES AND ESTABLISHMENT, CLUBS, COMMUNITY CENTRES (cont.)

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2009	2015	2016	2017			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Kursy (w ciągu roku).....	403	341	314	308	193	115	Courses (during the year)
Absolwenci kursów (w ciągu roku) w tys.	7,2	5,2	4,6	5,0	3,4	1,6	Course graduates (during the year) in thous. of which primary and sec- ondary school students ^b
w tym dzieci i młodzież szkolna ^b ...	3,5	2,9	2,9	2,6	2,0	0,6	
Grupy (zespoły) artystyczne	1212	1055	1058	1050	687	363	Artistic groups (ensembles)
Członkowie grup (zespołów) arty- stycznych w tys.	18,1	17,9	17,0	17,6	12,1	5,5	Members of artistic groups (ensembles) in thous. of which primary and sec- ondary school students ^b
w tym dzieci i młodzież szkolna ^b ...	9,6	11,0	10,0	10,8	7,9	2,9	
Koła (kluby/sekcje)	830	2195	2440	2536	1852	684	Groups (clubs/sections)
Członkowie kół (klubów/sekcji) w tys.	20,9	39,0	46,6	46,9	35,3	11,6	Members of groups (clubs/sections) in thous. of which primary and sec- ondary school students ^b
w tym dzieci i młodzież szkolna ^b ...	8,1	23,5	30,2	29,6	23,3	6,3	

a W 2009 r. ujmowane w grupie domów kultury lub ośrodków kultury. b Do 2013 r. dzieci i młodzież w wieku poniżej 15 lat.

a In 2009 presented among cultural establishments or cultural centres. b Until 2013 children and youth below the age of 15.

TABL. 9(188). **KINA STAŁE**
INDOOR CINEMAS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Kina (stan w dniu 31 XII)	43	38 ^a	42 ^a	43 ^a	Cinemas (as of 31 XII)
w tym miasta	42	38	41	42	of which urban areas
w tym multiplexy	4	5	5	5	of which multiplexes
Sale projekcyjne (stan w dniu 31 XII)	99	116	124	135	Screens (as of 31 XII)
w tym miasta	98	116	119	130	of which urban areas
w tym multiplexy	39	47	47	57	of which multiplexes
Miejsca na widowni (stan w dniu 31 XII) w tys.	25,9	27,3	28,8	29,1	Seats (as of 31 XII) in thous.
w tym miasta	25,7	27,3	27,8	28,1	of which urban areas
w tym multiplexy	10,1	11,2	11,2	11,3	of which multiplexes
Seanse:					Screenings:
w tysiącach	121,5	156,4	191,3	185,9	in thousands
w tym miasta	121,5	156,4	183,3	176,5	of which urban areas
w tym multiplexy	71,9	64,8	82,5	66,7	of which multiplexes
na 1 kino	2825	4115	4554	4324	per cinema
Widzowie:					Audience:
w tysiącach	3296,9	4176,3	4882,9	5101,7	in thousands
w tym miasta	3296,8	4176,3	4758,4	4939,7	of which urban areas
w tym multiplexy	2015,7	1878,2	2229,0	1927,1	of which multiplexes
na 1 kino	76672	109903	116259	118643	per cinema
na 1 seans	27	27	26	27	per screening

a W tym miniplexów: 9 w 2015 r., 10 w 2016 r. i 10 w 2017 r.

a Of which miniplexes: 9 in 2015, 10 in 2016 and 10 in 2017.

TABL. 10(189). **ABONENCI TELEWIZJI KABLOWEJ**
Stan w dniu 31 XII
CABLE TELEVISION SUBSCRIBERS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M w tys.	315,5	314,3	256,7	261,5	T O T A L in thous.
Na 1000 ludności	108	108	88	90	Per 1000 population

Ź r ó d ł o: dane Urzędu Komunikacji Elektronicznej.

S o u r c e: data of the Office of Electronic Communications.

TABL. 11(190). **ABONENCI RADIOWI I TELEWIZYJNI**
Stan w dniu 31 XII
RADIO AND TELEVISION SUBSCRIBERS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w tys. in thous.				na 1000 ludności per 1000 population				
Abonenci radiowi.....	583,6	583,0	580,4	580,6	200	201	200	200	Radio subscribers
miasta.....	463,2	462,3	460,1	459,8	227	230	230	230	urban areas
wieś.....	120,4	120,6	120,3	120,8	137	135	133	133	rural areas
Abonenci telewizyjni	562,1	558,0	555,0	554,9	193	192	191	191	Television subscribers
miasta.....	444,8	440,8	438,2	437,6	218	219	219	219	urban areas
wieś.....	117,3	117,1	116,8	117,2	134	131	130	129	rural areas

Źródło: dane Dyrekcji Generalnej Poczty Polskiej.

Source: data of the Polish Post General Directorate.

Turystyka

Tourism

Uwaga do tablic 12–16

Począwszy od 2016 r. dane opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu.

Note to tables 12–16

Since 2016 data were compiled with consideration imputation for units, which refused to participate in the survey.

TABL. 12(191). **BAZA NOCLEGOWA TURYSTYKI^a**
TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Obiekty (stan w dniu 31 VII)	726	867	950	951	Facilities (as of 31 VII)
w tym całoroczne	678	815	904	903	of which open all year
Obiekty hotelowe	363	374	414	416	Hotels and similar facilities
hotele	200	232	245	249	hotels
motele	6	5	6	6	motels
pensjonaty	58	56	64	60	boarding houses
inne obiekty hotelowe	99	81	99	101	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	363	493	536	535	Other facilities
domy wycieczkowe.....	5	6	6	5	excursion hostels
schroniska	17	10	14	17	shelters
schroniska młodzieżowe	27	24	28	31	youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	23	20	22	23	of which school youth hostels
kempingi	10	11	12	15	camping sites
pola biwakowe.....	4	4	4	5	tent camp sites
ośrodki wczasowe	104	77	80	78	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe ...	43	27	31	33	training-recreational centres
domy pracy twórczej.....	4	2	2	2	creative arts centres
zespoły domków turystycznych	22	11	10	10	complexes of tourist cottages
hostele	13	18	23	21	hostels
pokoje gościnne	.	127	142	146	rooms for rent
kwatery agroturystyczne.....	.	67	71	66	agrotourism lodgings
inne obiekty	114	109	113	106	miscellaneous facilities
Miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII)	49067	60147	65896	67861	Bed places (as of 31 VII)
w tym całoroczne	45268	56169	61827	62766	of which open all year
Obiekty hotelowe	26209	33151	36726	37360	Hotels and similar facilities
hotele	18419	25985	27641	28150	hotels
motele	244	152	201	202	motels
pensjonaty	2481	2373	2842	2687	boarding houses
inne obiekty hotelowe	5065	4641	6042	6321	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	22858	26996	29170	30501	Other facilities
domy wycieczkowe.....	582	538	538	461	excursion hostels

^a W 2010 r. bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych; w latach 2015-2017 dane dotyczą obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych.

^a In 2010 excluding rooms for rent and agrotourism lodgings; in 2015-2017 data concern establishments possessing 10 and more bed places.

TABL. 12(191). **BAZA NOCLEGOWA TURYSTYKI^a (dok.)**
TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Miejsca noclegowe (dok.)					Bed places (cont.)
schroniska	844	592	871	921	shelters
schroniska młodzieżowe	1448	1354	1586	1882	youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	1192	1110	1196	1265	of which school youth hostels
kempingi	1153	1487	1616	1944	camping sites
pola biwakowe	804	474	474	574	tent camp sites
ośrodki wczasowe	6792	6283	6410	6110	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	3138	2255	2513	2535	training-recreational centres
domy pracy twórczej	115	60	60	60	creative arts centres
zespoły domków turystycznych ^b	917	541	514	548	complexes of tourist cottages ^b
hostele	494	1535	1425	1377	hostels
pokoje gościnne	.	2937	3354	3625	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	.	1160	1247	1112	agrotourism lodgings
inne obiekty	6571	7780	8562	9352	miscellaneous facilities
Korzystający z noclegów w tys.	1895,5	2620,4	3071,4	3322,4	Tourists accommodated in thous.
w tym turyści zagraniczni	414,8	500,6	593,5	655,0	of which foreign tourists
Obiekty hotelowe	1336,8	1994,0	2333,3	2515,6	Hotels and similar facilities
hotele	1056,8	1723,5	1949,1	2091,9	hotels
motele	20,7	10,8	12,7	13,8	motels
pensjonaty	54,7	58,4	103,8	109,9	boarding houses
inne obiekty hotelowe	204,7	201,3	267,8	300,0	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	558,7	626,4	738,1	806,8	Other facilities
domy wycieczkowe	35,8	17,0	18,2	18,8	excursion hostels
schroniska	23,0	20,0	42,9	55,5	shelters
schroniska młodzieżowe	43,6	41,6	49,0	54,2	youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	33,4	29,2	31,5	34,3	of which school youth hostels
kempingi	12,2	17,3	23,2	24,1	camping sites
pola biwakowe	0,4	1,6	1,6	4,3	tent camp sites
ośrodki wczasowe	142,6	136,2	165,5	151,6	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	102,9	71,3	78,4	81,4	training-recreational centres
domy pracy twórczej	2,4	1,2	1,2	1,2	creative arts centres
zespoły domków turystycznych ^b	7,8	6,0	7,3	8,9	complexes of tourist cottages ^b
hostele	28,1	78,1	94,6	112,5	hostels
pokoje gościnne	.	64,8	72,9	89,0	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	.	13,2	13,9	12,4	agrotourism lodgings
inne obiekty	159,9	158,1	169,5	192,9	miscellaneous facilities
Udzielone noclegi w tys.	4814,3	6829,7	8106,9	8490,5	Nights spent (overnight stay) in thous.
w tym turystom zagranicznym	1016,6	1156,7	1347,1	1442,1	of which foreign tourists
Obiekty hotelowe	2794,1	4013,9	4872,0	5127,1	Hotels and similar facilities
hotele	2050,6	3311,1	3913,3	4073,7	hotels
motele	23,6	12,3	14,7	16,0	motels
pensjonaty	183,1	178,1	258,4	278,1	boarding houses
inne obiekty hotelowe	536,8	512,4	685,5	759,2	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	2020,2	2815,8	3234,9	3363,4	Other facilities
domy wycieczkowe	67,0	61,7	57,8	63,3	excursion hostels
schroniska	50,2	35,3	62,6	84,7	shelters
schroniska młodzieżowe	104,8	96,0	126,3	146,7	youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	76,4	61,5	74,3	86,5	of which school youth hostels
kempingi	26,1	34,2	47,7	53,4	camping sites
pola biwakowe	1,0	3,2	3,4	11,2	tent camp sites
ośrodki wczasowe	636,6	586,9	634,5	585,8	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	341,5	235,6	262,8	266,3	training-recreational centres
domy pracy twórczej	8,4	4,4	4,3	4,3	creative arts centres
zespoły domków turystycznych ^b	25,5	21,1	22,6	26,7	complexes of tourist cottages ^b
hostele	55,4	147,3	168,5	193,6	hostels
pokoje gościnne	.	207,3	251,8	277,7	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	.	45,5	49,3	39,9	agrotourism lodgings
inne obiekty	703,8	1337,3	1543,3	1609,8	miscellaneous facilities

a W 2010 bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych; w latach 2015-2017 dane dotyczą obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. b Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu.

a In 2010 excluding rooms for rent and agrotourism lodgings; in 2015-2017 data concern establishments possessing 10 and more bed places. b Including camping sites if they exist in the territory of the complexes of tourist cottages.

TABL. 13(192). **TURYŚCI ZAGRANICZNI KORZYSTAJĄCY Z BAZY NOCLEGOWEJ TURYSTYKI**^a
 FOREIGN TOURISTS ACCOMMODATED IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Korzystający z noclegów	414800	500637	593482	654991	Tourists accommodated
Obiekty hotelowe	366813	456246	533809	586342	Hotels and similar facilities
hotele	339709	426148	494117	538907	hotels
motele	5617	2351	2236	2962	motels
pensjonaty	5430	3287	6521	8462	boarding houses
inne obiekty hotelowe	16057	24460	30935	36011	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	47987	44391	59673	68649	Other facilities
domy wycieczkowe	6028	362	349	554	excursion hostels
schroniska	636	621	1086	1390	shelters
schroniska młodzieżowe	3910	5365	6558	6695	youth hostels
w tym szkolne schroniska mł- dzieżowe	900	1527	1794	2574	of which school youth hostels
kempingi	5504	8759	11998	10046	camping sites
pola biwakowe	159	314	382	834	tent camp sites
ośrodki wczasowe	8574	5484	3595	4559	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczyn- kowe	7254	2442	2889	2595	training-recreational centres
domy pracy twórczej	5	-	-	-	creative arts centres
zespoły domków turystycznych ^b	352	326	1066	449	complexes of tourist cottages ^b
hostele	3838	12107	17189	23643	hostels
pokoje gościnne	.	1973	4421	5594	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	.	617	525	678	agrotourism lodgings
inne obiekty	11727	6021	9615	11612	miscellaneous facilities
Udzielone noclegi	1016644	1156714	1347103	1442076	Nights spent (overnight stay)
Obiekty hotelowe	821742	969202	1155151	1220632	Hotels and similar facilities
hotele	746177	880522	1059230	1110063	hotels
motele	6181	2511	2559	3190	motels
pensjonaty	16359	7912	13762	15910	boarding houses
inne obiekty hotelowe	53025	78257	79600	91469	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	194902	187512	191952	221444	Other facilities
domy wycieczkowe	11795	1086	1229	4949	excursion hostels
schroniska	928	867	1681	1973	shelters
schroniska młodzieżowe	16333	20460	24496	25006	youth hostels
w tym szkolne schroniska mł- dzieżowe	3988	4967	4682	6502	of which school youth hostels
kempingi	10719	15438	21204	18772	camping sites
pola biwakowe	519	472	946	2080	tent camp sites
ośrodki wczasowe	71482	61709	24700	25061	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczyn- kowe	13464	5078	5600	4383	training-recreational centres
domy pracy twórczej	15	-	-	-	creative arts centres
zespoły domków turystycznych ^b	492	804	3045	1489	complexes of tourist cottages ^b
hostele	9729	25908	29698	41629	hostels
pokoje gościnne	.	5243	10229	13368	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	.	3218	1892	2798	agrotourism lodgings
inne obiekty	59426	47229	67232	79936	miscellaneous facilities

a W 2010 r. bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych; w latach 2015-2017 dane dotyczą obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. b Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu.

a In 2010 excluding rooms for rent and agrotourism lodgings; in 2015-2017 data concern establishments possessing 10 and more bed places. b Including camping sites if they exist in the territory of the complexes of tourist cottages.

TABL. 16(195). **HOTELE WEDŁUG KATEGORII**
HOTELS BY CATEGORY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Kategorie Categories					w trakcie kategory- zacji in the process of the categori- sation
			* * *	* * * *	* * *	* *	*	
OGÓŁEM ^a	2010	200	4	18	95	46	30	7
TOTAL ^a	2015	232	7	32	122	42	22	7
	2016	245	7	34	131	44	21	8
	2017	249	9	31	136	44	22	7
Pokoje ^a	2010	9274	535	1841	4357	1599	737	205
Rooms ^a	2015	12353	668	3436	5777	1484	736	252
	2016	13029	668	3428	6253	1656	740	284
	2017	13268	884	3171	6440	1585	990	198
Miejsca noclegowe ^a	2010	18419	940	3415	8690	3388	1537	449
Bed places ^a	2015	25985	1310	7506	12014	3056	1545	554
	2016	27641	1317	7548	13133	3463	1549	631
	2017	28150	1746	7050	13477	3315	2074	488
Korzystający z noclegów w tys.	2010	1056,8	79,6	231,7	496,1	157,9	66,9	24,7
Tourists accommodated in thous.	2015	1723,5	112,9	435,1	837,6	189,8	121,4	26,7
	2016	1949,1	128,4	481,2	953,6	223,7	130,6	31,6
	2017	2091,9	154,6	474,7	1015,9	238,7	165,2	42,8
w tym turyści zagraniczni.....	2010	339,7	47,6	103,2	145,1	29,3	9,2	5,4
of which foreign tourists	2015	426,1	52,2	147,1	178,0	31,3	14,8	2,9
	2016	494,1	62,7	162,0	202,5	42,9	20,0	4,1
	2017	538,9	74,5	160,4	225,9	48,3	25,6	4,2
Stopień wykorzystania w %:								
Occupancy rate in %:								
miejsc noclegowych.....	2010	31,5	42,7	36,8	29,9	29,5	26,4	28,7
bed places	2015	35,1	49,3	33,4	34,4	35,4	37,3	36,1
	2016	39,0	54,8	38,2	38,0	38,4	41,7	33,1
	2017	39,8	50,4	38,4	39,0	38,3	45,7	40,7
pokoje	2010	39,5	56,3	44,5	37,8	37,0	30,8	33,6
rooms	2015	43,4	64,2	42,0	42,2	40,4	46,3	45,6
	2016	48,9	71,4	48,5	47,7	45,0	51,5	40,8
	2017	48,6	69,0	47,7	46,6	45,5	54,7	47,3

a Stan w dniu 31 VII.

a As of 31 VII.

Sport

Sport

TABL. 17(196). **ORGANIZACJE KULTURY FIZYCZNEJ I KLUBY SPORTOWE**^a

Stan w dniu 31 XII

PHYSICAL EDUCATION ORGANIZATIONS AND SPORTS CLUBS^a

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2006	2010	2016	SPECIFICATION
ORGANIZACJE KULTURY FIZYCZNEJ PHYSICAL EDUCATION ORGANIZATIONS				
Jednostki organizacyjne	229	173	101	Organizational entities
Członkowie	18139	16342	10997	Members
Ćwiczący ^b	24415	25584	20891	Persons practising sports ^b
KLUBY SPORTOWE SPORTS CLUBS				
Jednostki organizacyjne	921	986	1308	Organizational entities
Członkowie	69738	58512	81318	Members
Ćwiczący	61242	61859	83069	Persons practising sports
mężczyźni	47178	48982	64993	males
kobiety	14064	12877	18076	females
w wieku do 18 lat	40761	39563	56014	aged up to 18
Sekcje sportowe	1552	1549	1860	Sports sections
Trenerzy	821	1022	2263	Coaches
Instruktorzy sportowi	1442	1553	1576	Sports instructors
Inne osoby prowadzące zajęcia sportowe	961	747	741	Other persons conducting sports activities

a Patrz uwagi ogólne, ust. 1 i 2 na str. 236. b Dane szacunkowe.

U w a g a. Dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co dwa lata.

a See general notes, item 1 and 2 on page 236. b Estimated data.

N o t e. Data on the basis of periodic surveys conducted every two years.

TABL. 18(197). **WYBRANE DZIEDZINY I RODZAJE SPORTU W KLUBACH SPORTOWYCH**^a W 2016 R.

Stan w dniu 31 XII

SELECTED SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS IN SPORTS CLUBS^a IN 2016

As of 31 XII

DZIEDZINY I RODZAJE SPORTU	Sekcje Sections	Ćwiczący Persons practising sports			Trenerzy Coaches	Instruktorzy sportowi Sports instructors	SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS
		ogółem total	z liczby ogółem of total number				
			kobiety females	juniorzy i juniorki juniors			
Akrobatyka ^b	10	571	399	542	16	7	Acrobatics ^b
Badminton.....	14	399	170	287	5	17	Badminton
Biathlon ^b	17	553	278	533	25	11	Biathlon ^b
Boks	19	659	148	416	20	19	Boxing
Brydż sportowy	16	538	82	187	6	5	Bridge

a Patrz uwagi ogólne, ust. 1 i 2 na str. 236. b Dziedzina sportu (obejmuje kilka pokrewnych rodzajów sportu).

a See general notes, item 1 and 2 on page 236. b A sports field (consists of number of related kinds of sports).

TABL. 18(197). **WYBRANE DZIEDZINY I RODZAJE SPORTU W KLUBACH SPORTOWYCH^a W 2016 R. (dok.)**
Stan w dniu 31 XII
SELECTED SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS IN SPORTS CLUBS^a IN 2016 (cont.)
As of 31 XII

DZIEDZINY I RODZAJE SPORTU	Sekcje Sections	Ćwiczący Persons practising sports			Trenerzy Coaches	Instruktorzy sportowi Sports instructors	SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS
		ogółem total	z liczby ogółem of total number				
			kobiety females	juniorzy i juniorki juniors			
Hokej na lodzie	4	146	13	114	4	6	Ice hockey
Hokej na trawie	4	140	115	140	4	3	Field hockey
Jeździectwo ^b	46	563	374	214	24	44	Equestrian sport ^b
Judo	20	1327	402	1222	28	9	Judo
Kajakarstwo górskie	4	103	50	97	1	5	Mountain canoeing
Kajakarstwo klasyczne	2	56	27	22	2	1	Classic canoeing
Karate ^b	51	3806	1188	3018	44	92	Karate ^b
Kolarstwo szosowe	19	351	71	177	9	20	Road cycling
Kolarstwo torowe	3	27	1	15	1	1	Track cycling
Koszykówka	75	3255	1133	2690	111	71	Basketball
Lekkoatletyka	84	2912	1357	2187	102	65	Athletics
Łucznictwo	18	576	232	476	24	6	Archery
Łyżwiarstwo szybkie	3	103	52	85	7	4	Speed skating
Narciarstwo alpejskie	14	547	249	502	7	40	Alpine skiing
Narciarstwo klasyczne	14	367	179	315	8	9	Classic skiing
Piłka nożna	658	39163	1744	25074	1235	335	Football
Piłka ręczna	47	3089	1019	2620	96	50	Handball
Piłka siatkowa	143	4555	2460	3496	131	113	Volleyball
Pływanie	51	3547	1638	3210	64	97	Swimming
Podnoszenie ciężarów	11	259	70	136	6	14	Weight lifting
Rugby	4	138	33	36	8	12	Rugby
Sport motorowy ^b	19	302	24	46	11	14	Motorsport ^b
Sport lotniczy ^b	23	861	62	217	2	81	Air sport ^b
Strzelectwo sportowe ^b	37	2205	324	449	51	88	Sport shooting ^b
Szachy	32	2503	982	2027	7	36	Chess
Szermierka	7	721	233	623	22	7	Fencing
Taekwon-do ITF	16	1384	412	1116	8	33	Taekwon-do ITF
Tenis	29	1561	473	866	38	31	Tennis
Tenis stołowy	83	2200	487	1097	47	65	Table tennis
Wioślarstwo	4	142	64	103	5	4	Rowing
Zapasy w stylu klasycznym	11	286	19	268	9	15	Greco-Roman wrestling
Zapasy w stylu wolnym	18	619	181	519	12	24	Free style wrestling
Żeglarsstwo ^b	11	260	56	111	9	27	Sailing ^b

a Patrz uwagi ogólne, ust. 1 i 2 na str. 236. b Dziedzina sportu (obejmuje kilka pokrewnych rodzajów sportu).
U w a g a. Dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co dwa lata.

a See general notes, item 1 and 2 on page 236. b A sports field (consists of number of related kinds of sports).

N o t e. Data on the basis of periodic surveys conducted every two years.

DZIAŁ XIII NAUKA I TECHNIKA. SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE

Uwagi ogólne

Nauka i technika

1. Działalność badawcza i rozwojowa (badania naukowe i prace rozwojowe, w skrócie B+R) to ogół działań polegających na prowadzeniu i wspieraniu badań naukowych i prac rozwojowych. Jest to praca twórcza, prowadzona w sposób metodyczny, podejmowana w celu zwiększenia zasobów wiedzy, w tym wiedzy o człowieku, kulturze i społeczeństwie oraz w celu tworzenia nowych zastosowań dla wiedzy już istniejącej.

2. Działalność badawcza i rozwojowa (B+R) obejmuje:

- a) **badania podstawowe**, tj. oryginalne prace badawcze eksperymentalne lub teoretyczne podejmowane przede wszystkim w celu zdobywania nowej wiedzy o podstawach zjawisk i obserwowalnych faktów bez nastawienia na bezpośrednie zastosowanie komercyjne;
- b) **badania stosowane**, w tym **badania przemysłowe**, tj. prace badawcze podejmowane w celu zdobycia nowej wiedzy zorientowane przede wszystkim na zastosowanie w praktyce. Prowadzone są w celu opracowywania nowych produktów, procesów i usług lub wprowadzania znaczących ulepszeń do istniejących produktów, procesów i usług. Badania te uwzględniają tworzenie elementów składowych systemów złożonych, budowę prototypów w środowisku laboratoryjnym lub w środowisku symulującym istniejące systemy;
- c) **prace rozwojowe**, tj. nabywanie, łączenie, kształtowanie i wykorzystywanie dostępnej aktualnie wiedzy i umiejętności z dziedziny nauki, technologii i działalności gospodarczej oraz innej wiedzy i umiejętności do planowania produkcji oraz tworzenia i projektowania nowych, zmienionych lub ulepszonych produktów, procesów i usług.

Dane z zakresu działalności badawczej i rozwojowej prezentuje się, zgodnie z metodyką stosowaną przez Eurostat w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007)** oraz w układzie **sektorów instytucjonalnych**.

Zgodnie z Rozporządzeniem Wykonawczym Komisji (UE) nr 995/2012 z dnia 26 X 2012 r. statystyki dotyczące działalności badawczo-rozwojowej na poziomie regionalnym za 2016 r. zostały opaco-

CHAPTER XIII SCIENCE AND TECHNOLOGY. INFORMATION SOCIETY

General notes

Science and technology

1. Research and development (scientific research and experimental development – R&D) comprise all activities consisting in conducting and supporting scientific research and experimental development. It is creative work, conducted in methodological manner, undertaken to increase the stock of knowledge, including knowledge of humankind, culture and society, and to devise new applications of available knowledge.

2. Research and development (R&D) includes:

- a) **basic research**, i.e. original experimental or theoretical work undertaken primarily to acquire new knowledge of the underlying foundation of phenomena and observable facts, without any direct commercial application or use in view;
- b) **applied research**, of which **industrial research**, i.e. research undertaken in order to acquire new knowledge, directed primarily towards application or use in practice. It is conducted to develop new products, processes and services or to bring about a significant improvement in existing products, processes, services. This type of research comprises the creation of components of complex systems, construction of prototypes in laboratory environment or in environment simulating existing systems;
- c) **experimental development**, i.e. acquiring, combining, shaping and using existing scientific, technological, business and other relevant knowledge and skills for the purpose of producing plans and arrangements or designs for new, altered or improved products, processes and services.

Data on research and development are presented, in accordance with methodology applied by Eurostat, in a breakdown by **Statistical classification of economic activities in the European Community (NACE Rev. 2)** and by **institutional sectors**.

According to Commission Implementing Regulation (EU) No 995/2012 of 26 X 2012 statistics on Research and Development at regional level for

wane na podstawie danych jednostek lokalnych. Wzorem lat ubiegłych dane dotyczące podmiotów w tabl. 1 opracowano metodą przedsiębiorstw.

3. Informacje dotyczące działalności badawczej i rozwojowej obejmują następujące grupy jednostek prowadzących tę działalność:

- 1) **podmioty wyspecjalizowane badawczo**, tj. podmioty, których głównym (statutowym) celem działalności jest prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych bądź ich bezpośrednie wsparcie; są to:
 - a) **instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk**, działające na podstawie ustawy z dnia 30 IV 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 572, z późn. zm.);
 - b) **instytuty badawcze** działające na podstawie ustawy z dnia 30 IV 2010 r. o instytutach badawczych (tekst jednolity Dz. U. 2017, poz. 1158);
 - c) **szkoły wyższe**;
 - d) **pozostałe**, tj. pozostałe podmioty zaklasyfikowane według PKD 2007 do działu 72 „Badania naukowe i prace rozwojowe” oraz inne powiązane z nimi instytucjonalnie jednostki pomocnicze lub nadzorujące, zaklasyfikowane bądź niezaklasyfikowane według PKD 2007 do działu 72 „Badania naukowe i prace rozwojowe”.
- 2) **podmioty gospodarcze** (niezaklasyfikowane według PKD 2007 do działu 72 „Badania naukowe i prace rozwojowe”) obejmujące przede wszystkim przedsiębiorstwa przemysłowe, które obok swojej podstawowej działalności, prowadzą prace badawczo-rozwojowe.
4. Do **pracujących** (do 2015 r. zatrudnionych) w działalności badawczej i rozwojowej zaliczono:
 - 1) w kategorii **pracowników naukowo-badawczych**:
 - a) pracowników naukowych, naukowo-dydaktycznych, badawczo-technicznych, inżynierskich i technicznych w jednostkach wyspecjalizowanych badawczo oraz uczestników studiów doktoranckich prowadzących prace badawczo-rozwojowe,
 - b) pracowników naukowych i innych pracujących w działalności badawczej i rozwojowej w podmiotach gospodarczych prowadzących prace badawcze i rozwojowe,
 - 2) w kategorii **techników i pracowników równorzędnych** – pracowników, którzy uczestniczą w działalności badawczej i rozwojowej wykonując zadania naukowe i techniczne zazwyczaj pod kierunkiem pracowników naukowo-badawczych;
 - 3) w kategorii **pozostały personel** – pracowników na stanowiskach robotniczych oraz administracyjno-ekonomicznych uczestniczących w realizacji prac badawczo-rozwojowych lub bezpośrednio z nimi związanych.
5. Dane o pracujących (do 2015 r. zatrudnionych), dotyczą osób bezpośrednio zaangażowanych w prace B+R; podawane są w dwóch ujęciach, tj. w osobach (tabl. 2) i tzw. ekwiwalentach pełnego czasu pracy (tabl. 1).

2015 have been compiled on the basis of local units data. As in previous years, data on entities in table 1 were compiled using an enterprise method.

3. Information regarding research and development includes the following groups of entities conducting research and development:

- 1) **dedicated research entities**, i.e. entities whose main (statutory) aim is conducting scientific research and experimental development or their direct support; they include:
 - a) **scientific institutes of the Polish Academy of Sciences**; functioning on the basis of the Polish Academy of Sciences Act of 30 IV 2010 (consolidated text, Journal of Laws of 2016, item 572, as amended);
 - b) **research institutes** functioning on the basis of Research Institutes Act of 30 IV 2010 (consolidated text, Journal of Laws of 2017, item 1158);
 - c) **higher education institutions**;
 - d) **other**, i.e. other entities classified into NACE Rev. 2 division 72 ‘Scientific research and development’ or other institutionally linked auxiliary or supervising units, classified or unclassified into NACE Rev. 2 division 72 ‘Scientific research and development’;
- 2) **economic entities** (not classified into NACE Rev. 2 division 72 „Scientific research and development”) including mainly industrial enterprises conducting research and development besides their main principal activity.
4. **Persons employed** (up to 2015 employees) in R&D include:
 - 1) **researchers (RSE)**:
 - a) researchers, academics, research and technical assistants, engineering and technical assistants employed in dedicated research units and students of doctoral studies conducting R&D,
 - b) researchers and other staff employed in R&D in economic entities conducting R&D,
 - 2) **technicians and equivalent staff** are persons who participate in R&D by performing scientific and technical tasks, normally under the supervision of researchers;
 - 3) **other supporting staff** include skilled and unskilled craftsmen, secretarial and clerical staff participating in R&D projects or directly associated with such projects.
5. Data on **persons employed** (up to 2015 employees) cover personnel directly engaged in R&D; data are presented in two units, i.e. in persons (table 2) and full-time equivalents (tables 1).

Ekwiwalenty pełnego czasu pracy (EPC) są to jednostki przeliczeniowe służące do ustalenia liczby faktycznie pracujących w działalności badawczo-rozwojowej. Jeden ekwiwalent pełnego czasu pracy oznacza jeden osoborok poświęcony wyłącznie na działalność badawczą i rozwojową.

Dane o pracujących – personelu wewnętrznym (w osobach i tzw. ekwiwalentach pełnego czasu pracy) w 2016 r. obejmują pracujących w danej jednostce w ramach etatowego i pozaetatowego czasu pracy.

Dane do 2015 r. prezentowane:

- 1) w osobach obejmowały wyłącznie zatrudnionych w ramach etatowego czasu pracy,
- 2) w tzw. ekwiwalentach pełnego czasu pracy obejmowały zatrudnionych w ramach etatowego i pozaetatowego czasu pracy oraz niezatrudnionych w danej jednostce, a wykonujących na jej rzecz prace B+R na podstawie umów cywilnoprawnych.

W 2016 r. osoby niezatrudnione w danej jednostce, a wykonujące na jej rzecz prace B+R w ramach umów cywilnoprawnych lub nieodpłatnie (na zasadzie wolontariatu), zaliczane są do **personelu zewnętrznego**.

6. Nakłady wewnętrzne – ujmują wartość prac badawczych i rozwojowych danej jednostki wykonanych przez własne zaplecze badawcze, niezależnie od źródeł ich finansowania; do nakładów wewnętrznych zalicza się nakłady bieżące poniesione na badania podstawowe, stosowane, przemysłowe i prace rozwojowe oraz nakłady inwestycyjne na środki trwałe związane z działalnością B+R.

7. Nakłady inwestycyjne na środki trwałe związane z działalnością B+R podaje się łącznie z kosztami zakupu lub wytworzenia aparatury naukowo-badawczej, niezbędnej do wykonania określonych prac B+R i spełniającej kryteria zaliczania do środków trwałych, lecz do czasu zakończenia tych prac nieujętej w ewidencji środków trwałych. W 2016 r. zawierają także m.in. nakłady poniesione na wartości niematerialne i prawne oraz oprogramowanie komputerowe, które do 2015 r. zaliczano do nakładów bieżących.

8. W działalności badawczej i rozwojowej zgodnie z Klasyfikacją Dziedzin Nauki i Techniki OECD, wyodrębniono sześć podstawowych dziedzin nauk: nauki przyrodnicze, inżynieryjne i techniczne, medyczne i nauki o zdrowiu, rolnicze i weterynaryjne, społeczne oraz humanistyczne łącznie ze sztuką.

9. Dane o nakładach na działalność badawczą i rozwojową według źródeł finansowania (tabl. 5) prezentuje się w układzie **sektorów instytucjonalnych**, według kryteriów zbieżnych ze stosowanymi w systemie rachunków narodowych. Dodatkowo wyodrębniono sektor szkolnictwa wyższego. Sektory instytucjonalne występują zarówno jako **sektory wykonawcze**, obejmujące krajowe grupy podmiotów prowadzące badania naukowe i prace rozwojowe, wydające środki na tę działalność, jak i **sektory finansujące**, z których środki te pochodzą. Wyróżnia się następujące sektory instytucjonalne:

Full-time equivalent (FTE) is a conversion unit used to determine the number of person actually employed in research and development. One FTE equals one person-year spent exclusively on R&D.

Data on **persons employed – internal personnel** (in persons and full-time equivalents) in 2016 covered persons employed in a given unit under employment contracts and civil law contracts.

Data up to 2015 presented in:

- 1) persons covered only employees under employment contracts,
- 2) full-time equivalents covered employees under employment contracts and civil law contracts as well as persons not employed in a unit performing R&D on the basis of civil law contracts.

In 2016 persons not employed in a given unit but performing R&D for it under civil law contracts or without remuneration (voluntary work) were included in **external personnel**.

6. Intramural expenditures – including the value of research and development works of a given entity carried out by their own research facilities, regardless of their sources of financing; internal expenditures include current expenditures borne on basic research, applied research, industrial research and experimental development as well as capital expenditures on fixed assets connected with R&D.

7. Capital expenditures on fixed assets connected with R&D comprise expenditures on purchase or manufacture of research equipment, necessary for performing particular R&D projects, meeting the criteria for inclusion in fixed assets, but not included in fixed assets until completion of the project. In 2016 they included, i.a. **expenditures on intangible assets and software** which up to 2015 were included in current expenditures.

8. In research and development, according to Field of Science and Technology Classification OECD there are six main fields of science: natural sciences, engineering and technology, medical and health sciences, agricultural sciences, social sciences as well as humanities.

9. Data on expenditures on research and development (table 5) are presented in a breakdown by **institutional sectors**, on the basis of criteria coinciding with the ones used in the system of national accounts. Additionally, higher education sector was distinguished. Institutional sectors are distinguished as performance sectors covering national groups of entities conducting R&D, spending funds on this activity and financing sectors which provide outlays on research and development. The following institutional sectors can be distinguished:

- 1) **sektor rządowy** – podmioty sektora instytucji rządowych i samorządowych w systemie rachunków narodowych z wyłączeniem publicznych szkół wyższych;
- 2) **sektor przedsiębiorstw** – krajowe podmioty gospodarcze, klasyfikowane w systemie rachunków narodowych do sektorów przedsiębiorstw niefinansowych, instytucji finansowych oraz gospodarstw domowych, z wyłączeniem prywatnych szkół wyższych;
- 3) **sektor szkolnictwa wyższego** – krajowe szkoły wyższe: publiczne i prywatne (w tym organizacje wyznaniowych) oraz podległe im instytuty, centra badawcze i kliniki. Od 2016 r. do tego sektora zaliczane są również instytuty PAN oraz instytuty badawcze prowadzące studia doktoranckie;
- 4) **sektor prywatnych instytucji niekomercyjnych** – krajowe klasyfikowane w systemie rachunków narodowych do sektora instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych, z wyłączeniem szkół wyższych organizacji wyznaniowych;
- 5) **zagranica** – wyłącznie wśród sektorów finansujących i obejmuje jednostki będące nierezydentami, które dokonują transakcji z jednostkami instytucjonalnymi będącymi rezydentami lub mającymi inne powiązania gospodarcze z rezydentami. Włączone są tu instytuty i organy Unii Europejskiej oraz organizacje międzynarodowe i ponadnarodowe.

10. Działalność innowacyjna obejmuje szereg działań o charakterze badawczym (naukowym), technicznym, organizacyjnym, finansowym i handlowym, których celem jest opracowanie i wdrożenie innowacji. Prezentowane w dziale dane obejmują działalność innowacyjną w przemyśle i dotyczą opracowywania i wdrażania (wprowadzania na rynek) nowych lub istotnie ulepszonych, w zakresie swoich cech i zastosowań, produktów (wyrobów, usług) – **innowacja produktowa** oraz zastosowania nowych lub istotnie ulepszonych metod produkcji, a także z zakresu logistyki, zaopatrzenia, dystrybucji i wspierających procesy w przedsiębiorstwie – **innowacja procesowa**, przy czym produkty te i procesy są nowe przynajmniej z punktu widzenia wprowadzającego je przedsiębiorstwa.

11. Nakłady na działalność innowacyjną w zakresie innowacji produktowych i procesowych obejmują nakłady na: prace badawcze i rozwojowe (B+R) wykonane przez własne zaplecze badawcze przedsiębiorstw, jak również nabyte od innych jednostek, zakup wiedzy ze źródeł zewnętrznych (patenty, wynalazki nieopatentowane, licencje, ujawnienia know-how, znaki towarowe itp.), zakup oprogramowania, nakłady inwestycyjne na środki trwale niezbędne do wprowadzenia innowacji produktowych i procesowych (maszyny, urządzenia techniczne, narzędzia, środki transportu, budynki, budowle oraz grunty), szkolenie personelu związane z działalnością innowacyjną, marketing dotyczący nowych lub istotnie ulepszonych produktów oraz pozostałe nakłady poniesione na wprowadzenie innowacji produktowych i procesowych.

- 1) **government sector** – entities of government and local self-government institutions sector in the system of national accounts; excluding public higher education institutions;
- 2) **business enterprise sector** – national economic entities classified in the system of national accounts into non-financial corporations, financial corporations or households sector; excluding public higher education institutions;
- 3) **higher education sector** – national higher education institutions and institutes, research centres or clinics supervised by them. Since 2016 this sector has included institutes of the Polish Academy of Sciences and research institutes offering doctoral studies;
- 4) **private non-profit sector** – entities classified in the system of national accounts into non-profit institutions serving households; excluding ecclesiastical academies;
- 5) **abroad** – only distinguished among financing sectors and covers non-resident units carrying out transactions with resident institutional units or units which have other economic connections with residents. European Union institutions and bodies as well as international and transnational organisations are included.

10. Innovation activity comprises many different scientific, technological, organizational, financial and commercial actions aimed at developing and implementing innovations. Data presented in the chapter include innovation activity in industry and concern the development and implementation (introduction on the market) of new or significantly improved products (goods and services) with regard to their features and applications – **product innovation** and applications of new or significantly improved production methods and those in the area of logistics, supply, distribution and methods supporting processes in enterprises – **process innovation** in which this products and processes are novel at least for the enterprise.

11. Expenditures on product and process innovations include expenditures on R&D (intramural and extramural), acquisition of knowledge from external sources (patents, non-patented inventions, licences, disclosures of know-how, trademarks etc.), acquisition of software, capital expenditures on fixed assets required for introduction of product and process innovations (machinery, technical equipment, tools, transport equipment, buildings constructions and land), personnel training connected with innovation activity, marketing connected with new or significantly improved products and other preparation for the implementation of product and process innovations.

12. Produkt nowy jest to produkt (wyrób lub usługa), który różni się znacząco swoimi cechami lub przeznaczeniem od produktów dotychczasowych.

13. Produkt istotnie ulepszony jest to produkt (wyrób lub usługa) już istniejący, który został znacząco udoskonalony poprzez zastosowanie nowych materiałów, komponentów oraz innych cech zapewniających lepsze działanie produktu.

14. Wynalazek podlegający opatentowaniu – bez względu na dziedzinę techniki – jest to nowe rozwiązanie, posiadające poziom wynalazczy, tzn. niewynikające dla znawcy w sposób oczywisty ze stanu techniki, nadające się do przemysłowego stosowania.

Wzór użytkowy podlegający ochronie jest to nowe i użyteczne rozwiązanie o charakterze technicznym dotyczące kształtu, budowy lub zestawienia przedmiotu o trwałej postaci.

Spółeczeństwo informacyjne

1. Prezentowane informacje opracowano na podstawie uogólnionych wyników badań dotyczących wykorzystania technologii informacyjno-telekomunikacyjnych, przeprowadzonych metodą reprezentacyjną według zharmonizowanej metodologii stosowanej w krajach Unii Europejskiej.

2. Dane o przedsiębiorstwach dotyczą podmiotów gospodarczych w których liczba pracujących przekracza 9 osób i zaliczanych według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) do wybranych sekcji: przetwórstwo przemysłowe, wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę, dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja, budownictwo, handel; naprawa pojazdów samochodowych, transport i gospodarka magazynowa, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja, obsługa rynku nieruchomości, działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (z wyłączeniem działalności weterynaryjnej), administrowanie i działalność wspierająca, pozostała działalność usługowa – w zakresie naprawa i konserwacja komputerów i sprzętu komunikacyjnego.

3. **Pojęcie administracja publiczna** odnosi się do organów świadczących usługi publiczne, jak i prowadzących typową działalność administracyjną. Możemy do nich zaliczyć na przykład organy podatkowe, instytucje ubezpieczeń społecznych, organy publicznej służby zdrowia, instytucje związane z ochroną środowiska i pozostałe pro-wadzące działalność publiczną. Administracja publiczna może być szczebla lokalnego, regionalnego i krajowego.

4. **Handel elektroniczny prowadzony przez przedsiębiorstwa** polega na składaniu zamówienia (zakup) lub przyjmowaniu przez przedsiębiorstwo zamówienia (sprzedaż) za pośrednictwem sklepu internetowego, formularzy elektronicznych na stronie internetowej przedsiębiorstwa, sieci extranet innego przedsiębiorstwa lub wiadomości typu EDI (wiadomości w uzgodnionym formacie, np. EDIFACT, XML posiadające strukturę umożliwiającą ich automatyczne przetwarzanie). Nie uwzględnia się zamówień przyjmowanych lub składanych za pośrednictwem poczty elektronicznej.

12. A new product is a product (good or service) that differs significantly in its characteristics or intended uses from the previous products.

13. A significantly improved product is an existing product (good or service) which has been significantly improved through the use of new materials, components and other characteristics that enhance the performance of this product.

14. A patentable invention – regardless of the field of technology – is any new solution which involves an inventive step, i.e. which for an expert does not obviously result from the state of the art and which is capable of industrial application.

An **utility model eligible for protection** – a new and useful solution of a technical character related to the shape, structure or assembly of an object of permanent form.

Information society

1. The information presented has been compiled on the basis of the generalized results of representative surveys on the ICT (Information and Communication Technologies) usage conducted in the European Union according to a harmonized methodology.

2. Data on enterprises concern economic entities employing more than 9 persons and included in the selected sections according to the NACE Rev. 2: manufacturing; electricity, gas, steam and air conditioning supply; water supply, sewerage and waste management and remediation activities; construction; wholesale and retail trade, repair of motor vehicles and motorcycles; transportation and storage; accommodation and food service activities; information and communication; real estate activities; professional, scientific and technical activities (excluding veterinary activities); administrative and support service activities; other service activities (repair of computers and communication equipment).

3. **Public authorities** refer to both public services and administration activities, e.g. tax, customs, business registration, social security, public health, environment of commune administrations. Public authorities can be at local, regional or national level.

4. **E-commerce conducted by enterprise** type of trade where orders are received or sent via web shop, web forms on a enterprises website, an extranet of another enterprise or via EDI-type messages (which means messages in an agreed format, e.g. EDIFACT, XML allowing their automatic processing), without the email messages typed manually.

Nauka i technika

Science and technology

TABL. 1(198). **PODMIOTY ORAZ PRACUJĄCY W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ**
ENTITIES AND INTERNAL PERSONNEL IN RESEARCH AND DEVELOPMENT

A. PODMIOTY

Stan w dniu 31 XII

ENTITIES

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	146	304	328	358	T O T A L
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo	50	55	62	65	of which R&D dedicated entities
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk	#	#	#	#	scientific institutes of the Polish Academy of Sciences
instytuty badawcze	#	#	#	#	research institutes
szkoły wyższe	22	20	20	19	higher education institutions
pozostałe	22	30	37	42	others
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	-	#	#	#	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	73	162	170	180	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	69	150	156	168	of which manufacturing
Budownictwo	3	#	#	#	Construction
Usługi ^a	70	138	154	171	Services ^a

B. PRACUJĄCY ^b

INTERNAL PERSONNEL ^b

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017				SPECIFICATION
	ogółem total				pra- cownicy nauko- wo-ba- dawczy research- ers	technicy i praco- wnicy równor- zędni technicians and equi- valent staff	pozo- stały per- sonel other support- ing staff	
	w EPC				in FTE			
O G Ó Ł E M	5498,0	9193,0	9014,4	10378,8	8113,9	1051,9	1213,0	T O T A L
w tym podmioty wyspe- cjalizowane badawczo ...	4595,1	6004,7	5324,2	5734,4	4795,8	449,5	489,1	of which R&D dedicated entities
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk	281,6	391,2	322,4	#	#	#	#	scientific institutes of the Polish Academy of Sciences
instytuty badawcze	#	365,5	352,3	#	#	#	#	research institutes higher education institutions
szkoły wyższe	4009,7	4949,1	4222,4	4482,4	3934,2	265,2	283,0	others
pozostałe	#	298,9	427,1	715,5	556,6	36,8	122,1	
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	-	#	#	#	#	#	-	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	792,3	2146,4	2650,1	2761,6	2166,9	443,9	150,8	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	791,1	2049,7	2545,2	2718,8	2128,2	443,9	146,7	of which manufacturing
Budownictwo	8,0	#	#	#	#	#	-	Construction
Usługi ^a	4697,7	7043,9	6354,5	7563,6	5894,2	607,2	1062,2	Services ^a

a Obejmują pozostałe rodzaje działalności (sekcje G-U). b W latach 2010 i 2015 – zatrudnieni.

a Concern other sections of activity (G-U). b In 2010 and 2015 – paid employees.

TABL. 2(199). **PRACUJĄCY^a W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA**

Stan w dniu 31 XII

INTERNAL PERSONNEL^a IN RESEARCH AND DEVELOPMENT BY EDUCATIONAL LEVEL
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z wykształceniem Education				
		wyższym higher				pozosta- łym others
		z tytułem naukowym profesora with title of professor	ze stopniem naukowym with scientific degree of		innym others	
			doktora habilitowa- nego habilitated doctor ^b (HD)	doktora (PhD)		
OGÓŁEM 2010 TOTAL	8651	832	997	3993	2047	782
2015	12258	912	1308	3996	4806	1236
2016	13035	946	1389	4146	5208	1346
2017	14860	972	1484	4266	6669	1469
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo of which R&D dedicated entities	9415	963	1475	4056	2412	509
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk scientific institutes of the Polish Academy of Sciences	#	#	#	#	#	#
instytuty badawcze research institutes	#	#	#	#	#	#
szkoły wyższe higher education institutions	7927	900	1402	3770	1547	308
pozostałe others	853	11	11	143	598	90
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	#	#	#	5	#	-
Przemysł Industry	3248	#	#	97	2439	#
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	3137	#	#	#	2349	696
Budownictwo Construction	#	-	-	-	#	#
Usługi ^c Services ^c	11554	966	1481	4164	4186	757

a W latach 2010 i 2015 – zatrudnieni. c Obejmują pozostałe rodzaje działalności (sekcje G-U).

a In 2010 and 2015 – paid employees. b The habilitated doctor's degree (HD), which is higher than a doctorate (second doctorate), is peculiar to Poland. The degree is awarded on the basis of an appropriate dissertation and is necessary for obtaining the title of professor and a professorial post in scientific institutions. c Concern other sections of activity (G-U).

TABL. 3(200). **NAKŁADY^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ (ceny bieżące)**GROSS DOMESTIC EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017				
	ogółem grand total				nakłady expenditures			
					bieżące current		inwestycyjne capital expenditures	
					razem total	w tym osobowe of which labour costs	razem total	w tym maszyny, urządze- nia tech- niczne ^b of which machin- ery, technical equip- ment ^b
	w mln zł				in mln zł			
OGÓŁEM TOTAL	630,0	1282,0	1079,5	1517,8	1240,8	786,7	277,0	159,9
w tym podmioty wyspecja- lizowane badawczo of which R&D dedicated entities	445,0	546,0	460,5	747,0	618,3	374,0	128,7	84,0
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk scientific institutes of the Polish Academy of Sciences	46,8	69,7	60,3	#	#	#	#	#
instytuty badawcze research institutes	#	42,7	40,7	#	#	#	#	#
szkoły wyższe higher education institutions	315,1	371,1	277,3	485,2	447,4	285,8	37,8	34,2
pozostałe others	#	62,6	82,2	#	90,2	54,0	#	39,1
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	-	#	#	#	#	0,3	-	-
Przemysł Industry	139,2	340,6	490,6	541,1	423,1	265,7	117,9	61,0
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	138,6	320,1	476,1	525,5	411,3	261,2	114,2	57,3
Budownictwo Construction	#	#	#	#	#	0,4	#	#
Usługi ^c Services ^c	#	941,2	588,5	974,9	#	520,4	#	#

a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych. b Dotyczy „maszyn, urządzeń technicznych i narzędzi” oraz „środków transportu”. c Obejmują pozostałe rodzaje działalności (sekcje G-U).

a Internal, excluding depreciation of fixed assets. b Concerns "machinery, technical equipment and tools" as well as "transport equipment". c Concern other sections of activity (G-U).

TABL. 4(201). **NAKŁADY^a W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ WEDŁUG DZIEDZIN B+R**
GROSS^a DOMESTIC EXPENDITURES IN RESEARCH AND DEVELOPMENT BY FIELD OF R&D

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2016	2017	SPECIFICATION
	w mln zł		in mln zł	
OGÓŁEM	630,0	1079,5	1517,8	TOTAL
Nauki przyrodnicze	120,2	179,6	322,3	Natural sciences
Nauki inżynieryjne i techniczne	321,9	700,3	869,4	Engineering and technology
Nauki medyczne i nauki o zdrowiu	#	82,1	141,4	Medical and health sciences
Nauki rolnicze i weterynaryjne	#	41,5	61,2	Agricultural and veterinary sciences
Nauki społeczne	35,4	44,4	77,4	Social sciences
Nauki humanistyczne i sztuki	15,3	31,6	46,1	Humanities and the arts

a Wewnętrzne, w cenach bieżących, bez amortyzacji środków trwałych.

a Internal, in current prices, excluding depreciation of fixed assets.

TABL. 5(202). **NAKŁADY^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ WEDŁUG SEKTORÓW INSTYTUCJONALNYCH (ceny bieżące)**
GROSS DOMESTIC EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT BY INSTITUTIONAL SECTOR (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2016	2017	SPECIFICATION
	w mln zł		in mln zł	
OGÓŁEM	630,0	1079,5	1517,8	TOTAL
sektor:				sector:
Rządowy	298,1	354,1	566,0	Government
Przedsiębiorstw	212,6	658,0	868,8	Business enterprise
Szkolnictwa wyższego	28,7	29,1	#	Higher education
Prywatnych instytucji niekomercyjnych	1,1	0,4	#	Private non-profit
Zagranica	89,5	38,0	52,3	Abroad

a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych.

a Internal, excluding depreciation of fixed assets.

TABL. 6(203). **NAKŁADY BIEŻĄCE^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ WEDŁUG RODZAJÓW BADAŃ (ceny bieżące)**
CURRENT EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT BY TYPE OF ACTIVITY (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Badania Research		Prace rozwo- jowe Experi- mental devel- opment	SPECIFICATION	
		podsta- wowe basic	stoso- wane applied			
	w mln zł		in mln zł			
OGÓŁEM	2010	469,1	#	#	211,5	TOTAL
	2015	847,0	#	#	430,6	
	2016	899,7	212,3	196,5	490,9	
	2017	1240,8	392,9	218,3	629,6	
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo		618,3	370,8	124,7	122,8	of which R&D dedicated entities scientific institutes of the Polish Academy of Sciences research institutes higher education institutions others
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk		#	#	#	#	
instytuty badawcze		#	#	#	#	
szkoły wyższe		447,4	312,9	76,8	57,7	
pozostałe		90,2	16,8	31,6	41,8	
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		#	#	#	#	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł		423,1	18,6	61,9	342,6	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe		411,3	18,2	58,0	335,1	of which manufacturing
Budownictwo		#	#	#	#	Construction
Usługi ^b		816,0	373,2	156,2	286,6	Services ^b

a Wewnętrzne; bez amortyzacji środków trwałych. b Obejmują pozostałe rodzaje działalności (sekcje G-U).

a Internal; excluding depreciation of fixed assets. b Concern other sections of activity (G-U).

TABL. 7(204). **STOPIEŃ ZUŻYCIA APARATURY NAUKOWO-BADAWCZEJ W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ**
Stan w dniu 31 XII
DEGREE OF CONSUMPTION OF RESEARCH EQUIPMENT IN RESEARCH AND DEVELOPMENT
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w %		in %		
OGÓŁEM	75,6	69,3	79,9	85,4	TOTAL
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo	76,9	76,1	88,2	88,5	of which R&D dedicated entities
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk	96,1	95,4	96,7	#	scientific institutes of the Polish Academy of Sciences
instytuty badawcze	#	#	94,3	94,5	research institutes
szkoły wyższe	76,3	74,9	88,4	92,6	higher education institutions
pozostałe	21,1	26,6	35,8	66,3	others
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	-	-	-	-	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	72,6	70,0	71,5	77,8	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe ...	72,6	70,0	72,1	78,9	of which manufacturing
Budownictwo	-	#	#	-	Construction
Usługi ^a	75,8	69,1	82,9	87,7	Services ^a

a Obejmują pozostałe rodzaje działalności (sekcje G-U).

a Concern other sections of activity (G-U).

TABL. 8(205). **UDZIAŁ PRZYCHODÓW NETTO ZE SPRZEDAŻY PRODUKTÓW NOWYCH LUB ISTOTNIE ULEPSZONYCH W PRZYCHODACH NETTO ZE SPRZEDAŻY W PRZEMYSŁE ^a W 2017 R.**
SHARE OF NET REVENUES FROM SALES OF NEW OR SIGNIFICANTLY IMPROVED PRODUCTS IN NET REVENUES FROM SALES IN INDUSTRY ^a IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE	Produkty – w % – wprowadzone na rynek w latach 2015–2017 Products – in % – introduced into the market during 2015–2017				SPECIFICATION
	ogółem total	z tego produkty nowe lub istotnie ulepszone of which new or significantly improved product		w tym eksport ogółem of which export total	
		dla rynku to the market	tylko dla przedsię- biorstwa only to the enterprise		
O G Ó Ł E M	9,6	4,6	5,0	6,1	T O T A L
sektor publiczny	1,9	1,2	0,7	0,1	public sector
sektor prywatny	9,8	4,7	5,1	6,3	private sector
W tym przetwórstwo przemysłowe	12,0	5,8	6,2	7,6	Of which manufacturing
w tym:					of which:
Produkcja artykułów spożywczych	5,1	3,3	1,8	1,0	Manufacture of food products
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	9,0	3,8	5,3	3,3	Manufacture of chemicals and chemical products
Produkcja wyrobów farma- ceutycznych ^Δ	10,9	0,9	10,0	0,7	Manufacture of pharma- ceutical products ^Δ
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	7,1	2,0	5,1	2,8	Manufacture of rubber and plastic products
Produkcja wyrobów z pozo- stałych mineralnych surow- ców niemetalicznych	3,2	1,5	1,7	0,3	Manufacture of other non- metallic mineral products

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób; wartość produkcji sprzedanej przyjęto w cenach producenta, dotyczy produktów wprowadzonych na rynek w latach 2015–2017.

a Data concern economic entities employing more than 49 persons; value of sold production is given in producer's prices apply to products introduced into the market during 2015–2017.

TABL. 8(205). **UDZIAŁ PRZYCHODÓW NETTO ZE SPRZEDAŻY PRODUKTÓW NOWYCH LUB ISTOTNIE ULEPSZONYCH W PRZYCHODACH NETTO ZE SPRZEDAŻY W PRZEMYŚLE^a W 2017 R. (dok.)**
 SHARE OF NET REVENUES FROM SALES OF NEW OR SIGNIFICANTLY IMPROVED PRODUCTS IN NET REVENUES FROM SALES IN INDUSTRY^a IN 2017 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Produkty – w % – wprowadzone na rynek w latach 2015–2017 Products – in % – introduced into the market during 2015–2017				SPECIFICATION
	ogółem total	z tego produkty nowe lub istotnie ulepszone of which new or significantly improved product		w tym eksport ogółem of which export total	
		dla rynku to the market	tylko dla przedsię- biorstwa only to the enterprise		
Przetwórstwo przemysłowe (dok.)					Manufacturing (cont.)
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	2,4	0,4	2,0	0,8	Manufacture of metal products ^Δ
Produkcja komputerów, wy- robów elektronicznych i optycznych	15,6	12,5	3,2	14,4	Manufacture of computer, electronic and optical products
Produkcja urządzeń elektrycznych	4,8	1,9	2,9	3,3	Manufacture of electrical equipment
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	16,2	9,6	6,6	6,0	Manufacture of machinery and equipment n.e.c.
Produkcja pojazdów samo- chodowych, przyczep i naczep ^Δ	16,7	6,6	10,2	11,6	Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
Produkcja mebli	17,1	17,0	0,0	5,7	Manufacture of furniture
Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń	1,2	0,3	0,9	0,4	Repair and installation of machinery and equipment

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób; wartość produkcji sprzedanej przyjęto w cenach producenta, dotyczy produktów wprowadzonych na rynek w latach 2015–2017.

a Data concern economic entities employing more than 49 persons; value of sold production is given in producer's prices apply to products introduced into the market during 2015–2017.

TABL. 9(206). **PRZEDSIĘBIORSTWA INNOWACYJNE W PRZEMYŚLE^a WEDŁUG RODZAJÓW WPROWADZONYCH INNOWACJI W LATACH 2015–2017**
 INNOVATIVE ENTERPRISES IN INDUSTRY^a BY TYPE OF INTRODUCED INNOVATION DURING 2015–2017

WYSZCZEGÓLNIENIE	Przedsiębiorstwa przemysłowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesowe w % ogółu przedsiębiorstw w latach 2015–2017 Industrial enterprises, which introduced product or process innovation in % of total enterprises during 2015–2017				SPECIFICATION
	ogółem grand total	nowe lub istotnie ulepszone produkty new or significantly improved products		nowe lub istotnie ulepszone procesy new or significantly improved processes	
		razem total	w tym nowe dla rynku of which new to the market		
O G Ó Ł E M	38,4	26,6	12,2	32,5	T O T A L
sektor publiczny	27,9	7,4	1,5	26,5	public sector
sektor prywatny	39,5	28,6	13,4	33,1	private sector

a W zakresie innowacji produktowych i procesowych; dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

a For product and process innovations; data concern economic entities employing more than 49 persons.

TABL. 9(206). **PRZEDSIĘBIORSTWA INNOWACYJNE W PRZEMYŚLE^a WEDŁUG RODZAJÓW WPROWADZONYCH INNOWACJI W LATACH 2015–2017 (dok.)**
 INNOVATIVE ENTERPRISES IN INDUSTRY^a BY TYPE OF INTRODUCED INNOVATION DURING 2015–2017 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Przedsiębiorstwa przemysłowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesowe w % ogółu przedsiębiorstw w latach 2015–2017 Industrial enterprises, which introduced product or process innovation in % of total enterprises during 2015–2017				SPECIFICATION
	ogółem grand total	nowe lub istotnie ulepszone produkty new or significantly improved products		nowe lub istotnie ulepszone procesy new or significantly improved processes	
		razem total	w tym nowe dla rynku of which new to the market		
W tym przetwórstwo przemysłowe	40,1	29,9	14,3	33,6	Of which manufacturing
w tym:					of which:
Produkcja artykułów spożywczych.....	28,9	28,9	11,1	26,7	Manufacture of food products
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	66,7	54,2	25,0	58,3	Manufacture of chemicals and chemical products
Produkcja wyrobów farmaceutycznych ^Δ	57,1	57,1	14,3	57,1	Manufacture of pharmaceutical products ^Δ
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	44,3	31,4	15,7	40,0	Manufacture of rubber and plastic products
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	51,3	35,9	15,4	38,5	Manufacture of other non-metallic mineral products
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	38,6	23,8	7,9	33,7	Manufacture of metal products ^Δ
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych	63,2	47,4	26,3	57,9	Manufacture of computer, electronic and optical products
Produkcja urządzeń elektrycznych	47,7	34,1	15,9	43,2	Manufacture of electrical equipment
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	52,1	37,5	31,3	35,4	Manufacture of machinery and equipment n.e.c.
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ	48,0	40,0	12,0	34,0	Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
Produkcja mebli	29,6	22,2	22,2	22,2	Manufacture of furniture
Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń	20,0	12,0	8,0	12,0	Repair and installation of machinery and equipment

^a W zakresie innowacji produktowych i procesowych; dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

^a For product and process innovations; data concern economic entities employing more than 49 persons.

TABL. 10(207). **NAKŁADY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ W PRZEMYŚLE^a (ceny bieżące)**
 EXPENDITURES ON INNOVATION ACTIVITIES IN INDUSTRY^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym nakłady Of which expenditures					
		na działalność badawczą i rozwo- jową ^b on research and develo- pment activity ^b	na zakup on the acquisition		inwesty- cyjne na ma- szyny, urządzenia techniczne i narzędzia oraz środki transportu ^c capital – on the acqui- sition of machinery and tech- nical equip- ment and tools as well as transport equipment ^c	na szkole- nie per- sonelu związane z działal- nością innowa- cyjną on staff training connected with innovation activity	na marketing dotyczący nowych lub istotnie ulepszo- nych produktów on the marketing for new or significant- ly improv- ed pro- ducts
			wiedzy ze źródeł zewne- trzych (gotowej technologii w postaci dokumen- tacji i praw) of know- ledge from external sources (complete technology in the form of docu- mentation and rights)	oprogra- mowania of the software			
	w tys. zł in thous. zł						
O G Ó Ł E M 2010	1673296	189170	49017	42223	947899	3791	39503
T O T A L 2015	2931438	457114	5478	25260	1535731	6256	20702
2016	3122323	489572	#	18197	1522200	5485	31059
2017	2361629	545078	#	11062	1357621	3858	31593
sektor publiczny.....	38835	20354	-	480	#	#	#
public sector							
sektor prywatny.....	2322794	524724	#	10582	#	#	#
private sector							
W tym przetwórstwo przemysłowe	1577598	509770	3275	8267	856423	3685	31593
Of which manufacturing							
w tym: of which:							
Produkcja artykułów spożywczych.....	43267	5377	#	#	#	171	1621
Manufacture of food products							
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemi- cznych	78470	32483	#	#	#	#	#
Manufacture of chemi- cals and chemical products							
Produkcja wyrobów farmaceutycznych ^Δ	37565	#	#	#	#	#	#
Manufacture of pharma- ceutical products ^Δ							
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztu- cznych	55053	8465	#	878	39263	30	#
Manufacture of rubber and plastic products							
Produkcja wyrobów z pozostałych mine- ralnych surowców niemetalicznych	32495	7345	#	#	15466	172	1643
Manufacture of other non-metallic mineral products							

a W zakresie innowacji produktowych i procesowych; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. b Nakłady wewnętrzne i zewnętrzne. c Łącznie z przyrzędami, ruchomościami i wyposażeniem.

a For product and process innovations; data concern entities employing more than 49 persons. b Internal and external expenditures. c Including instruments, movables and endowments.

TABL. 10(207). **NAKŁADY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ W PRZEMYŚLE^a (dok.)**EXPENDITURES ON INNOVATION ACTIVITIES IN INDUSTRY^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym nakłady Of which expenditures					
		na działalność badawczą i rozwo- jową ^b on research and develop- ment activity ^b	na zakup on the acquisition		inwesty- cyjne na ma- szyny, urządzenia techniczne i narzędzia oraz środki transportu ^c capital – on the acqui- sition of machinery and techni- cal equi- pment and tools as well as transport equipment ^c	na szko- lenie per- sonelu związane z działal- nością innowa- cyjną on staff training connected with innovation activity	na marketing dotyczący nowych lub istotnie ulepszo- nych produktów on the marketing for new or significant- ly impro- ved pro- ducts
			wiedzy ze źródeł zewnę- trzych (gotowej technologii w postaci dokumen- tacji i praw) of know- ledge from external sources (complete technology in the form of docu- mentation and rights)	oprogra- mowania of the software			
		w tys. zł in thous. zł					
Przetwórstwo przemysłowe (dok.) Manufacturing (cont.)							
Produkcja wyrobów z metali ^Δ Manufacture of metal products ^Δ	141063	34961	#	772	96168	258	#
Produkcja komputerów, wyrobów elektroni- cznych i optycznych..... Manufacture of com- puter, electronic and optical products	89695	13537	-	382	#	#	#
Produkcja urządzeń elektrycznych..... Manufacture of electrical equipment	86646	35148	-	2073	#	#	5791
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ Manufacture of machi- nery and equipment n.e.c.	145896	87435	#	217	51944	#	#
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers	511077	226953	306	1181	249660	#	#
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego Manufacture of other transport equipment	66191	32339	#	#	#	#	#
Produkcja mebli..... Manufacture of furniture	#	-	#	#	6276	#	#
Pozostała produkcja wyrobów..... Other manufacturing	#	#	-	#	#	-	#

a W zakresie innowacji produktowych i procesowych; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. b Nakłady wewnętrzne i zewnętrzne. c Łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem.

a For product and process innovations; data concern entities employing more than 49 persons. b Internal and external expenditures. c Including instruments, movables and endowments.

TABL. 11(208). **NAKŁADY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ^a W PRZEMYSŁE WEDŁUG ŹRÓDEŁ
FINANSOWANIA (ceny bieżące)**
EXPENDITURES ON INNOVATION ACTIVITIES IN INDUSTRY^a BY SOURCE OF FUNDS
(current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem Total	Z tego środki		Of which funds	
			własne own	pozyskane z zagranicy (bezzwrotne) received from abroad (not repayable)	kredyty bankowe bank credits	pozostałe ^b others ^b
		w tys. zł in thous. zł				
O G Ó Ł E M	2010	1673296	1228151	160125	120005	165016
T O T A L	2015	2931438	1702693	122330	#	#
	2016	3122323	2606126	14536	#	21062
	2017	2361629	2061816	34933	70293	187167
W tym przetwórstwo przemysłowe		1577598	1296462	#	#	#
Of which manufacturing						
w tym: of which:						
Produkcja artykułów spożywczych		43267	19822	#	#	#
Manufacture of food products						
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych		78470	77204	#	-	-
Manufacture of chemicals and chemical products						
Produkcja wyrobów farmaceutycznych ^Δ Manufacture of pharmaceutical products ^Δ		37565	#	-	-	-
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych		55053	34010	#	8393	#
Manufacture of rubber and plastic products						
Produkcja wyrobów z pozostałych mine- ralnych surowców niemetalicznych		32495	14871	1898	8463	#
Manufacture of other non-metallic mineral products						
Produkcja wyrobów z metali ^Δ		141063	52915	2844	7261	#
Manufacture of metal products ^Δ						
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych		89695	89695	-	-	-
Manufacture of computer, electronic and optical products						
Produkcja urządzeń elektrycznych		86646	66863	#	#	-
Manufacture of electrical equipment						
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ		145896	#	-	-	-
Manufacture of machinery and equipment n.e.c.						
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ		511077	503260	#	#	-
Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers						
Pozostała produkcja wyrobów		#	#	-	-	-
Other manufacturing						

a W zakresie innowacji produktowych i procesowych; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. b Na pozostałe nakłady składają się: nakłady budżetowe, nakłady pochodzące z funduszy kapitału ryzyka i pozostałe środki.

a For product and process innovations; data concern entities employing more than 49 persons. b The others consist budget funds, funds from venture capital and other resources.

TABL. 12(209). **WYNAŁAZKI I WZORY UŻYTKOWE KRAJOWE** ^a
DOMESTIC INVENTIONS AND UTILITY MODELS ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Wynałazki:					
zgłoszone	320	442	335	342	Patent applications
udzielone patenty	146	270	346	259	Patents granted
Wzory użytkowe:					
zgłoszone	65	71	52	50	Utility model application
udzielone prawa ochronne	23	36	42	59	Rights of protection granted

a Zgłoszone w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej.

Źródło: dane Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej.

a Filed at the Patent Office of the Republic of Poland.

Source: data of the Patent Office of the Republic of Poland.

Społeczeństwo informacyjne

Information society

TABL. 13(210). **PRZEDSIĘBIORSTWA^a WYKORZYSTUJĄCE WYBRANE TECHNOLOGIE INFORMACYJNO-TELEKOMUNIKACYJNE**
Stan w styczniu
ENTERPRISES ^a USING SELECTED INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES
As of January

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w % ogółu przedsiębiorstw in percent of total enterprises				
Komputery ^b	97,0	97,4	94,7	96,2	Computers ^b
Dostęp do Internetu	96,1	95,7	93,8	95,9	Internet access
Dostęp do Internetu przez łącze szerokopasmowe	73,1	95,5	93,2	95,9	Internet access via broadband connection
w tym mobilne łącze szeroko- pasmowe	19,5	60,5	65,3	71,7	of which mobile broadband
Własna strona internetowa	67,5	66,2	68,9	68,3	Own Website

a Dane dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Stacjonarne i przenośne, np. laptopy (notebooks); w latach 2015 - 2017 również smartfony i nettopy; dane nie obejmują komputerów zintegrowanych na jednej płycie montażowej, komputerów służących do sterowania i regulacji procesów technologicznych oraz w 2005 r. – urządzeń podręcznych (np. palmtopów, PDA).

a Data concerns enterprises with more than 9 persons employed. b Desktop and portable computers e.g. laptops (notebooks); in 2015 - 2017 including smartphones and nettops; data do not include computers integrated to other machines or devices on the same assembly board, computers used for the control and regulation of technological processes as well as in 2005 – handheld computers (palmtops, PDAs).

TABL. 14(211). **CELE WYKORZYSTANIA INTERNETU W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a**
PURPOSE OF USING THE INTERNET BY ENTERPRISES ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w % ogółu przedsiębiorstw in percent of total enterprises				
Przedsiębiorstwa wykorzystujące Internet w kontaktach z administracją publiczną ^b	93,1	93,8	95,5	96,5	Enterprises using the Internet in their contacts with public administration ^b
Przedsiębiorstwa prowadzące sprzedaż przez sieci komputerowe	11,6	11,2	12,2	14,1	Enterprises which received orders via computer networks
Przedsiębiorstwa dokonujące zakupów przez sieci komputerowe	19,1	37,8	36,5	36,9	Enterprises which sent orders via computer networks

a Dane dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Głównie w celu: pozyskiwania informacji, pobierania i odsyłania wypełnionych formularzy, obsługi procedur administracyjnych oraz składania ofert dotyczących zamówień publicznych.

a Data concerns enterprises with more than 9 persons employed. b Mainly for: obtaining information, downloading and returning filled in forms, treating an administrative procedure, submitting a proposal in a public electronic tender system.

DZIAŁ XIV CENY

CHAPTER XIV PRICES

Uwagi ogólne

General notes

1. Podstawę do opracowania **wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych** stanowi obserwacja cen reprezentantów towarów i usług.

Wskaźniki cen obliczono przy przyjęciu systemu wag opracowanego na podstawie struktury wydatków (bez spożycia naturalnego i wydatków na ubezpieczenia na życie) poszczególnych grup gospodarstw domowych na zakup towarów i usług konsumpcyjnych z roku poprzedzającego rok badany, uzyskanej z badania budżetów gospodarstw domowych.

Grupowania towarów i usług konsumpcyjnych dokonano na podstawie Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu zaadaptowanej na potrzeby zharmonizowanych wskaźników cen konsumpcyjnych (COICOP, do 2013 r. – COICOP/HICP).

2. Źródłem informacji o **cenach detalicznych** prezentowanych towarów i usług były notowania cen prowadzone przez ankierów w wybranych punktach sprzedaży, w wytypowanych rejonach badania cen. Ceny towarów i usług notowane były raz w miesiącu, z wyjątkiem owoców i warzyw, w zakresie których notowania cen prowadzone były dwa razy w miesiącu (do 2010 r. – trzy razy w miesiącu).

Ceny roczne obliczono jako średnie arytmetyczne przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach, z wyjątkiem rocznych cen ziemniaków, które obliczono przy zastosowaniu współczynników wyrażających udział zakupów dokonywanych przez ludność w poszczególnych miesiącach roku.

3. Dane o **cenach skupu** dotyczą cen płaconych przez podmioty gospodarcze skupujące produkty rolne bezpośrednio od ich producentów. Przeciętne ceny roczne obliczono jako iloraz wartości (bez podatku od towarów i usług) i ilości poszczególnych produktów rolnych.

4. Źródłem informacji o **cenach produktów rolnych i zwierząt gospodarskich uzyskiwanych przez rolników na targowiskach** są notowania cen dokonane przez stałych ankierów na celowo wytypowanych targowiskach. Przeciętne ceny roczne obliczono jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach.

1. The basis for compiling **the price indices of consumer goods and services** is price observation of representatives of goods and services.

The consumer price indices have been calculated applying the weights system based on the structure of expenditure (excluding own consumption and expenditures on life insurance) of particular groups of households on purchasing consumer goods and services from the year preceding the surveyed year, derived from the household budget survey.

The grouping of consumer goods and services is presented on the basis of the Classification of Individual Consumption by Purpose adapted to the needs of the Harmonized Indices of Consumer Prices (COICOP, until 2013 – COICOP/HICP).

2. The source of information on **retail prices** of presented goods and services were quotations conducted by price collectors in selected sales outlets, in selected price survey regions. Prices of goods and services were collected once a month, with the exception of fruit and vegetables, for which the quotations were conducted two times a month (until 2010 – three times a month).

Annual prices have been computed as the arithmetic means of the average monthly prices apart from annual prices of potatoes, which have been calculated with the use of coefficients expressing monthly shares of purchases made by consumers in particular months of a year.

3. Data on **procurement prices** concern prices paid by economic entities purchasing agricultural products directly from their producers. Average annual prices were calculated as a quotient of value (without value added tax – VAT) and quantity of each agricultural product.

4. The information on **prices of agricultural products and livestock received by farmers on marketplaces** comes from price quotations of agricultural products, provided by a network of interviewers collecting it on selected marketplaces. Average annual prices were calculated as arithmetic mean of average monthly prices.

TABL. 1(212). **WSKAŹNIKI CEN TOWARÓW I USŁUG KONSUMPCYJNYCH**
PRICE INDICES OF CONSUMER GOODS AND SERVICES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	rok poprzedni = 100 previous year = 100				
OGÓŁEM	102,9	99,2	99,3	101,9	TOTAL
w tym:					of which:
Żywność i napoje bezalkoholowe	102,9	98,7	100,9	103,8	Food and non-alcoholic beverages
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	105,2	101,1	100,8	101,3	Alcoholic beverages, tobacco
Odzież i obuwie	96,9	92,6	93,6	93,2	Clothing and footwear
Mieszkanie	103,7	100,6	99,4	101,8	Dwelling
Zdrowie	103,1	102,3	99,5	101,0	Health
Transport	105,4	91,2	95,5	104,1	Transport
Rekreacja i kultura	100,7	101,1	97,9	101,1	Recreation and culture
Edukacja	99,6	101,4	100,5	101,1	Education

TABL. 2(213). **CENY DETALICZNE WYBRANYCH TOWARÓW I USŁUG**
RETAIL PRICES OF SELECTED GOODS AND SERVICES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w zł in zł				
Ryż - za 1 kg	3,86	3,64	3,84	4,00	Rice - per kg
Chleb pszenno-żytni – za 0,5 kg	2,16	2,40	2,50	2,55	Wheat-rye bread - per 0,5 kg
Makaron jajeczny - za 400 g	3,71	4,05	4,13	4,18	Egg pasta - per 400 g
Mąka pszenna - za 1 kg	1,96	2,45	2,47	2,54	Wheat flour - per kg
Mięso wołowe z kością (rostbef) - za 1 kg	20,14	25,17	25,02	25,55	Beef meat, bone-in (roast beef) - per kg
Mięso wieprzowe bez kości (schab środkowy) - za 1 kg ^a	13,50	14,52	14,70	17,41	Pork meat, boneless (centre loin) - per kg ^a
Kurczę patroszone - za 1 kg	6,33	6,84	6,76	6,88	Disembowelled chicken - per kg
Szynka wieprzowa gotowana - za 1 kg	23,39	24,82	25,14	26,43	Pork ham, boiled - per kg
Kiełbasa wędzona - za 1 kg	14,90	15,39	15,65	18,91	Smoked sausage - per kg
Filety z morskiczka mrożone - za 1 kg	18,27	25,10	27,00	27,87	Fillets of hake, frozen - per kg
Karp świeży - za 1 kg	14,46	17,27	14,46	13,92	Fresh carp - per kg
Śledź solony odgłowiony - za 1 kg	9,43	12,56	12,90	13,57	Salted herring, headless - per kg
Mleko krowie spożywcze o zawarto- ści tłuszczu 3-3,5%, sterylizowa- ne - za 1 l	2,72	2,92	2,75	2,84	Cows' milk, fat content 3-3,5%, sterilized - per l
Ser twarogowy półtłusty - za 1 kg ...	12,00	12,93	12,61	12,86	Semi-fat cottage cheese - per kg
Ser dojrzewający – za 1 kg	18,29	20,10	18,62	21,69	Ripening cheese - per kg
Jaja kurze świeże - za 1 szt.	0,47	0,54	0,54	0,58	Hen eggs, fresh - per piece
Masło świeże o zawartości tłuszczu ok. 82,5% - za 200 g	4,10	4,21	4,23	5,92	Fresh butter, fat content about 82,5% - per 200 g
Olej rzepakowy produkcji krajowej - za 1 l	6,29	6,41	6,33	6,46	Rape-oil, domestic production – per l
Pomarańcze - za 1 kg	5,60	5,47	5,78	6,31	Oranges - per kg
Jabłka ^b - za 1 kg	2,71	2,78	2,79	3,22	Apples ^b - per kg
Buraki ^b - za 1 kg	1,80	2,00	2,20	2,07	Beetroots ^b - per kg
Marchew ^b - za 1 kg	2,09	2,60	2,44	2,03	Carrots ^b - per kg
Ziemniaki ^b - za 1 kg	1,33	1,11	1,35	1,34	Potatoes ^b - per kg

a Do 2016 – mięso wieprzowe z kością (schab środkowy) za 1 kg. b Średnie ceny roczne obliczono przy zastosowaniu współczynników wyrażających udział zakupów dokonanych przez ludność w poszczególnych miesiącach roku.

a Until 2016 – pork meat, bone-in (centre loin) per kg. b Annual average prices were calculated with the use of coefficients expressing monthly shares of purchases made by consumers in particular months of a year.

TABL. 2(213). **CENY DETALICZNE WYBRANYCH TOWARÓW I USŁUG (dok.)**

RETAIL PRICES OF SELECTED GOODS AND SERVICES (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w zł in zł				
Cukier biały kryształ - za 1 kg	2,76	2,30	2,93	3,14	White sugar, crystallized - per kg
Kawa naturalna, mielona - za 250 g	5,99	6,68	6,95	7,50	Natural coffee, ground - per 250 g
Herbata czarna, liściasta - za 100 g	3,13	3,85	4,15	4,23	Black tea, leaf - per 100 g
Wódka czysta 40% - za 0,5 l.....	20,01	26,85	26,08	25,67	Pure vodka 40% - per 0,5 l
Papierosy - za 20 szt.	9,32	12,85	13,42	13,71	Cigarettes - per 20 pcs
Garnitur męski 2-częściowy, z tkaniny z udziałem wełny ^c - za 1 kpl.	471,42	574,68	526,66	561,57	Men's suit fabrics of wool ^c - per set
Półbuty męskie skórzane, na podszwie nieskórzanej - za 1 parę ...	168,43	185,69	192,89	192,36	Men's low leather shoes with non-leather sole - per pair
Półbuty damskie skórzane, na podszwie nieskórzanej - za 1 parę ...	167,64	186,83	188,59	194,05	Women's low leather shoes with non-leather sole - per pair
Podzelowanie obuwia męskiego - za 1 parę	37,20	47,32	47,35	50,14	Resoling men's shoes - per pair
Zimna woda z miejskiej sieci wodociągowej - za 1 m ³	3,30	4,30	4,46	4,65	Cold water by municipal water-system - per m ³
Energia elektryczna dla gospodarstw domowych (taryfa całodobowa) ^d - za 1 kWh	0,59	0,64	0,63	0,63	Electricity for households (all-day tariff) ^d - per kWh
Gaz ziemny wysokometanowy z sieci dla gospodarstw domowych ^{de} - za 1 kWh	2,44	0,23	0,21	0,21	Natural net-gas, high-methanated for households ^{de} - per kWh
Węgiel kamienny - za 1 t.....	722,06	810,64	815,25	866,20	Hard coal - per t
Ciepła woda – za 1 m ³	15,17	18,26	18,38	20,05	Hot water – per m ³
Centralne ogrzewanie lokali mieszkalnych - za 1 m ² powierzchni użytkowej	3,35	4,27	4,42	4,33	Heating of dwellings – per m ² of usable floor space
Chłodziarko-zamrażarka typu domowego, poj. ok. 340 l ^f	1257,13	1123,26	1119,65	1632,46	Fridge-freezer, capacity about 340 l ^f
Pralka automatyczna typu domowego, na 5-7 kg suchej bielizny ^g	1205,02	1203,56	1212,92	1283,11	Automatic washing machine, dry-linen capacity not exceeding 5-7 kg ^g
Odkurzacz typu domowego	348,85	389,52	387,05	382,93	Vacuum cleaner
Żelazko z nawilżaczem.....	205,92	224,47	223,45	222,57	Iron with duschsystem
Proszek do prania – za 300 g ^h	4,55	5,50	5,62	5,59	Washing powder – per 300 g ^h
Benzyna silnikowa bezołowiowa, 95-oktanowa - za 1 l	4,58	4,64	4,35	4,62	Unleaded 95 octane motor petrol – per l
Bilet normalny na przejazd autobusem miejskim, jednorazowy	2,24	2,51	2,51	2,54	Regular ticket for travelling by intra-urban bus
Przejazd taksówką osobową, taryfa dzienna - za 5 km	15,04	16,74	16,61	16,39	Taxi daily fare - for 5 km distance
Bilet do kina	14,82	17,69	18,24	19,70	Cinema ticket
Ondulacja na zimno włosów damskich	60,09	72,61	74,21	78,04	Women's cold wave
Kopaczka do ziemniaków ciągnikowa, zawieszana	11681,50	14699,17	14872,75	15897,75	Mounted tractor potato digger
Mocznik nawozowy 46% N - za 25 kg	34,12	40,94	38,99	38,53	Urea, nutritive content 46% N - per 25 kg
Przemiał pszenicy - za 1 dt.....	17,31	22,71	26,00	26,00	Grinding of wheat - per dt

c Dane nie w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie z uwagi na zmianę reprezentanta objętego badaniem cen w 2015 r. d Łącznie z opłatami stałymi i zmiennymi. e W roku 2010 - za 1 m³. f Pojemność ok.: 300 l - w 2010 r. g Do 2013 r. pojemność na 5 kg suchej bielizny. h W latach: 2010 - za 400 g; 2015 - za 280 g.

c Data not fully comparable to those for the previous years due to the change of the representative item covered by the price survey in 2015. d Including standing and variable charges. e In 2010 - per m³. f Capacity about: 300 l - in 2010. g Until 2013 dry-linen capacity not exceeding 5 kg. h In: 2010 - per 400 g; 2015 - per 280 g.

TABL. 3(214). **PRZECIĘTNE CENY SKUPU WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH**
AVERAGE PROCUREMENT PRICES OF MAJOR AGRICULTURAL PRODUCTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w zł in zł				
Ziarno zbóż konsumpcyjnych i paszowych – za 1 dt:					Cereal grain consumer and for feeds – per dt:
pszenicy	60,15	65,57	59,89	64,40	wheat
żyta	38,13	50,87	49,21	56,87	rye
jęczmienia	53,48	65,21	61,87	63,24	barley
owsa i mieszanek zbożowych	31,99	46,77	50,19	49,84	oats and cereal mixed
pszenżyta	48,11	51,87	55,25	56,57	triticale
Ziemniaki - za 1 dt	42,21	40,37	39,98	40,40	Potatoes - per dt
w tym jadalne (bez wczesnych) ...	47,89	47,20	47,75	47,85	of which edible (excluding early kinds)
Buraki cukrowe - za 1 dt	11,66	12,37	11,36	7,74	Sugar beets - per dt
Rzepak i rzepik przemysłowy - za 1 dt	126,34	153,31	161,17	156,44	Industrial rape and turnip rape – per dt
Liście tytoniu - za 1 dt	579,79	638,55	689,60	-	Raw tobacco - per dt
Chmiel surowy – za 1 dt	.	1293,86	1574,00	1675,89	Raw hop – per dt
Żywiec rzeźny - za 1 kg:					Animals for slaughter - per kg:
bydło (bez cieląt)	4,42	5,91	6,03	6,31	cattle (excluding calves)
cielęta	7,19	6,80	7,99	9,55	calves
trzoda chlewna	3,97	4,36	4,69	5,18	pigs
Mleko krowie - za 1 l	1,06	1,17	1,12	1,39	Cows' milk - per l
Jaja kurze konsumpcyjne - za 1 szt.	0,25	0,25	0,18	0,25	Consumer hen eggs – per piece

TABL. 4(215). **PRZECIĘTNE CENY UZYSKIWANE PRZEZ ROLNIKÓW NA TARGOWISKACH**
AVERAGE MARKETPLACE PRICES RECEIVED BY FARMERS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w zł in zł				
Ziarno zbóż – za 1 dt:					Cereal grain – per dt:
pszenicy	71,65	78,51	79,07	78,98	wheat
żyta	69,50	70,00	61,25	72,95	rye
jęczmienia	64,00	70,02	70,73	77,86	barley
Ziemniaki (bez jadalnych wczesnych) – za 1 dt	107,00	88,01	108,16	105,81	Potatoes (excluding edible early kinds) – per dt
Jaja kurze – za 1 szt.	0,52	0,70	0,69	0,74	Hen eggs – per piece

DZIAŁ XV ROLNICTWO, ŁOWIECTWO I LEŚNICTWO

CHAPTER XV AGRICULTURE, HUNTING AND FORESTRY

Uwagi ogólne

General notes

Rolnictwo

Agriculture

1. Prezentowane informacje opracowano **metodą rodzaju działalności** i dotyczą działalności rolniczej w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej prowadzonej przez podmioty gospodarcze niezależnie od sekcji PKD 2007, do której są zaliczane.

2. **Gospodarstwo rolne** to jednostka wyodrębniona pod względem technicznym i ekonomicznym, posiadająca odrębne kierownictwo (użytkownik lub zarządzający) i **prowadząca działalność rolniczą**.

Gospodarstwo indywidualne to gospodarstwo rolne użytkowane przez osobę fizyczną.

Gospodarstwa indywidualne obejmują:

- 1) gospodarstwa o powierzchni 1 ha i więcej użytków rolnych;
- 2) gospodarstwa o powierzchni poniżej 1 ha użytków rolnych (w tym nieposiadające użytków rolnych) prowadzące produkcję rolną (roślinną i zwierzęcą) o znaczącej – określonej odpowiednimi programami – skali, w tym działy specjalne produkcji rolnej.

Do **działalności rolniczej** zaliczamy działalność związaną z uprawą roślin, która obejmuje: wszystkie uprawy rolne (w tym grzyby jadalne), warzywnictwo i ogrodnictwo, szkółkarstwo, hodowlę i nasiennictwo roślin rolniczych i ogrodniczych oraz chów i hodowlę zwierząt gospodarskich, tj. bydła, owiec, kóz, koni, trzody chlewnej, drobiu, królików, pozostałych zwierząt futerkowych, dzikich zwierząt utrzymywanych w gospodarstwie dla produkcji mięsa (np. dziki, sarny, danielę) i pszczoł, a także działalność polegającą na utrzymaniu użytków rolnych według zasad dobrej kultury rolnej (zgodnie z normami).

3. Zgodnie z definicjami w ust. 2, od 2010 r. w badaniach rolniczych nie ujmuje się posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali (poniżej określonych progów).

4. **Powierzchnia użytków rolnych** obejmuje powierzchnię użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej i użytków rolnych pozostałych.

Użytki rolne w dobrej kulturze rolnej – utrzymywane zgodnie z normami spełniającymi wymogi ustawy z dnia 5 II 2015 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (tekst jednolity:

1. The presented information was compiled using the **kind-of-activity method** and concerns agricultural activity in the area of crop and animal production conducted by economic entities regardless of the section of the NACE Rev. 2 in which they are included.

2. An **agricultural holding** is understood as a single unit, both technically and economically, which has a single management (holder or manager) and which **conducts agricultural activity**.

Private farm is understood as an agricultural holding used by a natural person.

Private farms include:

- 1) holdings with an area of 1 ha or more of agricultural land;
- 2) holdings with an area of less than 1 ha of agricultural land (including holdings without agricultural land) conducting agricultural production (crop and animal output) of significant – determined by the appropriate thresholds – scale, of which special branches of agricultural activities.

An **agricultural activity** includes activity related to the cultivation of plants, which covers: all field crops (including mushrooms), vegetable gardening and horticulture, nursery, cultivation and seed production of agricultural and horticultural crops as well as activity related to rearing and breeding of livestock, such as cattle, sheep, goats, horses, pigs, poultry, rabbits, other fur-covered animals, wild animals kept for slaughter (such as wild boar, roe deer, fallow deer) and bees, as well as activity of maintaining agricultural land in accordance with cultivation principles with respects for environment protection requirements (according to the norms).

3. According to the definitions in item 2, since 2010 agricultural surveys have not included owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities, and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale (below the specified thresholds).

4. The **agricultural land area** including area of agricultural land in a good agricultural condition and other agricultural land.

Agricultural land in a good agricultural condition – maintained in accordance with norms meeting requirements of the Law, dated 5 II 2015 on payments under direct support schemes (unified text: Journal of Laws 2015 item 1551) – is presented on

Dz. U. z 2015 r. poz. 1551) – prezentuje się w podziale na: powierzchnię pod zasiewami, grunty ugorowane, uprawy trwałe (w tym sady), ogrody przydomowe, łąki trwałe i pastwiska trwałe.

Użytki rolne pozostałe to użytki rolne nieużytkowane i nieutrzymywane w dobrej kulturze rolnej.

Powierzchnia zasiewów to powierzchnia wszystkich upraw zasianych i zasadzonych w gospodarstwie rolnym, z wyłączeniem od 2010 r. powierzchni upraw zaliczanych do upraw trwałych, a także powierzchni ogrodów przydomowych oraz upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny.

Dane o powierzchni i produkcji warzyw oraz truskawek uwzględniają ich uprawę w ogrodach przydomowych. Od 2013 r. dane dotyczące truskawek obejmują także uprawy ekologiczne.

Od 2014 r. powierzchnie upraw warzywniczych, sadowniczych oraz truskawek są szacowane łącznie według położenia gruntów.

Grunty ugorowane to grunty orne niewykorzystywane do celów produkcyjnych, ale utrzymane według zasad dobrej kultury rolnej, przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska, łącznie z powierzchnią upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny (nawozy zielone).

Uprawy trwałe to łączna powierzchnia plantacji drzew i krzewów owocowych oraz ich szkółek (**sady**), szkółek drzew i krzewów ozdobnych, szkółek drzew leśnych do celów handlowych, innych upraw trwałych, w tym wikliny oraz drzew i krzewów owocowych rosnących poza plantacjami, a także upraw trwałych pod osłonami.

Ogrody przydomowe to powierzchnia upraw przeznaczonych przede wszystkim na samozaopatrzenie. Do ogrodów przydomowych nie zalicza się powierzchni trawników i ogrodów ozdobnych oraz powierzchni przeznaczonej na rekreację.

Łąki i pastwiska są to łąki i pastwiska trwałe, do których nie zalicza się gruntów ornych obsianych trawami w ramach płodozmianu.

5. Globalna produkcja rolnicza obejmuje:

- 1) **produkcję roślinną**, tj. surowe (nieprzetworzone) produkty pochodzenia roślinnego (zbiory danego roku);
- 2) **produkcję zwierzęcą**, tj. produkcję żywca rzeźnego oraz surowych (nieprzetworzonych) produktów pochodzenia zwierzęcego i przyrost pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego – stada podstawowego i obrotowego), do którego zaliczono: bydło, trzodę chlewną, owce, konie i drób.

Końcowa produkcja rolnicza stanowi sumę wartości: produkcji towarowej, spożycia naturalnego produktów rolnych pochodzących z własnej produkcji, przyrostu zapasów produktów roślinnych i zwierzęcych oraz przyrostu wartości pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego – stada podstawowego i obrotowego). Produkcja końcowa, w odróżnieniu od produkcji globalnej, nie obejmuje tych produktów pochodzących z własnej produkcji, które zostały zużyte na cele produkcyjne, np. pasz, materiału siewnego, obornika.

Towarowa produkcja rolnicza stanowi sumę sprzedaży produktów rolnych do skupu oraz na targowiskach.

the basis of a division into sown area, fallow land, permanent crops (including orchards), kitchen gardens, permanent meadows and permanent pastures.

Other agricultural land is agricultural land which is not used and maintained in a good condition.

Sown area is the area of all crops sown and planted in the agricultural holding, except since 2010 for the area of crops which were included to permanent crops, as well as the area of kitchen gardens and crop area intended for ploughing, cultivated as major crops.

Data on the area and production of vegetables and strawberries include their cultivation in the kitchen gardens. Since 2013 data on strawberries include also organic cultivation of this species.

Since 2014 the area of vegetables, fruit and strawberries have been estimated only by the field location.

Fallow land is the arable land not used for production purposes but maintained in a good agricultural condition, in compliance with the environmental protection requirements, as well as the crop area intended for ploughing of plants cultivated as major crops (green fertilizers).

Permanent crops stand for the total plantation area of fruit-bearing trees and shrubs, and their nurseries (**orchards**), nurseries of ornamental trees and shrubs, and nurseries of forest trees for commercial purposes, as well as other permanent crops, of which wicker, fruit-bearing trees and shrubs grown outside plantations, as well as other permanent crops cultivated under covers.

Kitchen gardens stand for the area of crops which mainly serve as self-supplies. The area of lawns and ornamental gardens, as well as recreation area, should not be treated as part of kitchen gardens.

Meadows and pastures are understood as permanent meadows and pastures, and do not include arable land sown with grass as part of crop rotation.

5. Gross agricultural output includes:

- 1) **crop output**, i.e., raw (not processed) products of plant origin (production for a given year);
- 2) **animal output**, i.e., production of animals for slaughter, raw (not processed) products of animal origin as well as the increase in farm animal stocks (livestock – the basic and working herd), which include: cattle, pigs, sheep, horses and poultry.

Final agricultural output is the sum of the following values: market output, own consumption of agricultural products from own production, increases in inventories products of plant and animal origin and the increase in farm animal stocks (livestock – the basic and working herd). Final output, as opposed to gross output, does not include those products from own output that were utilized for production purposes, e.g. feed, sown material, manure.

Agricultural market output is the sum of agricultural product sales at procurement centres and on marketplaces.

W produkcji rolniczej (globalnej, końcowej i towarowej) prezentowane dane nie uwzględniają płatności uzupełniających do powierzchni upraw (m.in. chmielu, tytoniu, zbóż, oleistych, strączkowych i roślin przeznaczonych na nasiona oraz na paszę).

6. Przy ustalaniu produkcji rolniczej w cenach stałych przyjęto średnie krajowe ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany (dla sprzedaży targowiskowej – ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach, dla pozostałych elementów produkcji – średnie ceny skupu), z wyjątkiem ziemniaków, warzyw i owoców, w przypadku których przyjmuje się średnie ceny z dwóch kolejnych lat, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego, np. dla 2016 r. – z lat 2015 i 2016.

7. Dane o **produkcji, plonach i skupie** zbóż, strączkowych i oleistych dotyczą ziarna. Dane dotyczące **zbóż** obejmują: zboża podstawowe, mieszanki zbożowe, kukurydzę na ziarno, grykę, proso i inne zbożowe. Dane dotyczące **zbóż podstawowych**, tj. pszenicy, żyta, jęczmienia, owsa i pszenżyta – jeśli nie zaznaczono inaczej – nie obejmują mieszanek zbożowych.

Strączkowe na ziarno obejmują: konsumpcyjne (groch, fasola, bób oraz pozostałe) i pastewne (peluszką, wyka, łubin, bobik oraz pozostałe, np. mieszanki strączkowe).

Do upraw **przemysłowych** zalicza się: buraki cukrowe, uprawy roślin oleistych (rzepak, rzepik, mak, słonecznik, soja, gorczyca i len oleisty), włóknistych (len, konopie) i innych przemysłowych (tj. tytoń, chmiel, cykorię). Uprawy **pastewne** obejmują: strączkowe pastewne, motylkowe drobnonasienne (w tym wieloletnie, tj. koniczyna, lucerna i esparceta) z innymi pastewnymi i trawami, a także okopowe pastewne (buraki pastewne, brukiew, marchew pastewna, kapusta pastewna, rzepa itp.) oraz kukurydzę na zielonkę.

Dane o produkcji **żywcza rzeźnego** obejmują: skup zwierząt rzeźnych (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaż targowiskową oraz ubój z przeznaczeniem na spożycie naturalne.

8. Dane o **ciągnikach rolniczych** dotyczą ciągników 4-kołowych i gąsienicowych.

9. **Skup produktów rolnych** dotyczy ilości i wartości produktów rolnych (roślinnych i zwierzęcych) skupionych przez podmioty gospodarcze bezpośrednio od producentów.

10. **Lata gospodarcze** obejmują okres od 1 VII do 30 VI (np. rok gospodarczy 2016/17 oznacza okres od 1 VII 2016 r. do 30 VI 2017 r.).

11. Do wyliczeń wskaźników natężenia przyjęto – jeśli nie zaznaczono inaczej – użytki rolne, powierzchnię zasiewów i zwierzęta gospodarskie według stanu w czerwcu, a w 2010 r. na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego przeprowadzonego we wrześniu 2010 r. według stanu w dniu 30 VI.

12. Dane o użytkowaniu gruntów, powierzchni zasiewów, zbiorach i plonach ziemniaków, zwierzętach gospodarskich i produkcji zwierzęcej oraz o ciągnikach opracowano na podstawie sprawozdawczości, wyników badań reprezentacyjnych, wyników spisów rolniczych i szacunków.

Agricultural output (gross, final and market) the presented data are not include supplementary area payments calculated for particular year (among others: hop, tobacco, cereals, oilseeds crops, pulses and plants intended for seeds and feed).

6. The average national current prices for the year preceding the surveyed year were assumed in calculating agricultural output in constant prices (for market sales – prices received by farmers at marketplaces, for other elements of production – average procurement prices), excluding potatoes, vegetables and fruits, for which the average prices for two consecutive years, i.e., from the year preceding the surveyed year and from the survey year, e.g. for 2016 – the prices from 2015 and 2016, are assumed.

7. Data regarding the **production, yields and procurement** of pulses and oilseeds plants as well as cereals concerns grain. Data concerning **cereals** include: basic cereals, cereal mixed, maize for grain, buckwheat, millet and other cereals. Data regarding **basic cereals**, i.e., wheat, rye, barley, oats and triticale, unless otherwise indicated, do not include cereal mixed.

Pulses for grain include: consumer pulses (peas, beans, broad beans and others) and feed pulses (field peas, vetch, lupine, field beans and others, e.g. pulses mixed).

Industrial crops include: sugar beets, oilseeds crops (rape, turnip rape, poppy, sunflower, soya, mustard and oil-flax), fibrous plants (flax, hemp) and other industrial plants (i.e. tobacco, hop, chicory). **Feed plants** include: pulses, small-seed legumes (of which perennial legumes: clover, lucerne and sainfoin) with other feed plants and field grasses, as well as root plants (fodder beet, rutabaga, fodder carrot, fodder cabbage, turnip) and maize for green feed.

Data regarding the production of **animals for slaughter** concern the purchase of animals for slaughter (excluding animals selected for further breeding), market sales and slaughter intended for own consumption.

8. Data regarding **agricultural tractors** concern 4-wheeled and tracked tractors.

9. **Procurement of agricultural products** includes the quantity and value of agricultural products (crop and animal origin) purchased by economic entities directly from producers.

10. **Farming years** cover the period from 1 VII to 30 VI (e.g. the 2016/17 farming year covers the period from 1 VII 2016 to 30 VI 2017).

11. Intensity ratios were calculated on the basis of agricultural land, sown area, and livestock as of June, unless otherwise indicated, in 2010 on the basis of the Agricultural Census conducted in September 2010 – as of 30 VI.

12. Data regarding land use, sown area, crop production and yields, livestock and animal-based production, as well as tractors were compiled on the basis of reports, results of sample surveys, agricultural census results and estimates.

13. Dane o atestowanych gospodarstwach ekologicznych zostały opracowane na podstawie wykazów producentów przekazanych przez upoważnione jednostki certyfikujące Głównemu Inspektorowi Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, zgodnie z art. 9 pkt 2 ustawy z dnia 25 czerwca 2009 r. o rolnictwie ekologicznym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1054).

14. Dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – prezentuje się według siedziby użytkownika gospodarstwa.

Leśnictwo

1. Informacje w zakresie leśnictwa dotyczą:

- 1) **lasów publicznych** stanowiących własność:
 - a) Skarbu Państwa – zarządzanych oraz użytkowanych czasowo lub w całości przez:
 - Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe (w skrócie Lasy Państwowe), nadzorowane przez Ministra Środowiska,
 - jednostki ochrony przyrody (parki narodowe),
 - jednostki organizacyjne innych ministrów, wojewodów, gmin lub związków komunalnych i Agencję Nieruchomości Rolnych,
 - b) gmin (w tym gmin mających również status miasta na prawach powiatu),
 - c) innych jednostek publicznych, np. szkół wyższych, instytucji naukowych itp.;
- 2) **lasów prywatnych** stanowiących własność:
 - a) osób fizycznych,
 - b) wspólnot gruntowych będących własnością wszystkich lub części mieszkańców wsi,
 - c) spółdzielni produkcji rolnej,
 - d) innych osób prawnych.

2. Powierzchnia gruntów leśnych obejmuje powierzchnię lasów oraz gruntów związanych z gospodarką leśną.

Do **powierzchni lasów** zalicza się grunty o zwartej powierzchni co najmniej 0,1 ha:

- pokryte roślinnością leśną (powierzchnia zalesiona),
- przejściowo pozbawione roślinności leśnej (zręby, halizny, płazowiny, plantacje choinek i krzewów oraz poletka łowieckie).

Są to grunty przeznaczone do produkcji leśnej lub wchodzące w skład rezerwatów przyrody i parków narodowych albo wpisane do rejestru zabytków.

Do **gruntów związanych z gospodarką leśną** zalicza się grunty zajęte pod wykorzystywane dla potrzeb gospodarki leśnej: budynki i budowle, linie podziału przestrzennego lasu, drogi leśne, szkółki leśne, miejsca składowania drewna itp.

Zręby są to grunty przejściowo pozbawione drzewostanu w ciągu ostatnich 5 lat i przewidywane do odnowienia w najbliższych latach.

Halizny są to grunty przejściowo pozbawione drzewostanu dłużej niż 5 lat oraz uprawy i młodniki I klasy wieku (1–20 lat) o zadrzewieniu niższym niż 0,5 (pełne zadrzewienie – 1,0), przewidywane do odnowienia w najbliższych latach.

Płazowiny są to grunty porośnięte drzewami II klasy wieku (21–40 lat) o zadrzewieniu do 0,3 włącznie albo

13. Data on certified organic farms have been elaborated on the basis of producers registers delivered by authorized certifying bodies to the Main Inspector of Agricultural and Food Quality according to Article 9 point 2 of Legal Act of 25 June 2009 on organic farming (unified text Journal of Laws 2017 item 1054).

14. Data – unless otherwise stated – are presented by the official residence of the land user.

Forestry

1. Information within the scope of forestry concerns:

- 1) **public forests** owned by:
 - a) the State Treasury – managed and utilized temporarily or perpetually by:
 - the State Forests National Forest Holding (abbreviated as State Forests) supervised by the Minister of the Environment,
 - nature protection units (national parks),
 - organizational units supervised by different ministers, voivods, gminas or municipal associations and the Agricultural Property Agency,
 - b) gminas (of which gminas which are also cities with powiat status),
 - c) other public units, e.g. higher education institutions, science institutions etc.;
- 2) **private forests** owned by:
 - a) natural persons,
 - b) land held in common by all or part of the residents of a village,
 - c) agricultural production cooperatives,
 - d) other legal persons.

2. Forest land includes areas of forest as well as land connected with silviculture.

Forest area includes land with a homogeneous area of at least 0,1 ha:

- covered by forest vegetation (wooded area),
- temporarily devoid of forest vegetation (felling sites, blanks, irregularly stocked open stands, coniferous tree and bush plantations, hunting grounds).

These areas are designated for silviculture production, comprising portions of nature reserves and national parks or are registered as nature monuments.

Land connected with silviculture includes land used for purposes of forest management: buildings and structures, spatial division lines in forests, forest roads, forest nurseries, wood stockpiling areas, etc.

Felling sites are areas temporarily devoid of tree stands within the past 5 years and designated for renewal in coming years.

Blanks are areas temporarily devoid of tree stands for longer than 5 years as well as crops and greenwoods in age category I (1–20 years), with plantings at less than 0,5 (full planting at 1,0), designated for renewal in coming years.

Irregularly stocked open stands are areas planted with trees in age category II (21–40 years)

drzewami III i wyższych klas wieku (41 lat i więcej) o zadrzewieniu do 0,2 włącznie, z wyjątkiem drzewostanów w klasie odnowienia i do odnowienia.

Drzewostany w klasie odnowienia są to drzewostany rębne i przeszłorębne podlegające jednocześnie użytkowaniu i odnowieniu (pod osłoną), w których co najmniej 50% powierzchni (w drzewostanach użytkowanych rębiami gniazdowymi co najmniej 30% powierzchni) zostało odnowione sztucznie lub naturalnie oraz drzewostany młodszych klas wieku wymagające przebudowy za pomocą rębni złożonych, z uwagi na złe efekty produkcyjne.

Drzewostany w klasie do odnowienia obejmują drzewostany rębne i przeszłorębne użytkowane rębiami złożonymi, które wymagają przedniego odnowienia jako bezwzględnego warunku kontynuacji cięć tymi rębiami.

Drzewostany o budowie przerębowej są to drzewostany składające się z grup i kęp drzew o różnym wieku i wysokości, przenikające się nawzajem na całej powierzchni, w których prowadzone są jednocześnie zabiegi związane z użytkowaniem, odnowieniem i pielęgnowaniem lasu.

Przez **odnowienia** rozumie się powstawanie młodego drzewostanu w miejsce drzewostanu usuwanego lub usuniętego:

- 1) odnowienia sztuczne są to uprawy leśne zakładane przez sadzenie lub siew;
- 2) odnowienia naturalne są to uprawy leśne powstałe na gruntach leśnych z samosiewu i odrosli, uznane za pełnowartościowe i pokrywające co najmniej 50% terenu.

Zalesienia polegają na zakładaniu upraw leśnych na gruntach pozostających poprzednio poza uprawą leśną (niezaliczonych do powierzchni lasów).

Zadrzewienia są to produkcyjne i ochronne skupiska drzew i krzewów na terenach poza lasami. Wstępują wzdłuż tras komunikacyjnych i cieków wodnych, wśród upraw rolnych, przy domach i budynkach gospodarczych oraz w obrębie i przy zakładach przemysłowych. Do zadrzewień nie zalicza się: sadów, plantacji, szkółek drzew i krzewów, cementarzy, urządzonej zieleni w miastach i wsiach, ogrodów działkowych, skupisk drzew otaczających obiekty zabytkowe.

3. Lesistość (wskaźnik lesistości) obliczono jako stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni geodezyjnej województwa.

Udział powierzchni gruntów leśnych w powierzchni lądowej województwa obliczono jako stosunek powierzchni lasów i gruntów związanych z gospodarką leśną do powierzchni ogólnej województwa pomniejszonej o grunty pod wodami (obejmujące powierzchnie wody płynące oraz stojące); od 2002 r. – zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 III 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (tekst jednolity: Dz. U. z 2016 r. poz. 1034) – do powierzchni lądowej kraju zalicza się grunty pod stawami oraz rowy użytkowane rolniczo.

4. Dane o pozyskaniu drewna w podziale według sortymentów drzewnych opracowano na podstawie klasyfikacji jakościowo-wymiarowej określonej Polskimi Normami.

with plantings of up to 0,3 inclusive, or planted with trees in age category III or higher (41 years or more) with plantings of up to 0,2 inclusive, excluding tree stands in the restocking class and in the class for restocking.

Tree stands in the restocking class are tree stands which have reached or passed felling maturity being simultaneously utilized and renewed (under cover), in which at least 50% of the area (in tree stands utilized through nested fellings of at least 30% of the area) was renewed artificially or naturally as well as tree stands in the lower age categories requiring reconstruction through complex fellings in view of poor production results.

Tree stands in the class for restocking include tree stands that have reached or passed felling maturity, that are utilized through complex fellings and that require prior renewal as the necessary condition for continuation of these fellings.

Tree stands with a selection structure are tree stands consisting of groups and clumps of trees of various ages and heights, intermingled throughout the entire stand, in which activity connected with the utilization, renewal and tending of the forest is conducted simultaneously.

Renewals are understood as new tree stands formed in place of removed stands:

- 1) artificial renewals are tree crops established through planting or sowing;
- 2) natural renewals are tree crops formed in forest land through self-seeding and offshoots, considered full-value and covering at least 50% of the area.

Afforestation consists in establishing woodland crops on land previously outside silviculture (not included in forest area).

Plantings are productive and protective clusters of trees and shrubs outside the forest. The term includes trees along roads, rivers, canals and among agricultural crops, on farmlands and within plants area. The term excludes orchards, plantations, forest and shrub nurseries, cemeteries and estate green belts within cities and rural, home gardens and allotments, trees and shrubs surrounding monumental places.

3. Forest cover (the forest cover indicator) was calculated as the percentage ratio of forest area to the total geodesic area of the voivodship.

Share of forest land in land area of the voivodship is calculated as the percentage ratio of forest area (including land connected with silviculture) to the total area of the voivodship without lands under waters (i.e. surface flowing waters and surface standing waters). According to the decree of the Minister of Regional Development and Construction, dated 29 III 2001 in regard to the registration of land and buildings (unified text: Journal of Laws 2016 item 1034) – since 2002 land under ponds as well as ditches used for agricultural purposes have been calculated to land area.

4. Data on removals in the rows according to wood assortments were compiled on the basis of the quality-size classification defined by Polish Norms.

Rolnictwo Agriculture

TABL. 1(216). **UWARUNKOWANIA I WAŻNIEJSZE WYNIKI EKONOMICZNO-PRODUKCYJNE W ROLNICTWIE**^a
TRENDS AND MAJOR ECONOMIC AND PRODUCTION RESULTS IN AGRICULTURE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Gospodarstwa rolne ^b w tys.	61,8	.	56,0	.	Agricultural holdings ^b in thous.
w tym gospodarstwa indywidu- alne	61,3	.	55,6	.	of which private farms
Powierzchnia użytków rolnych (stan w czerwcu) ^b w tys. ha	919,5	909,5	901,2	916,7	Agricultural land area (as of June) ^b in thous. ha
w tym gospodarstwa indywidu- alne	732,2	749,6	753,6	777,0	of which private farms
Udział w ogólnej powierzchni zasie- wów (stan w czerwcu) ^b w %:					Share in total sown area (as of June) ^b in %:
zbóż podstawowych	57,5	54,7	57,5	57,6	basic cereals
w tym gospodarstwa indywidu- alne.....	59,9	55,9	59,0	59,5	of which private farms
ziemniaków	3,1	2,7	3,8	2,1	potatoes
w tym gospodarstwa indywidu- alne.....	3,7	3,0	4,2	2,3	of which private farms
roślin przemysłowych	21,0	20,3	18,9	19,7	industrial plants
w tym gospodarstwa indywidu- alne.....	19,2	19,3	17,5	18,4	of which private farms
Plony z 1 ha w dt:					Yields per 1 ha in dt:
zbóż podstawowych.....	45,6	47,6	49,7	49,7	of basic cereals
w tym gospodarstwa indywidu- alne.....	43,1	44,2	47,3	47,8	of which private farms
ziemniaków	215	209	275	351	of potatoes
w tym gospodarstwa indywidu- alne.....	201	195	264	345	of which private farms
rzepaku i rzepiku	20,7	28,7	30,4	31,1	of rape and turnip rape
w tym gospodarstwa indywidu- alne.....	18,3	27,2	30,2	30,9	of which private farms
Bydło, trzoda chlewna, owce i konie w przeliczeniowych sztukach dużych (stan w czerwcu) ^{bc} na 100 ha użyt- ków rolnych	15,7	14,1	13,5	13,5	Cattle, pigs, sheep and horses in terms of large heads (as of June) ^{bc} per 100 ha of agricultural land
w tym gospodarstwa indywidu- alne	15,4	13,0	12,2	12,6	of which private farms

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 269. b W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. c Patrz uwaga do tabl. 11 na str. 283.

a See general notes, item 4 on page 269. b In 2010 data of the Agricultural Census. c See note to the table 11 on page 283.

TABL. 1(216). **UWARUNKOWANIA I WAŻNIEJSZE WYNIKI EKONOMICZNO-PRODUKCYJNE W ROLNICTWIE ^a**
(dok.)TRENDS AND MAJOR ECONOMIC AND PRODUCTION RESULTS IN AGRICULTURE ^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Udział krów w pogłowie bydła (stan w czerwcu) ^b w %	42,8	39,1	39,8	38,6	Share of cows in cattle stocks (as of June) ^b in %
w tym gospodarstwa indywidualne	42,4	38,0	39,2	37,9	of which private farms
Udział loch w pogłowie trzody chlewnej (stan w czerwcu) ^b w %	12,9	14,6	14,8	16,3	Share of sows in pig stocks (as of June) ^b in %
w tym gospodarstwa indywidualne	9,6	9,3	9,0	10,0	of which private farms
Produkcja żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami) ^d na 1 ha użytków rolnych w kg	107,3	98,0	102,8	102,1	Production of animals for slaughter in terms of meat (including fats and pluck) ^d per 1 ha of agricultural land in kg
Produkcja mleka krowiego w l:					Production of cows' milk in l:
na 1 ha użytków rolnych	187	210	197	197	per 1 ha of agricultural land
w tym gospodarstwa indywidualne	143	159	150	144	of which private farms
na 1 krowę	4069	4548	4345	4443	per cow
w tym gospodarstwa indywidualne	3332	3806	3597	3510	of which private farms
Ciągniki rolnicze (stan w czerwcu) ^b na 100 ha użytków rolnych w szt.	6,1	.	6,3	.	Agricultural tractors (as of June) ^b per 100 ha of agricultural land in units
w tym gospodarstwa indywidualne	7,3	.	7,2	.	of which private farms
Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych (łącznie z wieloskładnikowymi) w przeliczeniu na czysty składnik ^{de} na 1 ha użytków rolnych w kg	147,1	159,0	165,0	174,4	Consumption of mineral or chemical fertilizers (including mixed fertilizers) in terms of pure ingredient ^{de} per 1 ha of agricultural land in kg
w tym gospodarstwa indywidualne	136,8	151,1	161,8	170,3	of which private farms

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 269. b W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. d Dotyczy mięsa: wołowego, cielecego, wieprzowego, baraniego, końskiego, drobiowego, koziego, króliczego i dziczyzny; w wadze poubojowej ciepłej. e Dotyczy odpowiednio lat gospodarczych: 2009/10, 2014/15, 2015/16, 2016/17.

a See general notes, item 4 on page 269. b In 2010 data of the Agricultural Census. d Concerns meat: beef, veal, pork, mutton, horseflesh, poultry, goat, rabbit and game; in post-slaughter warm weight. e Concerns respectively the: 2009/10, 2014/15, 2015/16, 2016/17 farming years.

TABL. 2(217). **POWIERZCHNIA UŻYTKÓW ROLNYCH WEDŁUG RODZAJÓW UŻYTKÓW**

Stan w czerwcu

AGRICULTURAL LAND AREA BY LAND TYPE

As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	W tym gospodarstwa indywidualne Of which private farms	SPECIFICATION
	w ha	in ha	
O G Ó Ł E M 2010 ^a	919478	732243	T O T A L
2015	909515	749571	
2016	901226	753623	
2017	916668	776960	
W dobrej kulturze rolnej	911410	774297	In good agricultural condition
Pod zasiewami	745034	619018	Sown area
Grunt ugorowany	8819	7705	Fallow land
Uprawy trwałe	3788	3420	Permanent crops
w tym sady	3017	2650	of which orchards
Ogrody przydomowe	1027	1024	Kitchen gardens
Łąki trwałe	133413	126394	Permanent meadows
Pastwiska trwałe	19330	16737	Permanent pastures
Pozostałe	5258	2662	Others

a Dane Powszechnego Spisu Rolnego.

a Data of the Agricultural Census.

TABL. 3(218). **GOSPODARSTWA ROLNE WEDŁUG GRUP OBSZAROWYCH**^a

Stan w czerwcu

FARMS BY AREA GROUPS^a

As of June

L A T A Y E A R S	Gospodarstwa Farms									Przeciętna powierzchnia ogólna gospodarstwa w ha Average total farm area in ha	
	w tys. in thous.	o powierzchni użytków rolnych – w odsetkach with agricultural land area of – in percent								ogółem total	w tym użytki rolne of which agricultural land
		do 1,00 ha up to	1,01–1,99	2,00–4,99	5,00–9,99	10,00–14,99	15,00–19,99	20,00–49,99	50,00 ha i więcej and more		

OGÓŁEM TOTAL

2010 ^b	61,8	2,2	20,6	28,7	21,4	9,9	4,7	7,9	4,5	17,4	14,9
2013	59,5	1,9	21,0	28,1	21,0	9,1	5,1	8,5	5,3	16,4	15,5
2016	56,0	2,2	21,3	25,8	21,9	9,9	4,4	8,7	5,9	17,0	16,1

W tym GOSPODARSTWA INDYWIDUALNE of which PRIVATE FARMS

2010 ^b	61,3	2,3	20,8	28,9	21,6	9,9	4,8	7,9	3,9	13,9	11,9
2013	59,1	1,9	21,1	28,3	21,1	9,2	5,1	8,4	4,9	13,7	12,9
2016	55,6	2,2	21,5	26,0	22,0	9,9	4,4	8,6	5,4	14,3	13,6

a Patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 269. b Dane Powszechnego Spisu Rolnego.

U w a g a. Od 2013 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co trzy lata.

a See general notes, item 2 on page 269. b Data of the Agricultural Census.

N o t e. Since 2013 data on the basis of period survey conducted every three years.

TABL. 4(219). **DYNAMIKA GLOBALNEJ, KOŃCOWEJ I TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ (ceny stałe^a)**
 INDICES OF GROSS, FINAL AND MARKET AGRICULTURAL OUTPUT (constant prices^a)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	ogółem total			w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms			
	rok poprzedni = 100			previous year = 100			
Produkcja globalna	100,6	95,9	109,8	98,2	93,7	113,6	Gross output
roślinna.....	101,0	93,1	115,6	99,5	90,5	118,7	crop
zwierzęca	99,7	104,6	93,0	95,3	103,5	99,5	animal
Produkcja końcowa.....	101,2	100,3	107,4	99,6	97,8	111,9	Final output
roślinna.....	101,8	98,3	113,1	102,0	95,2	117,1	crop
zwierzęca	100,2	105,3	93,2	95,7	104,2	99,7	animal
Produkcja towarowa	97,2	102,2	106,3	96,0	95,8	114,9	Market output
roślinna.....	95,9	101,0	110,3	95,7	92,1	121,9	crop
zwierzęca	99,7	104,9	96,0	96,7	104,2	99,7	animal

a Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 11, pkt. 1) na str. 28.

a See general notes to the Yearbook, item 11, point 1) on page 28.

TABL. 5(220). **STRUKTURA GLOBALNEJ I TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ (ceny stałe^a)**
 STRUCTURE OF GROSS AND MARKET AGRICULTURAL OUTPUT (constant prices^a)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w odsetkach	in percent		
PRODUKCJA GLOBALNA GROSS OUTPUT				
O G Ó Ł E M	100,0	100,0	100,0	T O T A L
Produkcja roślinna	70,5	73,1	78,4	Crop output
Zboża	31,2	35,5	35,2	Cereals
w tym zboża podstawowe	24,4	29,5	28,3	of which basic cereals
w tym: pszenica	18,2	22,1	21,0	of which: wheat
żyto	1,2	0,8	0,8	rye
jęczmień	3,0	3,7	3,3	barley
Ziemniaki	5,6	5,0	8,8	Potatoes
Przemysłowe	12,0	13,7	14,1	Industrial
w tym buraki cukrowe	3,4	1,9	2,7	of which sugar beets
Warzywa	7,1	8,4	9,0	Vegetables
Owoce	2,7	2,3	3,4	Fruit
Siano łąkowe	2,3	1,4	1,5	Meadow hay
Pozostałe	9,6	6,8*	6,4	Others

a Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 11, pkt. 1) na str. 28.

a See general notes to the Yearbook, item 11, point 1) on page 28.

TABL. 5(220). **STRUKTURA GLOBALNEJ I TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ (dok.)**
 STRUCTURE OF GROSS AND MARKET AGRICULTURAL OUTPUT (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w odsetkach	in percent		
PRODUKCJA GLOBALNA (dok.) GROSS OUTPUT (cont.)				
Produkcja zwierzęca	29,5	26,9	21,6	Animal output
Żywiec rzeźny ^b	15,7	12,2	11,1	Animals for slaughter ^b
w tym:				of which:
bydło (bez cieląt)	2,3	2,7	2,2	cattle (excluding calves)
cielęta	0,1	0,1	0,0	calves
trzoda chlewna	6,1	2,3	2,1	pigs
owce	0,0	0,0	0,0	sheep
drób	6,9	7,1	6,7	poultry
Przyrost stada (podstawowego i obrotowego)	-0,1	0,1	-0,2	Increase in herd (basic and working)
Mleko krowie	4,7	6,1	4,3	Cows' milk
Jaja kurze	8,2	7,7	5,8	Hen eggs
Obornik	0,5	0,4	0,3	Manure
Pozostałe	0,5	0,4	0,3	Others
PRODUKCJA TOWAROWA MARKET OUTPUT				
O G Ó Ł E M	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Produkcja roślinna	65,3	70,4	74,6	Crop output
Zboża	33,6	39,0	37,6	Cereals
w tym zboża podstawowe	27,1	32,6	32,0	of which basic cereals
w tym: pszenica	21,3	25,8	26,5	of which: wheat
żyto	1,2	0,9	0,6	rye
jęczmień	3,6	4,3	3,8	barley
Ziemniaki	2,9	2,8	6,6	Potatoes
Przemysłowe	16,0	15,5	14,0	Industrial
w tym buraki cukrowe	4,6	3,3	3,4	of which sugar beets
Warzywa	7,5	9,0	10,1	Vegetables
Owoce	2,5	2,2	3,7	Fruit
Pozostałe	2,8	1,9	2,6	Other
Produkcja zwierzęca	34,7	29,6	25,4	Animal output
Żywiec rzeźny ^b	19,9	14,4	13,5	Animals for slaughter ^b
w tym:				of which:
bydło (bez cieląt)	3,0	3,2	2,6	cattle (excluding calves)
cielęta	0,1	0,1	0,0	calves
trzoda chlewna	7,3	2,5	2,4	pigs
owce	0,0	0,0	0,0	sheep
drób	9,1	8,6	8,4	poultry
Mleko krowie	6,0	6,8	5,3	Cows' milk
Jaja kurze	8,2	7,9	6,2	Hen eggs
Pozostałe	0,6	0,5	0,4	Others

b Bydło, cielęta, trzoda chlewna, owce, konie, drób, kozy i króliki.

b Cattle, calves, pigs, sheep, horses, poultry, goats and rabbits.

TABL. 6(221). **POWIERZCHNIA ZASIEWÓW**^a
Stan w czerwcu
SOWN AREA^a
As of June

ZIEMIOPLÓDY	2010	2015	2016	2017		CROPS
				ogółem total	w tym gospo- darstwa indywi- dualne of which private farms	
					w ha in ha	
O G Ó Ł E M	715820	760329	743994	745034	619018	T O T A L
Zboża	507920	524587	520051	530981	450742	Cereals
zboża podstawowe	411246	416159	427810	429352	368192	basic cereals
pszenica	256821	277768	283098	263138	218890	wheat
żyto	37743	19503	20004	16977	14667	rye
jęczmień	60871	59269	55710	82830	72228	barley
owies	22890	14843	18143	17847	16767	oats
pszenżyto	32920	44776	50855	48560	45640	triticale
mieszkanki zbożowe.....	13333	8895	7261	19102	19074	cereal mixed
gryka, proso i inne zbożowe	21702	9675	11424	8032	7274	buckwheat, millet and other cereals
kukurydza na ziarno....	61639	89858	73556	74495	56202	maize for grain
Strączkowe	6173	13553	11340	8770	6606	Pulses
konsumpcyjne	2552	3992	3723	3398	2631	edible
pastewne ^b	3621	9561	7617	5372	3975	feed ^b
Ziemniaki	22403	20737	27919	16007	13990	Potatoes
Przemysłowe	150423	154372	140905	146464	113761	Industrial
w tym:						of which:
buraki cukrowe	19046	13091	18483	19254	12299	sugar beets
oleiste	130524	141109	122226	126799	101090	oilseeds
w tym rzepak i rzepik.....	127089	133702	118209	121455	96435	of which rape and turnip rape
Pastewne	17095	34129	23963	23650	17295	Feed
w tym:						of which:
okopowe	461	683	342	342	341	root plants
kukurydza na pasze ...	9126	12146	9376	11302	7774	maize for feeds
Pozostałe uprawy ^c	11806	12951	19816	19162	16624	Other crops ^c

a W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. b Łącznie z mieszkankami zbożowo-strączkowymi na ziarno. c Warzywa, truskawki, wysadki okopowych itp.

a In 2010 data of the Agricultural Census. b Including cereal and pulse mixed for grain. c Vegetables, strawberries, root plant planting etc.

TABL. 7(222). **ZBIORY I PŁONY WYBRANYCH ZIEMIOPŁODÓW**
SELECTED CROP PRODUCTION AND YIELDS

ZIEMIOPŁODY	2011-2015 ^a	2015	2016 ^b	2017		CROPS
				ogółem total	w tym gospo- darstwa indywi- dualne of which private farms	

ZBIORY w t PRODUCTION in t

Zboża	2489571	2463933	2694774	2760148	2244785	Cereals
w tym:						of which:
zboża podstawowe ...	1862261	1982730	2125602	2135126	1761689	basic cereals
pszenica	1303415	1440453	1515521	1415840	1132379	wheat
żyto	106621	67192	68493	62904	53388	rye
jęczmień	251876	253984	252329	375324	312233	barley
owies	60881	47057	62416	62350	58685	oats
pszenżyto	139469	174044	226843	218709	205005	triticale
mieszkanki zbożowe ...	37391	28393	24957	66928	66819	cereal mixed
Ziemniaki	538583	433085	766997	561006	482655	Potatoes
Buraki cukrowe	1044056	657824	1086527	1175941	737940	Sugar beets
Rzepak i rzepik	354529	383957	359053	377324	298047	Rape and turnip rape
Siano łąkowe	516935	479845	562187	662426	645382	Meadow hay

PŁONY z 1 ha w dt YIELDS per 1 ha in dt

Zboża	47,8	47,0	51,8	52,0	49,8	Cereals
w tym:						of which:
zboża podstawowe	45,4	47,6	49,7	49,7	47,8	basic cereals
pszenica	49,6	51,9	53,5	53,8	51,7	wheat
żyto	33,4	34,5	34,2	37,1	36,4	rye
jęczmień	41,6	42,9	45,3	45,3	43,2	barley
owies	31,6	31,7	34,4	34,9	35,0	oats
pszenżyto	39,2	38,9	44,6	45,0	44,9	triticale
mieszkanki zbożowe ...	33,2	31,9	34,4	35,0	35,0	cereal mixed
Ziemniaki	256,5	209	275	351	345	Potatoes
Buraki cukrowe	607,2	503	588	611	600	Sugar beets
Rzepak i rzepik	27,8	28,7	30,4	31,1	30,9	Rape and turnip rape
Siano łąkowe	45,8	43,0	48,9	49,7	51,1	Meadow hay

a Przeciętne roczne. b Łącznie z powierzchnią wspólnot gruntowych uwzględnioną w gospodarstwach indywidualnych.

a Annual averages. b Including the area of land communities taken into account in the private farms.

TABL. 8(223). **POWIERZCHNIA, ZBIORY I PLONY WARZYW GRUNTOWYCH**^a
 AREA, PRODUCTION AND YIELDS OF GROUND VEGETABLES^a

WARZYWA	2015	2016	2017		VEGETABLES
			ogółem total	w tym gospo- darstwa indywi- dualne of which private farms	

POWIERZCHNIA w ha — stan w czerwcu AREA in ha — as of June

OGÓŁEM	8564	9388	9007	6858	TOTAL
Kapusta	771	671	722	719	Cabbages
Kalafior	121	99	137	137	Cauliflowers
Cebula	1466	1675	1272	809	Onions
Marchew jadalna	792	955	850	713	Carrots
Buraki ćwikłowe	432	311	373	373	Beetroots
Ogórki	676	620	637	613	Cucumbers
Pomidory	266	204	286	286	Tomatoes
Pozostałe ^b	4039	4853	4729	3207	Others ^b

ZBIORY w t PRODUCTION in t

OGÓŁEM	144902	191675	160197	125263	TOTAL
Kapusta	25264	31088	26781	26668	Cabbages
Kalafior	2559	2329	2606	2606	Cauliflowers
Cebula	33340	49185	31564	17155	Onions
Marchew jadalna	23131	31368	25282	19399	Carrots
Buraki ćwikłowe	11742	11187	9406	9404	Beetroots
Ogórki	8828	11727	9454	9198	Cucumbers
Pomidory	3558	4680	4462	4462	Tomatoes
Pozostałe ^b	36479	50112	50642	36373	Others ^b

PLONY z 1 ha w dt YIELDS per 1 ha in dt

Kapusta	327	463	371	371	Cabbages
Kalafior	212	236	190	190	Cauliflowers
Cebula	227	294	248	212	Onions
Marchew jadalna	292	329	297	272	Carrots
Buraki ćwikłowe	272	360	252	252	Beetroots
Ogórki	131	189	148	150	Cucumbers
Pomidory	134	230	156	156	Tomatoes
Pozostałe ^b	90	103	107	113	Others ^b

a łącznie z ogrodami przydomowymi; patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str.269. b Pietruszka, pory, selery, rzodkiewka, sałata, rabarbar itp.

a Including kitchen gardens, see general notes, item 4 on page 269. b Parsley, leeks, celeries, radish, salad, rhubarb etc.

TABL. 9(224). **POWIERZCHNIA I ZBIORY OWOCÓW Z DRZEW**^a
 AREA AND PRODUCTION OF TREE FRUIT^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017		SPECIFICATION
			ogółem total	w tym gospodar- stwa indy- widualne of which private farms	

POWIERZCHNIA w ha — stan w czerwcu AREA in ha — as of June

OGÓŁEM	4082	4214	4363	4057	TOTAL
Jabłonie	1858	1903	1975	1785	Apples
Grusze	261	229	269	263	Pears
Śliwy	372	417	416	391	Plums
Wiśnie	810	800	802	730	Cherries
Czereśnie	453	493	487	480	Sweet cherries
Pozostałe ^b	327	372	412	408	Others ^b

ZBIORY^c w t PRODUCTION^c in t

OGÓŁEM	32275	36887	30608	28527	TOTAL
Jabłka	20943	23967	19714	18126	Apples
Gruszki	1030	1309	1177	1115	Pears
Śliwki	1950	2520	2016	1865	Plums
Wiśnie	4259	4086	3428	3200	Cherries
Czereśnie	2320	2986	2488	2448	Sweet cherries
Pozostałe ^b	1773	2020	1786	1772	Others ^b

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 269. b Brzoskwinie, morele, orzechy włoskie. c W 2015 r. owoce zebrane w sadach i poza sadami.

a See general notes, item 4 on page 269. b Peaches, apricots, walnuts. c In 2015 fruit harvested in orchards and outside.

TABL. 10(225). **POWIERZCHNIA I ZBIORY OWOCÓW Z KRZEWÓW OWOCOWYCH I PLANTACJI JAGODOWYCH**^a
 AREA AND PRODUCTION OF FRUIT BUSHES AND BERRY FRUIT^a

OWOCE	2015	2016	2017		FRUIT
			ogółem total	w tym gospodar- stwa indywu- alne of which private farms	

POWIERZCHNIA w ha — stan w czerwcu AREA in ha — as of June

OGÓŁEM	2913	3183	3132	3080	TOTAL
Truskawki ^b	1814	1841	1887	1885	Strawberries ^b
Maliny ^c	210	308	289	289	Raspberries ^c
Porzeczki	382	392	426	406	Currants
Agrest	101	131	128	128	Gooseberries
Pozostałe ^d	406	511	402	372	Others ^d

ZBIORY^e w t PRODUCTION^e in t

OGÓŁEM	10697	13005	12314	12235	TOTAL
Truskawki ^b	5785	7819	6842	6841	Strawberries ^b
Maliny ^c	709	1173	1107	1107	Raspberries ^c
Porzeczki	2483	2063	2578	2515	Currants
Agrest	656	616	640	640	Gooseberries
Pozostałe ^d	1063	1334	1148	1133	Others ^d

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 269. b Łącznie z poziomkami; łącznie z uprawą w ogrodach przydomowych. c Łącznie z jeżyną bezkolcową. d Aronia, borówka wysoka, winorośl, leszczyna i inne. e W 2015 r. owoce zebrane w sadach i poza sadami.

a See general notes, item 4 on page 269. b Including wild strawberries; including kitchen gardens. c Including thornless blackberry. d Chokeberry, highbush blueberry, vine, hazel and others. e In 2015 fruit harvested in orchards and outside.

TABL. 11(226). **BYDŁO, TRZODA CHLEWNA, OWCE I KONIE**

Stan w czerwcu

CATTLE, PIGS, SHEEP AND HORSES

As of June

WYSZCZEGÓL- NIENIE	2010 ^a	2015	2016	2017	2010 ^a	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	ogółem total				w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms				
W SZTUKACH IN HEADS									
Bydło	109112	107883	103182	108157	83539	82449	79073	86280	Cattle
w tym krowy	46767	42137	41097	41708	35428	31338	30987	32724	of which cows
Trzoda chlewna.....	300718	210324	196889	185726	231216	146342	131424	131737	Pigs
w tym lochy	38718	30803	29079	30338	22109	13652	11821	13110	of which sows
Owce	13006	11040	11996	15177	11871	9280	10400	13443	Sheep
w tym maciorki	7934	6830	6331	9960	7678	5470	5163	8601	of which ewes
Konie ^b	10775	.	8394	.	10200	.	7982	.	Horses ^b
W przeliczeniowych sztukach dużych (bydło, trzoda chle- wna, owce i konie) ..	144213	128028 ^c	121433	123993 ^c	112663	97512 ^c	91786	97842 ^c	In terms of large heads (cattle, pigs, sheep and horses)

NA 100 ha UŻYTKÓW ROLNYCH^d w szt. PER 100 ha OF AGRICULTURAL LAND^d in heads

Bydło	11,9	11,9	11,4	11,8	11,4	11,0	10,5	11,1	Cattle
w tym krowy	5,1	4,6	4,6	4,5	4,8	4,2	4,1	4,2	of which cows
Trzoda chlewna	32,7	23,1	21,8	20,3	31,6	19,5	17,4	17,0	Pigs
w tym lochy	4,2	3,4	3,2	3,3	3,0	1,8	1,6	1,7	of which sows
Owce	1,4	1,2	1,3	1,7	1,6	1,2	1,4	1,7	Sheep
w tym maciorki	0,9	0,8	0,7	1,1	1,0	0,7	0,7	1,1	of which ewes
Konie ^b	1,2	x	0,9	x	1,4	x	1,1	x	Horses ^b
W przeliczeniowych sztukach dużych (bydło, trzoda chlewna, owce i konie) ..	15,7	14,1 ^c	13,5	13,5 ^c	15,4	13,0 ^c	12,2	12,6 ^c	In terms of large heads (cattle, pigs, sheep and horses)

a Dane Powszechnego Spisu Rolnego. b Dane szacunkowe; od 2013 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co trzy lata. c Do obliczeń przyjęto stan koni: w 2015 r. z 2013 r., w 2017 r. z 2016 r. d Patrz uwagi ogólne, ust 4 na str. 269.

U w a g a. Przeliczenia pogłowia zwierząt ze sztuk fizycznych na przeliczeniowe sztuki duże dokonuje się przy przyjęciu współczynników (mnożników): dla bydła – 0,8, dla trzody chlewnej – 0,15, dla owiec – 0,08, dla koni – 1,0.

a Data of the Agricultural Census. b Estimated data; since 2013 data on the basis of period survey conducted every three years. c For the calculation we use the horse stocks: in 2015 of 2013, in 2017 of 2016. d See general notes, item 4 on page 269.

N o t e. The following ratios (multipliers) are used in calculating livestock in physical units per head in terms of large heads: for cattle – 0,8, for pigs – 0,15, for sheep – 0,08, for horses – 1,0.

TABL. 12(227). **DRÓB^a**

Stan w końcu roku

POULTRY^a

As of the end of year

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospodar- stwa indy- widualne of which private farms	
Kury w tys. szt.	5528,5	5354,8	4614,4	5894,8	5724,8	Hens in thous. heads
w tym nioski	3246,8	2908,0	2397,7	2431,8	2261,8	of which laying hens
Gęsi w tys. szt.	35,5	13,8	6,5	5,8	2,0	Geese in thous. heads
Indyki w tys. szt.	81,0	365,1	260,8	321,2	321,2	Turkeys in thous. heads
Kaczki ^b w tys. szt.	122,1	85,0	797,1	207,4	207,4	Ducks ^b in thous. heads
Kury na 100 ha użytków rolnych ^c w tys. szt.	601,3	588,8	512,0	643,1	736,8	Hens per 100 ha of agri- cultural land ^c in heads
w tym nioski	353,1	319,7	266,0	265,3	291,1	of which laying hens

a W latach 2010 i 2015 w wieku powyżej 2 tygodni. b Łącznie z drobiem pozostałym. c Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 269.

a In 2010 and 2015 more than 2 weeks old. b Including other poultry. c See general notes, item 4 on page 269.

TABL. 13(228). **PRODUKCJA ŻYWCA RZEŻNEGO**^a
PRODUCTION OF ANIMALS FOR SLAUGHTER^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospodar- stwa indywidualne of which private farms	

W SZTUKACH IN HEADS

Bydło (bez cieląt)	32599	34860	29738	31645	25918	Cattle (excluding calves)
Cieleta ^b	3303	1810	714	225	194	Calves ^b
Trzoda chlewna	394297	148380	168235	167127	129243	Pigs
Owce	3392	2371	2690	3760	3276	Sheep
Konie	3150	259	714	1135	1135	Horses

W TONACH WAGI ŻYWEJ IN TONNES OF LIVE WEIGHT

Bydło (bez cieląt)	17397	19984	17168	18708	15483	Cattle (excluding calves)
Cieleta ^b	277	288	61	40	37	Calves ^b
Trzoda chlewna	46333	21138	23215	22966	18371	Pigs
Owce	154	85	80	123	107	Sheep
Konie	1711	139	482	853	853	Horses
Drób	65256	77707	81849	82220	81682	Poultry
Kozy i króliki	260	61	44	10	10	Goats and rabbits

^a Dane obejmują skup zwierząt rzeźnych (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaż targowiskową oraz ubój z przeznaczeniem na spożycie naturalne. ^b Bez selekcji.

^a Data include purchase of animals for slaughter (excluding animals selected for further breeding), market sales and slaughter intended for own consumption. ^b No selection.

TABL. 14(229). **PRODUKCJA MIĘSA^a, TŁUSZCZÓW I PODROBÓW**
PRODUCTION OF MEAT^a, FATS AND PLUCK

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
------------------	------	------	------	------	---------------

W TONACH IN TONNES

Produkcja żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami)	98670	89175	92614	93625	Production of animals for slaughter in terms of meat (including fats and pluck)
mięso i tłuszcze	93400	83912	87354	88243	meat and fats
wołowe	9094	10240	8784	9579	beef
cielęce	166	172	36	24	veal
wieprzowe	36140	16488	18109	17914	pork
baranie	68	37	35	53	mutton
końskie	912	75	262	464	horseflesh
drobiowe	45680	54393	57295	57556	poultry
kozy i królicze ^b	1340	2507	2833	2653	goat and rabbit ^b
podroby	5270	5263	5260	5382	pluck

^a W wadze poubojowej ciepłej. Dane obejmują skup zwierząt rzeźnych (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaż targowiskową oraz ubój z przeznaczeniem na spożycie naturalne. ^b Łącznie z dziczyzną.

^a In post-slaughter warm weight. Data include purchase of animals for slaughter (excluding animals selected for further breeding), market sales and slaughter intended for own consumption. ^b Including game.

TABL. 14(229). **PRODUKCJA MIĘSA^a, TŁUSZCZÓW I PODROBÓW (dok.)**PRODUCTION OF MEAT^a, FATS AND PLUCK (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
------------------	------	------	------	------	---------------

NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH^c w kg PER 1 ha OF AGRICULTURAL LAND^c in kg

OGÓŁEM | **107,3** | **98,0** | **102,8** | **102,1** | **TOTAL**

a W wadze poubojowej ciepłej. Dane obejmują skup zwierząt rzeźnych (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaż targowiskową oraz ubój z przeznaczeniem na spożycie naturalne. c Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 269.

a In post-slaughter warm weight. Data include purchase of animals for slaughter (excluding animals selected for further breeding), market sales and slaughter intended for own consumption. c See general notes, item 4 on page 269.

TABL. 15(230). **PRODUKCJA MLEKA KROWIEGO I JAJ KURZYCH**

PRODUCTION OF COWS' MILK AND HEN EGGS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
Produkcja mleka:						Milk production:
w milionach litrów	172,2	190,6	177,6	180,9	112,1	in million litres
na 100 ha użytków rolnych ^a						per 100 ha agricultural
w tys. l	18,7	21,0	19,7	19,7	14,4	land ^a in thous. l
Przeciętny roczny udój mleka						Average annual quantity of
od 1 krowy w l	4069	4548	4345	4443	3510	milk per cow in l
Produkcja jaj w mln szt.	749,4	721,9	587,7	533,3	483,2	Eggs production in mln units
Przeciętna roczna liczba jaj						Average annual number of
od 1 kury nioski w szt.	228	249	231	223	223	eggs per laying hen in units

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 269.

a See general notes, item 4 on page 269.

TABL. 16(231). **CIĄGNIKI ROLNICZE**

Stan w czerwcu

AGRICULTURAL TRACTORS

As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010 ^a	2013	2016	SPECIFICATION
------------------	-------------------	------	------	---------------

W SZTUKACH IN UNITS

OGÓŁEM | **55738** | **57241** | **56427** | **TOTAL**

W tym gospodarstwa | | | | Of which private

indywidualne | 53118 | 55202 | 54390 | farms

POWIERZCHNIA UŻYTKÓW ROLNYCH^b NA 1 CIĄGNIK w ha
AGRICULTURAL LAND AREA^b PER TRACTOR in ha

OGÓŁEM | **16,5** | **16,1** | **16,0** | **TOTAL**

W tym gospodarstwa | | | | Of which private

indywidualne | 13,8 | 13,9 | 13,9 | farms

a Dane Powszechnego Spisu Rolnego. b Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 269.

U w a g a. Od 2010 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co trzy lata.

a Data of the Agricultural Census. b See general notes, item 4 on page 269.

N o t e. Since 2010 data on the basis of periodic surveys conducted every three years.

TABL. 17(232). **ZUŻYCIENIE NAWOZÓW MINERALNYCH LUB CHEMICZNYCH ORAZ WAPNIOWYCH W PRZELICZENIU NA CZYSTY SKŁADNIK**

CONSUMPTION OF MINERAL OR CHEMICAL AND LIME FERTILIZERS IN TERMS OF PURE INGREDIENT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2009/10 ^a	2014/15	2015/16	2016/17		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym go- spodarstwa indywidualne of which private farms	

W TONACH IN TONNES

Nawozy mineralne lub chemiczne ^b	135236	144571	148694	159838	132312	Mineral or chemical fertilizers ^b
azotowe.....	78117	81322	83124	93044	76375	nitrogenous
fosforowe.....	26679	23968	24834	24404	20678	phosphatic
potasowe.....	30440	39281	40736	42390	35259	potassic
Nawozy wapniowe ^c	68122	50444	77630	79955	42460	Lime fertilizers ^c

NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH ^d w kg PER 1 ha OF AGRICULTURAL LAND ^d in kg

Nawozy mineralne lub chemiczne ^b	147,1	159,0	165,0	174,4	170,3	Mineral or chemical fertilizers ^b
azotowe.....	85,0	89,4	92,2	101,5	98,3	nitrogenous
fosforowe.....	29,0	26,4	27,6	26,6	26,6	phosphatic
potasowe.....	33,1	43,2	45,2	46,2	45,4	potassic
Nawozy wapniowe ^c	74,1	55,5	86,1	87,2	54,6	Lime fertilizers ^c

a Dane Powszechnego Spisu Rolnego. b Łącznie z wieloskładnikowymi. c Przeważnie w postaci wapna palonego; łącznie z wapnem defekacyjnym. d Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 269.

a Data of the Agricultural Census. b Including mixed fertilizers. c Most frequently in the form of quicklime; including defecated lime. b See general notes, item 4 on page 269.

TABL. 18(233). **WARTOŚĆ SKUPU PRODUKTÓW ROLNYCH (ceny bieżące ^a)**VALUE OF AGRICULTURAL PRODUCTS PROCUREMENT (current prices ^a)

PRODUKTY ROLNE	2010	2015	2016	2017		AGRICULTURAL PRODUCTS
				ogółem total	w tym gospo- darstwa indywidualne of which private farms	

W TYSIĄCACH ZŁOTYCH IN THOUSAND ZLOTYS

O G Ó Ł E M	2119152,3	2761816,6	2550279,6	2490689,8	1723821,9	T O T A L
Produkty roślinne	1536311,2	2051865,2	1892247,0	1777029,9	1159152,5	Crop products
w tym:						of which:
Zboża	914211,8	1269549,3	1168252,5	1153721,4	732720,5	Cereals
w tym zboża podsta- wowe	763426,0	1077141,2	1014712,6	994438,2	617632,3	of which basic cereals
pszenica	628365,7	868385,5	861948,1	836507,2	538468,3	wheat
żyto	25342,6	20624,4	11451,8	16887,1	4487,2	rye
jęczmień	91175,7	147647,6	120382,9	123866,2	63050,1	barley
owies i mieszanki zbożowe	2847,5	3618,2	1949,4	1195,9	1030,3	oats and cereal mixed
pszenżyto	15694,5	36865,4	18980,4	15981,9	10596,4	triticale

a Płacone dostawcom; bez podatku VAT.

a Paid to suppliers; excluding VAT.

TABL. 18(233). WARTOŚĆ SKUPU PRODUKTÓW ROLNYCH (dok.)

VALUE OF AGRICULTURAL PRODUCTS PROCUREMENT (cont.)

PRODUKTY ROLNE	2010	2015	2016	2017		AGRICULTURAL PRODUCTS
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	

W TYSIĄCACH ZŁOTYCH (dok.) IN THOUSAND ZLOTYS (cont.)

Produkty roślinne (dok.)						Crop products (cont.)
w tym zboża konsumpcyjne i paszowe	901876,3	1254783,0	1152065,4	1134475,1	724601,8	of which consumer and for feeds cereals
w tym zboża podstawowe	757124,2	1068336,3	1008757,9	986942,1	614715,7	of which basic cereals
pszenica	624561,0	863246,6	857858,7	831428,2	536714,0	wheat
żyto	25104,5	20011,6	11135,7	16330,0	4449,8	rye
jęczmień	89545,8	146042,3	119594,0	122666,7	62110,4	barley
owies i mieszanki zbożowe	2581,7	3438,1	1812,3	1075,6	954,5	oats and cereal mixed
pszenżyto	15331,3	35597,6	18357,2	15441,6	10487,0	triticale
Strączkowe konsumpcyjne ^b	0,9	23,6	23,8	39,8	39,8	Edible pulses ^b
Ziemniaki	67324,9	68701,6	78020,3	80382,3	54146,4	Potatoes
Buraki cukrowe	117740,2	113709,5	118320,5	102197,7	69649,3	Sugar beets
Rzepak i rzepik ^b	327048,2	483832,1	414345,6	359925,4	230888,3	Rape and turnip rape ^b
Warzywa	64130,1	60746,5	58155,0	40099,8	36678,5	Vegetables
Owoce	13895,7	29770,2	10221,0	20043,4	19347,0	Fruit
Produkty zwierzęce	582841,1	709951,4	658032,6	713659,9	564669,4	Animal products
w tym:						of which:
Żywiec rzeźny ^c	383166,8	472629,2	442014,3	457443,2	401378,6	Animals for slaughter ^c
bydło (bez cieląt)	66250,8	108638,9	85891,7	103018,2	85962,2	cattle (excluding calves)
cielęta	237,4	108,8	199,7	200,6	81,3	calves
trzoda chlewna	107746,1	66967,5	60724,4	62444,4	41225,9	pigs
owce	229,6	342,7	301,8	325,5	315,7	sheep
konie	4949,0	750,1	2972,1	5337,6	5337,6	horses
drób	203753,9	295821,1	291924,6	286116,9	268455,9	poultry
Mleko krowie	163125,0	191710,5	183071,6	236423,0	143512,0	Cow milk
Jaja kurze konsumpcyjne	8930,4	14096,2	7770,4	9467,8	9467,8	Consumer hen's eggs

NA 1 HA UŻYTKÓW ROLNYCH ^d w zł PER 1 HA OF AGRICULTURAL LAND ^d in zł

O G Ó Ł E M	2305	3037	2830*	2717	2219	T O T A L
Produkty: roślinne	1671	2256	2100*	1939	1492	Products: crop
zwierzęce	634	781	730	779	727	animal

b Bez materiału siewnego. c W wadze żywej. d Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 269.

b Excluding sowing. c In live weight. d See general notes, item 4 on page 269.

TABL. 19(234). SKUP WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH

PROCUREMENT OF MAJOR AGRICULTURAL PRODUCTS

PRODUKTY ROLNE	2010	2015	2016	2017		AGRICULTURAL PRODUCTS
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
Zboża w t	1577008	2009315	1972364	1843333	1175430	Cereals in t
w tym zboża podstawowe	1321309	1669596	1694486	1554070	966703	of which basic cereals
pszenica	1043450	1323702	1438568	1298371	837829	wheat
żyto	66360	40484	23112	29192	8239	rye
jęczmień	170258	226825	194593	195949	99907	barley
owies i mieszanki zbożowe	8754	7738	3892	2395	2060	oats and cereal mixed
pszenżyto	32487	70847	34321	28163	18668	triticale
w tym zboża konsumpcyjne i paszowe	1560882	1989556	1953526	1821468	1166564	of which consumer and for feeds cereals
w tym zboża podstawowe	1311493	1655723	1685070	1543230	962471	of which basic cereals
pszenica	1038274	1316444	1432317	1291079	835470	wheat
żyto	65844	39342	22631	28713	8192	rye
jęczmień	167438	223960	193286	193985	98396	barley
owies i mieszanki zbożowe	8071	7351	3611	2158	1911	oats and cereal mixed
pszenżyto	31866	68626	33225	27295	18502	triticale
Strączkowe konsumpcyjne ^a w t	-	26	24	16	16	Edible pulses ^a in t
Ziemniaki w t	159489	170191	195143	198970	146776	Potatoes in t
Buraki cukrowe w t	1010142	919140	1041998	1319855	893536	Sugar beets in t
Rzepak i rzepik ^a w t	258870	315598	257086	230069	146634	Rape and turnip rape ^a in t
Warzywa w t	51668	54033	54448	47480	41455	Vegetables in t
Owoce w t	8317	15809	6728	4562	4411	Fruit in t
Żywiec rzeźny ^b w t	102511	108070	105318	105973	93712	Animals for slaughter ^b in t
bydło (bez cieląt)	14976	18381	14242	16321	13432	cattle (excluding calves)
cielęta	33	16	25	21	9	calves
trzoda chlewna	27118	15360	12952	12063	8138	pigs
owce	48	57	56	59	57	sheep
konie	810	88	306	553	553	horses
drob	59526	74168	77737	76956	71523	poultry
Żywiec rzeźny w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami) ^c w t	71163	73409	72034	72000	63610	Animals for slaughter in terms of meat (including fats) ^c in t
Mleko krowie w tys. l	153207	164232	163962	169958	104382	Cows' milk in thous. l
Jaja kurze konsumpcyjne w tys. szt.	36304	57180	44050	37520	37520	Consumer hen's eggs in thous. units

a Bez materiału siewnego. b W wadze żywej. c Wołowe, cielęce, wieprzowe, baranie, końskie i drobiowe; w wadze po-
ubojowej ciepłej.

a Excluding sowing. b In live weight. c Beef, veal, pork, mutton, horseflesh and poultry; in post-slaughter warm weight.

TABL. 20 (235). **EKOLOGICZNE GOSPODARSTWA ROLNE**
ORGANIC FARMS

LATA YEARS	Z certyfikatem Certified		W okresie przestawiania Under conversion	
	gospodarstwa farms	powierzchnia ekolo- gicznych użytków rolnych w ha organic agricultural land in ha	gospodarstwa farms	powierzchnia ekolo- gicznych użytków rolnych w ha organic agricultural land in ha
2010	778	25476	449	14228
2015	773	27622	76	3639
2016	657	23854	156	5346
2017	573	21605	168	5937

Źródło: dane Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

Source: data of the Main Inspectorate of Agricultural and Food Quality.

Łowiectwo Hunting

TABL. 21(236). **WAŻNIEJSZE ZWIERZĘTA ŁOWNE**^a

Stan w dniu 10 III

MAJOR GAME SPECIES^a

As of 10 III

ZWIERZĘTA ŁOWNE	2010 ^b	2015	2016	2017	GAME SPECIES
-----------------	-------------------	------	------	------	--------------

W SZTUKACH IN HEADS

Daniele	1056	1606	1821	2437	Fallow deer
Muflony	1158	2107	2150	2457	Mouflons

W TYSIĄCACH SZTUK IN THOUSAND HEADS

Jelenie	11,9	15,1	15,6	32,7	Deer
Sarny	82,0	82,5	85,1	80,7	Roe deer
Dziki	22,3	23,1	22,4	29,9	Wild boars
Lisy	11,6	12,4	12,7	12,6	Foxes
Zające	19,1	22,2	24,2	38,6	Hares
Bażanty	25,3	24,7	24,9	43,4	Pheasants
Kuropatwy	18,5	12,9	12,2	23,9	Partridges

^a Dane szacunkowe. Dane dotyczą łowieckiego roku gospodarczego liczonego od 1 IV danego roku do 31 III roku następnego. ^b Dane nie obejmują ośrodków hodowli zwierzyny zarządzanych przez Lasy Państwowe.

Źródło: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych i Polskiego Związku Łowieckiego oraz innych jednostek prowadzących ośrodki hodowli zwierzyny.

^a Estimated data. Data concern the hunting economic year defined from 1 IV of a given year to 31 III of the following year. ^b Data excluding centres of game breeding managed by the State Forests.

Source: data of the Directorate General of the State Forests and the Polish Hunting Association and other units running game breeding centres.

TABL. 22(237). **ODSTRZAŁ^a WAŻNIEJSZYCH ZWIERZĄT ŁOWNYCH**
SHOOT^a OF MAIN GAME SPECIES

ZWIERZĘTA ŁOWNE	2010/11 ^b	2015/16	2016/17	2017/18	GAME SPECIES
Jelenie	3924	7607	7788	8969	Deer
Daniele	133	431	468	520	Fallow deer
Sarny	16311	18448	19808	20667	Roe deer
Dziki	21049	38044	32381	39766	Wild boars
Lisy	8030	11005	9966	10600	Foxes
Zające	17	1	1	4	Hares
Bażanty	2191	2157	2177	2135	Pheasants
Kuropatwy	1	1	-	-	Partridges

^a Dane dotyczą łowieckiego roku gospodarczego liczonego od 1 IV danego roku do 31 III roku następnego. ^b Dane nie obejmują ośrodków hodowli zwierzyny zarządzanych przez Lasy Państwowe.

Źródło: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych i Polskiego Związku Łowieckiego oraz innych jednostek prowadzących ośrodki hodowli zwierzyny.

^a Data concern the hunting economic year defined from 1 IV of a given year to 31 III of the following year. ^b Data excluding centres of game breeding managed by the State Forests.

Source: data of the Directorate General of the State Forests and the Polish Hunting Association and other units running game breeding centres.

TABL. 23(238). **KOŁA I CZŁONKOWIE POLSKIEGO ZWIĄZKU ŁOWIECKIEGO ORAZ OBWODY ŁOWIECKIE**^a
Stan w dniu 10 III
CLUBS AND MEMBERS OF THE POLISH HUNTING ASSOCIATION AND HUNTING DISTRICTS^a
As of 10 III

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Koła łowieckie:					Hunting clubs:
liczba ^b	194	201	201	202	number ^b
członkowie ^c	6288	9616	9730	10105	members ^c
Obwody łowieckie:					Hunting districts:
liczba	358	360	360	360	number
powierzchnia w tys. ha	1594,5	1605,5	1603,8	1605,0	area in thous. ha
w tym na gruntach leśnych	486,4	494,8	493,5	494,0	of which in forest land

a Dane dotyczą łowieckiego roku gospodarczego liczonego od 1 IV danego roku do 31 III roku następnego. b Dane grupowane według siedziby koła łowieckiego. c Dane grupowane według siedziby zamieszkania członka koła.

Ź r ó d ł o: dane Polskiego Związku Łowieckiego.

a Data concern the hunting economic year defined from 1 IV of a given year to 31 III of the following year. b Data grouped according to the seat of hunting club. c Data grouped according to the seat of member of hunting club.

S o u r c e: data of the Polish Hunting Association.

Leśnictwo Forestry

TABL. 24(239). **POWIERZCHNIA GRUNTÓW LEŚNYCH**
Stan w dniu 31 XII
FOREST LAND
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M w ha	605090	609435	611090	610906	TOTAL in ha
Lasy	588992	593385	594968	594810	Forests
Publiczne	572579	572845	574096	573843	Public
zalesione	558980	560665	561162	560693	wooded
niezalesione	13599	12181	12934	13150	non-wooded
w tym:					of which:
własność Skarbu Państwa	565421	565656	566949	566689	owned by the State Treasury
zalesione	552044	553680	554223	553730	wooded
niezalesione	13377	11976	12726	12960	non-wooded
w tym:					of which:
w zarządzie Lasów Państwo- wych	550012	552109	552000	552465	managed by the State Forests
zalesione	536805	540363	539552	539790	wooded
niezalesione	13207	11746	12447	12675	non-wooded
parki narodowe	9661	9677	10027	10027	national parks
zalesione	9653	9670	10020	10019	wooded
niezalesione	8	8	8	8	non-wooded
własność gmin ^a	7158	7131	7088	7095	gmina ^a owned
zalesione	6936	6925	6880	6905	wooded
niezalesione	222	205	208	190	non-wooded
Prywatne	16412	20540	20872	20966	Private
zalesione	15940	20120	20384	20219	wooded
niezalesione	472	420	488	748	non-wooded
Grunty związane z gospodarką leśną	16098	16050	16122	16097	Land connected with silvicul- ture
LESISTOŚĆ w %	29,5	29,7	29,8	29,8	FOREST COVER in %
UDZIAŁ POWIERZCHNI GRUN- TÓW LEŚNYCH W POWIERZ- CHNI ŁADOWEJ WOJE- WÓDZTWA w %	30,6	30,8	30,9	30,9	SHARE OF FOREST LAND IN LAND AREA OF THE VOI- VODSHIP in %

a Dotyczy także gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a It is also concerning gminas which are also cities with powiat status.

Uwaga do tablic 25 i 26

Dane opracowano na podstawie wielkoobszarowej inwentaryzacji stanu lasów kraju przeprowadzonej w latach 2013–2017 przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej; dane nie są w pełni porównywalne z danymi publikowanymi w poprzednich edycjach rocznika.

Note to tables 25 and 26

Data prepared on the large-scale forest inventory in the country conducted in 2013–2017 by the Bureau for Forest Management and Geodesy; data are not strictly comparable with the data published in the previous editions of the Yearbook.

TABL. 25(240). **POWIERZCHNIA LASÓW**

FOREST AREAS

A. WEDŁUG WIEKU DRZEWOSTANÓW

BY AGE OF TREE STANDS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem w ha Grand total in ha	W tym – w % ogółem – powierzchnia zalesiona Of which wooded area in % of grand total area								
		razem total	drzewostany tree stands							w klasie odno- wienia ^a i o bu- dowie przerę- bowej in renewal class ^a with a tro- ughfell con- struc- tion
			w klasie wieku in age group							
			I (1–20 lat years)	II (21–40)	III (41–60)	IV (61–80)	V (81–100)	VI i wyższe and higher (101 lat i więcej years and older)		
OGÓŁEM	594968	96,7	14,1	15,5	22,2	16,3	12,7	10,4	5,5	
TOTAL										
w tym: of which:										
W zarządzie Lasów Państwowych	552000	96,9	13,7	15,6	22,3	16,4	12,8	10,6	5,5	
Managed by the State Forests										
Lasy prywatne	20872	94,8	30,1	14,9	22,8	16,8	6,3	3,0	0,9	
Private forests										

B. WEDŁUG GATUNKÓW PANUJĄCYCH (przeważających) W DRZEWOSTANIE

BY DOMINANT SPECIES IN THE TREE STANDS

GATUNKI DRZEW	Ogółem Total		W tym Of which		SPECIES OF TREES
			w zarządzie Lasów Pań- stwowych managed by the State Forests	lasy prywatne private forests	
	w ha in ha	w odsetkach in percent			
O G Ó Ł E M	594968	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Drzewa iglaste	367263	61,7	62,9	38,3	Coniferous trees
w tym:					of which:
sosna	219692	36,9	38,7	25,4	pine
świerk	132302	22,2	21,7	9,3	spruce
jodła	2162	0,4	0,3	-	fir

a łącznie z klasą do odnowienia.

a Including regeneration class.

TABL. 25(240). **POWIERZCHNIA LASÓW (dok.)**

FOREST AREAS (cont.)

B. WEDŁUG GATUNKÓW PANUJĄCYCH (przeważających) W DRZEWOSTANIE (dok.)

BY DOMINANT SPECIES IN THE TREE STANDS (cont.)

GATUNKI DRZEW	Ogółem Total		W tym Of which		SPECIES OF TREES
			w zarządzie Lasów Państwowych managed by the State Forests	lasy prywatne private forests	
	w ha	in ha	w odsetkach in percent		
Drzewa liściaste	227705		38,3	37,1	61,7
w tym:					
buk	41535		7,0	7,2	0,8
dąb	66128		11,1	11,0	12,7
grab	4864		0,8	0,8	1,8
brzoza	40237		6,8	6,6	10,1
olsza	32257		5,4	5,0	16,9
osika	2873		0,5	0,4	1,8

Źródło: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych.

Source: data of the Directorate General of the State Forests.

TABL. 26(241). **ZASOBY DRZEWNE NA PNIU**

GROWING STOCK OF STANDING WOOD

A. WEDŁUG WIEKU DRZEWOSTANÓW

BY AGE OF TREE STANDS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem grubizna brutto ^a w tys. m ³ Gross grand total timber ^a in thous. m ³	W tym – w % ogółem – na powierzchni zalesionej Of which wooded area in % of grand total area									
		razem total	drzewostany tree stands							w klasie odnowienia ^c i o budowie przerębowej in renewal class ^c with a troughfell construction	prze- stoje ^b hold- over trees ^b
			w klasie wieku in age group								
			I (1–20 lat years)	II (21–40)	III (41–60)	IV (61–80)	V (81–100)	VI i wyższe and higher (101 lat i więcej years and older)			
OGÓŁEM TOTAL w tym: of which:	172258	99,9	1,2	8,9	25,2	20,3	19,1	17,6	6,5	1,1	
W zarządzie Lasów Państwowych Managed by the State Forests	160029	99,9	0,9	8,9	25,7	20,5	19,1	17,7	6,1	1,1	
Lasy prywatne..... Private forests	4699	99,9	8,5	13,3	34,9	22,4	14,1	4,7	1,0	1,0	

a W korze. b Drzewa niewycięte w terminie przewidzianym kolejną rębnością. c Łącznie z klasą do odnowienia.

a Overbark. b Trees not felled in the assumed throughfell order. c Including regeneration class.

TABL. 26(241). ZASOBY DRZEWNE NA PNIU (dok.)

GROWING STOCK OF STANDING WOOD (cont.)

B. WEDŁUG GATUNKÓW PANUJĄCYCH (przeważających) W DRZEWOSTANIE
BY DOMINANT SPECIES IN THE TREE STANDS

GATUNKI DRZEW	Ogółem grubizna brutto ^a Gross total timber ^a		W tym Of which		SPECIES OF TREES
			w zarządzie Lasów Państwowych managed by the State Forests	lasy prywatne private forests	
	w tys. m ³ in thous. m ³	w odsetkach in percent			
O G Ó Ł E M	172258	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Drzewa iglaste	111685	64,9	65,8	40,1	Coniferous trees
w tym:					of which:
sosna	60310	35,0	36,9	20,9	pine
świerk	47147	27,4	26,4	18,7	spruce
jodła	441	0,3	0,2	-	fir
Drzewa liściaste	60572	35,1	34,2	59,9	Broadleaved trees
w tym:					of which:
buk	10563	6,1	6,2	0,5	beech
dąb	20883	12,1	12,1	11,1	oak
grab	741	0,4	0,4	1,8	hornbeam
brzoza	6676	3,9	3,8	6,1	birch
olsza	9185	5,3	5,1	16,2	alder
osika	641	0,4	0,3	1,8	aspen

a W korze.

Ź r ó d ł o: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych.

a Overbark.

S o u r c e: data of the Directorate General of the State Forests.

TABL. 27(242). ODNOWIENIA, ZALESIENIA I INNE PRACE HODOWLANE

RENEWALS, AFFORESTATIONS AND OTHER FOREST BREEDING WORK

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017			SPECIFICATION	
				ogółem grand total	lasy publiczne public forests			lasy prywatne ^a private forests ^a
					razem total	w tym własność Skarbu Państwa of which owned by the State Treasury		
	w ha in ha							
Powierzchnia produkcyjna szkółek leśnych (stan w dniu 31 XII)	195	141	136	131	131	131	.	Production area of forest nurseries (as of 31 XII)

a Dane szacunkowe.

a Estimated data.

TABL. 27(242). **ODNOWIENIA, ZALESIENIA I INNE PRACE HODOWLANE (dok.)**

RENEWALS, AFFORESTATIONS AND OTHER FOREST BREEDING WORK (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017				SPECIFICATION
				ogółem grand total	lasy publiczne public forests		lasy prywatne ^a private forests ^a	
					razem total	w tym wła- sność Skarbu Pań- stwa of which owned by the State Trea- sury		
w ha in ha								
Odnowienia i zalesie- nia	4952	4391	4671	4418	4397	4357	20	Renewals and affore- stations
odnowienia.....	4511	4280	4558	4369	4359	4336	11	Renewals
sztuczne	3846	2992	3316	3206	3200	3194	6	artificial
zrębów ^b	3734	2958	3267	3178	3172	3166	6	felling sites ^b
halizn i płazowin ..	112	35	49	28	28	28	0	blanks and irreg- ularly stocked open stands
naturalne	666	1287	1241	1163	1159	1142	4	natural
zalesienia ^c	441	111	113	48	39	21	10	afforestations ^c
Poprawki i uzupełnie- nia ^d	435	248	469	344	341	322	3	Corrections and supplements ^d
Pielęgnowanie ^e	22077	24411	24002	24812	24652	24519	160	Tending ^e
w tym:								of which:
upraw ^f	15413	17898	17523	17909	17811	17694	98	crops ^f
młodników	6642	6498	6423	6825	6825	6825	-	greenwoods
wprowadzanie pod- szytów ^g	6	-	-	-	-	-	-	introduction of un- dergrowth ^g
Melioracje.....	4308	4491	4280	4811	4811	4811	-	Drainage

a Dane szacunkowe. b Łącznie z odnowieniami pod osłoną drzewostanów. c Użytków rolnych i nieużytków przeznaczonych do zalesienia w planie zagospodarowania przestrzennego. d Dodatkowe wprowadzanie sadzonek w uprawach i młodnikach, w powstałych lukach i przerzedzeniach. e Prace hodowlane związane z pielęgnowaniem gleby i drzewostanu w wieku do 20 lat. f W lasach prywatnych łącznie z pielęgnowaniem młodników. g Sadzenie krzewów lub drzew stałe znajdujących się w dolnej warstwie drzewostanu, spełniających rolę pielęgnacyjną.

a Estimated data. b Including renewals protected by tree stands. c Agricultural land and wasteland designated for afforestation in land development plan. d Additional introduction of seedlings into crops and greenwoods as well as into gaps and thinnings. e Forest breeding work connected with tending soils and tree stands aged up to 20 years. f In private forests including greenwood tending. g Planting bushes or trees remaining in lower layers of a tree stand and serving a tending role.

TABL. 28(243). **POZYSKANIE DREWNA**^a
REMOVALS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017				SPECIFICATION
				ogółem grand total	lasy publiczne public forests		lasy prywatne private forests	
					razem total	w tym wła- sność Skarbu Państwa of which owned by the State Treasury		
O G Ł Ę M w dam ³	3100,5	3295,0	3364,8	3428,3	3412,1	3401,1	16,1	TOTAL in dam ³
Grubizna	2948,8	3160,3	3241,8	3319,5	3303,3	3292,3	16,1	Timber
Grubizna iglasta	2313,7	2459,7	2665,2	2689,9	2679,8	2670,2	10,1	Coniferous
w tym drewno:								of which:
wielkowymiarowe	1010,7	1122,3	1200,5	1232,7	1227,9	1221,8	4,9	large-size wood
średniowymiarowe do przerobu prze- mysłowego	1099,8	1168,6	1287,8	1304,3	1301,2	1299,1	3,1	medium-size wood for industrial uses
Grubizna liściasta	635,1	700,7	576,6	629,6	623,5	622,1	6,1	Non-coniferous
w tym drewno:								of which:
wielkowymiarowe	196,9	189,4	156,9	156,6	155,1	154,3	1,5	large-size wood
średniowymiarowe do przerobu prze- mysłowego	305,1	332,0	256,6	290,2	288,2	288,0	2,0	medium-size wood for industrial uses
Drewno małowymia- rowe ^b	151,7	134,7	122,9	108,8	108,8	108,8	-	Slash ^b
Do przerobu przemy- słowego	45,3	29,0	24,3	21,5	21,5	21,5	-	Slash for industrial uses
Opałowe	106,5	105,7	98,6	87,3	87,3	87,3	-	Slash for fuel
GRUBIZNA NA 100 ha POWIERZCHNI LASÓW w m ³	500,6	532,6	544,9	558,1	575,7	581,0	77,0	TIMBER PER 100 ha of FOREST ARE- AS in m ³

a Bez pozyskania drewna (grubizny) z zadrzewień. b Wyłącznie w lasach publicznych.

a Excluding logging (large timber) from plantings. b Exclusively in public forests.

TABL. 29(244). **ZADRZEWIENIA I POZYSKANIE DREWNA Z ZADRZEWIEŃ**
TREES AND SHRUPS OUTSIDE THE FOREST AND REMOVALS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym na gruntach prywatnych of which on private land	
Sadzenie w szt.: drzew	35237	31079	36424	42900	5426	Plantings in units of: trees bushes
krzewów	48260	29211	26443	33247	6175	
Pozyskanie drewna (grubizny) ^a w m ³	53272	73501	62323	40092	17659	Removals (timber) ^a in m ³ coniferous
grubizna iglasta	8415	12764	14329	6919	3655	
w tym drewno wielkowymiarowe ogólnego przeznaczenia	4609	6940	7771	3197	2011	

a Dane szacunkowe; nie uwzględniono w danych o ogólnym pozyskaniu drewna (grubizny).

a Estimated data; excluded from data on total removals (timber).

TABL. 29(244). **ZADRZEWIENIA I POZYSKANIE DREWNA Z ZADRZEWIŃ (dok.)**

TREES AND SHRUPS OUTSIDE THE FOREST AND REMOVALS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym na gruntach prywat- nych of which on private land	
grubizna liściasta	44857	60737	47994	33173	14004	non-coniferous
w tym drewno wielkowymia- rowe ogólnego przeznaczenia	16302	24043	19744	14395	4901	of which large-size general purpose wood

TABL. 30(245). **POŻARY W LASACH ^a**FOREST FIRES ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Pożary	285	914	386	221	Number of fires
w tym: podpalenia	114	370	159	75	of which: arsons
nieostrożność dorosłych	94	284	112	83	negligence of adults
Powierzchnia lasów dotkniętych pożarami w ha	171,9	238,6	125,5	40,9	Area of forest burned in ha
w tym: podpalenia	41,2	98,1	26,9	12,1	of which: arsons
nieostrożność dorosłych	102,7	75,8	66,3	18,3	negligence of adults
Przeciętna powierzchnia lasu objęta jednym pożarem w ha	0,60	0,26	0,33	0,54	Average forest areas burned by fire in ha

^a Od 2010 r. łącznie z pożarami ugaszonymi bez udziału jednostek straży pożarnej.

Źródło: dane Instytutu Badawczego Leśnictwa.

^a Since 2010 including fires extinguished without the participation of fire service units.

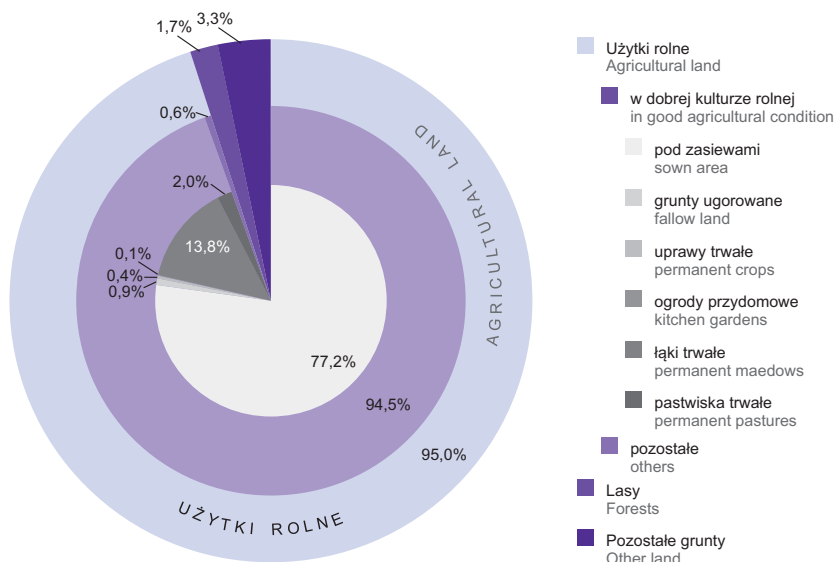
Source: data of the Forest Research Institute.

UŻYTKOWANIE GRUNTÓW W GOSPODARSTWACH ROLNYCH W 2017 R.

Stan w czerwcu

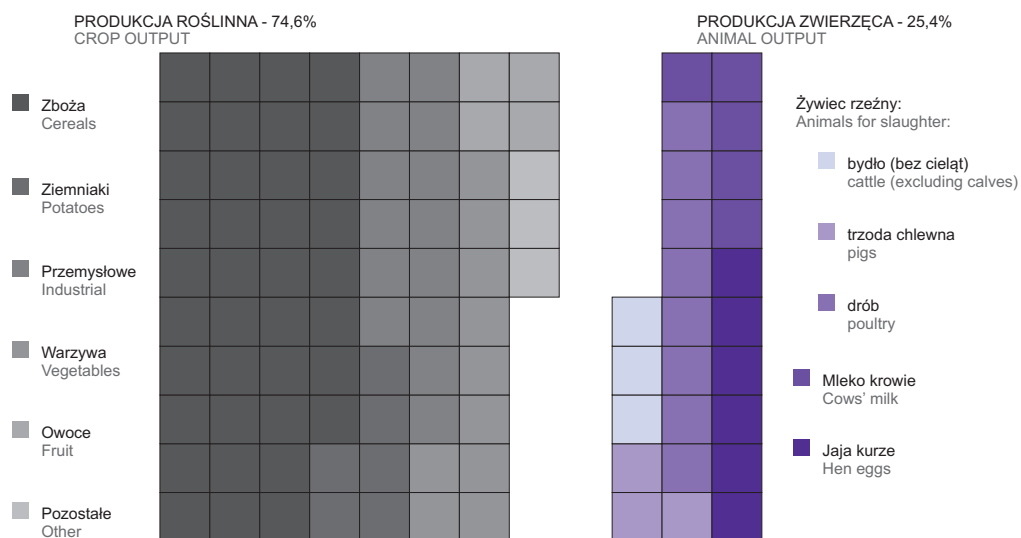
LAND USE IN AGRICULTURAL HOLDINGS IN 2017

As of June

STRUKTURA TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ W 2016 R. (ceny stałe)

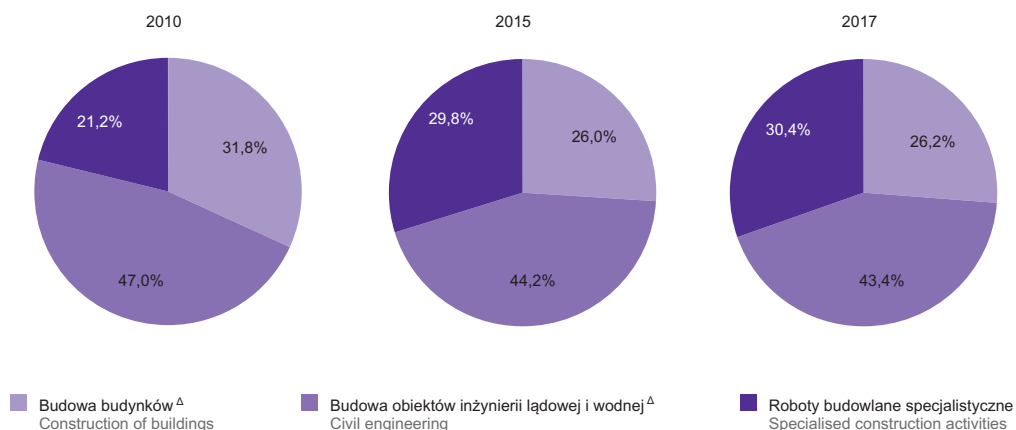
STRUCTURE OF MARKET AGRICULTURAL OUTPUT IN 2016 (constant prices)

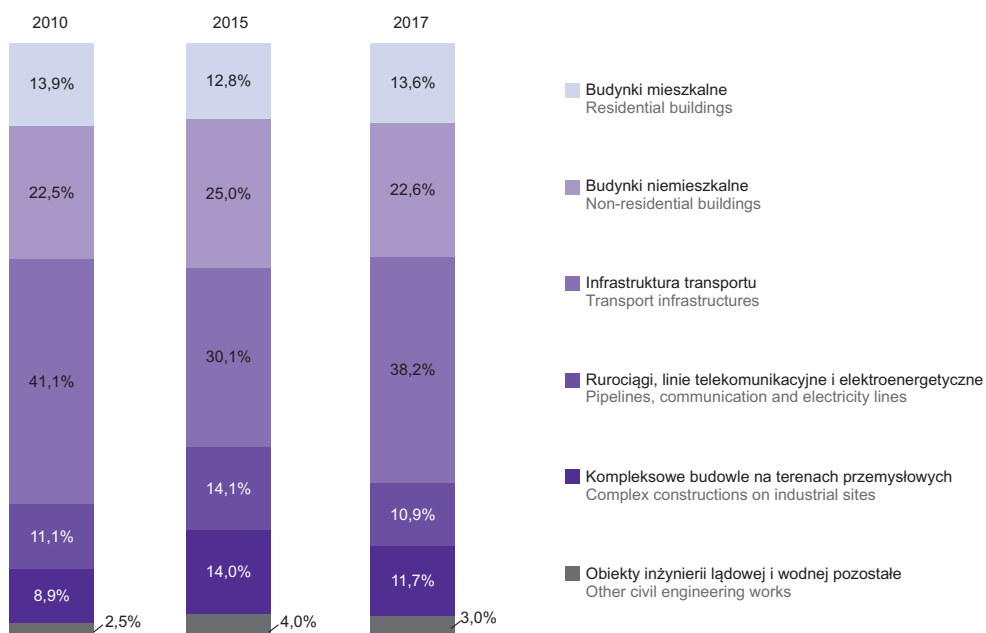
STRUKTURA PRODUKCJI BUDOWLANO-MONTAŻOWEJ^a (ceny bieżące)

STRUCTURE OF CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a (current prices)

WEDŁUG DZIAŁÓW BY DIVISIONS

WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW BUDOWLANYCH BY TYPE OF CONSTRUCTIONS

^a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa dolnośląskiego, siłami własnymi (bez podwykonawców). Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Realized by enterprises which have a seat of board in the dolnośląskie voivodship without subcontractors participation. Data concern economic entities employing more than 9 persons.

DZIAŁ XVI PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO

CHAPTER XVI INDUSTRY AND CONSTRUCTION

Uwagi ogólne

Przemysł

1. Informacje w zakresie **przemysłu** dotyczą podmiotów gospodarczych zaliczonych zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności (PKD 2007) do sekcji: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

Ponadto w tabl. 3 dane o produkcji wyrobów dotyczą podmiotów produkujących wyroby przemysłowe, niezależnie od rodzaju prowadzonej działalności sklasyfikowanej według PKD 2007.

2. Dane według sekcji i działów PKD 2007 opracowano **metodą przedsiębiorstw**, z wyjątkiem informacji o ilości produkcji wyrobów, które opracowano metodą zakładową, tj. według rzeczywistej lokalizacji produkcji, a nie według miejsca siedziby przedsiębiorstwa. Definicję metody przedsiębiorstw podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 6 na str. 26.

3. Przedstawione w tabl. 3 wyroby prezentuje się zgodnie z Polską Klasyfikacją Wyrobów i Usług – PKWiU 2008 oraz nomenklaturą PRODPOL stosowaną w badaniach produkcji wyrobów przemysłowych, która zharmonizowana jest z Listą PRODCOM, rekomendowaną przez EUROSTAT do badań produktowych w krajach członkowskich UE.

W niektórych przypadkach wyroby prezentuje się według dodatkowych grupowań, stanowiących sumę niektórych pozycji PKWiU/PRODPOL-u.

Ponadto w niektórych wyrobach zastosowano również skrócone nazwy.

Prezentowane dane obejmują całkowitą produkcję wyrobów przemysłowych wytworzonych w roku sprawozdawczym, przeznaczonych do sprzedaży na zewnątrz przedsiębiorstwa, przekazanych do innych zakładów tego samego przedsiębiorstwa oraz zużywanych wewnątrz zakładu na cele produkcyjne (tj. na potrzeby własne).

4. **Produkcja sprzedana** dotyczy całokształtu działalności podmiotu gospodarczego, tj. zarówno działalności przemysłowej, jak i nieprzemysłowej.

Produkcja sprzedana przemysłu obejmuje:

- 1) wartość sprzedanych wyrobów gotowych (niezależnie od tego, czy otrzymano za nie należne opłaty), półfabrykatów i części własnej produkcji;

General notes

Industry

1. Information within the scope of **industry** concerns economic entities included, in accordance with NACE rev. 2, in the sections: “Mining and quarrying”, “Manufacturing”, “Electricity, gas, steam and air conditioning supply” and “Water supply; sewerage, waste management and remediation activities”.

Moreover, data in table 3 show industrial products manufactured by entities, irrespective of their kind-of-activity as classified according to NACE Rev. 2.

2. Data according to NACE Rev. 2 sections and divisions were compiled using the **enterprise method**, excluding information concerning the quantity of production of goods, which were compiled using the company method, i.e. by real location of production, not by the seat of enterprise. The definition of the enterprise method is presented in the general notes to the Yearbook, item 6 on page 26.

3. Products in table 3 are presented according to the Polish Classification of Goods and Services – PKWiU 2008 and PRODPOL nomenclature used in surveys of manufacturing industrial products which is harmonized with PRODCOM List, recommended by the EUROSTAT for product surveys in EU member states.

In some cases products are presented according to additional groupings, comprising the sum of some PKWiU/PRODPOL.

Moreover, abbreviated names were used for some products.

Presented data include total production of goods which are manufactured during the reference year, irrespective of whether production is intended for sale outside the reporting unit or to other plants of the same undertaking, or used for further processing.

4. **Sold production** concerns the total activity of an economic entity, i.e., both industrial and non-industrial production.

Sold production of industry includes:

- 1) the value of finished products sold (regardless of whether or not payments due were received for them), semi-finished products and parts of own production;

- 2) wartość robót i usług świadczonych odpłatnie, tj. zarówno przemysłowych, jak i nieprzemysłowych;
- 3) zryczałtowaną odpłatność agenta w przypadku zawarcia umowy na warunkach zlecenia lub pełne przychody agenta w przypadku zawarcia umowy agencyjnej;
- 4) wartość produktów w formie rozliczeń w naturze;
- 5) produkty przeznaczone na powiększenie wartości własnych środków trwałych.

Produkcję sprzedaną przemysłu prezentuje się w cenach bazowych. Definicję ceny bazowej podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 10 na str. 27.

Jako **cenę stałą** w 2017 r. przyjęto ceny stałe 2010 r. (średnie ceny bieżące 2010 r.).

5. W danych dotyczących produkcji uwzględniono wartość pracy nakładczej.

Praca nakładcza w przemyśle jest to zarobkowe wykonywanie przez osoby fizyczne – na zlecenie i na rachunek podmiotów gospodarczych (nakładców) – czynności polegających na wytwarzaniu wyrobów lub ich części z materiałów powierzonych przez nakładców oraz z surowców własnych lokalnego pochodzenia, np.: słoma, wiklina, trzcina, glina, a także na wykończaniu, uszlachetnianiu, naprawie i konserwacji wyrobów lub ich części oraz świadczeniu innych usług zleconych przez nakładców.

6. Dane o przeciętnym zatrudnieniu i przeciętnych miesięcznych wynagrodzeniach brutto dotyczą pracowników najemnych, tj. osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy i obejmują pracowników pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

- 2) the value of paid work and services rendered, i.e., both industrial and non-industrial;
- 3) flat agent's fee in the case of concluding an agreement on commission terms and full agent's fee in the case of concluding an agency agreement;
- 4) the value of products in the form of settlements in kind;
- 5) products designated for increasing the value of own fixed assets.

Sold production of industry is presented in basic prices. The definition of **basic price** is given in the general notes to the Yearbook, item 10 on page 27.

As **constant prices** in 2017 were adopted 2010 constant prices (2010 average current prices).

5. In data concerning production, the value of outwork is included.

Outwork in industry is the paid execution, by natural persons, on the order of and for the benefit of economic entities (outworkers), of activities consisting in the manufacturing of products or their parts from materials supplied by the work provider as well as from raw materials of local origin, e.g.: straw, wicker, reed, clay, and in finishing, refining, repairing and conserving products or their parts as well as in the rendering of other services ordered by the work provider.

6. Data regarding average employment and average monthly gross wages and salaries concerns hired employees, i.e. persons employed on the basis of a work agreement and includes full-time and part-time paid employees, in terms of full-time employees.

Budownictwo

1. Informacje w zakresie budownictwa dotyczą podmiotów gospodarczych zaliczonych, według PKD 2007, do sekcji „Budownictwo”.

Przez **podmioty budowlane** rozumie się podmioty gospodarcze zaliczone do sekcji „Budownictwo”.

2. Dane według działów PKD 2007 opracowano **metodą przedsiębiorstw**. Definicję metody przedsiębiorstw podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 6 na str. 26.

3. **Produkcja budowlano-montażowa** dotyczy działalności zrealizowanej na terenie kraju i obejmuje roboty budowlane o charakterze inwestycyjnym, remontowym i konserwacyjnym oraz budownictwo tymczasowe na placach budów – wykonane siłami własnymi systemem zleceń (tj. na rzecz obcych zleceńodawców) przez podmioty budowlane.

4. Dane o produkcji budowlano-montażowej prezentuje się w **cenach producenta**, ze względu na niewystępowanie dotacji do produktów oraz podatku akcyzowego, wprowadzenie cen bazowych w miejsce cen producenta nie miało wpływu na mierniki produkcji. Definicję **ceny bazowej** podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 10 na str. 27.

Construction

1. Information within the scope of construction concerns economic entities included, in accordance with NACE Rev. 2, in the section "Construction".

The term **construction entities** is understood as economic entities included in the section "Construction".

2. Data according to NACE Rev. 2 divisions were compiled using **the enterprise method**. The definition of the enterprise method is presented in the general notes to the Yearbook, item 6 on page 26.

3. **Construction and assembly production** concerns activity realized domestically and includes construction works with an investment and a restoration – conservation character as well as temporary construction on construction sites realized by construction entities on the basis of the contract system (i.e. for outside clients).

4. Data concerning construction and assembly production are presented in **producer's prices**, due to the lack of subsidies for products as well as the excise tax, the use of basic prices, in place of producer's prices, has no influence on the measure of this production. The definition of **basic price** is given in the general notes to the Yearbook, item 10 on page 27.

5. Podziału produkcji budowlano-montażowej według rodzajów obiektów budowlanych oraz podziału budynków oddanych do użytku według rodzajów budynków dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Obiektów Budowlanych (PKOB).

6. Informacje o **budynkach oddanych do użytkowania** (przez wszystkich inwestorów):

- w zakresie liczby budynków obejmują tylko budynki nowo wybudowane,
- w zakresie kubatury budynków – jeśli nie zaznaczono inaczej – obejmują budynki nowo wybudowane i rozbudowane (tylko w części dotyczącej rozbudowy).

7. Dane o przeciętnym zatrudnieniu i przeciętnym wynagrodzeniu miesięcznym dotyczą pracowników najemnych, tj. osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy i obejmują pracowników pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych – na terenie kraju – w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

5. The division of construction and assembly production by type of construction as well as the division of buildings completed by type of buildings was made on the basis of the Polish Classification of Types of Construction (PKOB).

6. Information **regarding buildings completed** (by all investors):

- within the scope of the number of buildings includes only newly built buildings,
- within the scope of the cubic volume of buildings, unless otherwise indicated, includes newly built and expanded buildings (only concerning the expanded portion).

7. Data regarding average employment and average monthly gross wages and salaries concern hired employees, i.e., persons employed on the basis of a work agreement and include full-time and part-time paid employees, within the country, in terms of full-time employees.

Przemysł Industry

TABL. 1(246). **PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU**^a
SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017		
	ceny bieżące		current prices		w odset- kach in percent	ceny stałe constant prices 2016 = 100
	w mln zł	in mln zł				
O G Ó Ł E M TOTAL	84913,7	107943,5	110066,1	114775,8	100,0	102,9
sektor publiczny..... public sector	4040,3	2985,5	2575,6	2884,3	2,5	.
sektor prywatny..... private sector	80873,4	104958,0	107490,5	111891,5	97,5	.
w tym: of which:						
Przetwórstwo przemysłowe Manufacturing	62219,6	86459,2	89179,8	92882,6	80,9	104,5
w tym: of which:						
Produkcja artykułów spożywczych..... Manufacture of food products	3729,6	4642,8	5024,4	5282,0	4,6	105,6
Produkcja wyrobów tekstylnych..... Manufacture of textiles	1082,3	2456,2	2919,7	3090,5	2,7	114,3
Produkcja odzieży..... Manufacture of wearing apparel	279,3	302,2	299,1	282,2	0,2	97,2
Produkcja skór i wyrobów skórzanych ^Δ Manufacture of leather and related products	505,6	#	#	#	#	#
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^Δ	496,7	616,1	1020,4	618,2	0,5	60,6
Produkcja papieru i wyrobów z papieru..... Manufacture of paper and paper products	1962,1	3440,8	3600,7	3790,6	3,3	107,7
Poligrafia i reprodukcja zapisa- nych nośników informacji..... Printing and reproduction of recorded media	269,5	275,0	330,2	342,5	0,3	98,6
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych..... Manufacture of chemicals and chemical products	2789,4	4250,6	4476,5	4844,2	4,2	101,8
Produkcja wyrobów farma- ceutycznych ^Δ Manufacture of pharmaceutical products ^Δ	1109,5	1091,3	1131,3	1228,6	1,1	101,0

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 1(246). **PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU^a (dok.)**
SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017		
	ceny bieżące current prices					ceny stałe constant prices 2016 = 100
	w mln zł	in mln zł			w odset- kach in percent	
Przetwórstwo przemysłowe (dok.) Manufacturing (cont.)						
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	4506,7	8205,3	8792,8	9536,0	8,3	116,4
Manufacture of rubber and plastic products						
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	2757,6	3002,2	3109,5	3573,3	3,1	113,3
Manufacture of other non- -metallic mineral products						
Produkcja metali	940,2	617,8	662,5	985,5	0,9	147,2
Manufacture of basic metals						
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	4496,5	6594,7	6563,6	7657,4	6,7	109,8
Manufacture of metal products ^Δ						
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych	4408,2	9495,7	7508,6	5228,0	4,6	65,3
Manufacture of computer, electro- nic and optical products						
Produkcja urządzeń elektrycznych Manufacture of electrical equip- ment	9729,4	6012,7	5740,3	6011,9	5,2	104,8
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	4983,1	4417,9	5073,8	5141,8	4,5	102,6
Manufacture of machinery and equipment n.e.c.						
Produkcja pojazdów samochod- owych, przyczep i naczep ^Δ	13617,1	22612,4	24307,6	25453,6	22,2	106,5
Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers						
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego	652,3	1189,8	1126,1	1977,3	1,7	183,3
Manufacture of other transport equipment						
Produkcja mebli	1466,0	1980,8	2162,1	2149,6	1,9	99,3
Manufacture of furniture						
Pozostała produkcja wyrobów	562,1	1052,5	1110,9	1084,2	0,9	101,6
Other manufacturing						
Naprawa, konserwacja i instalo- wanie maszyn i urządzeń	1072,4	1830,6	1614,3	1685,3	1,5	109,2
Repair and installation of machinery and equipment						
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę^Δ	3516,9	1796,7	1854,2	1832,8	1,6	96,1
Electricity, gas, steam and air conditioning supply						

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 2(247). **PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU WEDŁUG LICZBY ZATRUDNIONYCH W PODMIOTACH GOSPODARCZYCH W PRZEMYSŁE^a (ceny bieżące)**
SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY BY NUMBER OF PAID EMPLOYEES IN ECONOMIC ENTITIES IN INDUSTRY^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w mln zł		in mln zł		
O G Ó Ł E M	84913,7	107943,5	110066,1	114775,8	T O T A L
podmioty o liczbie zatrudnio- nych:					entities with following num- ber of paid employees:
49 osób i mniej	6500,6	8694,9	8963,7	9701,5	49 persons and less
50–249	15434,6	18480,8	19735,6	20673,5	50–249
250–499	12308,8	14919,9	16589,8	17633,6	250–499
500–999	12026,0	20741,3	24188,5	22133,4	500–999
1000 osób i więcej	38643,7	45106,6	40588,6	44633,9	1000 persons and more

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 3(248). **PRODUKCJA WYBRANYCH WYROBÓW^a**
PRODUCTION OF SELECTED PRODUCTS^a

WYROBY	2010	2015	2016	2017		PRODUCTS
				ogółem total	udział w kraju w % share in country in %	
Produkty uboju ^b wliczane do wydajności poubojowej w tys. t:						Slaughter products ^b included in slaughter capacity in thous. t:
bydła i cieląt	0,0	-	-	-	-	cattle and calves
trzody chlewnej	3,8	0,4	0,3	0,0	0,0	pigs
Mięso drobiowe w tys. t	33,7	42,2	42,2	45,3	1,5	Poultry meat in thous. t
Wędliny ^c w tys. t	x	56,3	83,4	95,6	11,4	Cured meat products ^c in thous. t
Soki z owoców i warzyw w tys. hl	23,8	39,0	52,4	54,5	0,6	Fruit and vegetable juice in thous. hl
Mleko płynne przetworzone ^d w tys. hl	168,9	154,3	136,9	159,4	0,5	Processed liquid milk ^d in thous. hl
Masło i pozostałe tłuszcze do smarowania ^e w t	359	465	427	425	0,2	Butter and dairy spreads ^e in t
Sery i twarogi w tys. t	3,8	3,3	3,1	3,0	0,3	Cheese and curd in thous. t
Mąka pszenna w tys. t	216,1	197,7	204,1	222,2	9,2	Wheat flour in thous. t
Mąka żytnia w tys. t	11,4	9,3	6,5	6,5	2,7	Rye flour in thous. t
Makaron w tys. t	0,7	5,6	5,3	4,3	2,4	Pasta in thous. t

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Obejmują mięso, tłuszcze, podroby oraz części niejadalne (odpadki); ubój przemysłowy; w wadze poubojowej cieplej. c Bez drobiowych. d Łączenie z mlekiem przerzutowym do dalszej produkcji. e Otrzymywane z mleka

a Data concern economic entities employing more than 9 persons. b Including meat, fats, offal and animal parts unfit for human consumption; industrial slaughter; in post-slaughter warm weight. c Excluding cured poultry meat. d Including milk for further processing. e From milk.

TABL. 3(248). **PRODUKCJA WAŻNIEJSZYCH WYROBÓW^a (dok.)**PRODUCTION OF MAJOR PRODUCTS^a (cont.)

WYROBY	2010	2015	2016	2017		PRODUCTS
				ogółem total	udział w kraju w % share in country in %	
Piwo otrzymywane ze słodu ^f w tys. hl	6,9	3,3	4,0	3,0	0,0	Beer from malt ^f in thous. hl
Okrycia i ubiory z tkanin w tys. szt.: kostiumy i komplety damskie lub dziewczęce	5,7	5,0	14,4	4,5	0,7	Clothes and garments in thous. units: women's or girls' suits and ensembles
żakiety damskie lub dziewczęce	49,8	12,5	11,1	12,5	1,1	women's or girls' jackets
Blezyery, pulowery, swetry, kamizelki i podobne wyroby dziane w tys. szt.	61	142	123	175	4,4	Jerseys, pullovers, cardigans, waistcoats and similar arti- cles, knitted or crocheted in thous. units
Obuwie z wierzchami wykonanymi ze skóry ^g w tys. par	1498	2976	3603	3904	26,3	Footwear with leather uppers ^g in thous. pairs
Tarcica w dam ³	107,8	120,0	122,7	149,3	3,0	Sawnwood in dam ³ of which coniferous sawn- wood
w tym iglasta	89,5	99,9	88,7	88,7	2,0	
Cegła w mln ceg	41,5	27,1	41,1	33,9	5,5	Bricks in mln bricks

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ^f O objętościowej mocy alkoholu powyżej 0,5%. ^g Bez obuwia sportowego, obuwia z metalowym noskiem ochronnym oraz obuwia specjalnego różnego typu; łącznie z obuwem ze spodem z drewna.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons. ^f Of an alcoholic strength more than 0,5%. ^g Excluding footwear with uppers of leather, other than sports footwear incorporating a protective metal toe-cap and miscellaneous special footwear; including footwear with a wooden outer soles.

TABL. 4(249). **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE W PRZEMYSŁE^a**AVERAGE PAID EMPLOYMENT IN INDUSTRY^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w osobach in person				
O G Ó Ł E M	208642	212931	216160	218305	T O T A L
sektor publiczny	19184	11945	12201	11887	public sector
sektor prywatny	189458	200986	203959	206418	private sector
w tym:					of which:
Przetwórstwo przemysłowe	163965	176019	179006	181914	Manufacturing
w tym:					of which:
Produkcja artykułów spożywczych	12978	11780	11379	10784	Manufacture of food products
Produkcja wyrobów tekstylnych....	6278	6986	7389	7478	Manufacture of textiles
Produkcja odzieży.....	4257	3415	3071	2984	Manufacture of wearing apparel
Produkcja skór i wyrobów skórza- nych ^Δ	2468	2497	2672	2549	Manufacture of leather and related products
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ	3400	3003	3522	2871	Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^Δ

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

TABL. 4(249). **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE W PRZEMYŚLE^a (dok.)**
 AVERAGE PAID EMPLOYMENT IN INDUSTRY^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w osobach in person				
Przetwórstwo przemysłowe (dok.)					Manufacturing (cont.)
Produkcja papieru i wyrobów z papieru	2963	3717	3717	3951	Manufacture of paper and paper products
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji	1157	1005	1152	1222	Printing and reproduction of recorded media
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	5577	6754	6644	6441	Manufacture of chemicals and chemical products
Produkcja wyrobów farmaceutycznych ^Δ	2991	3157	3234	3278	Manufacture of pharmaceutical products ^Δ
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	12273	16875	18213	18514	Manufacture of rubber and plastic products
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	10426	10067	10088	10325	Manufacture of other non-metallic mineral products
Produkcja metali	1890	1300	1854	1964	Manufacture of basic metals
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	16464	21497	21274	22721	Manufacture of metal products ^Δ
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych	10277	9711	7859	6094	Manufacture of computer, electronic and optical products
Produkcja urządzeń elektrycznych	14081	11443	10989	11631	Manufacture of electrical equipment
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	12964	11245	12418	12507	Manufacture of machinery and equipment n.e.c.
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ	19722	27106	28563	31257	Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego	3103	2750	2904	3126	Manufacture of other transport equipment
Produkcja mebli	10092	10076	10580	10895	Manufacture of furniture
Pozostała produkcja wyrobów	3046	3808	3721	3685	Other manufacturing
Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń	6392	6928	6797	6708	Repair and installation of machinery and equipment
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę^Δ	11015	3010	3281	3172	Electricity, gas, steam and air conditioning supply

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

TABL. 5(250). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO W PRZEMYŚLE^a**
 AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES IN INDUSTRY^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w zł in zł				
O G Ó Ł E M	3730,15	4535,00	4743,41	5050,92	T O T A L
sektor publiczny	3916,31	4202,67	4354,41	4463,10	public sector
sektor prywatny	3711,30	4554,75	4766,68	5084,77	private sector

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

TABL. 5(250). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO W PRZEMYŚLE ^a (dok.)**
 AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES IN INDUSTRY ^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w zł in zł				
w tym:					of which:
Przetwórstwo przemysłowe	3125,12	4028,54	4254,51	4574,41	Manufacturing
w tym:					of which:
Produkcja artykułów spożywczych	2452,83	3199,01	3438,72	3663,37	Manufacture of food products
Produkcja wyrobów tekstylnych....	2632,22	3386,94	3605,05	3961,91	Manufacture of textiles
Produkcja odzieży	1772,91	2292,23	2575,78	2709,41	Manufacture of wearing apparel
Produkcja skór i wyrobów skórza- nych ^Δ	2127,83	3188,12	3148,21	3517,68	Manufacture of leather and related products
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ	2096,14	2455,09	3281,41	3011,26	Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^Δ
Produkcja papieru i wyrobów z papieru	3384,15	4043,64	4344,5	4691,01	Manufacture of paper and paper products
Poligrafia i reprodukcja zapisa- nych nośników informacji	2916,22	3300,36	3349,15	3668,15	Printing and reproduction of recorded media
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	3876,59	4602,57	4973,17	5607,11	Manufacture of chemicals and chemical products
Produkcja wyrobów farmaceu- tycznych ^Δ	5327,05	5340,71	5551,45	5778,58	Manufacture of pharmaceutical products ^Δ
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	3127,68	3846,76	4048,46	4355,29	Manufacture of rubber and plastic products
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców nieme- talicznych	3079,89	3765,14	3924,52	4194,06	Manufacture of other non- metallic mineral products
Produkcja metali	3235,59	4093,71	4051,39	4504,33	Manufacture of basic metals
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	2876,58	3708,12	3854,60	4228,70	Manufacture of metal products ^Δ
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych	2644,46	3616,28	4091,76	4645,39	Manufacture of computer, electronic and optical products
Produkcja urządzeń elektrycznych	3128,78	4040,42	4279,88	4459,93	Manufacture of electrical equipment
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	3669,69	4730,73	4860,94	5180,18	Manufacture of machinery and equipment n.e.c.
Produkcja pojazdów samocho- dowych, przyczep i naczep ^Δ	4063,02	5114,83	5279,48	5510,40	Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego	3548,72	5757,98	5899,20	6419,33	Manufacture of other transport equipment
Produkcja mebli	2234,71	2934,72	3108,72	3346,51	Manufacture of furniture
Pozostała produkcja wyrobów	2777,36	3512,34	3801,26	4088,24	Other manufacturing
Naprawa, konserwacja i instalo- wanie maszyn i urządzeń	3731,05	4872,64	5061,13	5419,02	Repair and installation of ma- chinery and equipment
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	4882,13	5942,80	5966,26	6139,11	Electricity, gas, steam and air conditioning supply

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

Budownictwo

Construction

TABL. 6(251). **PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA^a (ceny bieżące)**
CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
	w mln zł		in mln zł		w od- setkach in percent	
O G Ó Ł E M	11068,9	12865,4	11488,1	14970,8	100,0	T O T A L
W tym podmioty o liczbie pra- cujących powyżej 9 osób	6332,1	6727,4	5679,9	6209,4	41,5	Of which entities employing more than 9 persons
budowa budynków ^Δ	2014,6	1750,3	1514,2	1627,4	10,9	construction of buildings
budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^Δ	2976,0	2972,2	2319,6	2695,4	18,0	civil engineering
roboty budowlane specjali- styczne	1341,5	2005,0	1846,0	1886,6	12,6	specialised construction activities

^a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa dolnośląskiego, siłami własnymi (bez podwykonawców).

^a Realized by enterprises which have a seat of board in the dolnośląskie voivodship without subcontractors participation.

TABL. 7(252). **PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA^a WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW BUDOWLANYCH**
(ceny bieżące)
CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a BY TYPE OF CONSTRUCTIONS
(current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem Total	Roboty o charakte- rze inwesty- cyjnym Works with an invest- ment cha- racter	Remonty i pozostałe roboty Works with a renovation (restoration) character	SPECIFICATION
		w mln zł		in mln zł	
O G Ó Ł E M	2010	6332,1	3766,4	2565,7	T O T A L
	2015	6727,4	4208,7	2518,7	
	2016	5679,9	3871,9	1808,0	
	2017	6209,4	4396,4	1813,0	
Budynki		2247,1	1344,8	902,3	Buildings
Budynki mieszkalne		845,0	625,7	219,3	Residential buildings
budynki mieszkalne jednorodzinne		85,4	51,2	34,2	one-dwelling buildings
budynki o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe		664,1	541,0	123,1	two- and more dwelling build- ings
budynki zbiorowego zamieszkania		95,5	33,5	62,0	residences for communities
Budynki niemieszkalne		1402,1	719,1	683,0	Non-residential buildings
hotele i budynki zakwaterowania turystycznego		47,9	#	#	hotels and similar buildings

^a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa dolnośląskiego, siłami własnymi (bez podwykonawców); dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

^a Realized by enterprises which have a seat of board in the dolnośląskie voivodship without subcontractors participation; data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 7(252). **PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA^a WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW BUDOWLANYCH (dok.)**CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a BY TYPE OF CONSTRUCTIONS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Roboty o charakte- rze inwesty- cyjnym Works with an invest- ment char- acter	Remonty i pozostałe roboty Works with a renovation (restoration) character	SPECIFICATION
	w mln zł in mln zł			
Budynki (dok.)				Buildings (cont.)
budynki biurowe	171,1	93,0	78,1	office buildings
budynki handlowo-usługowe	327,8	157,0	170,8	wholesale and retail trade build- ings
budynki transportu i łączności	2,6	#	#	traffic and communication build- ings
budynki przemysłowe i magazynowe	527,1	273,2	253,9	industrial buildings and ware- -houses
ogólnodostępne obiekty kulturalne, budynki o charakterze edukacyj- nym, budynki szpitali i zakładów opieki medycznej oraz budynki kul- tury fizycznej	252,9	128,0	125,0	public entertainment, education, hospital or institutional care buildings
pozostałe budynki niemieszkalne	72,7	37,7	35,0	other non-residential buildings
Obiekty inżynierii lądowej i wodnej	3962,3	3051,6	910,7	Civil engineering works
Infrastruktura transportu	2373,9	1706,4	667,6	Transport infrastructures
w tym:				of which:
autostrady, drogi ekspresowe, ulice i drogi pozostałe	1840,0	#	#	highways, streets and roads
drogi szynowe, drogi kolei napo- wietrznych lub podwieszanych	#	#	#	railways, suspension and ele- vated railways
budowle wodne	#	#	25,1	harbours, waterways, dams and other water works
Rurociągi, linie telekomunikacyjne i elektroenergetyczne	674,4	571,6	102,8	Pipelines, communication and electricity lines
rurociągi i linie telekomunikacyjne oraz linie elektroenergetyczne przesyłowe	351,6	311,4	40,1	long-distance pipelines, com- munication and electricity power lines
rurociągi sieci rozdzielczej i linie kablów rozdzielcze	322,9	260,2	62,7	local pipelines and cables
Kompleksowe budowle na terenach przemysłowych	724,8	648,5	76,3	Complex constructions on indus- trial sites
Obiekty inżynierii lądowej i wodnej pozostałe	189,1	125,2	63,9	Other civil engineering works

^a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa dolnośląskiego, siłami własnymi (bez podwykonawców); dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

^a Realized by enterprises which have a seat of board in the dolnośląskie voivodship without subcontractors participation; data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 8(253). **BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA** ^a
BUILDINGS COMPLETED ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Budynki ^b	6593	6902	6869	7144	Buildings ^b
w tym budynki mieszkalne jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe ^c	5066	5513	5419	5824	of which one-dwelling as well as two- and more dwelling residential buildings ^c
miasta.....	2437	2390	2679	2617	urban areas
wieś	4156	4512	4190	4527	rural areas
W tym budynki indywidualne ^d	5536	5546	5280	5288	Of which private buildings ^d
miasta.....	1718	1698	1792	1609	urban areas
wieś	3818	3848	3488	3679	rural areas
w tym:					of which:
mieszkalne jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe ^c	4643	4574	4284	4399	one-dwelling as well as two- and more dwelling residential buildings ^c
niemieszkalne	875	940	963	864	non-residential
w tym gospodarstw rolnych ...	116	206	164	177	of which farm buildings
Kubatura ^e w dam ³	9748,9	15116,8	15225,6	15344,3	Cubic volume ^e in dam ³
w tym budynki mieszkalne jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe ^c	5514,5	5627,6	6114,6	6525,9	of which one-dwelling as well as two- and more dwelling residential buildings ^c
miasta.....	5970,7	8503,2	9545,4	9196,3	urban areas
wieś	3778,1	6613,6	5680,2	6148,0	rural areas
W tym budynki indywidualne ^d	4100,2	4321,4	4047,2	4049,1	Of which private buildings ^d
miasta.....	1426,7	1497,8	1502,6	1489,9	urban areas
wieś	2673,5	2823,6	2544,6	2559,2	rural areas
w tym:					of which:
mieszkalne jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe ^c	3362,3	3308,7	2967,4	2983,7	one-dwelling as well as two- and more dwelling residential buildings ^c
niemieszkalne	725,7	995,5	1065,2	1050,7	non-residential
w tym gospodarstw rolnych ...	120,4	292,6	286,2	203,2	of which farm buildings

a Patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 299. b Nowo wybudowane. c Bez domów letnich i domków wypoczynkowych oraz rezydencji wiejskich nieprzystosowanych do stałego zamieszkania (ujętych wyłącznie w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych). d Realizowane przez osoby fizyczne, fundacje, kościoły i związki wyznaniowe, z przeznaczeniem na użytek własny inwestora lub na sprzedaż i wynajem. e Budynków nowo wybudowanych i rozbudowanych (tylko w części dotyczącej rozbudowy).

a See general notes, item 6 on page 299. b Newly built. c Excluding summer homes and holiday cottages as well as rural residences not adapted for permanent residence (included exclusively in the total number of residential buildings). d Realized by natural persons, foundations, churches and religious associations, designed for the own use of the investor or for sale and rent. e Of newly built and expanded buildings (only concerning the expanded portion).

TABL. 9(254). **BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA^a WEDŁUG RODZAJÓW BUDYNKÓW**
BUILDING COMPLETED^a BY TYPE OF BUILDINGS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
BUDYNKI^b BUILDINGS^b					
Budynki mieszkalne	5085	5546	5453	5851	Residential buildings
w tym:					of which:
Budynki jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe ^c	5066	5513	5419	5824	One-dwelling buildings as well as two- and more dwelling buildings ^c
w tym jednorodzinne	4760	5011	4762	5286	of which one-dwelling buildings
Budynki zbiorowego zamieszkania	4	5	3	4	Residences for communities
Budynki niemieszkalne	1508	1356	1416	1293	Non-residential buildings
w tym:					of which:
Hotele i budynki zakwaterowania turystycznego	47	46	40	41	Hotels and similar buildings
Budynki biurowe	37	61	64	44	Office buildings
Budynki handlowo-usługowe	152	193	159	166	Wholesale and retail trade buildings
Budynki łączności, dworców i terminali	5	4	2	1	Communication buildings, stations, terminals and associated buildings
Budynki garaży	800	524	633	511	Garage buildings
Budynki przemysłowe	72	72	80	91	Industrial buildings
Zbiorniki, silosy i budynki magazynowe	118	135	167	148	Reservoirs, silos and warehouses
Ogólnodostępne obiekty kulturalne oraz budynki muzeów i bibliotek	42	24	14	12	Public entertainment buildings, museums and libraries
Budynki szkół i instytucji badawczych	17	12	15	19	School, university and research buildings
Budynki szpitali i zakładów opieki medycznej	20	16	14	8	Hospital or institutional care buildings
Budynki kultury fizycznej	38	18	19	13	Sport halls
Budynki gospodarstw rolnych	125	218	176	181	Non-residential farm buildings
Budynki przeznaczone do sprawowania kultu religijnego i czynności religijnych	10	11	10	5	Buildings used as places of worship and for religious activities
KUBATURA^d w dam³ CUBIC VOLUME^d in dam³					
Budynki mieszkalne	5528,6	5651,4	6138,5	6565,6	Residential buildings
w tym:					of which:
Budynki jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe ^c	5514,5	5627,6	6114,6	6525,9	One-dwelling buildings as well as two- and more dwelling buildings ^c
w tym jednorodzinne	3322,2	3194,5	2985,9	3225,3	of which one-dwelling buildings
Budynki zbiorowego zamieszkania	10,0	15,5	13,2	31,1	Residences for communities

a Patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 299. b Nowo wybudowane. c Bez domów letnich i domków wypoczynkowych oraz rezydencji wiejskich nieprzystosowanych do stałego zamieszkania (ujętych wyłącznie w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych). d Budynków nowo wybudowanych i rozbudowanych (tylko w części dotyczącej rozbudowy).

a See general notes, item 6 on page 299. b Newly built. c Excluding summer homes and holiday cottages as well as rural residences not adapted for permanent residence (included exclusively in the total number of residential buildings). d Of newly built and expanded buildings (only concerning the expanded portion).

TABL. 9(254). **BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA^a WEDŁUG RODZAJÓW BUDYNKÓW (dok.)**
 BUILDING COMPLETED^a BY TYPE OF BUILDINGS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
KUBATURA ^d w dam ³ (dok.) CUBIC VOLUME ^d in dam ³ (cont.)					
Budynki niemieszkalne	4220,3	9465,4	9087,1	8778,7	Non-residential buildings
w tym:					of which:
Hotele i budynki zakwaterowania turystycznego.....	183,2	211,5	219,9	109,5	Hotels and similar buildings
Budynki biurowe.....	278,7	896,2	823,0	382,3	Office buildings
Budynki handlowo-usługowe	1321,7	1717,6	1042,9	1969,8	Wholesale and retail trade buildings
Budynki łączności, dworców i terminali.....	11,7	28,0	15,9	68,7	Communication buildings, stations, terminals and associated buildings
Budynki garaży	80,2	83,6	156,4	90,9	Garage buildings
Budynki przemysłowe	1029,2	2364,5	2686,0	2413,1	Industrial buildings
Zbiorniki, silosy i budynki magazynowe	497,6	2855,6	2775,7	2822,4	Reservoirs, silos and warehouses
Ogólnodostępne obiekty kulturalne oraz budynki muzeów i bibliotek.....	93,9	428,8	72,0	19,2	Public entertainment buildings, museums and libraries
Budynki szkół i instytucji badawczych.....	95,0	166,9	182,7	413,3	School, university and research buildings
Budynki szpitali i zakładów opieki medycznej.....	106,2	108,5	56,7	86,2	Hospital or institutional care buildings
Budynki kultury fizycznej.....	253,1	178,7	131,6	124,4	Sport halls
Budynki gospodarstw rolnych	212,7	371,4	879,9	231,3	Non-residential farm buildings
Budynki przeznaczone do sprawowania kultu religijnego i czynności religijnych	38,3	36,4	29,9	17,2	Buildings used as places of worship and for religious activities

a Patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 299. d Budynków nowo wybudowanych i rozbudowanych (tylko w części dotyczącej rozbudowy).

a See general notes, item 6 on page 299. d Of newly built and expanded buildings (only concerning the expanded portion).

TABL. 10(255). **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE I PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO W BUDOWNICTWIE^a**
 AVERAGE PAID EMPLOYMENT AND AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES IN CONSTRUCTION^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Przeciętne zatrudnienie	34198	25366	24794	24790	Average paid employment
sektor publiczny	1488	593	580	487	public sector
sektor prywatny	32710	24773	24214	24303	private sector
Budowa budynków ^Δ	13465	7329	7487	7597	Construction of buildings
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^Δ	11343	9155	8330	8500	Civil engineering
Roboty budowlane specjalistyczne	9389	8881	8977	8693	Specialised construction activities
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł	3274,14	4058,43	4148,62	4342,89	Average monthly gross wages and salaries in zł
sektor publiczny	3327,41	4617,72	4834,91	4791,51	public sector
sektor prywatny	3271,71	4045,05	4132,18	4333,90	private sector
Budowa budynków ^Δ	3027,91	3545,63	3685,63	3796,38	Construction of buildings
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^Δ	3549,66	4174,54	4284,24	4607,62	Civil engineering
Roboty budowlane specjalistyczne	3294,74	4362,40	4408,92	4561,69	Specialised construction activities

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

DZIAŁ XVII TRANSPORT. TELEKOMUNIKACJA

Uwagi ogólne

Transport

1. Dane dotyczące ogólnej długości **linii kolejowych eksploatowanych** w dniu 31 XII ustalono jako sumę długości linii kolejowych normalnotorowych, wąskotorowych i szerokotorowych (dane o długości tych linii ujęto w długości linii normalnotorowych) czynnych w tym dniu. Linia kolejowa jest to element sieci kolejowej pomiędzy dwiema stacjami węzłowymi (lub krańcowymi).

2. **Drogi publiczne** ze względu na funkcje w sieci drogowej dzielą się według przepisów ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2017 r. poz. 2222) na następujące kategorie: drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne.

Do **dróg krajowych** zalicza się:

- autostrady i drogi ekspresowe oraz drogi leżące w ich ciągu do czasu wybudowania autostrad i dróg ekspresowych,
- drogi międzynarodowe,
- drogi stanowiące inne połączenia zapewniające spójność sieci dróg krajowych,
- drogi dojazdowe do ogólnodostępnych przejść granicznych obsługujących ruch międzynarodowy osobowy i towarowy,
- drogi alternatywne dla autostrad płatnych,
- drogi stanowiące ciągi obwodnicowe dużych aglomeracji miejskich,
- drogi o znaczeniu obronnym.

Do **dróg wojewódzkich** zalicza się drogi inne niż podano wyżej, stanowiące połączenia między miastami, mające znaczenie dla województwa i drogi o znaczeniu obronnym niezaliczone do dróg krajowych.

Do **dróg powiatowych** zalicza się drogi inne niż podano wcześniej, stanowiące połączenia miast będących siedzibami powiatów z siedzibami gmin i siedzib gmin między sobą.

Do **dróg gminnych** zalicza się drogi o znaczeniu lokalnym niezaliczone do innych kategorii, stanowiące uzupełniającą sieć dróg służących miejscowym potrzebom, z wyłączeniem dróg wewnętrznych.

Do **dróg miejskich** zaliczono drogi (ulice) leżące w granicach administracyjnych miast.

CHAPTER XVII TRANSPORT. TELECOMMUNICATIONS

General notes

Transport

1. Data concerning the total length of **railway lines operated** on 31 XII were established as the sum of the length of standard gauge, narrow gauge and large gauge railway lines (data concerning the length of these lines are given in terms of standard gauge lines) operating on that day. The railway line is an element of the rail network between two junction stations (or terminal stations).

2. **Public roads** are divided according to the function they have in the road network, in accordance with the provisions of the Act of 21 March 1985 concerning public roads (unified text: Journal of Laws 2017 item 2222), into the following categories: national, regional, district and communal roads.

National roads include:

- motorways and expressways as well as roads which are designated to become motorways and expressways,
- international roads,
- roads which are other links ensuring the efficiency of the national road network,
- approach roads to generally accessible border crossings servicing international passenger and freight traffic,
- roads which are an alternative to toll motorways,
- roads which are bypasses around large urban agglomerations,
- roads with a military significance.

Regional roads include roads other than those presented above, which are links between cities, have a large significance for the voivodship and roads with a military significance not included among national roads.

District roads include roads other than those mentioned earlier, which link district capital cities with commune capital cities and commune capital cities with other such cities.

Communal roads include roads with a local significance not included in the other categories, which supplement the network of roads servicing local needs, excluding internal roads.

Urban roads include roads (streets) located within the administrative boundaries of cities.

Do **dróg zamiejskich** zaliczono drogi leżące poza granicami administracyjnymi miast.

3. Dane o pojazdach samochodowych i ciągnikach zarejestrowanych według stanu w dniu 31 XII prezentowane są w latach 2002-2008 – według ewidencji prowadzonej przez starostów, prezydentów miast i burmistrzów, od 2009 r. według centralnej ewidencji pojazdów (CEPiK) prowadzonej przez Ministerstwo Cyfryzacji (do 26 XI 2015 r. – Ministerstwo Spraw Wewnętrznych). Dane nie obejmują pojazdów wyrejestrowanych, a do 2010 r. – również pojazdów posiadających pozwolenia czasowe wydawane w końcu danego roku.

Pozwolenie czasowe wydawane jest na okres do około 30 dni w celu załatwienia wszystkich formalności związanych z rejestracją pojazdu i niezbędnych do otrzymania docelowego dowodu rejestracyjnego.

4. Informacje o komunikacji miejskiej naziemnej dotyczą komunikacji autobusowej, tramwajowej i trolejbusowej i obejmują działalność przedsiębiorstw i zakładów komunikacji miejskiej, publicznych i prywatnych.

Komunikacja miejska – gminne przewozy pasażerskie wykonywane w granicach administracyjnych miasta albo miasta i gminy lub miast i gmin sąsiadujących (jeśli zawarły porozumienie lub utworzyły związek międzygminny w celu wspólnej realizacji publicznego transportu zbiorowego); w przypadku gmin miejsko-wiejskich łącznie z obsługą strefy wiejskiej w tych gminach; dane nie obejmują działalności przedsiębiorstw prowadzących głównie komunikację zamiejską, a świadczących również usługi komunikacji miejskiej w niektórych miastach oraz linii komunikacyjnych obsługujących wyłącznie zakłady pracy.

Przez **linię komunikacyjną** rozumie się trasę łączącą krańcowe punkty przebiegu wozów oznaczonych tym samym numerem lub znakiem literowym. Jako długość linii komunikacyjnych przyjęto sumę długości wszystkich stałych dziennych linii autobusowych, tramwajowych i trolejbusowych, po których kursują wozy oznaczone odrębnymi numerami lub znakami literowymi.

5. Linia autobusowa jest stałym połączeniem drogowym dwóch krańcowych miejscowości oraz wybranych miejscowości pośrednich przy użyciu jednego lub kilku autobusów regularnie kursujących między tymi miejscowościami według ogłoszonego rozkładu.

Długość linii autobusowej jest to długość trasy w km pomiędzy dwiema krańcowymi miejscowościami niezależnie od liczby kursów autobusów odbywających się na tej linii.

Długość linii regularnej komunikacji autobusowej to suma długości linii autobusowych.

6. Transport samochodowy zarobkowy, zarówno w zakresie przewozu ładunków, jak i pasażerów, obejmuje usługi świadczone odpłatnie przez podmioty, w których transport samochodowy stanowi podstawową działalność gospodarczą; ponadto w zakresie przewozu pasażerów obejmuje rów-

Non-urban roads include roads located outside the administrative boundaries of cities.

3. Data on road motor vehicles and tractors registered as of 31 December have been presented between 2002 and 2008 – according to the register maintained by starosts, presidents of cities and mayors, since 2009 – according to central vehicle register maintained by the Ministry of Digital Affairs (until 26 XI 2015 – Ministry of Interior). Data does not include vehicles being devoid of car registration, and up to 2010 – also vehicles having temporary permission given by the ending of reference year.

Temporary permission is passed by about 30 daily period with the aim of take care of formality be connected with vehicle registration and received ordinary registration book.

4. Information regarding urban ground transport concerns bus, tram and trolley bus communication and includes the activity of public and private urban transport enterprises and companies.

Urban transport – gmina transport of passengers carried out within the administrative borders of city or city and gmina or neighboring cities and gminas (if they signed agreement or association between gminas in order to implement together collective public transport); including service for rural area in urban-rural gminas; data do not include the activity of enterprises operating mainly in the scope of non-urban transport, but rendering also the services in the scope of urban transport in some cities as well as transport lines exclusively servicing work places.

Transport line is understood as a route connecting the extreme points of the route of vehicles marked with the same number or letter. The length of the transport lines is the sum of the length of all of the scheduled daytime bus, tram and trolley bus lines over which vehicles marked with separate numbers or letters travel.

5. A bus line is a permanent road connection between two extreme localities as well as between selected intermediate localities which involves using one or several buses travelling between these localities according to a defined schedule.

The **length of a bus line** is the length of the route, given in kilometres, between two extreme localities, regardless of the number of journeys carried out by buses on that line.

Length of bus regular traffic lines is the total length of bus lines.

6. Road transport for hire or reward with respect to transport of goods as well as transport of passengers includes services for remuneration carried out by entities, for which road transport services are the basic economic activity; moreover, in regard to transport of passengers includes also services for remuneration carried out by entities

niez usługi wykonywane odpłatnie przez podmioty prowadzące podstawową działalność gospodarczą inną niż transport samochodowy. Dane o przewozach pasażerów nie obejmują przewozów taborem komunikacji miejskiej oraz dokonywanych przez podmioty o liczbie pracujących do 9 osób.

7. Dane dotyczące **transportu lotniczego** obejmują przewoźników transportu lotniczego rozkładowego (transport pasażerów lub ładunków na stałych trasach i według stałych rozkładów lotów). Informacje o przewozach ładunków transportem lotniczym obejmują przewozy przesyłek towarowych, pocztowych oraz bagażu płatnego.

8. Dane o **wypadkach drogowych** obejmują zdarzenia mające związek z ruchem pojazdów na drogach publicznych, w wyniku których nastąpiła śmierć lub uszkodzenie ciała osób.

Za **śmiertelną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę zmarłą (w wyniku doznanych obrażeń) na miejscu wypadku lub w ciągu 30 dni.

Za **ranną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę, która doznała obrażeń ciała i otrzymała pomoc lekarską.

Telekomunikacja

1. **Telefoniczne łącza główne** obejmują standardowe telefoniczne łącza główne (abonenci telefonii stacjonarnej) oraz łącza w dostęпах ISDN, tj. telefoniczną sieć cyfrową z integracją usług umożliwiającą wykorzystanie tej samej sieci dla transmisji głosu, obrazu, faksów, danych.

with basic economic other than road transport. Data regarding transport of passengers do not include carriage by urban transport fleet and entities employing up to 9 persons.

7. Data concerning **air transport** include carriers of scheduled air transport (the transport of passengers or freight on permanent routes and according to established flight schedules). Information regarding transports of freight by air transport includes transports of cargo, mail and paid baggage.

8. Data regarding **road traffic accidents** cover events connected with the movement of vehicles on public roads as a result of which death or injury occurred.

A **road traffic accident fatality** is understood as a person who died (as a result of injuries incurred) at the scene of the accident or within the course of 30 days.

A **road traffic accident injury** is understood as a person who incurred injuries and received medical attention.

Telecommunications

1. **Telephone main line** includes standard telephone main line (fixed line telephone subscribers) and accessible ISDN (Integrated Services Digital Network), i.e., a digital phone network with integrated services making it possible to use the same network to transfer voice, image, fax and data.

Transport

Transport

TABL. 1(256). LINIE KOLEJOWE EKSPLOATOWANE ^a

Stan w dniu 31 XII

RAILWAY LINES OPERATED ^a

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w km		in km		
O G Ó Ł E M ^b	1769	1727	1750	1736	TOTAL ^b
Normalnotorowe	1769	1727	1750	1736	Standard gauge
w tym zelektryfikowane	1053	1064	1066	1053	of which electrified
jednotorowe	997	957	978	967	single track
dwu – i więcej torowe.....	772	770	772	769	double and more track
Na 100 km² powierzchni ogółem	8,9	8,7	8,8	8,7	Per 100 km² of total area

^a Dane dotyczą sieci PKP oraz innych podmiotów, będących zarządcami sieci kolejowej. ^b Nie wystąpiły linie kolejowe szerokotorowe i wąskotorowe.

^a Data concern PKP network and other entities managing railway network. ^b Broad and narrow gauge lines have not existed.

TABL. 2(257). DROGI PUBLICZNE O TWARDEJ NAWIERZCHNI

Stan w dniu 31 XII

HARD SURFACE PUBLIC ROADS

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym o na- wierzchni ulepszonej of which improved	
O G Ó Ł E M	18426,2	19399,9	19510,6	19651,5	18506,1	TOTAL
miejskie.....	4954,6	5186,2	5273,0	5314,8	5085,0	urban
zamiejskie.....	13471,6	14213,7	14237,6	14336,7	13421,1	non-urban
Krajowe	1394,7	1405,1	1405,1	1406,4	1406,4	National
miejskie.....	351,2	354,3	354,3	348,2	348,2	urban
zamiejskie.....	1043,5	1050,8	1050,8	1058,2	1058,2	non-urban
Wojewódzkie	2360,2	2402,4	2359,1	2377,3	2376,3	Regional
miejskie.....	486,7	500,9	547,5	546,2	545,2	urban
zamiejskie.....	1873,5	1901,5	1811,6	1831,1	1831,1	non-urban
Powiatowe	8326,5	8106,6	8093,5	8083,3	7942,4	District
miejskie.....	1007,2	766,7	750,2	747,2	742,7	urban
zamiejskie.....	7319,3	7339,9	7343,3	7336,1	7199,7	non-urban
Gminne	6344,8	7485,8	7652,9	7784,5	6781,0	Communal
miejskie.....	3109,5	3564,3	3621,0	3673,2	3448,9	urban
zamiejskie.....	3235,3	3921,5	4031,9	4111,3	3332,1	non-urban

Ź r ó d ł o : dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

S o u r c e : data of the General Directorate for National Roads and Motorways.

TABL. 3(258). **POJAZDY SAMOCHODOWE I CIĄGNIKI ZAREJESTROWANE^a**

Stan w dniu 31 XII

REGISTERED ROAD VEHICLES AND TRACTORS^a

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M^b	1655831	2015667^c	2109525^c	2185288^c	T O T A L^b
w tym:					of which:
Samochody osobowe	1309416	1610385	1688644	1750185	Passenger cars
Autobusy	7725	9158	9425	9722	Buses
Samochody ciężarowe i ciągniki siodłowe ^d	209936	242733	250504	257442	Lorries and road tractors ^d
Ciągniki balastowe i rolnicze	61107	64369	65348	66359	Ballast and agricultural tractors
Motocykle	56259	74740	80550	85932	Motorcycles

a Patrz uwagi ogólne, ust 3 na str. 312. b Bez trolejbusów. c Łącznie z pojazdami posiadającymi pozwolenia czasowe (na okres 30 dni) wydane w końcu roku. d Łącznie z samochodami ciężarowo-osobowymi.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Cyfryzacji.

a See general notes, item 3 on page 312. b Excluding trolleybuses. c Including road vehicles having temporary permissions (for the period of 30 days) issued at the end of the year. d Including vans.

S o u r c e: data of the Ministry of Digital Affairs.

TABL. 4(259). **LINIE REGULARNEJ KOMUNIKACJI AUTOBUSOWEJ^a**

Stan w dniu 31 XII

REGULAR BUS COMMUNICATION LINES^a

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Krajowe: liczba	1473	1098	1049	1003	National: number
długość w km	71005	56848	47737	43889	length in km
dalekobieżne: liczba	53	46	31	27	long distance: number
długość w km	19624	20220	13152	10702	length in km
regionalne: liczba	208	141	138	130	regional: number
długość w km	15767	9272	8996	8507	length in km
podmiejskie: liczba	1182	897	867	829	suburban: number
długość w km	35164	27221	25460	24520	length in km
miejskie: liczba	30	14	13	17	urban: number
długość w km	450	135	129	160	length in km
Międzynarodowe: liczba	8	2	2	2	International: number
długość w km ...	10230	1098	1098	2208	length in km

a Przedsiębiorstw o liczbie pracujących powyżej 9 osób prowadzące regularną komunikację w ruchu krajowym i międzynarodowym; bez przedsiębiorstw komunikacji miejskiej.

a Enterprises employing more than 9 persons, providing regular national and international traffic; excluding urban transport services.

TABL. 5(260). **TRANSPORT SAMOCHODOWY ZAROBKOWY^a**HIRE OR REWARD ROAD TRANSPORT^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Komunikacja krajowa					National communication
Przewozy ładunków w tys. t	4508,3	8088,1	7956,5	8776,9	Transport of goods in thous. t
Średnia odległość przewozu 1 t ładunku w km.....	156	86	74	79	Average transport distance per 1 t in km
Przewozy pasażerów ^b w tys. osób	48093,2	31876,9	31336,7	29964,1	Transport of passengers ^b in thous.
Średnia odległość przewozu 1 pasażera w km.....	30	40	37	39	Average transport distance per passenger in km

a Dane dotyczą przedsiębiorstw o liczbie pracujących powyżej 9 osób. b Bez przewozów taborem komunikacji miejskiej (w tym taksówkami).

a Data concern enterprises employing more than 9 persons. b Excluding transports by urban road transport fleet (of which by taxis).

TABL. 5(260). **TRANSPORT SAMOCHODOWY ZAROBKOWY^a (dok.)**
HIRE OR REWARD ROAD TRANSPORT^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Komunikacja międzynarodowa					International communication
Przewozy ładunków w tys. t	4868,2	7881,1	8499,1	9151,3	Transport of goods in thous. t
Średnia odległość przewozu 1 t ładunku w km.....	864	720	638	597	Average transport distance per 1 t in km
Przewozy pasażerów ^b w tys. osób	254,6	80,8	101,8	113,3	Transport of passengers ^b in thous.
Średnia odległość przewozu 1 pasażera w km.....	680	714	885	646	Average transport distance per passenger in km

a Dane dotyczą przedsiębiorstw o liczbie pracujących powyżej 9 osób. b Bez przewozów taborem komunikacji miejskiej (w tym taksówkami).

a Data concern enterprises employing more than 9 persons. b Excluding transports by urban road transport fleet (of which by taxis).

TABL. 6(261). **KOMUNIKACJA MIEJSKA^a**
Stan w dniu 31 XII
URBAN TRANSPORT^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Sieć komunikacyjna – linie w km	3936	3606	3716	3986	Transportation network – lines in km
autobusowe	3682	3333	3457	3728	buses
tramwajowe	254	273	259	258	trams
Tabor:					Fleet of:
autobusowy: w sztukach	831	737	799	789	buses: in units
liczba miejsc w tys.	93,2	81,8	86,1	83,9	number of seats in thous.
tramwajowy: w sztukach	404	374	362	346	trams: in units
liczba miejsc w tys.	53,7	52,4	50,9	50,3	number of seats in thous.
Przewozy pasażerów ^b (w ciągu roku) komunikacją naziemną w mln	243	264	271	281	Transport of passengers ^b (during the year) ground transport in mln

a Dane dotyczą przedsiębiorstw i zakładów komunikacji miejskiej, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Dane szacunkowe.

a Data concern urban transport enterprises and companies, employing more than 9 persons. b Estimated data.

TABL. 7(262). **RUCH PASAŻERÓW^a W PORCIE LOTNICZYM**
PASSENGER TRAFFIC^a AT AIRPORT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Pasażerowie przybyli ^b z portów w tys.:					Passenger arrivals ^b from airports in thous.:
krajowych.....	103,7	213,0	235,0	265,5	domestic
zagranicznych.....	693,1	916,9	948,3	1136,9	foreign
Pasażerowie odprawieni ^c do portów w tys.:					Passenger departures ^c to airports in thous.:
krajowych.....	107,9	221,9	240,5	260,9	domestic
zagranicznych.....	698,1	917,4	947,7	1133,7	foreign

a Dane nie obejmują dzieci w wieku do 2 lat. b, c Pasażerowie, dla których port we Wrocławiu jest: b – portem zakończenia podróży rozpoczętej w porcie krajowym lub zagranicznym, c – portem rozpoczęcia podróży kończącej się w porcie krajowym lub zagranicznym.

a Data not include children below the age of 2. b, c Passengers for whom the indicated domestic airport in Wrocław is: b – the final destination of a journey begun at a domestic or foreign airport, c – the point of departure for a journey terminating at a domestic or foreign airport.

TABL. 8(263). **PRZEŁADUNEK^a ŁADUNKÓW W PORCIE LOTNICZYM**
FREIGHT LOADED AND UNLOADED^a AT AIRPORT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w tonach		in tonnes		
Ładunki przybyłe z portów	498	74	189	157	Freight arrivals from airports
krajowych	481	12	42	69	domestic
w tym poczta.....	414	.	.	.	of which by post
zagranicznych.....	17	62	147	88	foreign
Ładunki odprawione do portów	448	245	2361	787	Freight departures to airports
krajowych	434	11	33	45	domestic
w tym poczta.....	424	.	.	.	of which by post
zagranicznych.....	14	234	2328	742	foreign

a W lotach komunikacyjnych.

a In transport flights.

TABL. 9(264). **WYPADKI DROGOWE^a I ICH OFIARY**
ROAD TRAFFIC ACCIDENTS^a AND THEIR CASUALTIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Wypadki	2294	2280	2324	2183	Accidents
Na 10 tys. pojazdów samochodowych i ciągników zarejestrowanych ^b	13,9	11,3	11,0	10,0	Per 10 thous. registered motor vehicles and tractors ^b
Ofiary wypadków	3339	3153	3134*	2968	Road traffic casualties
Śmiertelne	241	185	226	219	Fatalities
na 100 tys. ludności	8,3	6,4	7,8	7,5	per 100 thous. population
Ranni	3098	2968	2908*	2749	Injured
na 100 tys. ludności	106	102	100	95	per 100 thous. population

a Zarejestrowane przez Policję. b Pojazdy według stanu w dniu 31 XII; od 2011 r. łącznie z pojazdami posiadającymi pozwolenia czasowe (na okres 30 dni) wydane w końcu roku.

Ź r ó d ł o: dane Komendy Głównej Policji.

a Registered by the Police. b Vehicles as of 31 XII; since 2011 including road vehicles having temporary permissions (for the period of 30 days) issued at the end of the year.

S o u r c e: data of the National Police Headquarters.

TABL. 10(265). **WYPADKI DROGOWE^a WEDŁUG SPRAWCÓW, WAŻNIEJSZYCH PRZYCZYN I RODZAJÓW POJAZDÓW**
ROAD ACCIDENTS^a BY CULPRITS, MAJOR CAUSES AND TYPES OF VEHICLES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2016	2017	SPECIFICATION
Wypadki	2324	2183	Accidents
Z winy kierujących pojazdami	1998	1866	Guilt of drivers
w tym:			of which:
niedostosowanie prędkości do warunków ruchu	565	486	inappropriate speed for road conditions
nieprzestrzeganie pierwszeństwa przejazdu	480	446	non-compliance with vehicle right of way
nieprawidłowe wyprzedzanie	86	87	incorrectly overtaking
nieprawidłowe zachowanie wobec pieszego	295	289	incorrectly behaviour towards the pedestrian
niezachowanie bezpiecznej odległości między pojazdami	186	186	not keeping a safe distance between vehicles
Z winy pieszych	159	154	Guilt of pedestrians
w tym nieostrożne wejście na jezdnię	95	82	of which carelessly entering to the roadway
Pozostałe ^b	167	163	Others ^b

a Zarejestrowane przez Policję. b Dane obejmują winę pasażerów, współwinę uczestników ruchu oraz inne przyczyny.

a Registered by the Police. b Data include guilt of passengers, complicity of traffic participants and other reasons.

TABL. 10(265). **WYPADKI DROGOWE^a WEDŁUG SPRAWCÓW, WAŻNIEJSZYCH PRZYCZYN I RODZAJÓW POJAZDÓW (dok.)**ROAD ACCIDENTS^a BY CULPRITS, MAJOR CAUSES AND TYPES OF VEHICLES (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2016	2017	SPECIFICATION
Pojazdy kierujących będących sprawcami wypadków	1998	1866	Vehicles of drivers being accident culprits
Samochody osobowe	1519	1403	Passenger cars
Motocykle	90	78	Motorcycles
Rowery	113	106	Bicycles
Motorowery	39	35	Motor-bicycles
Samochody ciężarowe	176	159	Lorries
Inne pojazdy ^c	61	85	Other vehicles ^c
Wypadki z udziałem nietrzeźwych użytkowników dróg	136	145	Accidents involving intoxicated road users
w tym spowodowane przez nietrzeźwych:			of which caused by intoxicated:
Kierujących	99	113	Drivers
samochodami osobowymi	67	74	of passenger cars
motocyklami	5	8	of motorcycles
rowerami	11	16	of bicycles
motorowerami	5	6	of motor-bicycles
samochodami ciężarowymi	9	5	of lorries
innymi pojazdami	2	4	of other vehicles
Piesznych	37	32	Pedestrians

a Zarejestrowane przez Policję. c Łącznie z pojazdami nieustalonymi.

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.

a Registered by the Police. c Including unidentified vehicles.

Source: data of the National Police Headquarters.

Telekomunikacja

Telecommunications

TABL. 11(266). **ABONENCI TELEFONICZNI I APARATY TELEFONICZNE^a**

Stan w dniu 31 XII

TELEPHONE SUBSCRIBERS AND TELEPHONE SETS^a

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Telefoniczne łącza główne	678000	389435	395194	327873	Telephone main line
w tym abonenci prywatni ^b	458055	265188	269022	214548	of which private subscribers ^b
miasta	597185	339984	345190	286352	urban areas
w tym abonenci prywatni ^b	394777	225159	223750	182566	of which private subscribers ^b
wieś	80815	49451	50004	41521	rural areas
w tym abonenci prywatni ^b	63278	40029	45272	31982	of which private subscribers ^b
w tym standardowe łącza główne (abonenci telefonii stacjonarnej).....	560672	323200	328610	268477	of which standard main line (fixed line telephone subscribers)
miasta	487567	278049	282961	231065	urban areas
wieś	73105	45151	45649	37412	rural areas
Aparaty telefoniczne publiczne samoinkasujące	3247	458	254	93	Public pay telephones
miasta	2410	344	169	81	urban areas
wieś	837	114	85	12	rural areas

a Dane dotyczą operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej. b Posiadający aparaty telefoniczne zainstalowane w mieszkaniach prywatnych.

a Data concern operators of public telecommunication network. b Possessing telephones installed in private dwellings.

DZIAŁ XVIII HANDEL I GASTRONOMIA

CHAPTER XVIII TRADE AND CATERING

Uwagi ogólne

1. Informacje w dziale – jeśli nie zaznaczono inaczej – dotyczą wszystkich jednostek gospodarki narodowej prowadzących działalność handlową lub gastronomiczną.

Przez **przedsiębiorstwa handlowe** rozumie się podmioty gospodarcze, których przeważającym rodzajem działalności jest sprzedaż towarów, zaliczana zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności – PKD 2007 do sekcji „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”.

2. Dane o **sprzedaży detalicznej** obejmują:

- 1) sprzedaż towarów konsumpcyjnych i niekonsumpcyjnych w:
 - punktach sprzedaży detalicznej, tj. w sklepach (łącznie z aptekami ogólnodostępnymi), składach, składnicach, stacjach paliw, punktach sprzedaży drobnodetalicznej (straganach i ruchomych punktach sprzedaży, punktach aptecznych),
 - hurtowniach oraz u producentów w ilościach wskazujących na zakup dla potrzeb indywidualnych nabywców;
- 2) sprzedaż towarów handlowych (konsumpcyjnych) oraz produkcji gastronomicznej w placówkach gastronomicznych.

W wartości sprzedaży detalicznej uwzględniono sprzedaż towarów zarówno ludności, jak i konsumentom zbiorowym, tj.: urzędów, instytucjom, żłobkom, przedszkolom itp., nie uwzględniono natomiast sprzedaży targowiskowej dokonanej przez sprzedawców uiszczających jedynie opłatę placową (np. sprzedaży produktów rolnych dokonanej przez producentów rolników, sprzedaży na giełdach samochodowych).

Dane dotyczące sprzedaży detalicznej w zakresie sprzedaży towarów konsumpcyjnych prezentuje się w dostosowaniu do Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP). W odróżnieniu od grupowań występujących w klasyfikacji COICOP wyodrębnia się „towary niezwyńsciowe”.

3. Podziału towarów na **konsumpcyjne i niekonsumpcyjne** dokonano umownie, zaliczając do niekonsumpcyjnych te towary, których zużycie odbywa się głównie w sferze produkcji. Do towarów niekonsumpcyjnych zaliczono w szczególności towary przeznaczone do produkcji rolniczej (np. maszyny, narzędzia i urządzenia rolnicze, nasiona, pasze, środki ochrony roślin, nawozy mineralne lub chemiczne), materiały budowlane itp.

General notes

1. Information in this chapter – unless otherwise indicated – concerns all entities of the national economy conducting trade or catering activity.

Trade enterprises are understood as economic entities, the principal activity of which is the sale of commodities, classified in accordance with NACE rev. 2 in the section „Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles”.

2. Data regarding the **retail sale** include:

- 1) the sale of consumer and non-consumer goods at:
 - retail sales outlets, i.e. in: shops (including public pharmacies), warehouses, repositories, petrol stations and small retail sales outlets (stalls and portable sales outlets, pharmaceutical outlets),
 - wholesale stores as well as at producers in quantities indicating purchases for the individual needs of the purchaser;
- 2) the sale of commercial consumer goods as well as catering products in catering establishments.

The sale of goods both for the general public as well as for collective consumers, i.e., government offices, institutions, nurseries, nurseries schools etc. are included in the value of retail sales. Not included, however, are marketplace sales made by salesmen only paying a stall fee (e.g., sales of agricultural products conducted by farmer producers, sales at automobile markets).

Data concerning retail sales within the scope of consumer goods sales are presented according to the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP). As opposed to groupings in the COICOP classification “non-foodstuff goods” are presented separately.

3. The division of commodities into **consumer and non-consumer** goods has been done on the following basis: non-consumer goods include those goods, the consumption of which occurs primarily in the sphere of production. In particular, goods designated for agricultural production (e.g., agricultural machinery, tools and equipment, seeds, animal feeding-stuffs, plant protection chemicals, mineral or chemical fertilizers), building materials, etc., were included in non-consumer goods.

Podziału towarów konsumpcyjnych na żywność, napoje alkoholowe i towary nieżywnościowe dokonano szacunkowo.

4. Dane o **sprzedaży hurtowej towarów** obejmują sprzedaż z magazynów handlowych własnych bądź użytkowanych, w których składowane towary stanowią własność przedsiębiorstwa handlowego. Do wartości sprzedaży hurtowej zalicza się również wartość sprzedaży zrealizowanej na zasadzie bezpośredniej płatności lub kontraktu (agencji, aukcjonerzy), jak również wartość sprzedaży zrealizowanej przez tranzyt rozliczany, polegający na przekazywaniu towarów bezpośrednio od dostawcy do odbiorcy z pominięciem magazynów, które tę dostawę realizują.

5. Podziału **sklepów według form organizacyjnych** dokonano na podstawie wielkości powierzchni sprzedażowej sklepów i rodzaju sprzedawanych w nich towarów.

Domy towarowe i handlowe są to sklepy wielodziałowe, prowadzące sprzedaż szerokiego i uniwersalnego asortymentu, głównie towarów nieżywnościowych, o powierzchni sal sprzedażowych: domy towarowe – 2000 m² i więcej, domy handlowe – od 600 do 1999 m².

Supermarkety są to sklepy o powierzchni sprzedażowej od 400 m² do 2499 m² prowadzące sprzedaż głównie w systemie samoobsługowym, oferujące szeroki asortyment artykułów żywnościowych oraz artykuły nieżywnościowe częstego zakupu.

Hipermarkety są to sklepy o powierzchni sprzedażowej od 2500 m² prowadzące sprzedaż głównie w systemie samoobsługowym, oferujące szeroki asortyment artykułów żywnościowych i nieżywnościowych częstego zakupu, zwykle z parkingiem samochodowym.

Sklepy powszechne są to sklepy prowadzące sprzedaż głównie towarów żywnościowych codziennego użytku oraz dodatkowo często nabywanych towarów nieżywnościowych, o powierzchni sal sprzedażowych od 120 do 399 m².

Sklepy wyspecjalizowane są to sklepy prowadzące sprzedaż szerokiego asortymentu artykułów do kompleksowego zaspokojenia określonych potrzeb, np. ubioru, wyposażenia mieszkań, sklepy motoryzacyjne, meblowe, sportowe itp.

Do pozostałych sklepów zaliczono sklepy o powierzchni sal sprzedażowych do 119 m².

Sklepy podaje się łącznie z aptekami ogólnodostępnymi.

6. Do **placówek gastronomicznych** zaliczono zakłady i punkty gastronomiczne stałe i sezonowe, których przedmiotem działalności jest przygotowywanie oraz sprzedaż posiłków i napojów do spożycia na miejscu i na wynos. Sezonowe placówki gastronomiczne uruchamiane są okresowo i działają nie dłużej niż sześć miesięcy w roku kalendarzowym.

Do placówek gastronomicznych nie zalicza się ruchomych punktów sprzedaży detalicznej i automatów sprzedażowych.

The division of consumer goods into food, alcoholic beverages and non-foodstuff goods was made by estimation.

4. Data regarding the **wholesale of commodities** include sales from warehouses, in which the commodities stored account for the property of a trade enterprise. The value of wholesale also includes the value of sale realized on the basis of a direct payment or contract (agents, auctioneers), as well as the value of sale realized by settled transit consisting in the transfer of commodities directly from the supplier to the client, by-passing the warehouses which realize the delivery.

5. The division of **stores by organizational form** was made on the basis of the area of the sales floor and the types of goods sold.

Department stores and trade stores are stores divided into separate departments, each selling a broad and universal assortment, particularly non-foodstuff goods, with a sales area of 2000 m² and more for department stores and from 600 to 1999 m² for trade stores.

Supermarkets are stores with a sales area from 400 to 2499 m², selling goods in a self-service system and offering a wide assortment of foodstuff goods and frequently bought non-foodstuff goods.

Hypermarkets are stores with a sales area 2500 m² and more, selling goods in a self-service system and offering a wide assortment of foodstuff goods and frequently bought non-foodstuff goods, usually with a parking place.

Universal stores are stores primarily selling foodstuff goods for daily consumption and also often purchased non-foodstuff goods, with a sales area from 120 to 399 m².

Specialized stores are stores selling a wide assortment of articles to fully meet specific needs, (e.g. clothing, home furnishings, car parts, furniture, sporting goods, etc.).

Other stores include stores with a sales area up to 119 m².

Shops include public pharmacies.

6. **Catering establishments** include permanent and seasonal catering establishments and outlets, the scope of activity of which is the preparation and sale of meals and beverages for on-site and take-out consumption. Seasonal catering establishments are open for a certain period of time and operate not longer than six months in a calendar year.

Mobile retail sales points and vending machines are not treated as catering establishments.

7. Magazyny handlowe (hurtu i rozdziałcze detalu) są jednostkami organizacyjno-funkcjonalnymi podmiotów gospodarczych zajmujących się obrotem towarów. Magazynem jest jednostka przeznaczona do magazynowania towarów, zajmująca wyodrębnioną przestrzeń magazynową, wyposażona w środki techniczne i organizacyjne, dysponująca personelem do obsługi tych środków oraz prowadząca ewidencję stanu i ruchu zapasów.

8. Dane o działalności handlowej, w tym informacje o sklepach i stacjach paliw opracowano na podstawie sprawozdawczości. Dane dla jednostek o liczbie pracujących do 9 osób uogólniono w oparciu o wyniki badania reprezentacyjnego przeprowadzonego na 5% próbie tych jednostek. Dane o sprzedaży hurtowej, działalności gastronomicznej i magazynach handlowych dotyczą wyłącznie jednostek o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

9. Targowiska są to wyodrębnione tereny i budowle (place, ulice, hale targowe) ze stałymi lub sezonowymi punktami sprzedaży drobnodetalicznej lub urządzeniami przeznaczonymi do prowadzenia handlu w wyznaczone dni tygodnia lub codziennie (bazaary).

Za **targowiska sezonowe** należy uznać te place i ulice, gdzie uruchamiane są na okres do 6 miesięcy punkty handlowe, w związku ze wzmożonym ruchem nabywców (np. nadmorski ruch urlopowy) i działalność ta jest ponawiana w kolejnych sezonach.

7. Trade warehouses (wholesale and retail distribution) are organizational and functional units of economic entities engaged in the turnover of commodities. A warehouse is an entity designated for storing up commodities, occupying separate storage space, equipped with the technical and organizational means as well as with the personnel to service these means and, in addition, registering the amount and the changes in stocks.

8. Data regarding trade activity, including information about shops and petrol stations are compiled based of reporting. For entities employing up to 9 persons, the data have been generalized on the basis of the results of sample survey conducted on a 5% sample of these entities. Data regarding wholesale, catering activity and trade warehouses concern exclusively entities employing more than 9 persons.

9. Marketplaces are specific areas and structures (squares, streets, market halls) with permanent or seasonal outlets for small-scale retail sales or with facilities designated for conducting trade on specific days of the week or weekly (bazaars).

Seasonal marketplaces are those squares and streets where trade outlets conduct activity for a period of 6 months, in connection with increased demand from buyers (e.g., holiday seaside demand) and this activity is repeated in successive seasons

TABL. 1(267). **SPRZEDAŻ DETALICZNA TOWARÓW (ceny bieżące)**

RETAIL SALES (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M w mln zł	37065,0	48682,3	51888,4	52509,8	T O T A L in mln zł
W tym w przedsiębiorstwach handlowych ^a :					Of which in trade enterprises ^a :
w milionach złotych	15531,4	22972,9	24092,7	24579,1	in million zlotys
w %	41,9	47,2	46,4	46,8	in %
Na 1 mieszkańca w zł	12709	16756	17869	18092	Per capita in zł

a Przedsiębiorstwa handlowe, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

a Trade enterprises employing more than 49 persons.

TABL. 2(268). **SPRZEDAŻ DETALICZNA TOWARÓW WEDŁUG GRUP ^a (ceny bieżące)**RETAIL SALES BY GROUPS ^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
W MILIONACH ZŁOTYCH IN MILLION ZLOTYS					
O G Ó Ł E M	22726,3	31100,0	32551,2	33489,3	T O T A L
W ODSETKACH IN PERCENT					
O G Ó Ł E M	100,0	100,0	100,0	100,0	T O T A L
Towary konsumpcyjne	85,0	94,2	96,1	95,0	Consumer goods
żywność i napoje bezalkoholowe	29,2	30,9	30,9	31,0	food and non-alcoholic beverages
napoje alkoholowe	5,3	4,7	4,7	4,7	alcoholic beverages
towary nieżywnościowe	50,5	58,6	60,5	59,3	non-foodstuffs
Towary niekonsumpcyjne	15,0	5,8	3,9	5,0	Non-consumer goods

a Dane dotyczą przedsiębiorstw prowadzących działalność handlową (bez placówek gastronomicznych), w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern enterprises conducting trade activity (excluding catering establishments) employing more than 9 persons.

TABL. 3(269). **SPRZEDAŻ HURTOWA TOWARÓW W PRZEDSIĘBIORSTWACH HANDLOWYCH ^a (ceny bieżące)**WHOLESALE IN TRADE ENTERPRISES ^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
W MILIONACH ZŁOTYCH IN MILLION ZLOTYS					
O G Ó Ł E M	33584,0	42257,6	41300,5	48607,3	T O T A L
W ODSETKACH IN PERCENT					
O G Ó Ł E M	100,0	100,0	100,0	100,0	T O T A L
Żywność i napoje bezalkoholowe	8,2	7,0	7,3	6,7	Food and non-alcoholic beverages
Napoje alkoholowe	3,5	2,0	1,4	1,1	Alcoholic beverages
Towary nieżywnościowe ^b	88,3	91,0	91,3	92,2	Non-foodstuffs goods ^b

a Dane dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Konsumpcyjne i niekonsumpcyjne.

a Data concern enterprises employing more than 9 persons. b Consumer and non-consumer goods.

TABL. 4(270). **SKLEPY WEDŁUG FORM ORGANIZACYJNYCH I STACJE PALIW ^a**

Stan w dniu 31 XII

SHOPS BY ORGANIZATIONAL FORMS AND PETROL STATIONS ^a

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Sklepy	27572	27837	28204	26068	T O T A L
Domy towarowe	5	6	4	6	Department stores
Domy handlowe	19	13	11	11	Trade stores
Supermarkety	377	626	633	664	Supermarkets
Hipermarkety	57	53	52	52	Hypermarkets
Sklepy powszechne	477	371	387	384	Universal stores
Sklepy wyspecjalizowane	2465	2662	2739	2891	Specialized stores
Pozostałe sklepy ^b	24172	24106	24378	22060	Other shops ^b
Stacje paliw	590	618	602	578	Petrol stations

a Patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 321. Według lokalizacji sklepu/stacji paliw. b Ujęto sklepy podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; łącznie z aptekami ogólnodostępnymi.

a See general notes, item 8 on page 321. According to location of shop/petrol station. b Data concern shops of economic entities employing up to 9 persons; including public pharmacies.

TABL. 5(271). **GASTRONOMIA**^a
CATERING^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Liczba placówek gastronomicznych (stan w dniu 31 XII)	1219	1582	1626	1735	Number of catering establishments (as of 31 XII)
w tym restauracje	414	491	504	536	of which restaurants
Sprzedaż z działalności gastronomicznej (ceny bieżące) w tys. zł	1726105	2862764	3231250	3643554	Sales from catering activity (current prices) in thous. zł
w tym:					of which:
z produkcji gastronomicznej	1536657	2608736	2975827	3356540	from catering production
ze sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych	110735	144480	147230	158243	from the sale of alcoholic beverages and tobacco

a Dane dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern enterprises employing more than 9 persons.

TABL. 6(272). **MAGAZYNY HANDLOWE**^a
Stan w dniu 31 XII
TRADE WAREHOUSES^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2009	2012	2015	SPECIFICATION
Magazyny zamknięte:				Secured warehouses:
liczba	1744	1648	1431	number
powierzchnia składowa w tys. m ²	1433,9	1661,8	1371,3	storage area in thous. m ²
Magazyny zadaszone:				Roofed warehouses:
liczba	221	293	330	number
powierzchnia składowa w tys. m ²	116,2	247,7	243,2	storage area in thous. m ²
Place składowe:				Storage sites:
liczba	336	402	376	number
powierzchnia składowa w tys. m ²	883,7	1170,5	1498,1	storage area in thous. m ²
Silosy i zbiorniki:				Silos and reservoirs:
liczba	550	519	482	number
pojemność w dam ³	245,0	977,6	221,4	capacity in dam ³

a Hurtu i rozdzielcze detalu; dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

U w a g a. Dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co 3 lata.

a Wholesale and retail distribution; data concern economic entities employing more than 9 persons.

N o t e. Data on the basis of periodic surveys conducted every three years.

TABL. 7(273). **TARGOWISKA**
Stan w dniu 31 XII
MARKETPLACES
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Targowiska stałe:					Permanent marketplaces:
liczba	149	146	145	142	number
w tym z przewagą sprzedaży drobnodetalicznej	143	143	142	139	of which with predominance of small-retail sales
powierzchnia w tys. m ²	855,8	839,3	830,4	821,7	area in thous. m ²
w tym sprzedażowa	474,7	402,1	396,5	367,8	of which sales area
stałe punkty sprzedaży drobnodetalicznej	6669	5952	5868	5788	permanent small-retail sales outlets
w tym na targowiskach czynnych codziennie	4759	3947	3887	3769	of which at marketplaces opened daily
Targowiska sezonowe ^a (w ciągu roku)	696	865	941	1121	Seasonal marketplaces ^a (during the year)
Roczne wpływy z opłaty targowej w tys. zł	15582,1	13619,5	12366,7	9979,9	Annual receipts from marketplace fees in thous. zł

a Liczba targowisk lub miejsc wyznaczonych na ulicach i placach uruchamianych okresowo.

a Number of marketplaces or places located on streets and squares open periodically.

DZIAŁ XIX FINANSE PRZEDSIĘBIORSTW

CHAPTER XIX FINANCES OF ENTERPRISES

Uwagi ogólne

1. Wyniki finansowe przedsiębiorstw prezentuje się w dostosowaniu do ustawy z dnia 29 IX 1994 r. o rachunkowości (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 395).

Dane w zakresie gospodarki finansowej przedsiębiorstw obejmują podmioty gospodarcze prowadzące księgi rachunkowe, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

Dane nie obejmują podmiotów prowadzących działalność bankową, maklerską, ubezpieczeniową oraz towarzystw inwestycyjnych i emerytalnych, narodowych funduszy inwestycyjnych, szkół wyższych, a także samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, instytucji kultury posiadających osobowość prawną i gospodarstw indywidualnych w rolnictwie.

2. Przychody z całokształtu działalności (kwoty otrzymane i należne) obejmują:

- 1) przychody netto ze sprzedaży produktów (wytworów i usług), łącznie z dotacjami do produktów;
- 2) przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów, łącznie z kwotami należnymi z tytułu sprzedaży opakowań wielokrotnego użytku;
- 3) pozostałe przychody operacyjne, tj. przychody niezwiązane bezpośrednio z podstawową działalnością podmiotu, do których zalicza się: zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych (środków trwałych, środków trwałych w budowie, wartości niematerialnych i prawnych, inwestycji w nieruchomości i prawa), otrzymane nieodpłatnie, w tym w drodze darowizny aktywa (środki pieniężne), odszkodowania, rozwiązane rezerwy, korekty odpisów aktualizujących wartość aktywów niefinansowych, przychody z działalności socjalnej, przychody z najmu lub dzierżawy środków trwałych albo inwestycji w nieruchomości i prawa;
- 4) przychody finansowe, tj. przychody z tytułu dokonanych przez podmiot operacji finansowych: kwoty należne z tytułu dywidend i udziałów w zysku, odsetki od udzielanych pożyczek, odsetki od lokat terminowych, odsetki za zwłokę, zysk ze zbycia inwestycji, zmniejszenia odpisów aktualizacyjnych wartości inwestycji wobec całkowitego lub częściowego ustania przyczyn powodujących trwałą utratę ich wartości, nadwyżka dodatnich różnic kursowych nad ujemnymi.

General notes

1. The financial results of enterprises are adjusted to the Accounting Act dated 29 IX 1994 (uniform text Journal of Laws 2018 item 395).

Data regarding the financial management of enterprises include economic entities keeping accounting ledgers employing more than 9 persons.

Data do not include banks, brokerage houses, insurance companies, investment and pension societies, national investment funds, higher education institutions, independent public health care facilities, cultural institutions with legal personality and private farms in agriculture.

2. Revenues from total activity (sums received and due) include:

- 1) net revenues from sale of products (goods and services), including subsidies on products;
- 2) net revenues from sale of goods and materials, including sums due from the sale of re-use packages;
- 3) other operating revenues, i.e., revenues not directly connected with the basic activity of the entity, to which the following are included: profits from the sale of non-financial fixed assets (fixed assets, assets under construction, intangible fixed assets, investments in real estate and rights), assets (cash) received free of charge, including donated assets, as well as damages reversed provisions, adjustments of the depreciation value for non-financial assets, income from social activities, income from the rent or lease of fixed assets and investments in real estate and rights;
- 4) financial revenues, i.e., revenues from financial operations conducted by an entity: amounts due in respect of dividends and share in profits, interest on loans granted, interest on term deposits, default interest, profits from the sale of investments, reduction of depreciation write-offs relating to investments due to the fact that the reasons resulting in the permanent loss of their value have ceased to exist (whether partially or totally), surplus of foreign exchange gains over losses.

3. Koszty uzyskania przychodów z całości kształtu działalności obejmują:

- 1) koszt własny sprzedanych produktów (wrobów i usług), tj. koszty ogółem pomniejszone o koszt wytworzenia świadczeń na własne potrzeby jednostki i skorygowane o zmianę stanu produktów;
- 2) wartość sprzedanych towarów i materiałów według cen zakupu (nabycia);
- 3) pozostałe koszty operacyjne, do których zalicza się: stratę ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych, tj. nadwyżkę wartości sprzedanych składników majątku trwałego nad przychodami z ich sprzedaży, amortyzację oddanych w dzierżawę lub najem środków trwałych i środków trwałych w budowie, nieplanowane odpisy amortyzacyjne (odpisy z tytułu trwałej utraty wartości), poniesione kary, grzywny, odszkodowania, odpisane w części lub w całości wierzytelności w związku z postępowaniem upadłościowym, układowym i naprawczym, utworzone rezerwy na pewne lub o dużym stopniu prawdopodobieństwa przyszłe zobowiązania (straty z transakcji gospodarczych w toku), odpisy aktualizujące wartość aktywów niefinansowych, koszty utrzymania obiektów działalności socjalnej, darowizny lub nieodpłatnie przekazane aktywa trwałe;
- 4) koszty finansowe, na które składają się w szczególności: odsetki od zaciągniętych kredytów i pożyczek, odsetki i dyskonto od wyemitowanych przez jednostkę obligacji, odsetki za zwłokę, strata ze zbycia inwestycji, odpisy z tytułu aktualizacji wartości inwestycji, nadwyżka ujemnych różnic kursowych nad dodatnimi.

4. Przychody i koszty uzyskania przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wpływające na wynik finansowy ustala się w wartości wyrażonej w rzeczywistych cenach sprzedaży z uwzględnieniem opustów w postaci rabatów i bonifikat, bez podatku od towarów i usług (VAT).

5. Wynik finansowy na działalności gospodarczej jest to suma wyniku finansowego na sprzedaży produktów, towarów i materiałów, wyniku na pozostałej działalności operacyjnej oraz wyniku na operacjach finansowych.

6. Wynik zdarzeń nadzwyczajnych (zyski i straty nadzwyczajne) do skutki finansowe zdarzeń powstających niepowtarzalnie, poza zwykłą działalnością jednostki i niezwiązanych z ogólnym ryzykiem jej prowadzenia, a w szczególności spowodowanych zdarzeniami losowymi.

W 2016 r. wszelkie skutki zdarzeń, które dotychczas wpływały na zyski i straty nadzwyczajne, są zaliczane odpowiednio do pozostałych przychodów operacyjnych i pozostałych kosztów operacyjnych.

7. Wynik finansowy brutto (zysk lub strata) jest to wynik finansowy na działalności gospodarczej, do 2015 r. korygowany o wynik zdarzeń nadzwyczajnych.

8. Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto obejmują podatek dochodowy od osób prawnych i fizycznych, oraz inne płatności wynikające z odrębnych przepisów.

3. Costs of obtaining revenues from total activity include:

- 1) the cost of products sold (goods and services), i.e. the total costs decreased by the costs of generating benefits for the needs of the entity and corrected by the change in product inventories;
- 2) the value of goods and materials sold according to procurement (purchase) prices;
- 3) other operating costs to which the following are included: loss on the sale of non-financial fixed assets, i.e., surplus of the value of sold fixed assets over the revenues from their sale, depreciation of leased or rented fixed assets and assets under construction, unplanned write-offs (write-offs by virtue of a permanent loss of value), penalties, fines, indemnities paid, partially or fully written off liabilities related to bankruptcy, composition, restructuring proceedings, reserves made for future legal liabilities or liabilities, which are likely to occur (loss on current business transaction in), write-offs updating the value of non-financial assets, costs of maintaining premises required for social activity, donations or fixed assets received free of charge;
- 4) financial costs, in particular, interest from contracted credits and loans, interest and discount on bonds issued by the entity, default interest, loss on the sale of investments, write-offs updating the value of investment the surplus of foreign exchange losses over gains.

4. Revenues and costs of obtaining revenues from the sale of products, goods and materials which have an influence on the financial result are expressed in actual sales prices, taking into account discounts, rebates and reductions, excluding the value added tax (VAT).

5. The financial result on economic activity is the sum of the financial result from the sale of products, goods and materials, the result on other operating activity as well as the result on financial operations.

6. Result on extraordinary events (extraordinary profits and losses) are the financial results of one-time events, outside the usual activity of an entity, and not connected with general risk of activity, and in particular, the result of coincidental events.

In 2016 all economic effects of the events which previously affected the extraordinary profits and losses are classified as other operating revenues or other operating costs, respectively.

7. The gross financial result (profit or loss) is the result on economic activity, until 2015 corrected by result on extraordinary events.

8. Obligatory encumbrances of gross financial result include income tax on legal and natural persons as well as other payments resulting from separate regulations.

9. Podatek dochodowy jest to podatek od osiągniętego zysku, który podmiot gospodarczy jest zobowiązany uiścić po uwzględnieniu przyznanych ulg. Obejmuje on:

- część bieżącą, tj. podatek wykazany w deklaracji podatkowej za dany okres sprawozdawczy,
- część odroczoną, tj. różnicę między stanem rezerw i aktywów z tytułu podatku odroczonego (w związku z przejściowymi różnicami między wynikiem finansowym brutto a podstawą opodatkowania, wynikającymi z odmienności momentu ujęcia przychodu i kosztu zgodnie z przepisami o rachunkowości a przepisami podatkowymi) na koniec i początek okresu sprawozdawczego.

10. Wynik finansowy netto (zysk lub strata) otrzymujemy po pomniejszeniu wyniku finansowego brutto o obowiązkowe obciążenia.

11. Relacje ekonomiczne przedstawione w tabl. 4 obliczono następująco:

- 1) **wskaźnik poziomu kosztów** jako relację kosztów uzyskania przychodów z całokształtu działalności do przychodów z całokształtu działalności;
- 2) **wskaźnik rentowności obrotu:**
 - **brutto** jako relację wyniku finansowego brutto do przychodów z całokształtu działalności,
 - **netto** jako relację wyniku finansowego netto do przychodów z całokształtu działalności;
- 3) **wskaźnik płynności finansowej:**
 - **I stopnia** jako relację inwestycji krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych bez funduszy specjalnych,
 - **II stopnia** jako relację inwestycji krótkoterminowych i należności krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych bez funduszy specjalnych,
 - **III stopnia** jako relację aktywów obrotowych (zapasów, należności krótkoterminowych, inwestycji krótkoterminowych oraz krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych) do zobowiązań krótkoterminowych bez funduszy specjalnych.

12. Aktywa obrotowe obejmują: zapasy, należności krótkoterminowe, inwestycje krótkoterminowe (środki pieniężne i krótkoterminowe papiery wartościowe) i krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe.

Należności z tytułu dostaw i usług są zaliczane do należności krótkoterminowych (bez względu na okres wymagalności zapłaty).

13. Kapitały (fundusze) własne ujmują się w księgach rachunkowych z podziałem na ich rodzaje i według zasad określonych przepisami prawa, postanowieniami statutu lub umowy o utworzeniu jednostki. Obejmują one: kapitał (fundusz) podstawowy, kapitał (fundusz) zapasowy, kapitał z aktualizacji wyceny, pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe, niepodzielony (nierozliczony) wynik finansowy z lat ubiegłych, wynik finansowy netto roku obrotowego oraz odpisy z zysku netto w ciągu roku obrotowego.

9. Income tax is the tax on earned profit which an economic entity is obligated to pay after considering abatements granted. It includes:

- the current part, i.e., the tax presented in the tax declaration for a given reporting period,
- the deferred part, i.e., a difference between the state of reserves and assets, by virtue of deferred tax (because of the temporary differences between the gross financial result and the basis for taxation resulting from the different moments of the income and cost statement, in accordance with the tax and accounting regulations) at the end and the beginning of the reporting period.

10. The net financial result (profit or loss) is derived after decreasing the gross financial result by obligatory encumbrances.

11. The economic relations presented in table 4 were calculated as follows:

- 1) **cost level indicator** as the relation of costs of obtaining revenues from total activity to revenues from total activity;
- 2) **turnover profitability rate:**
 - **gross** as the relation of the gross financial result to revenues from total activity,
 - **net** as the relation of the net financial result to revenues from total activity;
- 3) **financial liquidity ratio of:**
 - **first degree** as the relation of short-term investments to short-term liabilities excluding special funds,
 - **second degree** as the relation of short-term investments and short-term dues to short-term liabilities excluding special funds,
 - **third degree** as the relation of current assets (stocks, short-term dues, short-term investments and short-term inter-period settlements) to short-term liabilities excluding special funds.

12. Current assets include: stocks, short-term dues, short-term investments (cash equivalents, short-term securities) and short-term inter-period settlements.

Dues from deliveries and services are included in short-term dues (irrespective of their due date).

13. Share equity (funds) is recorded in ledgers according to type and according to the principles defined in legal regulations, statute resolutions or agreements regarding the establishment of the entity. They include: share capital (fund), supplementary capital (fund), reserve capital (fund) from revaluation, other reserve capital (fund), undistributed (unsettled) financial result from previous years, net financial result of the turnover year and write-offs from net profit for the turnover year.

Do 2015 r. obejmowały również należne wpłaty na kapitał podstawowy oraz udziały (akcje) własne. Kapitał (fundusz) podstawowy to, w zależności od formy prawnej podmiotu gospodarczego:

- w spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością (z o.o.), akcyjnych, komandytowo-akcyjnych – kapitał zakładowy,
- w przedsiębiorstwach państwowych – fundusz założycielski,
- w spółdzielniach – fundusz udziałowy,
- w spółkach komandytowych, jawnych, partnerskich, cywilnych – kapitał właścicieli.

Kapitał (fundusz) podstawowy w spółkach akcyjnych, spółkach z o.o. i w spółdzielniach, ujęty w wysokości określonej w umowie (statucie) wpisanej w rejestrze handlowym, jest pomniejszany o zadeklarowane, lecz niewniesione wkłady kapitałowe.

14. Zobowiązania przedsiębiorstw (kapitały obce) obejmują wszystkie zobowiązania z wszelkich tytułów, w tym również z tytułu kredytów i pożyczek. Ogół zobowiązań przedsiębiorstw dzieli się na zobowiązania: długoterminowe – gdy okres ich spłaty na dzień bilansowy jest dłuższy niż rok, krótkoterminowe – gdy okres ich spłaty na dzień bilansowy jest nie dłuższy niż rok.

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług są zaliczane do zobowiązań krótkoterminowych (bez względu na okres wymagalności zapłaty).

15. Dane dotyczące finansów przedsiębiorstw podano na podstawie rocznej sprawozdawczości finansowej (przed weryfikacją bilansu) łącznie z wynikami przedsiębiorstw, które zawiesiły działalność lub zostały zlikwidowane w ciągu roku.

Until 2015 it has also included share capital (fund) not paid up and entity's shares (stock). Share capital (fund) is, depending on the legal form of the economic entity:

- initial capital – in limited liability, joint stock, joint stock-limited companies,
- founders' capital – in state owned enterprises,
- participation fund – in cooperatives,
- owners' capital – in limited partnership, unlimited partnership, professional partnership and civil law partnership companies.

Share capital (fund) in joint stock companies and limited liability companies as well as in cooperatives, registered in the amount defined in the agreement (statute) recorded in the trade register, is decreased by the capital contribution declared but not transferred.

14. Liabilities of enterprises (outside capital) include all liabilities, including liabilities from credits and loans and are divided into: long-term liabilities – when their repayment period on the balance day is longer than one year, and short-term liabilities – when their repayment period on the balance day is not longer than one year.

Liabilities from deliveries and services are included in short-term liabilities (irrespective of their due date).

15. Data concerning the finances of enterprises are presented on the basis of annual financial reports (before balance verification) together with the results of enterprises which suspended activities or were liquidated within the course of the year.

TABL. 1(274). **PRZYCHODY, KOSZTY I WYNIK FINANSOWY PRZEDSIĘBIORSTW WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCI**
REVENUES, COSTS AND FINANCIAL RESULTS OF ENTERPRISES BY OWNERSHIP SECTORS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w mln zł		in mln zł		
Przychody z całokształtu działalności	179138,6	218766,9	224883,1	238210,0	Revenues from total activity
sektor publiczny	7560,6	6031,1	5496,2	6082,2	public sector
sektor prywatny	171578,0	212735,7	219386,9	232127,7	private sector
w tym:					of which:
Przychody netto ze sprzedaży produktów (wyrobów i usług)	109677,8	141224,2	144480,9	152866,2	Net revenues from sale of products (goods and services)
Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów	62813,1	70796,0	73060,8	76686,2	Net revenues from sale of goods and materials
Przychody finansowe	3346,3	3240,9	3722,9	4546,1	Financial revenues
Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności	166517,7	211839,9	219740,4	226529,7	Costs of obtaining revenues from total activity
sektor publiczny	6884,9	5985,4	6382,7	6149,6	public sector
sektor prywatny	159632,8	205854,5	213357,7	220380,1	private sector
w tym:					of which:
Koszt własny sprzedanych produktów (wyrobów i usług)	104857,7	139108,4	142355,8	152132,4	Cost of products sold (goods and services)
Wartość sprzedanych towarów i materiałów	53681,5	61375,4	63002,9	65492,6	Value of goods and materials sold
Koszty finansowe	4823,2	8812,1	10076,4	5682,5	Financial costs
Wynik finansowy na działalności gospodarczej	12620,9	6927,0	x	x	Financial result on economic activity
Sektor publiczny	675,7	45,8	x	x	Public sector
Sektor prywatny	11945,2	6881,2	x	x	Private sector
Wynik zdarzeń nadzwyczajnych	23,0	3,9	x	x	Result on extraordinary events
sektor publiczny	0,2	2,7	x	x	public sector
sektor prywatny	22,8	1,2	x	x	private sector
Zyski nadzwyczajne	74,0	58,1	x	x	Extraordinary profits
Straty nadzwyczajne	51,0	54,2	x	x	Extraordinary losses
Wynik finansowy brutto	12643,9	6930,9	5142,7	11680,3	Gross financial result
sektor publiczny	675,9	48,5	-886,5	-67,4	public sector
sektor prywatny	11968,0	6882,5	6029,2	11747,7	private sector
Zysk brutto	14200,0	10807,5	11764,6	14461,9	Gross profit
Strata brutto	1556,1	3876,5	6621,8	2781,7	Gross loss
Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto ^a	2161,8	1822,6	1902,0	2205,2	Obligatory encumbrances on gross financial result ^a
sektor publiczny	109,3	42,8	-97,8	61,2	public sector
sektor prywatny	2052,5	1779,9	1999,8	2144,1	private sector
W tym podatek dochodowy	2161,8	1822,6	1902,0	2205,2	Of which income tax
Wynik finansowy netto	10482,1	5108,3	3240,8	9475,0	Net financial result
sektor publiczny	566,6	5,7	-788,6	-128,6	public sector
sektor prywatny	9915,5	5102,6	4029,4	9603,6	private sector
Zysk netto	12082,9	9824,2	10447,2	12183,6	Net profit
Strata netto	1600,8	4716,0	7206,4	2708,6	Net loss

a Obejmują tylko podatek dochodowy.

a Include only income tax.

TABL. 2(275). **PRZYCHODY, KOSZTY I WYNIK FINANSOWY PRZEDSIĘBIORSTW WEDŁUG SEKCJI**
REVENUES, COSTS AND FINANCIAL RESULTS OF ENTERPRISES BY SECTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przychody z całokształtu działalności Revenues from total activity	Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności Costs of obtaining revenues from total activity	Wynik finansowy brutto Gross financial result	Obowiązkowe obciążenie wyniku finansowego brutto ^a Obligatory encumbrances on gross financial result ^a	Wynik finansowy netto Net financial result
	w mln zł in mln zł				
O G Ó Ł E M 2010 TOTAL	179138,6	166517,7	12643,9	2161,8	10482,1
2015	218766,9	211839,9	6930,9	1822,6	5108,3
2016	224883,1	219740,4	5142,7	1902,0	3240,8
2017	238210,0	226529,7	11680,3	2205,2	9475,0
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo .. Agriculture, forestry and fishing	1178,1	1103,6	74,5	8,3	66,3
Przemysł Industry	122238,0	114255,9	7982,1	1624,8	6357,3
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	97877,0	92437,3	5439,7	704,5	4735,1
Budownictwo Construction	8534,9	8157,7	377,2	49,1	328,1
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	70652,3	69078,9	1573,3	220,4	1353,0
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	5560,6	5347,0	213,6	24,7	188,8
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ	3169,3	3027,7	141,5	27,0	114,6
Informacja i komunikacja Information and communication	4513,0	4291,3	221,7	65,4	156,3
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa ... Financial and insurance activities	4095,6	4186,5	-91,0	-2,1	-88,9
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities	3053,0	2691,6	361,3	21,9	339,4
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	3644,0	3234,2	409,8	58,6	351,2
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	8441,7	8061,0	380,7	86,3	294,4
Edukacja Education	95,0	98,2	-3,1	0,8	-3,9
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	2364,9	2246,9	118,0	14,3	103,7
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	386,4	476,8	-90,5	2,1	-92,6
Pozostała działalność usługowa Other service activities	283,5	272,3	11,2	3,7	7,5

a Obejmują tylko podatek dochodowy.

a Include only income tax.

TABL. 3(276). PRZEDSIĘBIORSTWA WEDŁUG UZYSKANYCH WYNIKÓW FINANSOWYCH
ENTERPRISES BY OBTAINED FINANCIAL RESULTS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Liczba przedsiębiorstw ogółem Number of enterprises	Z wynikiem finansowym brutto With gross financial result			Z wynikiem finansowym netto With net financial result		
			dodatnim (zysk) positive (profit)	ujemnym (strata) negative (loss)	zerowym (0) zero (0)	dodatnim (zysk) positive (profit)	ujemnym (strata) negative (loss)	zerowym (0) zero (0)
			w % ogółu przedsiębiorstw			in % of total of enterprises		
O G Ó Ł E M	2010	4266	78,9	20,7	0,3	78,2	21,2	0,6
T O T A L	2015	4219	82,2	17,5	0,3	81,5	18,0	0,5
	2016	4204	80,7	19,3	0,0	80,0	19,8	0,2
	2017	4052	81,7	18,3	0,1	81,0	18,9	0,1
sektor publiczny		242	64,5	35,5	-	62,4	37,6	-
public sector								
sektor prywatny		3810	82,8	17,2	0,1	82,2	17,7	0,1
private sector								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo ..		89	86,5	13,5	-	86,5	13,5	-
Agriculture, forestry and fishing								
Przemysł		1315	80,9	19,1	-	80,0	20,0	-
Industry								
w tym przetwórstwo przemysłowe		1097	82,1	17,9	-	81,5	18,5	-
of which manufacturing								
Budownictwo		356	83,1	16,6	0,3	82,6	17,1	0,3
Construction								
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		909	85,1	14,6	0,2	85,1	14,9	-
Trade; repair of motor vehicles ^Δ								
Transport i gospodarka magazynowa		202	79,7	20,3	-	79,2	20,8	-
Transportation and storage								
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		101	69,3	30,7	-	68,3	31,7	-
Accommodation and catering ^Δ								
Informacja i komunikacja		157	80,9	19,1	-	80,3	19,7	-
Information and communication								
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa ...		74	79,7	20,3	-	78,4	21,6	-
Financial and insurance activities								
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		195	87,7	12,3	-	86,2	12,8	1,0
Real estate activities								
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		226	81,4	18,6	-	80,5	19,5	-
Professional, scientific and technical activities								
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		201	77,6	22,4	-	76,6	23,4	-
Administrative and support service activities								
Edukacja		20	90,0	10,0	-	90,0	10,0	-
Education								
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		148	81,8	18,2	-	81,8	18,2	-
Human health and social work activities								
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		38	39,5	60,5	-	39,5	60,5	-
Arts, entertainment and recreation								
Pozostała działalność usługowa		21	76,2	23,8	-	76,2	23,8	-
Other service activities								

TABL. 4(277). **RELACJE EKONOMICZNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH**
ECONOMIC RELATIONS IN ENTERPRISES

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Wskaźnik poziomu kosztów Cost level indicator	Wskaźnik rentowności obrotu Turnover profitability rate		Wskaźnik płynności finansowej Financial liquidity ratio of the		
			brutto gross	netto net	I stopnia first degree	II stopnia second degree	III stopnia third degree
		w % in %					
OGÓŁEM	2010	93,0	7,1	5,9	40,9	109,5	151,7
TOTAL	2015	96,8	3,2	2,3	36,8	101,2	143,2
	2016	97,7	2,3	1,4	39,8	98,7	139,5
	2017	95,1	4,9	4,0	40,2	101,1	142,8
sektor publiczny		101,1	-1,1	-2,1	93,5	150,7	194,4
public sector							
sektor prywatny		94,9	5,1	4,1	39,1	100,1	141,8
private sector							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo ..		93,7	6,3	5,6	36,2	93,8	186,0
Agriculture, forestry and fishing							
Przemysł		93,5	6,5	5,2	31,6	97,7	150,9
Industry							
w tym przetwórstwo przemysłowe		94,4	5,6	4,8	33,7	103,2	150,6
of which manufacturing							
Budownictwo		95,6	4,4	3,8	53,9	130,2	175,5
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		97,8	2,2	1,9	27,7	81,3	139,9
Trade; repair of motor vehicles ^Δ							
Transport i gospodarka magazynowa		96,2	3,8	3,4	35,4	128,9	146,4
Transportation and storage							
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		95,5	4,5	3,6	51,8	105,1	119,1
Accommodation and catering ^Δ							
Informacja i komunikacja		95,1	4,9	3,5	104,6	207,9	221,4
Information and communication							
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		102,2	-2,2	-2,2	81,1	107,9	110,8
Financial and insurance activities							
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		88,2	11,8	11,1	141,5	181,8	245,5
Real estate activities							
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		88,8	11,2	9,6	96,1	210,7	231,5
Professional, scientific and technical activities							
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		95,5	4,5	3,5	20,1	92,4	98,2
Administrative and support service activities							
Edukacja		103,3	-3,3	-4,1	63,7	100,2	107,5
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		95,0	5,0	4,4	66,4	141,8	151,8
Human health and social work activities							
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		123,4	-23,4	-24,0	84,8	105,1	113,4
Arts, entertainment and recreation							
Pozostała działalność usługowa		96,1	3,9	2,6	17,9	116,4	128,1
Other service activities							

TABL. 5(278). **AKTYWA OBROTOWE PRZEDSIĘBIORSTW**

Stan w dniu 31 XII

CURRENT ASSETS OF ENTERPRISES

As of 31 XII

Lp. No.	WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Zapasy			
			razem total	w tym		
				materiały materials	półprodukty i produkty w toku semi-finished products and work in progress	
w mln zł						
1	OGÓŁEM	2010	63561,3	16558,1	4353,2	3502,8
2	TOTAL	2015	76811,7	21154,8	5860,3	4067,8
3		2016	82770,2	22575,3	5823,5	4188,8
4		2017	94494,0	25531,8	6566,9	5730,3
5	sektor publiczny		2545,4	479,2	130,8	86,4
	public sector					
6	sektor prywatny		91948,7	25052,6	6436,1	5643,9
	private sector					
7	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		659,1	317,5	51,0	72,8
	Agriculture, forestry and fishing					
8	Przemysł.....		45898,4	15255,0	6038,3	4996,9
	Industry					
9	w tym przetwórstwo przemysłowe		37646,6	10991,8	5399,3	2050,1
	of which manufacturing					
10	Budownictwo.....		4425,6	819,4	150,1	445,1
	Construction					
11	Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		19258,8	7945,0	201,4	78,7
	Trade; repair of motor vehicles ^Δ					
12	Transport i gospodarka magazynowa		1558,2	123,5	34,5	0,5
	Transportation and storage					
13	Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		557,9	52,1	22,1	16,4
	Accommodation and catering ^Δ					
14	Informacja i komunikacja.....		1811,4	67,8	3,3	20,9
	Information and communication					
15	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		8412,3	50,9	0,2	0,0
	Financial and insurance activities					
16	Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		2694,1	551,4	7,6	14,2
	Real estate activities					
17	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna.....		1828,8	87,8	11,1	66,2
	Professional, scientific and technical activities					
18	Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		6521,9	219,5	19,6	17,7
	Administrative and support service activities					
19	Edukacja		33,1	1,2	0,1	0,0
	Education					
20	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		575,2	28,2	22,7	0,5
	Human health and social work activities					
21	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		131,1	5,8	1,3	0,1
	Arts, entertainment and recreation					
22	Pozostała działalność usługowa.....		128,3	6,7	3,7	0,4
	Other service activities					

Stocks		Należności krótkoterminowe Short-term dues		Inwestycje krótkoterminowe Short-term investments	Krótkotermino- we rozliczenia międzyokre- sowe Short-term inter-period settlements	Lp. No.
of which						
produkty gotowe finished products	towary goods	razem total	w tym z tytułu dostaw i usług of which from deliveries and services			
in mln zł						
2402,9	6115,1	28757,1	22650,6	17128,5	1117,7	1
3076,7	7782,3	34519,3	24800,5	19762,7	1374,8	2
3495,7	8685,6	34927,6	25834,8	23640,6	1626,7	3
3306,4	9560,6	40293,2	29138,8	26580,4	2088,7	4
38,2	221,5	748,3	590,9	1224,4	93,5	5
3268,2	9339,1	39544,9	28547,9	25356,0	1995,2	6
173,8	18,2	204,0	145,8	128,4	9,2	7
3001,8	1037,3	20096,3	14949,3	9617,3	929,8	8
2480,3	892,4	17377,7	12861,9	8420,7	856,4	9
54,4	146,2	1923,4	1584,1	1359,9	322,9	10
51,4	7476,2	7376,2	6492,9	3812,4	125,1	11
1,5	82,0	995,7	804,5	376,5	62,6	12
0,1	10,8	249,7	120,8	242,5	13,6	13
10,6	30,8	845,6	739,2	856,0	42,1	14
-	49,3	2034,0	1422,6	6154,9	172,5	15
3,6	520,3	443,0	255,5	1552,4	147,4	16
1,3	7,2	905,3	718,0	759,5	76,1	17
4,5	174,4	4801,2	1581,5	1333,8	167,4	18
0,7	0,3	11,2	7,1	19,6	1,1	19
1,6	3,3	285,6	258,5	251,3	9,9	20
0,0	3,0	23,5	13,5	98,0	3,8	21
1,3	1,2	98,6	45,7	17,9	5,1	22

TABL. 6(279). **KAPITAŁY (FUNDUSZE) WŁASNE PRZEDSIĘBIORSTW**

Stan w dniu 31 XII

SHARE EQUITY (FUNDS) OF ENTERPRISES

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym		Of which		
		kapitał (fundusz) podstawowy share capital (fund)	kapitał (fundusz) zapasowy supplemen- tary capital (fund)	niepodzielo- ny (nierozli- czony) wynik finansowy z lat ubie- głych undistributed (unsettled) financial result from previous years	wynik finansowy netto roku obrotowego net financial result of the turnover year	
		w mln zł		in mln zł		
O G Ó Ł E M	2010	79734,0	35533,9	31556,3	-3945,6	10571,2
T O T A L	2015	105200,3	40158,9	52421,0	-4092,9	5194,7
	2016	105395,9	41458,9	52831,4	-4974,8	2934,7
	2017	115429,8	44033,0	51967,4	-5252,7	9401,7
sektor publiczny		9428,2	8213,9	2098,2	-1605,2	-128,6
public sector						
sektor prywatny	106001,6	35819,2	49869,1	-3647,6		9530,3
private sector						
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo .. Agriculture, forestry and fishing	1238,4	441,1	550,5	-27,5		66,3
Przemysł	68016,4	20981,9	33948,6	-2475,2		6252,2
Industry						
w tym przetwórstwo przemysłowe	42335,1	13881,7	17110,9	-1525,1		4633,3
of which manufacturing						
Budownictwo	3387,8	1435,2	1557,5	-736,6		320,4
Construction						
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	16764,1	6694,7	6446,7	-1170,2		1425,2
Trade; repair of motor vehicles ^Δ						
Transport i gospodarka magazynowa	1779,2	1061,8	431,8	-197,5		183,9
Transportation and storage						
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	2419,6	1420,6	760,0	107,1		114,6
Accommodation and catering ^Δ						
Informacja i komunikacja	1523,1	507,8	736,3	-172,7		157,3
Information and communication						
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa ... Financial and insurance activities	3707,4	1113,0	2184,7	360,3		-88,9
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	8321,8	5718,2	2193,7	-239,0		339,8
Real estate activities						
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	2646,3	1254,6	979,5	-154,0		350,7
Professional, scientific and technical activities						
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	3725,8	1654,9	1593,7	-42,3		265,5
Administrative and support service activities						
Edukacja	25,4	3,2	17,9	6,4		-3,9
Education						
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	1215,5	723,9	512,3	-125,3		103,7
Human health and social work activities						
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	530,3	971,1	21,5	-400,6		-92,6
Arts, entertainment and recreation						
Pozostała działalność usługowa	128,6	51,0	32,8	14,6		7,5
Other service activities						

TABL. 7(280). **KAPITAŁ ZAKŁADOWY SPÓŁEK^a**
Stan w dniu 31 XII
SHARE CAPITAL OF COMPANIES^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	W tym mienie		Of which estate	
			Skarbu Państwa of the State Treasury	państwowych osób praw- nych of state legal persons	krajowych osób fizycznych of domestic natural persons	osób zagra- nicznych of foreign persons
			w mln zł		in mln zł	
O G Ó Ł E M	2010	30549,4	1376,3	1788,9	3157,3	13396,4
TOTAL	2015	36013,4	1376,6	616,6	2925,7	15651,8
	2016	37287,0	1395,3	713,4	3223,9	16051,7
	2017	39990,3	1374,7	799,1	3707,6	15920,6
sektor publiczny		8162,7	711,5	794,2	24,4	47,0
public sector						
sektor prywatny		31827,6	663,2	5,0	3683,1	15873,5
private sector						
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo ..		429,8	53,6	1,0	107,3	43,2
Agriculture, forestry and fishing						
Przemysł		20503,7	738,9	479,3	1192,6	10616,8
Industry						
w tym przetwórstwo przemysłowe		13405,8	68,2	26,3	1052,0	10029,8
of which manufacturing						
Budownictwo		1272,9	-	25,1	220,7	126,0
Construction						
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		6205,6	0,1	0,1	569,3	3529,8
Trade; repair of motor vehicles ^Δ						
Transport i gospodarka magazynowa		969,2	78,3	40,8	86,2	40,5
Transportation and storage						
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		1376,5	-	-	71,0	52,1
Accommodation and catering ^Δ						
Informacja i komunikacja		502,3	1,3	2,1	77,6	214,6
Information and communication						
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		1113,0	-	-	134,0	342,4
Financial and insurance activities						
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		3136,6	435,4	108,4	639,8	2,5
Real estate activities						
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		1122,2	3,0	111,3	479,7	68,1
Professional, scientific and technical activities						
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		1638,5	27,3	0,0	47,0	839,7
Administrative and support service activities						
Edukacja		3,0	-	-	2,7	0,1
Education						
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		699,9	36,8	3,0	55,3	39,6
Human health and social work activities						
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		971,1	-	28,0	22,9	2,0
Arts, entertainment and recreation						
Pozostała działalność usługowa		46,0	-	-	1,3	3,1
Other service activities						

^a Dane dotyczą spółek prawa handlowego, spółek cywilnych i innych spółek powołanych odrębnymi przepisami oraz zagranicznych przedsiębiorstw drobnej wytwórczości i oddziałów przedsiębiorców zagranicznych.

^a Data concerns commercial companies, civil law partnerships and others companies established on the basis of separate rules as well as foreign small-scale enterprises and branches of foreign enterprises.

TABL. 8(281). **ZOBOWIĄZANIA PRZEDSIĘBIORSTW**
Stan w dniu 31 XII
LIABILITIES OF ENTERPRISES
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Grand total	Długoterminowe Long-term		Krótkoterminowe Short-term		
			razem total	w tym kredyty i pożyczki of which credits and loans	razem total	w tym of which	
						kredyty i pożyczki credits and loans	z tytułu dostaw i usług from deli- veries and services
				w mln zł		in mln zł	
O G Ó Ł E M	2010	64117,7	21658,9	9975,0	42458,8	8410,2	21185,5
TOTAL	2015	90311,8	35955,8	27343,7	54355,9	14979,9	23660,8
	2016	103907,0	43839,0	30485,2	60068,0	15534,9	25712,1
	2017	116406,7	49461,9	30606,5	66944,8	17854,4	27591,8
sektor publiczny		4346,9	2985,2	2199,1	1361,8	301,9	468,1
public sector							
sektor prywatny.....		112059,7	46476,7	28407,4	65583,0	17552,5	27123,7
private sector							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo ..		697,4	335,7	264,4	361,7	118,7	167,8
Agriculture, forestry and fishing							
Przemysł.....		45644,0	14786,4	12922,5	30857,5	7538,2	15004,0
Industry							
w tym przetwórstwo przemysłowe.....		31644,2	6562,8	4990,2	25081,4	6082,0	12480,8
of which manufacturing							
Budownictwo		4381,5	1848,2	614,2	2533,2	308,1	1230,0
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		17221,1	3427,0	2660,6	13794,1	3698,3	7955,8
Trade; repair of motor vehicles ^Δ							
Transport i gospodarka magazynowa		1863,0	788,3	308,8	1074,8	128,5	596,3
Transportation and storage							
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		2242,1	1770,8	1714,9	471,3	127,6	155,7
Accommodation and catering ^Δ							
Informacja i komunikacja		1295,1	473,2	411,5	821,9	132,4	417,4
Information and communication							
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa ...		20663,7	13073,0	2220,1	7590,7	1180,0	489,2
Financial and insurance activities							
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		4554,0	3209,2	2411,5	1344,8	317,4	371,1
Real estate activities							
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		1548,0	751,1	437,8	796,9	167,5	292,7
Professional, scientific and technical activities							
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		14802,7	8137,4	6001,3	6665,3	3992,8	706,6
Administrative and support service activities							
Edukacja.....		38,4	7,6	7,4	30,8	1,4	4,9
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		710,0	325,0	291,9	385,1	88,7	147,5
Human health and social work activities							
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją.....		604,5	488,1	326,3	116,4	50,7	26,5
Arts, entertainment and recreation							
Pozostała działalność usługowa		141,0	40,8	13,4	100,2	4,2	26,4
Other service activities							

DZIAŁ XX FINANSE PUBLICZNE

CHAPTER XX PUBLIC FINANCE

Uwagi ogólne

General notes

1. Finanse publiczne obejmują procesy związane z gromadzeniem środków publicznych oraz ich rozdysponowaniem, a w szczególności: gromadzenie dochodów i przychodów publicznych, wydatkowanie środków publicznych, finansowanie potrzeb pożyczkowych budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego (gmin, miast na prawach powiatu, powiatów oraz województw), zaciąganie zobowiązań angażujących środki publiczne, zarządzanie środkami publicznymi, zarządzanie długiem publicznym oraz rozliczenia z budżetem Unii Europejskiej.

Podstawę prawną określającą te procesy stanowi ustawa z dnia 27 VIII 2009 r. o finansach publicznych (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 2077) i przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych (Dz. U. 2009 Nr 157, poz. 1241) z późniejszymi zmianami

W przypadku gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego podstawę prawną stanowi również:

- ustawa z dnia 8 III 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 994),
- ustawa z dnia 5 VI 1998 r. o samorządzie powiatowym (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 995),
- ustawa z dnia 5 VI 1998 r. o samorządzie województwa (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 913),
- ustawa z dnia 13 XI 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 1453).

2. Prezentowane dane obejmują informacje dotyczące dochodów i wydatków jednostek samorządu terytorialnego, z uwzględnieniem dotacji celowych z budżetu państwa oraz subwencji ogólnej z budżetu państwa oraz przychodów i kosztów samorządowych zakładów budżetowych.

Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego są określone w uchwale budżetowej przez właściwe organy stanowiące na rok kalendarzowy (budżetowy), w terminach i na zasadach określonych w ustawach ustrojowych oraz ustawie o finansach publicznych.

1. Public finances include the processes connected with accumulation and allocation of public funds, and particularly: collecting and accumulating revenue, spending public funds, financing of loan needs of the state budget and of the budgets of local government units (i.e. gminas, cities with powiat status, powiats and voivodships), incurring liabilities involving public funds, managing public funds and public debt, as well as settlements with the European Union budget.

The legal basis defining the above processes in the Law on Public Finances, dated 27 VIII 2009 (uniform text Journal of Laws 2017 item 2077), and regulations introducing the Law on Public Finances (Journal of Laws 2009 No. 157, item 1241) with later amendments).

In case of the financial management of local governments, the legal basis is additionally provided by:

- the Law of 8 III 1990 on Gmina Local Government (uniform text Journal of Laws 2018 item 994),
- the Law of 5 VI 1998 on Powiat Local Government (uniform text Journal of Laws 2018 item 995),
- the Law of 5 VI 1998 on Voivodship Local Government (uniform text Journal of Laws 2018 item 913),
- the Law of 13 XI 2003 on Incomes of Local Government Units (uniform text Journal of Laws 2017 item 1453).

2. The presented data include information on revenue and expenditure of local government units, taking into account the targeted grants from the state budget and general subvention from the state budget as well as revenue and costs of local government budgetary establishments.

Revenue and expenditure of the budgets of local government units are determined in the budgetary law passed by relevant councils for a period of one calendar year (a budgetary year) within the periods and in accordance with the principles set forth in statutory acts and in the Law on Public Finances.

Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego zgrupowano zgodnie z zasadami określonymi w ustawie o finansach publicznych oraz rozporządzeniu Ministra Finansów w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych.

Prezentowane w tabl. 2 i 4 dane w zakresie dochodów i wydatków według działów obejmują wszystkie paragrafy dochodowe/wydatkowe zrealizowane w danym dziale.

3. Miasto na prawach powiatu realizuje równocześnie zadania z zakresu działania gminy oraz powiatu i sporządza jeden budżet, w którym określone są poszczególne dochody z uwzględnieniem źródeł dochodów gminy i powiatu oraz wydatki realizowane łącznie przez gminę i powiat. Dlatego też w tablicach dochody i wydatki gmin podane są bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu, natomiast dochody i wydatki miast na prawach powiatu podane są łącznie z dochodami i wydatkami części gminnej i powiatowej. Powyższa uwaga dotyczy również samorządowych zakładów budżetowych.

4. Na **dochody jednostek samorządu terytorialnego** składają się:

- 1) dochody własne, tj.:
 - a) udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa (tj. podatek dochodowy od osób prawnych i osób fizycznych),
 - b) wpływy z podatków oraz opłat ustalanych i pobieranych na podstawie odrębnych ustaw, w tym podatek od nieruchomości, podatek rolny, podatek od środków transportowych, podatek od czynności cywilnoprawnych, opłata skarbową,
 - c) dochody z majątku np. dochody z najmu i dzierżawy oraz innych umów o podobnym charakterze,
 - d) środki na dofinansowanie własnych zadań pozyskane z innych źródeł;
- 2) dotacje:
 - a) celowe z budżetu państwa na zadania: z zakresu administracji rządowej, własne, realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej,
 - b) przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi, płatności z budżetu środków europejskich (paragrafy 200, 620 oraz od 2015 r. – 205 i 625), według szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych,
 - c) otrzymane z funduszy celowych (od 2011 r. są tylko państwowe fundusze celowe),
 - d) pozostałe dotacje, w tym realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego;

Revenue and expenditure of the budgets of local governments units are grouped in accordance with the provisions set forth in the Law on Public Finances and in the regulation of the Minister of Finance on detailed classification of budget revenue, expenditure, income, outgoing and funds from foreign sources established.

The presented in tables 2 and 4 data on revenue and expenditure by divisions cover all the paragraphs of revenue/expenditure generated in a particular division.

3. City with powiat status realizes tasks of gmina as well as powiat. There is one budget drawn up every year, which consists of revenue (income received both by gmina and powiat) as well as expenditure realized jointly by gmina and powiat. Therefore in tables revenue and expenditure of gminas are given without data for cities with powiat status, while revenue and expenditure of cities with powiat status are given jointly with gmina and powiat part of revenue and expenditure. Above note concerns also local government budgetary establishment.

4. **Budget revenue of local government units** comprise:

- 1) own revenue, i.e.:
 - a) share in taxes which make the revenue of state budget (i.e.: corporate and personal income taxes),
 - b) receipts from taxes and fees established and collected on the basis of separate acts, of which the tax on real estate, the agricultural tax, the tax on means of transport, the tax on civil law transactions, stamp duty,
 - c) revenue from property, e.g. revenue from renting and leasing as well as agreements with a similar character,
 - d) funds for additional financing of own tasks from other sources;
- 2) grants:
 - a) targeted grants from the state budget for: government administration-related tasks, own tasks, task realized on the basis of agreements with government administration bodies,
 - b) provided under programmes financed with the European funds and other foreign funds that are not reimbursable and payments from the European funds budget (paragraphs 200, 620 and since 2015 – 205 and 625), according to the detailed classification of incomes, expenses, revenues and expenditures, and funds from foreign sources,
 - c) received from appropriated funds (since 2011 state appropriated funds),
 - d) other grants, of which realised on the basis of agreements between local government units,

3) subwencja ogólna z budżetu państwa, która składa się z części: wyrównawczej, oświatowej, rekompensującej, równoważącej i regionalnej.

5. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego dzielą się na majątkowe (w tym inwestycyjne) i bieżące, do których zalicza się m.in.:

- wydatki na wynagrodzenia (wraz z pochodnymi),
- wydatki na zakup materiałów i usług,
- dotacje m.in. dla jednostek organizacyjno-prawnych działających w budżetach jednostek samorządu terytorialnego,
- wydatki na obsługę długu,
- wydatki z tytułu udzielenia poręczeń i gwarancji.

6. Od 2010 r. w sektorze finansów publicznych funkcjonują samorządowe zakłady budżetowe, które odpłatnie wykonują zadania i pokrywają koszty swojej działalności z przychodów własnych oraz ewentualnych dotacji przedmiotowych, a także z dotacji celowych na zadania bieżące i z dotacji celowych na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji, otrzymanych z budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

7. Informacje dotyczące budżetów jednostek samorządu terytorialnego opracowano w Głównym Urzędzie Statystycznym na podstawie sprawozdań Ministerstwa Finansów.

3) general subvention from the state budget, consisting of the following parts: equalisation, educational, compensatory, balancing and regional.

5. Expenditure of local government units budgets are divided into: property-related (including investment-related) and current expenditures, such as:

- expenditure on wages and salaries (including derivatives),
- expenditure on the purchase of materials and services,
- grants, among others, for organizational and legal units operating within local government units budgets,
- expenditure on debt servicing,
- expenditure related to granting endorsements and guarantees.

6. Since 2010 in the sector of public finance are functioning local government budgetary establishments which perform tasks for a fee, and cover the costs related to their activity from own revenues and from possible product grants, as well as from targeted grants for current tasks and targeted grants for financing or co-financing of the investment-related costs, obtained from the budgets of local government units.

7. Information concerning budgets of local government units is compiled in the Central Statistical Office on the basis of the Ministry of Finance budgetary reporting.

TABL. 1(282). **DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG RODZAJÓW**
REVENUE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY TYPE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Wojewódz- two Voivodship
		w tys. zł in thous. zł				
O G Ó Ł E M	2010	12782620,2	6034815,1	3829407,5	1905104,8	1013292,8
T O T A L	2015	15211147,1	7075516,2	4973289,8	1896967,6	1265373,6
	2016	16379766,7	7878055,4	5468930,4	1903578,0	1129202,8
	2017	17507747,1	8673439,4	5674810,2	2003560,8	1155936,7
Dochody własne		9862060,3	4623830,6	3762524,5	763904,9	711800,2
Own revenue						
w tym: of which:						
Udziały w podatku dochodowym		4427477,3	1730080,7	1597849,0	459962,7	639584,9
Share in income tax						
od osób prawnych		809877,5	133823,3	124693,5	28144,0	523216,7
corporate income tax						
od osób fizycznych		3617599,8	1596257,4	1473155,5	431818,7	116368,2
personal income tax						
Podatek od nieruchomości		1994836,3	1386602,0	608234,2	x	x
Tax on real estate						
Podatek rolny		125075,3	123574,2	1501,1	x	x
Agricultural tax						
Podatek od środków transportowych		61164,5	41628,6	19535,8	x	x
Tax on means of transport						
Podatek od czynności cywilnoprawnych		185065,4	92534,5	92531,0	x	x
Tax on civil law transactions						
Oплата skarbowa		36057,7	13721,4	22336,2	x	x
Stamp duty						
Dochody z majątku		881042,7	362696,1	487317,6	16261,8	14767,3
Revenue from property						
w tym dochody z najmu i dzierżawy oraz innych umów o podobnym charakterze		382695,8	150091,6	221373,1	9169,1	2062,0
of which income from renting and leasing as well as agreements with a similar character						
Środki na dofinansowanie własnych zadań po- zy- skane z innych źródeł		30799,3	11406,1	9196,4	8372,7	1824,0
Funds for additional financing of own tasks from other sources						

a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status.

TABL. 1(282). **DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG RODZAJÓW (dok.)**

REVENUE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY TYPE (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Wojewódz- two Voivodship
	w tys. zł in thous. zł				
Dotacje ogółem Total grants	4251999,1	2399529,5	973533,3	490425,7	388510,6
Dotacje celowe	3729575,3	2234110,5	843673,3	440667,5	211124,0
Targeted grants					
z budżetu państwa	3462726,1	2124462,1	806388,1	332152,2	199723,7
from the state budget					
na zadania: for tasks:					
z zakresu administracji rządowej	2923121,2	1800984,0	700173,0	239547,7	182416,5
for government administration tasks					
własne	532053,3	317363,8	105723,2	91659,1	17307,2
for own tasks					
realizowane na podstawie porozumień z orga- nami administracji rządowej	7551,6	6114,2	492,0	945,4	-
realized on the basis of agreements with gov- ernment administration bodies					
na zadania realizowane na podstawie poro- zumień między jednostkami samorządu teryto- rialnego	144113,6	53870,3	27654,3	59455,2	3133,8
for tasks realized on the basis of agreements between local government units					
otrzymane z państwowych funduszy celowych ...	34654,5	20205,0	6531,0	3062,6	4856,0
received from state appropriated funds					
z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na do- finansowanie własnych zadań	88081,0	35573,2	3099,8	45997,6	3410,5
for financial assistance between local govern- ment units for additional financing of own tasks					
Dotacje z paragrafów 200 i 620 ^b	91062,8	10100,9	36845,2	4598,4	39518,3
Grants from paragraphs 200 and 620 ^b					
Dotacje z paragrafów 205 i 625 ^b	431361,0	155318,2	93014,8	45159,8	137868,3
Grants from paragraphs 205 and 625 ^b					
Subwencja ogólna z budżetu państwa General subvention from the state budget	3393687,7	1650079,2	938752,4	749230,2	55625,9
W tym część oświatowa	2784963,7	1283779,5	858896,2	588250,0	54038,0
Of which educational part					

a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu. b Klasyfikacji dochodów i wydatków budżetowych.

a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status. b Of the classification of budget revenue and expenditure.

TABL. 2(283). DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG DZIAŁÓW W 2017 R.

REVENUE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY DIVISION IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Wojewódz- two Voivodship
	w tys. zł		in thous. zł		
OGÓŁEM TOTAL	17507747,1	8673439,4	5674810,2	2003560,8	1155936,7
w tym: of which:					
Rolnictwo i łowiectwo	252884,0	80727,8	480,4	6145,6	165530,1
Agriculture and hunting					
Przetwórstwo przemysłowe	4668,2	143,3	-	-	4524,9
Manufacturing					
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elek- tryczną, gaz i wodę	17111,9	16881,5	-	-	230,3
Electricity, gas and water supply					
Transport i łączność	771678,7	152195,5	344872,1	119862,4	154748,6
Transport and communication					
Gospodarka mieszkaniowa	1079645,9	402797,9	629428,1	31743,2	15676,6
Dwelling economy					
Działalność usługowa	67279,3	10120,3	20217,6	34110,3	2831,2
Service activity					
Administracja publiczna	117598,9	61797,8	38367,3	10170,9	7262,9
Public administration					
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciw- pożarowa	201457,9	7967,6	76220,3	117154,7	115,3
Public safety and fire care					
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	7205588,4	3633812,2	2413127,9	516852,7	641795,5
Income taxes from legal persons, natural persons and other organizational units without legal person- ality and expenses associated with their intake					
Różne rozliczenia	3585491,4	1729694,0	975158,6	751367,7	129271,2
Miscellaneous settlements					
Oświata i wychowanie	425993,3	236881,9	131911,8	51841,1	5358,5
Education					
Ochrona zdrowia	70463,9	2882,9	9033,6	57058,2	1489,2
Health care					
Pomoc społeczna	461051,3	193823,6	92930,9	173552,1	744,7
Social assistance					
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej Other tasks in sphere of social policy	58451,8	5136,5	10263,7	36168,5	6883,0
Edukacyjna opieka wychowawcza	43921,0	16835,6	6628,4	14725,2	5731,7
Educational care					
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	662939,4	359427,7	293143,8	8601,2	1766,7
Municipal economy and environmental protection					
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	29751,4	12937,5	13266,9	837,7	2709,3
Culture and national heritage					
Kultura fizyczna	62320,1	42914,8	19028,5	299,5	77,3
Physical education					

a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status.

TABL. 3(284). **WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG RODZAJÓW**
EXPENDITURE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY TYPE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Wojewódz- two Voivodship
		w tys. zł in thous. zł				
O G Ó Ł E M	2010	14027112,8	6716508,9	3999167,5	2008061,1	1303375,3
T O T A L	2015	15349195,8	6880258,2	5297579,1	1870324,5	1301034,0
	2016	15965529,8	7665498,5	5359703,0	1857285,4	1083042,8
	2017	17579411,2	8802230,8	5670445,4	1986505,2	1120229,8
Wydatki bieżące		14678694,0	7278573,8	4855342,4	1762081,2	782696,6
Current expenditure						
w tym: of which:						
Dotacje		1650184,4	607914,8	564124,2	139092,1	339053,3
Grants						
w tym dla samorządowych zakładów budżeto- wych		48588,0	40088,1	8346,0	154,0	-
of which for local government budgetary estab- lishments						
Świadczenia na rzecz osób fizycznych		2712204,0	1927743,9	685080,2	95983,9	3396,0
Benefits for natural persons						
Wydatki bieżące jednostek budżetowych		9916104,3	4585461,9	3459683,4	1472099,5	398859,6
Current expenditure of budgetary units						
w tym: of which:						
wynagrodzenia		4741143,7	2205204,2	1445580,8	902514,6	187844,1
wages and salaries						
w tym osobowe		4299926,1	2000784,7	1318592,2	808471,0	172078,3
of which personal						
pochodne od wynagrodzeń ^b		848044,0	414396,1	253339,1	146944,4	33364,4
derivatives from wages and salaries ^b						
zakup materiałów i usług		3694688,2	1664981,3	1574523,6	313299,2	141884,2
purchase of materials and services						
Obsługa długu publicznego.....		183535,7	70161,6	74964,1	18935,0	19475,0
Public debt servicing						
w tym wypłaty z tytułu gwarancji i poręczeń		8765,2	5404,4	-	963,3	2397,5
of which payments related to guarantees and endorsements						
Wydatki majątkowe		2900717,2	1523657,0	815103,0	224424,0	337533,2
Property expenditure						
W tym inwestycyjne ^c		2637802,9	1466731,6	641013,7	220142,3	309915,2
Of which investment expenditure ^c						

a Bez wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu. b Obejmują składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy oraz składkę na Fundusz Emerytur Pomostowych. c Łącznie z dotacjami na finansowanie zadań inwestycyjnych samorządowych zakładów budżetowych.

a Excluding expenditure of gminas which are also cities with powiat status. b Include contributions to compulsory social security and the Labour Fund as well as contribution to the Bridging Pension Fund. c Including grants for financing investment tasks of local government budgetary establishments.

TABL. 4(285). **WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG DZIAŁÓW W 2017 R.**

EXPENDITURE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY DIVISION IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Wojewódz- two Voivodship
	w tys. zł in thous. zł				
O G Ó Ł E M TOTAL	17579411,2	8802230,8	5670445,4	1986505,2	1120229,8
w tym: of which:					
Rolnictwo i łowiectwo	305508,6	111106,4	1039,5	6539,3	186823,5
Agriculture and hunting					
Przetwórstwo przemysłowe	13141,4	1373,8	-	-	11767,6
Manufacturing					
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elek- tryczną, gaz i wodę	48508,3	40181,6	8000,0	-	326,7
Electricity, gas and water supply					
Transport i łączność	2308161,3	738052,2	866183,1	271708,0	432218,0
Transport and communication					
Gospodarka mieszkaniowa	687374,3	320304,7	353469,4	8160,6	5439,7
Dwelling economy					
Działalność usługowa	139744,9	31070,4	63153,5	38916,0	6605,0
Service activity					
Administracja publiczna	1577465,9	859142,4	385779,9	216886,8	115656,8
Public administration					
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciw- pożarowa	329192,1	96104,9	110690,9	120025,6	2370,8
Public safety and fire care					
Obsługa długu publicznego.....	183580,9	70192,1	74970,3	18943,5	19475,0
Public debt servicing					
Różne rozliczenia	199977,0	75203,1	67805,9	35357,5	21610,4
Miscellaneous settlements					
Oświata i wychowanie	4715008,9	2550381,4	1545575,6	562148,3	56903,6
Education					
Ochrona zdrowia	240830,8	77265,8	41040,5	72845,8	49678,7
Health care					
Pomoc społeczna	970151,3	466289,6	298276,3	201012,6	4572,8
Social assistance					
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	178224,3	8424,7	39236,7	87625,1	42937,9
Other tasks in sphere of social policy					
Edukacyjna opieka wychowawcza	403856,7	85285,9	132231,1	164366,8	21972,9
Educational care					
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1319301,6	826711,9	486171,1	3647,1	2771,5
Municipal economy and environmental protection					
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	686431,1	378042,7	209009,0	5852,2	93527,2
Culture and national heritage					
Kultura fizyczna	535951,8	265657,5	242952,9	3626,0	23715,4
Physical education					

a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status.

TABL. 5(286). **PRZYCHODY I KOSZTY SAMORZĄDOWYCH ZAKŁADÓW BUDŻETOWYCH**
REVENUE AND COSTS OF LOCAL GOVERNMENT BUDGETARY ESTABLISHMENTS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Wojewódz- two Voivodship
	w tys. zł in thous. zł				
Przychody 2016	363940,4	279959,8	81075,5	2905,1	-
Revenue 2017	357611,8	276884,1	77623,9	3103,8	-
w tym: of which:					
Przychody ze sprzedaży wyrobów, składników majątkowych i usług 2016	189505,4	159982,8	29132,9	389,7	-
Revenue from sale of products, asset components and services 2017					
Dotacje z budżetów jednostek samorządu teryto- rialnego ^b 2016	48151,6	39606,3	8346,0	199,3	-
Grants from local government units budgets ^b 2017					
Koszty 2016	358472,5	273616,4	81954,2	2901,8	-
Costs 2017	355711,9	276541,1	76050,8	3119,9	-
w tym: of which:					
Materiały i usługi 2016	128673,8	101808,2	26202,8	662,8	-
Materials and services 2017					
Podatek dochodowy od osób prawnych 2016	1834,7	1222,6	612,1	-	-
Corporate income tax 2017					
Wpłata nadwyżek do budżetów jednostek samo- rządu terytorialnego 2016	3947,8	1425,4	2522,4	-	-
Surplus payments to local government units budgets 2017					

a Bez przychodów i kosztów samorządowych zakładów budżetowych gmin mających również status miasta na prawach powiatu. b Łącznie z dotacjami z budżetu państwa oraz płatnościami w ramach budżetu środków europejskich.

a Excluding revenue and costs of local government budgetary establishments of gminas which are also cities with powiat status. b Including grants from the state budget as well as payments within the European funds budget.

DZIAŁ XXI INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE

CHAPTER XXI INVESTMENTS. FIXED ASSETS

Uwagi ogólne

General notes

Inwestycje

Investments

1. Nakłady inwestycyjne są to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji.

Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

Nakłady na środki trwałe są to nakłady na:

- budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentacje projektowo-kosztorysowe,
- maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem),
- środki transportu,
- inne, tj.: melioracje szczegółowe, koszty ponieszone przy nabyciu gruntów i używanych środków trwałych, inwentarz żywy (stado podstawowe) i zasadzenia wieloletnie, a ponadto odsetki od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji (uwzględnione wyłącznie w danych wyrażonych w cenach bieżących), z wyjątkiem odsetek nieuwzględnionych w wartości nakładów na środki trwałe przez podmioty stosujące Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSR), wprowadzone od 1 I 2005 r.

W przypadku ujemnych różnic kursowych walut suma nakładów na poszczególne grupy rodzajowe może być większa od nakładów na środki trwałe ogółem.

Pozostałe nakłady są to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

2. Nakłady inwestycyjne – jeśli nie zaznaczono inaczej – zaliczono do odpowiednich sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) zgodnie z zaklasyfikowaniem działalności inwestora (podmiotu gospodarki narodowej), z wyjątkiem nakładów na obiekty niezwiązane z jego podstawową działalnością, które zaliczono do odpowiednich sekcji według kryterium przeznaczenia obiektu (dotyczy np.: budynków i lokali mieszkalnych, obiektów przeznaczonych dla potrzeb edukacji, ochrony zdrowia, sportu i rekreacji).

1. Investment outlays are financial or tangible outlays, the purpose of which is the creation of new fixed assets or the improvement (rebuilding, enlargement, reconstruction, modernization) of existing capital asset items, as well as outlays on so-called initial investments.

Investment outlays are divided into outlays on fixed assets and other outlays.

Outlays on fixed assets include outlays on:

- buildings and structures (include buildings and premises as well as civil engineering works), of which, among others., construction and assembly works, design and cost estimate documentations,
- machinery, technical equipment and tools (including instruments, moveables and other equipment),
- transport equipment,
- others, i.e., irrigation and drainage, costs incurred for purchasing land and second-hand fixed assets, livestock (basic herd), long-term plantings, interests on investment credits and investment loans for the period of investment realization (included exclusively in data expressed at current prices), except for interests not included in outlays on fixed assets by units that apply International Accounting Standards (IAS) implemented since 1 I 2005.

In the case of foreign exchange losses of currencies, the sum of outlays on particular groups of assets may exceed the total value of outlays on fixed assets.

Other outlays are outlays on so-called initial investments as well as other costs connected with investment realization. These outlays do not increase the value of fixed assets.

2. Investment outlays – unless otherwise indicated – are included into the appropriate sections of the NACE Rev. 2 in accordance with the classification of the investor's activity (entity of the national economy), with the exception of outlays on structures not connected with its basic activity, which were included into the appropriate sections according to the criteria of structure destination (concerning, e.g.: residential buildings and premises, buildings for education, health care, sport and recreational purposes).

Nakłady inwestycyjne na drogi publiczne, ulice i place zalicza się do sekcji „Transport i gospodarka magazynowa”.

3. Wartość nakładów inwestycyjnych poniesionych przez:

- osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej z liczbą pracujących powyżej 9 osób, osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (z wyjątkiem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie) i spółki cywilne z liczbą pracujących powyżej 9 osób – opracowano na podstawie sprawozdawczości,
- osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej z liczbą pracujących do 9 osób, osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą i spółki cywilne z liczbą pracujących do 9 osób, gospodarstwa indywidualne w rolnictwie, a także wartość nakładów na indywidualne budownictwo mieszkaniowe, rekreacyjne (nieprzystosowane do stałego zamieszkania) oraz budownictwo sakralne – ustalono szacunkowo. Podstawę szacunku wartości nakładów inwestycyjnych na indywidualne budownictwo stanowi kubatura budynków oddanych do użytkowania. Nakłady roczne obejmują pełną wartość budynków oddanych do użytkowania w danym roku, tj. nie uwzględniają różnicy stanów budownictwa niezakończonego w końcu i na początku danego roku.

Investment outlays on public roads, streets and squares are included in the section “Transportation and storage”.

3. The value of investment outlays incurred by:

- legal persons and organizational entities without legal personality employing more than 9 persons as well as natural persons conducting economic activity (excluding private farms in agriculture) and civil law partnerships employing more than 9 persons, was compiled on the basis of statistical reports,
- legal persons and organizational entities without legal personality employing up to 9 persons, natural persons conducting economic activity and civil law partnership employing up to 9 persons, private farms in agriculture as well as the value of outlays on private residential construction and private recreational construction (not adapted for permanent residence) and on sacral construction, was estimated. The cubic volume of completed buildings accounts for the basis of the estimate regarding the value of investment outlays in private construction. Annual outlays include the total value of buildings completed in a given year, i.e., do not include the difference between non-finished construction at the end and at the beginning of a given year.

Środki trwałe

1. Do środków trwałych zalicza się kompletne i nadające się do użytku, składniki majątkowe o przewidywanym okresie użytkowania dłuższym niż rok, w tym również drogi publiczne, ulice i place łącznie z poboczeniami i podbudową, uzbrojenie terenu, zasadzenia wieloletnie, melioracje, budowle wodne, grunty i inwentarz żywy (stado podstawowe) oraz spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego i spółdzielcze prawo do lokalu niemieszkalnego (użytkowego).

Dane o środkach trwałych nie obejmują wartości gruntów uznanych od 1 I 1991 r. za środki trwałe zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 12 XII 1990 r. (Dz. U. Nr 90, poz. 529) oraz prawa użytkowania wieczystego gruntu uznanego od 1 I 2002 r. za środki trwałe zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 IX 1994 r. (jednolity tekst Dz. U. 2018 poz. 395).

2. Wartość brutto środków trwałych jest to wartość równa nakładom poniesionym na ich zakup lub wytworzenie, bez potrącenia wartości zużycia (umorzenia).

Przez **wartość brutto** środków trwałych w **bieżących cenach ewidencyjnych** według stanu w dniu 31 XII należy rozumieć:

- w zakresie środków trwałych przekazanych do eksploatacji:

Fixed assets

1. Fixed assets include asset components and other objects completed and ready for usage with an expected period of utility exceeding 1 year, of which also public roads, streets and squares, together with shoulders and foundations, development of tracts of land, long-term plantings, irrigation and drainage, water structures, land and livestock (basic herd) as well as cooperative ownership right to residential premise and cooperative right to non-residential (of utility character) premises.

Data regarding fixed assets do not include the value of land recognised, since 1 I 1991, as a fixed asset, in accordance with the decree of the Council of Ministers, dated 12 XII 1990 (Journal of Laws No. 90, item 529) as well as right of perpetual usufruct of land regarded as fixed assets since 1 I 2002, in accordance with Accounting Act dated 29 IX 1994 (uniform text Journal of Laws 2018 item 395).

2. The **gross value of fixed assets** is the value equal to the outlays incurred on purchasing or manufacturing them, without deducting consumption value (depreciation).

The **gross value of fixed assets at current book-keeping prices** as of 31 XII is understood:

- within the scope of fixed assets designated for exploitation:

- przed 1 I 1995 r. – wartość w cenach odtworzenia z września 1994 r.,
- po 1 I 1995 r. – wartość w cenach bieżących nabycia lub wytworzenia,
- w podmiotach stosujących Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSR), wprowadzone od 1 I 2005 r. również wycenę według wartości godziwej.

3. Wartość brutto środków trwałych:

- osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej z liczbą pracujących powyżej 9 osób oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (z wyjątkiem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie) i spółek cywilnych z liczbą pracujących powyżej 9 osób – opracowano na podstawie sprawozdawczości,
- osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej z liczbą pracujących do 9 osób, osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą i spółek cywilnych z liczbą pracujących do 9 osób, gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, a także wartość indywidualnych budynków mieszkalnych (osób fizycznych) i rekreacyjnych nieprzystosowanych do stałego zamieszkania, wartość dróg publicznych, ulic i placów, melioracji podstawowych i szczegółowych oraz budowli wodnych – ustalono szacunkowo.

4. Wartość dróg publicznych, ulic i placów zaliczono do sekcji „Transport i gospodarka magazynowa”.

5. Podziału środków trwałych według sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007 w układzie województw dokonano zgodnie z siedzibą jednostki lokalnej rodzaju działalności.

- before 1 I 1995 – the value at replacement prices of September 1994,
- after 1 I 1995 – the purchase or manufacturing value at current prices,
- in units that use International Accounting Standards (IAS) implemented since 1 I 2005 also revaluation according to fair value.

3. The gross value of fixed assets:

- of legal persons and organizational entities without legal personality employing more than 9 persons as well as natural persons conducting economic activity (excluding private farms in agriculture) and civil law partnership employing more than 9 persons, was compiled on the basis of statistical reports,
- of legal persons and organizational entities without legal personality employing up to 9 persons, natural persons conducting economic activity and civil law partnership employing up to 9 persons, private farms in agriculture as well as the value of private residential buildings (natural persons) and recreational not adapted for permanent residence, the value of public roads, streets and squares, basic and detailed meliorations and water structures was estimated.

4. The value of public roads, streets and squares was included in the section “Transportation and storage”.

5. The division of fixed assets by NACE Rev. 2 sections by voivodships was made according to the abode of local kind-of-activity unit.

Inwestycje **Investments**

TABL. 1(287). **NAKŁADY INWESTYCYJNE^a (ceny bieżące)**
INVESTMENT OUTLAYS^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2016	2017	SPECIFICATION
	w mln zł in mln zł			
OGÓŁEM	17950,2	21959,7	24256,7	TOTAL
sektor publiczny	8459,1	5585,1	5512,6	public sector
sektor prywatny	9491,1	16374,6	18744,1	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	220,0	328,1	354,8	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	6832,2	10538,6	11082,5	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	2743,9	5548,9	5896,2	of which manufacturing
Budownictwo	874,4	512,0	553,5	Construction
Handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^a	1285,8	1257,5	1690,0	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazy- nowa ^b	3487,7	3351,2	3271,3	Transportation and storage ^b
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	309,0	257,8	288,2	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	209,9	409,2	438,3	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpiecze- niowa	207,1	827,3	1951,1	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	1414,1	1624,9	1658,3	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	249,3	329,3	237,6	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspiera- jąca ^Δ	314,6	445,7	605,4	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpie- czenia społeczne	560,5	557,3	633,2	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	819,1	551,7	587,5	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	564,8	483,7	531,6	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	523,5	387,4	325,0	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa	78,2	98,1	48,1	Other service activities

a Według lokalizacji inwestycji. b Łącznie z nakładami inwestycyjnymi na drogi publiczne, ulice i place.

a According to investment location. b Including investment outlays on public roads, streets and squares.

TABL. 2(288). **NAKŁADY INWESTYCYJNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a (ceny bieżące)**
 INVESTMENT OUTLAYS IN ENTERPRISES^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2016	2017	SPECIFICATION
	w mln zł		in mln zł	
O G Ó Ł E M	9884,6	15260,5	17234,3	T O T A L
sektor publiczny	3297,7	1681,6	1782,7	public sector
sektor prywatny	6586,8	13578,9	15451,6	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	88,2	171,2	165,0	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	6184,0	10119,0	10369,4	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	2603,6	5306,7	5723,2	of which manufacturing
Budownictwo	420,4	378,4	370,3	Construction
Handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ	960,4	1041,0	1495,6	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazy- nowa	693,8	1023,7	971,9	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	184,1	134,7	185,3	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	128,7	359,4	312,4	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpiecze- niowa	137,8	802,4	1946,1	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	196,9	253,8	249,7	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	127,7	144,1	163,8	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspiera- jąca ^Δ	294,4	375,8	531,3	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpie- czenia społeczne	0,1	-	0,1	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	22,8	6,1	25,3	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	349,0	330,1	357,4	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	82,0	102,7	60,7	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa	14,3	18,1	30,1	Other service activities

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons; according to investment location.

TABL. 3(289). **NAKŁADY INWESTYCYJNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a WEDŁUG GRUP (ceny bieżące)**
INVESTMENT OUTLAYS IN ENTERPRISES^a BY GROUPS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	W tym Of which		
			budynki i budowle buildings and structures	maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia machinery, technical equipment and tools	środki transportu transport equipment
			w mln zł	in mln zł	
O G Ó Ł E M	2010	8873,6	3719,5	4363,0	720,6
TOTAL	2016	11769,8	4089,9	5834,6	1698,7
	2017	13725,6	3714,1	6706,2	3207,7
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		161,1	68,2	57,5	21,5
Agriculture, forestry and fishing					
Przemysł		7978,0	2303,4	4950,0	649,1
Industry					
w tym przetwórstwo przemysłowe		5491,2	1180,6	3712,3	583,9
of which manufacturing					
Budownictwo		223,4	44,4	140,7	38,0
Construction					
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		1176,5	483,1	484,2	205,2
Trade; repair of motor vehicles ^Δ					
Transport i gospodarka magazynowa		463,9	65,6	21,8	376,0
Transportation and storage					
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		291,7	187,3	99,9	4,4
Accommodation and catering ^Δ					
Informacja i komunikacja		100,1	15,7	75,8	8,7
Information and communication					
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		1939,0	98,4	334,0	1506,6
Financial and insurance activities					
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		261,0	189,1	66,4	3,7
Real estate activities					
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		158,1	71,3	78,2	7,8
Professional, scientific and technical activities					
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		521,5	37,3	110,3	373,8
Administrative and support service activities					
Edukacja		25,3	6,7	17,0	1,6
Education					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		348,2	104,7	234,4	8,7
Human health and social work activities					
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		55,5	20,0	33,2	2,3
Arts, entertainment and recreation					
Pozostała działalność usługowa		22,3	18,7	3,1	0,5
Other service activities					

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według siedziby inwestora.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons; according to investor seat.

Środki trwałe

Fixed assets

TABL. 4(290). WARTOŚĆ BRUTTO ŚRODKÓW TRWAŁYCH^a (bieżące ceny ewidencyjne)

Stan w dniu 31 XII

GROSS VALUE OF FIXED ASSETS^a (current book-keeping prices)

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2016	2017	SPECIFICATION
	w mln zł in mln zł			
OGÓŁEM	200344,5	293212,0	304510,5	TOTAL
sektor publiczny	76702,3	98377,6	100343,8	public sector
sektor prywatny	123642,2	194834,3	204166,7	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	7658,2	8898,9	8880,9	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	79448,4	118682,8	123240,7	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	43440,6	64578,0	68994,0	of which manufacturing
Budownictwo	4603,2	5689,5	5926,3	Construction
Handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ	12968,1	17385,9	18348,3	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazy- nowa ^b	23878,8	38274,8	38977,2	Transportation and storage ^b
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	2530,8	3645,3	3862,3	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	5291,5	7751,9	7711,0	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpiecze- niowa	3360,7	5156,7	5326,6	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	30311,8	41684,5	43165,2	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	2214,4	4105,0	4747,9	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspiera- jąca ^Δ	3018,5	3094,3	3458,9	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpie- czenia społeczne	8629,5	10800,7	11748,2	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	7596,8	12386,3	12656,5	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	5077,1	7549,0	8013,9	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	3080,6	7155,7	7385,4	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa	676,0	950,5	1061,2	Other service activities

a Podziału środków trwałych według sekcji PKD dokonano zgodnie z siedzibą jednostki lokalnej rodzaju działalności.
b Łącznie z wartością dróg publicznych, ulic i placów.

a The division of fixed assets by NACE rev. 2 sections was made according to the abode of local kind-of-activity unit.

b Including value of public roads, streets and squares.

TABL. 5(291). **WARTOŚĆ BRUTTO ŚRODKÓW TRWAŁYCH W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a (bieżące ceny ewidencyjne)**

Stan w dniu 31 XII

GROSS VALUE OF FIXED ASSETS IN ENTERPRISES^a (current book-keeping prices)

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2016	2017	SPECIFICATION
	w mln zł in mln zł			
O G Ó Ł E M	118199,3	173626,5	179997,1	T O T A L
sektor publiczny	28751,2	28894,4	28985,8	public sector
sektor prywatny	89448,1	144732,1	151011,3	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	2417,4	2883,1	2624,6	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	74863,4	111216,5	115597,0	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	41912,3	62419,2	66752,5	of which manufacturing
Budownictwo	3537,5	3533,2	3630,8	Construction
Handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ	9926,0	13077,0	13776,1	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazy- nowa	2626,9	6806,7	6745,4	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	1917,8	2487,2	2619,6	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	4876,4	6997,3	6870,4	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpiecze- niowa	2932,6	4519,3	4645,2	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	5964,1	9034,9	9010,9	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	1035,6	2184,4	2788,2	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspiera- jąca ^Δ	2529,3	2351,1	2584,6	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpie- czenia społeczne	1,6	-	6,7	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	214,5	531,3	599,5	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	3735,6	5161,8	5484,0	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	1527,1	2697,5	2791,0	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa	93,5	145,1	223,1	Other service activities

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; podziału środków trwałych według sekcji PKD dokonano zgodnie z siedzibą jednostki lokalnej rodzaju działalności.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; the division of fixed assets by NACE rev. 2 sections was made according to the abode of local kind-of-activity unit.

DZIAŁ XXII RACHUNKI REGIONALNE

Uwagi ogólne

1. **Rachunki regionalne** opracowano zgodnie z zasadami „Europejskiego Systemu Rachunków 2010 (ESA 2010)”, wprowadzonego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 549/2013 z dnia 21 V 2013 r. w sprawie europejskiego systemu rachunków narodowych i regionalnych w Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE L 174 z 26.06.2013 r., z późn. zm.).

2. W systemie rachunków regionalnych dla każdego województwa zestawiane są: rachunek produkcji i rachunek tworzenia dochodów według sektorów instytucjonalnych i rodzajów działalności oraz rachunek podziału pierwotnego dochodów i rachunek podziału wtórnego dochodów w sektorze gospodarstw domowych. Dla podregionów obliczane są: produkt krajowy brutto (PKB) i wartość dodana brutto (WDB) według grup rodzajów działalności.

3. **Produkt krajowy brutto (PKB)** przedstawia końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. Produkt krajowy brutto równa się sumie wartości dodanej brutto wytworzonej przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne powiększonej o podatki od produktów i pomniejszonej o dotacje do produktów. Produkt krajowy brutto jest liczony w cenach rynkowych.

W obliczeniach dynamiki wolumenu produktu krajowego brutto jako ceny stałe przyjęto ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany.

4. **Wartość dodana brutto (WDB)** mierzy wartość nowo wytworzoną w wyniku działalności produkcyjnej krajowych jednostek instytucjonalnych. Wartość dodana brutto stanowi różnicę między produkcją globalną a zużyciem pośrednim, jest wyrażona w cenach bazowych.

5. **Produkcja globalna** obejmuje wartość wyrobów i usług wytworzonych przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne. Produkcja globalna jest wyceniana w cenach bazowych lub według kosztów produkcji.

6. **Zużycie pośrednie** obejmuje wartość zużytych materiałów (łącznie z paliwami) netto (po odjęciu wartości odpadów użytkowych), surowców (łącznie z opakowaniami), energii, gazów technicznych i usług obcych (obróbka obca, usługi transportowe, najem sprzętu, usługi telekomunikacyjne i obliczeniowe, prowizje płacone za usługi bankowe), usługi pośrednictwa finansowego mierzone pośrednio (FISIM) oraz koszty podróży służbowych (bez diet) i inne koszty (np. koszty reklamy, repre-

CHAPTER XXII REGIONAL ACCOUNTS

General notes

1. **Regional accounts** were compiled according to the principles of the European System of Accounts 2010 (the ESA 2010), introduced by Regulation No 549/2013 of the European Parliament and of the Council (EU) of 21 V 2013 on the European system of national and regional accounts in the European Union (Official Journal of the EU L 174, 26.06.2013 with later amendments).

2. The following accounts are compiled in the regional accounts system for each voivodship: the production account and the generation of income account by institutional sectors and kind of activity as well as the allocation of primary income account and the secondary distribution of income account in the households sector. The following categories are calculated for subregions: gross domestic product (GDP) and gross value added (GVA) by kind-of-activity groups.

3. **Gross domestic product (GDP)** presents the final result of the activity of all entities of the national economy. Gross domestic product is equal to the sum of gross value added generated by all national institutional units, increased by taxes on products and decreased by subsidies on products. Gross domestic product is calculated at market prices.

In calculations of gross domestic product volume indices, current prices from the year preceding the reference year were adopted as constant prices.

4. **Gross value added (GVA)** measures the newly generated value as a result of the production activity of national institutional units. Gross value added is the difference between gross output and intermediate consumption, and is presented at basic prices.

5. **Output** includes the value of goods and services produced by all domestic institutional units. Output is valued at basic prices or according to the production costs.

6. **Intermediate consumption** includes the value of consumed materials (including fuels) in net terms (after subtracting the value of recyclable wastes), raw materials (including packaging), energy, technological gases, outside services (outside processing, transport services, equipment rental, telecommunication and accounting services, commissions paid for banking services), financial intermediation services indirectly measured (FISIM), costs of business trips (excluding travelling

zencji, dzierżawy i najmu, koszty biletów służbowych, koszty ryczałtów za używanie własnych pojazdów do celów służbowych, opłaty giełdowe i opłaty z tytułu uczestnictwa w Krajowym Depozycie Papierów Wartościowych). Zużycie pośrednie jest wyceniane w cenach nabycia.

7. W systemie rachunków regionalnych przyjmuje się zasadę ewidencjonowania produkcji globalnej oraz zużycia pośredniego z uwzględnieniem **obrotów wewnętrznych**.

8. **Dochody pierwotne brutto w sektorze gospodarstw domowych** składają się z nadwyżki operacyjnej brutto łącznie z dochodem mieszanym brutto, dochodów związanych z pracą najemną (obejmujących całkowite koszty związane z zatrudnieniem, tj. wynagrodzenia łącznie ze składkami na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne płaconymi przez pracowników, składki na ubezpieczenia społeczne płacone przez pracodawców powiększone o składki na Fundusz Pracy i inne koszty związane z zatrudnieniem) oraz dochodów z tytułu własności. Dochody pierwotne brutto pełnią funkcję kreującą dochody do dyspozycji brutto.

9. **Dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych** powstają w wyniku skorygowania dochodów pierwotnych brutto o podatki bieżące od dochodów, majątku itp., składki netto na ubezpieczenia społeczne, świadczenia społeczne (świadczenia z ubezpieczeń społecznych i pozostałe świadczenia społeczne) oraz pozostałe transfery bieżące.

Dynamikę realnych dochodów do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych w przekroju województw obliczono metodą uproszczoną przy zastosowaniu wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych według województw.

10. Grupowanie danych w podziale na rodzaje działalności według Polskiej Klasyfikacji Działalności zostało dokonane **metodą jednostek lokalnych rodzaju działalności**, tj. według siedziby i podstawowego rodzaju działalności jednostki lokalnej przedsiębiorstwa.

11. Kryteriami zaliczania danej jednostki gospodarki narodowej do określonego **sektora instytucjonalnego** są: funkcje pełnione w gospodarce narodowej, rodzaj aktywności w tworzeniu nowych wartości ekonomicznych oraz sposób uczestniczenia w podziale dochodów. Wyróżnia się pięć krajowych sektorów instytucjonalnych:

- 1) sektor przedsiębiorstw niefinansowych, do którego zaliczono podmioty gospodarcze wytwarzające produkty rynkowe (wyroby i usługi niefinansowe) i prowadzące księgi rachunkowe;
- 2) sektor instytucji finansowych, do którego zaliczono podmioty gospodarcze zajmujące się pośrednictwem finansowym, pomocniczą działalnością finansową oraz ubezpieczeniami;
- 3) sektor instytucji rządowych i samorządowych, do którego zaliczono podmioty gospodarki narodowej działające na zasadach określonych w ustawie o finansach publicznych oraz podmioty, których system finansowy został określony odrębnymi ustawami, a których podstawowym źródłem

allowances) as well as other costs (e.g., advertising, representation, rental and leasing costs, ticket costs for official business, costs of lump-sum payments for using personal vehicles for official business, stock exchange payments as well as payments from participating in the National Depository for Securities). Intermediate consumption is valued at purchaser's prices.

7. In the regional accounts system the principle of recording gross output as well as intermediate consumption including **internal turnover** is accepted.

8. **Gross primary income in the households sector** is comprised of the gross operating surplus jointly with the gross mixed income, income connected with hired work (including total compensation of employees, i.e. wages and salaries jointly with contributions to social security and health security paid by employees, contributions to social security paid by employers increased by the Labour Fund and other costs connected with employment) as well as property income. Gross primary income fulfils the function of creating gross disposable income.

9. **Gross disposable income in the households sector** is obtained as a result of correcting gross primary income by: current taxes on income, wealth, etc., net social contributions, social benefits (social security benefits and other social benefits) and other current transfers.

Indices of gross real disposable income in the households sector by voivodships are calculated applying simplified method using price indices of consumer goods and services by voivodships.

10. Data grouping according to kind of activity of the Polish Classification of Activities was conducted applying the **local kind-of-activity unit method**, i.e. by the place of residence and main kind of activity of the local unit of the enterprise.

11. Criteria of rating a given unit of the national economy among **institutional sectors** are: functions fulfilled in the national economy, kind of activity in the creation of new economic values as well as the way of participation in the distribution of income. The five following institutional sectors are defined:

- 1) non-financial corporations sector which includes economic entities manufacturing market products (goods and non-financial services) and keeping accounting books;
- 2) financial corporations sector which includes economic entities engaged in financial intermediation, auxiliary financial activity as well as in insurance activity;
- 3) general government sector which includes entities of the national economy operating according to the principles described in the Law on Public Finance as well as entities for which the financial system was defined in special regula-

finansowania są dotacje z budżetu państwa a także przedsiębiorstwa publiczne i instytucje niekomercyjne spełniające kryteria ESA 2010 w zakresie klasyfikacji do tego sektora;

- 4) sektor gospodarstw domowych, który tworzą osoby fizyczne pracujące na własny rachunek w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie oraz osoby fizyczne pracujące na własny rachunek poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie z liczbą pracujących do 9 osób i prowadzące uproszczoną ewidencję księgową, a także osoby fizyczne uzyskujące dochody z pracy najemnej i niezarobkowych źródeł;
- 5) sektor instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych, który obejmuje: organizacje społeczne, partie polityczne, organizacje związków zawodowych, stowarzyszenia, fundacje oraz jednostki organizacji wyznaniowych.

12. W rachunkach regionalnych uwzględnia się szacunek „szarej gospodarki” oraz „działalności nielegalnej”. Szara gospodarka obejmuje legalną produkcję ukrytą szacowaną dla zarejestrowanych podmiotów gospodarczych sektora prywatnego z liczbą pracujących do 9 osób (niezależnie od szczególnej formy prawnej), z liczbą pracujących od 10 do 49 osób (bez spółdzielni) oraz osób fizycznych z tytułu wykonywania pracy nierejestrowanej, głównie w działalności usługowej (w tym osób świadczących usługi prostytutki).

W ramach „działalności nielegalnej” ujęto szacunki dotyczące działalności osób czerpiących korzyści majątkowe z tytułu świadczenia usług prostytutki przez inne osoby, produkcji i handlu narkotykami oraz przemytu papierosów.

13. Dane z rachunków regionalnych za lata 2014–2016 zostały zmienione w stosunku do wcześniej opublikowanych w ślad za rewizją w rocznych rachunkach narodowych, dokonaną stosownie do standardowej procedury dotyczącej nadmiernego deficytu (tzw. notyfikacja fiskalna). Zmiany dotyczyły przeklasyfikowania kolejnych jednostek publicznych do sektora instytucji rządowych i samorządowych.

14. Szczegółowy opis zmian wprowadzonych do rachunków narodowych znajduje się w notatce informacyjnej GUS „Informacja Głównego Urzędu Statystycznego w sprawie skorygowanego szacunku produktu krajowego brutto za 2017 rok” z dnia 3 X 2018 r., dostępnej na stronie <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rachunki-narodowe/roczne-rachunki-narodowe/informacja-glownego-urzedu-statystycznego-w-sprawie-skorygowanego-szacunku-produktu-krajowego-brutto-za-2017-rok,9,4.html>.

15. Informacje dotyczące rachunków regionalnych zamieszczono w publikacji „Kompedium wiedzy o rachunkach regionalnych”.

tions, and the main source of financing of which are subsidies from the state budget as well as public corporations and non-profit institutions which meet the ESA 2010 criteria of classification to this sector;

- 4) households sector which includes own-account workers on private farms in agriculture as well as natural persons working outside private farms in agriculture, employing up to 9 persons and keeping simplified accounting books as well as natural persons obtaining income from hired work and non-earned sources;
- 5) non-profit institutions serving households sector which includes: social organizations, political parties, trade unions, associations, foundations and units of religious organizations.

12. The estimation of the “hidden economy” and “illegal activity” is included in the regional accounts. Hidden economy covers the legal concealed production for registered economic entities of private sector employing up to 9 persons (irrespective of the specific legal form), employing from 10 to 49 persons (excluding cooperatives) as well as natural persons engaged in non-registered work, primarily within the service activity (including people providing prostitution services).

Within “illegal activity” there were included estimations concerning activity of people deriving profits from exploiting prostitution, production and trade of narcotics as well as smuggling of cigarettes.

13. Data from the regional accounts for the years 2014–2016 were changed in relation to those previously published as a consequence of revision in the annual national accounts, made due to the standard excessive deficit procedure (the so-called fiscal notification). The changes concerned reclassification of further public entities into the general government sector.

14. Detailed description of the changes introduced in the national accounts can be found in the CSO news release “Revised estimate of gross domestic product for the year 2017” of 3 X 2018, available at website

<http://stat.gov.pl/en/topics/national-accounts/annual-national-accounts/revised-estimate-of-gross-domestic-product-for-the-year-2017,7,4.html>.

15. Information concerning regional accounts are placed in the publication “Kompedium wiedzy o rachunkach regionalnych”.

TABL. 1(292). **PRODUKT KRAJOWY BRUTTO (ceny bieżące)**
GROSS DOMESTIC PRODUCT (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2010	2015	2016
	w mln zł in mln zł			w odsetkach in percent		
O G Ó Ł E M TOTAL	123353	151766*	155816	x	x	x
W tym wartość dodana brutto Of which gross value added	108562	134653*	137639	100,0	100,0	100,0
w tym sektor: of which sector:						
przedsiębiorstw niefinansowych non-financial corporations	60227	77092*	78296	55,5	57,3*	56,9
instytucji rządowych i samorządowych general government	14772	17336*	17890	13,6	12,9*	13,0
gospodarstw domowych households	28843	34881	35633	26,6	25,9	25,9
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	1583	1639	1862	1,5	1,2	1,4
Przemysł Industry	38730	46733*	46993	35,7	34,7	34,1
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	30488	36951*	37435	28,1	27,4*	27,2
Budownictwo Construction	8503	9979	9386	7,8	7,4	6,8
Handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ , transport i gospodarka maga- zynowa, zakwaterowanie i gastronomia ^Δ , informacja i komunikacja Trade; repair of motor vehicles ^Δ , trans- portation and storage, accommodation and catering ^Δ , information and com- munication	25446	32412*	33613	23,4	24,1*	24,4
Działalność finansowa i ubezpieczenio- wa, obsługa rynku nieruchomości ^Δ Financial and insurance activities, real estate activities	9445	10711	11591	8,7	8,0	8,4
Pozostałe usługi Other services	24855	33180*	34195	22,9	24,6*	24,8
NA 1 MIESZKAŃCA ^a PER CAPITA ^a	42295	52237*	53659	x	x	x

a W złotych.

a In zlotys.

TABL. 2(293). **PODSTAWOWE ELEMENTY RACHUNKU PRODUKCJI I RACHUNKU TWORZENIA DOCHODÓW**
(ceny bieżące)
 BASIC ELEMENTS OF PRODUCTION ACCOUNT AND GENERATION OF INCOME ACCOUNT
 (current prices)

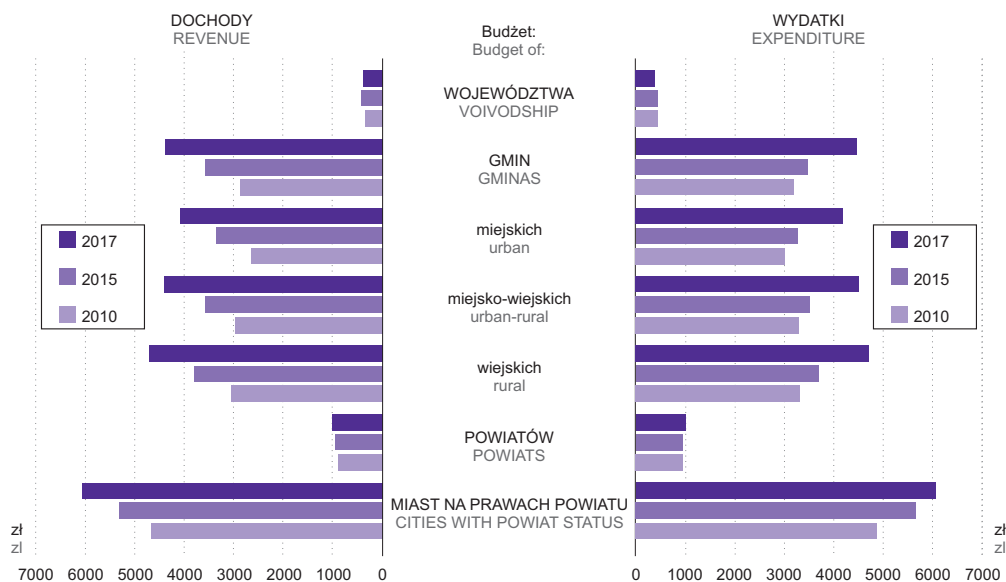
WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w mln zł in mln zł			
Produkcja globalna	260510	329551*	339585	Output
Zużycie pośrednie	151948	194898*	201946	Intermediate consumption
Wartość dodana brutto	108562	134653*	137639	Gross value added
w tym koszty związane z zatrudnieniem	45010	57133*	60988	of which compensation of employees
Nadwyżka operacyjna brutto	62880	76667*	75253	Gross operating surplus

TABL. 3(294). **NOMINALNE DOCHODY W SEKTORZE GOSPODARSTW DOMOWYCH**
 NOMINAL INCOME IN THE HOUSEHOLDS SECTOR

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Dochody pierwotne brutto:				Gross primary income:
w milionach złotych	72983	90459	94943	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	25024	31135	32696	per capita in zł
Dochody do dyspozycji brutto:				Gross disposable income:
w milionach złotych	69992	84294	88565	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	23998	29013	30500	per capita in zł

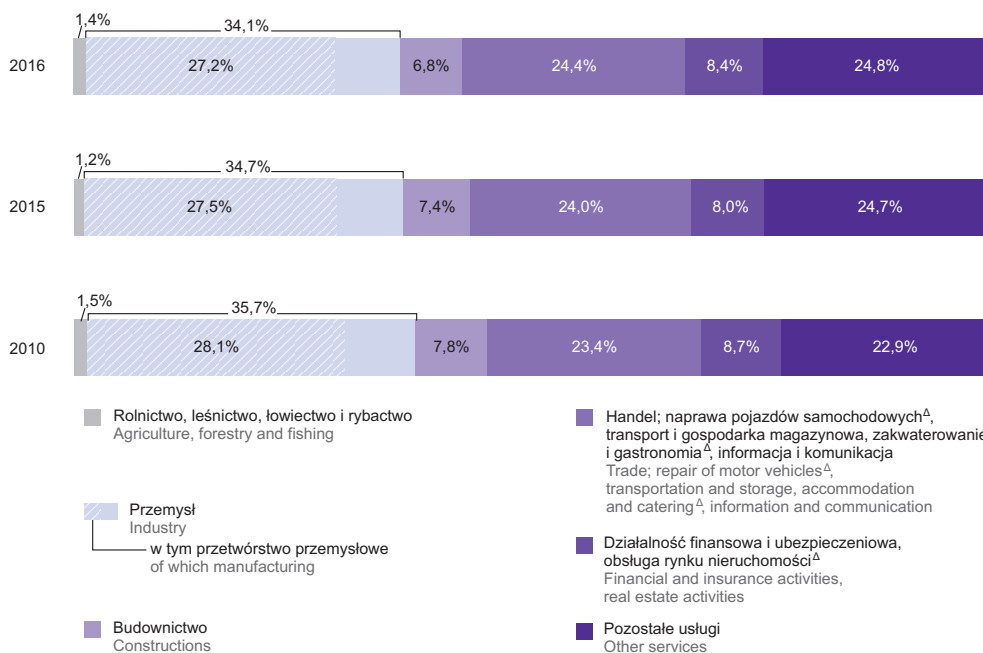
DOCHODY I WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO NA 1 MIESZKAŃCA

REVENUE AND EXPENDITURE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS
PER CAPITA

STRUKTURA WARTOŚCI DODANEJ BRUTTO WEDŁUG RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI (ceny bieżące)

STRUCTURE OF GROSS VALUE ADDED BY KIND OF ACTIVITIES (current prices)

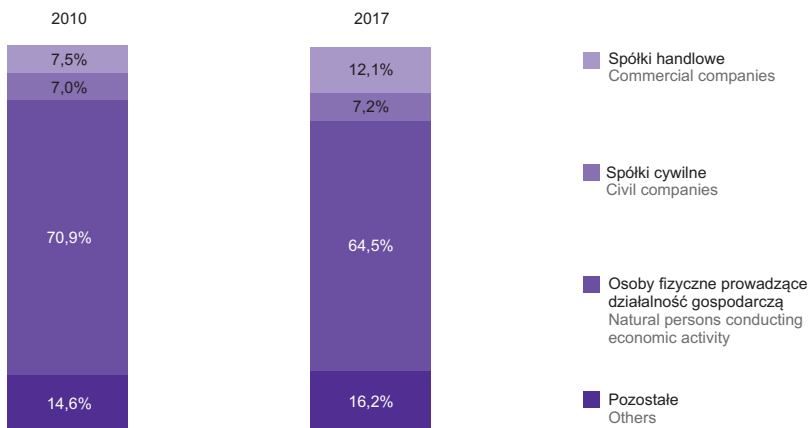

STRUKTURA PODMIOTÓW GOSPODARKI NARODOWEJ^a

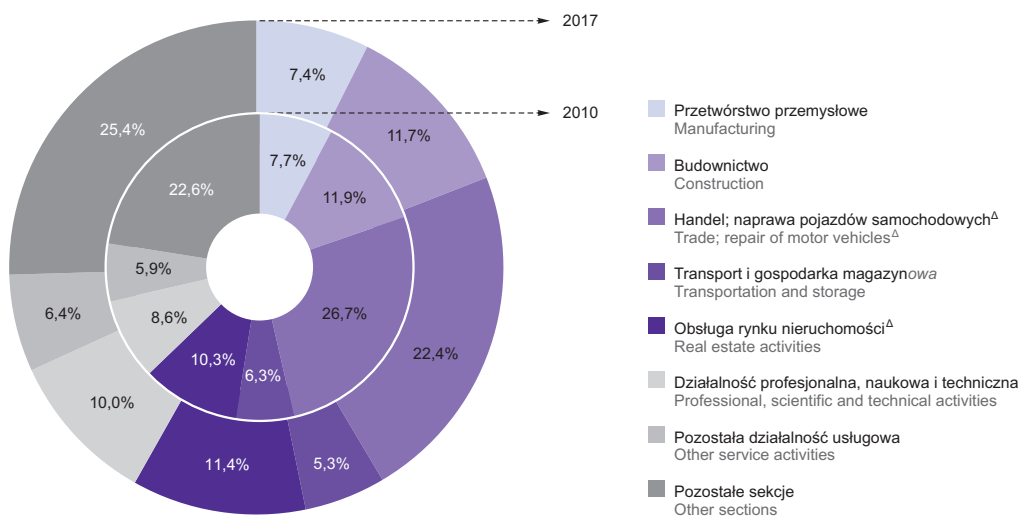
Stan w dniu 31 XII

STRUCTURE OF ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a
As of 31 XII

WEDŁUG FORM PRAWNYCH BY LEGAL STATUS

WEDŁUG SEKCJI BY SECTIONS

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

DZIAŁ XXIII PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ

CHAPTER XXIII ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY

Uwagi ogólne

Prezentowane w tablicach dane dotyczące **podmiotów gospodarki narodowej** wpisanych do rejestru REGON obejmują osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, zaklasyfikowane do poszczególnych sekcji PKD 2007 według przeważającego rodzaju działalności.

Krajowy rejestr urzędowy podmiotów gospodarki narodowej, zwany dalej rejestrem REGON, jest rejestrem administracyjnym prowadzonym przez Prezesa GUS. Zasady prowadzenia rejestru określają przepisy ustawy z dnia 29 VI 1995 r. o statystyce publicznej (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 997, z późniejszymi zmianami) oraz przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 XI 2015 r. (Dz. U. poz. 2009 z późniejszymi zmianami) w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej, wzorów wniosków, ankiet i zaświadczeń.

Podstawową funkcją rejestru REGON jest identyfikowanie podmiotów gospodarki narodowej, co jest realizowane poprzez nadawanie im unikatowych numerów identyfikacyjnych.

Rejestr REGON jest na bieżąco aktualizowany na podstawie danych o podmiotach gospodarki narodowej, przekazywanych drogą elektroniczną z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, Krajowego Rejestru Sądowego, Systemu Informacji Oświatowej oraz Centralnego Rejestru Podmiotów Krajowej Ewidencji Podatników, oraz – w przypadku pozostałych podmiotów – na podstawie wniosków zgłaszanych do właściwych urzędów statystycznych. Kompletność i aktualność rejestru uzależniona jest od terminowej realizacji ww. obowiązku. Ponadto od 2011 r. do aktualizacji rejestru wykorzystywane są informacje z Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności (PESEL) dotyczące zgonów osób fizycznych, które były wpisane do rejestru REGON.

General notes

The data presented in tables concerning entities of the national economy entered in the REGON register include legal persons, organizational entities without legal personality and natural persons conducting economic activity, classified into particular NACE Rev. 2 sections according to the predominant kind of activity.

The National Official Business Register, hereinafter referred to as REGON, is an administrative register held by the President of the CSO. The rules for running the register are defined by the Law on Official Statistics, dated 29 VI 1995 (uniform text Journal of Laws 2018 item 997, with later amendments) and the provisions of the decree of the Council of Ministers of 30 XI 2015 (Journal of Laws item 2009, with later amendments) on the mode and methodology of running and updating the National Official Business Register, application, questionnaire, certificate specimens and detailed condition.

The basic function of the REGON register is identification of entities of the national economy, which is accomplished by assigning to them unique identification numbers.

The REGON register is updated on a current basis with the use of data on entities of the national economy transferred through the electronic system from the Central Registration and Information on Business, the National Court Register, the Educational Information System as well as the Central Business Entity Register of the National Taxpayer Register, and – for the remaining entities – on the basis of applications submitted to the relevant statistical offices. The completeness and correctness of the register is contingent on the timely compliance with the above-mentioned obligation. In addition, since 2011 the register has been updated with information from the Common Electronic System of Population (PESEL) on the deaths of natural persons, who were registered in the REGON.

TABL. 1(295). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGON**

Stan w dniu 31 XII

ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGON REGISTER

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	331247	357102^b	361307^b	368811^b	T O T A L
sektor publiczny	14978	15603	15468	15078	public sector
sektor prywatny	316269	338368	342052	348761	private sector
w tym:					of which:
Przedsiębiorstwa państwowe	14	12	12	12	State owned enterprises
Spółki	47995	64113	67772	71317	Companies
w tym:					of which:
handlowe	24782	37463	41099	44649	commercial
cywilne	23157	26580	26602	26595	civil
Spółdzielnie	1371	1374	1370	1371	Cooperatives
Fundacje	1002	2071	2309	2497	Foundations
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	7249	9121	9409	9773	Associations and social organizations
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	235003	235346	234658	237887	Natural persons conducting economic activity

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. b W podziale według sektorów własności – bez podmiotów, dla których informacja o formie własności nie występuje w rejestrze REGON.

a Excluding persons tending private farms in agriculture. b In divisions by ownership sectors – excluding entities, for which information on the ownership form does not exist in the REGON register.

TABL. 2(296). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGON WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI**

Stan w dniu 31 XII

ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGON REGISTER BY LEGAL FORMS

AND SECTIONS

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej Legal persons and organizational entities without legal personality							Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą Natural persons conducting economic activity
		razem total	przedsiębiorstwa państwowe state owned enterprises	w tym of which					
				spółki handlowe commercial companies		spółki cywilne civil law partnerships	spółdzielnie cooperatives		
				razem total	w tym of which				
					jednoosobowe Skarbu Państwa sole-shareholder companies of the State Treasury			z udziałem kapitału zagranicznego with foreign capital participation	
OGÓŁEM..... 2010	331247	96244	14	24782	43	6521	23157	1371	235003
TOTAL 2015 ^b	357102	121756	12	37463	19	7578	26580	1374	235346
2016 ^b	361307	126649	12	41099	18	8046	26602	1370	234658
2017 ^b	368811	130924	12	44649	17	8468	26595	1371	237887

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. b W podziale według sekcji – bez podmiotów, które w rejestrze REGON nie mają wpisanego rodzaju przeważającej działalności.

a Excluding persons tending private farms in agriculture. b The division by the sections – excluding entities which have not registered the predominant kind of activity in the REGON register.

TABL. 2(296). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGON WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI (cd.)**
Stan w dniu 31 XII
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGON REGISTER BY LEGAL FORMS AND SECTIONS (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej Legal persons and organizational entities without legal personality							Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą Natural persons conducting economic activity
		razem total	przedsiębiorstwa państwowe state owned enterprises	w tym of which					
				spółki handlowe commercial companies		spółki cywilne civil law partnerships	spółdzielnie cooperatives		
				razem total	w tym of which				
					jednoosobowe Skarbu Państwa sole-shareholder companies of the State Treasury	z udziałem kapitału zagranicznego with foreign capital participation			
w tym: of which:									
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	4728	1523	1	757	1	206	240	221	3205
Przemysł Industry	29661	10041	5	6990	8	1826	2829	119	19620
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	27353	8475	4	5596	7	1582	2712	114	18878
Budownictwo Construction	42992	8359	4	5682	-	902	2396	209	34633
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	82591	23339	2	10759	-	2632	12330	170	59252
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	19625	2661	-	1730	2	319	888	8	16964
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ	10909	3255	-	1601	-	378	1549	14	7654
Informacja i komunikacja Information and communication	13565	3463	-	2863	2	421	554	10	10102
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities	10857	2368	-	1810	-	113	417	34	8489
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities	42000	38510	-	2504	1	403	439	493	3490

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 2(296). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGON WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI (dok.)**
Stan w dniu 31 XII
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGON REGISTER BY LEGAL FORMS AND SECTIONS (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej Legal persons and organizational entities without legal personality							Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą Natural persons conducting economic activity
		razem total	przedsiębiorstwa państwowe state owned enterprises	w tym of which					
				razem total	spółki handlowe commercial companies		spółki cywilne civil law partnerships	spółdzielnie cooperatives	
					w tym of which	jednoosobowe Skarbu Państwa sole-shareholder companies of the State Treasury			
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	36865	7828	-	5364	1	599	2296	41	29037
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	11412	3366	-	2378	1	423	929	25	8046
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security	1494	1491	-	6	-	-	-	-	3
Edukacja Education	11306	5030	-	459	-	47	337	6	6276
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	19575	2132	-	942	1	60	544	11	17443
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	6780	3961	-	441	-	62	341	5	2819
Pozostała działalność usługowa Other service activities	23466	12612	-	351	-	77	506	5	10854

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 3(297). **SPÓŁKI HANDLOWE WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI**
Stan w dniu 31 XII
COMMERCIAL COMPANIES BY LEGAL STATUS AND SECTIONS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Grand total	Spółki kapitałowe Companies			Spółki osobowe ^a Partnerships ^a	
			razem total	akcyjne joint stock	z ograniczoną odpowiedzialnością with limited liability	w tym of which	
						jawne unlimited	komandytowe limited
O G Ó Ł E M.....	2010	24782	21714	693	21021	3068	2303
TOTAL	2015^b	37463	32481	902	31579	4982	1796
	2016^b	41099	35715	951	34764	5384	2227
	2017^b	44649	38757	987	37770	5892	2683
w tym: of which:							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		757	727	7	720	30	15
Agriculture, forestry and fishing							
Przemysł.....		6990	6274	215	6059	716	361
Industry							
w tym przetwórstwo przemysłowe		5596	4979	171	4808	617	332
of which manufacturing							
Budownictwo		5682	4800	85	4715	882	202
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ		10759	9186	146	9040	1573	1152
Trade; repair of motor vehicles ^Δ							
Transport i gospodarka magazynowa ...		1730	1497	21	1476	233	120
Transportation and storage							
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		1601	1371	7	1364	230	135
Accommodation and catering ^Δ							
Informacja i komunikacja		2863	2667	110	2557	196	82
Information and communication							
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		1810	1588	129	1459	222	86
Financial and insurance activities							
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		2504	2019	51	1968	485	133
Real estate activities							
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		5364	4602	122	4480	762	187
Professional, scientific and technical activities							
Administrowanie i działalność wspie- rająca ^Δ		2378	2128	37	2091	250	69
Administrative and support service activities							
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpie- czenia społeczne		6	5	1	4	1	-
Public administration and defence; compulsory social security							
Edukacja.....		459	411	3	408	48	25
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna ...		942	738	20	718	204	86
Human health and social work activities							
Działalność związana z kulturą, rozryw- ką i rekreacją.....		441	418	27	391	23	11
Arts, entertainment and recreation							
Pozostała działalność usługowa		351	315	6	309	36	19
Other service activities							

a W tym w 2017 r. – 185 spółek partnerskich i 339 spółek komandytowo-akcyjnych. b W podziale według sekcji – bez podmiotów, które w rejestrze REGON nie mają wpisanego rodzaju przeważającej działalności.

a Of which in 2017 – 185 professional partnerships and 339 limited joint-stock partnerships. b The division by the sections – excluding entities which have not registered the predominant kind of activity in the REGON register.

TABL. 4(298). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ NOWO ZAREJESTROWANE^a WEDŁUG WYBRANYCH FORM PRAWNYCH I SEKCJI**ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY NEWLY REGISTERED^a BY SELECTED LEGAL FORMS AND SECTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Grand total	W tym Of which					spółdzielnie cooperatives	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą natural persons conducting economic activity
			spółki companies						
			razem total	w tym of which			cywilne civil law partnerships		
				handlowe commercial					
				razem total	w tym of which				
				akcyjne joint stock	z ograniczoną odpowiedzialnością with limited liability				
OGÓŁEM 2010	2010	33382	2701	1857	23	1517	841	12	27864
TOTAL 2015 ^b	2015 ^b	30405	4662	4001	35	3427	658	12	23670
..... 2016 ^b	2016 ^b	28805	4631	4142	41	3553	488	10	22473
..... 2017 ^b	2017 ^b	30657	4441	3982	19	3390	457	18	24689
w tym: of which:									
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		206	26	24	-	23	2	1	178
Agriculture, forestry and fishing									
Przemysł		2181	439	394	-	330	45	3	1734
Industry									
w tym przetwórstwo przemysłowe		2034	342	299	-	241	43	3	1686
of which manufacturing									
Budownictwo		5726	640	587	3	450	51	4	5082
Construction									
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		5112	776	636	1	548	140	4	4323
Trade; repair of motor vehicles ^Δ									
Transport i gospodarka magazynowa		1743	273	247	-	223	26	-	1469
Transportation and storage									
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		1135	229	173	-	143	56	-	904
Accommodation and catering ^Δ									
Informacja i komunikacja		2041	291	280	3	258	11	-	1748
Information and communication									
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		836	177	167	3	142	10	-	658
Financial and insurance activities									
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		1229	305	289	-	239	16	-	389
Real estate activities									
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		3371	613	581	5	514	32	1	2745
Professional, scientific and technical activities									
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		1660	376	360	3	311	16	2	1281
Administrative and support service activities									
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne		2	1	1	-	1	-	-	-
Public administration and defence; compulsory social security									

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. b W podziale według sekcji – bez podmiotów, które w rejestrze REGON nie mają wpisanego rodzaju przeważającej działalności. Bez podmiotów, dla których informacje o adresie siedziby lub miejscu zamieszkania nie występują w rejestrze REGON.

a Excluding persons tending private farms in agriculture. b The division by the sections – excluding entities which have not registered the predominant kind of activity in the REGON register. Excluding entities for which the information about business address does not exist in the REGON register.

TABL. 4(298). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ NOWO ZAREJESTROWANE^a WEDŁUG WYBRANYCH FORM PRAWNYCH I SEKCJI (dok.)**ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY NEWLY REGISTERED^a BY SELECTED LEGAL FORMS AND SECTIONS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which						spółdzielnie cooperatives	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą natural persons conducting economic activity
		spółki companies							
		razem total	w tym of which						
			handlowe commercial		cywilne civil law partnerships				
			razem total	w tym of which					
			akcyjne joint stock	z ograniczoną odpowiedzialnością with limited liability					
Edukacja Education	1109	75	61	-	56	14	-	812	
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	1559	107	94	1	69	13	1	1439	
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	599	46	37	-	36	9	2	446	
Pozostała działalność usługowa Other service activities	1714	66	50	-	47	16	-	1480	

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 5(299). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ WYREJESTROWANE^a WEDŁUG WYBRANYCH FORM PRAWNYCH I SEKCJI**ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY REMOVED^a BY SELECTED LEGAL FORMS AND SECTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which						
		spółki companies					spół- dzielnie coope- ratives	osoby fizyczne prowa- dzące działal- ność gospo- darczą natural persons conducting economic activity
		razem total	w tym of which			cywilne civil law partner- ships		
			handlowe commercial					
			razem total	w tym of which				
				akcyjne joint stock	z ograni- czoną odpowie- dzialnością with limited liability			
OGÓŁEM 2010	19160	840	298	20	204	540	19	17997
TOTAL 2015 ^b	24293	744	275	12	187	469	9	22747
..... 2016 ^b	24691	933	510	7	288	423	13	23279
2017^b	23122	885	470	15	297	415	16	21412
w tym: of which:								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiec- two i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	185	6	3	-	2	3	-	178
Przemysł Industry	1586	123	76	7	56	47	3	1454

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. b W podziale według sekcji – bez podmiotów, które w rejestrze REGON nie mają wpisanego rodzaju przeważającej działalności. Bez podmiotów, dla których informacje o adresie siedziby lub miejscu zamieszkania nie występują w rejestrze REGON.

a Excluding persons tending private farms in agriculture. b The division by the sections – excluding entities which have not registered the predominant kind of activity in the REGON register. Excluding entities for which the information about business address does not exist in the REGON register.

TABL. 5(299). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ WYREJESTROWANE^a WEDŁUG WYBRANYCH FORM PRAWNYCH I SEKCJI (dok.)**ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY REMOVED^a BY SELECTED LEGAL FORMS AND SECTIONS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which						spół- dzielnie coope- ratives	osoby fizyczne prowa- dzące działal- ność gospo- darczą natural persons conducting economic activity
		spółki companies							
		razem total	w tym of which						
			handlowe commercial		cywilne civil law partner- ships				
			razem total	w tym of which					
			akcyjne joint stock	z ograni- czoną odpowie- dzialnością with limited liability					
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	1517	102	58	6	41	44	3	1408	
Budownictwo Construction	4317	70	41	-	28	29	1	4246	
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	6112	236	101	-	62	135	3	5871	
Transport i gospodarka maga- zynowa Transportation and storage	1610	19	9	-	4	10	1	1589	
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ	843	52	16	1	9	36	-	791	
Informacja i komunikacja Information and communica- tion	772	47	33	1	24	14	-	725	
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities	845	39	32	2	11	7	-	804	
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities	343	64	52	3	34	12	4	258	
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	1928	123	63	1	38	60	2	1795	
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	963	31	20	-	14	11	-	932	
Administracja publiczna i obro- na narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security	11	1	-	-	-	1	-	1	
Edukacja Education	1232	16	3	-	2	13	1	598	
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	965	27	14	-	9	13	1	922	
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recrea- tion	322	10	4	-	2	6	-	294	
Pozostała działalność usługowa Other service activities	1085	20	2	-	2	18	-	954	

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.^a Excluding persons tending private farms in agriculture.